Marius 1

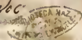
BVLLAE

DIVERSORVM ROMANO-
RVM PONTIFICVM
INCIPIENTES A
Bibliot. BONIFACIO Secr.
VIII

VSQVE AD S.D.N.D. PAVLVM IIII.
Summa cum diligentia excerptę,
Coll. & in vnum redactę. Rom.

PROCVRATORIBVS ET OMNIBVS
*in Romana Curia versantibus
vtiles, et necessariæ.*

Soc. Jesu

Cum gratia & Priuilegio.

Romæ apud Ant. Bladū
Impressorē Cameralē
M.D.LIX.

ILLVSTRISS. AC REVERENDISS. GVIDONI ASCANIO SFORTIAE A' SANCTA FLORA CARD. AMPLISS. AC SANCTAE RO. ECCL. CAMERARIO

Antonius Bladus S. P. D.

VINTVSDECIMVS annus hic agitur, cùm singulari benignitate tua factum est, ut ad me munus hoc imprimendi delatum sit, publica omnia decreta, edicta, diplomata, cunctaq; alia huiusmodi, quæ amplissimorum Romanæ Ecclesiæ Patrum assensu in lucem proferuntur. in quo quidem obeundo munere, ita mul ta me delectarunt, ut nihil aliud accidere mihi potuisset arbitrer, quod me maiore iucunditate perfunderet. etenim illud imprimis maximæ uoluptati fuit, quod me quoq; qualiscunq; sum, nonnihil huic uestræ Sacrosanctæ Romanæ & Pontificiæ Reipub. adiumenti afferre uidebam. neq; mediocriter uerò gaudebam, datam mihi esse occasionem ad aliquid meo labore atque industria præstandum, quod uobis amplissimis Patribus posset esse gratum. nam quod rem meam domesticam, tenuem atque angustam ex fructibus, quos ex imprimendis huiusmodi uestris scriptis percipiebam, cum aliqua nominis mei claritate, si quid hoc etiam ad rem pertinet, aliquantum augeri quotidie sentirem, silentio mihi prætereundum arbitror, ne mihi magis q̃. publicæ fauere causæ uidear. quæ omnia cùm beneficio tuo consecutum esse me intelligerem, nihil esse omninò in me semper existimaui, quòd tibi non esset deuinctum atque obligatum. ac fuit quoddam tempus cùm cogitabam, quid mihi faciendum esset, quò me tanti tui beneficij memorem ac gratum esse ostenderem, atque aliquam tibi gratiam referrem. Sedenim cùm tuorum erga me meritorum magnitudinem mecũ animo reputarem, sensi id quod dicitur, aquam tundere, ac magno in errore uersari, qui in eo quòd cogitatione complecti non possem, aliqua me tibi ex parte satisfacere posse confiderem. quocirca re diligentius considerata, statui mihi esse, à referenda tibi gratia supersedendum, ac potius cogitandum quemadmodum tibi saltem gratias ita agerem, ut omnes, quibus tua erga me beneficia non ignota sunt, quantum ego tibi debeo, me optime nosse facilè perspicerent. ad quam rem efficiendam, tempus mihi opportunum expectanti, quædam sese obtulit occasio, quam ut ad id quod in animo habebam perficiendum ualde idoneam, omninò mihi esse amplectendam arbitratus sum. nam cũ diplomata ferè omnia maximorum Pontificum, eorum scilicet qui à Bonifacio Octauo, ad hanc usque diem extiterunt, colligenda, et in unum quasi corpus redi[illegible]da curauerimus, ea nunc uno hoc uolumine impressa, nomini tuo dicare statuimus. ut hoc officij genere aliqua ex parte, minima illa quidem, tibi uerò non iniucunda (ut existimo) quod tibi debeo persoluerem. habemus autem in manibus alia etiam diplomata, sed his quæ modo edimus lõgè antiquiora, quippe quæ à s[illegible]mis Põtificibus, qui ante Bonifaciũ VIII Romanam sedem Apostolicam tenuerunt, sancita, et promulgata fuerunt. quæ cum iamdiu in tenebris, muribus, ac tineis corrodenda delituerunt, atque ad mores imprimis emendandos, et uniuersam Dei Ecclesiam in uitæ sanctitate retinendam pertineant, DEI OPT. MAX. uoluntate factũ esse, censendum est, ut hoc potissimum tempore in lucem prodeant, quò numerandus post DEVM OPT. MAX. Paulus IIII Sũmus Pont. maximo studio ac diligentia pristinam Ecclesiæ Dei dignitatem, uobis amplissimis Patribus omni laude dignissimis, rem tantã adiuuantibus, restituere conatur. ac deprauatos penè omniũ mores emendare, ut quemadmodum Christianos decet uiros, ita uiuamus. ac si qui sunt qui minus benè de ea senserint, aut sua potius malignitate impulsi ab ipsa desciuerit, prauitati suæ corruptos nostros mores prætexere amplius nõ possint. Hæc itaq; oĩa in alterũ relata uolumen, nomini item dicata tuo propediem in publicũ edentur: quippè cuncta hmõi scripta in tuo nomine apparere uoluimus, non ob eam causam solùm, quam diximus, uidelicet ut qua ratione possimus, memores nos esse tuorum beneficiorũ ostendamus, et quod tibi debemus, quod quantũ sit iam oẽs intelligunt, aliqua ex parte, licet minima, persoluamus, sed etiã ut quicunque uolumina hæc legent, quod plurimos fore arbitror, quicquid ex eorũ lectione profecerint, id omne tibi, cuius illa ope, atque auctoritate in lucẽ exeũt sese debere fateantur. Vale, ac Bladi clientuli tui, qui tibi cuncta bona optat; memor esto.

INDEX
Bullarum diuersorum Romanorum Pontificum.

Bullæ Clementis VII.

Bullæ Pauli Papæ III.

Bullæ Iulii III.

INDEX

FINIS.

Tasse del Notariato Criminale appresso il Reuerendiss.

Gouernatore di Roma moderate dalli Signori Deputati della Archico̅fraternita della Charita, Padrona perpetua di esso Officio, co̅cessogli dalla Santita di Nostro Signore Paulo Papa Quarto, & da osseruarsi sen za contraditione da chi toccara, & a chi bisogna ra habbi ricorso a detti Sig. Deputati pro tempore.

Dat Romæ in Officio Charitatis Die xvi. Octobris. M. D. LV.

Imprimis:

Pro receptione querelę in officio nihil scud. b.

Si extra pro viatico scud. b.10

Pro examine testis in officio pro informatione curię nihil scud. b.

Si extra pro viatico scud. b.10

Si vero est paup vel i̅firmus nihil scud. b.

Pro examinibus reorum in carceribus nihil scud. b.

Pro qualibet relatione scud. b.2

Pro inhibitione cu̅ clausula si qs scud. b.2

Pro Monitorio penali de compare̅do personaliter ad insta̅tia̅ Fisci in curia nihil scud. b.

Pro monitorio penali extra curia̅ vigore commissio̅. ad insta̅. Fisci nihil. scud. b.

Pro monitorio simili si adest instigator secretus scud. b.75

Pro monitorio simili extra curia̅ si adest instigator apertus scud.1 b.20

Pro inhibitione i̅ curia vigore co̅missio̅. pro Fisco nihil scud. b.

Pro inhibitione simili ad instantia̅ partis scud. b.75

Pro inhibitione simili p Fisco si adest instigator secretus scud. b.37

Pro inhibitione simili pro Fisco si adest instigator apertus scud. b.75

Pro inhibitione extra curia̅ vigore co̅missio̅. pro Fisco nihil scud. b.

Pro inhibitione simili si adest instigator secretus scud. b.75

Pro inhibitione simili si adest instigator apertus vl' ad insta̅. partis scud.1 b.20

Pro inhibitione & citatione extra curia̅ simili sub ce̅suris & penis scud.1 b.50

Pro qualibet co̅paritione pro Fisco nihil scud. b.

Pro qualibet co̅paritione partis scud. b.2

Pro qualibet productione iuriu̅ articulorum instrumentorum scud. b.2

Pro consignatione depositorum pro quolibet scuto scud. b.1

Pro examine cuiuslibet testis seruatis seruandis in causa capitali in qua veniret pena corporis afflictiua etiam grauissima cu̅ articulis & interrogatoriis scud. b.75

Si absq; interrogatoriis scud. b.50

Pro examine cuiuslibet similiter si pauper e̅st nihil scud. b.

Pro quolibet folio copię inditiorum continen̅. viginti tres lineas etia̅ si sint duo vel plures rei scud. b.5

Si vero pro paupere nihil habente ostendantur inditia procuratori pauperum gratis scud. b.

Pro quolibet centenario folioru̅ registri si causa est ordinaria p quolibet folio continente lineas viginti duas pro qualibet pagina scudi 4 de Iuliis scud.4 b.0

Si vero commissaria pro quolibet ce̅tenario foliorum vt supra cu̅ lineis 22. in qualibet pagina scud.4 b.50. scud.4 b.50

Pro mandato de relaxando aliqué pro crimine nisi sit capitalis vt infra scud. b.30

Pro rogitu cuiuslibet fideiussionis in officio scud. b.10

Extra officiu̅ p rogitu & viatico scud. b.20

Pro ma̅dato de relaxando aliqué pro causa capitali cui sit gratia de vita seu pena etiam grauissima corporali co̅mutatur in pecuniariam scud.1 b.

Pro mandato de capiendo aliqué p cautio̅ de non offendendo scud. b.10

Pro mandato de capiendo aliqué pro inditiis nihil scud. b.

Pro mandato de auferendo de bonis ciuili mixto cum criminali capiatur iuxta taxam Notariorum ciuilium scud. b.

Pro rogitu cuiuslibet inuentarii & illius co̅fectione in causa criminali scud. b.75

Pro

ro rogitu inuentarii in causa ci-
uili mixta cum criminali scud. b.50
Pro qualibet fideiussione & signifi-
cation scud. b.15
Pro nota sentētiæ pro fisco nihil scud. b.
Pro nota sententiæ absolutoriȩ in
causa capitali diffinitiua scud.4 b.40
Pro nota sententiæ in causa ciuili
mixta cum criminali scud.2 b.20
Pro copia articulorum si nō sunt
excessiui scud. b.10
Sin'autem sint excessiui scud. b.15
Pro copia iuriū capiatur iuxta qua
litatem prout notarii in ciuili-
bus capiunt scud. b.
Pro restitutione iurium de quibus
fiat copia sumptibus notarii scud. b.35
Pro brachio seculari vigore com-
missioñ. scud.3 b.
Pro quolibet arresto scud. b.10
Pro quolibet saluo conductu pro
homicidio ad sex menses scud.1 b.10
Si ad annum scud.2 b.20
Pro quolibet sequestro scud. b.20
Pro quacunq; reuocatione inhibi
tioñ. cum clausula si quis nō co
gnita re de facto facta scud. b.5

Pro cassatione cuiuscunq; obliga-
tionis seu fideiussionis scud. b.10
Pro cassatione processus in causa
capitali seruatis seruandis scud.1 b.
Pro instrumento sententiæ in cau
sa capitali scud.2 b.
Pro quolibet instrumēto publico
scutum vnum pro centenario
prout accipiunt notarii in ci-
uilibus scud. b.
Pro susceptione termini i iudicio scud. b.2
Pro susceptione censurarum scud. b.10
Pro quacūq; fide cuiuslibet actus
excepta fide decreti visitȩ scud. b.10
Et pro decreto visitȩ scud. b.5
Pro rogitu procurȩ in officio scud. b.5
Pro rogitu procurȩ extra officiū scud. b.10
In certis duplum illius quod capit
taxa notariorum ciuilium.

FINIS.

Ant. Lomellinus p̄thonotarius
Iulius Bonacursus
Hippolitus Saluianus — Deputati
Alexander Bartoli
Io. Petrus de Conis.

Festa Palatij Apostolici
FIRMA ET MOBILIA.

FIRMA.
IANVARIVS HABET
Dies xxxi.

Epiphaniæ Domini	vi.
Antonii Abbatis	xvii.
Cathedra beati Petri Apost.	xviii.
Fabiani & Sebastiani	xx.
Agnetis Virginis	xxi.
Vincentii Martyris	xxii.
Conuersionis sancti Pauli Apostoli	xxv.

Februarius habet dies xxviii. & si
fuerit bisextus xxix.

Purificationis Beatæ Mariæ	ii.
Blasii Episcopi, & Martyris	iii.
Agathæ Virginis, & Martyris	v.
Cathedræ Apostoli Petri	xxii.
S. Mathiæ Apostoli	xxiiii. et xxv.

Martius habet dies xxxi.

Thomæ de Aquino	vii.
Gregorii Papæ	xii.
Benedicti Abbatis	xxi.
Annunciationis sanctæ Mariæ	xxv.

Aprilis habet dies xxx.

Iulii Papæ primi	xii.
Georgii Martyris	xxiii.
Marci Euangelistȩ	xxv.

Maius habet dies xxxi.

Philippi, et Iacobi Apostolorum	i.
Inuentionis sanctæ Crucis	iii.
Ioannis ante Portam Latinam	vi.
Apparitionis sancti Angeli	viii.
Iuonis aduocatis pauperum	xix.

Iunius habet dies xxx.

S. Barnabæ Apoſtoli	xi.
S. Ioannis Baptiſtæ	xxiiii.
Petri,& Pauli Apoſtolorum	xxix.
Commemorationis ſancti Pauli	xxx.

Iulius habet dies xxx.

Viſitationis Beatæ Mariæ Virginis	ii.
Tranſlationis S. Tho. Cantuarieſi.	vii.
S. Mariæ Magdalenæ	xxii.
S. Iacobi Apoſtoli	xxv.

Auguſtus habet dies xxxi.

Petri ad Vincula	i.
Feſtum Niuis,et Dominici Confeſſoris	v.
S. Laurentii Martyris	x.
Aſſumptionis Beatæ Mariæ	xv.
Ludouici Epiſcopi,et confeſſoris	xix.
Bartholomei Apoſtoli	xxv.
Auguſtini Epiſcopi	xxviii.
Decolationis S. Ioannis Baptiſtæ	xxix.

September habet dies xxx.

Natiuitatis Beatę Mariæ	viii.
Exaltationis Sanctę Crucis	xiiii.
Matthei Apoſtoli,et Euangeliſtę	xxi.
Michaelis Archangeli	xxix.
Hieronymi Confeſſoris	xxx.

Octobe[r] habet dies xxxi.

S. Franciſci Confeſſoris	iiii.
S. Lucę Euangeliſtæ	xviii.
Simeonis,et Iudæ	xxviii.
Vigilia omnium Sanctorum, in qua fit mutatio Capparum.	xxxi.

Nouember habet dies xxx.

Omnium Sanctorum	i.
Commemorationis animarum	ii.
Dedicationis Baſilicæ S. Saluatoris	ix.
S. Martini Epiſcopi	xi.
Dedicationis Baſilicarum Petri,et Pauli Apoſtolorum	xvii.
Ciciliæ Virginis	xxii.
Clementis Papæ	xxiii.
Catherinæ Virginis	xxvi.
S. Andreæ Apoſtoli	xxx.

December habet dies xxx.

Nicolai Epiſcopi	vi.
Ambroſii Epiſcopi	vii.
Conceptionis Beatæ Mariæ	viii.
Luciæ virginis	xiii.
Thomæ Apoſtoli	xx.

Vigiliæ Natiuitatis Domini, cū omnibus diebus vſq; ad craſtinū Epiphaniæ excluſiuæ.

M O B I L I A.

Dies Lunæ ante Carniſpriuium
Dies Cinerum
Ad vnę hebdomadæ ſanctæ vſq; ad octauam Paſcæ incluſiuæ.
Vigilia Aſcenſionis Domini,in qua eſt alia mutatio Capparum.
Dies Pentecoſtes, cum duobus diebus ſequentibus.
Dies creationis Pontificis viuentis
Dies Vniuerſarii Pontificis imediate defuncti.

I N C E R T A.

Quando eſt Conciſtorium publicum.
Quando reuertitur ad Vrbem aliquis Legatus de Latere.
Quando publicantur noui Cardinales.
Quando aliquis Cardinalis qui nunquam fuit in Vrbe,illam prima Vice intrat.
Exequiæ Cardinalium.
Quando intrat aliquis Orator ad pręſtandum obedientiam.
Quando Pontifex equitat.

F I N I S.

Bullæ diuersorum Romanorum Pontificum

incipiendo à Bonifatio VIII. vsq; ad Sanctiss. D.N. D.Paulum Papam IIII. summa cum diligentia excerptæ, & in unum redactæ.

BVLLAE BONIFATII VIII.

De interdicto non ponendo pro pecuniario debito.

ROVIDE attendentes, quòd vt frequentius, quamuis non sine causa, siue culpa, tamen multorum interdicti sententiæ proferuntur. Quod sibi nonnulli iudices nimis prompti ad proferendas easdem, etiam in negotijs, siue causis, quæ plus interdũ ex cupiditatis, quàm ex charitatis radice, perspicuis indicijs procedere arguũtur, quodq; tempore interdicti diuina organa suspenduntur, & laudes Dei, nec ecclesiastica sacramenta ministrantur, vt solent, tolluntur mortuis, seu minuuntur suffragia, præsertim per oblationem frequẽtem hostiæ salutaris, adolescentes & paruuli percipientes rarius sacramenta, minus inflammantur, debilitantur in fide, fidelium tepescit deuotio, hæreses pullulant, & multipliciter periculũ iminet animarum. Præsentis constitutionis prohibemus edicto, ne prouincia, ciuitas, castrum, villa, locus, territorium, vel districtus, auctoritate ordinaria, vel delegata, supponantur ecclesiastico interdicto pro pecuniario debito, vel pro cuiusuis monetę, vel pecunię quantitate, sub quacunq; occasione, vel causa, seu quouis quæsito colore, pro eo maxime, quòd ipsorum domini rectores, seu officiales, quocunq; nomine censeantur, aut incolæ, seu inhabitatores, quòd singulares personæ ipsorum statutis, vel statuendis, ordinatis, vel ordinandis terminis huius, seu quantitatem non soluerint hactenus, aut inantea non persoluent. Nos enim ex tunc decernimus irritum & inane, si secus hactenus contigerit attentari, illudq; reuocamus omnino. Non obstantibus quibuscunq; contractibus, obligationibus, pactis, conuẽtionibus, compositionibus, submissionibus, fideiussionibus, consensibus, processibus, & sententijs super his habitis, vel habendis, iuramentorum, pęnarum spiritualium, & temporalium, seu mulctarum, vel quacunq; alia firmitate vallatis, nisi talis suppositio interdicti hactenus foret facta, vel inantea fieret, de apostolicæ sedis licentia, speciali & expressa per ipsius sedis patentes literas apparente. Dat. apud Lateranum. Pont. nostri Anno octauo.

De priuilegijs doctorum, & studentium almæ Vrbis.

BONIFATIVS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriã. In supremæ præeminentia dignitatis, diuini dispositione consilij constituti, ad vniuersas fidelium regiones nostræ vigilantiæ creditas, tanquã pastor dominici gregis, aciem apostolicæ considerationis extendimus ad earum profectum, quantum nobis ex alto permittitur, intendentes Sed ad Vrbium vrbem Romanam, videlicet ciuitatem, quam diuina clementia statuit caput orbis, eo attentioris, & meditationis intuitum retorquemus, quo principalius in eadem nostri sedem apostolatus cęlestis dispositio stabiliuit, & confirmauit ecclesiæ fundamenta. Hanc profectò nimirum inter cæteras vrbes sub Christiana religione fidei militantes, vberioris affectionis prærogatiua prosequimur, studiosius apostolicis munimus præsidijs, & condignis libentius gratijs honoramus. Ideoq; feruenti non immerito desiderio ducimur, quòd eadem Vrbs, quam diuina bonitas tot gratiarum doti-

bus insigniuit, scientiarum etiam fiat fęcunda muneribus, vt viros producat consilii matu ritate conspicuos, virtutum rędimitos ornatibus, ac diuersarum facultatum dogmatibus eruditos, sitq; ibi fons scientiarum irriguus, de cuius plenitudine hauriant vniuersi literalibus cupientes imbui documentis. Ad hunc igitur vniuersalem profectum non solum incolarum vrbis ipsius, & circumpositæ regionis, sed & aliorum, qui propter hoc quasi continuò confluunt ad eandem, studio paternæ solicitudinis intendentes diligenti, cum fratribus nostris deliberatione præhabita, de ipsorum consilio, apostolica auctoritate statuimus quòd in vrbe prędicta perpetuis futuris temporibus, generale studium vigeat in qualibet facultate: Ac docentes, & studentes ibidem omnibus priuilegiis, libertatibus, & immunitatibus concessis doctoribus, & scholaribus in studiis generalibus commorantibus gaudeant, & vtantur. Et ne huiusmodi ipsorum studium, quòd de bono in melius semper dirigi cupimus, perturbari contingat, auctoritate prædicta decernimus, vt doctores, vel scholares huiusmodi in studio commorantes, non possint inuiti in curia Capitolii occasione qualibet, ciuiliter vel criminaliter conueniri, nisi forsan (quod absit) homicidiū per aliquem, vel aliquos de eodem studio Romano perpetrari contingat: in quo casu Vicarius Romani Pontificis contra clericos, Senator vero, seu Senatores, qui pro tempore fuerint in vrbe prædicta contra laicos procedant, & faciant, quod iustitia suadebit. Nec ad aliquas contributiones in talliis, & collectis, quæ imponentur pro tempore habitatoribus eiusdem vrbis, seu aliqua obsequia communi vrbis ipsius præstanda prætextu morę, quam in eadem vrbe contrahentur aliqua pedagia ratione rerum suarum, quas ad dictum studiū Romanū deferri, vel exinde reportari faceret, doctores, aut scholares eiusdem Romani studii teneantur. Quodq; pensiones domorum, quas doctores, vel scholares in eadem vrbe studiorum causa morantes inhabitauerint, taxari debeant per duos taxatores, quorum vnum ipsi doctores, & scholares, & alterum commune ipsius vrbis eligant. & si hi duo nequiuerint concordare, stetur taxationi tertii taxatoris, ab eisdem doctoribus, & scholaribus eligendi, & vltra taxationem huiusmodi nihil ab eis possit exigi nomine pēsionis pro domibus antedictis. Et licet Roma communis sit patria, si tamen quispiam litem contra scholares peregrinantes causa studiorum in illa super aliquo negotio mouere voluerit, huiusmodi rei optione data scholaribus ipsis, eos coram domino, aut magistro suo, vel Vicario prædicto conueniat, iuxta legitimam super hoc æditam sanctionem, & si contrafecerint pęnam dictę sanctionis incurrant. Rectores quoq;, quos doctores, & scholares eiusdem Romani studii pro tempore duxerint eligendos in ipsos doctores, & scholares, ac familiares ipsorum, tam circa conditiones, & decisionem causarum ciuilium & criminalium, ciuiliter motarum, & etiam criminaliter in criminalibus leuioribus, quæ ipsorum corrigendos excessus leues ordinariam obtineant potestatem. Vt autem doctores, & scholares prædicti eo liberius intendere studio valeant, & proficere in eodem, quo maioris fuerint gratiæ fauore muniti: ipsis auctoritate prędicta concedimus, vt dum huiusmodi studio docendo vel audiendo institerint, fructus, redditus, & prouentus omnium beneficiorum suorum cum cura, & sine cura, etiam si eorum aliqua personatus, vel dignitates existant, cum ea possint integritate percipere (quotidianis distributionibus duntaxat exceptis) cum qua illos perciperēt, si in ecclesiis in quibus illa obtinent, personaliter reside rent, & ad residendum in eis interius minime teneantur, neq; ad id à quoquam valeant coarctari. Non obstantibus quibuscunq; statutis, & consuetudinibus, contrariis dictarum ecclesiarum, iuramento, confirmatione sedis apostolicæ, vel quacunque firmitate alia roboratis, etiam si de illis seruandis per se, vel per procuratores suos præstiterint forsitan iuramentum. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostri statuti, decreti, & confessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Laterani .xii. Kalen. Maii, Pontificatus nostri Anno Nono.

De priuilegijs Romanæ Academiæ, repertis in ecclesia diui Eustachij cum reliquijs.

Heus Viator, Literator optime, Heus iuuenis, Senex disertus, En tibi altera?

QVI veterum institutorum indagine versatis, Dicis, scio, cur in diui Eustachij potius quam locorum alibi de scientiarum laudibus, in Lucæ Euangelistæ solemnitate annua habeatur oratio? qua ad disciplinarum studia veluti classico quodam, ingenui reuocantur adolescentes, curque literarum agonismata inibi tractentur? doctoratū, sic enim appellant, pompaliter ineant? cur denique actus omnes publici in ea solemniter celebrentur? Sed nihil est quod mirari debeas, nam cum diuus Eustachius, & natione, & nobilitate Romanus extiterit, eius ædem, quæ in medio ferè vrbis vmbilico sita sit, vtpote omnibus accommmoda Romano gymnasio, quasi Stoam porticum speciosa Christianorum dicauit antiquitas, vbi Pontificum Diplomata, quas Bullas vocant, ad Romanæ Academiæ salutem, & honorem spectantia, tanquam in Archiuio adseruari voluit, præsertim hæc Bonifacij VIII. nuper cum reliquijs in sacrario eiusdem reperta, quæ in literatores cæteris omnibus exemptionibus longe vberiora sunt. Hinc Iulius II. Pont. Opt. Max. non sine diuino nutu, vt veteres illos hac ipsa in re imitaretē, quasi templum hoc literarum domicilium esse approbans, Alexandrum Farnesium, & græcis, & latinis literis dotatum, Cardineique choritarum decus, necnon Iacobum Episcopum Marsicanum Archipresbyterum Cæsarei Pontificijque iuris consultissimum, huic templo præesse voluit, quibus curantibus, capitulum eiusdem ecclesiæ, vt ad vniuersam disertissimorum salutem in apertum prodirent, hæc impressoriæ officinæ tradere non desistit.

L. S. M. ex mandato.

BONIFATIVS Episcopus seruus seruorum Dei. Dilectis filijs Abbati Monasterij sancti Laurentij extra muros, & Priori basilicæ ad Sancta Sanctorum, ac Archipresbytero ecclesiæ sancti Eustachij de Vrbe, Salutem, & Apostolicam benedictionem. *Confirmata p Nico. V. ut infra.* In supremæ præeminentia dignitatis, diuini dispositione consilij constituti, Ad vniuersas fidelium regiones nostræ vigilantiæ creditas, tanquam Pastor Dominici gregis aciem apostolicæ considerationis extendimus ad earum profectum, quantum nobis ex alto permittitur, intendentes. Sed ad vrbium vrbem Romanam, videlicet ciuitatem, quam diuina clementia statuit caput orbis, eo attentioris meditationis intuitum retorquemus, quo principalius in eadem nostri sedem apostolatus cęlestis dispositio stabiliuit, & firmauit ecclesiæ fundamenta. Hanc profectò nimirum inter cæteras vrbes, sub Christiana religione fidei militantes, vberioris affectionis prærogatiua prosequimur, studiosius apostolicis munimus præsidiis, & condignis libentius gratiis honoramus, ideoque feruenti non immerito desiderio ducimur, quod eadem vrbs, quam diuina bonitas tot gratiarum dotibus insigniuit scientiarum, etiam sit fęcunda muneribus, vt viros producat, consilii maturitate conspicuos, virtutum redimitos ornatibus, ac diuersarum facultatum dignitatibus eruditos sitque ibi fons scientiarum irriguus, de cuius plenitudine hauriant vniuersi, literalibus cupientes imbui documentis. Ad hunc igitur vniuersalem profectum, non solum incolarū vrbis ipsius, & circumpositæ regionis, sed & aliorum, qui præter hoc quasi continuo de diuersis mundi partibus confluunt ad eandem, studio paternæ solicitudinis intendentes; Diligenti super hoc cum fratribus nostris deliberatione præhabita, de ipsorum consilio, auctoritate apostolica duximus statuendum, quòd in vrbe prædicta, perpetuis futuris temporibus, generale vigeret studium in qualibet facultate, ac docentes & studentes ibidē omnibus priuilegiis, libertatibus, & immunitatibus, concessis Doctoribus, & Scholaribus in studiis generalibus cōmorantibus, gaudeant, & vtantur. Et ne huiusmodi ipsorum studium, quod de bono semper in melius dirigi cupimus, perturbari contingeret, Auctoritate prædicta decreuimus vt doctores vel scholares in huiusmodi Ro. Studio commorantes, non possint inuiti in Cu Capitolii occasione qualibet, ciuiliter vel criminaliter conueniri, nisi forsan, quod absit, homicidium per aliquem, vel aliquos de eodem Studio Ro.

perpetrari contingeret; quo casu Vicarius Ro. Pont. contra clericos, Senator vero, vel Senatores qui pro tempore fuerint in vrbe prædicta, contra laicos procedant, & faciant quod iustitia suadebit, nec ad aliquas contributiones in taliis, aut collectis, quæ imponerẽtur pro tempore habitatoribus dictæ vrbis, seu aliqua obsequia cõmuni vrbis ipsius præstanda, prætextu more, quam in eadem vrbe contraherent, vel aliqua pedagia ratione rerum suarum, quas ad dictum Romanum Studium deferri, vel exinde reportari facerent doctores aut scholares eiusdem Romani studii teneantur. Quodq; pensiones domorum: quos doctores vel scholares in eadem vrbe studiorum causa morantes inhabitarent, taxari deberent per duos taxatores, quorũ vnum ipsi doctores & scholares, & alterum commune ipsius vrbis eligant, & si ij duo concordare nequirent, stetur taxationi tertii Taxatoris, ab eisdem doctoribus, & scholaribus eligendi, ac vltra taxationem huiusmodi nihil ab eis possit exigi nomine pensionis pro domibus antedictis. Et licet Roma communis sit patria, si tamen quispiam litem contra scholares peregrinantes, causa studiorum in illam super aliquo negotio mouere voluerit, huiusmodi rei optimę data scholaribus ipsis, eos coram domino aut magistro suo, vel prædicto Vicario conueniat, iuxta legitimam super hoc æditam sanctionem, & qui contrafecerint, pęnam dictæ sanctionis incurrant. Rectores quoq;, quos doctores & scholares eiusdem Romani studii pro tempore duxerint eligendos, in ipsos doctores & scholares, ac familiares ipsorum tam circa cognitionem & decisionem causarum ciuilium & criminalium ciuiliter motarum, & etiam criminaliter in criminibus leuioribus, quam ipsorum corrigendos excessus leues ordinariam obtineant potestatem. Vt autem doctores & scholares prædicti, eo liberius intendere studio valeant, ac proficere in eodem, quo maioris fuerint gratiæ fauore muniti, ipsis auctoritate prædicta concessimus, vt dum huiusmodi studio docendo vel audiendo insisterent: fructus, redditus, & prouentus omnium beneficiorum suorum, cum cura, vel sine cura, etiam si eorũ aliqua personatus vel dignitates existerent, cum ea possint integritate percipere, quotidianis distributionibus duntaxat exceptis, cum qua illos perciperent si in ecclesiis in quibus illa obtinent personaliter residerẽt, & ad residendũ in eis interim minime tenerentur, neq; ad id a quoquam valeant coarctari. Non obstantibus quibuscunq; statutis, & consuetudinibus, contrariis dictarum ecclesiarum iuramento confirmatione, sedis apostolicæ, vel quacunq; firmitate alia roboratis, etiam si de illis seruãdis, per se vel per procuratores suos præstassent forsitan iuramentum. Verum quia non sufficit priuilegiorum & indulgentiarum aliquibus dare præsidia, nisi sint qui super his eos manuteneant & defendant, cum parum sit in ciuitate ius esse, nisi qui illud tueatur, existat. Discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus, quatenus vos, vel duo, aut vnus vestrum, per vos, vel alium, seu alios eisdem doctoribus ac scholaribus qui eiusdem Romani studii pro tempore fuerint, efficacis defensionis præsidio assistentes, non permittatis eos, vel eorũ aliquos, contra huiusmodi statuti, constitutionis, & concessionis nostrorum tenores, ab aliquibus molestari. Molestatores huiusmodi, necnon contradictores quoslibet & rebelles, quicunq;, & cuiuscunq; conditionis fuerint, aut status, etiam si Pontificali, vel alia quauis perfulgeant dignitate, auctoritate ap[os]t[o]lica appellatione postposita, compescẽdo. Non obstan. supradictis, seu de duabus dietis ędita in concilio gñali, & nostra, qua cauetur q[uod] Conseruatores a sede prædicta deputati, aliquos vltra vnam dietam a fine dioc. eorũdem trahere nõ præsumãt, & quibuscunq; aliis cõstitutionibus cõtrariis, dũmodo vltra tertiam vel quartam dietã extra suã dioc. aliquis auctoritate præsentium nõ trahať. Aut si aliquibus ab eadem sit sede indultum, vel in posterum indulgeri contingat, quod excõmunicari, suspendi, vel interdici non possint per literas apostolicas impetratas, vel etiam impetrandas, nisi eædem literæ impetrãdæ plenã & expressam fecerint de indulto hõmi mennonẽ, & quibuslibet literis, & indulgentijs apostolicis p[er] quas præsentibus nõ expressas vel totaliter nõ insertas nostrę iurisdictionis explicatio, in hac parte posset q̃uolibet impediri, & de quibus quorumq; totis tenoribus, de verbo ad verbũ, in nostris literis mẽtio sit habenda. Volumus aũt quod quilibet vestrũ, etiam super negotio per collegam suum in hac parte primitus inchoato, se intromittere valeat & procedere in eodem, prout & quotiens fuerit opportunum. Dat. Anagniæ Anno incarnationis Dominicæ Millesimo Tricentesimotertio. Octauo Idus Iunii. Ponr. nostri Anno Nono.

BVLLAE IOANNIS PP. XXII.

De Præbendis, & dignitatibus constitutio.

EXecrabilis quorundam tam religiosorum, quàm secularium ambitio, quæ semper plus ambiens eo magis fit insatiabilis quo sibi amplius indulgetur, et improbitas importuna petentium à nobis, et prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus non tam obtinuisse, q̄ extorsisse plerunq; noscuntur, vt vnus interdum etiā ad vnum beneficium ecclesiasticū minus idoneus in diuersis ecclesijs nedum vicinis, sed ab inuicem longe distantibus, imo nonnunquam in diuersorum regnorum partibus situatis, duas, vel tres, aut plures dignitates, personatus, officia, seu prioratus, aut diuersa ecclesiastica beneficia curam animarum habentia possit dispensatiuè, cum aliàs non liceret de iure comuni recipere, ac simul licite retinere, vnde inter cætera inconuenientia subscripta sequuntur, quod videlicet vnus interdum qui vnicum quanuis modicum officium, vix implere sufficeret, plurimorū sibi vendicet stipendia, quæ multis viris literatis, vitæ puritate, & testimonio bonæ famæ pollentibus, qui mendicant, possent abunde sufficere, æqua distributione collata, & habentibus ipsa paratur vagandi materia, diuinus cultus minuitur, hospitalitas in ipsis beneficijs debita non seruatur, & dū non sunt sui in vnaquaq; regione rectores, ecclesiarum detrahitur cōmodis, & honoribus, quæ carentes defensoris auxilio in iuribus suis & libertatibus multipliciter collabuntur ruinis, patent ædificia nobilia, quæ magnificentia extruxerat decessorum: & qd amarius est dolendū, animarum cura negligitur, et vitiorum sentibus fomentum periculose præbetur. Nos itaq; tot malis, tantisq; discriminibus occurrere cupientes, oēs & singulas dispēsationes super receptione, & retentione pluriū dignitatum, psonatuum, officiorū, prioratuum, ac beneficiorum quibus cura animarum sit annexa, sub quacunq; forma, vel expressione verborum, a nobis vel pdictis prædecessoribus nostris cuicunq; personæ cōcessas (Cardinalibus tamen sanctæ Romanæ Ecclesiæ, qui circa nos vniuersali ecclesiæ seruiendo singularum ecclesiarū cōmoditatibus se impendunt, ac Regū filijs, qui propter sublimitatem eorum, ac generis claritatem sunt potioris prerogatiua gratię attollendi, duntaxat exceptis) deliberatione super hoc cum fratribus nostris habita diligenti, de ipsorum consilio, & ex certa nostra scientia, in forma subscripta, duximus taliter moderandas, quòd per moderamen nostrum effrenatam, circa easdem personas, talium beneficiorum multitudinem refrenemus, ipsiq; impetrantes fructu dispensationum huiusmodi totaliter non frustrentur. Statuimus itaq;, & de fratrum ipsorum consilio ordinamus, quòd obtinentes nunc ex dispensatione legitima pluralitatem huiusmodi dignitatum, personatuum, officiorum, prioratuum, seu beneficiorum, quæ aliàs absq; dispensatione obtinere nequibant, vnum tantum ex dignitatibus, personatibus, officiis, prioratibus, ecclesiis, vel beneficiis huiusmodi, quibus cura iminet animarum, cum dignitate, personatu, vel officio prioratu, ecclesia, vel beneficio sine cura, quæ habere maluerint, prætextu dispensationis sufficientis circa id eisdem indultæ, possint licite retinere. Quæ tamen teneantur eligere infra mensem, numerandum à tempore notitiæ huiusmodi nostræ constitutionis, cæteris beneficiis cum cura, vel sine cura, quæ ipsius dispensationis prætextu tenebant, & quę aliter non poterant de iure absq; dispensatione licite retinere, quæ nos extunc vacare decernimus coram ordinario sub testimonio publico infra idem tempus verbaliter, & realiter, cum effectu, dimissis absque eo quòd ad illa nunquam sine noua collatione ab eo, qui poterit facere facienda redire, aut eorum administrationi se immiscere præsumant: Alioqui tam his, quàm aliis omnibus beneficiis, quæ virtute huiusmodi nostri moderaminis retinere poterant (vt pręfertur) sint ipso iure priuati, & prorsus inhabiles ad similia beneficia obtinenda. Per hoc autem ijs, qui dignitates, personatus, officia, vel alia beneficia, curam animarum habentia, ex dispensatione quæ ius tribuat, iuxta nostram moderationem pręscriptam obtinent, et alia similia beneficia nostrorum, vel aliàs eorundem prædecessorum auctoritate literarum expectant, cum quibus est, vt illa cum vacauerint recipere, & vna cum obtentis licite valeant retinere dispensatum nolumus derogari, quin ea cum vacabunt infra dicti temporis spatium possint eligere, & dimissis aliis recipere in forma pręscripta, ac licite retinere: pęnas similes incursuri, si huius nostræ contraire prę-

Inconueniētia ex pluralitate beneficiorum.

sumpserint sanctioni. Porro quia quorundam oculos sic auarę cupiditatis vitium excęcauit, ꝙ plura talia beneficia simul absq; dispensatione canonica retinere præsumunt. Nos de illis præsenti decreto statuimus ꝙ omnia, & singula beneficia sic detenta illo tantum retento, ꝙ vltimo receperunt, dummodo in eo ex collatione canonica competat ius eisdem infra tempus, vt præscribitur, limitatum, verbo & facto, ac sine fraude coram ordinario sub testimonio similiter publico dimittere teneantur. Quòd si nō fecerint, ēt illo sint ipso iure priuati, in quo ius eis aliàs competebat, & inhabiles pęnitus ad quæcunq; obtinenda beneficia ecclesiastica censeantur. Qui vero deinceps receperint dignitatem, vel personatū, seu officium, aut aliud beneficium, animarum curam habens annexam, si antea simile beneficium obtinebant, illud (quo ipso iure postquam secundi possessionem habuerint, vel per eos omni dolo, & fraude cessantibus, quominus habeant, steterit priuati noscuntur) absq; morę dispendio in ordinariorum manibus dimittere teneantur pari modo: Alioqui extunc sint ipso iure secundo priuati, & nedum ad sacros ordines suscipiendos, quinetiam ad habendum quodcunq; aliud beneficium ecclesiasticum inhabiles reputarentur. Quæ omnia & singula beneficia sic vacatura, vt præmittitur, vel dimissa, nostræ, & sedis apostolicæ dispositioni, de ipsorum fratrum nostrorum consilio reseruamus. Inhibentes ne quis præter Romanū Pont. quancunq; sit super hoc auctoritate munitus, de huiusmodi beneficijs disponere vel circa illa per viam permutationis, vel alias innouare quoquomodo pręsumat. Nos enim si secus actum, vel attentatum fuerit, irritum decernimus & inane. Cęterum ordinarios intelligimus in casibus suprascriptis Episcopos, in quorū ciuitatibus, vel dioc. consistunt beneficia, seu aliquod eorum, quæ debent secundum præmissa dimitti, aut ipsi, qui ea debent dimittere commorantur, vel in ecclesiis cathedralibus vacantibus, capitula earundem, & hi de beneficiis tam dimissis, quam, vt præmittitur, perditis, nos, vel apostolicam sedem certificare studeant, quam cito poterunt indilatè, vt de illis salubrius disponere valeamus. Quantum autem ad modificationem attinet ante factam, illa duntaxat, & non alia beneficia ecclesiastica quocunq; nomine nuncupentur, curam animarum habere censemus, quæ parochias habent, in quibus est animarum cura, non per vicarios perpetuos, sed per rectores, vel ministros ipsorum beneficiorum, vel illorum temporales vicarios exercenda: necnon & illa, quos ministris ratione beneficiorum huiusmodi competit visitare, inquirere, procurationes recipere, suspendere, excommunicare, seu ab excommunicationis, & suspensionis sententiis absoluere, de consuetudine, vel de iure: iuribus aliis de animarum cura loquentibus in suo robore quoad cætera permansuris. Nulli ergo &c. Siquis &c. Datum Auinioni. xiii. Kalen. Decembris. Anno Secundo.

De religiosis qui ad partes infidelium se transferunt.

IOANNES Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Ad nostrum nuper relatio fide digna peruenit, alias perduxit auditum, ꝙ nonnulli religionis gestantes habitum, sed à veritate religionis omnino vacui, & modestia pęnitus alieni ad partes quodammodo infidelium se transferunt, in quibus pauci fideles, respectu infidelium commorantur, vt ibidem facilius decipere simplicium animos, & ipsos, & alios in errores præcipitare, seu retinere valeant, sub omni veste, ac religionis habitu lupinum animum occultantes, doctrinas suas reprobas, & erroneas, quibus fidelium mentes quantum in eis est, corrumpere satagunt, in ipsis partibus periculose nimirum spargere non omittunt, necnon os suum ponentes in cęlum, lingua eorum transeunte super terram S.R.E. detrahere constitutionibus, & alia multa à fide deuia in suis sermonibus, & secretis collationibus euomere insanis ausibus non verentur, ex quibus Deus offenditur, periculosa suscitantur scandala, paratur simplicibus laqueus, ipsiq; talium præsumptores de hæresi vehementer arguunt se suspectos, imo vere ex his fore hæretici comprobantur. Nos itaq; tantis obuiare periculis paternæ diligentiæ studiis cupientes, vniuersis & singulis religionis, ordinis, status, vel conditionis existeñ. de fratrum nostrorum consilio districtius auctoritate præsentium inhibemus, ne ipsorum aliquis absq; superioris sui ordinis licentia sibi per ipsius literas patentes concessas, de cætero ad partes se transferat antedictas, supe-

rioribus suis nihilominus iniungentes ne quibusuis sui ordinis fratribus, nisi duntaxat viris literatis, prouidis, & expertis huiusmodi licentiam impartiri præsumant. Nos enim quoscunq; scientes super quo eorum conscientias oneramus præsumentes contrariũ quouis modo excommunicationis subiacere volumus sententiæ, & decernimus ipso facto, à qua nullus ab alio quàm à Rom. Pontifice possit, nisi duntaxat in mortis articulo, beneficium obtinere. Cæterum vniuersis ecclesiarum prçlatis in virtute sanctę obedientiæ districte præcipiendo præsentis tenore mandamus quatenus nullos religiosos ad partes se transferentes prædictas, nisi per patentes sui ordinis literas de licẽtia speciali se illuc transferenda sibi concessa, prælatis eisdem fecerint plenam fidem in suis ciuitatibus, & diocesibus, ac terris, & locis alijs ad prædicationis officium, vel diuinorum celebratione admittãt, sed ipsos potius velut apostatas capiant, seu capi faciant, eos carcerali custodia donec de dicta licentia modo prædicto sibi constiterit detinendo. Et nihilominus si quos religiosos approbare, quæ sedes reprobauit apostolica, vel quæ alias sciunt fidei obuia in suis prædicationibus, seu secretis collationibus dogmatizare præsumpserint, vt tales quibuscunq; cessantibus priuilegiis possint auctoritate apostolica licite capere, & carcerali custodiæ sicut suos possunt subditos mancipare, licentiam impendere. Et insuper tenore præsentiũ mandamus eisdem, vt de prçmissis summarie, & de plano, ac sine strepitu, & figura iudicii per se, vel per alium, seu alios se solerter, & fideliter studeant informare quousque de prædictis, seu eorum aliquo repererint reos esse, iuxta statuta canonum, & aliorum exemplum castigare pęnis delictis non postponãt. Non obstantibus exemptionibus, & aliis quibuscunq; priuilegiis, indulgentiis, gratiis, & literis apostolicis eisdem religionibus, vel ordinibus communiter, vel diuisim sub quacunq; forma, vel expressione verborum in eadem sede concessis, vel in posterum concedendis, etiam si de illa plena & expressa mentio, ac de verbo ad verbum in præsentibus sit habenda, quæ quantum ad prædicta, vel aliquod eorundem eisdem in nullo volumus suffragari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum inhibitionis, mandatorum, voluntatum, constitutionis, & concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis, &c. Datum Auinioni. vii. Idus Maii Pontificatus nostri Anno Nono.

BVLLA BENEDICTI PP. XII.

De præbendis, & dignitatibus.

Benedictus Episcopus seruus seruorum Dei. Ad futuram rei memoriam. Ad regimen Ecclesię generalis, quãquam immeriti, superna dispositione vocati, gerimus in nostris desiderijs, vt debemus. Quòd per nostræ diligentiæ studium ad quarumlibet ecclesiarum, & monasteriorum regimina, & alia beneficia ecclesiastica iuxta diuinum beneplacitum, & nostræ intentionis affectum viri assumantur idonei, qui præsint, & prosint committendis eis ecclesiasticis monasterijs, & beneficijs prælibatis. Præmissorum nanq; consideratione inducti, & suadentibus nobis alijs rationalibus causis, nonnullorum prædecessorum nostrorum Romanorum Pontificum vestigijs inhærentes, omnes Patriarchales, Archiepiscopales, Episcopales ecclesias, & etiam monasteria, prioratus, dignitates, personatus, & officia, necnon canonicatus, & præbendas, & ecclesias, cæteraq; beneficia ecclesiastica cum cura, vel sine cura, sæcularia, & regularia quæcunq; fuerint, etiam si ad illa personæ consueuerint, seu debuerint per electionem, seu quemuis alium modum assumi, nunc apud sedem Apostolicam quocunq; modo vacantia, & in posterum vacatura, necnon per dispositionem, vel priuationem, seu translationem, aut muneris cõsecrationis impensionem per fe. re. Ioannem Papã XXII. prædecessorem nostrũ, seu eius auctoritate factas, & per nos, seu auctoritate nostra inantea faciendas vbilibet: necnon ad quæ forsan tempore iam dicti prædecessoris nostri alicui in concordia, vel discordia electi, vel postulati fuerint, quorum electio cassata seu repulsa, vel per eos facta renunciatio, & admissa per ipsum prędecessorem, vel auctoritate ipsius extiterint, seu quorum electorum, vel postulatorum, & in antea eligendorum, ac renuntiantium electionem cassari, vel postulationem repelli, aut renunciationem admitti per nos, vel auctoritate nostra contingeret apud sedem prædi-

etiam, vel alibi vbicunque, ac etiam per obitum Cardinalium eiusdem Ecclesiæ Rom. ac officialium dictæ sedis, videlicet Camerarij, Vicecancellarij, Notariorum, Auditorum, literarum contradictarum, & Apostolici palatij causarum Auditorū, Correctorum, & Scriptorum literarum apostolicarum, ac pœnitentiariæ præfatæ sedis, & Abbreuiatorum: necnon Commensalium, & aliorū quorumlibet Capellanorum sedis eiusdem, & etiam quorumcunque Legatorum siue Nuntiorum, ac in terris ecclesię Romanæ Rectorum, & Thesaurariorū, per dictum Ioannem prædecessorem nostrum, vel nos specialiter deputatorum seu missorū, ac mittemdorum in posterum, nunc vacantia, & inantea vacatura vbicunque dictos Legatos, vel Nuncios, seu Rectores, aut Thesaurarios antequam ad Romanam curiam venientium, vel etiam recedentium, aut redierint, seu venerint, rebus eximi contigerit ab humanis. Necnon quorumlibet pro quibuscunque negotijs ad Romanam curiam venientium, vel etiam recedentium ab eadem, si in locis à dicta curia, vltra duas dietas legales non distantibus iam forsan obierint, vel eos inantea forsitan transire contigerit de hac luce. Etiam simili modo quorumcunque curialium peregrinationis, infirmitatis, aut recreationis, seu alia quacunque causa ad quæuis loca secedentium si eos antequā ad dictam curiam redierent, in locis vltra duas dietas ab eadem curia, vt præmittitur, non remotis, dummodo eorum proprium domicilium non existat, ibidem iam forsan decesserint, vel in posterum contingerit eos de medio submoueri, nunc per obitum huiusmodi vacantia, & in posterum vacatura. Rursus Monasteria, Prioratus, Decanatus, Dignitates, Administrationes, Officia, Canonicatus, Præbendas, & Ecclesias, cæteraque beneficia Ecclesiastica secularia, & regularia, cum cura, vel sine cura, quotcunque, vel qualiacunque fuerint, etiam si ad illa personæ consueuerint, seu debuerint, per electionem, aut quemuis alium modum assumi, qui promoti per dictum prædecessorem, vel eius auctoritate ad Patriarchalium, Archiepiscopalium, & Episcopalium ecclesiarum, necnon monasteriorum regimina obtinebant, tempore promotionum de ipsis factarum nūc quocunque modo vacantia, & qui per nos, seu auctoritate nostra in posterū ad eadē regimina promouendi tempore promotionis hmōi obtinebunt quouis modo imposterū vacatura. Necnon ētiam qui per assecutionem pacificā quorumcunque Prioratuum, Dignitatum, Personatuum, Officiorum, Canonicatuum, Prębendarum, Ecclesiarum, & Beneficiorum aliorum per nos, vel eundem Ioannem prædecessorem, seu auctoritate literarū nostrarū, vel ipsius Ioan. prædecessoris collatorum, & cōferendorum in posterū nunc vacātia, & inantea vacatura, plena super præmissis omnibus & singulis cum fratribus nostris collatione præhabita, & matura deliberatione secuta, ordinationi, dispositioni, & prouisioni nostrę, donec miserationis diuinę clemētia nos vniuersalis Ecclesiæ regimini præsidere concesserit, de ipsorum fratrum consilio auctoritate Apostolica reseruamus: decernentes ex nunc irritum, & inane si secus super præmissis, & quolibet eorum per quoscunque quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus quibuscunque cōstitutionibus à prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus æditis, quatenus obsistere possint super enarratis articulis, vel alicui, seu aliquibus eorundem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ reseruationis, & constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat. Auinioni iii. Idus Iannarij, Pont. nostri Anno Primo.

BVLLAE GREGORII XI.

Quòd religiosi capellani sedis apostolicæ superioribus suis obedire teneantur.

GREGORIVS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad futuram rei memoriam. Ad Romani Pontificis prouidentiam circunspectam sic sedis apostolicæ priuilegia, & indulta moderari dignoscuntur, quòd eis materia malignandi nulli detur, ac personę, quę sub religionis vacare debent studio pię vitę à bono obedientię, & perseruantia diuini seruitij nullatenus retrahantur. Sanè nuper ad nostrum relatio fidedigna peruenit auditum, quod nonnulli religiosi, etiam mendicantes, qui in capellanos sedis apostolicę se recipi procurarunt, propterea bonum obedientię, & correctionem recusantes, per mundū

per plurimum sine suorum superiorum licentia sępius euagando discurrunt, & quandoq; ad Romanam curiam accedant, asserentes sine suorum superiorum licentia se hoc facere posse. Nos igitur in præmissis, prout ex debito tenemur, pastoralis officii salubriter prouidere cupientes, auctoritate apostolica tenore præsentium statuimus, volumus, & etiam ordinamus, ꝙ omnes & singuli religiosi quorumcunq; ordinum, etiam mendicantium, dictæ sedis capellani, qui sunt, & inantea erunt perinde eorum superioribus, & correctoribus ipsorum in omnibus, & per omnia sint subiecti, ac si prædictæ sedis capellani non essent. Non obstantibus exceptionibus, seu exemptionibus, & aliis quibuscunq; priuilegiis, indulgentiis, gratiis, & literis apostolicis capellanis dictæ sedis, & alias cōmuniter, vel diuisim sub quacunq; forma vel expressione verborum a dicta sede concessis, vel in posterum concedendis, etiam si de illis plena, & expressa mentio de verbo ad verbum in præsentibus sit habenda, quæ quoad hoc alicui in nullo volumus suffragari. Nulli ergo, &c. nostræ constitutionis, voluntatis, & ordinationis infringere, &c. Datum Auinioni v. Idus Nouemb, Anno Tertio.

De ordinatione Aduocatorum, Procuratorum, & Notariorum Palatii Apostolici causarum.

GREGORIVS Episcopus seruus seruorum Dei Ad perpetuam rei memoriam. Quamuis a fel. record. Ioanne xxii. & Benedicto xii, Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris circa Auditores causarum palatii Apostolici, ac patronos, procuratores, notarios, & personas alias ad extimationem & expeditionem causarum, & conscriptionum actorum ordinatos seu deputatos quàm plura & salubria statuta fecerint & etiam ordinarint: quia tamen post illa sæpius est compertum, propter perniciosas subtilitates, & intricationes quorundam, causas plus debito prorogari, & sæpius partibus præiudicium generari. Nos in hoc, prout ex debito tenemur, pastoralis officii quantum possumus salubriter prouidere volentes, iam prouisis remediis per dictos prædecessores, eorumq; statutis & ordinationibus suo robore permansuris, auctoritate apostolica statuimus quod aduocatus antequam causam dirigendam suscipiat, super deliberatione habenda, & repulsione clientuli si in principio, vel prosecutione causæ nouit eam esse iniustam per omnia, constitutionem eiusdem Benedicti prædecessoris nostri, & iuramentum super hoc præstitum obseruet, & idem statuimus in procuratore quocunq;. Item ꝙ aduocatus cum causam prosequendam suscipit, libellum siue petitionem, positiones, & articulos, exceptiones & defensiones ordinet: vel saltem ordinata examinet, & corrigat, & in eis antequam producantur coram Auditore se subscribat, & processum cum necesse fuerit videat, & in his in procuratorem non confidat, vel auditores ipsos non admittant, nisi causa rationabilis allegetur, & nihilominus dum conuictus fuerit, ꝙ in præmissis se negligenter, vel malitiose habuerit, aduocatus per auditores causæ ad tempus, vel in perpetuum, put sibi videbitur, officio aduocationis priuetur, & nihilominus in expensis causæ factis per suam partem omnibus, vel parte eorum condemnetur prout videbitur libero arbitrio Auditoris. Item procurator ante sententiam si pars aduocatum habeat, absq; ipsius consilio non appellet, & appellationem quancumq; per ipsum interpositam non prosequatur sine consilio, & assensu aduocati, si (prout præmittitur) aduocatum habeat, de cuius consensu in principio prosecutionis causæ appellationis appareat Auditori, in huiusmodi appellationis causa deputato saltem per subscriptionem alicuius scripturæ producendæ, & si per Auditorem postea compertum fuerit appellationem esse manifeste friuolam, aduocatus, & procurator puniatur, vel solus procurator, si sine aduocato prosequatur causam, in expensis causæ appellationis, vt in fine proximi præcedentis capituli continetur, & si super hoc dubium oriatur, vtrum appellatio sit manifeste friuola, vel non, illud dimittimus diffinitioni liberę auditoris. Item quod procurator in relationibus non turbet aduocatum allegantem, sed audiat patienter, nisi erraret in facto, vel in actibus causæ, & tunc sine tumultu cum reuerentia & honesto modo exprimat tantummodo illud in quo erratur in facto, si contrafecerit, Auditor referens ipsum suspēdat ab officio modo culpæ, prout ei videbitur in perpetuum, vel ad tempus, vel infra summam vigintiquinque florenorum ipsum possit mulctare, ita ꝙ vel suspensionem, vel mulctæ pœnam possit imponere, secundum ꝙ magis suæ placuerit voluntati. Item

ꝙ notarius secreta causæ, & specialiter illa de quibus habuerit Auditor collationem cum eo & alia, quæ ex officio debent secrete teneri, directe vel indirecte non reueles, nec extra domum faciat copiari processus. collationem faciat. & videat si copia concordat cum originali processu, & postquam auisamenta per ipsum Auditorem fuerint posita, vt moris est, in processu notariorum, & secrete custodiat registrum; ne etiam a suis clericis possint dicta auisamenta videri. qui notarios per se testes, cum ei commissum fuerit examinet, & depositiones testium scribat, quas, vt dictum est, de registro viso per Auditorem secrete teneat, donec fuerint publicatæ, & si notarius contra præmissa, temeritate propria venire præsumpserit, officio notariatus per Auditorem priuetur: & insuper omnes & singuli notarii dicti palatii pro officiis ad scribendum coram Auditoribus obtinendum, aut retinendum, vel vt notarii ipsi in pluribus, seu pinguioribus causis per huiusmodi Auditores ad scribendum deputentur per se, vel interpositam personam nihil detur directe vel indirecte etiam esculenter vel poculenter, & promittant, seu eorum nomine datum, vel promissum persoluant, seu persolui faciant vel procurent; Item ꝙ aduocati, procuratores, & notarii seruent per omnia ordinationem Ioannis. & Benedicti prædecessorum nostrorum prædictorum, & de seruando tam istis q̃ contentis in dictis constitutionibus eorum Ioannis, & Benedicti præstabant in principio sui officii, & singulis annis secundum formam datam in eis corporaliter iuramenta præstentur. Item si procurator aperte mandatum habuerit de retinendo Aduocatum ipsum retinere, & pecuniam, quam aperte sine clientulo suo pro aduocato habuerit, eidem aduocato omnino tradere teneatur, si vero sine aduocato causam susceperit prosequendam, non recipiat nisi quantum procuratori per constitutionem eiusdem Benedicti prædecessoris est taxatum, & si contra aliquod præmissorum fecerit, de hoc conuictus per Auditorem officio procurationis priuetur, & nihilominus restituere teneatur quod accepit. Item ꝙ non impetrentur per principales, vel eorum procuratores commissiones super articulo grauaminis, nisi prius datis apostolis per iudicem a quo fuerit appellatum, & si contrafecerit commissio sit nulla. & processus habitus per eandem. Item non credatur per Auditorem procuratori, nec parti si prætendat se aduocatum habuisse in causa, nisi de hoc fidem faciant sufficienter, vel per relationem aduocati; adhibito proprio iuramento, & tunc etiam examinet quid per eum factum fuerit in causa, vt per hoc sciatur quantum ei pro salario debeatur. Item si procurator aliquod calumniosum scienter proponat in negotio, & propter hoc fieri debeat condemnatio expensarum, quòd ipse procurator in expensis huiusmodi condemnetur, & non dominus causæ, & nisi in subsidium ipso existente, non soluendo. Item quòd Auditor procuratorem calumniosum aliquod proponentem repellat ex officio, & eidem pœnam imponat remouendo ipsum ab officio, & in perpetuum, vel ad tempus, prout suo libero arbitrio videbitur faciendum. Item quòd detur Auditoribus potestas ꝙ excommunicatos a se, siue sint partes principales, seu eorum procuratores, vel testes si recepti fuerint, in sua contumacia persistentes, etiam cum eorum partibus specialiter monitis valeant aggrauare. Vt igitur huiusmodi nostra statuta, & ordinationes, quæ perpetuis futuris temporibus duratura censemus, inuiolabiliter obseruentur, & ne illa ob memoriæ labilitatis humanæ obliuioni dentur, & etiam vt Auditores, aduocati, procuratores, & notarii prælibati per ordinationum, & statutorum eorundem inspectionem assiduam circa eorum obseruantiam curatius & vigilantius sint attenti, Volumus & statuimus quòd ordinationes, & statuta nostra huiusmodi de verbo ad verbum in Cancellariæ & prædictæ audientiæ literarum nostrarum registro, ex registro conscribantur, quodque cum aliis statuis & ordinationibus prædictorum Ioan. & Benedicti prædecessorum nostrorum singulis annis prima audientia post festum dedicationis beati Michaelis solemniter legantur in audientia supradicta. Et quòd quilibet Auditorum, aduocatorum, procuratorum, notariorum prædictorum penes se copiam conseruet, & habeat eorundem. Nulli ergo &c nostræ constitutionis, ordinationis, & voluntatis infringere, &c. Dat. Auinioni Kalen. Martii. Pontificatus nostri Anno Quinto.

Ne pro-

Ne prouidentes aliis de beneficiis ecclesiasticis aliquid inde capiantur, vel sibi promitti faciant.

GREGORIVS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Solicite debet vitare, ꝙ videntes esse dignoscitur, & ex cupiditatis auiditate etiam in honorem apostolicæ sedis deprehensionem ortum habere videtur. Sanè nuper ad nostrum peruenit auditum, ꝙ nonnulli inhonesta lucra quærentes dum personam prędictam de personis aliquorum apud sedem constituti eadem Patriarchalibus, Metropolitanis, & aliis cathedralibus ecclesiis, siue monasteriis vacantibus prouidetur, vel personę ipsæ ad huiusmodi per dictam sedem de aliis ecclesiis, transferuntur, aut aliàs ipsorum gubernationi committuntur, huiusmodi prouisiones, translationes, commendas, siue commissiones prędictis personis sic apud sedem prædictam constitutis, vt aliquod munus ab ipsis recipiatur, denunciare festinant. Nos igitur in præmissis (prout ex debito tenemur) pastoralis officii prouidere volentes, vniuersis & singulis personis ecclesiasticis, secularibus, & regularibus, cuiuscunq; status, gradus, sexus, ordinis, vel conditionis existant, etiam si pontificali, vel alia quauis auctoritate apostolica tenore præsentiũ districtius inhibemus, vt de cætero illis, qui ipsis huiusmodi prouisiones, translationes, commendas, siue concessiones, commissiones earumdem, siue de Romano Pontifice pro tempore existente, siue de alicuius vel aliquoꝝ ex venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus, aut alterius cuiuscunq; mandato, seu aliàs qualitercunq; apud dictã sedem nunciabit, seu nunciari facient, siue dici, vel super hoc noua portari, aliquod directe vel indirecte per se vel per alium donent, seu promittant, neq; per alium datum, seu promissum persoluant. Nos enim quoscunq; præsumentes contrarium quoquomodo excommunicationis sententię subiacere volumus, & decernimus ipso facto, à qua nullus ab alio q̃ a Ro. Pontifice possit, nisi duntaxat in mortis articulo, absolutionis beneficium obtinere. Non obstantibus exemptionibus, & aliis quibuscunq; priuilegijs, indulgẽtiis, gratijs, & literis apostolicis, quibusuis personis communiter, vel diuisim sub quacunq; forma, vel expressione verborum à sede apostolica cõcessis, & in posterum concedendis, etiam si de illis expressa mentio de verbo ad verbum in prę sentibus sit habenda: quæ quoad hoc alicui in nullo volumus suffragari. Vt autem nostra inhibitio, voluntas, & decretum huiusmodi ad communem notitiam omniũ deducantur, cartas siue membranas, inhibitionem, voluntatem, & decretum huiusmodi continentes, in audientia publica legi, & ecclesiæ Auinioñ. appendi, vel affigi, ostijs, seu superluminaribus fecimus: quæ præmissa, suo quasi sonoro pręconio, & patulo iudicio publicabunt, ita ꝙ nullus in hoc possit ignorantiam allegare, cum non sit verisimile remanere incognitum, vel occultum, quod tam patenter omnibus publicatur. Nulli ergo &c. nostræ inhibitionis, voluntatis, & decreti infringere &c. Datum Auinioni vi. Kal. Nouembris, Pontificatus nostri Anno Quinto.

BVLLAE VRBANI VI.

Constitutio de illis qui ponuntur in rotulis studiorum.

VRBANVS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad futuram rei memoriam. Dudum, videlicet in nostri Apostolatus primordijs attente considerantes, quod per literarum studia iustitia colitur, & prosperitas humanæ conditionis augetur; ac intendẽtes propterea personas ecclesiasticas huiusmodi studijs literarum insistentes fauoribus prosequi gratiosis huiusmodi personis in diuersis supplicationum rotulis pro parte diuersarum vniuersitatum studiorum generalium in diuersis locis consistentium nobis præsentatur super reseruationibus, collationibus, & prouisionibus canonicatuum, præbendarum, ac prioratuũ, dignitatum, personatum, officiorum, præstimoniorum, ac præstimonialium, portionum, aliorumq; beneficiorũ ecclesiasticorum secularium, & regularium, cum cura vel sine cura tunc vacantium, & inantea vacaturorum diuersas gratias duximus concedendas. Cum autem sicut postmodũ fidedignorum relatione percepimus, multæ ex personis eisdem contentis in rotulis supradictis tempore quo ijdem rotuli fiebant, seu ordinabantur, in locis in quibus erant studia huiusmodi non insisterent studio literarum, quinimo nonnullæ ex eis viri studentes nunquam fuerant, & aliquę a longis retroactis temporibus in studiis antedictis non residerant, sed exinde recesserant, nec

Idẽ Vrbanus VI. Sexto non Octob. Pont. sui ãno xi Romæ in publico consistorio extẽdit præfatã cõstitutionem et ad rotulos, & quascunq; petitiones in quibus impetrãtes asserunt se studentes

in proximo intendebat ad illa redire. Nos attendentes ꝙ non est decens, nec congruum vt ꝑ surreptionis absentiam aliqui ecclesiastica beneficia consequantur, præsenus constitutionis edicto, auctoritate apostolica declaramus nostræ intentionis fuisse, & etiam existere gratias huiusmodi in eiusdem rotulis contentas ad aliquas ex personis eiusdem in rotulis ipsis nominatas, quæ tempore huiusmodi ordinationis rotulorum ipsorũ in eisdem studiis veri studentes non erant, nisi alia ante huiusmodi ordinationes dictorum rotulorum saltem in quatuor menses vere studuissent ibidem, ac ad modicum tempus ab ipsis studiis se absentassent cum intentione ad illa in proximo redeundi, & ad illa postmodum realiter redierint, aliquatenus nõ extendi, ipsasq; gratias, & quæcunq; inde sequuta, quoad huiusmodi personas, quę(vt p̃fert) veri studentes non erant, nullius existere roboris vel momenti. Decernentes prout est irritum & inane quicquid contra declarationem nostram huiusmodi a quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter attentatum forsan est hactenus, vel contigerit in posterum attentari. Nulli ergo &c. nostræ declarationis & constitutionis infringere &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum. Tertio idus Ianuarii. Anno Secundo.

Contra bannientes, & proscribentes, & scribentes clericos, & personas ecclesiasticas.

VRBANVS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Quia sicut displiciter accepimus nonnulli diuersarum partium principes, marchiones, duces, comites, barones, & alii nobiles, necnõ potestates, capitanii, bailini, scabini, aduocati, rectores, iudices, & consules, aliiq; officiales, & consiliarii ciuitatum, oppidorum, terrarum, castrorum, & aliorum locorum, aliiq; laici, & laicales personæ dominium, seu iurisdictionem in temporalibus obtinentes, necnon ipsarum ciuitatum communia, & oppidorum, castrorum, terrarum, & aliorum locorum vniuersitates, non attendentes ꝙ laicis in clericos, & personas ecclesiasticas, etiam interdum in dignitatibus constitutos temeritate propria bannire, seu relegare, aut proscribere non verentur. Nos aduersus temeritatem huiusmodi remedium apponere cupientes, omnes & singulos talia præsumentes & ea fieri mandantes, seu eorum nomine, vel mandato facta rata habentes, vel in eis faciendis dantes auxilium, consilium, vel fauorem cuiuscunq; præeminentiæ, dignitatis, status vel conditionis existat si singulares personæ fuerint, earum videlicet singulas & communia, vel vniuersitates extiterint, omnes & singulos eorum comitatũ, & vniuersitatum potestates, capitaneos, bailinos, scabinos, aduocatos, rectores, iudices, consules, & officiales, quoruncũq; nomine censeantur, ac consiliarios, & priuatas personas, quæ huiusmodi sacrilegii principaliores datratores existerent, excommunicationis sententias incurrere: necnon quælibet earundem comitatum, seu vniuersitatum, ac illa ipsorum principum marchionum, ducum, comitum, baronum, nobilium, & aliorum quorumcunq; laicorum, & laicalium personarum talia præsumentium, in quibus talia fierent, ciuitates, terras, oppida, castra, & alia loca ecclesiastico interdicto subiacere volumus ipso facto, nulliusq; ab eisdem sententiis per alium quàm per Romanum Pontificem, præterquam in mortis articulo, possit absoluere, nec interdictum huiusmodi per alium etiam relaxari. Non obstante si aliquibus cõmuniter, vel diuisim a sede apostolica sit indultum, ꝙ excõmunicari, suspendi, vel interdici nõ possint per literas apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi, & eorum propriis nominibus mentionem. Et quibuslibet constitutionibus, priuilegiis, & literis apostolicis contrariis, de quibus etiam plena, & expressa in nostris fieri oporteat mentionem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ voluntatis, & concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum Quarto idus Decemb. Anno Sexto

BVLLAE MARTINI V.

Contra mendicantes.

MARTINVS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Viā ambitiosæ cupiditatis religionis potissime mendicantibus præcludere cupientes, ad alios ordines, præsertim monasticos, fucatis tamen coloribus, asserentibus ob frugem melioris vitæ ac arctioris obseruantiæ, tam sancti Benedicti, quàm Cistercieñ. Camaldulesi. Vallis vmbrosę Canonicorum regularium ordinis sancti Augustini, vel aliorum ordinum, monasteriorū conualere intendentibus, licentiam à sede apostolica, seu legatis, aut nuncijs eiusdem sedis, de transferendo seu à mendicantibus ordinibus ad monasticos ordines, ea ratione præsertim, vt verisimiliter (prout facti euidentia docet) est præsentandum, q̃ liberius negant, dignitatesq; & beneficia ecclesiastica consequi valeant, & ex certis aliis causis honestati non consonis obtinentes, ac volentes obseruationi ordinum mendicantium etiam prouidere, auctoritate apostolica ex certa scientia tenore præsentium declaramus, ac decernimus, & statuimus, q̃ de cætero nullus religiosus de ordinibus mēdicantium quorumcunq;, & cuiuscunq; status, conditionis, vel religionis existat, quomocunq; & qualitercūq; possit vel debeat, virtute cuiuscunq; licentiæ, & indulti apostolici, seu Pęnitentiariæ nostræ curam gerentis, vel alia quauis auctoritate hactenus, etiam per bullas apostolicas facultatum quarumuis, tam Legatorum, & Nunciorum sedis apostolicæ, nec Pęnitentiariæ huiusmodi, pro tempore curam gerentis, q̃ aliorum quorumcunq; sub quauis potestate, aut auctoritate, maxime de transferendis fratribus, aut aliquibus, præsertim ordinum mendicantium professoribus in genere vel in specie ab ordinibus huiusmodi mendicātium ad monasticas sub quacunq; verborum conceptione appareant, admitti vel recipi per aliquos etiam superiores ordinis, seu monasterij, aut loci monastici, seu aliàs in monachum, vel in fratrem alicuius ex ordinis monasticis supradictis, vel alijs expressis, & non expressis ordinibus (Cartusieñ. duntaxat exceptis) sub pęna excommunicationis, quā tam recipientes q̃ recepti ipso facto incurrant, & quam ex nunc prout extunc contra quemlibet transgressorem quomodolibet in præmissis scienter, & auctoritate præfatis proferimus ante factas in his scriptis, & à nemine, nisi duntaxat a Ro. Pontifice præterq̃ in mortis articulo, excōmunicari ex huiusmodi possint absolutionis beneficium quomodolibet obtinere, & nihilominus secus, vel aliter facta non teneant, & nullius existant efficaciæ, roboris, vel momenti. Decernentes etiam, & volentes, q̃ si quis hactenus virtute cuiusuis licentiæ, seu indulti huiusmodi fuisset receptus ad aliquem monasticum ordinem, & habitum consuetū gestari per monachos talis ordinis suscepisset, siue professionem emiserit, siue non, sub dicta pęna teneatur in monasterio, in quo receptus fuerit, etiam si beneficia ecclesiastica, seu rectorias ecclesiarū quauis obtineat, stare in eius totali natione in huiusmodi ordine monastico, & altissimo deseruire. Si quis autem prætextu huiusmodi licentiæ cum habitu, vel sine quomodolibet vagando incederet, monitione prima teneatur, & debeat infra terminum quindecim dierum a die monitionis huiusmodi computandorum, ad eius religionem, & ordinem vnde cum licentia, vel sine exiuerit, redire. Quod si efficere neglexerit, post ipsum terminum tanquam notorius apostata, & excommunicatus in omnibus, & per omnia debeat per quemlibet reputari, & tractari, etiam per inuocationem auxilij brachij secularis quotiens fuerit opportunum. In futurū autē nullus ex professoribus alicuius ex ordinibus mendicantium huiusmodi ad aliquod monasticum ordinem (Cartusieñ. duntaxat excepto) possit, aut debeat per quæcunq; recepi, vel admitti, virtute alicuius licentiæ, vel indulti, absq; sedis eiusdem licentia speciali sub dictis pęnis, & nihilominus secus facta non teneant ipso iure huiusmodi licentiis & indultis, necnon constitutionibus apostolicis, & mendicantium ordinum prædictorum, etiam si de his specialis, & expressa mentio, & de verbo ad verbum in literis nostris mentio habenda foret, & alijs contrarijs non obstantibus quibuscunq;. Nulli ergo, &c. Datum Gebennis iiii. Kal. Augusti Anno Primo.

Quod personæ ecclesiasticæ in foro seculari conuenire non possint, neque cogi.

MARTINVS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Ad reprimendas insolentias transgressorum, eorumq; præsumptionem refrenandam si neruus ecclesiasticæ disciplinæ lentescat, eorum voluntas procliuior sit ad peccandum, & exemplum impunitatis periculo suis in alios deriuatur, propter quod ad præsidentis officium par-

tium si debitam executionem adhibere iustitiæ, quòd commissa iam puniat, & committendorum in posterum audaciam interdicat. Sanè sicut displicenter accepimus, nonnulli diuersorũ regnorum, & terrarum iudices, alijq; officiales laici, & laicales personæ, iurisdictionem in temporalibus exercentes, exerceriq; facientes non attendentes, q̃ laicis in clericos, & ecclesiasticas personas, & illorum bona, nulla sit attributa potestas, prætextu huiusmodi, quod asserint in suis dominijs ad se pertinere cohercere viam facti, quę vere & ficte attentata asseritur, etiam in quocunq; loco sacro, vel religioso, quantumcunq; Deo dicato, ex quacunq; causa, etiam si ratione delationis corporis Christi, collatione sacramentorum, & beneficiorum ecclesiasticorũ venditione sanctarum, aut aliarum rerum, & bonorum ad ecclesias, & ecclesiasticas personas, pertinentium quomodocunq;, etiam si sola negationis, vel affirmationis turbatio facti interueniat, & ad eos recurratur, cognitionem ad se spectare pro eo quod factum & nouitas, quæ prætenduntur, etiam sine alia violentia, quamuis in loco spirituali, & in loco sacro siue religioso, eo q̃ immediate, vt prætenduntur, spiritualia non existant, propterea ministros ecclesiæ, & personas ecclesiasticas quandocunq; res, causa, vel occasio vnde dispendeat, & deriuatur, pia, sacra, vel ecclesiastica sit, aut spiritualis ad forum suum, & ipsarum cognitionem trahunt, & respondere cogunt. Necnon procuratores fiscales in curijs temporalibus multotiẽs agere procurant, ad quos, quod deterius est, nonnulli prælati, & personæ ecclesiasticæ in superbiam, & elationem dati, ad superandum, & sibi subijciendum per tales inuentiones, & cautelas, & alias personas ecclesiasticas, & religiosas habent plerunq; recursum, & propterea in eisdem regnis, & terris, ciuitatibus, castris, & locis, authoritas, & iurisdictio ecclesiastica pęnitus absorbentur, & nihilominus ipsi laici iudices, alios laicos respondentes in foro ecclesiastico super rebus quantumcunq; ecclesiasticis, vel spiritualibus, & concernentibus immediate ecclesiasticas personas ne respondeant, & iudicibus ecclesiasticis ne cognoscant, inhibitiones fieri sub grauibus pęnis temporalibus faciunt, & procurant, & si secus fecerint emẽdam pecuniam excessiuam exigere, ac vastatores in domibus, & pijs alijs locis ecclesiasticis, & religiosis inducere, ac loca ipsa, personasq; ecclesiasticas, nominumq; iocalibus, & paramentis ecclesiasticis, & bonis mobilibus, ac alijs spoliare, illaq; vendere, & alienare, fructus quoq; & prouentus ad temporalitatem ad manus suas ponere, necnon diuersas iniurias, & molestias reales, & personales eisdem personis ecclesiasticis inferre non verentur, in Dei offensam, animarum suarum periculum, ecclesiasticæ libertatis vilipendium, & plurimorum grauamen, præiudicium, & iacturam. Nos igitur aduersus talia præsumentium temeritatem remedia apponere, & super his salubriter prouidere cupientes, ac Concilij Mileuitañ. ac fe. re. Innocentij Papæ III. prædecessoris nostri constitutionibus super hoc ædit̃is, auctoritate apostolica, ex certa scientia, ac nostra irrefragibili constitutione perpetuo duratura, tenore præsentium statuimus, decernimus, ac etiam ordinamus, q̃ omnes & singulæ personæ ecclesiasticæ seculares, & regulares, ordinum quorumlibet, quacunq; exceptione suffultæ, etiam Patriarchali, Archiepiscopali, Episcopali, Abbatiali, vel alia quauis præfulgeant dignitate, quæ aliam personam ecclesiasticam, collegium, vel conuentum in actione reali mixta, vel personali, ciuili, vel criminali, etiam occasione cuiuscunq; submissionis, vel iudicati, etiam iuramento vallatę, vel alias ad forum, siue iudicium laicale directe, vel indirecte, de qua in foro ecclesiastico ordinare consueuerit, possit, vel debeat, de iure, vel de consuetudine, aut alias cognosci, trahere prę́sumpserit, causam ipsam, & omne ius ei, siue eis, in possessorio, vel petitorio, in re, vel ad rem, causa, vel occasione huiusmodi quomodolibet competens, eo ipso perdant penitus, & amittant, & singulares personæ excommunicationis, capitula vero, & conuentus suspensionis, & interdicti sententias incurrant ipso facto; & si personæ ipsæ, & eis in præmissis adhærentes, & seruientes in aliquo rebelles fuerint, & incontinenti non obedierint, omnes illas per priuationem suorum beneficiorum ecclesiasticorum quorumcunq;, quæ obtinebant, & in quibus, & ad quæ ius quomodolibet competit, & inhabilitationem ad alia in posterum obtinenda coherceri & compelli volumus antedictas, & nihilominus omnes & singulos iudices, & executores, communitates, dominia, laicos, & laicales personas, postquam exceptum fuerit de non iurisdictione eorum, aut euidenter appareat huiusmodi cognitionem ad eos de iure non spectare talia præsumentes, & ea fieri mandantes, seu eorum nomine, & mandato facta rata habentes, vel eis faciendis dantes auxilium, consilium, vel fauorem, cuiuscunq; præeminentiæ, dignitatis, gradus, ordinis, vel conditionis existant, seculares personas eorum, videlicet singulos officiales quocunq; no-

mine censeantur, & consiliarios, & priuatas personas, quæ præmissorum principales perpetratores existerent, excommunicationis sententiam incurrere volumus ipso facto, nullusq; ab eisdem sententijs per alium quàm per Romanum Pontificem, præterquam in mortis articulo constitutus, absolui valeat, siue possit: & præmissa omnia non tantum ad futura, sed etiam ad præsentia, & pendentia extendimus auctoritate memorata: quodq; etiam procurator fiscalis causarum curiæ Apostolicæ contra culpabiles in præmissis desuper summaria informatione præhabita, per se, vel alium, seu alios agere, & procedere possit, & valeat nihilominus concedentes. Non obstante si aliquibus communiter vel diuisim a sede apostolica sit indultum, ꝙ interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, per literas apostolicas non facientes plenã & expressam, ac de verbo ad verbum, ac eorum proprijs nominibus de indulto huiusmodi mentionem, & quibuslibet constitutionibus, priuilegijs, indultis, & literis apostolicis, de quibus etiam plena, & expressa, ac de verbo ad verbum in nostris literis habenda esset mentio specialis, cæterisq; contrariis quibuscunq;. Nulli ergo &c. nostrorum statuti, decreti, ordinationis & voluntatis infringere &c. Datum Romæ apud sanctos Apostolos Kalen. Februarij Pont. nostri Anno Vndecimo.

BVLLA EVGENII IIII.

De priuilegijs Curialium.

EVGENIVS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad futuram rei memoriam. In eminentis sedis apostolicæ speculo diuina disponente clementia constituti, ad ea libenter intendimus, per quæ officiales prædictæ sedis obsequijs eius ad quam veluti fidelium omnium matrem pro animarum salute quærenda, & iustitia consequenda, de diuersis mundi partibus confluit multitudo totius, & quietius se promptiores valeant exhibere. Hinc est ꝙ nos ex certis rationabilibus caussis moti, etiam nonnullorum prædecessorum nostrorum vestigiis inhærẽtes, districtius inhibemus locorum ordinariis, & officialibus, necnon commissarijs, & delegatis eorum, cæterisq; vniuersis, & singulis, quacunq; potestate, & auctoritate fungũtur, cuiuscunq; dignitatis, status, gradus, vel preæminentiæ fuerint, nostris, & dictæ sedis obsequijs nũc, & pro tempore insisten. necnon quoscunq; alios pro suis, & eorum causis, vel negocijs prosequendis ad sedem prædictam venientes, ac in ea durantes negotiorum, & causarum huiusmodi prosecutione moram trahentes, & recedentes ab ea, procedere, & in eos excommunicationis, suspensionis, vel interdicti, & priuationis officiorum, ac beneficiorum, seu quamuis aliam sententiam promulgare præsumant. Nos enim omnes & singulos processus, ac sententias cõtra tenorem, & mentem nostræ inhibitionis huiusmodi latos, & habitos, ac in posterum habendos, & etiam promulgandos, & quæcunq; inde secuta declaramus atque decernimus nulla, irrita, & inania, nulliusq; extitisse, vel existere roboris, vel momenti, necnon quicquid in contrarium à quoquam, quauis auctoritate scienter, vel ignoranter attentatum forsan est hactenus vel in posterum contigerit attentari, etiam decernimus irritum, & inane. Et nihilominus in omnes, & singulos ordinarios, ac officiales, commissarios, delegatos eorum, qui se de dignitatibus aut beneficiis ecclesiasticis quibuscunq; officialium, & negotia huiusmodi apud dictam sedem prosequentium prædictorum eos illis forsan priuando, aut priuatos decernendo, vel declarando, seu cum suis priuationis prætextu illa personis alijs conferendo, seu de illis in eas quomodolibet disponendo, tam in dantes quàm in recipientes, excommunicationis, suspensionis, & interdicti latas sententias promulgamus, quas volumus eos incurrere ipso facto: A qua quidẽ excõmunicationis sententia nequeant, præterquam à nobis, vel deputando per nos, præterq̃ in mortis articulo cõstituti absolui. Ad quę præmissa auctoritate à die affixionis ꝓsentiũ ad valuas basilicæ principis Apostoloꝝ de vrbe ex certa scientia quoscunq; ligari volumus & arctari. Non obstantibus apostolicis, & in quibuscunq; generalibus, & prouincialibus vel synodalibus Concilijs æditis constitutionibus, & ordinationibus, ac decretis, & priuilegijs, etiam si de illis, eorumq; totis tenoribus, & effectibus habenda esset, in præsentibus haberi volumus pro sufficienter expressis, cæterisq; contrarijs quibuscunq;. Nulli ergo &c. nostræ inhibitionis, declarationis, constitutionis, & voluntatis infringere. Si quis autem, &c. Datum Romæ apud sanctũ Petrum Anno incarnationis Dominicæ. M.CCCC.XXXII. Octauo Idus Martij, Pontificatus nostri Anno Secundo.

BVLLAE NICOLAI V.

Ratificatio concordiæ cum Germanis initæ.

NICOLAVS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Ad sacram Petri sedem diuina dispositione sublimati, singulisq; p vniuersalis ecclesiæ vnione, ac pace, & tranquillitate profutura cōspicimus apostolicæ prouidentiæ sollicitudine libenter intendimus, & felicem illoꝝ prosecutionem & consumationē opem & operā impendimus efficaces. Nuper siquidē carissimus in Christo filius noster Federicus Romanorū Germaniç Rex Illustris, & nonnulli alii dilecti filii ecclesiastici, & seculares Principes inclitæ nationis ex vnā, ac dilectus filius noster Ioānes sancti Angeli Diaconus Card in partibus illis apostolicæ sedis de latere Legatus p nos ad dictas partes missus suff. cienti desuper a nobis, & sede apostolica auctoritate suffultus, ex alia partibus Ro. ecclesiæ & dictç nationis nominibus p ipsius ecclç vnione, pace & tranquillitate, inter ecclesiā, & nationem prædictā perpetuo solidādis & cōseruādis diuersa rationabilia & vtilia ordinatiōes & statuta a partibus ipsis hinc inde approbata, laudata, conclusa, accepta & concordata fecerunt ac ediderunt: nobisq; humiliter supplicari fecerunt vt illis pro firmiori eorum subsistentia robur apostolicæ firmitatis adiicere, nec non auctoritatem potiorem, & decretum imponere dignaremur. Nos itaq; statuta, & ordinationes, & concordata prædicta, per nonnullos ex venerabilibus fratribus nostris sanctæ Ro. ecclesiæ Cardinalibus, magnorū maturitatis auctoritatis, & literaturæ viros diligenter examinari & discuti fecimus, eaq; rationabilia & salubria tam ecclesiæ quàm nationi præfatæ fore comperimus: de dictorum, & aliorum venerabilium fratrum nostrorum prædictæ ecclesiæ Cardinalium consilio & assensu, apostolica auctoritate, & ex certa scientia approbamus, ratificamus, laudamus, & acceptamus, & præsentis scripti patrocinio communimus, iuxta modum & formam subsequentes. Placet nobis super prouisione ecclesiarum & beneficiorum ecclesiasticorum quorumcunq;, vt iuris scripti reseruatione, & execrabilis ad regimen constitutione modificatis, vt sequitur. Ad regimen ecclesiæ generalis quanquam immeriti superna dispositione vocati, gerimus in nostris desideriis vt debemus. Quòd per nostræ diligentiæ studium ad quarumlibet ecclesiarum & monasteriorum regimina citra alia beneficia ecclesiastica iuxta diuinum beneplacitum, & nostræ intentionis affectum viri assumantur idonei qui præsint & prosint committendis eis ecclesiis, monasteriis, & beneficiis prælibatis. Præmissorum itaq; cōsideratione inducti, ac suadentibus nobis aliis rationabilibus causis nonnullorum prædecessorum nostrorum Ro. Pontificum vestigiis inherentes, omnes Patriarchales, Archiepiscopales, Episcopales, monasteria, prioratus, dignitates, personatus, & officia, necnon canonicatus, & præbendas, & ecclesias, cæteraq; beneficia ecclesiastica cum cura, vel sine cura, secularia, & regularia, quæcunq;, & qualiacunq; fuerint, etiam si ad illa personæ cōsueuerint, seu debuerint per electionem, seu quemuis alium modum assumi nunc apud sedem apostolicam quocunque modo vacantia, & in posterum vacatura: necnon per dispositionem seu priuationem, aut translationem per nos, seu auctoritate nostra factas, & inantea faciendas vbilibet: necnon ad quæ aliqui in concordia vel discordia electi siue postulati fuerint, quorum electio cassata seu postulatio repulsa vel per eos facta renūciatio, & admissa auctoritate nostra extiterit, seu quorum electorum vel postulatorum, & inanteà eligendorum postulandorum electionem cassari, seu postulationem repelli aut renunciationem admitti per nos aut auctoritate nostra continget apud sedem prædictam vel alibi vbicunq;, & etiam per obitum Cardinalium eiusdem ecclesiæ Romanæ, aut officialium dictæ sedis quamdiu ipsa officia actualiter tenebunt, videlicet Vicecancellarii, Camerarii, septem notariorum Auditorum, literarum contradictarum, & apostolici palatii causarum Auditorum, Correctorum, centum & vnius Scriptorum literarū apostolicarum, & vigintiquatuor Pçnitentiariæ præfatæ sedis, & vigintiquinq; Abbreuiatorū necnon verorum Commensalium nostrorum, & aliorum vigintiquatuor Capellanorum sedis eiusdem in epitaphio descriptorum, & etiam quorumcunq; legatorum seu collectorum, ac in terris Romanæ ecclesiæ Rectorum, ac Thesaurariorum deputatorum seu missorum hactenus vel deputandorum, aut mittendorum in posterum vacantia, & inantea vacatura vbicunq; dictos Legatos, vel Collectores, seu Rectores, & Thesaurarios antequam ad Romanā curiam redierint seu venerint rebus eximi contigerit ab humanis, necnon quorumlibet pro quibuscunq; negotiis ad Romanam curiam venientium seu etiam recedentium ab eadem sin locis a dicta curia vltra duas dietas legales non distantibus iam forsan obierunt, vel eos inan-

tea ab hac luce transire contigerit etiam simili modo quorumcunq; curialium peegrinationis, infirmitatis, seu recreationis, vel alia quacunq; causa ad quæuis loca secedentium, si eos antequam ad dictam curiam redierint in locis vltra duas dietas ab eadem curia, vt præmittitur, non remotis, dummodo eorum proprium domicilium non existat ibidem, iam forsan decesserint, vel in posterum eos contigerit de medio submoueri, etiam nunc per obitum huiusmodi vacantibus, vel in posterum vacaturis. Rursus monasteria, prioratus, dignitates, personatus, decanatus, administrationes, officia, canonicatus, præbendas, & ecclesias, cæteraq; beneficia ecclesiastica secularia & regularia, cùm cura, vel sine cura, quæcunq;, & qualiacunq; fuerint, etiam si ad illa personæ consueuerint seu debuerint per electionem seu quemuis alium modum assumi, qui promoti per nos seu auctoritate nostra ad Patriarchalium, Archiepiscopalium, Episcopalium ecclesiarum, necnon monasteriorum regimina obtinebunt tempore promotionis de ipsis factorum nunc quocunq; modo vacantia, aut in posterum vacatura, necnon etiam per assecutionem pacificam quorumcunq; prioratuum, personatuum, officiorum, canonicatuum, præbendarum, ecclesiarum, aut beneficiorum aliorum per nos, seu auctoritate nostrarũ literarum immediate collatorum seu conferendorum in posterum, præterq̃ si virtute gratiæ expectatiuæ assecutio fiet nunc vacantia & inantea vacatura plena super præmissis omnibus cum fratribus nostris collatione præhabita, & matura deliberatione secuta ordinationi, dispositioni, ac prouisioni nostræ, de ipsorum fratrum consilio auctoritate apostolica reseruamus, decernentes exnunc irritum & inane si secus super præmissis & quolibet eorũ per quoscunq; quauis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Item placet nobis ꝙ in Metropolitanis & cathedralibus etiam immediate non subiectis ecclesiis, & monasteriis immediate subiectis sedi apostolicæ fiant electiones canonicæ, quæ ad dictam sedem deferantur: quas etiam ad tempus fe. re. Nicolai Papæ III. quæ incipit, Cupientes; expectabimus: & elapso dicto tempore si non præsentatæ, vel si præsentatæ minus canonicæ fuerint prouidebimus, & si canonicę fuerint eas confirmabimus, nisi ex rationabili, & euidenti causa, ac de dictorum fratrum consilio de digniori & viliori persona duximus prouidendum, prouiso ꝙ cõfirmati prædicti, & per eos prouisi, Metropolitanis suis, & aliis præstent debita iuramenta, & alia, ad quæ de iure tenentur, etiam in monasteriis dictæ sedi immediate non subiectis, & aliis regularibus benefitiis: super quibus pro confirmatione vel prouisione ad dictam sedem non consueuit haberi recursus, electi seu illi quibus prouidendum est pro confirmatione & prouisione huiusmodi ad curiam Romanam venire non tenebuntur: ipsaq; regularia beneficia sub expectatiuis gratiis non cadant. Vbi autem pro monasteriis ad dictam curiam venire seu mittere consueuerint, non aliter confirmabimus vel prouidebimus quàm superius de cathedralibus ecclesiis est expressum. Et de monasteriis monialium non disponemus nisi sint exempta, & tũc per commissionem ad partes. De cæteris vero dignitatibus & beneficiis quibuscunq; secularibus, & regularibus vacaturis vltra reseruationes prædictas maioribus dignitatibus post Pontificales in cathedralibus, & principalibus in collegiatis ecclesiis exceptis, de quibus iure ordinario prouideatur per illos inferiores ad quos alias pertinet. Placet etiam nobis quòd per quã cunq; aliam reseruationem gratiam expectatiuam aut quamuis aliam dispositionem sub quacunq; verborum forma per nos vel auctoritate nostra factam vel faciendam nõ impediemus nos quo minus de illis cum vacabunt de Februarii, Aprilis, Iunii, Augusti, Octobris, & Decębris mensibus libere disponatur per illos ad quos eorũ collatio, prouisio, præsentatio, electio, seu quæuis alia dispositio pertinebat reseruatione aliis præmisso ac dispositione auctoritate nostra factis vel faciendis, non obstantibus quibuscunq; Quotiens vero aliquo vacante beneficio in Ianuarii, Martii, Maii, Iunii, Septembris, & Nouembris mẽsibus specialiter dispositioni dictæ sedis reseruatis non apparuerint infra tres menses a die notæ vacationis in loco beneficii quod alicui de illo apostolica auctoritate prouisum fuerit, exnunc & non antea ordinarius vel alius ad quem illius dispositio pertinebit de illo libere disponere poterit, & ad finem vt hęc ordinatio collationum beneficiorum non reseruatorum per alternos menses possit per dictã nationem publicari, & omnes qui ea gaudere voluerint, tempus cõgruum habeant eam accep tandi tunc quo ad dictam sedem a kalendis Iunii proxime futuris ipsa currere incipiat, & durabit deinceps, nisi in futuro Concilio de consensu dictæ nationis aliter fuerit ordinatum. Placet similiter nobis ꝙ circa prouisionem dictę sedis ordinandam modus annatarũ hoc modo curetur. De ecclesiis cathedralibus omnibus & monasteriis, virorum duntaxat, vacantibus, & va-

caturis, soluantur de fructibus primi anni a die vacationis, summæ pecuniarum in libris Cameræ apostolicæ taxatæ, quæ communia seruitia nuncupantur: & si quæ excessiue taxatæ sint, et ꝙ prouideatur secundum qualitatem rerum, temporum, & regionum ne nimium prægrauentur, ad quod petentibus dabimus commissionem in partibus, qui diligenter inquirent & retaxent. Taxæ autem prædictæ pro media parte infra annum a die habitæ possessionis pacificæ totius vel maioris partis soluantur, & pro alia media parte infra annum sequentem, & si infra annum bis vel pluries vacauerint, semel tantum soluatur: nec debitum huiusmodi in successorem in ecclesia vel monasterio transeat. De cæteris vero dignitatibus, personatibus, officiis, & beneficiis secularibus ac regularibus quibuscunqꝫ quæ auctoritate dictæ sedis conferantur, vel de quibus prouidebitur, prætérquam vigore gratiarum expectatiuarum, aut causa permutationis, soluantur annatæ seu medii fructus iuxta taxam solitam a tempore possessionis intra annum, & debitum huiusmodi. similiter si successorem in beneficio non transeat. Sed de beneficiis quę valorem xxiiii florenorum auri de camera non excedunt nihil soluatur: duretqꝫ hæc obseruantia deinceps, nisi eam similiter in futuro concilio de ipsius nationis consensu contingat immutari. In aliis autem quæ per fe. re. Eugenium Papam IIII etiam prædecessorem nostrum pro dicta natione vsque ad tempus futuri generalis concilii permissa, concessa, indulta, & decreta, ac per nos confirmata fuerunt in quantum illa concordiæ præsenti non obuiant, ista vice nihil volumus esse immutatum, & per hoc ꝙ in concordatis huiusmodi sine quibusuis aliis eorum occasione conficiendis literis propter compendiosiorem descriptionem Alamania specialiter appellatur, natio ipsa censeri non debet a Germanica natione distincta, seu quomodolibet separata. Er propterea quia difficile foret præsentes literas ad singula in quibus de eis forsitan fides facienda fuerit, loca deferre, eadem apost. auctoritate decernimus ꝙ ipsorũ transumpto Metropolitanorum dictæ nationis sigillo munito, tanquam præsentibus si exhiberentur literis plena fides adhibeatur, & perinde stetur ac si dictæ præsentes literæ forent exhibitæ vel ostensæ: & insuper quoque irritum & inane si secus super his a quoquam quauis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ approbationis, ratificationis, laudationis, acceptationis, commutationis, reseruationis, constitutionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum. Anno incarnationis Dominicæ Millesimo Quadrigentesimo Quadragesimo septimo Kalen. Aprilis. Pont. nostri Anno Secundo.

B. de Callio.

Sumptum ex registro Cameræ apostolicæ collationum per me G de Vulterris dicti registri magistrum, & concordat.

Contra portantes arma, & victualia ad partes infidelium.

NICOLAVS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad æternam rei memoriam. Olim tam in generali q̃ in Lugdunensi postmodum substituto conciliis per sedem Apostolicã celebratis in illos falsos, & impios Christianos, qui contra Deum & Christianum populum Saracenis ferrum, arma, quibus Christianos impugnent, & lignamina Galearũ, & aliorum vasorum nauigabilium deferunt, in eos, & qui eis galeas vendunt, ac naues quoqꝫ in pyraticis Saracenorum nauibus curam gubernationis exercent, vel in machinis, & quibuslibet aliis eis impẽdunt auxilium, vel consilium, vel fauorem in Christianorum dispendium, & specialiter terræ Sanctæ, fuit excommunicationis sententia promulgata, ipsosqꝫ rerũ suarum priuatione mulctari, & seruos capientium fore censuerint consilia supradicta, expresse quoqꝫ in ipsis præcipitur, vt talibus gremium non aperiatur ecclesiæ, nisi totum. quod de commertio tam damnato perceperit, & tandem de suo in subsidium terræ memoratæ præsumpserit, vt æquo iudicio in quo deliquerit puniatur. Nos itaqꝫ gerentes cordi negotia dictæ terræ duximus hactenus statuendum, vt nullus equos, ferrum, lignamina, victualia, & alia quoqꝫ mercimonia in Alexandriam, vel alia loca Saracenorum terræ Aegypti deferre, vel minere, seu de partibus eorum, vt eisdem deferantur, extrahere, vel extrahi permittere, aut consilium, vel fauorem præstare quoquomodo pręsumat, ac illos, qui contra huiusmodi constitutionem nostram ausu temerario venire tentauerit, eo ipso excommunicationis sententia decernimus subiacere, a qua non

possit absolui, nisi tantum de bonis propriis in dictæ terræ Sanctæ subsidium conuertere exsoluerit, quantum ad partes prædictas extulerit, vel miserit, & deferre, vel de ipsorum partibus extrahi permiserit faciendum. Et nihilominus si personas eorum capi contigerit, in seruitutē, & capientium illorum esse volumus, in quorū ceciderint captionem. Volumus autem in hac parte solertius prouidere, quanto amplius exigere hoc noscitur vrgens necessitas dictæ terræ apostolica auctoritate statuimus, vt nullus omnino aliqua victualia vsque ad decennium a data præsentium computandū: alia vero prædicta ad aliquod, seu aliqua de eisdem, aut aliud, quod licet victualibus (sicut præmittitur) vsq; ad prædictum tempus duntaxat exceptis, quaq; occasione, vel causa, seu quouis ingenio, vel quęsito colore, vllo vnquam tempore in Alexandriā, vel partes Aegypti, seu terras Soldano subiectas mittere, vel deferre præsumant, vel quātum in eo fuerit mitti, vel deferri permittat, auctoritate decernimus eadem, vt hi, qui cōtra huiusmodi statutum nostrum quolibet modo venire præsumpserint, præter pęnas prędictas, quas ipso facto incurrere volumus, perpetuò sint infames, & intestabiles habeātur, ita quod testari, nec legata eis, seu relicta percipere valeant. Et insuper ad successiones tam testamento q̄ intestato sint prorsus, & reddātur inhabiles, nec ad publica quęlibet admittantur officia, sintq; illius actus legitimi perpetuò interdicti, postquam de huiusmodi temeritate constiterit, diebus festiuis & dominicis publice nuncientur, & in fiscum bona omnia deuoluantur. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostri statuti, & constitutionis infringere, aut ei ausu temerario contraire. Si quis autem, &c. Datum apud Vrbem veterem x. Kal. Septembris. Pontificatus nostri Anno Quarto.

BVLLAE PAVLI II.

Contra simoniacos.

PAVLVS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Cum detestabile scelus symoniacæ prauitatis, tam diuinorum, quàm sacrorum canonum auctoritas abhorreat, atque damnet, Nos considerantes, q̄ plures pęnarum grauitas, quàm Dei timor arcere solet a voluntate peccandi, ac summis desideriis affectantes, vt hoc pestiferum vitium non ex vsu solum, sed etiam ex mentibus hominum saltem propter pęnarum metus pęnitus euellatur, prædecessorū nostrorū Rom. Pontificum vestigiis inherentes, ac etiam oēs & singulas excōis, suspensionis, priuationis, & interdicti, sententias, censuras, et pęnas dudū a Ro. Pontificibus prædictis, & pro talibus reputatis, contra simoniacos quomodolibet latas, & illos quos cuiuscūq; status, gradus, ordinis, conditionis, vel p̄eminentiæ fuerint, ēt si Cardinalatu, Patriarchali, Episcopali, Regali, Reginali, vel alia quauis ecclesiastica, seu mūdana dignitatibus pręfulgeant, & eorū quemlibet tam manifestū q̄ occultū ipso facto incurrere volumus: cōfirmantes et innouantes ap̄lica auctoritate declaramus, q̄ oēs illi qui simoniacè ordinari fuerint, a suorū sint ordinum executione suspensi. Per electiones uero, postulationes, confirmationes, prouisiones, seu quasuis alias dispositiones, quas symoniaca cōtingerit labefieri, & quæ iuribus omnino careāt in ecclesiis, monasteriis, dignitatibus, personatibus, officiis ecclesiasticis, & quibuscūq; uis beneficiis, aut aliquo eorum, cuiquam ius nullatenus acquiratur, nec inde faciat aliquis fructus suos, sed ad illorū omnium, quæ percepit, restitutionem sub animæ suæ periculo sit astrictus. Statuentes præterea q̄ vniuersi, & singuli, etiam præmissis dignitatibus præditi, qui quomodolibet dando, vel recipiendo simoniam commiserint, aut q̄ illa fient mediatores steterint seu procurauerint, sententiam excommunicationis incurrant, a qua nisi a Romano Pontifice pro tempore existente, non possint absolui, præterquā in mortis articulo constituti. Et vt huiusmodi labis contagio frequētius reprimatur, omnibus & singulis ecclesiasticis secularibusq; personis, cuiuscunq; dignitatis, status, gradus, ordinis, vel conditionis fuerint, in virtute sanctæ obedientiæ districtius iniungimus, vt eos omnes, quos simoniam huiusmodi commisisse, vel procurasse, aut in ea mediatores esse sciuerint, Pontifici prædicto, vel cui idem Pontifex duxerit committendum per se, vel alios reuelare q̄ totius non omittant, pro reuelatione huiusmodi etiam si complices fuerint, non solum veniam a nobis, sed etiam gratiam consecuturi, si eorum iudicio participes tāti criminis valeant coerceri. quod si non fecerint absolui non valeant, donec prædicta reuelent, & cōplices huiusmodi detecti arctius puniantur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis, innouationis, declarationis, & voluntis infringere, &c. Si quis autem &c. Dat. Romę apud S. Petrū. Anno incarnationis Dn̄icæ 1464. Nono Kal. Decemb. Pont. nr̄i Anno primo. Publicata die 23. Nouemb. anno p̄dicto

De beneficiis affectis.

PAVLVS Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Ad Romani Pontificis prouidentiam, & circumſpectionem peculiariter ſpectare dignoſcitur dubia iuris, ex quibus lites graues oriuntur indies ſuæ declarationis oraculo terminare, prout negotiorum qualitate, & temporum conditione inſpectis conſpexit, ſalubriter expedire. Cum itaq; nonnulli Romani Pontifices prædeceſſores noſtri per diuerſas eorum conſtitutiones, quas ſuo tempore duntaxat durare uoluerunt, quæcunq; beneficia eccleſiaſtica, quæ ſui & S. R. E. viuentium, & tunc exiſtentium Cardinalium familiares, continui commenſales obtinebant, & in poſterum obtinerent, eorum familiaritate durante, etiam ſi ab ipſa familiaritate per obitum Cardinalium eorundem, vel aliàs receſſiſſent, necnon illa, quæ etiam fructuum, & prouentuū Cameræ apoſtolicæ debitorum collectores, & qui ipſorum prædeceſſorum temporibus ſua officia exercerēt vniti ſubcollectores, durantibus eorum officiis obtinebant, ac in quibus vacauerint, cum irritantis appoſitione decreti, & deinde prædeceſſoribus ipſis ſublatis de medio, ac eorum beneficiorum occurrentibus vacationibus, inter vtriuſq; iuris interpretes, etiam officiales Romanæ curiæ ſæpenumero hæſitatum extiterit, an beneficia huiuſmodi propter reſeruationem, & decretum prædicta reſeruata, vel affecta remanſerint, itaq; nullus præter Romanum Pontificem de illis diſponere potuerit, ſiue poſſit, reſeruatione & decreto obſiſtentibus ſupradictis. At propter ambiguitatem huiuſmodi varias quoq; iuriſperitorum opiniones & diſceptationes ipſas aduertemus, plerunq; pro reſeruatione, & affectione præmiſſis, interdū vero econtra pronunciatum & diffinitum fore. Nos qui vigiliis more paſtoris ſuper his maturo prouidendum eſſe conſilio non indigne cenſuimus, & propterea in ſingulis cauſis ſuper quibuſuis beneficiis eccleſiaſticis eandem ambiguitatem quomodolibet concernentibus vſq; ad noſtrum beneplacitum ſuperſedere mandauimus, cupientes, quemadmodū noſtro incumbit officio, dubiis huiuſmodi finem imponere, ſubditorum obuiare diſpendiis, & ne lites fiant pęnitus immortales, de oportuno remedio prouidere, fe. re. Vrbani V. Gregorii IX. & Bonifacii VIII. Romanorum Pontificum etiam prædeceſſorum noſtrorum, qui ad ſubmouendas altercationum fomenta, & ambiguitates huiuſmodi lucidandas, declarationes ſimiles per ſuas literas ædiderunt, veſtigiis inhærentes, ac prouide conſiderantes effectum per reſeruationem manuſq; adpoſitionem eorumdem prædeceſſorum in dictis beneficiis in eſſe productum, per obitum nequaquam cenſeri debere reuocatam. Romani quoq; Pontificis manus appoſitionē prædictā tantæ efficaciæ, tantæq; virtutis exiſtere, vt ſi literæ apoſtolicæ ſuper prouiſionibus beneficiorum, aut de prouidendo mandatis in quibus decretum & reſeruatio huiuſmodi apponuntur, ex aliqua cauſa ſuum debitum nō ſortiantur effectum, facultatem tamen prouidendi de beneficiis taliter reſeruatis quibuſcunq; aliis fuiſſe adeptam, huius perpetuæ, & irrefragabilis conſtitutionis ædicto, de venerabilium fratrum noſtrorum S.R.E. Cardinalium conſilio, omnia & ſingula beneficia eccleſiaſtica ſecularia, & cuiuſuis ordinis regularia, etiam ſi præpoſitatus, canonicatus, præpoſituræ, & præbendæ, dignitates, perſonatus, adminiſtrationes, vel officia fuerint, & ad illa conſueuerint, qui per electionem aſſumi, eiſq; cura immineat animarum vt pręmittitur, reſeruata, per Romanos Pontifices ſucceſſores noſtros canonicè intrantes in poſterum reſeruanda, actu quouis modo vacantia, & inantea vacatura, per huiuſmodi reſeruationem, & decretum remanſiſſe, & remanere ſemper affecta, nullumq; de illis cum primum hac re contigerit, pręter eundem Romanum Pontificem ea vice quouis modo diſponere potuiſſe, ſiue poſſe, harum ſerie decernimus, pariter & declaramus, quod tam in pendentibus etiam per appellationem, quàm in futurum ſuper eiſdem beneficiis, vt præmittitur, reſeruatis, committendis cauſis, per dilectos filios magiſtros Capellanos noſtros, & palatii apoſtolici Auditores, atq; alios quoſcunq; delegatos, & iudices vbilibet inuiolabiliter obſeruari, & ſecundū præmiſſa nec aliter ſententiari, & diffiniri volumus, atque mandamus eis, & eorum cuilibet, quauis alia ſuper præmiſſis interpretandi facultate ſublata. decernentes exnunc irritum & inane ſi ſecus ſuper his a quoquam quauis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari, Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conſtitutionis, declarationis, voluntatis, mandati, & decreti infringere, vel ei auſu temerario contraire Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud ſanctum Marcum. Anno incarnationis Dominicæ MCCCCLX Septimo Kal. Septemb. Pont. noſtri Anno Tertio.

De alienatione bonorum ecclesiasticorum non fienda.

PAVLVS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Ambitiosæ cupiditati illorum præcipue qui diuinis,&humanis affectari, damnatione postposita, immobilia,& pretiosa mobilia Deo dicata, ex quibus ecclesiæ, monasteria, & pia loca reguntur, illustrenturq;,& eorum ministri sibi alimoniam vendicant,profanis vsibus applicare, aut cum maximo illorum,ac diuini cultus detrimento exquisitis mediis vsurpare præsumunt,occurrere cupientes omnium rerum, & bonorum ecclesiasticorum alienationem, omnemq; pactum per quod ipsorum dominium cõcessionem,hipothecam, locationem,& conductionem,vltra triennium,necnon infeudationem, vel contractum emphiteoticum, præterquam in casibus a iure præmissis,ac de rebus & bonis in emphiteosim ab antiquo concedi solitis,& tunc cum ecclesiarum euidenti vtilitate, ac de fructibus,& bonis seruando seruari non possunt, pro instantis temporis exigentia, ac perpetuo valitura constitutione fieri potest prohibemus,prædecessorum nostrorum constitutionibus, prohibitionibus,& decretis aliis super hoc æditis,quę tenore præsentium innouamus,in suo nihilominus robore permansuris. Si quis contra huius nostræ prohibitionis seriem de bonis, & rebus eisdem quicquam alienare præsumpserit, alienatio,hipotecatio,concessio,locatio,conductio, & infeudatio huiusmodi nullius omnino sit roboris vel momenti: & tam qui alienat,q̃ is qui alienatas res,& bona prædicta receperit,sententiam excommunicationis incurrat. alienanti vero bona ecclesiarum, monasteriorum,locorumq; piorum quorumlibet inconsulto Romano Pontifice, aut cõtra præsentis constitutionis tenorem si pontificali vel abbatiali præfulgeat dignitate, ingressus ecclesiæ sit pęnitus interdictus,& si per sex menses immediate sequẽtes sub interdicto huiusmodi,animo, quòd absit, perseuerauerit induratо,lapsis mensibus eisdem, a regimine & administratione suæ ecclesiæ, vel monasterii cui præsidet,in spiritualibus & temporalibus sit eo ipso suspensus. Inferiores vero prælati,cõmendatarii,& alii ecclesiarum rectores,beneficiati, vel administrationem quomodolibet obtinentes, prioratibus,præpositurís,præpositatibus, dignitatibus, personatibus, administrationibus, officiis, canonicatibus, prębendis, aliisq; ecclesiasticis, cum cura, & sine cura,secularibus, & regularibus beneficiis, quorum res, & bona alienarunt duntaxat ipso facto priuati existant, illaq; absque declaratione aliqua vacare censeantur, possintq; per locorum ordinarios, vel alios ad quos eorum collatio pertinet, personis idoneis, illis exceptis, quæ propterea priuatæ fuerint,libere de iure conferri,nisi aliàs dispositioni apostolicæ sedis sint specialiter aut generaliter reseruata: & nihilominus alienatæ res, & bona huiusmodi ad ecclesias,monasteria,& loca pia,ad quæ ante alienationem huiusmodi pertinebant, liberæ reuertantur. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostræ prohibitionis,& innouationis infringere, aut ei ausu temerario contraire. Si quis autem, &c. Datum Romæ apud sanctũ Marcum. Anno incarnationis Dominicæ MCCCCLXVII Kal Martii. Pontificatus nostri Anno Quarto.

De casibus reseruatis.

PAVLVS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad futuram rei memoriam. Etsi Dominici gregis saluti semper intenti, singulis cum humilitate poscentibus ea benigne concedere studeamus,per quæ peccatorum mole deposita,salus ipsa succedat,& ab hostis humani generis seruitute ereptas animas lucrifaciamus altissimo, qui nobis eas sua bonitate commisit, Id tamen propensiori studio præcauendum esse censemus, ne cuiusuis indulgentiæ remissionis, vel facultatis obtentu Christifideles procliuiores ad illicita in posterum committenda reddantur, aut facilitas veniæ eis peccandi tribuat incentiuum. Hac itaq; consideratione habita olim emanauit a nobis constitutio tenoris subsequentis,videlicet, Sanctissimus in Christo pater, & Dominus noster Dominus Paulus diuina prouidentia Papa II. Qui pridem super plenariis remissionibus,quę semel in vita,& semel in mortis articulo conceduntur,formam & normam instituit,ne passim sine exceptione quorumcunq; criminum procliuiores redderentur homines ad peccandum per regulam in Cancellaria apostolica publicatam statuit, & ordinauit, q in quibuscunq; concessionibus,& facultatibus absoluendi, casus infrascripti tanquam speciales sedi apostolicæ reseruari, semper intelligerentur excepti,videlicet,offensæ ecclesiasticæ libertatis,violationis interdicti ab eadem sede impositi,criminum hæresis,conspirationis in personam,aut statum Romani Pontificis, seu cuiusuis offensæ,inobedientiæ, seu rebellionis eiusdem Pontificis,vel sedis apostolicæ,presbytericidii,offensæ personalis in Episcopum,seu aliũ

Prælatum, inuasionis, depredationis, occupationis, aut deuastationis terrarum Romanæ ecclesiæ mediate vel immediate subiectarum, ac etiam inuasionis Romipetarum, seu quorumcunque aliorum ad Romanā curiā venientium, prohibitionis deuolutionis causarum ad dictā curiam, delationis armorum, & aliorum prohibitorum ad partes infidelium, impositionis nouorum onerum realium, vel personalium ecclesiis, vel ecclesiasticis personis, simoniæ super ordinibus, vel beneficiis assequendis in eadem curia, vel extra contractæ, & generaliter in casibus contentis in bulla, quæ consueuit in die Cœnæ Domini per prædecessores suos Romanos Pontifices publicarij. Considerans ꝙ plerunque contingit suam Sanctitatem huiusmodi facultates, & confessionalia, tam præsentibus, quàm absentibus, etiam oraculo viuæ vocis concedere, ne prætextu concessionis huiusmodi, vel pœnitentes, vel confessores suprascriptis casibus fallantur, & fallant, statuit, decreuit, & ordinauit suæ intentionis fuisse, & esse per quascunque concessiones, & facultates per suam Sanctitatem tam scripto q̃ verbo factas, & in posterum faciendas, nemini licere irritos a dictis casibus absoluere sine speciali suæ Sanctitatis licentia. Quinimmo concessiones, & indulta prædicta, quo ad casus exceptos huiusmodi nulli pœnitus suffragari. Vt autem ipsa constitutio, quæ dudum scilicet V. Kal. Aprilis, Anni incarnationis Domini nostri Iesu Christi MCCCCLXVI Pont. nostri Anno Secundo publicata fuit, eisdem Christifidelibus plenius innotescat, nullusque illius ignorantiam prætendere valeat in futurum præsentibus inseri fecimus, vt ad maiorem omnium perueniat notionem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum statuti, ordinationis, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum.

Dat. Romæ apud Sanctum Petrum. Anno incarnationis Dominicæ MCCCCLXVIII. Quinto Nonas Martii, Pontificatus nostri Anno Quinto.

BVLLAE SIXTI IIII.

De ædificiis, & nouis operibus construendis ad decorem Vrbis.

Confirmata p Leonem X. ut infra.

SIXTVS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Etsi de cunctarum ciuitatum temporali dominio Romanæ ecclesiæ subiectarum decori, & venustati cogitare nos deceat, ad nostram tamen almam Vrbem Apostolorum Petri, & Pauli glorioso martyrii cruore Dño nostro Iesu Christo consecratam, ciuitatem sacerdotalem & Regiam, eiusque decorem, & venustatem tanto accuratius aciem nostræ considerationis extendere nos conuenit, quanto illa caput est orbis, & altissimus in ea sacerdotii principatum, & Christianæ religionis caput instituit, & sui Vicarii sedem, ad quam de vniuersis mundi partibus Christifideles confluant in numero copioso, voluit collocari. Cum itaque viæ, & stratæ publicæ eiusdē Vrbis in plerisque locis, causantibus porticibus, prosellis, & aliis variis ædificiis domorum sitarū iuxta illas, adeo arcte existant, vt per eas commmode deambulari, & necessaria ad victum multitudinis ciuium Romanorum, & curialium, ac aliorum in ipsa Vrbe habitātium & confluentium ad eandem, præsertim temporibus indulgentiarum anni Iubilei, & aliarum per nos, & prædecessores nostros Romanos Pontifices visitantium Apostolorum præfatorum basilicas, & alias eiusdem Vrbis ecclesias, deferri commode nequeant, & in quibusdam locis vix singulariter singuli equestres se obuiantes in eis transire possint per easdem, idque cedat ad non modicam eiusdem Vrbis deformitatem, ac ciuium, curialium, & confluentium prædictorum incōmoditatem. Et propterea nos habita super his deliberatione matura decreuimus, vias ipsas, præsertim quæ magis frequentantur, & principaliores existunt, ampliari, ac porticus, & impedimenta prædicta, quibus sic arctantur, amoueri, & lateribus oportunè pauimentari, iamque opus ipsum cœptum sit in diuersis locis, & in illius prosecutione non cessetur. At, sicut accepimus, propter demolitionem huiusmodi nonnullæ ex domibus ipsis, quarum porticus, & prosella ac alia ædifitia dirui oportuit exinde, vtpote necessariis mansionibus solitis, & officinis carentes ad inhabitandum minus commodæ, & ferè inutiles factæ sint, & ea propter illarum domini eorum parietes decentes, vt expediret, ad decorem viarum earundem reparare, & expensas oportunas propterea subire nō curent, sublata spe habitandi in eis aut alias vtilitatem recipiendi ex eisdem, expediatque ad obuiandum huiusmodi incommoditatibus ex duabus aut pluribus contiguis domibus vnam commodam constituere, aut partem vnius ex eidem domibus alteri conuicinæ domui incorporare, sicque indemnitati dominorum earundem obuiare, & decori huiusmodi consulere, & vicinarum domorum domini, vt plurimum super his non con-

ueniant

ueniant, & recusent sibi complacere, etiam pro iusto, & rationabili prætio. Contingat quoq; interdum nonnullos tam Romani ciues, quàm curiales, & alios forenses in eadem Vrbe domos de nouo ædificare, vel antiquas reformare, & ampliare velle, & pro illarum decenti constructione indigere conuicinis domibus interdum ruinosis, & depressis domui depressæ, vel ruinosæ, vel domorum dirutarum sediminibus, plateolis, & solo, seu alio loco vicinis, & huiusmodi domorum, sediminum, seu plateolarum, & soli, aut loci dominos requisitos, vt de illis eisdem ædificare, & reformare volentibus venditionis titulo complaceant, de domibus, sediminibus, solo, seu loco, oblato etiam persæpe plusquam iusto prætio, id facere nullatenus velle, aut longe plus iusto prætio, etiam nõnunquam duplum illius transcendendo, petere pro eisdem, Quo fit, vt prædicti nouas domos ædificare, & antiquas ampliare volentes, præsertim curiales, & forenses, qui ad id iuuari, & alici deberent, maxime à Romanis ciuibus ab huiusmodi eorum laudabili ædificandi, aut ampliandi proposito retrahuntur. Etsi aliquando dilecti filii Franciscus de Porcariis, & Baptista Staglia moderni, & qui pro tempore sunt Magistri ædificiorum & stratarum eiusdem Vrbis, pro conseruandis nouis plateis in locis conuenientibus, aut antiquis ampliandis, & reformandis, volunt domos aliquas dirui facere, in totum, vel in partem, illarum domini similiter oblato eis etiam iusto, & rationabili prætio, ne id fiat pertinaciter se opponere, & huiusmodi nouarum platearum ordinationem, & antiquarum dilatationem, & ampliationem omni conatu possibili impedire non verentur. Quæ omnia publico bono & decori, ac pulchritudini eiusdem Vrbis, nostræq; circa id intentioni obuiare manifeste cernuntur. Nos igitur æquum arbitrantes publicam vtilitatem in his præferri priuatæ commoditati quorumlibet, & illorum, qui tam salubri publico bono indirecto modo præmisso se opponũt duritiem, superioris auctoritate, & æqua ordinatione comprimi: ac propterea volentes super his omnibus opportunum adhibere remedium, Motu proprio, nõ ad alicuius super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, & ex certa nostra scientia, & de plenitudine potestatis apostolicæ, hac in perpetuum valitura constitutione statuimus, & ordinamus quod venerabilis frater Gulielmus Episcopus Ostieñ. Camerarius noster, præfati Franciscus, & Baptista, ac ipsorum Episcopi. Francisci, & Baptistæ in Camerariatus nostri, & pro tempore existentis Romani Pontificis, ac magistratus ædificiorum Vrbis officiis respectiue successores, qui pro tempore erunt, perpetuis futuris temporibus ad requisitionem dominorum domorum, quarum porticus, prosella, seu alia ædificia pro viis seu plateis, & aliis locis publicis eiusdem Vrbis hactenus diruta fuerint, & dirui contingeret in futurum, quandocunq; de mãdato Magistrorum eorundem si domini prædicti in domibus ipsis inhabitare soliti, afferant demolitionem eandem, & tempore demolitionis huiusmodi factæ, & quam fieri contingeret in futurum absq; dolo, & fraude inhabitabant, & in posterum inhabitabunt, Et propter huiusmodi demolitionem iam factam, & quæ fieret, domus ipsæ effectæ sint, vel efficerentur in posterum pro eorundem dominorum ipsarum commoda receptione, & inhabitatione incapaces, sintq; iuxta eas aliquæ domus per earum dominos minime inhabitari solitæ, sed pro earum annua responsione, vel aliàs locari consuetæ. ex quarum coniunctione cum domo huiusmodi sic incommoda effecta domino domus sic incommodæ effectæ aduersus incommoditatem huiusmodi subueniri valeat, teneantur & debeant compellere illos, ad quos domus ipsas sic vicinas legitime pertinere eis constabit, etiam si ad ecclesias, & monasteria, tam virorum, quàm mulierum ordinum quorumcunq;, etiam exemptorum, necnon beneficia ecclesiastica, hospitalia, ac loca pia pertinerent, ad vendendum easdem domos vicinas, quas inhabitari soliti non sunt, dominis domorum contiguarum, quas sic incommodas effectas esse cognouerint, pro prætio per duos probos & expertos viros per vtranq; partem eligendos, determinando, & declarando. Si vero hi duo concordes in eodem assignando prætio non essent, eo casu ipsi Camerarius, & Magistri ædificiorum præfatæ Vrbis, habito ipsorum duorum iudicio, prætia eadem imponere, & assignare habeant. Etsi forsan contingeret ex demolitione huiusmodi duas domos sic per earum dominos inhabitatas, incommodas modo prædicto effici, & inter eas esse aliam domum per illius dominum locari solitam, quam quilibet vicinarum domorum prædictarum incommoditati subiacentium, & ad receptionem ipsorum non sufficientium sibi vendi, & suæ domui incorporari postularet, debeant Camerarius, & Magistri præfati, illi ex eis sic petentibus venditionem huiusmodi fieri mandare, quem magis indigere domo vendenda cognouerint. Etsi forsan vterq; æqualiter indigeret, partem vni, & partem alteri, si

cõmode vendi poterit, vendi faciant, aut aliter desuper prouideant, prout eis videbitur expedire. Etsi in neutra domorum vicinatum, quæ sic inutiles iam effectæ forent ex demolitione prædicta, vel efficerentur in futurum, earum domini habitarent, sed eas locari soliti essent, liceat etiam tunc Camerario, & Magistris pręfatis si id petatur per alterum dominorũ earundẽ, domum, quam maiora incõmoda passam esse cognouerint, domino alterius domus minus læsæ, si emere voluerit, vendi facere modo prędicto, & illo instante dominum domus magis læsæ ad id compellere, & similiter dominum domus econtra minus læsę, ad emendum domum magis læsam, aut suam domino domus minus lęsæ vendendũ compellere, seu alias, prout eis videbitur prouidere, ꝙ ambæ domus ipsæ inutiles, & inhabitabiles non remaneant. Et similiter, prout eis videbitur, prouidere teneantur, quotiens domus ipsæ sic vicinæ, & locari solitæ, ęqualiter læsę, & incommodæ effectæ forent. Et ne ob proteruiam, & duritiam dominorum domorum, sine quarum demolitione plateæ in vrbe necessariæ, & vtiles ad illius decorem de nouo ordinari, vel iam ordinatę ampliari commode nequeant, platearũ earundem ordinatio, & ampliatio, ac palatiorum, & domorum de nouo constructio, seu reformatio retardetur, eis motu, & scientia, ac auctoritate, & potestate statuimus, ꝙ Camerarius, & Magistri præfati possint, & debeant dominos domorum quarumliber locari, non autem per ipsummet inhabitari solitarum, ecclesiasticos, & seculares, quacunque dignitate fungentes compellere ad vendendum Conseruatoribus, seu Syndico eiusdem Vrbis, domus, quas Camerarius, & Magistri pręfati, necessarias, & vtiles esse cognouerint, pro huiusmodi plateis de nouo ordinandis, & antiquis reformandis, & ampliandis pro iusto, & rationabili pręcio, vt pręmittitur, imponendo. Et similiter ad vendendum domos huiusmodi per eos inhabitari minime solitas, sed locari, quas vtiles, & necessarias esse putauerint pro palatiis, domibus, seu aliis ędificiis, tam profanis ꝗ ecclesiasticis in eadem vrbe de nouo construendis, seu iam constructis ampliandis, personis habentibus iuxta illas domum, seu solum, aut locum alium, & volentibus inhibi de nouo domos, vel palatia construere, seu iam constructa ampliare, pro iusto & rationabili pręcio, vt pręfertur, taxando. Et inter duos, seu plures, sic ędificare, seu ampliare volentes, & pro huiusmodi venditione eis fienda ad effectum præmissum instantes, illamq; eis fieri petentes, ille proferatur, cui domus, platea, seu locus, de cuius venditione ageretur, magis adiaceret, seu qui illi magis indigeret, & ex cuius ędificio plus decori eiusdem Vrbis cõsuli speraretur, & si in omnibus paritas foret, liceat Camerario, & Magistris pręfatis vẽditionem huiusmodi pro parte vni, & pro parte alteri fieri mandare, aut eorum alteri, prout eis videbitur. Et in singulis casibus prædictis, in quibus volumus ꝙ Camerarius, & Magistri pręfati compellere possint aliquos ad vendẽdum, si illi ad quos pertineret, moniti, & requisiti per Camerarium, & Magistros prędictos, bis cum termino conuenienti eorum arbitrio moderando, vendere recusauerint, aut malitiose distulerint, præfati Camerarius, & Magistri debeant, vice, & nomine illorum sic requisitorum, & recusantium, vel differentium venditionem huiusmodi facere, cum permissionibus, obligationibus, pęnis, renuntiationibus, iuramento, pactis, & clausulis consuetis: & pręcium inde proueniens recipere, & penès ędem sacram, aut fide, & facultatibus idoneam personam deponere, dominis domus, seu alterius loci sic pro tempore vẽditę, si venditionem ipsam ratam habere, & fideiussores de euictione præstare voluerint, & non alias consignandũ, habeantq; venditiones ipsę, quas sic per Camerarium, & Magistro, fieri contingeret, & traditiones locorum, & domorum sic venditorũ plenam roboris firmitatem, ac si per illos ad quos domus ipsę tunc pertinebunt, fierent, & eosdẽ pęnitus, & omnino operentur effectus, quos operarentur, si fierent ab eisdem. Prouideant autem Camerarius, & Magistri præfati in casibus pręd ictis, in quibus statuimus aliquos compelli debere ad vendendum proponentibus noua ędificia construere, seu iam constructa ampliare velle, tales sic pręponentes ante omnia se obligent ad inchoandum, & perficiendum huiusmodi noua ędificia modis, & formis ac infra tempus, & sub pęnis de quibus ipsis Camerario, & Magistris, personarum, & ędificiorũ qualitate inspecta videbitur, & ab illis, qui sic se obligauerint, & præmissa non adimpleuerint, pęnas exigant memoratas, et nihilominus eos compellant ad obseruandum promissa per eos vel quas prius habitabunt, et etiam preterea eis venditas domos, aliis ędificare volentibus vẽdendũ pro iusto et rationabili pretio, vt præfertur, moderando. Et quia interdũ contingit, ꝙ habentes domos, siue domorum sediminia, claustra, seu loca in eadem vrbe, et illa vendere volentes, variis plerunq; modis, et occasionibus illa vendere recusant, habentibus domos, sedi-

minia, clauſtra, & loca vicinia illis, quæ vendere volunt, & nonnunquam illa vendunt æmulis eorundem vicinorum, ſeu perſonis eis parum gratis, quo fit, vt ipſi domorum, clauſtrorũ, & ſediminium, ſeu aliorum locoꝝ vicinorum domini illa emere volentes, & habere nequẽtes, retrahantur perſæpe ab ædificando de nouo in eorũ ſediminibus, & locis vicinis, ac amplian do domos, quas inibi habent, ſicq; decori eiuſdem Vrbis, aut ſaltem ipſorum vicinorum cõmoditati non parum detrahitur. Volentes ſuper hoc æqua ordinatione prouidere, Motu, ſcientia & auctoritate prædictis, etiam ſtatuimus, & ordinamus ꝙ præfati ſic vendere volentes, teneantur, & debeant domos, ſediminia, clauſtra, plateolas, & loca venalia huiuſmodi vendere habentibus domos, ſediminia, clauſtra, & loca alia illis contigua. pro iuſto, & rationabili prætio per alios euidenter, & non ficte forſitan oblato. Et ſi illa aliis quàm vicinis præfatis venderent, venditiones ipſæ, quoad illos, qui emerent, & illoꝝ commodum, nullius ſit roboris, vel momẽti, & habeantur pro infectis, & perinde, ac ſi per illum ex vicinis, cui venditio ipſa præſentis cõſtitutionis vigore fieri debebat, facta foret, debeant Camerarius, & Magiſtri præfati ementem à poſſeſſione domus, ſediminis, clauſtri, plateolæ, ſeu alterius loci ſic empti, abſque vlla tela iudicii vicino inſtante, & prætium rationabile offerente, & dicto emptori ſi illud recipere, & emptioni per eum factæ renunciare, & ipſum vicinum, iuxta Camerarii, & Magiſtrorum prædictoꝝ ordinationem, cautum facere voluerit, perſoluendum deponẽte amouere, & ipſum vicinum in illius poſſeſſionem inducere. Et ſi forſan duo eſſent vicini, quibus domus, clauſtrũ, ſedimen, plateola, ſeu alius locus, de cuius venditione ageretur, vtilitatem, & cõmoditatem afferre poſſet, ille ex eis præferri debeat in pręmiſſis, quem Camerarius, & Magiſtri præfati, conſideratis circunſtantiis vniuerſis, venali domo, ſedimine, clauſtro, ſolo, plateola, ſeu loco alio, magis indigere declarauerint. Et ſi æqualiter indigerent, & pro parte vni, & pro parte alteri poſſit exinde commoditas prouenire, vtriſq; proportionabiliter concedatur. Si vero facta illius diuiſione, portiones vtriſque ferè inutiles eſſent, non diuidatur, ſed Camerarius, & Magiſtri alterum eorundem vicinorum, quem voluerint, præferri faciant in præmiſſis. Et vt ea, quę ſupra ſtatuta ſunt, votiuum ſortiantur effectum, in præmiſſis omnibus, & ſingulis, Camerario in eccleſiaſticis, & ei, ac Magiſtris præfatis in alias perſonas, facultatem, & poteſtatem concedimus, ita ꝙ idem Camerarius per cenſuram eccleſiaſticam, & ipſe, ac Magiſtri præfati per pęnarum, & mulctarum exactionem, ac perſonalem diſtinctionem, & alia iuris remedia contradictores quoslibet & rebelles compellere valeant ad præmiſſa. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac municipalibus ſtatutis vrbis, confirmatione Apoſtolica, vel quauìs firmitate alia valatis, exemptionibus, ac indultis, priuilegiis, & literis Apoſtolicis, necnon interdictis perſonis eccleſiaſticis, bonorum immobilium alienationibus, & præſtitis per eos deſuper iuramentis, à quibus eas abſoluimus, contrariis quibuſcunq;, ſeu ſi aliquibus communiter, vel diuiſim à ſede præfata indultum exiſtat, ꝙ interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, per literas Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem. Volumus autem, quòd prætia domorum, & aliorum bonorum immobilium ad eccleſias, monaſteria, & alia pia loca huiuſmodi pertinentium, quæ vendi contingeret in poſterum vigore præſentium penès ædem ſacram, aut fide, & facultatibus idoneam perſonam cum recognitionibus, obligationibus, & cautelis, etiam in talibus adhiberi ſolitis, deponantur, & in emptionem aliorum bonorum immobilium pro eiſdem eccleſiis, monaſteriis, & piis locis omnino conuertantur. Quodq; dilecti filii Cameræ eiuſdem Vrbis Conſeruatores præſentes noſtras literas in regiſtrorum priuilegiorum, & aliarum ſcripturarum eiuſdem Vrbis libro, in eorum archiuio conſeruari ſolito, regiſtrari, & illarum tenores in locis publicis, & conſuetis eiuſdem Vrbis ſono tubæ, præmiſſo vulgari ſermone publicari, ac præſentes valuis Capitolii triduo iuris horis, & alibi, prout Camerario, & Magiſtris præfatis viſum fuerit, affigi faciant, vt omnibus omni tempore facilius innoteſcant. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrorum ſtatuti, ordinationis, conceſſionis, abſolutionis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ M C C C C L X X X X, Pridie Kal. Iulii, Pontificatus noſtri Anno Nono.

In tergore vero apparebant infrascripta verba, videlicet

Anno Domini M CCCC L X X X Indictione xiii, die vero Sabbati, prima mensis Iulii affixa & publicata fuit hæc præsens introscripta Romæ in valuis Cancellariæ Apostolicæ, durante Cancellaria, necnon in acie campi Floræ, vt moris est, per me Thomam Ofercici S. D.N. Papæ Cursorem.

Anno vt supra, die vero Dominica secunda mensis supradicti affixa & publicata fuit in loco præscripto, scilicet in acie campi Floræ, vt scriptum est, per me Thomam Oferner S.D.N. Papæ Cursorem.

Anno Domini M C C C C LXXXI. die x mensis Martii affixa & publicata fuit præsens Bulla in valuis Curiæ Capitolii per me Lucianum mandatarium Curiæ Capitolii. &c.

Die xii mensis Martii affixa vt supra, in valuis Curiæ Capitolii per me suprascriptũ Lucianũ.

Die xv Mensis Martii affixa vt supra, in valuis Curiæ Capitolii per me suprascriptum Lucianũ.

R. in Camera Apostolica

De Spello.

BVLLAE INNOCENTII VIII.

Contra non soluentes annatas.

INNOCENTIVS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Apostolicæ Cameræ, ex qua non modo S R.E. sed etiam magnũ totius Christianæ Reip. subsidium prouenit, iura illæsa seruare (vt tenemur) modis omnibus cupientes, his, quæ propterea à prædecessoribus nostris emanarunt, libenter adiicimus muniminis nostri firmitatem, ac alias desuper prouidemus, prout in domino conspicimus, libenter expedire. Dudum siquidem per fe. re. Pium Papam II prædecessorem nostrum accepto quòd numerus debitorum dictæ Cameræ nimis auctus erat, & quod obligati pro annatis beneficiorum ecclesiasticorũ, quæ auctoritate Apostolica assecuti fuerant, excõmunicationis sententiam in eos latam, quam non soluendo in præfixo eis termino ipso facto incurrebant, minime curare videbantur, per hoc animabus sic illaqueatis periculum imminebat, & continue dictæ Cameræ damna subsequebantur. Idem prædecessor cupiens tam saluti animarum, quàm ipsius Cameræ indemnitatibus salubriter prouidere, proinde ordinauit, quòd omnes, qui de cætero prò annatis quorumcunque beneficiorum in dicta Camera se obligarent, si infra eis præfixos terminos dictæ Cameræ, aut collectoribus fructuum, & prouentuum eis in partibus existentibus satisfacere deficerent, ipso facto lapso termino, non solum sententiam excõmunicationis inciderent, sed etiam beneficiis suis, pro quibus se in dicta Camera obligassent, omnino priuati forẽt: illi vero, qui non pro se, sed pro aliis, vt principales se pro annatis huiusmodi obligarent, si in terminis non satisfacerent, vltra sententiam excommunicationis huiusmodi essent ipso facto omnibus beneficiis ecclesiasticis, quæ obtinerent priuati; possentq; talia beneficia per quoscunq; libere impetrari, prout in eisdem prædecessoris literis desuper confectis plenius continetur. Cum autem (sicut accepimus) ex ordinatione prædicta ab aliquibus temporibus citra, ideo optans fructus non prouenerint, quia nonnulli, qui beneficia ecclesiastica per huiusmo di priuationem vacantia pro tempore postmodum impetrarunt, super illis agendo, & qui excipiendo priuationem huiusmodi in iudicium dedignarunt, coram palatii causarum Apostolici Auditoribus, & aliis iudicibus Romanæ curiæ auditi non fuerunt, ab eisdem Auditoribus, & iudicibus asserentibus ordinationem eandem prædecessoris præfati non fuisse receptam, & moribus vtentium comprobatam: creuitq;, & crescit indies numerus debitorum eorundem in animarum non soluentium, quæ debent, periculum, & præfatæ Cameræ, ac Christianæ Reip. præfatæ non leue preiudicium. Nos igitur volentes super præmissis opportune prouidere, eiusdem prædecessoris ordinationem, & literas prædictas, ac omnia & singula in eis contenta auctoritate Apostolica, præsentium tenore approbamus, & robur perpetuæ firmitatis obtinere debere decernimus, iuxta illarum continentiam, & tenorem, ac volumus, & eadem auctoritate statuimus, quod hactenus obligati Cameræ eidem ex causis prædictis qui non soluerunt statutis eis terminis, ac propterea excommunicationis sententiam, & iuxta eiusdem prædecessoris literarum continentiam priuationis pœnam prædictam incurrerunt, si curiales infra vnum, citramontani infra tres, & vltramontani infra nouem menses à die publicationis præsentium in Cancellaria Apostolica computandos, dictæ Cameræ de his, quæ debeant, satisfecerint, ex tunc eo ipso ab excommunicationis sententia absoluti, & ad beneficia, quibus prop-

terea iuxta ordinationem prædictam priuati existunt, plenarie restitui: & si non soluerint in terminis prædictis priuationis pœnam prædictam de nouo incurrant eo ipso. Quodq; illi, qui in posterum se obligabunt, excommunicationis, & priuationis pœnas prædictas, iuxta eiusdem prædecessoris ordinationem omnino incurrant, & impetrantes beneficia per huiusmodi priuationem vacantia, & similiter contra illos sic priuatos de priuatione huiusmodi excipientes, possint, & debeant per quoscunque auditores audiri, nec eo prætextu, quod constitutio prædicta non fuerit recepta, & moribus vtentium comprobata repelli: teneanturq; auditores & iudices quicunq; de causis cognoscendis in Romana curia, & extra, secundum eandem ordinationem iudicare, sublata eis, & cuilibet eorum quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, nec prosint obligatis prædictis quietationes, quas à collectoribus, vel subcollectoribus prædictis haberent, quæ publico nō probarentur instrumento. Decernen. præsentes literas ex die publicationis earum in Cancellaria Apostolica quoscunque ligare, ac irritum, & inane quicquid secus super his à quoquam, quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus constitutionibus, ac ordinationibus Apostolicis, ac omnibus illis, quæ idem prędecessor in suis literis voluit non obstare, cæterisq; contrariis quibuscunq;. Nulli ergo omnino hominum liceat &c. nostræ approbationis, constitutionis, voluntatis, statuti, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem, &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dñicæ M CCCCLXXXIIII. xiii Kal. Martii. Pontificatus nostri Anno Primo.

Lecta, & publicata fuit suprascripta Bulla Romæ in Cancellaria Apostolica, die Iouis xvii mensis Februarii, anno Domini MCCCCLXXXV. Pont. præfati D. Innocentii Papæ VIII Anno Primo.

De reuocatione concessionum Iurispatronatus.

INNOCENTIVS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Etsi ab Apostolica sede, ad quam de diuersis mundi partibus negotiorum multitudo confluit, curis continue plena innumeris, nonnulla interdum ex aliquibus causis aliquando per occupationem importunam petentium instantiam concedantur, quæ in alieni iuris, & præsertim auctoritatis Apostolicæ, ac iurisdictionis Episcopalis, & aliorum collatorum, necnon ecclesiarum, monasteriorum, & aliorum beneficiorum ecclesiasticorum, hospitaliumq;, & piorum locorum præiudicium tendunt, & detrimentum, non debet reprehensibile videri si Romanus Pontifex ad cuius prouidentiā pro debito pastoralis officiū spectat super his debite prouidere, illaēt aliis rationabilibus, & à iure non deuiantibus causis, maturius, & attentius deinde cognitis quandoq; reuocat, & annullat, ac ad statum redigit rationis, maxime cum rerum & temporum qualitate præfatis id in domino conspicit salubriter expedire. Sanè postquam ad summi Apostolatus apicem fuimus, diuina fauente clementia, assumpti, fidedigna plurimorum relatione intelleximus, ꝙ nonnulli Romani Pontifices prædecessores nostri, & dictę sedis Legati, ac Nuncii, etiam cum potestate Legati de latere, eorum legatione, vel de speciali facultatis auctoritate, retroactis temporibus, & pręsertim à xxv annis citra, diuersis Regibus, & Reginis, Ducibus, Marchionibus, & aliis Principibus, comitatibus, ciuitatibus, vniuersitatibus, oppidorum, castrorum, villarum, & aliorum locorum, confraternitatibus, & collegiis secularium personarum, necnon aliis, tam ecclesiasticis q̄ secularibus personis diuersorum status, gradus, & conditionis aliquibus eorum, simpliciter, & absque aliqua causa, & aliquibus sub certis conditionibus tunc expressis, quas personæ, & alii supradicti adimplere promiserant, vel quæ per eos adimpleri mandabantur, iuspatronatus, & præsentandi, seu nominandi personas idoneas ad diuersa monasteria, prioratus, & prępositurας, præpositatus, ac alias dignitates conuentuales, ac in cathedralibus, Metropolitanis post Pontificales maiores, & collegiatis ecclesiis, principales personatus, administrationes, officia, canonicatus, & prębēdas, cęteraq; beneficia ecclesiastica cū cura & sine cura, secularia, & regularia, ac hospitalia, & alia pia loca extūc deinceps vacatura, pro eis, eorūq; hęredibus, & successoribus, & aliàs, seu aliis modis, & formis p diuersas eorū literas in perpetuū, vel ad certū tempus reseruarunt cōcessiones, & assignationes, quorū aliqui cōditione augēdi valorē annuū fructuū, redituū, & prouentuū beneficiorū prędictorū ad certā summā tūc expressam, seu reparandi, instaurandi, & reędificandi ecclesias, illarumq; structuras, & ædificia ad ruinam tendentia, vel iam funditus dirupta, & destructa, ad quas ratione reseruationis, concessionis, & assignationis prędictorum tenebantur nullatenus executioni demandarunt,

& aliis conditiones huiusmodi adeo tenues impositæ fuerunt, q monasteriis, prioratibus, præpositturis, præpositatibus, dignitatibus, personatibus, administrationibus, & officiis, canonicatibus, & præbendis, aliisq; beneficiis, ac hospitalibus, & piis locis prædictis, parua potuit exinde vtilitas prouenire, quinimmo, quod deterius est, nonnulli ex personis supradictis, quibus iuspatronatus huiusmodi, vt præmittitur, concessum est, monasteriorum, prioratuum, præpositurarum, dignitatum, personatuum, administrationum, officiorumq;, canonicatuum, & prębendarum, aliorumq; beneficiorum, ac hospitalium, & piorum locorum prędictorum fructus, redditus, & prouentus, seu eorum partem plerunq; vsurpant, & in suos damnabiles vsus conuertunt, quod vt commodius facere possint, ad monasteria, prioratus, pręposituras, pręposit atus, dignitates, personatus, administrationes, officia, canonicatus, & præbendas, aliaq; beneficia, nec non hospitalia, & pia loca huiusmodi, personas minus idoneas, & de quibus per eorum liberas voluntates disponere possunt, sæpenumero præsentant, & in illis institui procurant, in graue monasteriorum, dignitatum, aliorumq; beneficiorum, ac hospitalium, & piorum locorũ prædictoꝝ præiudicium, et detrimentum, animarumq; suarum periculum, perniciosum quoque exemplum, et scandalum plurimorum. Nos igitur attendentes, iuxta canonicas sanctiones, iuspatronatus, et præsentandi ad regimina monasterioꝝ, ac prioratus, præposituras, præpositatus, et alias conuentuales, necnon in cathedrales, et metropolitanas, et collegiatas ecclesias huiusmodi dignitates, ad quas personæ idoneæ per conuentus, et capitula illarum, seu illorũ dum pro tempore vacant, eligi consueuerunt, in laicum nullo modo cadere potest, nisi ex speciali sedis prædictæ priuilegio, quod non nisi ex maximis, et vrgentibus causis alicui per sedẽ eandem concedi consueuit. Quodq; etiam conueniens non videtur q iuspatronatus ad beneficia ecclesiastica pro nulla, seu leui et facili causa acquiritur, pręsertim cum iuris alieni pręiudicio. Volentesq; ne sedis prędictæ auctoritas, et locorum ordinariorum, aliorumq; collatorum, & collatricum iurisdictio propterea indies minuantur, ac monasteria, dignitates, & alia beneficia, hospitalia, & pia loca supradicta, ex concessione, & reseruatione iurispatronatus huiusmodi aliqua detrimento (prout propterea contigit) patiantur, seu monasteria, & aliæ dignitates electiuę, ac in quibus reseruationes, & concessiones huiusmodi, pro nulla, seu læui causa factæ fuerunt, alia beneficia, hospitalia, & pia loca prędicta sua solita gaudeant libertate, debite, prout nostro incumbit officio, prouidere. Deliberatione super his cũ fratribus nostris S.R.E. Cardinalibus præhabita diligenti, etiam expressis, & certis aliis nobis notis legitimis, & id suadentibus causis, omnes, & singulas concessiones, reseruationes, assignationes, iurispatronatus, & p̄sentandi, seu nominãdi personas hmõi ad monasteria, prioratus, præposituras, p̄positatus, dignitates, personatus, administrationes, officia, canonicatus, præbendas, aliaq; beneficia, ac hospitalia, & pia loca supradicta per sedem, ac Legatos, & Nuncios prædictos, à dictis xxv annis citra, Regibus, Reginis, Ducibus, Marchionibus, & aliis personis supradictis, necnõ ciuitatibus, vniuersitatibus, confraternitatibus, & collegiis huiusmodi, etiam Motu proprio, & ex certa scientia, & ex quibuscunq; causis, ac de apostolicæ potestatis plenitudine factis, quoad monasteria videlicet, ac prioratus, præposituras, præpositatus, & alias dignitates, ac beneficia electi, etiam si quascunque conditiones propterea impositas adimpleuissent. Quæ vero ad non electiua, ac hospitalia, & alia pia loca huiusmodi factæ fuerunt, illorum ratione fructus, redditus, & prouentus beneficiorum non electiuorum, ac hospitalium, & aliorum piorum locorũ prędictorum ad medietatem veri annui valoris fructus, redditus, & prouẽtus eorundem, secundũ communem æstimationem de propriis eorum bonis, non auxerunt, vel ecclesias de nouo in illis non ædificarunt, seu omnino funditus dirupatas, & destructas reædificarunt, aut loca, seu fundos in quibus ædificarentur, non concesserunt, etiam si conditiones, ad quas aliàs forsan q̄ modis præmissis tenebantur, executioni demandassent, de eorundem fratrum consilio, auctoritate apostolica, & etiam ex certa nostra scientia, tenore præsentium, reuocamus, cassamus, irritamus, & anihilamus, ac pro nullis, cassis, irritis, & infectis omnino habere volumus, ordinariis, & aliis collatoribus, ac collatricibus quibuscunq; concedentes, vt cessantibus reseruationibus Apostolicis hactenus, si pro tempore factis, dignitates, personatus, administrationes, officia, canonicatus, & præbendas, ac alia beneficia supradicta, cum deinceps pro tempore vacauerint, nulla expectata præsentatione, siue nominatione conferre: ac hospitalia, & alia pia loca cõmittere, monasteriis vero hmõi de personis idoneis prouidere, seu aliàs de illis disponere, ac cõuentibus, & capitulis monasterioꝝ, prioratuum, præpositurarum, præpositatuum, ac aliarũ

dignitatum, præsertim conuentualium, necnon ecclesiarum cathedralium, etiam Metropolitanarum, & collegiatarum, vt electiones personarum idonearum ad illa ex beneficiis supradictis, quæ electiua esse consueuissent, similibus cessantibus reseruationibus, procedere libere possint, & debeant, in omnibus, & per omnia, perinde ac si concessiones, reseruationes, & assignationes iurispatronatus huiusmodi, nullatenus emanassent, ac districtius inhibentes omnibus & singulis supradictis quibus reseruatione, & assignatione iurispatronatus huiusmodi, vt præmittitur, factę fuerunt, ne de cætero occurrentium vacationum monasteriorum, prioratuum, præpositurarum, præpositatuum, dignitatum, personatuum, administrationum, aliquam procedere, ac ordinarios, aliosq; collatores, & collatrices prædictos, quominus illa conferant, & eos ad quos electio pertinet, ne eligant directe, vel indirecte impedire, contra præsentium tenorem quoquomodo præsumant. Decernentes etiam ex nunc irritum & inane si secus super his per quoscunque, quauis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, necnon literis super reseruationibus, & constitutionibus huiusmodi affectis, etiam si in eis contineretur, q illæ generalibus reuocationibus, quæ fierent, nullatenus includerentur, nisi de personarum, quas concernunt, & quarum consideratione, emanarunt nominibus, cognominibus, dignitatibus, officiis, ac causis propter quas concessæ sunt, seu quæuis alia expressio indiuidua fieret de eisdem: idq; eis insinuaretur per diuersas literas sub diuersis datis, & earundem personatum in huiusmodi reuocatione expressus accedat assensus, quas, & quascunq; alias clausulas, quæ ad huiusmodi effectum, q non includerentur in huiusmodi reuocatione in eis adiectæ forent illis præsentibus, pro insertis, & sufficienter expressis habentes nemini volumus nullatenus suffragari, quominus reseruationes, concessiones, iurispatronatus, ac literæ desuper confectę huiusmodi in pręsentibus literis, & reuocatione includantur, perinde ac si omnia requisita ad eorum reuocationē, iuxta earum formas, & clausulas in eisdem præsentibus literis & reuocationibus specificarent, cæterisq; contrariis quibuscunq;. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrę voluntatis, reuocationis, cassationis, irritationis, annullationis, concessionis, inhabilitationis, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romę apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicę M CCCC LXXXV. Decimo Kal. Septembris. Pont. nostri Anno primo,

Visa Io. de Xericio. L. Criffus.
Ia. Viella. De curia.

Lecta in Camera Apostolica die Sabbati x mensis Septembris.
Publicata die Martis xiii Septembris in portis Cameræ Apostolicę.

Approbatio, & confirmatio gestorum in Germania, Vngaria, & Polonia, &c. per Legatum Apostolicum a Sisto IIII destinatum.

INNOCENTIVS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad futuram rei memoriam. Dignum reputamus & congruum, vt cum super facultatibus quę a sede Apostolica Nuntiis suis cum plena potestate Legati de latere ad diuersas mūdi partes per sedem eandem pręsertim pro vrgentibus Romanę ecclesię negotiis destinatis, concessę: ac super his quę illarum vigore gesta fuerunt aliquę opiniones, seu dubitationes insurgant, Romanus Pontifex, illa p eorum quibus concessa sunt, quiete, & securitate approbet, & confirmet, vt ea firmius & illibata persistant, quo magis fuerint suo pręsidio communita. Dudum siquidem felicis recordationis Sixtus Papa IIII pędecessor noster venerabilem fratrem nostrum Bartholomęum Episcopum Ciuitatis Castelli ad Alamaniam, ac vniuersas singulas prouincias, ciuitates, terras, & loca Germanię sacrosancto Romano imperio, illiusq; Electoribus ac subditis subiecta: necnon Vngarię, Polonię, Boemię, & Dacię Regna, pro nonnullis suis & eiusdem Romanę Ecclesię arduis & vrgentibus negotiis, suum & dictę sedis Nuncium & Oratorem cum plena & omnimoda potestate Legati de latere destinauit, sibiq; vt erga pręfatarum nationum homines se posset reddere gratiosum nonnulla tunc expressa gerendi & exercendi infra limites legationum huiusmodi, tam per literas etiam in forma breuis, quàm viuę vocis oraculo, concessit facultatem. Derogando etiam certis literis per ipsum Sixtum pręcedecessorem contra facultates Nunciis huiusmodi pro tempore concessas æditis, prout in singulis desuper confectis

literis, quarum tenores ac si de verbo ad verbum præsentibus insererentur, haberi volumus pro sufficienter expressis plenius continentur. Cum autem, sicut accepimus, ab aliquibus de viribus gestoꝝ per præfatū Episcopum Nuncium tp̄e quo legationis fungebat̄ officio a nonnullis hęsitetur. Nos attendentes quòd dictus Episcopus omnia sibi per dictum Sixtum prędecessorem commissa probe & laudabiliter, non sine magno Romanæ Ecclesiæ honore, & vtilitate, & eorum quibus in vim ipsarum facultatum gratias impertitus est, commode gessit. Quodq; etiam intentiones eiusdem prædecessoris fuit, vt vigore facultatum ipsi Episcopo cōcessarū pro tempore gesta omnino suū plenū sortirentur effectū. Ne ab eodē Episcopo iuxta desuper sibi a præfato prædecessore spiritualem per illius literas etiam in forma breuis & verbo concessam facultatem inualidam reputari, & de illorum viribus hęsitari contingat, Motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, omnia & singula per eundem Episcopum iuxta sibi concessas facultates huiusmodi gesta, facta, concessa, largita, & indulta dispensationibus cum bigamis, & cum homicidiis voluntariis ad sacros ordines, & in secundo consanguinitatis, vel affinitatis gradibus, ac super voto religionis, necnon indulgentiis plenariis, ecclesiis, ac piis locis, necnon vsus lacticiniorū vniuersitatibus factis, & per breue ad aliquot annos confirmatis concessionibus, & quæ effectum sortitæ non sint specialibus reseruationibus, si quas idem Episcopus concessisset, ac collationibus beneficiorum, in quibus iuxta commissionem venerabili fratri nostro Episcopo Sabinen. factam procedi volumus dumtaxat exceptis. Quorum omnium & singulorum ac literarum desuper ab eodem Episcopo expeditarum tenores & formas, ac si de verbo ad verbum præsentibus insererentur, haberi volumus etiam pro sufficienter expressis, ex certa nostra scientia approbamus, & confirmamus, ac plenum firmitatis robur obtinuisse & obtinere debere decernimus, supplentes omnes & singulos tam iuris q̄ facti defectus, si qui forsan etiam prætextu reuocationum prædictarum interuenissent in eisdem, ac decernentes sic ab omnibus censeri, iudicari, & reputari debere. Irritum quoque & inane si secus super his a quoquam quauis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. non obstantibus omnibus præmissis, & quibusuis aliis præfati prædecessoris ac nostris constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, siue regulis contra huiusmodi facultatum tenorem forsan etiam cum decreto irritanti æditis, etiam sub quacunq; data contingat illas apparere: necnon omnibus illis quæ in literis facultatum Episcopo concessarum huiusmodi decretum est non obstare, cęterisq; contrariis quibuscunq;. Verum quia difficile foret præsentes literas ad singula quæq; loca in quibus expediens foret deferre, volumus, ac etiam motu & scientia similibus decernimus, quòd illarum transumptis manu alicuius publici notarii inde rogati subscriptis, & sigillo præfati Episcopi, vel alicuius personæ ecclesiasticæ in dignitate cōstitutæ munitis, ea prorsus in iudicio & extra & aliàs vbilibet fides indubia adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur si essent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ approbationis, confirmationis, constitutionis, suppletionis, decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem, &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ M CCCCLXXXV. Vndecimo Kal. Nouembris. Pont. nostri Anno Secundo.

SEQVITVR COMMISSIO AD QVAM Bulla se principaliter se refert.

CVM aliàs venerabilis frater noster Bartholomæus Episcopus ciuitatis Castelli per fe. re. Sixtum Papam IIII prædecessorem nostrum, ad Germaniam, &c. cum plena potestate Legati de latere Nuntius & Orator destinatus fuisset, idem Bartholomæus Episcopus concessæ sibi facultatis vigore, plurima beneficia ecclesiastica, &c. diuersis personis contulit, ac alia fecit, prout in literis per eum desuper concessis, quarum tenores &c. plenius continentur. Et cum super beneficiis huiusmodi per eundem Bartholomęum Episcopum collatis inter eos quibus illa contulerat, & alios, qui a sede Apostolica sibi conferri, aut prouideri de eisdem obtinuerant lites exortæ, & coram diuersis iudicibus introductę essent, assereturq; eiusdem Bartholomęi collationes pretextu quarundam literarum dicti predecessoris, quibus asseritur concessam sibi facultatem huiusmodi fore reuocatam, non valere. Nos personis ipsis quę tanq̄ ignarę reuocationis prędictę beneficia huiusmodi ab ipso Bartholomęo Episcopo, vt pręfertur, obtinuerant, & iura Camerę Apostolicę propterea debita persoluerunt, aut soluere

se obligarunt, compatientes modum quem idem prædecessor noster in similibus causis exortis super beneficiis per venerabilem fratrem nostrum Vrsum Theanen. Episcopum ad dictas partes per eundem prædecessorem nostrum aliàs destinatum, collatis seruauit, sequi, & imitari, & sic indemnitati collitigantium prouidere volentes, tibi Oliuerio Episcopo Sabinensi, cui antea huiusmodi causas & lites ad nos aduocatas, & in statu debito resumendas, & vlterius audiendas, ac fine debito terminandas, & ad eum finem tamen quod indemnitati, vt præfertur, collitigantium occurreretur, commisimus, mandamus quatenus ad tibi causarum huiusmodi commissarum decisionem nequaquam procedas, sed tam tu Oliueri Episcope quàm venerabilis frater Ardicinus Episcopus Alerien. referendarius noster domesticus, ad quem ratione officii referendariatus quod obtinet beneficiorum pro tempore vacantium notitia facile potest peruenire solicitudinem & curam suscipiatis, & quilibet vestrum occurrente vacatione aliquorũ beneficiorum in partibus illis in quibus litigiosa beneficia huiusmodi consistunt, seu locis aliis collitigantibus commodis illorum vacationes huiusmodi, & hanc nostram prœordinationem ad notitiam & memoriam nostram reducendi, & apud nos solicitandi sic suscipiat quod illis vacantibus alteri collitigantium prouideatur in beneficiis ipsis seu pensionibus, ita vt ille cui sic prouisum fuerit collitigantem pacificum dimittat. Quodque tu Oliueri Episcope vsquequo sic prouideatur causas ipsas sine speciali mandato nostro non decidas, sed in earum decisione interim supersedeas, non obstante tibi facta commissione prædicta, cæterisque in contrarium facientibus quibuscunque.

Signatura summi Pont. Placet, & ita mandamus I.

Regula reuocationis facultatum Notariorumque creation. & ad doctoratus.

SAnctissimus in Christo pater, & dominus noster D. Innocentius diuina prouidentia Papa VIII rationabilibus suadẽtibus causis reuocauit quascunque facultates per fe.re. Sixtum Papam IIII prædecessorem suum super applicatione male ablatorum incertorum, & illorum ac ad certas & incertas pias causas dispositorum, necnon votorũ emissorũ commutatione & electione cõfessorum, qui eligentium confessione audita, eis de absolutionis beneficio prouideãt. Notariorum quoque creatione, & ad doctoratus & magisterii, & ad licentiæ, aliosue gradus in facultatibus promotione, & super contractus scienter vel ignoranter, & contrahendis matrimoniis inter coniunctos quibusuis cõsanguinitatis vel affinitatis gradibus, & propterea seu aliàs illa inuicem contrahere impeditis, necnon natalium defectibus ad successiones, honores, & officia secularia dispensationibus ad commodum Saonen. & aliorum quorumcunque mentium pietatis concessas: etiam si suæ Sanctitatis aut Legatorum suorum, etiam de latere auctoritate confirmata apparerent, & de nouo concessæ quo ad omnia in quibus facultates ipsæ nõ dum sunt sortitę effectum. Decernentes ex nunc irritum & inane quicquid secus earum prætextu de cætero scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Placet, publicetur, & describatur.

Lecta, & publicata fuit suprascripta regula Romæ in Cancellaria Apostolica die Iouis, xvi mensis Augusti, Pontificatus sanctissimi domini nostri domini Innocentii Papę VIII, Anno eius Tertio.

Reuocatio reseruationum, & reseruandi facultatis, &c.

SAnctissimus in Christo pater & dominus noster D. Innocentius diuina prouidentia Papa VIII vrgentibus nonnullis rationabilibus causis quascunque ecclesiarum, monasteriorum, dignitatum, personatuum, & administrationum officiorum, canonicatuum, & prębendarum, ac aliorum beneficiorum ecclesiasticorum, & piorum locorum quorumlibet vacaturorum speciales reseruationes &, reseruandi facultates & mandata super quibus literæ apostolicę per Cancellariam Apostolicam expediri non consueuerunt, de prouidendo seu conferendo non tamen in forma capituli mandatum nec facultates reseruandi & prouidendi nominandis capellanis & dilectis singulorum Regum, & Principum in genere concessas, ac reseruationum earundem reualidationes, & extensiones, necnon concessas vniones, annexiones, & incorporationes, ac vniendi, annectendi, & incorporandi, & sic reseruata cum vacabunt conferendi mandata literis desuper confectis, ac omnibus & singulis in eisdem literis contentis clausulis, quæ à Sanctitate sua, vel Apostolicæ sedis legatis hactenus etiam cum motus proprii, & certæ scientiæ, aliisque fortioribus clausulis, etiam quorumuis prælatorum, Regum, Ducum, Prin-

pum,& aliarum personarum intuitu vel iurium cessorum,vel ablatorum seu seruitiorum etiam pro fide catholica impensorum contemplatione emanarunt quoad beneficia dispensationi apostolicæ generaliter reseruata, & quo ad ea in quibus non sunt sortitæ effectum duntaxat ex certa sua scientia reuocauit,cassauit,& annullauit,necnon easdem & quascunq; alias gratias expectatiuas & speciales reseruationes, & ipsarum reseruationum reualidationes, extensiones, & super illis confectas literas, in quibus certus libratum,seu florenorum valor vltra taxam per constitutiones super hoc per Sanctitatem suam æditas limitatam reperitur expressus. Et quæ duorum beneficiorum etiam dispositioni Apostolicæ generaliter non reseruatorum numerũ excedunt: cum earum processibus ad duas collationes priores in literis desuper confectis expressas, & totidem beneficia generaliter non reseruata canonicatu, & præbenda, ac dignitate in eadem ecclesia, in qua creati fuerint ii, quibus huiusmodi reseruationes, seu gratiæ expectatiuæ ad pluritatem beneficiorum concessæ fuerunt pro vno beneficio computatis restrinxit, reposuit & reduxit, ac alia's quo ad reliquum nostrorum beneficiorum in eisdem gratiis expectatiuis & specialibus reseruationibus comprehensorum cassauit,& pro insertis haberi,ac ante lationes alias in eis contentas clausulas,quoad ipsa duo beneficia, ad quę reducuntur,iuxta cōstitutiones suas desuper æditas regulari voluit. Declarauit etiam Sanctitas sua reseruationes, & reualidationes, ac extensiones, & super illis confectas literas, monasteria etiam dispositioni Apostolicę generaliter non reseruata in specie vel in genere se extcñ. necnon singulas personas, quibus reseruationes,& gratiæ expectatiuę ac vniones, vt pręmittitur, concessæ sunt cuiuscunque dignitatis,status,gradus,ordinis,vel præeminentię existant, etiam si pontificali, aut alia superiori dignitate prąfulgeant, sub præsenti constitutione includi,& eis non suffragari, clausulas in literis reseruationum, reualidationum, et extensionum earum, necnon vnionum, & mandatorum huiusmodi appositas etiam si illis contineatur expresse ꝙ illi in huiusmodi generalibus reuocationibus quę fierent nullatenus includerentur, sed censerentur post huiusmodi reuocationes faciendas in pristinum statum, & vigorem in quo ante reuocationes huiusmodi erant reintegratę,restitutę & repositę,nisi de personarum quas concernunt,& quarum consideratione emanarunt nominibus, cognominibus,dignitatibus,& officiis ac causis ,propter quas concessę sunt, aut alia quęuis limitata & indiuidua mentio specialis fieret, & id eis per diuersas literas sub diuersas datas insinuaretur, ac earundem personarum ad id expressus accedat assensus. Ac decreuit irritum,&c. Placet,publicetur,& describatur.I.

Secunda Regula.

SAnctissimus in Christo pater,& dominus noster D. Innocentius diuina prouidentia Papa VIII, qui se prius ab vnionum & spiritualium reseruationum concessione abstinere proposuit, ac concessas reuocauit: quia variis plerunq; respectibus, ac earum concessione concessarum reuocatarum in pristinum vigorem restitutionem, ac nunquam quòd sub reuocationibus iam factis & faciendis iuxta suę mentis conceptum comprehensæ non fuerunt,nec sint,attestatione dicta ratione & decreto consideratis temporum & personarum conditionibus,vt desiderabat abstinere nequiuit,vnionum & specialium reseruationum huiusmodi vsum extirpare. Et ne personæ pro quibus speciales reseruationes & decreta huiusmodi emanauerunt se ab eadem Sanctitate deceptas,& effectum sibi pro tempore concessarum literarum frustratas dicere, ac præsentis facultatis ignorantiam allegare possint obuiare cupiens, Reuerendissimo in Christo patri domino Antoniotto Episcopo Aurieñ. eiusdem Sanctitatis Datario reuocationem vnionum temporalium,ac per decessum duntaxat, necnon specialium reseruationum ad ecclesias,monasteria,canonicatus,& prębendas,dignitates, ac præstimonia præstimoniales portiones & simplicia, aliaq; cum cura,& sine cura beneficia ecclesiastica secularia, & quorumuis ordinum regularium quarumcunq; aliarum qualitatum vacatura, alia's quàm per Cancellariam apostolicam expediri solitarum concessarum personarum sub quacunq; ac cōcedendarum,deinde secuta ad instantiam quarumcunq; data,post tamen præsentis in dicta Cācellaria publicationem cum quibusuis clausulis,etiam derogatoriarum derogatoriis, ac talibus ꝙ illæ quascunq; specialis reseruationis,& prædictas vniones,etiam motu proprio, & ex certa scientia,ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, aliisq; fortioribus, & efficacioribus clausulis, & ex quibuscunq; causis, etiam de necessitate exprimendis quibusuis personis quarumcunq; etiam Archiepiscopali,& Episcopali dignitate fulgentibus præterquam per dictam Cancellariam expediri solitas concessas pro tempore comprehendant iuxta petentium voluntatem

datandi licentiam cōcessit & facultatem. Ac voluit ꝙ si in cōcedendis reseruationibus & vnionibus huiusmodi, ac desuper conficiendis literis dicto Datario per eandem Sanctitatem inhibere contingat,etiam cum irritanti decreto ne reuocationes huiusmodi daret, nihilominus inhibitio & decretum huiusmodi illum non arctent, nec ligent ,quominus licentia & facultate prædictis libere vti possit, vt præfertur : ac decreuit irritum & inane si secus super his à quoque quauis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari, literasq; super reuocatione huiusmodi pro petentibus eo modo quo literæ de curia expediuntur, expediri debere, ac ab earum datis,non solum scientes,sed etiam ignorantes ligare.

Placet,& ita motu proprio mandamus,publicetur & describatur. I.

Lectæ,& publicatæ fuerunt suprascriptæ regulæ Romæ in Cancellaria Apostolica die Iouis, v i Septembris, Anno MCCCCLXXXVII, Pontificatus Sanctissimi dñi nostri D. Innocentii Papæ VIII, Anno eius Tertio.

Quòd Scriptores Apostolici vltra taxam quicquam accipere nō debeant.

NVper, non sine graui molestia, accepimus, ꝙ plerique ex dilectis filiis literarum Apostolicarum Scriptoribus,à partibus illarum expeditionem prosequentibus , pecuniam vltra taxam eis debitam variis , & exquisitis modis extorquere præsumunt. Siquidem nonnulli ex ipsis notas,earundem literarum per eos ad ingrossandum pro tempore receptas tamdiu ingrossare,& scribere malitiose differunt , quamdiu partes ipsæ tædio affectę illarum expeditionem pretio redimere arceantur , & alii notas prædictas , nisi certa mercede , vltra taxam huiusmodi per eos ab eisdem partibus habita impudenter scribere recusant. Plures vero asserentes se portionem suam in epitaphio iam habere, & per consequens vlterius,nisi cum amissione taxę non scribere posse, licet reuera portionem tunc non habeant,& cum lucro taxæ scribere possint, præmium laborum suorum,vt appellant,exposcere, & exigere, necnon alias machinationes, ac fraudes ad effectum extorsionis huiusmodi committere non verentur,in animarum suarum periculum,ac dictarum partium graue præiudicium,& grauamen . Nos igitur machinationibus & fraudibus huiusmodi (prout nostro incumbit officio) obuiare, partesq; prædictas ab indebitis exactionibus releuare volentes, Motu proprio,& ex certa scientia,omnibus & singulis Scriptoribus antedictis nunc & pro tempore existentibus , ne de cętero notarum literarum huiusmodi ingrossatione ad effectum extorsionis huiusmodi vltra terminum super hoc per fe. re. Eugenium Papam IIII prædecessorem nostrum statutum, maliriose differre, seu etiam,nisi maiori mercede habita recusare, aut pręmium laborum suorum prædictorum cum taxam super se,vel suos,pro quibus scribunt, habere possint,ab eisdem partibus petere ,vel exigere, & vltra debitam taxam huiusmodi extorquere , aut alias ad effectum præmissum machinationes , & fraudes huiusmodi admittere quoquomō præsumant , sub excōis latæ sententiæ contraria contrafacientes eo ipso incurrant,illius absolutione,præterquam in mortis articulo, nobis retenta, necnō quinquaginta ducatorum auri de camera,pro vna parti accusanti, & pro alia capellę eorum Scriptorum,& pro tertia partibus fabricæ basilicæ principis Apostolorū de Vrbe,partibus irremissibiliter,quotiens de pręmissis constiterit, applicandarum pęnis districtius inhibemus . Et volumus quòd præsens inhibitio, & mandatum nostrum in Cancellaria Apostolica legatur, & publicetur, ac etiam in illius libro describatur : illudq; per Scriptores prædictos inuiolabiliter obseruetur. Quibusuis aliis constitutionibus,& ordinationibus Apostolicis per nos,& prædecessores nostros super hoc æditis, quascunq; alias censuras & pęnas in se continentibus, per quas eosdem Scriptores,vel eorum aliquem, nisi in præmissis casibus, ac alias quasuis personas ligare nullo modo volumus . Et quibus illas, etiam si de eis,eorumq; totis tenoribus habenda esset mentio specialis, præsentibus pro expressis habentes, motu, & scientia similibus derogamus,pęnitus,& omnino cessantibus,cæterisq; cōtrariis quibuscunq; .

Placet,publicetur,& describatur. I.

Lecta,& publicata fuit suprascripta inhibitio Romę in Cancellaria Apostolica,die Sabbati, ix mensis Iunii, anno MCCCCLXXXVII, Pont. Sanctiss domini nostri D. Innocentii Papę VIII. Anno eius Tertio.

Contra nepotes, germanosq́; ,& familiares non veros.

CVM sicut (non sine graui displicentia) accepimus, nonnulli conscientiæ suæ prodigi, & auaritiæ morbo laborantes, vt literas Apostolicas gratis expediant, & officiales debita eorum portione defraudent, in eisdem literis se nonnunquam venerabilium fratrum nostrorū S. R. E. Cardinalium, aut dilectorum filiorum Abbreuiatorum de maiori præsidentia, seu literarum prædictarum Scriptorum, necnon aliarum personarum quarumcunq́;, ex quarum qualitatibus & priuilegiis, siue antiqua consuetudine literas ipsas gratis expedire solent, nepotes, & quandoq́; germanos, interdum vero familiares continuos commensales fuisse, & esse affirmare, & vt tales in dictis literis se inscribi facere, ac fecisse non vereantur, cum re uera tales nō fuerint, in animarum suarum periculum, ac officiorum Romanæ Curiæ non modicum præiudicium, & grauamen. Nos fraudibus, & deceptionibus huiusmodi (prout nostro incumbit officio) de remedio oportuno prouidere volentes, Motu proprio, & ex certa scientia, omnes, & singulos cuiuscunque status, gradus, & conditionis fuerint, & quocunq́; nomine nuncupentur, qui se Cardinalium, aut Assistentium, seu Scriptorum eorundem, aut aliarum personarum quarumcunque, ex quarum qualitatibus, & priuilegiis, siue antiqua consuetudine, literas ipsas gratis expedire solent, nepotes, seu germanos, aut familiares continuos commensales, in eisdē literis nominauerint, cum re vera tales non fuerint, excommunicationis sententia, à qua nisi per Romanum Pontificem pro tempore existentem, mortis articulo excepto, ac satisfactione præuia, absolui non possint, auctoritate Apostolica, per præsentes innodamus. Et nihilominus concessiones, & gratias in eisdem literis contentas quascunq́;, ipsasq́; literas hactenus expeditas, & expediendas, viribus omnino carere, eisq́;, & eorum singulis in aliquo suffragari non potuisse, nec in futurum posse, motu, auctoritate, & scientia similibus, decernimus, & declaramus: ac volumus q̄ mandatum, decretum, & declaratio nostra huiusmodi in Cancellaria Apostolica publicetur, & in illius libro describatur, ac perpetuis futuris temporibus inuiolabiliter obseruetur. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac quibusuis priuilegiis, & indultis, eisdem personis concessis, quæ eis, aut eorum alicui, quoad præmissa, volumus nullatenus suffragari, cæterisq́; contrariis quibuscunq́;.

Placet, publicetur, & describatur. I.

Lectum, & publicatum fuit suprascriptum mandatum Romæ in Cancellaria Apostolica, die Sabbati xviii mensis Augusti, anno MCCCCLXXXVII, Pontificatus Sanctiss. domini nostri D. Innocentii Papæ VIII, Anno Tertio.

De facultate Reuerendiss. Dominoꝝ Auditoꝝ Rotæ.

INNOCENTIVS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Finem litibus, quæ in palatio Apostolico nunc, & pro tempore vertuntur, quanto celerius fieri potest imponi, & collitigantes ab intolerabilibus expensis, quas illas prosequendo perferunt, releuare, quantum nobis possibile est, cupientes, hac in perpetuū valitura constitutione, statuimus, & ordinamus, quòd si diuersis causarum palatii Apostolici Auditoribus, diuersis commissiones præsentatas hactenus, vel pro tempore reperiri contingat, in eadem causa eiusdem tenoris, vel effectus, licet ad diuersarum personarum instantiam, Auditor cui prius commissio præsentata fuit, iurisdictionem in procedendo, & iudicando retineat, absque alia desuper commissione, aliorumq́; coadiutorum ad id accedente consensu. Et quòd Auditores causarum prædictarum constito eis, quòd citatio per eis decreta in causis (minus tamen legitime executa) ad partis citatæ notitiam peruenerit ante terminorum obseruationem ad expeditionem causarum earundem, absque alia commissione, perinde ac si citatio legitime executioni demandata foret, procedere. Et in viduarum, & pupillorum, necnon vbi de summa, vel re, valorem quingentorum florenorum auri non excedente agetur, eo modo, quo in beneficialibus causis de coadiutorum suorum consensu etiam procedere. Remissorias præterea ad partes in causis coram eis nunc, & pro tempore pendentibus, in quāuis instantiā nouam'ue dilationem, si petatur, de aliorum coadiutorum consilio concedere. Ad reiterationem quoque terminorum nulliter, vel male obseruatorum partes, seu collitigantes earum procuratores admittere, & fidem registris, coram aliis iudicibus, etiam in partibus factis, quoad iura in eis registrata duntaxat, de simili consilio adhibere, & super articulo grauaminis, ac negotio principali simul, & si petatur, ac coadiutoribus expedire videbitur, refectis expensis in eodem principali negotio, omisso appellationis articulo procedere, & dū eis videbitur expedire, fatalia in causis

proro-

prorogare, vel denouo concedere, & super appellatione interposita a' sententia diffinitiua decurso vltimo momento temporis, ad id de iure præfixi, eadem tamen die vltimi momenti, perinde ac si debito tempore interposita foret, iustitiam ministrare. Etsi prima, vel secunda sententia reperiatur nulla, ex inordinato processu, vel etiam ex omissione iuramenti super perhorrescentia, iuxta constitutionem fe. re. Bonifacii Papæ V I I I, prædecessoris nostri, quæ incipit, Statutum, dummodo illud per partem in quacunque parte iudicii postea præstetur, ad confirmationem, vel informationem, refectis expensis, procedere. Necnon iuxta cōstitutionem Vienensis concilii, quæ incipit, Ad compescendas, sequestra decernere, libere, & licite valeant. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisq; contrariis quibuscunq;. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostri statuti, & ordinationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ M C C C C L X X X V I I, Idus Ianuarii, Pontificatus nostri Anno Quarto. Placet.publicetur.& describatur.I.

Anno a' natiuitate Domini M C C C C L X X X V I I, indictione v i, &c. Pontificatus sanctiss. domini Innocentii V I I I Anno Quarto retroscriptæ literæ affixæ, & publicatæ fuerunt in valuis Audientiæ.& in acie campi Floræ, die xiiii Ianuarii per me Ferdinādum del pozzo S. D. N. Papæ Cursorem.

Lecta Romæ in Cancellaria Apostolica die Sabbati x i x mensis Ianuarii, anno incarnationis Dominicæ M C C C C L X X X V I I, Pont. sanctiss. domini nostri Innocentii V I I I, Anno Quarto.

Contra impedientes mandata Apostolica.

INNOCENTIVS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Officii nostri debitum, quo sumus vniuersis nostræ curæ creditis in iustitia debitores, exigit, & ad hoc potissimum nos inducit, vt huius sanctæ sedis Apostolicæ auctoritatem, & honorem præseruemus, ac opportunæ prouisionis remedia etiam adhibeamus, per quæ ius suū quisque consequi valeat, & iniustitiam, exquisitis viis, & a' canonibus damnatis modis conculcare, satagentium malitiis obuietur, transgressoresq; debitis afficiantur pœnis, vt a' similibus abstinere discant, & alii sine virtutis amore, & iustitiæ zelo inducti, saltem formidine pœnæ perterriti, talia committere non præsumant. Sane' multorum clamoribus, & fidedignorum relatione (non sine maxima mentis nostræ perturbatione) accepimus, quod sæpissime contingit, & quodammodo in quandam consuetudinem, seu potius abusum deductum est, vt cum aliqui ad Romanam Curiam, ad quam, vtpote communem omnium patriam, ex omnibus mundi partibus confluere soliti sunt, pro iustitiæ complemento, in causis potissime ad forum ecclesiasticum pertinentibus, consequendo, accedunt, & causas in eadem curia palatii Apostolici causarum Auditoribus, seu aliis iudicibus, contra eorum aduersarios committi, & citationes ad partes, vt moris est, & styli antiquitus in eadem curia obseruari existit, decerni obtinuerunt, hi contra quos huiusmodi citationes executioni mandari debent, ad iudicia secularia, & alias vetita, principesq; & potentatus seculares recursum habentes, tam personis sic agentibus, quàm notariis publicis, & aliis, etiam quibuscunque Cursoribus nostris, huiusmodi citationes exequi volentibus, per principales, seu iudices, & officiales seculares, huiusmodi sub formidabilibus pœnis inhiberi, & præcipi procurant & faciunt ne illas exequantur, & vt iam factas executiones reuocent, seu saltem etiam iuramento astringi, quòd de executionibus huiusmodi relationes non faciant, aliasq; ne huiusmodi executiones fiant diuersimode impediunt, & quandoq; clerici, quibus in beneficiis ecclesiasticis ius competit, beneficia ipsa ad suorum aduersariorum instantiam resignare, & illa ius nullum habentibus dimittere compellantur. Notarii vero, seu tabelliones publici, & aliæ personæ ecclesiasticæ, plus temporalem, quàm æternam pœnam metuentes, de huiusmodi citationum executionibus, & inhibitionibus, seu impedimentis circa illas præstitis, etiam in virtute per eos in ipsorum creatione ad notariatus[, siue tabellionatus officium præstiti iuramenti, ab his, quorum interest, requisiti, metu pœnarum temporalium, huiusmodi instrumenta publica desuper conficere, & in

publicam formam tradere, aut de his, se rogatos facere non audent, ex quo iustitia perit, seu saltem retardatur, beneficiaq; ecclesiastica multotiens absq; titulo canonico detinentur occupata, mandata vero Apostolica contemnuntur, & auctoritas sedis prædictæ vilescit, libertasq; ecclesiastica conculcatur. Nos igitur cupientes, quantum cum Deo possumus, huic morbo, ne vlterius inualescat, opportunam medelam adhibere, auctoritate Apostolica, hac nostra perpetua constitutione statuimus, & ordinamus, quod omnes, & singulæ personæ, tam seculares, quam regulares, cuiuscunque dignitatis, status, gradus, & præeminentię, seu ordinis existant, contra quas in eadem curia causæ, quæ in illa tractari consueuerunt, seu possunt, de iure, vel consuetudine commissæ sunt, vel in futurum, tam per appellationem, seu deuolutionem ad illam, aut alias quomodolibet committerentur, & quæ citationes huiusmodi in vim commissionum Apostolicarum decretas, vel decernendas, aut quæuis alia mandata, seu rescripta Apostolica, iustitiam, vel gratiam continentes, quominus iuxta illorum tenorem executioni demandentur, per se, vel per alium, seu alios, directe, vel indirecte, quouis quæsito colore impedire, aut impediri facere, seu clericis vt beneficia ecclesiastica renuncient, aut iuri in aliis sibi cōpetenti cedant, vel vt à persecutione causarū, & iuriū huiusmodi desistant, mandari facere præsumpserint, aut pro illis impediendis, & renunciandis ad principes, seu officiales seculares publice, vel occulte, per se, vel alium quouis quesito colore recursum habuerint, causam perdant, & omne ius, tam in petitorio, quàm possessorio, in re, vel ad rem de qua agitur eis competens eo ipso amittant, & ad beneficia sic renunciata obtinendum inhabiles existant. Aliæ vero personæ ecclesiasticæ, seu etiam seculares, quas causa huiusmodi non tangit, executionem citationum huiusmodi, aut aliorum quorumcunque mandatorum, seu rescriptorum, & prouisionum apostolicarum, vt pręmittitur, impedientes; aut impedimentis huiusmodi auxilium, consilium, vel fauorem, publice, vel occulte, directe, vel indirecte præstantes, cuiuscunque conditionis, vel præeminentiæ existant, sententiam excommunicationis eo ipso incurrant, à qua præterquam in mortis articulo constituti, & satisfactione præuia, ab alio quàm à Romano Pontifice pro tempore existente, & canonice intrante absolutionis beneficium nequeant obtinere. Notarii vero, siue tabelliones publici prædicti, qui de executionibus citationum, & mandatorum, ac prouisionum huiusmodi faciendis, aut quominus fiant inhibitionibus, requisiti fuerint instrumenta publica desuper ad instantiam interesse habentium, seu interesse prætendentium, satisfacto tamen de congruo salario, conficere recusauerint, periurii reatum incurrant, ac executionem officii tabellionatus amittant, fiantq; infames eo ipso, & eorum instrumentis siue scripturis publicis postmodum per eos super rogatibus postea factis, & conficiendis, donec ab huiusmodi reatu periurii, absolutionem, & infamiæ abstersionem obtinuerint, nulla fides in iudicio, vel extra adhibeatur. Et vt huiusmodi constitutio, & statutum ad singulorum notitiam deducantur, vniuersis locorum ordinariis in virtute sanctæ obedientiæ præcipimus, & mandamus, quatenus statutum, & constitutio nostra huiusmodi per se, vel alium, seu alios in eorum ecclesiis, vel ciuitatibus publicent, seu publicari faciant, ac constitutionis huiusmodi copiam cathedralium ecclesiarum valuis, ita quod verisimiliter ad singulorum notitiam peruenire valeant, affigi faciant. Necnon pro tempore existenti curiæ causarum Cameræ Apostolicæ generali Auditori, vt instante Procuratore Fisci nostri, & successorum nostrorum Romanorum Pontificum contra omnes, & singulos etiam qualitercunq; prærogatiuatos, quos prædictas sententias, & pęnas sibi incurrisse constiterit, eisdem sententiis, & pęnis illaqueatos tamdium publice nunciet, & faciat ab aliis nunciari, ac vt excommunicatos ab omnibus arctius euitari, & nihilominus legitimis per eum desuper habendis seruatis processibus, sententias, & pęnas præfatas iteratis vicibus, aggrauare, auctoritate Apostolica procuret, donec ipsi sic excommunicati absolutionis beneficium, satisfactione præuia, meruerint obtinere. Volumus autem constitutionem, & statutum huiusmodi in Cancellaria Apostolica publicari, & in quinterno Cancellariæ prædictæ inter alias inhibi descriptas constitutiones annotari, & describi, ac post duos menses à die publicationis huiusmodi computandos, omnes absentes, præsentes vero in eadem curia post diem publicationis huiusmodi arctare, ac omnibus petentibus dari, & concedi eo modo, quo aliæ constitutiones de curia concedi consueuerunt. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisq; contrariis quibuscunque. Aut si aliquibus communiter vel diuisim ab eadem sit sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari nō possint,

per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam,ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, quod quidem indultum decernimus eis, quacunque auctoritate muniti sint,in hoc aliqualiter suffragari nõ posse, quominus huiusmodi sentẽtiis,& pęnis subiaceant. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum statuti, ordinationis, praeceptimandati, voluntatis,& decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romae apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicae M C C C C X C I, Octauo Kalen. Februarii, Pontificatus nostri Anno Octauo.

Placet,publicetur,& describatur. I.

Lecta & publicata fuit suprascripta Bulla, siue constitutio Romae in Cancellaria Apostolica, anno incarnationis Dominicae M C C C C X C I, Die vero vltima mensis Ianuarii, Pontificatus Sanctiss. in Christo patris, & domini nostri domini Innocentii,diuina prouidentia Papae V I I I, Anno Octauo.

De Reuocatione facultatis concessae ad beneficia resignanda,& quomodo ipsa resignari debeant.

INNOCENTIVS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Sicut bonus pastor super familiam domus suae solerter inuigilans sic prouidere, sicque diligenter debet attendere, quòd inordinata, & indisposita, si qua inuenerit, in eadem submota difficultate reducat,pariter & reformet, & sic nonnunquam decet & expedit Romano Pontifici in quo potestatis plenitudo consistit, & cuius in factis per eum circa beneficia ecclesiastica gratiis adeo est seruandus intentionis affectus, vt in contrarium acta nullius existant firmitatis, ne beneficia huiusmodi absque canonico titulo detineri contingat,circa gratias ipsas pro suae circunspectionis industria voriuae declarationis, modificationis, & reuocationis adhibere remedium, prout expedire cognoscit, desuper salubriter prouidere. Sanè, sicut accepimus, nonnulli obtenta per eos à sede Apostolica licentia resignandi beneficia ecclesiastica per eos pro tempore obtenta extra Romanam curiam in ordinariorum locorum, aut in dignitate ecclesiastica constitutarum personarum, seu cathedralium ecclesiarum canonicorum per eos eligendorum manibus, simpliciter, vel ex causa permutationis, ac eisdem in ordinariis personis, & canonicis, resignationes ipsas ab eis, & personis compermutantibus, seu simpliciter resignare volentibus extra dictam curiam recipiendi, & admittendi, ac resignata beneficia per compermutantes, seu simpliciter resignantes ipsis licentiam habentibus, & per eos ex dicta causa compermutantibus huiusmodi, simpliciter vero idoneis personis conferendi concessa facultate abutentes nonnunquam licentiae, & facultatis huiusmodi praetextu, extra, & prope Vrbem, vel alium locum in quo Romanam Curiam residere contingit, resignationes beneficiorum ecclesiasticorum, quae obtinent, simpliciter, vel ex dicta causa pro aliis beneficiis ecclesiasticis in manibus personarum in praefatis, & ecclesiasticis dignitatibus constitutarum, aut canonicatus, & praebendas in cathedralibus ecclesiis obtinentium, in dicta curia residentium ad id extra muros Vrbis, & loci huiusmodi propterea studiose ductarum faciunt, & ab illis de sic resignatis beneficiis ex dicta causa eis, & compermutantibus, & simpliciter personis aliis respectiue prouisiones fieri procurant. Quandoque vero ex volentibus sua beneficia ecclesiastica resignare, ad finem, vt de illis personae eis gratae prouideatur, vel duobus inuicem permutare volentibus complaceant, & faciant, quòd illi, mediantibus huiusmodi licentiis, & facultatibus, quod quaerunt, obtineant indirecte, tam prope locum dictae curiae, quàm extra in partibus, in quibus degunt, fingunt se aliqua persaepe tenuissima, & etiam ficta beneficia ecclesiastica, & quae nonnunquam tales personae eis conferre procurant, ad effectum huiusmodi ex causa permutationis cum eisdem personis pro illis beneficiis, quae personae illae volunt ad illos peruenire, resignare, virtute licentiae, & facultatum eorundem: & sic de his, quae ipsi habentes licentiam huiusmodi resignant beneficiis ex dictis causis personis illis,quorum opera nonnunq̃,vt praefertur, ea habuerunt,& quibus complacere studẽt, de aliis beneficiis, quae sic fraudulenter compermutantes ipsi resignant, vt tandem ad alios

perueniant, ipsis licentiam, & facultatem huiusmodi habentibus, prouidetur, factaq; sic hinc inde prouisione prędicta collata eisdem licentiā habentibus, beneficia in permutatione hm̄oi interdū illico illorū possessione nō habita, & nōnunq̄ putantes cautius agere infra paucos dies, habita, vel non habita possessione huiusmodi in his in quibus ex dicta causa permutationem fecerunt, vel alterius personæ manibus simpliciter resignant, vt de illis prouideatur personis illis, quibus prouideri intendebant illi, qui ex dicta causa illa prius resignauerant, vt præfertur, vel illa ex causa permutationis, cum illo cum quo compermutans primo permutare intendebat, resignant, pro benificio, quod primo permutans affectabat habere, & completa permutatione secunda, per quam primi permutantis beneficium in illum cum quo permutare volebat, perueniat, denuo possessione etiam non habita collatum ipsi facultatem habenti in secunda permutatione beneficium ex causa permutationis cum primo permutante, pro illo, quod ipsemet facultatem habens, in prima permutatione resignauerat beneficio primo permutanti collato resignat, & sic in huiusmodi tertio loco, facta permutatione, quod primo dimiserant, proprium beneficium recuperant, & illi primo compermutanti, cuius beneficium per eum dimissum, in prima permutatione peruenerat ad secundo permutantem, in secunda permutatione confertur, in huiusmodi tertia permutatione dimissum per dictum secundo permutantem beneficium in secunda permutatione, & sic de quorum nullus licentiam obtinet, permutandi propria beneficia per huiusmodi tres permutationes, & earum circuitum successiue factum modo prædicto inuicem permutant, prætextu licentiæ, & facultatis prædictæ, & quod deterius est, pro earundem facultatum vsu modo prædicto illas habentes, præmia exigunt, nonnunquam ab eisdem in quorum fauores illis vtuntur, aliæq; diuersæ fraudes committuntur, in animarum suarum periculum, & Apostolicæ auctoritatis contemptum, ac scandalum plurimorum. Quidam vero licentiis, & facultatibus huiusmodi, quo ad beneficia, quæ obtinent dispositioni Apostolicæ generaliter reseruata non contenti, vt plenius aliis valeant inseruire, literas licentiæ, & facultatis huiusmodi cum clausula, etiam si compermutantium, seu simpliciter in eorum fauorem resignantium beneficia ecclesiastica dispositioni Apostolicæ generaliter reseruata existant, à sede præfata obtinere hactenus procurarunt, & procurant indies: & quanquam illi, in quorum manibus simpliciter resignarunt beneficia huiusmodi dictarum facultatum prætextu iuxta literarum desuper confectarum teneantur, & debeant de nominibus, & cognominibus beneficiorum sic resignatorum, & personarum, quibus illa contulerint, ac diebus collationum eorundem agentes Cameræ Apostolicæ, aut collectorem, vel subcollectorem fructuum, & prouentuum eiusdem Cameræ debitorum in partibus illis certificare, tamen id facere persæpe omittunt, in eiusdem Cameræ non modicum præiudicium & grauamen. Nos igitur huiusmodi fraudibus, & abusionibus obuiare volentes, hac in perpetuum valitura constitutione, statuimus, & ordinamus prætextu licentiarum, & facultatum huiusmodi per nos hactenus, & sedem prędictam concessarum, & quos concedi continget in posterum, nil valide de cætero fieri posse in aliquo loco ab eo, in quo nos, & pro tempore existentes Romani Pontifices curiam suam tenere contingerit loco per duas dietas legales non distant: & eas resignationes licentiarum huiusmodi vigore extra dictam curiam per duas dietas huiusmodi fieri censeri, quę duntaxat in locis ab eadem distantibus ad minus per duas dietas huiusmodi fieri contingent, & non illas, quæ in locis minus distantibus fient in futurum. Quodq; nullus huiusmodi licentiis, & facultatibus concessis & concedendis à nobis, & sede prędicta quandocunque in posterum nullatenus vti valeat, nisi dum, & quando beneficia ecclesiastica, quæ obtinet simpliciter, vel ex causa permutationis verè & non ad aliorum commodum ficte resignare intendit: contrafacientes vero tam infra duas dietas ab Vrbe, etiam verè, quam extra illas ficte, & in fraudem resignantes, & personæ resignationes huiusmodi recipientes, & admittentes, ac notarii inde rogati, & testes interuenientes, eiusdem fictionis & fraudis non ignari, si Episcopi, & superiores, interdicti ingressus ecclesiæ, si vero alii ab eisdem fuerint, excommunicationis sententiam eo ipso incurrant. Decernentes per resignationes ipsas, quas sic contra statutum, & ordinationem huiusmodi fieri contingeret, in resignantium pęnam beneficia resignata vacare, collationes vero quæ fient de eisdem prætextu facultatem prædictarum nullius esse roboris, vel momenti, & haberi debere prorsus pro infectis. Et præsumentes resignationes huiusmodi ficte, & nō verè fieri, si illi, qui huiusmodi facultates habent, & personæ compermutātes cū eis,

seu simpliciter in eorum fauorem resignantes, resignata per eos beneficia per quatuor menses ante resignationes ipsas pacifice non possiderint, vel ipsi resignantes intra mensem post resignationes ipsas morte præuenti fuerint, si tamen tempore resignationum, seu permutationum eorundem infirmi erant, ea firmitate de qua decesserint. Reuocamus quoque omnes, & singulas licentias, & facultates huiusmodi obtentas a nobis, & sede prædicta ad beneficia compermutantium, seu simpliciter in fauorem habentium facultates huiusmodi resignantium dispositioni Apostolicæ generaliter reseruata, vel ex generali reseruatione affecta, & quoad illa nolumus eas de cætero cuiquam suffragari. Et si forsan in futurum sic concederentur, quo ad compermutantium, seu simpliciter in fauorem huiusmodi facultates impetrantium, resignantium beneficia reseruata, vel affecta, nullius esse roboris, vel momenti. Et si licentiarum huiusmodi vigore, tam ex dicta causa, quam simpliciter resignantes beneficia ecclesiastica quæcunque & qualiacunque cum cura & sine cura, quorum fructus, redditus, & prouentus vigintiquatuor florenorum auri de Camera, secundum communem æstimationem valorem annuum excederent, etiam si ex dicta causa resignata forent, inæquales tamen illorum fructus, redditus, & prouentus huiusmodi existerent, vel recipientes, & admittentes resignationes ipsas agêtes Cameræ Apostolicæ præfatæ, aut collectorem, vel subcollectorem prædictos, de diebus collationum, quas fecerint, ac nominibus, & cognominibus beneficiorum, & personarum, quibus illa contulerint, simpliciter, vel inæqualitate fructuum, reddituum, & prouentuum subsistere, etiam ex dicta causa, quamuis inæqualitas prædicta ad dictam summam vigintiquatuor librarum non ascenderet, non certificauerint infra vnum, si citra, infra tres menses a die collationum eorundem, si vltra montes resignationes ipsas fieri contigerit, beneficia ipsa sic collata, verace censeantur eo ipso, & vt vacantia possint libere conferri. Et ne vtentes licentiis, & facultatibus huiusmodi valeant præmissorum ignorantiam allegare, volumus huiusmodi constitutionem nostram in audientia literarum contradictarum publicari, & in Cancellaria Apostolica describi, & præsentes in curia extunc, absentes vero ab eadem post duos menses, a die publicationis huiusmodi ligari. Et in literis licentiarum huiusmodi, clausulam per quam iniungitur collatoribus onus certificationis prædictæ, iniunctionem ipsam iuxta præsentis constitutionis seriem de cętero per eos, qui earum expeditione vacant, opportune cum præfixione termini prædicti, & decreto vacationis prædictæ si non certificent, ampliari, non obstantibus literis licentiarum huiusmodi, ac aliis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscunque. Et ne de præmissis valeat ignorantia allegari, volumus quod venerabilis frater noster Rodericus Episcopus Portuensis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Vicecancellarius, præsentes literas in quinterno Cancellariæ describi, & super præmissis pro quolibet petente literas duplicatas de curia per eandem Cancellariam expediri faciat, etiam sub data tunc currenti valentes, quæ quoad hoc sub singulis datis, sub quibus literas ipsas duplicatas contigerit expediri, præsentes literæ censeantur innouatæ, & in illis contenta, totiens quotiens sub alia data duplicabuntur, sub illa a nobis emanari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum statuti, ordinationis, constitutionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ M CCCCXCI, v Kal. Octobris, Sanctiss. domini nostri domini Innocentii Papæ VIII, Anno Octauo.

Placet, publicetur, & describatur. I.

Lecta & publicata fuit suprascripta Bulla, siue constitutio Romæ in Cancellaria Apostolica, die Iouis, vi mensis Octobris, anno incarnationis Dominicæ M CCCCXCI, Pontificatus Sanctiss. in Christo patris, & domini nostri domini Innocentii, diuina prouidentia Papæ VIII. Anno Octauo.

BVLLAE ALEXANDRI VI.

De facultate testandi, & disponendi de palatiis,& aliis ædificiis,etiam extra Vrbem intra decem miliaria.

ALEXANDER Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Ea, quæ à prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, suadentibus honestis causis, emanarunt, libenter iure approbationis munimine solidamus, vt eo firmius illibata perdurēt, quo sępius fuerint Apostolica auctoritate munita. Dudum siquidem à fe. re. Sixto Papa IIII prædecessore nostro emenarunt literæ tenoris subsequentis. Sixtus, &c. Ad perpetuam rei memoriam,&c. Datum Romæ apud sanctum Petrum anno, &c. MCCCCLXXIIII Kal. Ianuarii, Anno Quarto,&c. Et est registrata in lib. xvii. Bullarum D. Sixti, fol. cxvi. Nos igitur, qui ad præfatam almam Vrbem nostram eiusq; decorem, & venustatem, tanto accuratius, acie nostræ considerationis extendere debemus, quanto illa caput est orbis, & altissimus in ea sacerdotii principatum, christianæ religionis caput instituit, ac sui Vicarii sedem, ad quam de vniuersis mundi partibus Christifideles in numero confluunt copioso, voluit collocari: cupientes,vt literæ prædictæ prædecessoris præfati, & in eis contenta,perpetuis futuris temporibus nostræ approbationis munimine solidata, firmius obseruentur, Motu, proprio,non ad alicuius nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate, & ex certa nostra scientia, etiam de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E Cardinalium consilio,pariter, & assensu,literas prædictas, & in illis contenta, ac inde secuta quæcunque, auctoritate Apostolica, præsentium tenore approbamus,& plenum robur perpetuę firmitatis obtinuisse, & obtinere debere, etiam quoad domos,palatia, ędificia,& alia bona immobilia,ac iura quęcunq; in pdictis literis expressa in dicta Vrbe,vel extra,aut prope eā ad miliaria decem consistentia, ex fructibus, prouentibus, & emolumentis officiorum quorumcunque curię prædictæ acquisita,& acquirenda in posterum decernimus,& declaramus: & nihilominus poriori pro cautela literas prædictas,motu,scinetia,ac cōsilio,& assensu similibus,in omnibus,& per omnia innouamus, & de nouo concedimus. Illas etiam ad quęcunq; bona immobilia, etiam ex fructibus ecclesiasticorum beneficiorum, & officiorum prædictorum licite acquisita ex testamento, ac etiam ab intestato ad dictos hęredes prouenientia in dicta Vrbe, & eius suburbiis consistentia, ac etiam emphitheotica,& feudalia,extendentes super quibus pariformiter,vt supra, obseruari perpetuo statuimus, & ordinamus, decernentes præsentibus, & aliis literis prædictis per quascunque alias literas prædictas, quę à nobis, & sede prędicta forsan in posterum, etiam cum quibusuis verborum formis, & clausulis, etiam derogatoriarum derogatoriis,fortioribus, efficacioribus,& insolitis, ac etiam præsentibus, & aliis literis prædictis expresse derogantibus,etiam motu, scientia,ac cōsilio,& assensu similibus emanarent, derogari,& illis quorum interest, quouis modo præiudicari non posse. Et si vllo vnquam tempore quouis modo præiudicatum,& derogatum appareret per literas,& derogationes prędictas ius quæsitum fuisse,& esse,oblatum censeri,& illas tanquam iuris quæsiti ablatiuas omnino esse decernentes,sic per quoscunq; iudices, & commissarios, etiam eiusdem S. R. E. Cardinales, & causarum palatii Apostolici Auditores, in quacunq; instantia, sublata eis, & cuilibet eorum quauis alia interpretandi facultate, sententiari, diffiniri,& iudicari debere. Irritum quoque,& inane si secus super his à quouis quauis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Et pro eorum omnium executione votiua venerabilibus fratribus nobis Archiepiscopo Ragusieñ & Episcopo Ferrereñ ac dilecto filio Camerario nostro, necnon Pręsidentibus,& Clericis dictæ Cameræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut vnus eorum per se,vel alium,seu alios,pręmissa,vbi,& quando, ac quotiens expediri potuerint, fuerintq; desuper legitime requisiti, præsentes solemniter publicatas, faciant,auctoritate prædicta,inuiolabiliter obseruari, & illis, quos præmissa concernunt, & pro tempore concernent, desuper veracis defensionis præsidio assistentes, non permittant eos contra literarū prædictarum tenorem quomodolibet,quauis auctoritate directe,vel indirecte molestari, contradictores per censuram ecclesiasticam, & alia opportuna iuris remedia,appellatione postposita compescendo, ac legitimis super his habendis seruatis processibus,illos quotiens expediuerit,iteratis vicibus aggrauare procurent, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, ac omnibus illis, quæ idem prædecessor in dictis literis voluit non obstare, cæterisq; contrariis quibuscunque, seu

aliquibus communiter, vel diuisim à sede prędicta indultum existat quòd interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, per literas apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Nulli ergo &c. nostrę approbationis, constitutionis, declarationis, innouationis, concessionis, extensionis, statuti, ordinationis, decreti, & mandati infringere, &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno MCCCC XCIIII, Pridie Non. Octobris, Pontificatus sanctiss dñi nostri D. Alexandri Papæ VI Anno Tertio.

Contra inuadentes, & verberantes partes aduersas litigantes, seu earum procuratores.

ALEXANDER Episcopus seruus seruorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam. In eminentis sedis Apostolicæ speculo, diuina disponente clementia, licet immeriti constituti, inter multiplices nostræ solicitudinis curas, quibus assidue prę̨mimur, illam pro nostro pastoralis officio in primis suscipere debemus, per quam nostrę prouisionis operę ad Romanam curiam, ad quam veluti fidelium matrem, & magistram, ac iustitiæ fontem, pro illa consequenda continue de diuersis mundi partibus confluit multitudo, pro eorum causis tractandis, confugientes, illas in eadem prosequentes, sublatis quibusuis impedimentis, iura sua prosequi, & illa prosequendo in eadem curia libere, tute, & quiete personaliter valeāt permanere, prout personarum, & temporum cōditione inspecta id in domino conspicimus salubriter expedire: Sanè tam dilectorum filiorum nostrorum causarum Palatii Apostolici Auditorum, eorumq; locatenentium, & aliorum fidedignorum relatione, quam multorum causas suas in dicta curia prosequentium grauissimis querelis, non sine maxima mentis nostræ perturbatione, sæpenumero accepimus, quòd licet nos fe. re. Innocentio Papa VIII prædecessore nostro, sicut domino placuit sublato de medio, ad summi Apostolatus apicem, diuina fauente clementia, assumpti, tam eiusdem Innocentii, quàm aliorum Romanorum Pontificum etiam prædecessorum nostrorum vestigiis inhærentes, singulis annis in die Cœnæ Domini literas nostras inter cętera omnes illos, qui per se, vel alium, seu alios, quascunq; personas ecclesiasticas, vel seculares ad eandem curiam super causis, & negotiis suis recurrentes, illasq; in eadem prosequentes, aut procurantes negotiorum gestores, aduocatos, vel procuratores ipsarum, aut etiam auditores, seu iudices super dictis causis, seu negotiis daputatis, occasione causarum, & negotiorum huiusmodi verberarent, mutilarent, vel occiderent, aut bonis spoliarent, & qui per se, vel alium, seu alios, directe, vel indirecte, prædicta exequi, vel procurare, aut eisdem consilium, vel fauorem præstare non verebantur, cuiuscunq; præeminentiæ, dignitatis, ordinis, conditionis, aut status forent, etiam si Pontificali, Regali, Reginali, vel quauis alia præfulgerent dignitate, publice excommunicare, vel anathematizare consueuerimus, prout alii prædecessores præfati, etiam per eorum literas singulis annis, dicta die facere consueuerant. A quibus quidem sententiis nullus per alium quàm Romanum Pontificem, nisi duntaxat in mortis articulo constitutus, nec etiam tunc, nisi sub certis modo, & forma expressis, absolui potest. Tamen in dies dierum crescente malitia, quàmplures iniquitatis filii perditionis alumni excommunicationis, & anathematis huiusmodi sententias paruipendentes, horrenda inhumanitate, detestandaq; sæuitia, mortemq; sitientes, aliorumq; videntes forsan se in causis per eos, vel contra ipsos in dicta curia pro tempore motis, iustitiam non fouere, suorum salutis, status, & honoris immemores, humani generis hoste procurante, Deiq; timore postposito, eorum in dictis causis aduersarios, aut illas pro eis in eadem curia prosequentes, aut procurantes, aduocatos, vel procuratores eorum, testesq; & causarum prædictarum notarios, multotiens diuersis excogitatis minis afficere, inuadere, verberare, mutilare, & occidere, seu per alios, etiam assassinos talia procurare, & exequi, proh dolor, ausu temerario non erubescunt, adeo, vt plerunq; ius suum in ipsa curia prosequentes, metu, & quadam desperatione ducti causas deserere, aut non sine magno ipsorum præiudicio, & detrimento ad concordiam, seu alias trāsanctiones inhonestas, pactionesq; illicitas contra consuetam dictę curiæ libertatem deuenire, & ab ipsa curia discedere cogantur, in diuinæ maiestatis offensam, iurisdictionis, & auctoritatis apostolicæ læsionem, in animarum suarum periculum, perniciosum quoq; exemplum, & scandalum plurimorum. Nos igitur, qui tandem Romanam curiam, veluti supremum iustitiæ tribunal & saluberrimum oppressorum omnium refugium, liberam, immunem, & securam omnibus conseruare debemus, considerantes attentius, quòd plures pę̨narum prauitas, quàm Dei ti-

mor, arcere solet à voluntate peccandi, & propterea tanto periculo volentes occurrere animarum, ac tam nefarios præsumptores, & facinorosos homines ecclesiasticæ animaduersionis mucrone ferire, vt metus pœnæ meta huiusmodi præsumptionis existat, huius perpetuæ, irrefragabilis constitutionis ædicto, de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium consilio prædictas excommunicationis, & anathematis, omnesq; & singulas sententias, censuras, & pœnas ecclesiasticas in talia præsumentes per canonicas sanctiones, ac alias Apostolicas constitutiones quomodolibet latas & promulgatas, auctoritate Apostolica approbantes, & innouantes. ac omnes & singulos prædictos, qui forsan sub illis comprehensi nō essent, extendentes, & ampliantes, statuimus, & ordinamus, q; deinceps perpetuis futuris temporibus omnes & singulæ ecclesiasticæ, seculares'ue personæ cuiuscunque qualitatis, dignitatis, & status, gradus, ordinis, & præeminentiæ fuerint, quæ earum in causis tam beneficialibus, quàm profanis, ac criminalibus, siue mixtis in dicta curia nunc & pro tempore pendentibus etiam super his, quibus literę executoriales iam decretæ suum debitum consecutæ non fuissent effectum, aduersarios, aut illa pro eis prosequentia & procurantia, siue aduocatos, aut procuratores ipsorum, aut auditores, & alios iudices quoscunq;, testes, & notarios præfatos minis afficere, inuadere, verberare, mutilare, & occidere, seu per alios talia procurare, & exequi quomodolibet pręsumpserint, quamquam mutilatio, vel mors ex hoc forsan non sequatur, aut tales scienter acceptauerint, defenderint, seu occultauerint, eiusq; consilium, auxilium, vel fauorem publice vel occulte, directe, vel indirecte pręstiterint, siue qui præmissa etiam pro aliis quomodolibet commiserint, vltra sententias, censuras, & pœnas prędictas, quas etiam ipsi pari modo incurrisse noscantur, si ex collitigantibus causam ipsam, & omne ius tam in petitorio, quàm possessorio, ac in re, vel ad rem, causa vel occasione huiusmodi quomodolibet competens eo ipso perdant, penitus & amittant. Si vero alii fuerint ab ipsa curia & omnibus eiusdē Romanæ ecclesiæ terris perpetui exilii omni spe restitutionis adempta. Et si mutilatio membri, vel mors (quod Deus auertat) subsequatur, vltra causæ, & iuris amissionem, ac exilii pœnam huiusmodi tam ipsi, quàm pro eis præmissa exequentes, & omnes alii supradicti depositionis à dignitate, honore, ordine, officio, & beneficio, læsæ maiestatis crimine sententias incurrant ipso facto. Eorumq; officia etiam eiusdem Romanæ curiæ beneficia quæcunq; extunc ipso iure vacare decernimus, & quę, vt præmittitur, vacatura, nostræ & sedis Apostolicę prædictę collationem & dispositionem de simili fratrum eorundem consilio reseruamus. Inhibentes ne quis, pręter Romanum Pontificem, quacunque sit super hæc auctoritate munitus, de illis disponere, vel circa illa per viam permutationis, vel aliàs innouare quoquomodo præsumat. Et decernentes extunc irritum, & inane si secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, libere aliis per nos, & sedem prędictam duntaxat conferantur. Sintq; etiam in suis bonis omnibus à cunctis perpetuo diffidati nihilominus & banniti, ac infames, & inhabiles habeantur. Et postquam probabilibus constiterit argumentis aliquem scelus tam execrabile commisisse, nullatenus alia excommunicationis, & anathematis, amissionis, depositionis, seu diffidationis, & banni huiusmodi aduersus eum sententia requiratur. Et vt ipsi nefarii præsumptores, ac facinorosi homines à tam execrabili scelere facilius, & frequentius reprimantur, omnibus & singulis ecclesiasticis, secularibusq; personis, etiam cuiuscunq; dignitatis, status, gradus, ordinis, & conditionis existant, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub simili excommunicationis, & anathematis latę sententię pœna, à qua non nisi, vt pręfertur, absolui possint, districtius iniungimus, vt eos omnes, quos pręmissa commisisse, & procurasse, ac iura mediratos esse sciuerint Romano Pontifici pro tempore existenti, vel alteri per quem ad eius notitiam facile possit peruenire, per se, vel alios quanto citius reuelare non omittant, pro reuelatione huiusmodi gratiam: & si complices fuerint veniam consecuturi. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, necnō omnibus illis, quę pręfati prędecessores in suis, & nos in nostris literis prędictis voluimus nō obstare, cęterisq; contrariis quibuscunque. Vt autem præsentes ad communem omnium notitiam deducantur, volumus, & mandamus illas in Cancellaria Apostolica, & Audientia literarum contradictarum, quas extunc quoscunq; ligare decernimus, & deinde singulis annis prima die, qua per pręfatos Auditores, & Locatenentes audientia tenetur in loco dictę Audientiæ publicari, & in dicta Cancellaria inter alias extrauagantes, ac etiam inter dictorum Auditorum constitutiones describi, vt hi, quos contigerit, quòd ad ipsos non peruenerint,

aut illas ignorauerint, nullam possint excusationem prætendere, vel ignorantiam allegare, cum nō sit verisimile apud ipsos remanere incognitum, quod tam patenter fuerit publicatum. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ approbationis, inuocationis, extensionis, ampliationis, statuti, ordinationis, constitutionis, reseruationis, inhibitionis, iniunctionis, voluntatis, mandati, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romę apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ M D II, Idus Aprilis, Pontificatus nostri Anno Decimo.

Hadrianus Promaronus.

BVLLAE IVLII II.

Contra aspirantes ad Papatum simoniacè.

IVLIVS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Cum tam diuino, quàm humano iure in spiritualibus præcipue detestabiliter simoniæ sit labes prohibita, & longe magis in electione Romani Pontificis Vicarii Iesu Christi domini nostri abhominabilis sit, & vniuersali ecclesiæ perniciosa, Nos qui regimini eiusdem vniuersalis Ecclesię, meritis licet imparibus, annuente domino præsidemus, cupientes quantum cum Deo possumus in præmissis pro tantæ rei necessitate, ac periculi magnitudine, vt tenemur, in posterum salubriter prouidere, de fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium consilio, & vnanimi consensu, hac nostra perpetuo valitura constitutione, Apostolica auctoritate, & de potestatis nostræ plenitudine, statuimus, ordinamus, decernimus, & diffinimus, quòd si (quod Deus pro sua clementia, & in omni bonitate auertat) contingerit, postquam nos, vel successores nostros successiue ipse Deus ab huiusmodi vniuersalis ecclesię regimine absoluerit, humani generis inimico procurante, & ambitione, vel cupiditate ad hoc inclinante, seu impellente electionem Romani Pontificis, ab eo, quem eligi contigerit, vel ab aliquo, seu aliquibus de cętu Cardinalium quomodolibet votum dantibus, per simoniacam hæresim in dando, promittendo, vel recipiendo pecunias, bona cuiusque generis, castra, officia, vel beneficia, seu promissiones, & obligationes, commissam, per se, vel alium, seu alios quomodocunque, & qualitercunque, etiam in duarum partium, vel omnium Cardinalium vnanimi concordia quomodolibet, etiam per viam assumptionis vnanimiter, nemine discrepante, etiam sine scrutinio factę celebrari, vel fieri, non solum huiusmodi electio, vel assumptio eo ipso nulla existat, & nulla eidem sic electo, vel assumpto administrandi in spiritualibus, & temporalibus facultatem tribuat, sed etiam contra dictum sic electum, vel assumptum de simoniaca labe, à quocunque Cardinali, qui eidē electioni interfuerit, opponi, & excipi possit, sicut de vera, & indubitata hæresi, ita quod à nullo pro Romano Pontifice habeatur, quinimmo ipse sit à priori suo Cardinalatu, & alio quocunque honore, ecclesiis cathedralibus, etiam Metropolitanis, & patriarchalibus, monasteriis dignitatibus, & aliis quibuscunque beneficiis, & pensionibus, quæ tunc obtinebant in titulum, vel in commendam, aut aliàs quomodocunque eo ipso absque alia declaratione priuatus existat: & idem electus non apostolicus, sed apostaticus, & tanquam simoniacus, & hæresiarca, & ad prędicta omnia & singula perpetuo inhabilis habeatur, & sit. Nec huiusmodi simoniaca electio per subsequentem ipsius intronizationem, seu temporis cursum, aut etiam omnium Cardinalium adorationem, seu obedientiam, vllo vnquam tempore conualescat. Liceatque omnibus & singulis Cardinalibus, etiam illis, qui huius simoniatæ electioni, seu assumptioni consenserint, & post intronizationem, & adorationem, seu obedientiam, ac etiam vniuerso Clero, populo Romano, necnon subditis, & sancti Angeli de Vrbe, ac quarumuis aliarum Romanæ Ecclesiæ arcium Pręfectis, Castellanis, Capitaneis, & aliis officialibus, quocunque homagio, seu iuramento, vel cautione præstitis non obstantibus, à talis electi, etiam intronizati, obedientia, & deuotione impune, & quandocunque discedere (ipsis fidei Romanæ Ecclesię, & obedientiæ futuri Romani Pontificis canonicè intrantis nihilominus astrictis permanentibus) & eum, vt magum, ethnicum, publicanum, & hæresiarcam euitare. Ad cuius quoque confusionem possint Cardinales, qui præfatę electioni se opponere voluerint, si præsumpserint se regimini vniuersalis Ecclesiæ prætextu talis electionis ingerere, auxilium brachii secularis contra eum implorare. Nec tales ab eius obedientia discedentes, tanquam tunicę domini scissores, aliquarū propter dictum discessum pęnarum, seu censurarum vltioni subiaceant. Cardinales vero, qui

cum sic simoniace elegerint, à suis ordinibus, etiam Cardinalatu titulis, & honore, ac quibuscunque Patriarchalibus, Archiepiscopalibus, Episcopalibus, & aliis prælaturis, ac dignitatibus, & beneficiis, quæ in titulum, vel commendam tunc obtinebant, vel in quibus, seu ad quę ius tunc habebunt, absque alia declaratione priuati existant, nisi ab illo pęnitus, & cum effectu discesserint, & reliquis Cardinalibus, qui huiusmodi simoniæ non consenserint, infra terminum octo dierum postquã fuerint ab eis requisiti personaliter si fieri poterit, aliàs per ædictum publicum se absque fictione, vel fraude viuerint, & coniunxerint. Et tunc si præfatis aliis Cardinalibus se vniuerint, & coniunxerint in pristinum statum, & ad pristinos honores, & dignitates, etiam Cardinalatus, ac ecclesias, & beneficia, quibus præerant, & quæ obtinebãt reintegrari, rehabilitari, ac restitui; & repositi ab huiusmodi simoniæ labe, & censuris, ac pęnis ecclesiasticis quibuscunq; absoluti eo ipso existant. Mediatores vero proxonetæ, trapezitę tam clerici quàm laici, cuiuscunque dignitatis, qualitatis, & ordinis fuerint, etiam Patriarchali, Archiepiscopali, siue Episcopali, vel alia seculari, mundana, siue ecclesiastica dignitate prædi ti, etiam quorumcunq; Regum, & Principum Oratores vel Nuncii huius simoniacæ electionis participes sint omnibus suis ecclesiis, beneficiis, prælaturis, & feudis, ac aliis quibuscunque honoribus, & bonis eo ipso priuati, & ad similia inhabiles, ac etiam actiue & passiue intestabiles, & eorum bona ipso facto ad instar reorum criminum læsæ maiestatis Fisco Apostolicæ sedis applicentur, & deuoluantur si prædicti delinquentes ecclesiastici fuerint, vel aliàs Romanæ Ecclesiæ subditi. Bona vero, & feuda taliter delinquentium non subditorum secularium in partibus existentia Fisco secularis principis, in cuius territorio bona sita fuerint, ipso facto similiter applicentur. Ita tamen, quòd si infra tres menses à die quo notum fuerit illos simoniam commisisse, vel participasse Principes dicta bona fisco suo actualiter non applicauerint, extunc illa fisco Ecclesiæ Romanæ applicata censeantur, & sint eo ipso absque aliqua simili declaratione. Promissiones quoque, & obligationes, siue sponsiones propterea quandocunque, etiam ante tempus dictę electionis etiam extra personas Cardinalium, per quoscunq; alios quomodocunq; factæ cum quauis inexcogitabili solemnitate, & forma, etiam iuratæ conditionales, siue euentuales, & in forma excommissarum ex quacunque causa, etiam depositi mutui cambii, confessionis de receptis, donationis, attendamenti, vel venditionis, permutationis, vel alterius cuiuscunq; contractus, etiam in ampliori forma Cameræ Apostolicæ factæ, sint nullæ & inualidæ, & ad agendum inefficaces, nullusq; illarum vigore cogi, vel cõstringi possit in iudicio, vel extra. Liceatq; omnibus ab illis impune absque aliquo metu, siue periurii nota recedere. Et insuper liceat Cardinalibus, qui electioni prædictæ simoniacæ interfuerint, & à præfato sic electo discesserint, adhibitis secum aliis Cardinalibus, etiam illis, qui huiusmodi simoniacæ electioni consenserunt, & postea eidem Cardinalibus in dicta simonia nõ complicibus se vniuerint, si secum eidem vnire voluerint, alioquin sine eis ad alterius nihilominus Pontificis electionem non expectata alia sententia declaratoria simoniacæ electionis huiusmodi, eadem tamen præsente nostra constitutione semper in suo robore permanente, libere alias tamen canonice deuenire, & Concilium etiam generale indicere, & conuocare in loco idoneo, prout eis videbitur expedire. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, & præcipue fe. re. Alexandri Papæ III, quæ incipit, Licet de cuitanda discordia, & aliorum Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum, etiam in conciliis generalibus æditis, cæterisq; contrariis quibuscunq;. Inhibentes postremo omnibus & singulis S. R. E. Cardinalibus, qui pro tempore erunt, & eorum sacro Collegio, ne Apostolica sede vacante, prædictis contrauenire, vel contra præmissa, vel aliquo præmissorum statuere, disponere, & ordinare, vel aliquo modo facere, seu attentare præsumãt quocunq; exquisito colore vel causa, sub excommunicationis latæ sententiæ pęna, quam ipso facto incurrant, & à qua non nisi per Romanum Pontificem canonice electum, absolui possint, nisi in mortis articulo. Decernentes extunc irritum, & inane si secus super his, vel aliquo præmissorum à quoq̃ scienter, vel ignoranter, etiam per nos contigerit attentari. Vt autem præsentis constitutionis, decreti, statuti, ordinationis, ac inhibitionis nostræ tenor ad omnium notitiam deducatur, volumus præsentes literas nostras in valuis basilicæ principis Apostolorum, necnon Cancellariæ, ac acie campi Florę affigi, nec aliam earundem literarum publicationis solemnitatem requiri, aut expectari debere, sed huiusmodi affixionem pro solemni publicatione, & perpetuo robore sufficere. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum constitutio-

nis, ordinationis, statuti, decreti, diffinitionis, applicationis, approbationis, & inhibitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ M D V, Decimonono Kal. Februarii, Pont. nostri Anno Secundo.

F. Argentinen.
Sigismundus.

Contra non soluentes annatas.

IVLIVS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Romani Pontificis prouidentia circunspecta ad ea libenter intendit, per quæ animarum periculis, ecclesiarum, & monasteriorum dispendiis obuietur, Cameręq; Apostolicæ, cui diuersa impensarum onera pro Ecclesiæ Romanæ statu conseruando quotidie incumbunt, indemnitati debite prouideatur. Dudum siquidem ad audientiam fe. re. Bonifacii VIII. & Alexandri V, Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum, deducto quòd nonnulli ad Patriarchales, Metropolitanas, & cathedrales ecclesias, monasteria, & prioratus, tam regulares, quàm seculares promoti, seu de quibus per eosdem prædecessores, seu sedem Apostolicam, prædictis ecclesiis, monasteriis, siue prioratibus hactenus quomodolibet prouisum fuerit, in expeditione literarum Apostolicarum super prouisione huiusmodi negligentes existebant: quidam vero ex prędictis, quod deterius erat, absque huiusmodi literis in suæ salutis interitum ad ecclesias, monasteria, & prioratus huiusmodi præter & contra stilum, & morem Romanę curiæ laudabiliter obseruatos, ac etiam Apostolicas prohibitiones accedere præsumpserant, ac ecclesiarũ, monasteriorum, vel prioratuum huiusmodi regimini, gubernationi, & administrationi se etiam ingerebant, & immiscebant, ac ingerere, & immiscere damnabiliter præsumebant, iidem prædecessores cupientes huiusmodi damnis instantibus, & futuris remedium adhibere opportunum, videlicet idem Bonifacius prædecessor noster vnam perpetuo valituram constitutionem, quę incipit, Iniunctæ, per quam inter alia sanxit, vt Episcopi, & alii prælati, superiores, necnon abbates, priores, & cæteri monasteriorum regimina exercentes, quocunque nomine censerentur, qui apud dictam sedem promouerentur, aut confirmationis, consecrationis, vel benedictionis munera reciperent, ad commissas eis ecclesias, ac monasteria, absque dictę sedis literis huiusmodi eorum promotionem, confirmationem, consecrationem, seu benedictionẽ, continentibus accedere, seu bonorum ecclesiarum, siue monasteriorum huiusmodi administrationem recipere non pręsumerent, nulliq; eos absque dictarum literarum ostensione reciperent, aut eis parerent vel intenderent. Quod si forsan cõtra pręsumptum foret, quod per Episcopos, & prælatos, abbates, & priores, & alios monasteriorum regimina exercentes prædictos medio tempore actum fore, irritum haberetur, necquicquam interim iidem Episcopi, vel pręlati, abbates, priores, vel regimina huiusmodi exercentes de ecclesiarum, & monasteriorum prouentum perciperent eorundem. Capitula vero, & conuentus ecclesiarum, & monasteriorum ipsorum, & alii quicunque ipsos absque huiusmodi dictæ sedis literis recipientes, vel obedientes eisdem, tamdiu essent à beneficiorum suorum fructuum, & prouentuum perceptione suspensi, donec super hoc eiusdem sedis gratiam meruissent, obtinere. Alexander vero prædecessor memoratus ipsius Bonifacii prædecessoris inhærendo vestigiis, ac de consilio tunc venerabilium fratrum suorum S. R. E. Cardinalium auctoritate Apostolica, & ex eius certa scientia aliam, quę incipit, Ex iniuncto, ædiderit constitutionem, per quam etiam inter alia statuit, & decreuit, quòd omnes, & singuli Patriarchę, Archiepiscopi, Episcopi electi, administratores, commendatarii, abbates, & priores huiusmodi, quibus per eum auctoritate Apostolica hactenus alicui Patriarchali, Metropolitañ. vel Episcopali, Ecclesiis, vel monasteriis, seu de prioratibus, conuentualibus, etiam in administrationem, vel commendam prouisum extitisset, & eorum literas vsque ad totalem expeditionem, & receptionem earundem literarum inclusiue expediri non fecissent, sub pęna priuationis ecclesiarum, monasteriorum, & prioratuum huiusmodi, & omnis iuris eis, & prouisionibus prædictis quomodolibet acquisiti (quam quemlibet negligentem incurrere voluit eo ipso, & quòd ecclesias, & monasteria, ac prioratus, negligentium præmissa ad effectum perducere, ex ea die, prout extunc præfata auctoritate vacare, & Apostolicæ sedis dispositioni specialiter reseruata fore decreuit, & declarauit) tenerentur, & deberent literas huiusmodi super prouisionibus ipsis per se, vel alios vsque

ad præfatam earum totalem expeditionem, ac receptionem, vt præmittitur, inclusiue expediri fecisse infra annum a data prouisionis factæ continue computando. Illi vero, quibus prouideri contingeret quomodolibet in futurum de ecclesiis, monasteriis, aut prioratibus huiusmodi, seu alicui eorundem sub pœna simili, quam, vt præfertur, incurrerent, etiam infra annũ a die prouisionis faciendæ continuæ computari similiter tenerentur, & deberent literas ipsas etiam ad prædictam totalem expeditionem, & receptionem inclusiue expediri fecisse, & interim sub eadem pœna per se, vel alios absque literis prouisionis in forma de regimine, gubernatione, seu administratione, vel quasi ecclesiarum, monasteriorum, prioratuumq; prædictorũ, vel alicuius eorum seu bonorum eorundem in spiritualibus, vel temporalibus nullatenus se ingerere, vel aliter se immiscere, aut super his, vel eorum aliquo, seu dependentibus vel connexis iurisdictionem aliquam quomodolibet exercere præsumerent, cæterisq; pœnis contra prædictos a iure, vel ab homine, etiam ratione negligentiæ, muneris consecrationis, vel benedictionis non suscepti, statutum, & inflictum, & aliis in suo robore permansuris. Irritum, & inane censens ex ea die si secus vel aliter super his a quoquam quauis auctoritate scienter vel ignoranter in posterum contigerit attentari quomodolibet. Successiue vero recolendæ memoriæ Pius Papa II etiam prædecessor noster, cupiens tam saluti animarum, quã in ipsius Cameræ Appstolicæ indemnitatibus salubriter prouidere, ac existimans eas, quas in dicta Camera deinceps pro annata beneficiorum per eos auctoritate Apostolica effecutorum obligari cõtingeret, infra terminos eis constitutos, omnino Cameræ prædictæ satisfacturos, si vltra sententiam excommunicationis, quam non satisfaciendo in termino sibi præfixo ipso facto incurrerent, aliqua per eum illis pœna fortior infligeretur, præmissis, ac certis aliis rationabilibus causis animum suum mouentibus, per quandam constitutionem suam, quæ incipit, Romani Pontificis perpetuo prouidit eadem auctoritate Apostolica statuit, & ordinauit, ac decreuit, & declarauit, quod omnes & singulæ obligationes, quę ex illa die super annatis quorumcunq; beneficiorum in dicta Camera reciperentur, intelligerentur, quod obligati si infra eis præfixos terminos Cameræ Collectoribus in partibus pro tempore existentibus satisfacere defecissent, tam ipso facto lapso eodem termino sententiam excommunicationis incurrerent, quã m beneficiis suis pro quibus in dicta Camera se obligassent, omnino essent, censerentur priuati. Illi vero, qui non pro se, sed pro aliis, vt principalibus, & priuatæ personæ super huiusmodi annatis se obligarent, vltra incidentiam excommunicationis sententię prædictæ si in termino constituto dictę Cameræ, vel Collectoribus non soluissent ipso facto, suis omnibus quæ obtinerent beneficiis similiter intelligerentur esse priuati, atque talium beneficia possent in euentum prædictum per quoscunque libere, & licite impetrari. Dehinc fe. re. Innocentius Papa VIII, similiter prædecessor noster per quandam suam constitutionem, quæ incipit, Apostolicæ Cameræ, accepto per eum quod ex ordinatione Pii prædecessoris huiusmodi optatus effectus non proueniat ex eo, quod diceretur eandem constitutionem non fuisse acceptam, & moribus vtentium comprobatam, volens super præmissis oportune prouidere, eiusdem Pii prædecessoris ordinationem, ac omnia, & singula in ea contenta auctoritate Apostolica comprobauit. Illaq; robur perpetuæ firmitatis obtinere iuxta illius continentiam & tenorem debere decreuit. Et eadem auctoritate statuit, quod ante illam diem obligati Cameræ eidem ex causis prædictis, qui non soluissent, statutis eis terminis, & propterea excommunicationis sententiam, ac priuationis pœnam præfatas incurrissent, si curiales infra vnum, citramontani infra tres, vltramontani infra nouem menses a die publicationis ipsius, siue constitutionis in Camera Apostolica computando, dictæ Cameræ de eis, quæ debebant satisfacere, ex tunc eo ipso ab excommunicationis sententia absoluti, & ad beneficia, quibus propterea iuxta ordinationem Pii prędecessoris huiusmodi priuati existebant, restituti censerentur. Et si non soluissent in terminis prædictis priuationis sententiam incurrerent eo ipso. Quodq; illi, qui post dictam suam ordinationem, & constitutionem se obligarent, excommunicationis, & priuationis pœnas prædictas, iuxta eiusdem Pii prædecessoris sui ordinationem omnino incurrerent. Et impetrantes beneficia per huiusmodi priuationem vacantia, vel contra eos de huiusmodi priuatione excipientes audiri deberent per quoscunque auditores, nec repelli possent, eo prætextu, quod constitutio prædicta non fuerit recepta, & moribus vtentium cõprobata. Et sic voluit per quoscunq; Auditores, & iudices in Romana curia, & extra eam secundum eandem ordinationem iudicare, sublata eis, & cuilibet eorum qualibet aliter iudicandi,

dicendi,& interpretandi facultate,& auctoritate. Ac insuper voluit, quod quitationes, quas obligati prædicti à Collectoribus, vel subcollectoribus Cameræ Apostolicæ haberent, nullam fidem facerent, nisi per publicum probarentur instrumentum. Nos igitur cupientes ne prouisiones, concessiones, & gratiæ Apostolicæ sedis, & præcipue quæ à nobis emanarunt, & pro tempore emanabunt diu maneant in suspenso, sed producte ad actum iuxta Apostolicas constitutiones deducantur: & ne ecclesiarum, monasteriorum, & prædictarum dignitatum ecclesiasticarum prælati, seu commendatarii, & administratores absque titulo, & literis Apostolicis, in animarum suarum periculum regimini, & administrationi eorundem se ingerere, aut alias illis immiscere præsumant. Ac ne Cameræ Apost. redditus minuantur, sed damnis eiusdem obuietur, in præmissis omnibus prouidere prædictorum prædecessorum nostrorum inhærendo vestigiis, Motu proprio, & ex certa scientia constitutiones præfatas & earum quamlibet innouantes præsenti constitutione perpetuo valitura, declaramus, decernimus, statuimus, & ordinamus, quod constitutiones Bonifacii, Alexandri, Pii, & Innocentii prædecessorum nostrorum huiusmodi, etiam quoad pœnas, & censuras, etiam priuationis in eis expressas, quoad futura in omnibus, & per omnia, iuxta illarum tenores qui omnes inuiolabiliter perpetuis futuris temporibus obseruentur. Quo vero ad præsentia, præterita, constitutiones, & ordinationes easdem moderamus sub hac forma, videlicet, quod quo ad Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, electos, administratores, commendatarios, Abbates, Priores, & alios quoscunque, quibus auctoritate Apostolica de Patriarchali, Metropolitan. vel cathedrali ecclesiis, aut monasteriis, seu prioratibus, conuentualibus, etiam in administrationem, vel commendam, hactenus prouisum extitit. Et sub his literis vsque ad totalem expeditionem, & receptionem earundem expediri infra terminum in constitutione Alexandri prædecessoris huiusmodi præfixum non fecerunt, vel etiam sine literis confirmationis, prouisionis, vel commendæ, consecrationis, & benedictionis ecclesiarum, monasteriorum, vel prioratuum administrationem acceperunt, & illi incumbunt, vel etiam quoad illos, qui pro annatis quorumcunque beneficiorum in dicta Camera Apostolica se pro se ipsis, vel aliis infra certum tempus pro solutione obligauerunt, & statutis terminis non soluerunt, ac propterea sententias, & pœnas in præmissis constitutionibus & obligationibus contentas incurrerunt. Si citramontes infra quatuor: Si vltra montes infra octo menses à die publicationis præsentium in Cancellaria Apostolica computando literas huiusmodi totaliter expedierint, & ad se receperint, & de his quæ debent Cameræ prædictæ satisfecerint, extunc dum tamen per prouisiones, collationes, seu alias qualibet dispositiones de ecclesiis, monasteriis, prioratibus, dignitatibus, & beneficiis prædictis a prædicta sede Apostolica, vel aliàs a quocunque, vel quocunque factas non sit alteri ante datam huiusmodi constitutionis nostræ ius quæsitum, eo ipso ab excommunicationis sententia, & aliis pœnis, quibus per prædictas constitutiones, vel obligationes respectiue obligati essent absoluti, & ad beneficia quibus propterea priuati essent, plenarie restitui, auctoritate nostra censeantur, perinde ac si præmissa omnia, & singula in ipsis, constitutionibus contenta penitus obseruassent, & pœnas præfatas non incurrissent. Quod si prædictas literas non expediuerint, & illis constitutionibus non paruerint, vel in terminis ipsis non soluerint, pœnas prædictas, etiam priuationis eo ipso incurrisse se nouerint, quos etiam tenore præsentis cõstitutionis expresse pœnis, & censuris eisdem innodamus, & priuatos declaramus. Et insuper eadem auctoritate Apost. statuimus, & ordinamus, quod illi, quos pro annatis huiusmodi dictæ Cameræ teneri constiterit, etiam si aliàs illas soluere nullatenus promisissent, seu ad illarum solutionem non aliter se specialiter obligassent, si literas hactenus desuper Apostolicas aliqua machinatione, vel fraude adhibitis solutione annatæ, vel obligatione in eadem Camera minime facta recepissent, dum tamen beneficia ipsa fuissent, seu fuerint quomodolibet realiter assecuti ad solutionem annalem, & iurium prædictorum efficaciter teneantur. Et nisi infra quatuor menses si citramontani, & octo menses si vltramontani fuerint à die publicationis præsentium in Cancellaria Apostolica computando de annata debita satisfecerint dictæ Cameræ Apostolicæ, vel eius collectoribus, de qua solutione appareat per instrumentum publicum, lapso dicto termino, beneficiis pro quibus de annatata soluenda tenentur, omnino sint, & intelligantur eo ipso priuati. Et si in omnibus & singulis præmissis et per quoscunque iudices, et S.R.E Cardinales, & palatii Apost. Auditores & alios in Romana curia, vel extra eam in causis in quauis instantia, etiam per appellationem

vel alio quouis modo quocunq;, & qualitercunq; pendentibus iudicari debere, ac irritum, & inane quicquid secus super his a quoquam quauis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari, perpetuo decernimus, & declaramus: Non obstantibus omnibus, quæ iidem prædecessores in præfatis suis constitutionibus voluerunt non obstare, cæterisq; contrariis quibuscunque. Vt autem hæc innouatio, statutum, voluntas, decretum, & ordinatio, ac declaratio nostra ad omnium, & singulorum notitiam deducantur; nullusq; possit deinceps aliquam excusationem prætendere, aut ignorantiam allegare, vtq; perpetuo firma, & illibata permaneant, auctoritate, & tenore prædictis volumus, & mandamus vt in valuis nostræ Cancellariæ tribus vicibus, diuersisq; diebus dum ipsa Cancellaria tenebitur, & donec durabit, p aliquem ex Cursoribus nostris affigantur & teneantur, exindeq; in libris Cancellariæ Apostolicæ vbi similia describi, & registrari consueuerunt per officiales Cameræ prædictæ, ad quos pertinet ad perpetuam rei memoriam describantur, & registrentur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ innouationis, statuti, decreti, ordinationis, declarationis, voluntatis, & mandati infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ M D V, Quinto Kalen. Augusti. Pont. nostri Anno Secundo.

Contra non soluentes annatas.

IVLIVS Episcopus seruus seruorum Dei, Ad futuram rei memoriam. Ex debito Pastoralis officii, nobis, meritis insufficientibus, ex alto commissi, quo vnicuique sumus in iustitia debitores, ad ea libenter intendimus, per quæ Cameræ Apostolicæ, & venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium Collegii, ac sedis Apostolicæ officialium indemnitati, vt & iura illorum illæsa seruentur, volens salubriter prouideri, ac ea, quæ propterea a Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris processisse comperimus, ne dissuetudine, incuria, aut aliàs depereant, sed firma, perpetuo, & illibata persistant, libenter Apostolico munimine roboramus, ac alias statuimus, & ordinamus, prout in domino prospicimus salubriter expedire. Dudum siquidem a fe. re. Paulo Papa II prædecessore nostro emanarunt literæ tenoris subsequentis. PAVLVS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad futuram rei memoriam. Decet Romano Pontifici in suis fore gratiis liberalem, quòd in ecclesiarum, & monasteriorum, aut clericalis ordinis personarum secularium, siue regularium fauorem concessa in Cameræ Apostolicæ, vel aliud præiudicium non redundent. Sane dudum ad humiles diuersorum poscentium supplicationes, & ex certis rationabilibus causis tunc expressis inducti, tam nos, quàm S. R. E. Mart. V, Euge. IIII, Nico. etiam V, Calistus III, & Pius II, Pontifices prędecessores nostri, quamplura diuersorum ordinum monasteria, prioratus, præpositituras conuentuales, necnon dignitates maiores in cathedralibus, etiam Metropolitanis, & principales in collegiatis ecclesiis, administrationes quoque, officia, & beneficia ecclesiastica, etiam dispositioni Apostolicæ generaliter reseruata inuicem, vel aliis cathedralibus etiam Metropolitanis, vel collegiatis ecclesiis, earumq; capitularibus mensis, ac mensariis dignitatibus, collegiis, vniuersitatibus, & beneficiis, & præsertim congregationis Canonicorum regularium sancti Augustini, Lateraneñ. & de Scopeto, seu sancti Saluatoris nuncupatorum monachorum, S. Iustinæ Paduanæ, montis Oliueti, S. Benedicti, Cisterciéñ. Vallis vmbrosæ, & Cartusieñ. ordinibus, presbyterorumq; S. Georgii in Alega Venetiarum, atq; aliis monasteriis, domibus, hospitalibus, fabricis, & piis locis, vtriusq; sexus personarum sub diuersis modis & formis Apostolica auctoritate vniuimus, incorporauimus, annexuimus, applicauimus, atq; submisimus, propter quæ ecclesiæ, monasteria, prioratus, prępositurę, dignitates, administrationes, officia, & beneficia vnita huiusmodi amplius nequaquam vacare sperant. Cumq; propterea Camera Apostolica, necnon venerabilium fratrum nostrorum S R.E. Cardinalium Collegium, & sedis Apostolicæ officiales detrimentum non modicum patiantur, Nos, quorum interest eorundem Camerę collegii, & officialium indemnitati prospicere volentes, quemadmodum par est, & vniones, incorporationes, annexiones, applicationes, & submissiones prędictæ si alias rite rationabiliter processerint, ita in sua firmitate pmaneant, ꝙ ipsorum quibus vna cum suis oneribus vnita fuere cõmodis deseruiatur, & aliorum iura propterea nõ ledanẽ auctẽ Apost. tenore pręsentiũ statuimus, & ordinamus, decernimus & declaramus,

qu[illegible] omnia, & singula monasteria, videlicet illa, quorum fructus, redditus, & prouentus ad summam Centum florenorum auri de Camera secundum communem æstimationem ascendunt annuatim, siue in libris eiusdem Cameræ taxari reperiantur communia, & minuta seruitia, atque alia iura debita, & consueta, tam ipsis Cameræ, & Collegio, quam officialibus prædictis. Reliqua vero monasteria, prioratus, præpositurae, præpositatus, dignitates, personatus, administrationes, officia, & beneficia, vt præfertur, vnita, pro quibus Cameræ Apostolicæ annata, seu alia iura solui consueuerant, vel debeant, temporibus retroactis, & de soluendo singulis certis temporibus futuris obligatio in eadem Camera per inaduertentiam facta non fuit, annatam, siue medios fructus vnius anni, in posterum singulis Quindecim annis perpetuo secuturis eidem Cameræ soluere teneantur, & debeant: & quod de omnibus monasteriis, prioratibus, præpositatibus, dignitatibus, personatibus, administrationibus, officiis, & beneficiis, vt præfertur, vnitis, a quorum vnionum temporibus postquam illæ fuere sortitæ effectum, anni Quindecim effluxerunt infra annum proxime futurum communia minuta, & alia iura, seu annatas, & medios fructus huiusmodi soluere astringantur, etiam singulis annis Quindecim in futurum, prout multi alii similes vniones, & gratias obtinentes faciunt, & facere consueuerunt, & ad hoc hi, quorum interest, infra ipsius anni spacium se in eadem Camera efficaciter obligare debeant cum effectu, alioquin si a solutione, aut obligatione præmissis cessare præsumpserint, vniones, annexiones, incorporationes prædictę habeantur penitus pro infectis, & sic vnita monasteria, prioratus, præpositurae, præpositatus, dignitates, personatus, administrationes, officia, & cuiusuis qualitatis, aut generis beneficia huiusmodi tanquam vere vacantia possint libere a sede prædicta impetrari, & canonice obtineri, ac si vniones ipsæ, & super eis confectæ literæ, processus quoque habiti per eosdem, & quæcunque inde secuta nullatenus emanassent: non obstan. vnione, & aliis prædictis, cæterisq; contrariis quibuscunq;. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ constitutionis, ordinationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ, MCCCCLXIX, Octauo idus Ianuarii, Pontificatus nostri Anno Quinto.

CVM autem (sicut accepimus) ex huiusmodi, & quæ postea, tam per recolendæ memoriæ Sixtum IIII, Innocentium VIII, & Alexandrum VI, etiam Romanos Pontifices prædecessores nostros hactenus factæ fuerunt, perpetuis vnionibus, & applicationibus, ex multorum negligentia, siue malitia, qui dictis literis parere in animarum suarum periculum hactenus contempserint, dicta Camera in suis iuribus non mediocrem patiatur iacturam, Nos volentes eorundem Cameræ Collegii, & officialium indemnitati consulere, tam statutum, ordinationē, decretum, & declarationem prædictas, quàm omnia, & singula alia in ipsis præinsertis literis contenta eadem auctoritate Apost. tenore præsentium approbamus, & innouamus, ac inuiolabiliter obseruari debere, ac omnes & singulos cuiuscunq; qualitatis, gradus, vel conditionis fuerint, qui tempore datæ publicationis præinsertarum literarum soluere tenebantur, & hactenus non soluerunt, & illis, qui postea se obligarent, seu alias ratione monasteriorum, & aliorum beneficiorum sic vnitorum ad valorem Centum florenorum auri de Camera communi æstimatione ascendentium, vel quorum fructus, redditus, & prouentus, in eisdem libris ad similem summam taxati reperiuntur eidem Cameræ soluere tenentur, ad integram solutionem eidem Camerę de præmissis faciendam infra annum a die publicationis præsentium computandum, iuxta tenorem dictarum literarum, & sub pęnis in illis contentis, vt par est, omnino teneri, & allegari decernimus: non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisq; contrariis quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ approbationis, innouationis, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ M D V, Quinto Kal. Augusti, Pont. nostri Anno Secundo.

De facultate testandi, & disponendi de palatiis, & aliis ædificiis vrbanis, seu rusticis.

IVLIVS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Licet ad ea, quæ per sedem Apostolicam concessa fuerunt, plenam obtineant roboris firmitatem, nõnunquam tamen Romanus Pontifex illa, cum ab eo petitur, libenter approbat, vt ea firmius illibata persistant, quo magis fuerint suo præsidio communita. Dudũ siquidem a fe. re. Sixto Papa IIII prædecessore nostro emanarunt literæ tenoris subsequentis. SIXTVS Episcopus seruus seruorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam. Etsi vniuersis Romanæ Ecclesiæ dominio temporali subiectis ciuitatibus, pro eorum statu prospero, & incrementis felicibus, Apostolica nos deceat prouisione consulere, Almæ tamen Vrbi nostræ sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli martyrio consecratæ, quæ ipsius Petri sedes, sacerdotii principatus, & Christianæ religionis caput est, eo nos conuenit ampliori cura prospicere, quo ipsa sacerdotalis ciuitas cunctis aliis prælata, nobisq; peculiaris filia, & paterna dilectione cõiuncta existit. Cupientes igitur pro instauratione dictæ Vrbis, quæ causantibus sinistris euentibus in ciuibus, incolis, & ædificiis, plurimum diminuta est, vt annuente altissimo, virorum copia instauretur, & quantocitius ipsius structuræ, & ædificia refectionem, & reparationem pro eius vetustate, & decore consequatur, suisq; statuti, & necessitati oportunis remediis consulatur, de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium consilio, & assensu, hac perpetuo valitura constitutione statuimus, & ordinamus, quòd omnes & singuli tam nostri Curiales Ro. curiam sequentes, q̃ alii cuiuscunq; dignitatis, status, gradus, ordinis, præeminentiæ, vel conditionis existant, etiã si Cardinalatus honore, aut Patriarchali, Archiepiscopali, Episcopali, Abbatiali, vel quauis alia ecclesiastica, aut mundana dignitate præfulgeant, & si regulares fuerint, administrationem, aut dignitatem obtineant, qui palatia, domos, casalia, siue alia ædificia vrbana, vel rustica ædificarunt, ædificauerint, aut ædificabunt, seu fundari, & ædificari fecerunt, vel fecerint in futurum, aut ędificata, & constructa emerunt, aut emerint, seu ement, aut illa, vel census annuos, iura, & quæuis immobilia bona in dicta Vrbe, vel extra, aut prope eam ad miliaria Decem alio quouis iusto titulo tam ex bonis, & pecuniis propriis, quàm ex fructuum, redditUum, & prouentuum, ac ecclesiasticorum beneficiorum ad eos spectantium prouentibus acquisiuerint hactenus, vel acquirent in posterum, de eisdem casalibus, domibus, palatiis, ædificiis, censibus, iuribus, necnon territoriis, feudis, iurisditionibus, & bonis aliis quibuslibet dummodo ad ecclesias, monasteria, & alia pia loca, aliter quàm ex fructibus eorum, vt præfertur, de quibus ad effectum præsentium licere volumus eis pro voto disponere non pertineãt, in vita ipsorum, & mortis articulo, prout eis videbitur, disponere, testari, codicillari, eaq; legare, relinquere, seu inter viuos, & causa mortis, aut pro remuneratione laboris, vel obsequiorũ eis impensorum quibusuis personis cuiuscunque status, gradus, vel conditionis fuerint, etiam si alias hæredes, ligatarii, donatarii, vniuersales, aut particulares hæredes, successores, & personæ aliæ ad quas ex dominorum voluntate peruenerint, illa filii, nepotes, consanguinei, affines, familiares, vel alii ẽt si incapaces, & inhabiles sint, & inhabilitate vel incapacitate quacunq; notati (dummodo criminis læsæ maiestatis rei, aut Ecclesiæ Romanæ prædictæ hostes non existant) erogare, donare, legare, relinquere, ac etiam in pios, & alios quoscunq; vsus conuertere. Etsi ipsas ecclesiasticas aut dignitatem, seu administrationem habentes, regulares personas de bonis prædictis aliter non disposito decedere contigerit, palatia, domus, casalia, & alia ipsorum bona in Vrbe prædicta, vel infra miliaria huiusmodi consistentia, ad proximiores suos, etiam si agnati, cognati, & minus capaces, vel inhabiles fuerit, vt præfertur, salua tamen gradus prærogatiua iuxta dispositionem iuris, si aliter de ipsorum decendentium voluntate non constet, bona prædicta deueniant, ipsiq; proximiores, siue agnati vel cognati in eis succedere possint, & debeant in omnibus, & per omnia, perinde ac si descendentes filii, nepotes, agnati, & cognati, habiles, capaces, & hæredes scripti existerent, ac palatia, domus, casalia, & reliqua bona ipsorum ex labore, vel industria, non autem ex fructibus, redditibus, & prouentibus ecclesiasticis acquisita fuissent, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, ex certa scientia concedimus: eisq; facultatem, & potestatem testandi, codicillandi, legandi, concedendi, donandi, erogandi, proximioribus vero, necnon agnatis, & cognatis prædictis, etiam incapacibus, & defectum natalium patientibus in eis, vt præfertur, succedendi licentiam liberam impartimur:

Districtius inhibentes dilectis filiis Cameræ Apostolicæ Clericis, & aliis nostris, ac curiæ, & vrbis prædictarum officia libris, necnon ecclesiarum, monasteriorum, & aliorum ecclesiasticorum locorum, Prælatis, Capitulis, Conuentibus, Prioribus, Prælatis, Plebanis, Rectoribus, aliisq; quocunq; nomine nuncupentur ne de bonis per eosdem, vt præmittitur, relictis legatis donatis, seu quouis modo in dicta Vrbe, vel extra infra spatium prætaxatum dimissis, quouis modo sic intromittere, aut illa petere, vendicare, seu hæredes, & successores decedentium personarum earundem illorum occasione impedire, aut molestare quoquomodo præsumant, ac decernentes irritum, & inane quicquid per quoscunque quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostroq; statuti, ordinationis, voluntatis, concessionis, elargitionis, inhibitionis, & constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ M CCCCL XX, Quarto Kal. Ianuarii, Pontificatus nostri Anno Quarto. NOS igitur qui eosdem Curiales tanquam præcipuos nostros, & Romanæ Ecclesiæ filios, propter continuam, quam nobiscum, & Romanos Pontifices pro tempore existente conuersationem habent, quiq; laborũ & onerum nobis, & Romanæ curiæ incumbentium participes sunt, quodam speciali & particulari præ cæteris aliis nostræ curæ commissis prosequimur dilectionis affectu. Cupientes quantum cum Deo possumus, eorum commoditatibus prouidere, & indemnitatibus occurrere, Motu proprio, non ad ipsorum Curialium, vel aliquorum aliorum nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, & ex certa scientia, literas prædictas cum inhibitionibus, ac omnibus & singulis aliis in eis contentis capitulis, auctoritate Apostolica, tenore præsentium confirmamus, & approbamus, ac perpetuæ firmitatis robur obtinere, & iuxta illarum tenorem obseruari debere decernimus, volumus, & mandamus. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisq; contrariis quibuscũq;. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis, approbationis, decreti, voluntatis, & mandati infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ M D V I I, Tertiodecimo Kal. Ianuarii, Pont. nostri Anno Quinto.

De reformatione tribunalium Vrbis.

IVLIVS Episcopus seruus seruorum Dei Ad perpetuam rei memoriam. Decet Romanum Pontificem ex debito sui pastoralis officii prospicere, & vbique, præsertim in hac alma Vrbe, ad quam pro iustitia totius orbis cofluit, ne propter varios diuersorum iudicum & tribunalium concursus, ac varias, & diuersas procedendi formas, præsertim pauperes litigantes in eorum bono iure lædantur, sed vt cuilibet ius suum explicite quantum possibile sit, reddatur, & iurisdictiones ius reddentium ita distinctæ sint, vt nulla confusio, & perplexitas oriri possit. Sane, prout ex multorum querela, ac nuper a dilectis filiis nobilibus viris Ludouico de Matheis, & Mariano de Castellanis, ac Lutio de Lutis Conseruatoribus Romanorum ciuium, & Cameræ præfatæ Vrbis, necnon Ludouico de Cencis Priore Capitum Regionũ, & Paulo de Planca nostri Consistorii, & ipsorum Conseruatorum Aduocato, accepimus, adeo a certis temporibus citra diuersa iudicum tribunalia in Vrbe insurrexisse, adeo etiam ipsi iudices, tam ordinarii, quàm delegati inter se concurrere, & in procedendo varium modũ obseruare, vt sæpe litigantes ipsi, confusione quadam perterriti, causas ipsas deserere cogantur, aut illas inchoare non audeant, sæpe etiam adeo celeri iudicio expediri, vt præcipitati quodãmodo videantur, in magnum ipsorum litigantium præiudicium, ac iustitiæ, & officii nostri detrimentum. Nos igitur in præmissis prouidere volentes, ac cupientes ne litigantes ipsi tam in confusione tribunalium huiusmodi, quàm etiam in expensis, & eorum bono iure grauentur. Quodq; etiam quilibet forum suum intelligat, & sequatur, inhærentes etiam vestigiis felicis recordationis Sixti Papæ Quarti patrui prædecessoris nostri (vt etiam accepimus) quasdam desuper constituit ordinationes, in volumine Statutorum dictæ Vrbis descriptas, Motu proprio, non ad ipsorum Conseruatorum, vel alterius pro eis nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, statuimus, & ordinamus,

quòd omnes incolæ Romæ habitantes(dummodo non sint campsores,& notabiles mercatores Romanam curiam sequentes,Oratores Principum, & aliarum Communitatum,familiares Cardinalium,continui tamen commensales, vel officiales Romanæ curiæ,dummodo Romani non existant, aut curiales Romanæ curiæ sequentes, & in illius vsu existentes) qui omnes in eorum foro,necnon ciues omnes seculares conueniantur in curia Capitolii,aut coram aliis officialibus secularibus Vrbis,prout ad eorum officium spectat,& non aliter. Quodq; omnes clerici Romani conueniantur coram Vicario nostro in spiritualibus in Vrbe,aut aliis clericis, & officialibus ecclesiasticis Vrbis ad quos spectat. Ac quòd de omnibus excessibus factis in Vrbe ratione territorii, laici puniantur per officiales laicos Vrbis, clerici vero Romani per Vicarium præfatum. Itemq; laici,qui sequuntur curiam, tam mares,q̃ fœminæ,& nõ alii conueniantur in curia Marescalli, dummodo non sint personæ prædictæ, videlicet campsores,& notabiles mercatores Romanam curiam sequentes,Oratores Principum,& Communitatum, familiares Cardinalium laici, vel officiales Romanaæ curiæ, etiam curiales, qui indifferenter conueniantur duntaxat coram Auditore Cameræ,tanquam iudice exemptorum in ciuilibus, in criminalibus vero quo ad laicos eandem curiam sequentes inter ipsum Anditorem, & Marescallum,& Gubernatorem sit locus præuentioni, dummodo non agatur de pœna capitali, vel mutilatione membri, quo casu Auditor non se intromittat, iuxta alias nostras literas desuper expeditas. Volumus etiam quòd ab eodem Marescallo appelletur ad præfatum Auditorem Cameræ: & quòd iudex deputandus per ipsum Marescallum non possit stare in officio vltra duos annos, & in fine cuiuslibet anni debeat syndicari per Syndicum per nos deputandum, & repertus culpabilis puniri,in reliquis seruentur literæ nostræ desuper æditæ. Insuper volumus, & mandamus q̃ Vicecamerarius, siue Gubernator in Vrbe nullum tribunal cognitionum causarum priuatarum teneat, neque per se, neque per alium, sed ad eum venientem ad suum iudicem remittat, & sit super intendens, vt quilibet in præmissis officiis suos terminos obseruet, & contrafacientem puniat, aut nobis referat: & debeat carceres omnium præmissorum visitare vnà cum aliis ad id per nos per alias nostras literas deputatis,& de officialium omnium, maxime Notatiorum maleficiorum transgressionibus cognoscere. In conuentibus autem statum,aut pacem,& quietem ciuitatis,& Romanæ curiæ quantum videat necesse esse officialem ad quem spectat iuuare, & omnia pro posse ad pacem reducere. Necnon causas querelarum contra Barones,ac capitales,videlicet,mortis naturalis,& brigarum vna cũ paceriis iuxta formam statutorum Vrbis,& treugarum, seu securitatum, aut pacis ruptarum, etiam per se ipsum. Item mercedum salariorum, quas causas mercedum sine tribunali,& scriptura summarie manu regia cognoscere possit,& terminare iuxta formam dictorum statutorum, vel iuris communis, vbi statuta deficerent, & in quibus omnibus locus sit præuentioni inter ipsum, & Senatorem,& si concurrat,Senator præferatur. Notarii vero Gubernatoris soli per se ipsos, & non per substitutos officium exerceant sine tribunali, prout alias Ludouicus Sabinus, & Marius Ceretanus tempore eiusdem Sixti prædecessoris exercere solebant, qui etiam registra aliqua non faciant. Ipseq; Gubernator vnum tantum Condestabilem, seu Capitaneum retineat cum x x v satellitibus, & sine dicto Condestabili executiones ipsius Gubernatoris fieri non possint. Volumus etiam quòd idem Gubernator vigore obligationum in forma Cameræ Apostolicæ non possit aliquem excommunicare, nec excommunicatum publicare, nec censuris ecclesiasticis in aliquo casu vti, prout antiqui Gubernatores non sunt vsi, & censuræ per eum super hoc latæ sint ipso iure nullæ. Similiter volumus, q̃ Baricellus sit merus executor, & nullum iudicare valeat, quodq; executiones in capitalibus per eum fiendæ fiant in Capitolio, prout ab antiquo consuetum fuit, nisi aliter pro temporis, & maleficii qualitate, & grauitate visum fuerit, expedite possit, & repertos infragranti crimine punire iuxta formam Breuis facultatis suæ. Item volumus q̃ omnes officiales quicunq; sint,etiam Gubernatoris,& Auditoris Cameræ prædictorum, & reliqui alii, & etiam ipse Baticellus in fine cuiuslibet anni syndicari debeant per aliquos per nos deputandos iuxta formam earundem literarum nostrarum: ipseq; Gubernator teneatur pro se, & eius officialibus, & in principio eius officii debeat super hoc cauere. Similiter Auditor Cameræ præfatæ in fine cuiuslibet anni teneatur reddere rationem coram eisdem deputãdis de gestis per se,& eius Locumtenentẽ. Volumus etiam vt litibus finis citius imponatur,quòd tam à iudicibus Capitolinis,quàm etiam quibuscunque aliis in causis, quæ aliàs essent de foro Capitolino, appelletur ad Capitaneum

Vrbis,vel alium per nos deputandum dummodo quod causas dicti fori in Capitolio tribunal teneat, quod etiam in causis in curia Gubernatoris eiusdem pendentibus. & quæ pendere cõtigerit habere locum decernimus, à quo iudice appellationis appellari non possit, nisi prout, & quantum statuta huiusmodi in causis curiæ Capitolii permittunt. Posttemo mandamus in omnibus curiis ordinariis Vrbis,& in omnibus solutionibus Notariorum executorum, etiam pro executionibus fiendis per ipsum Baricellum, ac pro mercedibus quorumcunq; aliorum officialium seruari tabulam marmoream in Capitolio affixam, & vbi in aliquibus casibus illa deficeret, mandamus seruari statuta Vrbis. Volumus etiam ꝙ pro quibusuis sigillationibus, præsertim mandatis de relaxando incarceratos,& aliis quibusuis apodissis nil soluatur,nisi pro ut in dicta tabula continetur, seu in dicta curia Capitolii seruari consueuit, ita tamen,quod pro relaxatione innocentum nil penitus soluatur per ipsum capriuum, sed per eum ad cuius instantiam forsan captus fuit, maxime in capturis pro suspecto, & fugitiuo, quo casu nouas reformationes dictæ Vrbis seruari volumus, decernentes in Vrbe præfata nulla alia ordinariorum iudicum tribunalia teneri posse, nec iurisdictiones causarum exerceri, nisi in locis prædictis. Quodq; sententiæ tam diffinitiuæ quàm interlocutoriæ, necnon decreta, executiones, mandata, processus, censuræ, & quicquid secus contra præmissa fieret, nullius fore roboris, vel momenti, præsentibusq; derogari nõ posse, nec derogatum censeri, etiam per nos, aut successores nostros, nisi de nominibus,& cognominibus litigantium, iudicum,& interesse habentium ac ipsarum præsentium de verbo ad verbum totalis, & specialis mentio fiat. Mandantes Gubernatori, Senatori, Auditori Cameræ, Marescallo, Baricello,eorumq; iudicibus,& executoribus præfatis, necnon quibusuis aliis personis sub excommunicationis latæ sententiæ, ac Centum ducatorum pœnis totiens quotiens contra præmissa, seu aliquod præmissorum fecerint, incurrendis, & in eorum syndicatibus exigendis, ne contra ordinationes, statuta,& volentatem nostrã hmõi cõtrauenire,aut aliquid attentare audeant. Nõobstantibus constitutionibus, ordinationibus apostolicis,ac quibusuis priuilegiis, etiam fori ac exemptionibus,indultis,& facultatibus, quibusuis personis, etiam Vicecamerario, seu Gubernatori præfatis, aut Collegiis, vel Confraternitatibus, etiam quauis causa,& motu proprio, & ex certa scientia, ac cum quibusuis clausulis etiam derogatoriarum derogatoriis fortissimis, etiam quibus derogari non posset, nisi sub certis modo, & forma per nos, & sedem Apostolicam concessis,& concedendis, cæterisq; contrariis quibuscunque. Nulli ergo omnino hominũ liceat hanc paginam nostri statuti, ordinationis,voluntatis, decreti, & mandati infringere,vel vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ M D X I I, Quinto Kal. Aprilis,Pont. nostri Anno Nono.

V. Copis.

De reformatione officialium Romanæ curiæ.

IVLIVS Papa Secundus, Ad perpetuam rei memoriam. Etsi Romanus Pontifex in Apostolicæ sublimitatis specula constitutus,ex debito pastoralis officii diuina dispositione sibi commissi, assidua meditatione cordis vigilare, & solicite intendere debet, vt cuncta, quæ Christianæ Reipublicæ commoditatem & vtilitatem respiciunt, salubriter dirigantur. Per Apostolicę tamen sedis officia, per quorum exercitium in spiritualibus, & temporalibus,fidelium negotia geruntur, si qua labentis temporis cursu, aut calamitate,seu peruersorum malitia excrescente per ipsos Officiales deformata fuerint, ad statum debitum redigenda solertioris diligentiæ studium vertit,vt per suæ prouisionis ministerium appetitus noxii limitentur,Christiq; fideles perinde non lędantur,sed iustitia, & æquitate vigente, innordinata, & damnosa ad debitę reformationis reducantur effectum,prout rerum, & temporum qualitate pensata conspicit in domino rationabiliter expedire. Sane, non sine graui molestia, accepimus, quod quamuis per fe. re. nonnullos Romanos Pontifices,seu ab eis deputatos,& per nos in institutione, & erectione,seu aliàs regimine & gubernatione officiorum prædictorum, quantum illorum officiales pro taxis, salariis, emolumentis, laboribus. seu mercedibus eorum recipere deberent, diuersæ constitutiones, ordinationes,& statuta ædita fuerint,tamen plurimi officiales præfati, siue temporum aduersa condirione inducti, aut auaritia execcati, seu prædecessorum nostrorum indulgentia, & mansuetudine abutentes,eorum conscientiarum prodigi, ex*

Confirmata per Leonem X ut infra.

comunicationis sententiam contra eos latam, & promulgatam, qui contrafecerint in ordinationum, constitutionum, & statutorum huiusmodi contemptum incurrere non expauentes, constitutiones, ordinationes, & statuta præfata non obseruant, sed in taxis, salariis, seu mercedibus recipiendis, facultatibus ampliandis, & extendendis, modum, & formã in eis expressam excedunt, quinimmo, quod etiam nullatenus ferendum est, etiam si nihil eis a partibus negotia prosequentibus debeatur, noua grauamina, & angarias quotidie imponentes, pro eorum arbitrio pecunia expetunt, & exigunt, in animarum ipsorum periculum, & partium detrimentum, perniciosum exemplum, & scandalum plurimorum, totiusq; Romanæ curiæ infamiam, & iacturam. Nos igitur attendentes, quòd fideles præfati ex diuersis mundi partibus, tum ad dictam sedem venerandam, tum ad animarum salutem promerendam, & procurandam, & pro incumbentium negotiorum expeditione accedunt, indecens, iniquum, & non tollerandum fore duximus pietatem in dispendium retorqueri. Cupientes igitur huiusmodi damnandis conatibus, & indebitis exactionibus more boni pastoris, cuius non est pati ouem deglutiri, sed conseruari opportune prouidere, habita super his cum venerabilibus fratribus nostris Raphaele Ostień. Camerario, & Marco Prænestineń. Episcopis, & Thoma. tt. S. Martini in Montibus, & Leonardo tt. S. Susannæ Maiori Pęnitentiario, necnon Antonio. tt. S. Vitalis, & Petro tt. S. Eusebii presbyteris, & Alexandro sancti Eustachii, & Loysio sanctæ Mariæ in Cosmedim Diaconis, sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, reformatoribus per nos nuperrime deputatis, discussione, & deliberatione matura pro vtilitate, & conseruatione dictæ curiæ, & officialium, ac ad tollendos clamores, querelas, & querimonias, quæ indies propterea audiuntur, Motu proprio, non ad aliquorum nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, & ex certa scientia, constitutiones, ordinationes, & statuta prædecessorum præfatorum, & nostra huiusmodi circa taxas, salaria, & emolumenta, facultates, & mercedes dictorum officialium disponentia auctoritate Apostolica, tenore præsentium innouamus, & quo ad illa (vt in eis continetur) statuimus, & ordinamus, illisq; stare, & in ea inuiolabiliter obseruari debere decernimus. Et nihilominus omnibus & singulis Vrbis nostræ Gubernatori, Senatori, Cameræ Apostolicæ Auditori, Clericis, & Præsidentibus. Notariis dictæ sedis de numero participantium, ac Secretariis nostris, Subdiaconibus, Acolytis, cerimoniarum Clericis, Cubiculariis, literarum Apostolicarum, etiam de maiori præsidentia Abbreuiatoribus, Scriptoribus, & Sollicitatoribus eorundemq;, ac Pęnitentiariæ Apostolicę, Breuium Apostolicorum, Archiuii Romanæ curiæ Scriptoribus, Plumbi, & ipsarum literarũ ac supplicationum per nos & de mandato nostro signatarum registrorum Magistris, Clericis, & Registratoribus. Plumbatoribus, taxæ plumbi collectoribus, audientiæ contradictarum, & causarum palatii Apostolici Auditoribus, Iudicibus, & Commissariis curiæ præfatæ, Pęnitentiariæ, & Audientiæ huiusmodi Procuratoribus, Aduocatis Consistorialibus, Cursoribus, sacri palatii Apostolici, Cameræ, & Auditoris Cameræ Notariis, Ripæ Præsidentibus, Parafrenariis nostris, & venerabilium fratrum nostrorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, seruientibus armorum Officialibus ad portam ferream, cæterisq; Officialibus Sedis, & Curiæ prędictarum, nunc, & pro tempore existentibus, ne pro taxis, mercedibus, emolumentis, laboribus, regularibus, aut cuiusuis alterius lucri, & receptionis nomine, aliquid in pecuniis, rebus, bonis, aut promissionibus, quomodocunq;, & qualitercunq;, directe, vel indirecte, etiã à sponte dantibus, & offerentibus, vltra quàm in eorum officiorũ primæua institutione, seu erectione respectiue, si de ea constare, aut apparere potest, & in ea de taxis, salariis, mercedibus, vel emolumentis huiusmodi caueatur, alioquin quàm temporibus piæ memoriæ Nicolai V, Calisti Tertii, & Pauli II etiam prædecessorum nostrorum Romanorum Pontificum Officiales qui tunc temporis officia huiusmodi obtinentes, & exercentes similiter respectiue capiebant, seu capere poterant, seu consueuerant, petere, recipere, vel exigere, per se, vel alium præsumãt, sub excommunicationis latæ sententiæ, à qua (excepto mortis articulo) non nisi per Romanũ Pontificem absolui possint, & pro prima Centum Ducatorum auri de Camera, pro secunda suspensionis exercitii, & perceptionis emolumentorum ad sex menses, Fabricæ Basilicæ principis Apostolorum dictæ Vrbis applicandorum: pro tertia vero vicibus, quibus contrafecerint, priuationis officiorum pęnis ipso facto incurrendis absque aliqua declaratione mandamus. Necnon ipsos Officiales contrafacientes ad restituendum quicquid vltra pręmissa receperint, illis à quibus ea perceperint obligatos fore decernimus, & declaramus. Quarum pę-

narum executores venerabiles fratres nostros Camerarium, Vicecancellarium, & Pœnitentiarium maiorem S.R.E. Cardinales, qui nunc sunt, & pro tempore erunt, esse volumus. Et ipsis non exequentibus, aut non curantibus procedere, iuxta qualitatem officialium eis subditorū, & ab ipsis dependentium, executionem dictarum pœnarum per prædictos venerabiles fratres nostros Reformatores, & quemlibet ex ipsis octo Cardinalibus insolidum fieri volumus, & mandamus, omni prorsus exceptione, & cauillatione remotis, ipsosq; exnunc executores præmissorum facimus, constituimus, & ordinamus, & eorum quemlibet. Ne tamen propter præmissa grauamina, & indebitas exactiones, ac inhonestas taxas in perniciem publicæ vtilitatis tendentia, & tendentes aliquibus officiis in Romana curia per inaduertentiam, vel aliter tempore institutionis, & fundationis per bo. me. prædecessores nostros, vel non impositas approbare, & confirmare videamur, declaramus, tenore præsentium, nostræ intentionis non fuisse, nec esse illa aliquo modo probare, seu confirmare per præmissa, sed habita cum Reformatoribus matura, & diligenti discussione, & examine ad rectitudinis, & æquitatis normam reducere, & reformare, illasq; & illa corrigere & emendare: non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, statutis quoq;, & cōsuetudinibus officiorum huiusmodi, etiam iuramento confirmatione Apostolica, aut quauis alia firmitate roboratis priuilegiis, indultis, literis, & mandatis Apostolicis, etiam in quinterno Cancellariæ Apostolicæ, aut libris Cameræ præfatæ, vel alibi descriptis, publicatis, & innouatis, etiam motu, & scientia similibus, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine. etiam cum quibusuis clausulis etiam derogatoriarum derogatoriis fortioribus, efficacioribus, insolitis, aut magis vrgentibus, ac damnorum, etiam pro fide catholica passorum, iurium cessorum, seu ablatorum, vel quauis alia grandi, & inexcogitabili consideratione intuitu, vel respectu officiis, seu officialibus huiusmodi concessis, quibus etiam si de illis, eorumq; tenoribus, specialis, specifica, expressa, & indiuidua, non autem per clausulas generales id importantes, mentio, seu quæuis alia expressio habenda foret, & in eis caueretur expresse φ in illis non nisi sub certis inibi expressis modis, & formis, aut nullatenus derogari possit illorum tenores, ac si de verbo ad verbum præsentibus insererentur pro expressis habentes, motu, & scientia prædictis derogamus, cæterisq; contrariis quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ innouationis, statuti, ordinationis, decreti, mandati, voluntatis, deputationis, constitutionis, declarationis, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis Domininicæ MDXII, Tertio Kal. Aprilis, Pontificatus nostri Anno Nono.

BVLLAE LEONIS X.

De priuilegiis doctorum, & studentium in studio generali Almæ Vrbis existentium.

LEO Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Dum suauissimos, atque vberes fructus, quos viri literarum scientia præditi in agro domini indies producunt, animo contemplamur, dumq; quàm vtilis, & necessarius, pro spiritualium, temporaliumq; rerum in hac plena tenebris, & caligine vita, regimine, & directione salubrius sit ipsarū literarum vsus sedula meditatione perpendimus, inter solitudines varias, quibus pro iniunctæ nobis desuper Apostolicæ seruitutis officio prospere, & feliciter exequendo vndiq; augimur, illam libenter amplectimur, per quam in singulis orbis partibus literarum studio vacare cupientibus illarum capescendarum occasio, & commoditas ministretur: Sed vt hoc in vrbe nostra votiuos sortiatur effectus, eo propensior cura nos vrget, quo Vrbs ipsa Vicarii Christi in terris Regia, anteq; eius oculos semper posita, tanquam Apostolicæ sedis validissimum firmamentum super cæteras orbis vrbes principatum obtinere dignoscitur, dignumq; est, vt sicuti eius excellentissima est conditio, sic etiam ipsius incolæ, & habitatores in omni virtutum genere, & præcipue liberalium artium disciplina, quæ ipsarum est nutrix, & alumna virtutum, alias antecellat. Dudum siquidem fe. re. Eugenius Papa IIII prædecessor noster tunc Conseruatorum, & Capitum Regionum dictæ Vrbis supplicationibus inclinatus, de fratrum suorum S.R.E. Card consilio, Apostolica auctoritate statuit, decreuit, & ordinauit, quòd in Vrbe prædicta perpetuis futuris temporibus generale studium vigeret in qualibet facultate, ac docentes, & studentes ibidem omnibus priuilegiis, libertatibus, & immunitatibus cōcessis Docto-

ribus,& Scholaribus in studiis generalibus commorantibus gauderent,& vterentur.ac Doctores,& Scholares in ipso Romano studio commorantes non possent inuiti in curia Capitolii, occasione qualibet,ciuiliter, vel criminaliter conueniri, nisi forsan pro homicidio per eorum aliquem,vel aliquos perpetrato, in quo casu Vicarius Romani Pontificis in spiritualibus cōtra clericos,& Senator,seu Senatores,qui pro tempore forent in eadem Vrbe contra laicos procederēt,& facerent,quod iustitia suaderet, nec iidem Doctores & Scholares Vrbis ad aliquas contributiones in taliis , aut collectis , quæ imponerentur pro tempore habitatoribus dictæ Vrbis, seu aliqua obsequia Communi Vrbis ipsius prędandæ prætextu moræ, quam in eadē Vrbe traherent, vel aliqua pedagia , ratione rerum suarum , quas ad dictum Romanum studium deferri, vel exinde reportari facerent, tenerentur: quodq; pensiones domorum, quas in eadem Vrbe studii causa commorando inhabitarent, taxari deberent per duos taxatores, quorum vnum ipsi Doctores,& Scholares, alterum Commune Vrbis eligerent,& si duo concordare nequirent,stetur taxationi tertii taxatoris ab eisdem Doctoribus,& Scholaribus eligendi, ac vltra taxationem huiusmodi nihil ab eis posset exigi nomine pensionis pro domibus antedictis . Et licet Roma communis omnium esset patria, si tamen quispiam litem contra Scholares in illa causa studii huiusmodi peregrinos super aliquo negotio mouere vellet huiusmodi rei optione data Scholaribus ipsis eos coram domino,aut magistro suo, vel Vicario prędicto conueniret, iuxta legitimam super hoc æditam sanctionem, & qui contrafacerent,pęnam dictæ sanctionis incurrerent . Rectores quoque studii Vrbis huiusmodi pro tempore existentes in ipsos Doctores, & Scholares, ac familiares ipsorum tam circa cognitionem, & decisionem causarum ciuilium, & criminalium,ciuiliter,& criminaliter in criminibus leuioribus motarum,quā m ipsorum corrigendos excessus leues,ordinariam potestatem obtinerent,eisdemq; Doctoribus , & Scholaribus, quo literarum studio commodius possent incumbere , quòd quandiu in præfato Vrbis studio docendo,vel audiendo versarentur,fructus,redditus,& prouentus omnium beneficiorum suorum cum cura,vel sine cura, etiam si eorum aliquas dignitates,vel personatus existerent (quotidianis distributionibus duntaxat exceptis) cum ea integritate percipere valerent, cum qua illos perciperent,si in ecclesiis in quibus illa consisterent, personaliter residerent , & ad residendum interim in eisdem minime tenerentur , nec ad id à quoquam compelli possent . Et vt pro dicti studii manutentione facultates necessariæ non deessent, de simili consilio & dilectorum filiorum Populi Romani , qui pluries super his in eorum publicis congregationibus tractatum habuerant,& sic fieri desiderabant expresso consensu,etiam statuit,& ordinauit,quòd extunc de cætero in perpetuum Gabella vini forensis in tabernis pro tempore vendendi, pro qua venditores huiusmodi vini sex denarios pro qualibet libra Cameræ dictæ Vrbis soluere tenebantur,ad tres solidos cum dimidio pro libra augeretur, & pecuniæ inde prouenientes iuxta ordinationem tunc, & pro tempore existentium Rectoris,& Reformatorum dicti studii in salaria Doctorum per eos ad legendum in eodem studio pro tempore conductorum , & alias expensas in dicto studio occurrentes, & non in alios vsus exponerentur, nec Gabellæ huiusmodi augumentum duraret, nisi ipso Vrbis studio durante : Decernens extunc irritum , & inane si secus super præmissis à quoquam quauis auctoritate scienter,vel ignoranter contingeret attentari,prout in ipsius prædecessoris desup confectis literis plenius continetur . Cum autem, sicut exhibita nobis nuper pro parte venerabilis fratris Dominici Iacobatii de Farescliis Episcopi Lucerini, Referendarii,& in eadem Vrbe, eiusq; districtu in spiritualibus Vicarii nostri , qui etiam dicti Romani studii Rector existit, & dilectorum filiorum Petri de Meliliis, Ioannis de Arcionibus , & Ioannis Baptistæ de Ecclesia,ac Iacobi de Palinis Ciuium Romanorum,eiusdem studii Reformatorum petitio continebat, licet Gabella prædicta pro ipsius studii in statu florido,& fructifero manutentione,& Cammuni Ciuium, & aliorum vndecunque ad Vrbem studii huiusmodi causa pro tempore venientium vtilitate,& commodo aucta fuerit, & ob auctam quoque benedicente domino,eiusdem populi multitudinem,augmentum ipsum adeo creuerit, vt ex illo viris in qualibet literarum disciplina quantominus egregiis honesta salaria constitui possint, ipsiusq; studii Romani vniuersitas Doctoribus, & Scholaribus inter cæteras studiorum generalium in Italia vniuersitates frequens,& celebris esse deberet,tamen à pluribus citra annis,adeo in illo Scholarium copia defecit,vt quandoq; plures sint qui legant,quā m qui audiant,quod ex eo potissimum creditur prouenire, quòd promissa per Eugenium prædecessorem præfatum Schola-

laribus immunitas, & alia prædicta minime obseruantur, & Lectores ipsi Romanæ curiæ negotiis se inuoluentes legendi munus ad quod sunt iuxta mercedē conducti, passim omittunt, pro parte eorundem Dominici Episcopi Rectoris, & Reformatorum nobis fuit humiliter supplicatum, vt literas Eugenii prędecessoris huiusmodi approbare, & innouare, ac alias in prę missis opportune prouidere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur irreparabilem lapsi nequicquam temporis huiusmodi iacturam ęgreferentes, cupientesq; sicut prouidum decet patremfamilias, futuris temporibus consulere, huiusmodi supplicationibus inclinati, ex certa nostra scientia, auctoritate Apostolica, tenore præsentiū dictas Eugenii prędecessoris literas approbamus, & innouamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus, decernentes omnia, & singula in eisdem literis contenta, pręsertim quòd de Scolarium exemptione, immunitate, & aliis concessis prerogatiuis, & gratiis in eis traditis, debere inuiolabiliter obseruari: & nihilominus hac irrefragabili, & perpetuis futuris temporibus valitura constitutione statuimus, decernimus, & ordinamus, vt ex nunc decetero, prçter alios qui necessarii fuerint in qualibet facultate Lectores, vnus saltem in iure Canonico, & vnus in iure Ciuili Doctores, & vnus in Theologia, & vnus in Philosophia, seu Medicina Magistri, eminentis literaturę viri vndecunq; ad legendum in scholis publicis dictę Vrbis, solitis temporibus, & diebus, iustis, & honestis salariis arbitrio pro tempore existentium Rectoris, & Reformatorum dicti studii, iuxta ipsorum doctorum, & Magistrorum qualitates de Romani Pontificis licentia moderandis, & assignandis per eosdem Rectorem, & Reformatores communi opportuna in hoc per eos adhibenda diligentia annuatim conducantur, & nullus dictorum duorum Doctorum sic conducendorum interim aduocationis aut prçterquam domi si voluerit consulendo quoduis aliud curię, vel Vrbis prędictarum officium valeat exercere, sed tam ipsi, quàm cęteri omnes ad legendum in huiusmodi scholis pro tempore conducti solitis temporibus, & diebus, horisq; ad id eis per Rectorem, & Reformatores præfatos statutis legitimo impedimento cessante commissum sibi legendi munus obire, & post finitas lectiones per aliquod conueniens spatium circulos in eisdem scholis tenere debeant, & si quis ex eis non legitime impeditus a legendo cessauerit, quotiens id fecerit, totiens dupli eius, quòd pro qualibet lectione ex constituto ei salario ipsum attingere discernetur, & quòd pro vna Bidellis siue Nunciis dicti studii id legitime denunciantibus, & tribus reliquis quartis partibus fabricę scholarum earundem ex nunc applicamus, pęna mulctetur ex ei tradenda bulletta, seu mandato defalcandi, & denuncianti, ac curam dictę fabricę habenti, iuxta applicationem prędictam persoluendi. Et quoniam inutilis hęc prouisio de facili reddi posset, nisi sint qui eius transgressores annotent, & scholas ipsas solicite visitent, & frequentent, quòd Rector cum duobus ad minus dictorum Reformatorum semel in mense ad minus, & pluries vbi cognouerint expedire diebus, atque horis variis, & incertis ad ipsas scholas se personaliter conferant, & eas, earumq; Lectores dum legunt, dum tenent circulos, visitent: & si qua correctione, aut reformatione digna viderint, illa corrigant, & reforment, & vnus ex eisdem Reformatoribus seorsum bis saltem in hebdomada visitationis huiusmodi officium subeat per se ipsum, & transgressiones, aut alia corrigenda, vel reformanda cum Rectore conferat, & collegis, vt eorum opera sic adhibita, super quo eorum, & ipsorum cuiuslibet conscientias oneramus, studium prædictum votiuis proficiat incrementis. Bidelli vero, seu Nuncii præfati, aut eorum alter rotuli collationatam copiam habeant penes se, in quo sint nomina omnium Lectorum, & qua quisque hora, iuxta illius ordinem, & tenorem scholas circumeant, festa Palatii consueta in scholis ante cathedram, Doctoribus, & Scholaribus nuncient: & si quem ex dictis Lectoribus suo loco abesse reperierint, adhibito teste, illum annotent, & in fine cuiusque hebdomadæ Notario dicti Rectoris, qui rem ad ipsorum Rectori. & Reformatorum notitiam fideliter deducat, & in scriptis tradat: & si dicti Bidelli in prçmissis negligentes fuerint, per pro tempore existentem ipsius studii Rectorem, pro prima eiusdem Rectoris arbitrio, pro secunda vero vicibus salarii, & emolumentorum omnium vnius semestris, in dicta fabrica conuertendorum, amissionis pęna mulctetur: quod si tertio in similem inciderint negligentiam officio Bidellatus huiusmodi perpetuo priuati, & ad illud vlterius obtinendum inhabiles sint, illudq; vacare censeatur eo ipso. Et ne (quod passim euenit) Lectores præfatos, & legendi, & salaria non sine tædio percipiendi duplex cura fatiget, quòd dilectus filius modernus Depositarius pecuniarum dictæ Gabellæ, antequam de officio

depositariatus huiusmodi se vlterius intromittat, & sui in dicto officio successores antequam ad illud quomodolibet admittantur, cautionem præstent de salariis dictis Lectoribus pro tempore constitutis iuxta mandata desuper confici solita, & eis exhibita absque mora dispendio integre persoluendis, quod si Depositarius ipse solutionem huiusmodi per tres dies post præsentationem mandati sibi factam distulerit, liceat dictæ Gabellæ conductoribus salaria ipsa iuxta dicta mandata, quamuis illa ad Depositarium sint directa cum retentione pro se emolumentorum inde prouenientium, quæ capita solidorum vocantur, auctoritate præsentium libere persoluere ex pecuniis eiusdem Gabellæ ad quod faciendum, & singulas tertias partes salariorum huiusmodi per decennium antequam ipsius solutionis dictis Lectoribus pro tempore faciendæ terminus aduenerit, pro tempore existenti Depositario præfato cum effectu assignandas Conductores ipsi in contractu conductionis dictæ Gabellæ se specialiter, etiam sub aliqua pecuniaria pœna debeant obligare. Insuper inhibemus sub excommunicationis latę sententiæ, & dupli eius in quo læsio committetur, si æstimationem recipiat parti damnum, vel iniuriam patienti ex nunc applicari pęna quotiens contrauentum fuerit ipso facto incurrenda, dilectis filiis modernis, & qui pro tempore fuerint dictæ Vrbis Gubernatori, Senatori, curiæ causarum Cameræ Apostolicæ Auditori, cæterisque curiæ, & Vrbis prædictarum ordinariis, & extraordinariis iudicibus ne super causis contra dictos Scholares, seu eorum aliquem pro tempore motis, & Dohanarum, ac aliarum Gabellarum quarumcunque etiam ratione portarum, & pontium dictę Vrbis Exactoribus, ne in rebus, & bonis ad dictos Scholares pro eorum studio huiusmodi insistentium vsu pertinentibus contra exemptionem, & immunitatem prædictas in ipsorum Scholarium, seu alicuius eorum præiudicium, directe vel indirecte quouis quæsito colore quicquam facere, vel attentare præsumant. Quocirca per Apostolica scripta mandamus præfato Dominico Episcopo moderno, & qui pro tempore fuerint dicti studii Vrbis Rectori, & prædictis modernis, ac pro tempore existentibus Reformatoribus, vt præmissa omnia, & singula quantum ad eos attinet, obseruent, & quoad alios cuiuscunque status, gradus, & conditionis fuerint, faciat ipse Rector de dictorum Reformatorum consilio, auctoritate nostra firmiter obseruari, transgressores, contumaces, & inobedientes quoscunque per censuram ecclesiasticam, & alia iuris, de quibus sibi videbitur opportuna remedia, appellatione quauis omnino remota compescendo. Venerabili vero fratri nostro Raphaeli Episcopo Ostien. moderno & qui pro tempore fuerit collegii venerabilium fratrum nostrorum dictæ Ro. Ecclesiæ Card. Decano, ac pro tempore existentibus ptimo ex presbyterorum, ac primo ex Diaconorum Cardinalium huiusmodi ordinibus, quatenus Rectori, & Reformatoribus, Doctoribus, & Scholaribus præfatis quando & quotiens pro parte ipsorum, vel alicuius eorum fuerint requisiti in præmissis efficacis assistāt p̄sidio defensionis, faciantque eos, & eorū quēquā respectiue auctoritate, facultate, exemptione, immunitate, & cęteris supradictis pacifice vti, frui, & gaudere, non permittentes ipsos per quoscunque desuper indebite molestari, perturbari, aut inquietari. Barisello quoque Conestabilibus, Marescallis, & cæteris curiæ, & Vrbis prædictarum Executoribus quibuscunque præsentibus, & futuris, vt præfati Rectoris mandata contra quoscunque, tam personaliter, quàm realiter exequenda, præmissorum occasione, & auctoritate præsentium de dictorum Reformatorum, vel saltem duorum ex eis consilio pro tempore decreta solicite, & fideliter exequantur. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac statutis, & consuetudinibus dictæ Vrbis iuramento confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, necnon omnibus illis, quæ dictus Eugenius prædecessor in suis literis prædictis voluit non obstare, contrariis quibuscunque. Aut si aliquibus communiter, vel diuisim à dicta sit sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, per literas Apostolicas non facientes plenam & expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Cæterum quia ob curiæ nostræ in vrbe continuam residentiam frequens in eadem Vrbe est ecclesiasticarum personarum concursus, & modernis temporibus pro clariori canonum intelligentia legum cognitio non ab re dignoscitur, quibussuis Archidiaconis, Decanis, Plebanis, Præpositis, Cantoribus, & aliis Clericis sæcularibus, etiam personatus habentibus, ac Presbyteris, quibus leges audire sub excommunicationis sententia, & aliis pęnis est à iure prohibitum in studio Vrbis huiusmodi duntaxat, pro clariori dictorum canonum intellectu, leges sine alicuius cēsuræ, siue pęnæ incursu audiendi sanctæ cōmemorationis Honorii Papę III

similiter

similiter prædecessoris nostri,& aliis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisq; contrariis nequaquam obstantibus, auctoritate, & tenore præmissis plenam, & liberam licentiam elargimur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ approbationis,innouationis,communitionis,decreti,statuti,ordinationis, inhibitionis,& elargitionis, infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei,ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ M D X I I I, Nonis Nouembris. Pontificatus nostri Anno Primo.

De reformatione Officialium Romanæ Curiæ.

LEO Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Sacro approbante Concilio in Apostolici culminis specula diuinæ gratiæ munere collocati, nihil magis esse nostri officii duximus,quàm sedulo,ac diligenter omnia circunspicere,quæ ad catholici nobis commissi gregis custodiam, incolumitatem, augmentum pertinere possent, & in hoc ipsum omnes industriæ neruos, omnes animi,ingeniiq; vires contulimus. Cum igitur fe. re. Iulius Papa I I prædecessor noster, vt erat fidelium commodi sollicitus, & tutelæ studiosus tum aliis multis de causis, tum quia frequens circa Romanæ Curiæ Officiales querimonia vrgebat, oecumenicum Lateranensem Concilium indixisset,& deputatis variis venerabilium fratrum suorum S. R. E. Cardinalium, de quorum numero tunc eramus, & Prælatorum insuper congregationibus, qui de querelis ipsis accurate inquirerent: & ne Curiales interim & alii ad Curiam pro gratiis accedentes, nimio expensarum onere fatigarentur, simul vt infamia, qua dicti Officiales flagrabant, mitigaretur, celeri remedio Bullam reformationis ædidisset,qua illi officiorum statutis custodiendis sub graui pœna denuo astringebantur,ne circa excessus specialiter decernere,aut Concilium absoluere,morte preuentus quiuisset. Nos eius non minus curæ quàm officii successores,initio statim nostri Pontificatus, & continuare Sinodum, & pacem inter Christianos Principes procurare, nec minus eum velle reformationem perficere nostræ mentis sit, primum à prædecessore ipso super officiis prouisa nouis fulcire subsidiis, & auctis deputationibus exequi non destitimus: enimuero nulla vehementior cura nos angit,quàm vt tribuli,& sentes ex dominico agro eruantur, & si quid est, quod eius culturæ officiat, radicitus euellatur, atque extirpetur. Sedula ergo à deputatis relatione habita, & quid à quibus exorbitaretur,animaduerso vt quæq; vel à decenti,& laudabili more, vel à primæua institutione desciuerant, ad normam retraximus, & ea in vnam reformationis Bullam,sacro approbante Concilio, super hoc æditam, ex ordine congessimus, in eaq; executores, qui ordinata seruari cogerent, deputauimus, quam ab Officialibus ipsis,& cæteris, vt quenq; tangere, sine fraude, & inuiolabiliter obseruari, hoc sacro approbante Concilio mandamus sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, à qua nisi per Romanũ Pontificem, excepto mortis articulo, absolui non possint, ita vt vltra hanc, & alias pœnas in Bulla ipsa particulariter expressas contrauenientes officio in quo delinquerint ad semestre tempus sint eo ipso suspensi: & si secundo errauerint in eodem officio, quod quantum in se fuit,coinquinarunt,perpetuo careant. Qui postquam constitutione nostra ad frugem reducti erunt,inhibito, atque sublato communi damno, ad cæteras reformationis partes procedemus, & si nobis omnipotens pro sua misericordia concesserit, vt pacẽ inter Christianos Principes componamus, non noxiis solum seminibus extirpandis,sed & propagandis Christifidelibus insistemus, ac sanctissimam contra infideles expeditionem, cuius desiderium assidue nostro cordi inhæret,Deo ipso rei suæ fauente, eorundem fulti præsidiis,aggrediemur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostri mandati infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ in publica sessione in Lateranensi sacrosancta Basilica solemniter celebrata, anno incarnationis Dominicæ M D X I I I, Quartodecimo Kalen. Ianuarii, Pontificatus nostri Anno Primo.

De societatibus Officiorum Romanæ Curiæ.

LEO Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Romanum Pontificem, in quo fidei orthodoxæ fundamenta à Deo sunt constituta, & qui Christianæ veritatis assertor existit, in primis summa ope niti decet ne contrahentium in hac alma Vrbe, in qua Romano Pontifice regimini vniuersalis Ecclesiæ præsidente, aliquo modo animæ saluti præiudicium afferri contingat, sed quæ ex huiusmodi comertiis procedunt, sine aliqua labe, ac in sinceritate fidei inuiolata permanere debeant, ne vnde ius oritur, exinde nascatur iniuria, & qui documenta salutis cæteris præstare consueuit, exempla tribuat delinquendi. Ea igitur cura mori libenter ad ea intendimus, per quæ non solum Curiales (quantum cum domino possumus) sine aliqua labe in bono conseruentur statu, & ex eorum laboribus, ac laudabili exercitio commode honesteq; se substentare valeant, sed omnis prorsus illiciti luceri via eis præcludatur, & eorum dipendiis obuietur. Cum itaque fidedignorum testimonio acceperimus, quòd Officiales Romanæ Curiæ pecuniis indigentes partem aliquam officiorum, quæ obtinent, aliis pro certa pecuniarum summa communicant, & ad respondendum de emolumentis pro dicta rata cum aliquibus pactis minus licitis se obligant. Aliqui vero officia ipsa de pecuniis aliorum ementes, & illa in propria persona exercentes, etiam cum ad illa exercenda plurimum apti existant, in eorum ingenio, & industria confidentes aliquas super illis ineunt conuentiones. Nos super his opportunum remedium adhibere volentes, per quod huiusmodi contrahentium animarum saluti, ac conscientiæ puritati, & indemnitati cõsulatur, per præsentes, Motu proprio, & ex certa nostra scientia, de Apostolicæ potestatis plenitudine perpetuo duraturas, sancimus, & ordinamus, vt quicunq; officialis, tam in Romana Curia, quàm extra eam officia ad Romanum Pontificem, sedem, seu Cameram Apostolicam quomodolibet spectantia obtinens, & ad vitam illa ementium vendi solita, cuiuscunque status, & conditionis, aut dignitatis, vel honoris existat, partem aliquam, magnam, seu minimam dictorum officiorum, quæ obtinet, seu illorum fructus, vendere, donare, seu quouis titulo in alium, etiam extra Romanam Curiam absentem, qui conuentionem partis officii, & illius emolumentorum facere, & finire per procuratorem in Romana Curia constituendum, possit & valeat transferre, vendere, donare, aut si aliàs alienare voluerit, tam ei, quàm ipsis emptoribus, donatariis, seu quouis alio titulo partem ipsam recipientibus, pro quauis summa, seu pretio inter eos conueniendo, vendere, donare, &, vt præfertur, transferre, ipsiq; emptores, donatarii, & alii quouis titulo, ad certum tempus, seu ad eorum vitam, prout partes ipsæ conuenerint, libere, & licite accipere, & retinere: illorumq; fructus, & emolumenta, etiam propria auctoritate, de manibus ipsorum officialium fructus, iuxta eorum conuentionem per supplicationem manu nostra propria signatam approbandam recipere, & exigere, necnon in alios alienare, & disponere, prout titulum habentes libere, & licite valeant. Et cum mulieribus propter rerum inexperientiam de earum dotibus, & pecuniis, quibus se substentare debent, commercia facere non conueniat, ac propterea quandoque occurrat eas à personis, quibus pecunias pro aliqua vtilitate habenda concedunt, defraudari, & decipi, & aliquando non solum fructibus, sed capitali priuari; quandoque vero etiam in animarum suarum periculum, minus honesta lucra per eas recipi contingat, sexui earum imbecillitati, ac ẽt necessitati, vt sine conscientiæ scrupulo, & animarum suarum, ac perditionis, & amissionis bonorum suorum periculo, fructus ex earum substentatione consequi valeant, prouidere volentes, ordinationem, & facultatem huiusmodi, quoad officia Præsidentium, & Portionũ, annonæ Ripæ duntaxat, etiam ad ipsas mulieres extendimus, ita quòd ipsis mulieribus, tam puellis, quàm maritatis, & viduis, tam in Romana Curia, quàm extra eam existentibus, liceat partem officiorum Præsidentium, & Portionum huiusmodi, dummodo in personis earum Portiones, & Officia ipsa non sint, quouis titulo ad tempus, vel ad vitam habere ab hominibus, in quorum personis Portiones, & officia ipsa fuerint: statuentes, & ordinantes, quòd habens titulum officii, saltem tertiam partem valoris officii, seu Portionis huiusmodi habere debeat. Et si contingat eum decedere, per talis decedentis obitum, pars, quæ ad ipsum decedentem tunc spectabat, & non aliæ, quæ ad alium, vel alios, in dicto officio partem habentes, spectabant, vacare censeatur, ac de titulo, & parte vacantibus duntaxat, simili modo si alium, seu alios, etiam fœminam, partem, seu partes in huiusmodi officiis habentes, decedere contigerit, partes sic decedentium vacare censeantur,

& de illis per Romanum Pontificem, aut sedem, seu Cameram Apostolicam libere disponi possit. Et si titulum, vel partem habens delinqueret, & propterea priuari contingerit, pœna priuationis suum teneat auctorem, & alteri partem habenti, vel econuerso minime noceat. Et ad obuiandum fraudibus, quæ in præmissis fieri possent, volumus, decernimus, & mandamus quod super huiusmodi rata parte, seu portione sic quouis modo communicanda, supplicatio manu nostra, seu Romani Pontificis pro tempore existentis haberi debeat, cuius supplicationis solam signaturam sufficere, & per Datarium, & Registrum supplicationum, more solito, mitti, & pro signatura & gratia communicationis officiorum huiusmodi ad vitam, vel aliud tempus vltra annum cum dimidio, quinque, pro anno vero cum dimidio, aut minori tempore communicationis officiorum huiusmodi quouismodo faciendæ, duo ducati auri de Camera pro quolibet centenario ad dictam rationem respectiue, pro qua præfata rata, seu portio communicata fuerit, recipi, & consensus communicationis, seu ad partem admissionis vigore supplicationis desuper signatæ huiusmodi, coram vno ex Cameræ Apostolicæ Notariis duntaxat præstari, & per eum in vno in dicta Camera, & alio libris penes ipsum Datarium pro tempore existentem conseruandis registrati debeat, & pro tali registratura, & labore cuiusque portionis cuiuscunque summæ vigore vnius supplicationis alteri communicatæ, vltra vnum grossumLeonem nuncupatum, ab altera partium recipi non possit. Decernentes quascunque societates, communicationes, & contractus decætero faciendos sine expressa nostra, ac Romani Pontificis pro tempore existentis, & canonice intrantis approbatione, & signatura, irritas, & inanes, ac portionem alteri quouis modo pro tempore sine approbatione, & signatura nostris assignatam, seu communicatam dictæ Cameræ Apostolicæ applicatam, & applicatas, ac quæcunque pacta, & conuentiones super dictis officiis sine nostra, aut dictæ sedis licentia pro tempore inita, tanquam suspecta, & illicita, nulla declaramus. Adiicientes, quod si aliquam partem pecuniarum super officiis huiusmodi ad tempus nondum effluxum habentes, ac beneficio huius constitutionis ad saluandum pecunias officialibus super eorum officiis mutuatas in euentum obitus eorundem officialium vti volentes, modo præmisso soluentes, & supplicationes desuper signatas obtinentes, pecunias officialibus huiusmodi mutuatas in euentum eorum obitus de pretiis officiorum vendendorum recuperare debeant, præmissaque omnia in aliis officiis dictæ curiæ ad Camerarium, Vicecācellarium, Pœnitentiarium maiorem, & sacri Palatii Apostolici Auditores spectantia, dummodo ad hoc ipsorum, quorum interest, expressus accesserit assensus, locum sibi vendicare volumus, atque decernimus, ac pro ipsorum officialium, & contrahentium indemnitate, Motu, scientia, & potestate similibus etiam decernimus, & declaramus, quod in euentum in quem contigerit hanc nostram constitutionem aliqua ratione, vel causa in toto, vel in parte extingui, seu reuocari, aut ipsos officiales, vel contrahentes quo minus emolumenta iuxta conuentionem inter eos factam, seu faciendem percipere libere possent, quomodolibet impediri, aut molestari, nos, & successores nostros, & Cameram Apostolicam præfatam, & eius bona in vim validi, & efficacis contractus ipsis officialibus, vel contrahentibus pro tempore existentibus obligamus. Si vero fuerit facta aliqua diminutio emolumentorum huiusmodi, ad soluendum, & satisfaciendum ipsis de summa, quam eosdem contrahentes pro huiusmodi diminutione amisisse constabit. Si autem præsentes literas reuocari contigerit, ad restituendum, seu restitui faciendum eisdem contrahentibus tunc pro tempore existentibus totam illam summam, quam pro eisdem societatibus soluisse constabit in quibus nullo modo, nulla'ue ratione, vel causa computari debeant, seu possint in toto vel in parte emolumenta per eos interim percepta, sed eos, & eorum quemlibet iusto, & legitimo titulo emolumenta prædicta sibi acquirere, & vt sua retinere posse, & debere. Mandamus præterea pfato Camerario, & Cameræ Apostolicæ Clericis pręsentibus, quos super prædictis societatibus conseruatores proprios speciales, & ordinarios iudices deputamus, vt in huiusmodi concernētibus negotiis efficacis defensionis præsidio assistant. Decernentes quod in præmissis Camerarii, vel Clericorum prædictorum determinationi omnino stetur, nec cuiquam ab eorū decreto appellare, aut ipsos contrahentes ad aliud tribunal, etiam vigore rescriptorum Apostolicorum trahere liceat, neque Clerici ipsi suspecti allegari, etiam prætextu portionū, & officiorum per aliquē ex eis obtentarū, & obtentorum possint, cū verisimile nō sit iudicia tot pstantissimorum virorum, quorum fidei, ac prudētię pfatæ Eccl'æ patrimoniū credit, aliqua rōe à rectitudine declinatura,

quatenus ipsi ad infrascriptarum, & supradictarum sententiarum, & pęnarum declaratione & executionem, summarie, simpliciter, & de plano, omni iudiciaria tela postposita, iuxta stylum, & morem Camerae, sola facti veritate comperta, procedentes, cum effectu, quotiens requisiti fuerint, & id nouerint expedire, praedicta omnia & singula obseruent, & ab aliis faciát sub pęnis eorum arbitrio imponendis, inuiolabiliter obseruari, scripturasq; necessarias, & opportunas obligationes desuper faciant, obligationem per nos sic factam cognoscentes, & sequentes, eisq; officialibus, vel cótrahentibus super praemissis, & eorum plena, & inuiolabili obseruatione quodcunq; publicum instrumentum obligationis bonorum S. R. E. & Camerae earundem, ad ipsorum contrahentium requisitionem, & in euentum praedictum absque alterius declarationis, seu mádati expectatione, de praemissis debitam, & integram satisfactionem faciant. Decernentes quicquid per Cameram ipsam super hoc si actum, gestum, determinatumq; fuerit, ac sententiarum, & iudicatum perpetuo ratum, firmum & inuiolabile esse debere, ac irritum & inane si secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, caeterisq; contrariis quibuscunq;. Aut si aliquibus communiter, vel diuisim ab eadem sit sede indultum, quòd interdici, suspendi, vel excommunicari, seu ad praefatae curiae iudicium trahi non possint, per literas Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, & quibuslibet aliis priuilegiis, indulgentiis, & literis Apostolicis generalibus, vel specialibus, quorumcunq; tenorum existant, per quae praesentibus non expressa, vel totaliter non inserta effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, & de quibus, quorumq; totis tenoribus habenda foret in nostris literis mentio specialis. quae quoad haec eis nullatenus volumus suffragari. Vt autem praesentes literae ad omnium notitiam deducantur, ac per omnes inuiolabiliter debeant obseruari, volumus illas in valuis Cancellariae Apostolicae, & Audientiae literarum contradictarum nostrarum, & in Camera Apostolica affigi, legi, & publicari, vt hi quos literae ipsae concernút, seu concernere poterunt quomodolibet in futurum, quòd ad illorum notitiam non peruenerint, vel illas ignorauerint, quominus eos arctent, perinde ac si eis personaliter intimatae forent, nullam possint excusationem praetendere, vel ignorantiam allegare. Volumus etiam, & dicta auctoritate decernimus, quòd illarum transumptis vnius Notarii manu subscriptis, & alicuius praelati, vel personae in dignitate ecclesiastica constitutae sigillo munitis, ea prorsus fides indubia adhibeatur, quae praesentibus nostris literis adhiberetur, si essent exhibitae vel ostensae. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae sanctionis, ordinationis, extensionis, statuti, decreti, mandati, declarationis, adiectionis, obligationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romae apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicae M D X I I I I, Pridie Idus Ianuarii. Pontificatus nostri Anno Secundo.

De potestate Reuerend. D. Almae Vrbis Gubernatoris.

LEO Episcopus seruus seruorum Dei. Dilecto filio Magistro Amadeo Berruto Notario nostro, pro nobis, & Romana curia, siue Ecclesia in Alma Vrbe nostra Gubernatori, salutem, & Apostolicam benedictionem. Etsi pro cunctarum ciuitatum temporali dominio S.R.E. subiectarum, prospero ac felici regimine, quantum nobis ex alto conceditur, curam solertem, & vigilem gerere debeamus, de nostrae tamen Almae Vrbis beatorum Petri, & Pauli Apostolorum cruore domino nostro Iesu Christo consecratae, ac incolarum eius & Camerae Apostolicae officiorum, diligenti administratione, tanto accuratius cogitare nos conuenit, quanto Vrbs ipsa caput est orbis, & in ea altissimus Sacerdos principalem ac praecipuam sedem, ad quá de diuersis mundi partibus Christifideles confluunt in numero copioso, voluit collocari, & quae in eadem Camera peraguntur, inter grauiora dictae Ecclesiae negotia solita sunt reputari, eaq; expedit solerti cura, & diligentia pertractari. Cupientes igitur vt Vrbs ipsa, ac illius ciues, & incolae peculiares nostri, et praefatae Ecclesiae filii prouidi Gubernatoris potiantur regimine, et quae ad Camerariatus officium, in Camera praefata pertinent, ei per Camerariú nostrú, Locútenentem, seu Vicecamerariú ibidem exerceri solita sunt, eaq; expedit solerti cura expediant, ac de re tu, qui plátus nr̃ domesticus existis, et in quo tádiu

tam doctrinam singularem, quàm fidei constantiam, magnanimitatem, circunspectionem, ac vitæ integritatem, atque alias virtutes, authore domino, cumulatas esse, teque illis euidentissima experientia comprobatum esse cognoscimus, sumentes in domino fiduciam specialem quòd omnia etiam ardua, & difficilia, quæ ad honorem, & felicem, ac prosperum statum, ac Ecclesiæ, & sedis prædictæ pertinere cognoueris, diuina fauente clementia, laudabiliter exequeris, Motu proprio, non ad tuam, vel alterius pro te nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, & ex certa scientia, te in Vrbe ipsa, eiusque districtu, & pertinentiis, generalem Gubernatorem, ac in Camera Apostolica Vicecamerarium, ac Camerarii præfatæ Cameræ Locumtenentem, cum arbitrio, potestate, honoribus, oneribus, pertinentiis, & emolumentis consuetis ad nostrum & dictæ sedis beneplacitum, auctoritate Apostolica, tenore præsentium constituimus, & deputamus, quascunque alias commissiones de dictis Vicecamerariatus, & Gubernatoriatus officiis alias factas harum serie penitus reuocantes. Ac tibi omnes & singulas causas commissas, ac negotia per nos, nostrasque in forma Breuis literas, siue alias commissiones quomodolibet in genere, vel in specie Gubernatori prædecessori tuo commissas, iuxta illarum literarum commissionem, & tenorem prosequi, & in omnibus aliis & singulis causis, etiam per nos, & venerabilem fratrem nostrum Raphaelem Episcopum Ostieñ. Camerarium nostrum commissis pro tempore, & committendis Auditoribus, & Locatenentibus tuis, ac aliis de quibus videbitur vices tuas, etiam vsque ad sententiam diffinitiuam inclusiue, & cum potestate exequendi quotiens tibi placuerit, committendi, ac tam per te ipsum, quàm per tuos Auditores, seu Locatenentes, exercentes vices tuas in eisdem, & tam in ciuilibus, quàm in criminalibus, & tam spiritualibus, quàm temporalibus causis, & aliis quibuscunque negotiis, tam contra ciues Romanos, quàm forenses, ecclesiasticos, & laicos, & incolas, necnõ religiosos cuiuscunque ordinis, status, gradus, conditionis, seu dignitatis existant, actiue & passiue concernentibus, & tam in palatio Apostolico, & in Burgo sancti Petri, & in Castro nostro sancti Angeli, necnon & in Capitolio, quàm alibi. Et ad reprimendum litium anfractus, necnon partium litigantium expensas indemnitatibus, & dispendiis parcendum, in causis, & negotiis huiusmodi procedendi, etiam nullo penitus iuris ordine, seu dictæ Cameræ, & curiæ Romanæ stylo, vel consuetudine seruatis, sed sola facti veritate inspecta, de bono, & æquo, & pro contingentia rerum, & qualitate facti, quandocunque tibi visum fuerit etiam de facto, manu Regia, ac velo leuato, etiam secundum voluntatem, & beneplacitum, & dispositionem tuam procedendi, & iudicandi, & iusdicendi, necnõ occasione coram te litigantium, excommunicationis, seu alias censuras, & penas contra eos promulgandi, & relaxandi, & brachium etiam seculare exercendi, etiam contra Romanos, & alios supradictos quacunque auctoritate, & dignitate fungentes, & generaliter omnia alia & singula faciendi, dicẽdi, gerendi, exercendi, procurandi, quæ in præmissis, & quæ ad officium ipsum de iure, vel consuetudine, aut alias quomodolibet pertinere dinoscuntur, & quæ nos ipsimet in omnibus & singulis præmissis facere possumus, & omnia alia & singula, quæ Vicecamerarii, & Gubernatores, qui pro tempore fuerunt, facere, mandare, ordinare, corrigere, & exequi soliti sunt, faciendi, mandandi, ordinandi, disponendi, & contra quascunque prædictas personas, etiam nulla præcedente infamia, nulloque processu inquirendi, easque corrigendi, castigandi, & etiam vsque ad vltimum supplicium inclusiue puniendi. Ita quòd quamprimum citationem contra aliquem ciuem Romanum, vel alium quemcunque ex prædictis quomodolibet delinquentem ad eius domum factam, quoscunque alios iudices præuenisse censeris, ita quod alii nullatenus contra eundem, vt supra, citatum quomodolibet procedere possint, nec etiam per eos super penis contra deferentes arma, & alios delinquentes per te indictis, vel comminatis, post illarum incursum possit intromitti, aut absolutio, vel condemnatio, aut remissio duntaxat pertineant. Necnon delinquentes quoscunque citandi, & citari faciendi, et pro prima vice ad domum solitæ habitationis eorum, quæ perinde valeat, ac si fuissent personaliter apprehensi, ipsosque delinquentes, vel rebelles, aut inobedientes pecuniarũ, ac priuationis officiorum, & aliis de quibus tibi videbitur, & placuerit penis cõdemnandi, mulctandi, & penas ipsas tam à iure cõmuni, quàm ex statuto, vel cõsuetudine, aut aliàs quomõlibet impositas, & tã corporis afflictiuas vsque ad vltimũ suppliciũ inclusiue, quàm pecuniarias, pro modo culpæ, qualitateque delicti, causæ, loci, & personæ augẽdi, & minuẽdi, statutis Vrbis toties quoties tibi videbitur, & placebit, derogãdi, editaque ac decreta proclamata, seu bãnimẽta, & statuta, quoties tibi placuerit

& sub quibuscunque pęnis, ac contra quoscunque faciendi, & quęcunq; alia per quoscunq; etiam per nos ædita, & ædenda, interpretandi, mutandi, & alterandi, pro bono pacis, & vtilitate subditorum, & correctione delictorum, ac inductione bonorum motum, plenam liberam, & omnimodam, auctoritate Apostolica, tenore præsentium cōcedimus facultatem: statuentes processus tuos, vel Auditorum, seu Locatenentium tuorum in causis pręmissis, vel sententiis ferendis, ob iuris ordinem, telamq; iudiciariam, dictæq; Cameræ, & Romanæ curiæ stylum, vel consuetudinem, & illis non seruatis per viam nullitatis, vel alia's quomodolibet impugnari, seu reuocari nō posse, nec à processibus, & sententiis huiusmodi in causis ciuilibus vsque ad summam Decem ducatorum auri, & in causis criminalibus, & mercedum nullatenus p aliquem appellari, vel reclamari posse. Nec causæ a te, vel Locatenentibus, seu Auditoribus tuis auocari possint, nisi Motu proprio nostro, & te prius accersito, & audito. Mandantes pręfato Camerario nostro, necnon, dilectis filiis Prælatis, Præsidentibus, Clericis Cameræ prædictæ, Vrbis Senatori, & Conseruatoribus, & aliis ad quos quomodolibet spectat, & pertinet ac spectare & pertinere poterit quomodolibet in futurum, vt te ad dictum officium, eiusq; liberum, vt præmittitur, exercitium, necnon honores, onera, & emolumenta huiusmodi recipiant, & admittant, ac in omnibus, quæ ad officium ipsum pertinent, tibi veluti personæ nostræ propriæ efficaciter pareant, obediant, & intendant. Volentes pariter, & statuentes, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine decernentes, quòd in his, quæ per te, vel alium, seu alios p te deputandos, & subdelegandos tuo nomine in officio huiusmodi ingerētur ab aliquo cuiuscunq; conditionis, seu auctoritatis existat, vllo vnq̃ tempore, vlla'ue occasione, vel causa molestari, aut quomodolibet inquietari valeas, nec tu, aut ipsi de præmissis vllo vnquam tempore rationem reddere, aut ad syndicatum stare tenearis. Et q officium huiusmodi per te, vel alios exercendo, & per quascunq; captionem, detentionem, seu torturam quorumcunq; Clericorū, vel priuilegiatorum, contra quos etiam nulla præcederet infamia, sed sola indicia, nullas censuras, vel pęnas, vel per cōminationem, cōmissionem, vel impositionem pęnæ corporalis, mutilationis membrorū, aut capitalis, vbi etiam sanguinis effusio fuerit facienda, vel fieri contigerit, aut si fortuitu, vel alia quauis causa occurret, vel in tortura, seu punitione, per te, vel de mandato tuo facienda, aliqua membra mutilari, aut aliquem ab hac luce migrare, seu sanguinis effusionem fieri, nullam propterea irregularitatis, vel infamiæ maculam, siue notam, tu, & tui prædicti incurrant, nec incurrere valeant, sed perinde sit, ac si talia cōminatus nō fuisses, vel imposuisses, aut talibus non interfuisses, ac tui Auditores, & Mandatarii non interfuissent: ac sic per quoscunq; reputari, tractari, & iudicari debere. Decernentes ex nunc irritum & inane quicquid secus super præmissis omnibus & singulis à quoquam quauis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Volumus etiam certis bonis respectibus moti, & ita sub excōmunicationis pęna latæ sententiæ mandamus q Barisellus, & cæteri Executores in causis criminalibus, in quibus venit mors inferenda, vel corporis pęna, seu sanguinis imponenda, teneantur mandata tuorum Locatenentium, seu Auditorum, qui in dictis causis sententiam tulerint, de tuo tamen mandato, ac cōmissione facta, indilate exequi, iuxta illorū tenorem, quamuis per te ipsum manu propria nō fuerint subscripta. Mandantes vlterius omnia, & singula præmissa in omnibus & singulis causis, & negotiis, tam pendentibus præteritis, & præsentibus, quàm futuris, locum sibi vendicare, & effectum suum sortiri: Non obstantibus cōstitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac statutis prædictis iuramento confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, priuilegiis quoq; & indultis, ac literis Apostolicis, etiam in forma Breuis per fe. re. Iulium Papam II. prædecessorem nostrum Populo Romano cōcessis, & per nos cōfirmatis, innouatis, ac etiam de nouo concessis, quibus etiam si ad illorum derogationem de eis, eorumq; totis tenoribus specialis, specifica, indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per generales clausulas idem importantes, mentio, seu quauis alia expressio habenda foret, illorum omnium tenores præsentibus pro expressis, & insertis habentes, illis alia's in suo robore permansuris, quoad præmissa Motu, & scientia similibus specialiter & expresse derogamus, eaq; quoad præmissa nemini volumus suffragari, cæterisq; cōtrariis quibuscunq;. Tu igitur officium ipsum sic sollicite, fideliter, & prudenter studeas exercere, vt tua possit apud nos fidelitas, & prudentia nō immerito commendari, & ad maiora tibi committenda promptius inuitemur. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dñicæ M D X I I I I. Quarto Kal. Iulii, Pont. nostri Anno Secundo.

Contra inuadentes Ciuitates, Terras, & quaecunq; alia loca ad Romanam Ecclesiam pertinentia.

LEO Episcopus seruus seruorum Dei. Ad futuram rei memoriam. Inter graues sollicitudines, & curas. quibus pro pastoralis officii, & Apostolicae seruitutis debito continue praemimur. vna est peculiaris, qua semper angimur, vt defensioni, & custodiae Ciuitatum, & Terrarum, & locorum nobis, & S. R. E. subiectorum assidue inuigilemus, ac ne peruersorum temerariis ausibus à quibusuis gentium armorum ductoribus, qui sine iustitiae ministerio, sed hostili manu, & propria temeritate procedunt, occupentur, & dissipentur, omnibus remediis, & iuris auxilio opportune prohibere, quod tanto periculosius negligitur, quanto exinde turbatio, & confusio Ciuitatum, & Terrarum Ecclesiastici status de facili causaretur, & Pontificalis authoritas minueretur. Cum itaq; opem, & operam efficaces adhibere debeamus, vt omnes Christifideles, praesertim in terris, & locis nobis, & dictae sedi mediate, vel immediate subiectis existentes, sublatis quibuscunque armorum strepitibus, & impedimentis, quiete & pacifice viuere valeant, omnibus iuris remediis (vbi etiam peruersorum audacia exigit, vibrato Apostolicae potestatis mucrone) per censuras ecclesiasticas prouidere volentes. Sane cum mente reuoluimus quot & quantos labores fe. re. Iulius Papa II, praedecessor noster pro recuperatione Ciuitatum, Terrarum, & locorum ad Romanam Ecclesiam canonico titulo pertinentium, quae à diuersis Ducibus, Principibus, & potentatibus longo tempore occupata, & detenta fuerant, passus sit: praesertim cum adductus fuerit consilium capere de adeundis per se ipsum, visitandis, & reformandis aliquibus Romanae Ecclesiae Ciuitatibus, & illarum statu, assumptis etiam aliquibus copiis, vt contumaces compescere posset, iter matura deliberatione cum S. R. E. Cardinalibus, ipsis eum comitantibus, arripere, illaq; felici, & prospero successu, dextera domini sibi assistente, recuperauerit, & dictae Romanae Ecclesiae reintegrauerit. Nos etiam post nostram ad summi Apostolatus apicem, diuina fauente clementia, assumptionem, Parmam, & Placentiam Ciuitates, quibus Apostolica sedes, ea tunc vacante, spoliata fuerat, summa diligentia restitui curauimus, vt omnia quaeq; per eundem Iulium praedecessorem recuperata, pro nostro, & dictae sedis honore non minori diligentia, ac oportunis iuris remediis conseruare intendimus, quam idem Iulius praedecessor cum in humanis ageret, recuperare studuerit: animo etiam semper gessimus Reges, & Principes, ac Potentatus, quos tempore assumptionis nostrae huiusmodi inter se bello dessidentes audiuimus, non armis, sed concordia eorum differentias, & lites, domino concedente, terminari, & inter fideles quoslibet, controuersias super quacunque, etiam maxima importante re, via iuris, & non armis decidi, & terminari, ipsaq; arma Regum, & Principum, ac potentatuum praedictorum vnanimi consensu contra imanissimos Christi nominis hostes, ad fidei exaltationem conuerti summo studio concupiuimus. Et cum à quampluribus praedecessoribus nostris Romanis Pontificibus constitutiones, diuersas censuras, & poenas in se continentes, contra occupantes Ciuitates, & Terras, & loca huiusmodi, aut illa hostiliter inuadentes emanauerint, & singulis annis censurae huiusmodi contra talia praesumentes in die coenae Domini innouentur, ea propter ne Terrarum, aut locorum, ac iurium, seu bonorum sanctae Romanae Ecclesiae curam negligere videamur, necnon ad tollendam super praemissis ignorantiae, aut cuiuslibet alterius generis excusationem, omnes, & singulas constitutiones, & literas Apostolicas, ac processus, qui singulis annis publice promulgantur in die coenae Domini ex more Romanorum Pontificum, ac alias quascunque constitutiones, seu canonicas sactiones quomodolibet aeditas, excommunicationis, ac alias sententias, censuras, & poenas contra Ciuitates, & Terras, loca, & iura ad dictam Romanam Ecclesiam pertinentia, occupantes, aut illa hostiliter inuadentes, vel ad id per se, vel alium, seu alios, auxilium, consilium, vel fauorem, directe, vel indirecte, aut aliàs quouis quaesito colore praestare praesumentes, cuiuscunq; ordinis, praeeminentiae, conditionis, & status, etiam si Cardinalatus, aut Patriarchali, Regali, Reginali, aut alia quauis ecclesiastica, vel mundana praefulgeant dignitate, continentes, approbamus, & innouamus, illasq; inuiolabiliter obseruari debere decernimus; ac omnes & singulos Reges, Duces, Principes Marchiones, Comites, Barones, ac Communitatum, Vniuersitatum tam in Italia, quàm extra Italiam existentium singulas personas, Ciuitates, Terras, & loca praesertim Parmam, & Placentiam, ad dictam Romanam Ecclesiam mediate, vel immediate, pertinentia, seu in quarum, vel quorum, aut cuiuslibet earum, vel eorum possessione quomolibet

eadem sancta Romana Ecclesia per se, vel alium extiterit, hostiliter inuadentes, aut aliàs cum gentibus armorum, aut stipendiariis equestribus, vel pedestribus, aut sine, etiam ad vocationem populorum, seu factionum, aut priuatarum personarum, aut aliàs qualitercunque, & quo modocunque, & quouis quæsito colore, aut ingenio, absque nostra speciali licentia occupantes, necnon stipendiarios equesttes, aut pedestres quomodolibet contra præsentes literas nostras, & in eis contenta militantes, aut auxilium, consilium, vel fauorem præstantes, ex parte omnipotentis Dei, Patris, & Filii, & Spiritus sancti, auctoritate beatorum Petri, & Pauli Apostolorum, ac nostra, & de potestatis plenitudine, excommunicamus, anathematizamus, ac maledictionis, & damnationis æternæ mucrone percutimus, ac omnium ecclesiasticarum censurarum laqueis ligatos, & irretitos esse, vigore præsentium decernimus, ac reos crimine læsæ maiestatis, & à sede Apostolica, & à sancta Romana Ecclesia, ac omnibus dictæ Romanæ Ecclesiæ deuotis, cum eorum bonis perpetuo diffidatos, infames, & inhabiles ad omnes ecclesiasticas, vel mundanas dignitates, omnesque actus legitimos, & ecclesiastica sepultura indignos esse, auctoritate, & potestate prædictis etiam decernimus. Et generaliter Ciuitates, Terras, Oppida, & loca quæcunque, ad quæ aliquem eorundem excommunicatorum declinare contigerit, quamdiu ibidem permanserit, etiam triduo post recessum eiusdem, ecclesiastico interdicto subiicimus: necnon excommunicatos, anathematizatos, & maledictos, titulis, dignitatibus, & honoribus, in quibus constituti existunt, & tam ipsos quàm Communitates, Castra, Oppida, & loca prædicta, omnibus priuilegiis, & indultis, etiam Studii generalis, concessionibus, & gratiis, dignitatibus, honoribus, quibus vtuntur, & gaudent, seu muniti sunt, necnon bonis omnibus, quæ in feudum, vel in emphiteosim, seu aliàs à præfata Romana, vel aliis ecclesiis, monasteriis, & locis ecclesiasticis, aut aliàs quomodolibet, etiam ab Imperatore, Regibus, seu aliis Principibus, ac sæcularibus potestatibus obtinent, pęnitus priuamus, dictaque bona feudalia, vel emphiteotica, vt præfertur, obtenta, ad dños suos reuerti debere, ita, vt de illis libere disponere possint decernimus. Et si aliqui excommunicatis, anathematizatis, & maledictis prædictis, clerici, sęculares, vel prælati, etiam in Archiepiscopali, Episcopali, vel alia dignitate, etiam Cardinalatus honore, & beneficiati fuerint, illos dignitate, ac titulo Cardinalatus, necnon prælaturis, administrationibus, regiminéque, ac omnibus & singulis beneficiis, dignitatibus, personatibus, officiis, canonicatibus, & præbendis, aliisque beneficiis ecclesiasticis, ac ordinibus, etiam sacerdotalibus, ad quos promoti forent, sine vlla spe restitutionis, & absque alia citatione, seu declaratione priuamus, & exnunc priuatos esse per præsentes decernimus. Absolui autem à prædictis censuris, sententiis, ac pęnis nullus ex supradictis per alium quàm per Romanum Pontificem, nisi duntaxat in mortis articulo constitutus, possit, nec etiam tūc nisi quantum fieri potest, satisfactione præuia, & de stando sanctæ matris Ecclesiæ mandatis, & similia vlterius non committendo, legitima cautione præstita, aliter autem absoluere, aut, indignos sepultura ecclesiastica, vt præfertur, sepelire præsumentes, supradictis omnibus, & singulis pęnis eo ipso subiicimus. Quodque de beneficiis prædictis possit, et debeat per sedem prædictam duntaxat, seu ab illa specialem facultatem habentes, absque alia declaratione incursis pęnæ huiusmodi libere illico prouideri, auctoritate prædicta, ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, ac omnibus, et singulis Ciuitatum, et Terrarum nobis, et Romanæ Ecclesiæ mediate vel immediate subiectarum personis sub eisdem pęnis, quas eo ipso si contrafecerint, absque alia declaratione incurrant, et à quibus, vt præfertur, nonnisi à nobis, et successoribus nostris, præterquam in mortis articulo constituti, et debita satisfactione præmissa absolui possint, in virtute sanctæ obedientiæ districte præcipiendo mandamus, ne aliquas gentes armigeras, præterquam ad nostra, et dictæ S.R.E. stipendia militantes, quouis quæsito colore in Ciuitatibus, Terris, Castris, oppidis, et locis nobis subiectis, sine nostra speciali licentia admittere, et retinere, illisque victualia, aut aliquod subsidium quoquomodo præstare præsumant, eosque, etiam si Cardinalatus honore, vel Archiepiscopali, Episcopali, aut quauis alia ecclesiastica, vel mundana præsulgeant dignitate, si contrafecerint, ipso facto eisdem pęnis subiacere, Ciuitates quoque, Terras, Castra, Oppida, et loca prædicta, ad quæ inobedientes huiusmodi declinare, et in quibus motam trahere contigerit, eccclesiastio suppposita interdicto tamdiu firmiter obseruando, donec compuncti corde huiusmodi interdicti relaxationem, debita satisfactione præmissa meruerint obtinere, ac ibidem permanserint, et per triduum post eorum discessum, auctoritate Apostolica, scientia, et potestate prædictis

decernimus. Non obstantibus præmissis,ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon quibuscunque priuilegiis,& indultis,siue indulgentiis,& literis Apostolicis generalibus, vel specialibus à prædicta sede sub quauis forma,vel tenore,quibusuis ex supradictis etiam Cardinalibus concessis, quòd excommunicari, vel anathemarizari non possint, consuetudinibus quoque,obseruantiis,scriptis & non scriptis, cæterisq; contrariis quibuscunq;. Et quia difficile foret præsentes literas ad singula quæq; loca in quibus expediens fuerit illas deferri, volumus,& dicta auctoritate decernimus quòd illarum transumptis, manu alicuius Notarii inde rogati subscriptis. & sigillo alicuius prælati, seu alterius personæ in ecclesiastica dignitate constitutæ sigillatis,ea prorsus fides indubia in iudicio. & extra, ac aliis vbilibet adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur si essent exhibitæ, vel ostensæ. Insuper vt præmissa omnia & singula ad omniũ ad quos spectat,notitiam,& cognitionem deueniant,omniumq; in præsentibus literis contentorum certa & indubitata notitia habeatur, nullusq; præmissorum ignorantiam iuste prætendere possit,nec se legitime excusare valeat,volumus,& decernimus præsentes literas nostras, per aliquos curiæ nostræ Cursores, vel Notarios publicos in Basilica Principis Apostolorum,& ecclesia Lateranensi,hora diuinorum,publice, alta, & intelligibili voce legi,& publicari,& dictarum ecclesiarum portis,siue valuis, ac in acie Campi Floræ, & Cancellariæ Apostolicæ affigi, & ibidem per aliquot temporis spatium dimitti debere. Quæ sic publicatæ,& affixæ tunc à die publicationis prædictæ immediate ligent, & effectum sortiantur,& eos quos concernunt ita arctent, perinde ac si personaliter eisdem intimatæ essent. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ approbationis, innouationis,excommunicationis,anathematizationis,percussionis,subiectionis,priuationis, mandati,decreti,& voluntatis infringere,vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei,ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ M D X V, Octauo Kal. Iulii. Pont. nostri Anno Tertio.

De potestate testandi, ædificandi,& alienandi,omnibus in Alma Vrbe existentibus.

LEO Episcopus seruus seruorum Dei Ad perpetuã rei memoriam. Inter curas multiplices, quæ pro pastorali officio laudabiliter exequendo nobis incumbunt, illam libenter amplectimur per quam Romana Vrbs in qua Apostolorum princeps sibi, & suis in Christi Vicariatu successoribus sedem statuit,& ad quam de vniuersis orbis prouinciis frequens, assiduusq; hominum est accessus,conditio non minus in vrbanorum,rusticorumq; prædiorũ amplitudine,& excellentia, quàm virorum insignium numero,& ornatu nostræ prouisionis opere præclarior indies,atque illustrior fiat,& qui in ea pro tempore degerint, aut Romani Pontificis curiam sequentur, certiore in suorum dispositione bonorum libertate fruantur, & quæ propterea à nonnullis ex prædecessoribus nostris prouida consideratione emanarunt, vt eo firmius illibata permaneant, quo fuerint crebrius Apostolico circumfulta præsidio, nostræ approbationis munime roboramus, extendimusq;, & ampliamus, prout temporum ratione habita, nostro, & eiusdem Vrbis, ac curiæ decori cognoscimus expedire. Dudum siquidem fe. re. Sixtus Papa IIII prædecessor noster cupiens dictæ Vrbis decori,& venustati in structuris,& ædificiis, ac virorum copia nobilium, quibus Vrbs ipsa ob varios sinistros euentus plurimum diminuta fuerat,oportune consulere,habita super hoc cum tunc S.R.E. Cardinalibus deliberatione matura, de illorum consilio & assensu,& de ipsius prædecessoris certa scientia, per quasdam primo,quòd omnes,& singuli,tam sui curiales dictam curiam sequentes, quàm alii cuiuscunq; dignitatis,status,gradus,ordinis,præeminentiæ,vel conditionis existerent, etiam si Cardinalatus honore, aut Patriarchali, Archiepiscopali, Episcopali, Abbatiali, vel quauis alia ecclesiastica, aut mundana dignitate fulgerent, & si regulares forent administrationem, aut dignitatem obtinerẽt, qui palatia, domos, casalia, siue alia ædificia vrbana,vel rustica ædificauerant,aut ædificarent,seu fundari, & ædificari fecerant,vel facerent in futurum,aut ædificata, & constructa emerant, seu emerent, vel illa, aut census annuos,iura,& quæuis immobilia bona in Vrbe, vel extra, aut prope eam ad miliaria Decem, alio quouis iusto titulo, tam ex bonis,& pecuniis propriis, quàm ex fructuum, reddituum, & prouentuum ecclesiasticorum beneficiorum ad eos spectantium prouenientibus acquisiuerant eatenus,vel acquirerent in posterum, de eisdem casalibus, domibus,palatiis,ædificiis,

censibus, iuribus, necnon territoriis, feudis, iurisdictionibus, & bonis aliis quibuslibet, dummodo ad ecclesias, monasteria, & alia pia loca, aliter quam ex fructibus eorum, vt praefertur, de quibus licere voluit eis pro voto disponere non pertinerent in vita ipsorum, & mortis articulo, prout eis videretur, disponere, testari, codicillari, eaq; legare, seu inter viuos, & causa mortis, aut pro remuneratione laborum, vel obsequiorum eis impensorum donare, & relinquere quibusuis personis, cuiuscunque status, vel conditionis forent, etiam si aliàs legatarii, donatarii vniuersales, aut particulares hæredes, successores, & personæ aliæ, ad quas ex dominorum voluntate illa peruenirent, filii, nepotes, consanguinei, affines, familiares, vel alii, et incapaces, & inhabiles essent, & inhabilitate, vel incapacitate quacunque notati, dummodo criminis læsæ maiestatis rei, aut dictæ Romanæ Ecclesiæ hostes non essent, ac etiam impios, & in alios quoscunq; vsus couertere, libere, & licite possent, & si ipsas ecclesiasticas, aut dignitatem, seu administrationem habentes, & regulares personas de bonis prædictis per eas aliter non disposito decedere contingeret, palatia, domos, casalia, & alia ipsorum bona in Vrbe, vel infra miliaria huiusmodi consistentia ad proximiores suos, etiam si agnati, cognati, & minus capaces, vel inhabiles forent, vt præfertur, salua tamen gradus prærogatiua, iuxta dispositionem iuris, si aliter de ipsorum decedentium voluntate non constaret, deuenirent, ipsiq; proximiores, siue agnati, vel cognati in eis succedere possent, & deberent in omnibus, & per omnia, perinde ac si descendentes, filii, nepotes, agnati, & cognati habiles, capaces, & hæredes scripti existerent, ac palatia, domos, casalia, & reliqua bona, ex ipsorum labore, vel industria, non autem ex fructibus, redditibus, et prouentibus ecclesiasticis acquisita forent, statuit, et ordinauit, eisq; facultatem, et potestatem testandi, codicillandi, legandi, concedendi, donandi, erogandi: proximioribus vero, necnon agnatis, sei cognatis prædictis, etiam incapacibus et defectum natalium patientibus, in eis, vt præfertur, succedendi, liberam licentiam concessit. Inhibuitq; Cameræ Apostolicæ Clericis, et aliis suis, ac curiæ, et Vrbis prædictarum officialibus, necnon ecclesiarum, monasteriorum, et aliorum ecclesiasticorum locorum, Prælatis, Capitulis, Conuentibus, Prioribus, Præpositis Plebanis, Rectoribus, aliisq; quorumque nomine nuncuparentur, ne de bonis per eosdem, vt præmittitur, relictis, legatis, donatis, seu quouis modo in dicta Vrbe, vel extra, infra spatium huiusmodi demissis se intromittere, aut illa petere, vendicare, seu hæredes, et successores descendentium personarum earundem illorum occasione impedire, aut molestare quoquomodo præsumerent, ac decreuit irritum, et inane quicquid secus super his per quoscunq; quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigeret attentari. Et deinde per alias suas literas motu proprio, et ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, etiam perpetuo statuit, et ordinauit, quòd tunc et pro tempore existentes dictæ Romanæ Ecclesiæ Camerarius, et Magistri ædificiorum, et stratarum dictæ Vrbis ad requisitionem dominorum quorumcunque domorum, quarum porticus, prosella, seu alia ædificia pro viis, seu plateis, et aliis locis publicis eiusdem Vrbis eatenus dirupta fuerant, ac dirui contingeret quandocunq; de mandato Magistrorum eorundem, si domini prædicti in domibus ipsis habitare soliti erant ante demolitionem eandem, & tempore demolitionis huiusmodi factæ, & quam fieri contigeret in futurum, absque dolo, & fraude inhabitabant, & in posterum inhabitarent, & propter huiusmodi demolitionem iam factam, & quæ fieret domus ipsæ effectæ essent, vel efficerentur in posterum pro eorundem dominorum ipsarum commoda receptione, & inhabitatione incapaces. Essentq; iuxta eas aliquæ domus per earum dominos minime inhabitari solitæ, sed pro earum annua responsione, vel aliàs locari consuetæ, ex quarum coniunctione cum domo huiusmodi sic incommoda effecta domino domus sic incommodæ effectæ aduersus incommoditatem huiusmodi subuenire valeret, tenerentur compellere illos, ad quos domus ipsas sic vicinas legitime pertinere eis constaret, etiam si ad ecclesias, & monasteria, tam virorum, quàm mulierum ordinũ quorumcunq;, etiam exemptorum, necnon beneficia ecclesiastica, hospitalia, ac loca pia pertinerent, ad vendendum easdem domos vicinas eis, quas sic incommodas effectas esse cognoscerent, pro pretio per duos probos & expertos viros per vtranq; partem eligendos determinando, & declarando: si vero hi duo concordes in eodem assignando pretio non essent, eo casu ipsi Camerarius, & Magistri ędificiorum habito ipsorum duorum iudicio precia eadem imponerent, & assignarent. Etsi forsan contigeret ex demolitione huiusmodi duas domos sic per earum dominos inhabitatas incommodas modo præmisso effici, & inter eas esse aliam

domum per illius dominum locari solitam, & quam quilibet dominorum vicinarum domorum prædictarum incommoditati subiacentium, & ad receptionem ipsorum non sufficientium sibi vendi, & suæ domui incorporari postularet, deberent Camerarius, & Magistri præfati illi ex eis sic petentibus venditionem huiusmodi fieri mandare, quem magis indigere domo vendenda existimarent. Et si ea forsan vterque æqualiter indigeret, partem vni, & partem alteri, si commode diuidi posset vendi facerent, aut aliter desuper prouiderent, prout eis expedire videretur. Etsi neutram domorum vicinarum, quæ sic inutiles iam effectæ forent ex demolitione prædicta, vel efficerentur in futurum, earum domini habitarent, sed eas locare soliti essent, liceret etiam tunc Camerario, & Magistris præfatis, si id peteretur, per alterum dominorum domorum earundem dominum domus minus læsæ ad instantiam domini domus magis læsæ, ad emendum domum magis læsam, aut suam domino domus magis læsæ vendendum compellere, seu alias prout eis videretur, prouidere quod ambæ domus ipsæ inutiles, & inhabitabiles non remanerent, & similiter, prout eis videretur, prouiderent, quotiens domus læsæ sic vicinæ, & locari solitæ æqualiter læsæ, & incommodæ effectæ forent. Et ne ob proteruiam, & duritiam dominorum domorum, sine quarum demolitione plateæ in eadem Vrbe necessariæ, & vtiles ad illius decorem de nouo ordinari, vel iam ordinatæ ampliari, & noua palatia, nouæq; domus construi, seu iam constructæ ampliari commode nequirent, platearum earundem ordinatio, & ampliatio, ac palatiorum, & domorum de nouo constructio, seu reformatio retardentur, possent, atque deberent iidem Camerarius, & Magistri dominos domorum quarumlibet locari, non autem per ipsosmet dominos inhabitari solitarum, ecclesiasticos, & sæculares quacunq; dignitate fungentes, cogere ad vendendum pro iusto, & rationabili pretio, vt præmittitur, statuendo Conseruatoribus, seu Syndicis eiusdem Vrbis domos, quas pro huiusmodi plateis de nouo ordinandis, vel antiquis reformandis, & ampliandis, necessarias, & vtiles esse cognoscerent, idemq; facerent circa alias domos per earum dominos inhabitari minime solitas, sed locari, quas vtiles, & necessarias esse putarent, pro palatiis, domibus, seu aliis ædificiis, tam profanis, quàm ecclesiasticis in eadem Vrbe de nouo construendis, seu iam constructis ampliandis, ad instantiam personarum habentium iuxta illas domum, seu solum, aut locum alium, & volentium inibi de nouo domos vel palatia construere, seu iam constructa ampliare. Etsi duo, seu plures in huiusmodi instantia concurrerent, ille cæteris præferretur, cui domus, platea, seu locus, de cuius venditione ageretur magis adiaceret, seu qui illo magis indigeret, & ex cuius ædificio plus decori eiusdem Vrbis consuli speraretur. Etsi in omnibus paritas foret, liceret Camerario, & Magistris præfatis venditionem huiusmodi pro parte vni, & pro parte alteri, aut vni ex eis in totum fieri mandare, prout eis videretur. Et voluit dictus prædecessor, q in singulis casibus prædictis si illi ad quos domus, & alia loca vendenda huiusmodi pertinerent, & moniti, & requisiti per Camerarium, & Magistros prædictos bis cum termino conuenienti, eorum arbitrio moderando vendere recusarent, aut malitiose differrent, Camerarius, & Magistri præfati deberent vice, & nomine illorum sic requisitorum, & vendere recusantium, vel differentium venditionem huiusmodi facere, cum promissione, obligatione, pœnis, renunciationibus, iuramentis, pactis, & cautelis consuetis, & pretium inde proueniens recipere, & penes ædem sacram, aut fide, & facultatibus idoneam personam deponere, dominus domus, aut alterius loci sic per eos pro tempore venditi, si venditionem ipsam ratam habere, & fideiussores de euictione præstare vellent, & non alias consignandum, haberentq; venditiones ipsæ, quas sic per Camerarium, & Magistros fieri contingeret, & traditiones locorum, & domorum sic venditorum plenam roboris firmitatem, & eosdem omnino operarentur effectus, ac si per illos ad quos illa tunc pertinebant, factæ fuissent. Prouiderent quoque iidem Camerarius, & Magistri in casibus in quibus aliquos compelli contingeret ad vendendum proponentibus noua ædificia construere seu iam constructa ampliare se velle, vt ipsi talia proponentes ante omnia se obligarent ad inchoandum, & perficiendum huiusmodi noua ædificia, modis, & formis, ac infra tempus, & sub pœnis de quibus ipsis Camerario, & Magistris personarum, & ædificiorum qualitate inspecta videretur, & ab illis qui sic se obligassent, & præmissa non ampliarent, pœnas exigerent moderatas, & nihilominus eos compellerent ad obseruandum præmissa per eas, vel quas prius habitarent, & etiam propterea eis venditas domos aliis ædificare volentibus vendendum pro iusto, & rationabili pretio, vt præfertur, moderando.

Et quia interdum contingebat, quòd habentes domos, siue domorum sediminia, claustra, seu loca in eadem Vrbe, & illa vendere volentes, variis plerunque modis, & occasionibus illa vendere recusabant, habentibus domos, sediminia, claustra, & loca illis vicina, & nonnunquam illa vendebant æmulis eorundem vicinorum, seu personis eis parum gratis, quo fiebat, vt ipsi domorum, claustrorum, & sediminium, seu aliorum locorum vicinorum domini illa emere volentes, & habere nequeuntes retraherentur persæpe ab ædificatione de nouo in eorum sediminibus, & locis vicinis, ac ab ampliandis domibus, quas inibi habebant, sicque decori eiusdem Vrbis, aut saltem ipsorum vicinorum commoditati non parum detrahebatur, etiam statuit, & ordinauit idem prædecessor quòd præfati sic vendere volentes, tenerentur domos, sediminia, claustra, plateolas, & loca venalia huiusmodi vendere habentibus domos sediminia, claustra, & loca alia illis contigua pro iusto, & rationabili pretio per alios euidenter & non ficte forsan oblato, & si illa aliis quàm vicinis præfatis venderent, venditiones illæ quoad alios, qui ea emerent, & eorum commodum nullius essent roboris, vel momenti, & haberentur pro infectis, & deberent Camerarius, & Magistri præfati ementem possessionem, domus, sediminis, claustri, plateolæ, seu alterius loci sic empti, absque vlla tela iudicii, vicino instanti, & pretium rationabile offerenti, & dicto emptori si illud recipere, & emptioni per eum factæ renunciare, & ipsum vicinum iuxta Camerarii, & Magistrorum prædictorum ordinationem cautum facere vellet, persoluendum deponente amouere, & ipsum vicinum in illius possessionem inducere, perinde ac si emptio ab ipso facta fuisset: & si forsan duo essent vicini, quibus domus, claustrum, sedimen, plateola, seu alius locus, de cuius venditione ageretur vtilitatem, vel commoditatem ferre posset, ille ex eis perferri deberet in præmissis, quem Camerarius, & Magistri præfati, consideratis circunstantiis vniuersis, venali domo, sedimine, claustro, solo, plateola, seu loco alio magis indigere declararent: & si æqualiter indigerent, & pro parte vni, & pro parte alteri posset exinde commoditas prouenire, vtrique proportionabiliter concederetur: si vero facta illius diuisione portiones vtriusque fere inutiles essent, non diuideretur, sed Camerarius, & Magistri alterum eorundem vicinorum, quem vellent, illam, vel illud assignarent Camerario in ecclesiasticas, & eo, ac Magistris præfatis in alias personas cum facultate, & potestate, videlicet, Camerario per censuram ecclesiasticam, & ipso, ac Magistris præfatis per pœnarum, & mulctarum exceptionem ac personalem districtionem, et alia iuris remedia, contradictores quoslibet, et rebelles compescendi, executoribus desuper deputatis, prout in singulis literis prædictis plenius continetur. Et successiue piæ memoriæ Iulius Papa II etiam prædecessor noster, Motu, & scientia similibus dictas priores literas cum inhibitionis, ac singulis aliis in eis contentis clausulis approbauit, & confirmauit, ac perpetuo firmitatis robur obtinere, & obseruari debere decreuit, voluit, & mandauit. Nos igitur considerantes quantum decoris, & dignitatis Vrbi, & Curiæ supradictis, & in ædificiorum, & prædiorum ampliatione, & salubrioris aeris amenitate, & hominum in omni virtutum, & dignitatum genere, illustrium copia, & cultu, à tempore quo dictæ literæ emanarunt, accessit, & quòd pro conseruatione, & in melius progressu Curiæ, & Vrbis prædictarum status necessaria est, perpetua, & inuiolabilis dictarum vsus, & obseruantia literarum, earumque in aliquibus, quæ ipsarum, etiam in suburbiis, & aliis locis dictæ Vrbis, vt præmittitur, circumuicinis effectum passim impedire noscuntur, extensio, & ampliatio; cupientesque in præmissis pro virili nostra opportunum adhibere remedium, Motu simili, non ad alicuius nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera & matura deliberatione, ac certa scientia, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, omnes & singulas literas prædictas cum omnibus in eis contentis clausulis approbamus, & innouamus, & præsentis scripti patrocinio communimus, decernentes eas in singulis ipsarum partibus, etiã in quibus forte hactenus in vsum receptæ non sint, debere ab omnibus perpetuis futuris temporibus inuiolabiliter obseruari. Et nihilominus dictorum prædecessorum inhærendo vestigiis, cupientes ipsorum ciuium, & Curialium, & aliorum ædificare volentium commoditatibus prouidere, vt quantocitius Vrbs ipsa, ac prædia, nostris præsertim temporibus, ædificiis, ac prædiis instauretur: considerantes quòd in eadem Vrbe, & eius districtu sunt multæ domus, & loca sub proprietate tam diuersarum Basilicarum, & Ecclesiarum, quàm hospitaliũ & aliorum quorumcunque piorum locorum in casum in quem domini, quibus in censum, aut emphiteosim, seu aliàs quomodolibet loca, aut domus concessa sunt, in illis ædificare vellent,

lent, vel cum aliis ad hunc effectum tantum, pro vt melius poterunt, concordare, iuxta seriem & tenorem literarum fe. re. Alexandri Papæ V I, etiam prædecessoris nostri super via Alexandrina emanatarum, quas cum omnibus illarum inhibitionibus, decretis, clausulis, & mandatis approbamus, & innouamus, ac ad quæcunque Vrbis, & prædiorum loca ad hunc effectum extendimus, & ampliamus. Earundem tamen Basilicarum, ecclesiarum, & aliorum quorumcunque, etiam piorum locorum, non solum indemnitati, sed vtilitati prouidere volentes, prout per præsentes prouidemus. Et vt dicti domini, vel alii ad ædificandum facilius, & libentius inducantur, volumus & decernimus, quòd si census, vel responsio, & pensio annua, erit in emphiteosim perpetuam, aut censum perpetuum alicuius familiæ, quo tali casu, liceat illis de familia tantundem censum, siue similem responsionem, in aliam domum, siue domos, vel possessionem, aut quæcunque alia bona stabilia ad dictum censum, vel responsionem, conuenientia transferre, & permutare, aucta tamen decima parte. Quod etiam volumus, & decernimus, de domibus, & locis, tam intra, quàm extra ipsam Vrbem, infra milliaria prædicta huiusmodi consistentibus, & cæteris bonis dictarum Basilicarum, ecclesiarum, & aliorum etiam piorum locorum, diuersis inquilinis pro annua responsione, vel aliter etiam ad plures annos, quibusuis locatariis locari, seu ad plures vitas, aut cum facultate denominandi vnam, vel plures personas, concedere solitis, seu concessis, aut in futurum concedendis, quod possint in illis ædificare, seu illa quoquo modo ampliare volentes, dare, & consignare dictis dominis, & proprietariis alias domos, seu possessiones, vel quæcunque alia bona stabilia tantundem, diuersis inquilinis pro annua pensione, cum augmento tamen decimæ, seu maioris partis, arbitrio Camerarii, & Magistrorum stratarum huiusmodi, quod honestum visum fuerit, ac alias, seu illarum, & illorum, periti, cum dicto augmento, iuxta formam, & tenorem dictarum literarum Alexandri, & pecunias inde prouenientes in alias possessiones, & bona, vel necessitates ipsarum ecclesiarum, prout in dictis literis latius continetur, conuertere. Quod si quis id efficere recusabit, possint Camerarius, & Magistri præfati iuxta facultates in dictis literis Sixti, & Alexandri concessas cogere quæcunque capitula, conuentus, hospitalia, & alia quæuis etiam pia loca ad faciendum dictam permutationem cum augmento dictæ decimæ partis. Et si inter duos, aut plures ædificare volentes, lis, aut controuersia oriri contingat, volumus, & decernimus, quòd præuentio habeat locum, quòd qui primus negotium inceperit, & dictos dominos proprietarios primus interpellauerit, ille sit potior, nec ab aliquo postea molestari, vel quoquo modo impediri possit, & valeat quinimmo ex tūc sit illi ius quæsitum. Et tamen ad tollendum scandala, seu controuersias, quæ exinde oriri contingeret, ne quis postea dolose, & fraudulenter ob proteruiam aliquorum, & inuidiam, seu ipsorum commodum plerunque fieri posset, etiam si plus offerret, & aliis, vt præmittitur, esset impedimentum, volumus, & decernimus, quòd præmutatio huiusmodi cum augmento decimæ partis, & vltra, prout arbitratum fuerit, vt præfertur, censeatur, & sit in euidentem vtilitatem. Et ne ob huiusmodi interpellationem domini, & proprietarii prædicti aliqua damna, seu incommoda patiantur, quòd liceat ipsis easdem suas domos, loca, & bona retinere, donec sit illis cum effectu assignata dicta recompensa cum augmento huiusmodi. Et quoniam, sicut accepimus, nōnulli ad habitandum domos, quibus illarum vicinos pro ornatu, & ampliatione prædictis indigere conspiciunt, de nouo se cōferunt, vel illas instaurari, aut refici faciunt, vt quod eis directo non licet, hac saltem via obliqua dictæ Vrbis decori, & vtilitati obuiēt, illa augere desiderantes ad domos ipsas longe plus iusto pretio emendum necessitate compellant, auctoritate & tenore præmissis declaramus omnes, & singulos, qui postquā pro parte dictoꝝ Magistrorū super domibus eorū per eos tunc nō habitatis pro cōmoditate in illis & apud illas ædificare volentium, vt præfertur, vendendis requisiti fuerint, domos vendendas huiusmodi de nouo habitare, aut instaurari, vel refici, nō tamen à fundamentis facere inceperint, ad illas vendendū iuxta dictarū Sixti prædecessoris posterioꝝ literarū tenorem, perinde ac si ad eas de nouo habitandum se nō contulissent, illasue instaurari, aut refici facere non incepissent, per Camerarium, & Magistros præfatos cogi & compelli posse, atque debere, tam in præteritis q̄ in futuris. Ac volumus ea omnia quæ per Sixtum prædecessorem prefatum super venditionibus, & diuisionibus domoꝝ, areaū, siue plateaū intra Vrbem consistentiū in fauorem personarū de nouo ædificare, aut constructa ædificia, et prædia ampliare volentiū, ab inuitis dominis, seu etiam eorum nomine faciendis, prouide sunt disposita, etiam

extra Vrbem in locis vltra prædicta miliaria non distantibus, in quibus ab aliquot citra annis multa, & speciosa viridaria, vineæ, & alia non minus pulchra, quàm vsui humano vtilia, & necessaria, secessus, & ædificia surgere inceperunt, vicem sibi vendicare, & effectum sortiri debere, vbi, & quotiens eisdem Camerario, & Magistris videbitur vtilitati, vel ornatui publico expedire. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac quibusuis facultatum, & licentiarum testandi, & alias disponendi inter viuos, vel in vltima voluntate de bonis & rebus per ecclesias, & alia ecclesiastica, & pia loca, illorumue fructus, redditus, & prouentus, pro tempore acquisitos, personis ecclesiasticis, sæcularibus, & regularibus, per sedem Apostolicam quomodolibet concessarum, reuocationibus, reductionibus, modificationibus, suspensionibus, & aliis contrariis dispositionibus, etiam per viam perpetuæ constitutionis, ex quibusuis, etiam in fidei, ac Terræ sanctæ contra infideles, & fabricæ dictæ Basilicæ subsidium, aut aliis quantumlibet maximis, & vrgentissimis, ac necessariis causis, etiam Motu, & scientia, ac potestatis plenitudine similibus, & de dictorum Cardinalium consilio, etiam consistorialiter habito, & cum aliis quibuscunque, etiam derogatoriarum derogatoriis & talibus clausulis irritantibus, declarationibus, restitutionibus, reintegrationibus & decretis, quòd illis non possit modo aliquo derogari per præfatos, & quoscunque alios Romanos Pontifices similiter prædecessores nostros, ac nos, & sedem prædictam factis, & faciendis, quibus omnibus illorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus pro sufficienter expressis habentes harum serie, motu, scientia, & potestatis plenitudine supradictis specialiter, & expresse derogamus, & ad præsentium, & dictarum Sixti, Alexandri, Iulii, & aliorum prædecessorum literarum, & contentorum omnium in eis obseruationem nos, successoresque nostros æque, & absque vlla differentia teneri, ac si ea solemni dilectorum filiorum Pauli Coleioannis, & Francisci de Veteranis, ac Iuliani de Louis Conseruatorum Cameræ, & Antonii de Zochulis Prioris Capitum Regionum dictæ Vrbis, ac Marci Antonii de Alteriis, & Iacobi de Fraiapanibus Magistrorum ædificiorum, & viarum dictæ Vrbis pro dilectis filiis Populo Romano, & ipsius nomine stipulatione desuper præcedente, nos, & successores nostri præfati eisdem Populo concessissemus, & cum eis super his omnibus, & singulis contraxissemus, decernimus, & declaramus, cæterisque contrariis quibuscunque. Et quia difficile forsan foret præsentium literarum notitiam ad quascunque personas deuenire, eadem Apostolica auctoritate volumus, & decernimus, quod transumptis præsentium literarum, etiam per impressionem factis, subscriptione, & sigillo dilectorum filiorum Conseruatorum Cameræ almæ Vrbis nostræ munitis, eadem fides vbicunque, adhibeatur, quæ ipsis originalibus literis quibuscunque in locis adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ approbationis, innouationis, communitionis, decreti, extensionis, ampliationis, prouisionis, voluntatis, declarationis, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ M D X V I, Quarto Nonas Nouembris. Pont. nostri Anno Quarto.

De moderatione priuilegiorum per sedem Apostolicam Fratribus Mendicantibus, & aliis Religiosis concessorum.

LEO Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Sacro approbante Concilio. Dum intra mentis archana reuoluimus, & diligenti consideratione pensamus, operosa solicitudinis studia, continuosque labores, pro diuini nominis gloria, exaltatione catholicæ fidei, Ecclesiæ vnitate seruanda, & institutione, ac salute fidelium animarum per Coepiscopos, eorumque superiores, in diuersis partibus ad regimen suarum ecclesiarum a sede Apostolica constitutos, necnon Fratres diuersorum ordinum Mendicantium indefesse, & indesinenter impensos, tanta ex eorum in vinea Domini fructuosis operibus, & oportune ac laudabiliter gestis, cordi nostro prouenit satisfactio, vt his quæ ad pacem, & quietem inter eos conseruandam conducere cognoscimus, omni studio intendamus. Nouimus enim Episcopos ipsos in partem solicitudinis nostræ assumptos fuisse, quorum honor, & sublimitas, teste Ambrosio, nullis potest comparationibus adæquari. Religiosos etiam in agro Dominico pro Christianæ

religionis defensione, & ampliatione compluta fecisse, ac vberes fructus protulisse, & indies singulos proferre. Ita vt eorundem Episcoporum, ac religiosorum bonis operibus, orthodoxam fidem incrementa sumpsisse, & per orbem terrarum vndique dilatatam fuisse,fideliū nullus ignoret. Et sicut ipsi sæpenumero vigilantissima, & solerti cura, scismata in Dei ecclesia extinguere,& Ecclesiæ vnitatem reddere, & vt eidem Ecclesiæ pacis tranquillitas daretur,innumeros labores subire non dubitarunt, Ita quoque par est, eos inter se nostris prouisionibus pacis vinculo,ac fraterna charitate, & vnitate coniungi, vt eorum concordi doctrina,& mutuis operibus vberiores in ecclesia Dei fructus proueniant. Sane cupientes, vt iura spiritualia,quæ ad Dei laudem, & Christifidelium animarum salutem pertinent, & quorum exercitium præfatis Episcopis, & eorum superioribus in suis diocęsibus,cum ipsi in partem solicitudinis, vt præfertur,assumpti,ac dioceses distinctæ,& cuilibet eorundem Episcoporum assignatæ fuerunt,commissum extitit, per ipsos Episcopos exerceantur, & ius illa libere exercendi, quantum fieri potest,eis illæsum præseruetur. Et si aliqua dictis Fratribus Mendicantibus in eorundem Episcoporum læsionem per Romanos Pontifices prædecessores nostros, & sedem Apostolicam concessa fuerint,cōcessiones huiusmodi eisdem Religiosis factas,in subsequentibus duximus moderandas, vt ipsi Fratres potius ab eisdem Episcopis omni cum charitate foueantur, quā in aliquo modo molestentur,& inquietentur. Vna enim est Regularium,Sæcularium,Prælatorum, & subditorum exemptorum,& non exemptorum vniuersalis Ecclesia, extra quam nullus omnino saluatur, eorumq; omnium vnus dominus,vna fides:& propterea decet eos,qui eiusdem sunt corporis,vnius etiam esse voluntatis,& sicut fratres nexu inuicem charitatis astricti sunt,sic non conuehit alterum in alterius iniuriam,seu iacturam prosilire,dicēte Saluatore, Hoc est præceptum meum,vt diligatis inuicem, sicut dilexi vos. Ad conseruandam igitur inter Episcopos, & eorum superiores, ac Prælatos,&Fratres huiusmodi mutuam charitatem,& beneuolentiam,diuini quoque cultus augmentum, pacemq;, & tranquillitatem vniuersalis Ecclesiæ status, quod ita demum fieri posse cognoscimus, si vnicuique,quantum fieri potest,sua iurisdictio conseruetur. Sacro approbante Concilio, statuimus,& ordinamus,quòd Episcopi,& eorum superiores,& alii Prę lati præfati, parrochiales ad eosdem Fratres ratione locorum suorum legitime spectantes, quo ad ea,quæ ad parrochianorum curam,& sacramentorum conseruationem, administrationemq; pertinent, sine tamen visitatorum insolito grauamine, vel impensa visitare, & illarum curam gerentes,& circa illam delinquentes, si Religiosi fuerint iuxta ipsius ordinis regularia instituta, intra septa regularis loci. Sæculares vero presbyteros,& Fratres huiusmodi beneficia obtinentes,libere tanquam suæ iurisdictioni subiectos punire, qui vinculo excommunicationis ligati non fuerint, missas in ecclesiis domorum eorundem, deuotionis causa, celebrare volentes,libenter recipere debeant,ac ab eisdem Pręlatis ad processiones solemnes pro tempore faciendas requisiti,(dummodo eorum loca suburbana vltra vnum miliare à ciuitatibus respectiue non sint remota) accedere. Necnon superiores eorundem Fratrum,Fratres,quos ad audiendas confessiones subditorum eorundem Prælatorum pro tempore elegerint,eisdem Prælatis personaliter exhibere,ac præsentare,si eos sibi exhiberi, & præsentari petierint, alioquin eorum Vicariis(dummodo ad Prælatos vltra duas dietas accedere non cogantur) omnino teneantur. Possintq; illi per eosdem Episcopos, & Prælatos super sufficienti literatura,& aliqua saltem huiusmodi sacramenti peritia duntaxat examinari. Talibus præsentatis admissis, vel etiā indebite recusatis,confitentes,constitutioni, quę incipit, Omnis vtriusq; sexus,quo ad confessionem duntaxat satisfecisse censeantur. Ipsiq; Fratres, etiam forensium confessiones audire valeant,laicos tamen & clericos sæculares à sententiis ab homine latis nullatenus absoluere possint. Eucharistiæ vero,& extremæ vnctionis, aliaq; ecclesiastica sacramenta illis quorum etiam infirmorum, ac decedentium confessiones audierint, dicentibus proprium sacerdotem illa sibi dare denegasse,dare nequeant, nisi denegatio sine legitima causa facta,vicinorum testimonio probata, aut requisitio coram notario publico facta doceretur. Eorūdē vero Fratrū obsequio insistentibus sacramenta hmōi nullatenus ministrare valeant,nisi illoꝝ durante obsequio. Pacta aūt, & cōuentiones inter eosdem Fratres & Prælatos,atque curatos pro tpe inita valeant,nisi per subsequutū Capitulū proximū generale, vel prouinciale refutata p eos refutatio hmōi intimata debito tpe fuerint. Parrochias aūt cū Cruce ad leuanda funera eoꝝ,qui apud ecclesias domoꝝ,& locoꝝ eorundē suā elegerint

sepulturam intrare non possint, nisi prius præmonito, & requisito, ac recusante parrochiano presbytero, & tunc sine eius, ac Ordinarii præiudicio, nisi eisdem Fratribus super hoc antiqua consuetudo, quæ sit in viridi obseruantia, & cum pacifica possessione suffragetur. Volentes quoque sepelliri in habitu eorundem Fratrum in claustro non degentes, sed in propriis domibus habitantes, in eorum vltima voluntate sepulturam sibi eligere possint. Quodq; Fratres ipsi ad ordines promouendi, per Ordinarios de grammatica, & sufficientia examinari, & dummodo competenter respondeant, per eosdem Ordinarios libere admitti, ac nullatenus in eorum ecclesiis, seu domibus, aut aliis eorum locis ab alio quàm à diocesano Episcopo, vel eius vicario, super hoc cum debita reuerentia requisito, & absque rationabili causa contradicente, vel eo à diocesi absente, ad dictos ordines promoueri debeant. Nec ab alieno Episcopo consecrationem ecclesiæ, vel altaris, aut cimiterii benedictionem petere, seu in ecclesiis per eos pro tempore ædificandis primum lapidem per alienum Episcopum poni facere possint, nisi vbi Ordinarius bis, aut ter cum debitis reuerentiis, & instantia requisitus, sine legitima causa id recusauerit, & absque curatorum consensu sponsum, & sponsam benedicere nequeant. Et vt debitus honor matrici ecclesiæ reddatur, tam ipsi Fratres, quàm alii clerici sæculares, etiam super hoc Apostolicæ sedis priuilegio muniti die Sabbati maioris hebdomadæ, antequam campana cathedralis, vel matricis ecclesiæ pulsauerit, campanas in ecclesiis suis pulsare minime possint, contrafacientes pœnam Centum ducatorum incurrant. Censuras autem per eosdem Ordinarios latas, & promulgatas, ac in matrici ecclesia ciuitatum, necnon in collegiatis, & parrochialibus ecclesiis, castrorum, & oppidorum respectiue solemniter publicatas, quando super hoc ab eisdem Ordinariis requisiti fuerint, in ecclesiis domorum suarum publicare, ac seruare. Et vt animarum vtriusque sexus Christifidelium saluti vberius consulatur, illos quorum confessiones pro tempore audierint, cuiuscunq; status, & conditionis fuerint ad soluendum decimas, siue aliam bonorum, seu fructuum quotanni, in locis in quibus decimæ ipsæ, aut similia solui consueuerunt, etiam sub onere conscientiarum suarum monere, & hortari, ipsisq; etiam illas soluere recusantibus absolutionem denegare, & super hoc requisiti, id populo etiam publice prædicare, & persuadere teneantur. Conseruatores autem eisdem Fratribus pro tempore à sede Apostolica deputandi doctrina, & probitate præstantes, & in ecclesiastica dignitate constituti esse debeant, & coram eis per eosdem Fratres, quibus dati fuerint, vltra duas dietas à loco suæ solitæ habitationis nullus trahi possit, priuilegiis super hoc aliàs eis concessis nullatenus suffragantibus. Excommunicati quoque ordinem Mendicantium profiteri volentes, vbi de interesse tertii ageretur absolui non possint, nisi præuia satisfactione. Procuratores quoque, & negotiorum gestores, ac operarii eorundem Fratrum seruitiis insistentes sententiis excommunicationis promulgatis, illaqueati sint, & esse censeantur, si illis causam dederint: aut dantibus, consilium, auxilium, vel fauorem præstiterint. Fratres autem, & Sorores Tertii ordinis, necnon Mantellati, Corrigiati, Pizocharæ, Cordellati, & alii quocunque nomine nuncupati, in propriis domibus habitãtes, sepulturam vbi voluerint eligere valeant. Sed die Paschatis tantum Eucharestiam, necnon extremam vnctionem, cæteraq; ecclesiastica sacramenta (pœnitentiæ sacramento duntaxat excepto) à proprio sacerdote recipere, & ad onera, quæ laicis incumbunt, præferenda teneantur, ac in foro sæculari coram iudicibus sæcularibus conueniri possint. Et ne censura vilescat ecclesiastico, & minoris auctoritatis interdicti sententia reputetur, iidẽ dicti Tertii ordinis ad diuina audienda in ecclesiis suorum ordinum tempore interdicti nullatenus admittantur, si causam dederint interdicto, vel causam ipsam nutriant, seu foueant, aut dantibus auxilium, consilium, vel fauorem quoquo modo præstiterint. Collegialiter autem viuentes, seu cum Claustralibus habitantes, ac mulieres virginalem, seu cœlibem, aut castam vidualem, expresso voto, & sub dicto habitu vitam ducentes, priuilegiis, quibus Fratres ordinis cuius Tertiæ regulæ habitum gestant, gaudere debeant. Omnia etiam singula supra dicta ad reliquos Religiosos ordinum quorumcunq; extendi, & per eos etiam seruari debere volumus, atque decernimus. Saluis tamen in reliquis desuper non expressis, tam Episcoporum, quàm Fratrum, & aliorum Religiosorum prædictorum iuribus, quibus per præmissa in aliquo præiudicare, seu quicquam innouare nõ intẽdimus. Non obstan. cõstitutionibus, & ordinationib. Apostolicis, ac statutis, & cõsuetudinibus dictorum ordinũ, iuramento confirmatione Apost. vel quauis firmitate alia roboratis, priuilegiis quoq; & indultis, ac literis Apost. cõtra præmissa,

seu aliquod præmissorum, eisdem ordinibus concessis, etiam in Mari magno contentis, quibus etiam, si ad illorum derogationem, de eis eorumque totis tenoribus specialis, specifica expressa, indiuidua, ac de verbo ad verbo, non autem per clausulas generales id importantes, mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma seruanda esset, illorum que tenores præsentibus pro sufficienter expressis, & insertis habentes, specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscunque. Decernentes ex nunc irritum, & inane si secus super his à quoquam quauis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Eosdem insuper Fratres in virtute sanctæ obedientiæ monemus, vt eosdem Episcopos loco sanctorum Apostolorum subrogatos, pro debita, & nostra, ac Apostolicæ sedis reuerentia, congruo honore, & conuenienti obseruantia venerentur. Ipsos quoque Episcopos hortamur, ac per viscera misericordiæ Dei nostri requirimus, vt Fratres ipsos affectu beniuolo prosequentes, caritatiue tractent, ac benigne foueant, seque illis minime difficiles, aut duros, vel morosos, sed potius faciles, mites, propitios, piaque munificentia liberales exhibeant, ac in omnibus prædictis tanquam in agro dominico cooperatores, eorumque laborum participes prompta benignitate recipiant, eorumque iura omni cum caritate custodiant, atque defendát, vt tam Episcopi, quàm Fratres præfati, quorum opera veluti lucernæ ardentes supra montem positæ, omnibus Christifidelibus lumen præbere debent, ad Dei laudem, fidei catholicæ exaltationem, populorumque salutem, de virtute in virtutem proficiant, ac exinde à largissimo bonorum omnium retributore domino perennis vitæ præmium consequi mereantur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum statuti, ordinationis, voluntatis, derogationis, decreti, monitionis, exhortationis, & requisitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ in publica sessione in Lateranensi sacrosancta Basilica solemniter celebrata, anno incarnationis Dominicæ M D X V I, Decimanona Decembris. Pontificatus nostri Anno Quarto.

De priuilegiis Christianissimo Francorum Regi, & Gallicæ nationi, loco Pragmaticæ sanctionis concessis, in Lateranensi Concilio approbatis.

LEO Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Sacro approbante Concilio, diuina disponente clementia, per quam Reges regnant, & Principes imperant, in eminenti Apostolatus specula & super gentes & Regna meritis licet imparibus constituti animo reuoluentes, quod & si ea quæ pro salubri, & quieto regimine Regnorum, & ad pacem & iustitiam populorum, perpetua eorundem Regnorum stabilitate, Regibus præsertim de fide catholica, & de republica Christiana, & Apostolica sede benemeritis, laudabili, & prouida nostra ordinatione cum venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus concessa, ac ad effectum huiusmodi gesta statuta, ordinata decreta, facta'ue sunt plenam roboris obtineant firmitatem illis nihilominus interdum sacro approbante Concilio nostræ innouationis, & approbationis robur adiicimus, vt eo firmius illibata perdurent, quo sæpius erunt nostra auctoritate, ac etiam generalis Concilii præsidio communita, efficacemque operam circa eorundem conseruationem libenter adhibemus, vt Reges & ipsorum Regnorum personæ concessionibus priuilegiis, statutis, & ordinationibus huiusmodi in domino plene gaudentes, in pacis & tranquillitatis, ac amenitatis dulcedine conquiescant, & in eorum solita erga eandem sedem deuotione feruentius perseuerent. Nuper siquidem vt ecclesia sponsa nostra in sancta vnione conseruaretur, & per Christifideles sacris Canonibus à Romanis Pontificibus, & sacris generalibus Conciliis duntaxat ęditis vterentur quasdam Constitutiones, quas decetero loco Pragmaticæ sanctionis, & contentorum in ea in Regno Franciæ pro bono pacis, & concordiæ, ac illius communi, & publica vtilitate cum charissimo in Christo filio nostro Francisco Francorum Rege Christianissimo, dum Bononiæ cum nostra Curia essemus, tractatas, & cum eisdem fratribus nostris dilegenter examinatas, & de eorum consilio, cum præfato Rege concordatas, & per ipsius Regis legitimum procuratorem acceptatas, de eorundem fratrum consilio, & vnanimi consensu statuimus, & ordinauimus, prout in nostris literis desuper confectis plenius continetur: quarum tenor sequitur, & est talis.

LEO Episcopus seruus seruorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam. Primitiua illa Ecclesia in angulari petra à Saluatore nostro Iesu Christo fundata Apostolorum præconiis elata, Martirumq; sanguine consecrata, & aucta, vbi primum, iuuante domino, per orbem terrarum lacertos mouere cępit, prouide attendens quantum oneris humeris impositum haberet, quot oues pascere, quot custodire, ad quot etiam remotissima loca oculos intendere oporteret, diuino quodam consilio parrochias instituit, dioceses distinxit, Episcopos creauit, & Metropolitanas perfecit, vt tanquam membra capiti obsequentia, cuncta secundum eius voluntatem salubriter in domino gubernarēt, & tanquam riuuli à perenni fonte, Romana videlicet Ecclesia deriuantes, ne angulum quidem dominici agri irrigatum dimitterēt. Vnde sicut alii Romani Pontifices prædecessores nostri suo tempore omni studio curarunt, vt dicta Ecclesia vniretur, & in sancta vnione sine ruga, & macula conseruaretur, & omnes vepres ab eadem Ecclesia aboleterentur, cui proprium est diuina opitulante gratia virtutes colere, & vitia radicitus extirpare: ita & nos tempore nostro, & præsenti durante Concilio ea facere, & curare debemus, quæ vnioni, & conseruationi eiusdem Ecclesiæ conducere videntur. Ea propter omnes spinas quæ vnioni huiusmodi obsistunt, & segetem domini pullulare non sinunt, tollere prorsus, & extirpare, ac virtutes in vinea domini inserere satagimus. Sane inter arcana mentis nostræ reuoluentes quot tractatus inter piæ memoriæ Pium II, Sixtum IIII, Innocentium VIII, Alexandrum VI, & Iulium II, Romanos Pontifices prædecessores nostros & claræ memoriæ Reges Franciæ Christianissimos super abrogatione certæ constitutionis in dicto Regno Franciæ vigentis, quæ Pragmatica vocatur, habiti fuerunt: & licet Pius II præfatus Nunciis ad claræ memoriæ Ludouicum XI Franciæ Regem Christianissimum destinatis, tantis eisdem persuaserit rationibus, vt Rex ipse Pragmaticam sanctionem huiusmodi tanquam in seditione, & scismaticis tempore natam suis patentibus literis abrogauerit, tamen huiusmodi abrogatio nec etiam literæ Apostolicę præfati Sixti super concordata cum Oratoribus præfati Regis Ludouici ad præfatum Sixtū prædecessorem destinatis habita expeditę per Prȩlatos & personas ecclesiasticas dicti Regni receptæ non fuerunt, nec ipsi Prælati, & personæ ecclesiasticæ illis parere, nec monitis Innocentii, & Iulii prædictorum aures præbere, sed eidem Pragmaticæ constitutioni inherere voluerunt, vnde præfatus Iulius prædecessor in præsenti Concilio Lateranensi vniuersalem Ecclesiam repræsentante per eum legitime in dicto abrogationis Pragmaticæ sanctionis huiusmodi negotium, & illius discussionem venerabilium fratrum suorum Cardinalium, de quorum numero tunc eramus, & aliorum Prælatorum congregationibus, relationemq; discussorum sibi, & eidem Concilio faciendam commisit, Gallicosq; Prælatos, Capitula ecclesiarum, & Monasteriorum, Conuentus, ac Parlamenta, & laicos illis fauentes, cuiuscunq; dignitatis, etiā si Regalis existerēt, sanctione prædicta vtentes, seu illam approbantes, omnesq; & singulos alios sua communiter vel diuisim interesse putantes per ędictum publicum cum ad partes illas tutus non pateret accessus in certis ecclesiis tunc expressis affigendum moneri, & citari infra certum competentem terminum præfigendum ad comparendum coram eo in Concilio præfato, causasq; dicendum quare sanctio præfata in concernentibus auctoritatem, dignitatem, & vnitatem Ecclesiæ Romanæ, & Apostolicæ sedis, sacrorumq; canonum, & ecclesiasticæ libertatis violationem nulla, & inualida declarari, decerni, & abrogari non deberet. Et cum super hiis in forma iuris in præfato Concilio Lateranensi procederetur, dictusq; Iulius prædecessor, sicut domino placuit, rebus fuisset humanis exemptus, nosq; diuina fauente clementia, ad summi Apostolatus apicem assumpti fuissemus, & contra Prȩlatos Capitula, Conuentus, & personas huiusmodi ad nōnullos actus processissemus, tandem considerantes pacem esse vinculum caritatis, & spiritualem virtutem qua saluamur, dicente domino, Qui biberit aquam quam ego dabo ei bibere non sitiet in æternum, & quòd in pace consistat salus vniuersorum, Cassiodoro testante, omni quippe Regno desiderabilis debet esse tranquillitas, in qua & populi proficiunt, & vtilitas gentium custoditur, matura deliberatione cognouimus, non per Nuncios, aut Legatos nostros, sed in præstatione obedientiæ filialis, quam charissimus in Christo filius noster Franciscus Francorum Rex Christianissimus personaliter nobis præstitit, hæc cum Maiestate sua coram discutere, eumq; paternis hortari monitis, vt ad laudem Dei, & sui honorem prompto animo libens, ac volens dictæ Pragmaticæ sanctioni abrenunciare, & secundum Canones, & Constitutiones S. R. Ecclæ

quemadmodum cæteri Christiani viuere mandatis Apostolicis, & prouisionibus quæ à sede Apostolica pro tempore emanarent parere & obedire vellet. Et cum ex electionibus quæ in ecclesiis cathedralibus, & Metropolitanis, ac monasteriis dicti Regni à multis annis citra fiebant, grandia animarum pericula prouenirent, cum plerique per abusum secularis potestatis nonnullæ vero præcedentibus illicitis et simoniacis pactionibus, aliæ particulari amore, & sanguinis affectione, et non sine periurii reatu fierēt, cum Electores ipsi etiam si ante electionem per eos faciendam magis idoneum, et non eum quem promissione, aut datione alicuius rei temporalis, seu prece vel precibus per se, vel alium interpositis electionem procurare didicissent eligere sponte iurarent, iuramentum huiusmodi non seruarent, sed contra proprium huiusmodi iuramentum, in animæ suæ præiudicium, venirent, vt nobis notorie constat ex crebris absolutionibus et rehabilitationibus à nobis, et prædecessoribus nostris petitis et obtentis, idem Franciscus Rex nostris paternis monitis tanquam verus obedientiæ filius parere volens, tam pro bono obedientiæ in qua magnum meritum vere consistit, quàm pro communi, et publica Regni sui vtilitate, in locum dictæ Pragmaticæ sanctionis, ac singulorum capitulorum in ea contentorum Constitutiones infrascriptas inuicem tractatas, et cum fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus diligenter examinatas, et de eorum consilio cum præfato Rege concordatas per dilectum filium Rogerium Barne Regni Aduocatum, Oratorem suum, ad hoc ab eodem Francisco Rege ad nos destinatum, habentem ad hoc speciale et sufficiens mandatum acceptauit. De eorundem fratrum consilio, et vnanimi cōsensu, ex certa nostra scientia et potestatis plenitudine statuimus, et ordinamus quòd de cætero perpetuis futuris temporibus loco dictę Pragmaticæ Constitutionis, ac omnium, et singulorum capitulorum in ea contentorum in dicto Regno, Delphinatu, et Comitatu Dieñ. ac Valentineñ infrascriptæ obseruentur Constitutiones, videlicet, quòd Cathedralibus, et Metropolitanis ecclesiis in Regno, Delphinatu, et Comitatu prędictis nunc et pro tempore etiam per cessionem in manibus nostris, et successorum nostrorum Romanorum Pontificum canonice intrantium sponte factam vacantibus, illarum Capitula, et Canonici ad electionem seu postulationem inibi futuri Prælati procedere non possint, sed illarum occurrente huiusmodi vacatione Rex Franciæ pro tempore existens vnum grauem Magistrum, seu Licentiatum in Theologia, aut in vtroque, seu altero iurium Doctorem, aut Licentiatum in vniuersitate famosa, & cum rigore examinis, & in vigesimo septimo suæ ætatis anno ad minus constitutum, & aliàs idoneum infra sex menses à die vacationis ecclesiarum earundem computandos, nobis, & successoribus nostris Romanis Pontificibus, seu sedi prædictæ nominare, & de persona per Regem huiusmodi nominata, per nos & successores nostros, seu sedem prædictam prouideri: & si contingeret præfatum Regem personam taliter non qualificatam ad dictas ecclesias sic vacantes nominare, per nos, & successores, seu sedem huiusmodi de persona sic nominata eisdem ecclesiis minime prouideri debeat, sed teneatur idem Rex infra tres alios menses à die recusationis personæ nominatæ non qualificatæ, solicitatori nominationem non qualificatam prosequenti consistorialiter factæ intimandæ computandos, alium supradicto modo qualificatum nominare, alioquin vt dispendiose ecclesiarum huiusmodi vacationi celeriter consulatur ecclesiæ tunc sic vacanti per nos & successores nostros, seu sedem huiusmodi de persona, vt præfertur, qualificata, necnon ecclesiis per obitum apud sedem prædictam vacantibus, semper nulla dicti Regis præcedente nominatione libere prouideri possit: decernentes electiones contra præmissa attemptatas, ac prouisiones per nos, & successores nostros, seu sedem huiusmodi factas nullas, & inualidas existere. Consanguineis tamen præfati Regis, ac personis sublimibus ex causa rationabili, & legitima in nominatione & Apostolicis literis exprimenda, necnon religiosis Mendicantibus reformatis eminentis scientiæ, & excellentis doctrinæ, qui iuxta sui ordinis regularia instituta ad gradus huiusmodi assumi non possunt, sub prohibitione præmissa minime comprehensis, sed de eorū personis dictis ecclesiis pro tempore vacantibus ad dicti Regis nominationem per nos, & successores nostros, seu sedem huiusmodi libere prouideri possit. Monasteriis vero, & prioratibus conuentualibus, & vere electiuis, videlicet in quorum electionibus forma capituli, quia propter seruari, & confirmationes electionum huiusmodi solemniter peti consueuerunt in Regno Delphinatu, & Comitatu huiusmodi nunc & pro tempore etiam per similem cessionem vacantibus, illorum conuentus ad electionem, seu postulationem Abbatis, seu Prio

ris procedere non possint, sed idem Rex illorum occurrente huiusmodi vacatione religiosum eiusdem ordinis in ætate viginti trium annorum ad minus constitutum infra simile tempus sex mensium à die vacationis monasteriorum, & prioratuum huiusmodi computandorum nobis & successoribus nostris, aut sedi huiusmodi nominare, & de persona per Regem huiusmodi monasterio vacanti nominata per nos, & successores nostros; seu sedem huiusmodi prouideri. Prioratus vero personæ ad illum per eundem Regem nominatæ conferri debeat, si vero idem Rex presbyterum sæcularem, aut religiosum alterius ordinis, aut minorem viginti trium annorum, vel aliàs inhabilem nobis, aut successoribus nostris infra dictum semestre, seu sedis huiusmodi nominaret, talis nominatus recusari, & nullatenus sibi prouideri debeat, sed Rex ipse infra trimestre à die recusationis supradicto modo intimandæ computandos alium modo supradicto qualificatu monasterio, seu prioratui tunc vacanti nominare, & de persona ad monasterium nominata illi prouideri: ad prioratum vero nominato prioratus ipse per nos, & successores nostros, seu sedem prædictam conferri debeat, alioquin dictis nouem mensibus effluxis, nulla seu de persona minus idonea, & modo præmisso non qualificata facta nominatione, ac etiam vacantibus apud sedem prædictam semper, etiam nulla dicti Regis expectata nominatione, per nos, & successores nostros, seu sedem prædictam monasteriis prouideri: prioratus vero personis, vt præfertur, qualificatis, duntaxat conferri libere possint. Electiones autem, & illarum confirmationes, necnon prouisiones per nos, & successores nostros, & sedem prædictam contra præmissa pro tempore factas, nullas, irritas, & inanes esse decernimus. Per præmissa tamen non intendimus in aliquo præiudicare capitulis ecclesiarum, & conuentibus monasteriorum, & prioratuum huiusmodi priuilegia à sede Apostolica proprium eligendi prælatum obtinentibus quominus ad electionem Episcoporum, ac Abbatum, & Priorum iuxta priuilegia eis concessa libere procedere possint, iuxta formam in eorum priuilegiis contentam: & si in eorum priuilegiis forma aliqua expressa non fuerit, tunc formam Concilii generalis, Quia propter, seruare teneantur: dummodo de priuilegiis sibi concessis huiusmodi per literas Apostolicas, seu alias auctenticas scripturas docuerint, omni alia specie probationis eis in hoc adempta. Volumus quoque, & ordinamus quòd in Regno, Delphinatu, & Comitatu prædictis decetero non dentur aliquæ gratiæ expectatiuæ, ac speciales, vel generales reseruationes ad vacatura beneficia, per nos, & sedem prædictam non fiant: & si de facto per importunitatem, aut aliàs à nobis, & successoribus nostris, & sede prædicta emanauerint, illas irritas, & inanes esse decernimus. In cathedralibus tamen Metropolitanis, & collegiatis ecclesiis, in quarum statutis caueretur expresse quod nullus ibidem dignitatem, personatum, administrationem, vel officium obtinere possit, nisi in illis actu canonicus existat, canonicos ad effectum duntaxat inibi obtinendi dignitatem, personatum, administrationem, vel officium huiusmodi, & non consequendum primam præbendam vacaturam creare posse intendimus. Statuimus insuper quòd ordinarius collator in vnaquaque cathedrali, ac etiam Metropolitana ecclesia canonicatum, & præbendam theologalem inibi consistentes conferre teneatur vni Magistro, seu Licentiato, aut Baccalario formato in Theologia, qui per decennium in vniuersitate studii generalis priuilegiata studuerit, ac onus residentiæ lecturæ, & prædicationis actu subire voluerit: quique bis, aut semel ad minus per singulas hebdomadas, impedimento cessante legitimo, legere debeat, & quotiens ipsum in huiusmodi lectura deficere cõtigerit, ad arbitrium capituli per subtractionem distributionum totius hebdomadæ puniri possit: & si residentiam deseruerit, de illis alteri prouideri debeat: & vt liberius studio vacare possit, etiam si absens fuerit à diuinis habeatur pro præsente, ita vt nihil perdat. Præfatique ordinarii collatores, seu patroni ecclesiastici quicunque fuerint, vltra dictam præbendam theologalem, quam, vt præfertur, qualificato, conferre tenentur tertiam partem omnium dignitatum, personatuum, administrationum, & officiorum, cæterorumque beneficiorum ecclesiasticorum ad eorum collationem, prouisionem, nominationem, præsentationem, seu quamuis aliam dispositionem quomodolibet spectantium viris literatis, graduatis, & per vniuersitates nominatis, hoc modo, videlicet, Primo mense post præsentium acceptationem, & earundem publicationem, præfati ordinarii collatores dignitates, personatus, administrationes, & officia ad eorum collationem, prouisionem, nominationem, præsentationem, seu quam vis aliam dispositionem, vt præfertur, spectantia graduatis huiusmodi, qui literas suorum graduum cum tempore studii debite

insinuauerint, conferre teneantur. Beneficia vero, quæ in duobus sequentibus mensibus vacare contigerit, illa iuxta iuris communis dispositionem, personis idoneis libere conferre, seu personas idoneas ad illa præsentare. Beneficia autem quæ in quarto mense vacare contigerit, viris graduatis per vniuersitatem nominatis, qui gradus & nominationis literas cum tempore studii debite insinuauerint, conferre, seu præsentare teneantur. Beneficia vero quæ quinto, & sexto mensibus vacare contigerit simili modo personis idoneis libere conferre, seu personas ad illa præsentare possint. Beneficia autem quæ septimo mense vacare contigerit, graduatis qui simili modo literas gradus cum tempore studii debite insinuauerint, conferre teneantur. Beneficia vero quæ octauo, & nono mensibus vacare contigerit, pari modo personis idoneis conferre, seu personas idoneas ad illa præsentare teneantur. Beneficia autẽ quæ mense decimo vacare contigerit, graduatis nominatis, qui gradus & nominationis literas cum tempore studii debite insinuauerint, per eosdem ordinarios conferri, seu ipsi ad illa præsentari debeant. Beneficia autem quæ vndecimo, & duodecimo mensibus vacare contigerit, per eosdem ordinarios personis idoneis, iuxta iuris communis dispositionem cõferri, seu ipsi ad illa præsentari debeant. Si quis vero cuiuscunque status, etiam si Cardinalatus, Patriarchalis, Archiepiscopalis, aut Pontificalis, vel alterius cuiuslibet dignitatis contra prædictum ordinem, & qualificationes superius ordinatas de dignitatibus, personatibus, administrationibus, vel officiis, seu quibusuis aliis beneficiis ecclesiasticis huiusmodi, aliter quàm modo præmisso disposuerit, dispositiones ipsæ sint ipso iure nullæ: collationesque & prouisiones, ac dispositiones illorum ad imediatum superiorem deuoluantur, qui eisdem personis, modo præmisso qualificatis prouidere teneatur, & si contrauenerit ad alium superiorem deuoluatur prouisio, & præsentatio huiusmodi gradatim donec ad sedem Apostolicã fiat deuolutio. Præterea volumus quòd Collatores ordinarii & patroni ecclesiastici præfati qui dignitates, personatus, administrationes, & officia ac beneficia in mensibus graduatis, & nominatis assignatis vacantia illis graduatis simplicibus, aut nominatis illa conferre, aut ad illa eos duntaxat præsentare teneantur; qui per tempus competens in vniuersitate famosa studuerint: tempus autem competens decennium in Magistris, seu Licentiatis, aut Baccalariis in Theologia: septennium vero in Doctoribus, seu Licentiatis in iure Canonico, Ciuili, aut Medicina: quinquennium autem in Magistris, seu Licentiatis in artibus cum rigore examinis à logicalibus inclusiue, aut in altiori facultate: Sexennium autem in Baccalariis simplicibus in Theologia: Quinquennium vero in Baccalariis iuris Canonici, aut Ciuilis, in quibus Baccalariis iuris Canonici, aut Ciuilis, si ex vtroque parente nobiles fuerint, triennium esse decernimus, præfatique graduati & nominati Collatoribus ordinariis siue patronis ecclesiasticis semel ante vacationem beneficii de literis gradus, seu nominationis, & de præfato tempore studii per literas patentes vniuersitatis in qua studuerint manu scribæ, & sigillo vniuersitatis signatas fidem facere teneantur. Cum vero probatio nobilitatis fieri deberet ad effectum vt nobiles ipsi gaudere possint beneficio minoris temporis studiis, tunc nobilitas ipsa per quatuor testes deponentes in iudicio coram iudice ordinario loci in quo est natus ille de cuius nobilitate ex vtroque parente constare debet, etiam in partis absentia probari possit, teneâturque præfati graduati tam simplices quàm nominati patronis ecclesiasticis, aut Collatoribus ordinariis, quibus gradus, aut nominationis literas huiusmodi insinuare deberent, literas suorum gradus & nominationis certificationis temporis studii, & attestationis nobilitatis duplicatas dare, ac singulis annis tempore Quadragesimæ per se, vel procuratorem suum Collatoribus, nominatoribus, seu patronis ecclesiasticis, aut eorum vicariis eorum nomina, & cognomina insinuare, & eo anno quo præfatam insinuationem facere omiserint, beneficium in vim gradus aut nominationis huiusmodi petere non possint: & si Collatoribus ordinariis aut patronis ecclesiasticis in mensibus deputatis graduatis simplicibus, aut graduatis nominatis non esset graduatus, aut nominatus, qui diligentias præfatas fecerit collatio, seu præsentatio per collatorẽ, seu patronum ecclesiasticum, etiam eisdem mensibus facta alteri quàm graduato, vel nominato, non propter hoc irrita censeatur. si tamen graduatus simplex, aut nominatus beneficium post insinuationem gradus, aut nominationis in mensibus eis assignatis vacans petierit, & inter suam insinuationem & præfatam requisitionem non superuenerit, Quadragesima in qua nomen, & cognomen insinuare debuerit, ad beneficium sic vacans eum capacem ipsumque illud consequi posse & debere decernimus. Statuimus

quoque,& ordinamus quòd Collatores ordinarii & patroni ecclesiastici præfati inter graduatos,qui literas gradus cum tempore studii & attestatione nobilitatis debite insinuauerint, quoad beneficia in mensibus eis deputatis vacantia gratificare possint illum ex eis, quem voluerint. Quo vero ad beneficia in mensibus graduatis nominatis deputatis antiquiori nominato conferre,seu antiquiorem nominatum qui literas nominationis temporis studii & attestationis nobilitatis debite insinuauerit præsentare, seu nominare teneantur. Concurrentibus autem nominatis eiusdem anni Doctores Licentiatis,Licētiatos Baccalariis demptis Baccalariis formatis in Theologia,quos fauore studii Theologici Licentiatis in iure Canonico, Ciuili,aut Medicina præferendos esse decernimus Baccalarios iuris Canonici,aut Ciuilis magistris in artibus præferri volumus. Concurrentibus autem pluribus Doctoribus in diuersis facultatibus Doctorem Theologum doctori in iure doctorem in iure Canonico Doctori in iure Ciuili Doctorem in iure Ciuili Doctori in Medicina præferendos esse decernimus,& idem Licentiatis & Baccalariis seruari debere volumus:& si in eisdem facultate,& gradu concurrerent ad datam nominationis,seu gradus recurrendum esse volumus,& si in omnibus hiis concurrerent,tunc Collator ordinarius inter eosdem cōcurrentes gratificare possit. Volumus autem quòd nominati literas nominationis ab vniuersitatibus in quibus studuerint obtinentes in nominationum literis beneficia per eos possessa,& eorum verum valorem exprimere teneantur, alioquin literæ nominationis huiusmodi eo ipso nullæ sint & esse censeantur. Si quis vero ex dictis qualificatis graduatis simplicibus,aut nominatis tempore vacationis beneficii in mensibus eis deputatis vacantis duas obtineat præbendas in cathedralibus etiam Metropolitanis aut collegiatis seu dignitatem vel præbendam,vel aliud,seu alia beneficium seu beneficia,quorum insimul,vel cuius fructus,redditus,& prouentus, tempore residentiæ,& horis diuinis interessendo ad summam ducentorum florenorum auri de Cameræ ascenderet beneficium in vim gradus,seu nominationis huiusmodi tunc petere, seu consequi non possit. Et insuper quòd tam graduati simplices, quàm nominati beneficia in mensibus eis assignatis vacantia petere,& consequi possint secundum propriæ personæ condecentiam & conformitatem videlicet sæculares sæcularia,& religiosi regularia beneficia ecclesiastica,ita quod sæcularis nominatus beneficia regularia in mensibus deputatis vacantia prætextu cuiusuis dispensationis Apostolicæ, & econtra religiosus beneficia sæcularia petere aut consequi minime possint. Quodq; beneficia simpliciter,vel ex causa permutationis in mensibus graduatis simplicibus & nominatis assignatis vacantia eis non sint affecta,nec debita, sed ex causa permutationis compermutantibus duntaxat, simpliciter vero vacantia beneficia huiusmodi personis idoneis per ipsos ordinarios libere confiteri possint. Statuimus quoq; quòd parrochiales ecclesiæ in ciuitatibus,aut villis muratis existentes,non nisi personis modo præmisso qualificatis,aut saltem qui per tres annos in Theologia, vel altero iurium studuerint,seu magistris in artibus qui in aliqua vniuersitate priuilegiata studentes magisterii gradum adepti fuerint conferantur. Monemus autem præfati Regni vniuersitates sub pœna priuationis omnium & singulorum priuilegiorum à nobis & sede Apostolica obtentorum ne Collatoribus seu patronis ecclesiasticis habeant aliquos nominare nisi eos qui secundum præfata tempora studuerint,& secundum dictarum vniuersitatum statuta ad gradus & non per saltum prouecti fuerint, quod si secus fecerint vltra nullitatis pœnam, quam in præfatarum nominationum literis declaramus vniuersitates ipsas nominandi priuilegium ad tempus secundum culpæ qualitatem suspendemus. Si quis autem graduatorum, aut nominatorum in mensibus deputatis Collatoribus ordinariis,aut personis ecclesiasticis beneficium vacans in vim gradus aut nominationis petierit,& Collatorem ordinarium in vim præfati gradus aut nominationis in processu posuerit,& aliter molestauerit illum vltra expensarum,damnorum,& interesse condemnationem à fructibus sui gradus, & nominationis priuandum esse decernimus: eodemq; vinculo Collatores ordinarios & patronos ecclesiasticos quibus graduati,& nominati debite vt supra,qualificati suos gradus & nominationis literas insinuauerint,astringimus, vt beneficia ad eorum collationem vel præsantationem spectantia,in mensibus graduatorum simplicium & nominatorum vacantia stantibus præfatis graduatis aut nominatis debite qualificatis illa prosequentibus aliis quàm graduatis,aut nominatis conferant sub pœna suspensionis potestatis conferendi beneficia in octo mensibus illo anno ad collationem eorum ac præsentatiouem liberam spectantibus. Statuimus quoq;

& ordinamus quod quilibet Romanus Pontifex semel duntaxat tempore sui Pontificatus literas in forma mandata iuxta formam inferius annotatam, & non vltra dare possit, hoc modo videlicet, vnum Collatorem habentem collationem decem beneficiorum in vno, habentem autem collationem quinquagitita beneficiorum, & vltra in duobus beneficiis duntaxat grauari possit, ita tamen quod in eadem ecclesiæ cathedrali, vel collegiata Collatorem vnum pro tempore in duabus præbendis non grauet. Et vt obuietur litibus quæ occasione literarum mandatorum huiusmodi oriri possent, mandata huiusmodi sub forma quæ est inferius annotata dari volumus quam ad perpetuam rei memoriam in Cancellaria Apostolica publicari, & in illius quinterno registrari mandamus, declarantes prosequentes huiusmodi mandata quoad beneficia sub illis comprehensa (ordinariis Collatoribus, & graduatis simplicibus & nominatis) præferendos esse: nosq; & successores nostros iure præuentionis dignitates, personatus, administrationes, & officia, cæteraq; beneficia ecclesiastica sæcularia, & quorumuis ordinum regularia quæcunque, & quocunque qualificata, tam in mensibus graduatis simplicibus & nominatis quam ordinariis Collatoribus præfatis assignatis vacantia, ac etiã sub dictis mandatis comprehensa libere conferre. Statuimus insuper quod in prouisionibus quas personis quibusuis de beneficiis vacantibus, seu certo modo vacaturis per nos & successores nostros, ac sedem prædictam etiam motu proprio etiam promotis ad ecclesias cathedrales & Metropolitanas, ac monasteria vt obtenta per eos beneficia retinere possint fieri cõtigerit illorum verus annuus per florenos aut ducatos auri de Camera aut libras Turonensi. seu alterius monetę valor secundum communem extimationem exprimi debeat, alioquin gratiæ ipsæ sint ipso iure nullæ. Statuimus quoque & ordinamus quod in Regno Delphinatu, & Comitatu prædictis, omnes & singulæ causæ exceptis maioribus in iure expresse de nominatis apud illos iudices in partibus qui de iure aut consuetudine præscripta vel priuilegio illarum cognitionem habent terminari & fieri debeant. Et ne sub vmbra appellationũ, quæ nimium & nonnunquam friuolę interponi consueuerunt, atque etiam in eadem instantia ad prorogationem litium sæpe multiplicari iniustis vexationibus materia præbeatur, volumus quod si quis offensus coram suo iudice iustitiæ complementum habere non possit ad immediatum superiorem per appellationem recursum habeat, nec aliquem superiorem etiam ad nos & successores nostros, vel sedem prædictam, omisso medio, nec à grauamine in quacunque instantia ante diffinitiuam sententiam quomodolibet appelletur, nisi forsitan tale grauamen extiterit quod in diffinitiua reparari nequiret, & eo casu non nisi ad imediatum superiorem liceat appellari. Si quis vero imediate subiectus sedi Apostolicæ ad eandem sedem duxerit appellandum, causa committatur in partibus per rescriptum vsque ad finem litis, videlicet vsque ad tertiam sententiam conformem inclusiue si ab illis appellari contigerit, nisi propter defectum denegatę iustitiæ, aut iustum metum, & tunc committi debeat in partibus conuicinis, & cum causarum expressione, quæ etiam de illis etiam legitime aliàs q̃ per iuramentum coram iudicibus à sede Apostolica deputandis constare debeat. Processus aũt cõtra p̃missa attemptatos nullos & irritos esse volumus, ac rescripta cõtra p̃missa impetrantes in expẽsis, damnis, & interesse cõdemnari debere decernimus atque declaramus. Sanctæ vero Romanæ Ecclesiæ Cardinales qui pro vniuersali ecclesia continue laborant, necnon dictæ sedis officiales, officia sua actu exercentes sub præsenti decreto non intendimus comprehendi. Statuimus etiam & ordinamus quod iudices causas quę in partibus teminari debent coram eis pro tempore pendentes sub pęna excommunicationis & priuationis beneficiorum per eos obtentorum eo ipso incurrenda infra biennium terminare debeant. Pars vero diffugiens, & expeditionem ipsius causæ malitiose impediens, grauissime per eosdem iudices mulctetur, etiam vsque ad priuationem iuris in huiusmodi processu prætensi, si eis visum fuerit, super quo eorum conscientias oneramus, ab interlocutoriis autem secundo, à diffinitiuis vero tertio duntaxat prouocare licere decernimus. Volumusq; secundam sententiam interlocutoriam conformem, & tertiam diffinitiuam etiam conformem omni mora cessante executioni debite demandari debere, quacunque appellatione interposita non obstante. Statuimus quoque quod quicunq;, dummodo non sit violentus, sed habens coloratum titulum pacifice, & sine lite Prælaturam dignitatem, personatum, administrationem, vel officium sed quodcunque beneficium ecclesiasticum triennio proximo hactenus possidet, vel pro tempore possidebit in petitorio vel possessorio à quoquam etiam ratione iuris nouiter re-

perti molestari nequeat, præterquam prætextu hostilitatis, aut alterius legitimi impedimenti, de quo protestari, & illud iuxta Concilium Viennensi intimari debeat, lis autem hoc casu quo ad futuras controuersias intelligatur, si ad executionem citationis, iurisq; sui in iudicio exhibitionem, aut terminorum omnium obseruationem processum fuerit. Monemus etiam ordinarios, vt diligenter inquirant, ne quis sine titulo beneficium possideat, & si quem beneficium sine titulo possidere repererint, declarent illi ius non competere cuiusuis temporis detentione non obstante: de ipsoq; beneficio possit illi (dummodo non sit intrusus, vel violentus, aut aliàs indignus) vel alteri idoneo prouideri. Et insuper statuimus quòd quicunq; clericus cuiuscunq; conditionis, status, religionis, dignitatis, etiam si Pontificalis, vel alterius præeminentiæ fuerit, qui post habitam præsentium notitiam, quam habere præsumatur, post duos menses post earundem præsentium publicationem in ecclesiis cathedralibus factam, quam ipsi diocesani omnino facere teneantur, postquam præsentes ad eorum notitiam peruenerint, publicus concubinarius à perceptione fructuum omnium beneficiorum suorum trium mensium spatio sit ipso facto suspensus, quos suus superior in fabricam, vel aliam euidentem ecclesiarum vtilitatem, ex quibus hii fructus percipiuntur, conuertat: necnon huiusmodi publicum concubinarium, vt primum talem esse nouerit mox suus superior monere teneatur, vt infra breuissimum terminum concubinam dimittat, & si illam non dimiserit, vel dimissam aliam publice resumpserit, inhibemus vt ipsum omnibus suis beneficiis omnino priuet. Et nihilominus ii publici concubinarii vsque quo cum eis per suos superiores post ipsarum concubinarum dimissionem, manifestamq; vitæ emendationem fuerit dispensatum, ad susceptionem quorumcunq; honorum, dignitatum, beneficiorum, officiorumue sint inhabiles, qui si post dispensationem reciduo vomitu ad huiusmodi publicum concubinatum redierint, sine spe alicuius dispensationis ad prædicta prorsus inhabiles existant: quodq; si hii ad quos talium correctio pertinet, eos, vt prædictum est, punire neglexerint, eorum superiores tam in ipsos de neglectum, quam in illos pro concubinatu modis omnibus digna punitione animaduertant, in Conciliis etiam prouincialibus, & synodalibus aduersus tales punire negligentes, vel de hoc crimine diffamatos, etiam per suspensionem à collatione beneficiorum, vel alia condigna pęna seueriter procedatur: & si hii quorum destitutio ad nos, & sedem prædictam spectat per Concilia prouincialia, aut suos superiores propter concubinatum publicum reperiantur priuatione digni, statim cum processu inquisitionis ad nos deferantur eadem diligentia, & inquisitio in quibuscunque generalibus capitulis, etiam prouincialibus quoad eos seruetur pęnis aliis contra prædictos, & alios publicos concubinarios à iure statutis in suo robore permansuris. Publici autem intelligendi sunt non solum hii, quorum concubinatus per sententiam, aut confessionem in iure factam, sed per rei euidentiam, quæ nulla possit tergiuersatione celari, notorium est, sed etiam qui mulierem de incontinentia suspectam, & diffamatam tenent, & per suum superiorem admoniti ipsam cum effectu non dimittunt. Quia vero in quibusdam regionibus nonnulli iurisdictionem ecclesiasticam habentes pecuniarios quæstus à concubinariis percipere non erubescunt, patientes eos in tali fęditate sordescere, sub pęna maledictionis æternæ præcipimus ne deinceps sub pacto compositione, aut spe alterius quæstus, talia quouismodo tolerent, aut dissimulent, alioquin vltra præmissam negligentiæ pęnam duplum eius quod propterea acceperint restituere, & ad pios vsus omnino conuertere teneantur, & compellantur. Ipsas autem concubinas, aut suspectas prælati omnibus modis curent à suis subditis per auxilium, & brachii sæcularis inuocationem, si opus fuerit, pęnitus arcere, qui etiam filios ex tali concubinatu procreatos apud patres suos cohabitare non permittant. Iubemus insuper quòd in prædictis synodis, & capitulis præmissa publicentur, & vt quilibet suos subditos ad ipsarum cōcubinarum dimissionem moneant diligenter iniungimus. Præterea omnibus sæcularibus viris, etiam si Regali præfulgeant dignitate, ne ullum qualecunq; inferant impedimentum, quocunque quæsito colore prælaus, qui ratione officii sui aduersus subditos suos pro huiusmodi concubinatu, & aliis casibus sibi à iure permissis procedunt. Et cum omne fornicationis crimen lege diuina prohibitum sit, & sub pęna peccati mortalis necessarium euitandum, monemus omnes laicos, tam vxoratos, q̃ solutos, vt similiter à concubinatu abstineant: nimis enim reprehensibilis est qui vxorem habet, & ad aliam vxorem, seu mulierem accedit: qui vero solutus est, si continere nolit, iuxta Apostoli consilium vxorem ducat, pro huiusmodi autem diuini obseruantia præcepti, hii ad

quos

quos pertinet tam salutaribus monitis, quàm aliis canonicis remediis omni studio laborent. Statuimus insuper quòd ad vitandum scandala, & multa pericula, subueniendumq; conscientiis timoratis, quòd nemo deinceps à communicatione alicuius in sacramentorum administratione, vel receptione, aut aliis quibuscunque diuinis, vel extra prætextu cuiuscunque sententiæ, aut censuræ ecclesiasticæ, seu suspensionis, aut prohibitionis ab homine, vel à iure generaliter promulgatæ, teneantur abstinere, vel aliquem vitare, vel interdictum ecclesiasticum obseruare, nisi sententia, prohibitio, suspensio, vel censura huiusmodi fuerint vel contra personam, Collegium, Vniuersitatem, ecclesiam, aut locum certum, aut certam à iudice publicata, & denunciata specialiter, & expresse, aut seu notorie iu excommunicationis sententiam constiterit incidisse, quòd nulla possit tergiuersatione celari, aut aliquo iuris suffragio excusari, cum à communione illius abstinere volumus, iuxta canonicas sanctiones. Per hoc tamen huiusmodi excommunicatos, suspensos, interdictos, seu prohibitos non intendimus in aliquo releuare, nec eis quomodolibet suffragari. Et quoniam ex indiscreta interdictorum promulgatione multa consueuerunt scandala euenire, statuimus quòd nulla ciuitas, oppidum, castrum, villa, aut locus ecclesiastico supponi possit interdicto, nisi ex causa, seu culpa ipsorum locorum, aut domini, seu Rectoris, vel officialium: ptopter culpam autem, seu causam alterius cuiuscunq; priuatæ personæ huiusmodi loca interdici nequaquam possint, auctoritate quacunque ordinaria, vel delegata, nisi talis persona prius fuerit excommunicata, ac denunciata, seu in ecclesia publicata, aut domini, seu Rectores, vel Officiales ipsorum locorum auctoritate iudicis requisiti, huiusmodi personam excommunicatam infra biduum inde cum effectu non eiecerint, aut ad satisfaciendum compulerint, qua etiam post biduum eiecta recedente, vel satisfaciente, mox ad diuina resumi possint, quòd etiam in pendentibus locum habere decernimus. Necnon Constitutionem de eorundem fratrum nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium consilio ęditam, quam cum irritanti decreto statuimus, decreuimus, & ordinauimus quòd ex tunc de cętero perpetuis futuris temporibus de cessione regiminis, & administrationis ecclesiarum, & monasteriorum, facta per eos, qui ecclesiis, & monasteriis ipsis præerunt, seu illa in administrationem, seu commendam, aut vt aliis vnita, aut aliàs obtinebant, resignatione aliorum quorumcunque beneficiorum ecclesiasticorum, seu cessioni iuris in eis, vel ad ea quomodolibet competentis, aut priuationis, vel depositionis, aut censurarum fulminatione, etiam in literis Apostolicis à nobis, & sede Apostolica, etiam Motu proprio pro tempore emanatis, quæ in manibus Romani Pontificis factæ dicerentur contentis, etiam si super illis narrantis fundaretur intentio constare, & apparere deberet per publica instrumenta, vel documenta auctentica. Alioquin tam in iudicio, quàm extra illud, narratiuæ, & assertiones huiusmodi in præiudicium tertii minime stari, nec ex illis alicui præiudicium afferri debere, nisi de huiusmodi narratiua, & assertione etiam in literis Apostolicis facta altero ex præmissis modis doceretur innouamus, illamque perpetuis futuris temporibus inuiolabiliter obseruari mandamus. Et quia ad supradictam concordiam cum præfato Francisco Rege ob illius sinceram deuotionem erga nos, & sedem prædictam ostensam, cum ad præstandam nobis reuerentiam, & filialem obedientiam ad ciuitatem nostram Bononiæ personaliter accessit consentimus, illamq; inuiolabiliter obseruari desideramus, illam veri contractus, & obligationis inter nos, & sedem Apostolicam prædictam ex vna, & præfatum Franciscum Regem, & Regnum suum ex altera partibus, legitime initi, vim, & robur obtinere, ac illi, & præsentibus in aliqua sui parte per quascunque literas, & gratias per nos, & successores nostros desuper concedendas derogari, clausulamq; cum earundem derogatione præsentium latissime extendenda, ac quòd eædem præsentes literæ, & earum tenor pro expressis habeantur in quibusuis supplicationibus pro tempore signatis appositam, nihil pęnitus operari, & illius vigore in literis Apostolicis super ipsis supplicationibus conficiendis quicquam per quod præsentibus, aut alicui particulæ de contentis in eis derogaretur, seu derogari videretur, narrari non possit, & sic per quoscunque iudices, etiam Commissarios, etiam causarum palatii Apostoli Auditores, & præfatæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales in quibusuis causis super præmissis, vel eorum aliquo pro tempore motis iudicari, diffiniri, &

ſententiari debere, ſublata eis aliter ſententiandi, & diffiniendi omnimoda facultate & auctoritate, necnon irritum & inane quicquid ſecus ſuper hiis vel eorum aliquo à quoquam quauis auctoritate etiam per nos & ſucceſſores noſtros præfatos ſcienter, vel ignoráter cõtigerit attemptari decernimus. Volumus aũt q̃ ſi præfatus Rex præſentes literas, ac omnia & ſingula in eis contenta quæ in prima futura Seſſione præſentis Concilii Lateranenſis approbare, & confirmare facere promiſimus, infra ſex menſes à die approbationis, & confirmationis computandos non approbauerit, & ratificauerit, & ea perpetuis futuris temporibus in Regno ſuo, & omnibus aliis locis, & dominiis dicti Regni per omnes Prælatos, & alias etiam eccleſiaſticas perſonas, ac Curias Parlamentorum legi, publicari, iurari, & regiſtrari ad inſtar aliarum Conſtitutionum Regiarum, & de acceptatione, lectione, publicatione, iuramento, & regiſtratione prædictis infra prædictum tempus per omnium & ſingulorum ſupradictorum patentes literas, aut auctenticas ſcripturas nobis non tranſmiſerit, aut Nuncio noſtro apud ipſum Regem exiſtenti, per eum ad nos deſtinandas non conſignauerit, & deinde ſingulis annis etiam legi, prout aliæ ipſius Franciſci Regis Conſtitutiones, & ordinationes, quæ in viridi ſunt obſeruantia, obſeruari debent, inuiolabiliter obſeruari cum effectu non fecerit, præſentes literæ, & inde ſecuta quæcunque ſint caſſa, & nulla, nulliuſq; roboris vel momenti. Et cum omnium quæ in Regno Delphinatu, & Comitatu prædictis agantur notitiam non habeamus conſuetudines ſtatuta, ſeu vſus libertati eccleſiaſticæ, & auctoritati ſedis Apoſtolicæ quomodolibet præiudicantia ſi qua in Regno Delphinatu, & Comitatu prædictis alias quàm in præmiſſis exiſtant non intendimus nobis, & eidem ſedi in aliquo præiudicare, ſeu illa tacite vel expreſſe quomodolibet approbare. Et nihilominus præfato Franciſco, & pro tempore exiſtenti Francorum Regi in virtute ſanctæ obedientiæ mandamus quatinus per ſe, vel alium, ſeu alios in dignitate eccleſiaſtica conſtitutos præſentes literas, ac omnia, & ſingula in eis contenta quando & quotiens opus fuerit publicari, & ea inuiolabiliter obſeruari faciat. Contradictores cuiuſcunque dignitatis & præeminentiæ fuerint per cenſuras eccleſiaſticas, & pecuniarias pęnas, aliaq; iuris & facti quęuis opportuna remedia appellatione qualibet omnino poſtpoſita compeſcendo. Non obſtantibus omnibus ſupradictis: aut ſi aliquibus communiter, vel diuiſim ab eadem ſit ſede indultum, quòd interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per literas Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem. Forma vero ſupradicti mandati Apoſtolici ſequitur, & eſt talis.

LEO Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Venerabili fratri Epiſcopo N. & dilectis filiis Capitulo ſinguliſq; Canonicis eccleſiæ N. ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Vitæ ac morum honeſtas, aliaq; laudabilia probitatis, & virtutum merita, ſuper quibus dilectus filius N. apud nos fidedigno commendatur teſtimonio, nos inducunt, vt ſibi reddamur ad gratiam liberales. Hinc eſt quòd nos cupientes vt eidem N. iuxta illius quæ olim per fęlicis recordationis Gregorium Papam VIII prædeceſſorem noſtrum ad tunc Epiſcopum Nouiomenſem directa extitit, quæ incipit Mandatum, & aliarum duarum illam immediate ſequentium decretalium formas de Canonicatu, & præbenda, aut dignitate, perſonatu, adminiſtratione, vel officio veſtræ, vel alterius eccleſiæ, aut alio beneficio cum cura, vel ſine cura, etiam ſi parrochialis eccleſia, vel eius perpetua Vicaria, aut Capella, ſiue perpetua Capellania ad veſtram collationem, nominationem, ſeu præſentationem, & aliam quamcunque diſpoſitionem prouideri poſſit, ac volentes præfato N. meritorum ſuorum intuitu gratiam facere ſpecialem, ipſumq; N. à quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſq; eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pęnis à iure, vel ab homine quauis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit ad effectum præſentium duntaxat conſequendum harum ſerie abſoluentes, & abſolutum fore cenſentes, necnon omnia, & ſingula beneficia eccleſiaſtica cum cura, & ſine cura quæ præfatus N. etiam ex quibuſuis Apoſtolicis diſpenſationibus obtinet, & expectat, ac in quibus, & ad quæ ius ſibi quomodolibet competit quæcunque, quotcunque, & qua-

liacunque sint, eorumque fructuum, reddituum, & prouentuum veros annuos valores, ac huiusmodi dispensationum tenores præsentibus pro expressis habentes, Motu proprio non ad ipsius N. vel alicuius alterius pro eo nobis super hoc oblatę petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus quatinus si vobis pro alio non scripserimus qui simile mandatum, aut similem gratiam prosequatur Canonicatum & præbendam, aut dignitatem, personatum, administrationem vel officium vestræ, vel alterius ecclesiæ, aut aliud beneficium ecclesiasticum cum cura vel sine cura, etiam si parrochialis ecclesia, vel eius perpetua Vicaria aut Capella, vel perpetua Capellania fuerit ad vestram collationem, prouisionem, præsentationem, nominationem, seu quamuis aliam dispositionem pertinens, etiam si dignitati, personatui, administrationi, vel officio huiusmodi cura immineat animarum, dummodo talis dignitas electiua non existat cum creatione in Canonicum vestræ vel alterius ecclesiæ, & si in ea statuto & priuilegio expresse caueatur, quod nulli de dignitate, personatu, administratione, vel officio prouideri possit, nisi cum effectu illius ecclesiæ Canonicus existat Canonicatum huiusmodi ecclesiæ cum plenitudine iuris Canonici, & non obstante de certo Canonicorum numero ad effectum huiusmodi dignitatem, personatum, administrationem, vel officium duntaxat obtinendi, & non aliàs auctoritate Apostolica, tenore præsentium conferimus, & de illo etiam prouidemus si quem, quam, vel quod post mensem postquam præsentes literæ vobis præsentatæ fuerint extra Romanam curiam vacare contigerit cum plenitudine iuris Canonici, ac omnibus iuribus & pertinentiis suis eidem N. conferatis, & de illo, aut illa prouideatis, seu ipsum ad illum, illam, vel illud præsentetis, aut nominetis, ipsumque N. in Canonicum, & in fratrem vestræ vel alterius ecclesiæ ad effectum tantum obtinendi dignitatem, personatum, administrationem, vel officium huiusmodi recipiatis, stallum sibi in choro, & locum in Capitulo cum plenitudine iuris Canonici assignetis. Inducentes eundem N. vel procuratorem suum eius nomine in corporalem possessionem, Canonicatum, præbendæ, aut dignitatis, personatus, administrationis, vel officii, seu beneficii huiusmodi, iuriumque & pertinentiarum vniuersorum prædictorum, defendentesque inductum, ac facientes N. vel pro eo procuratorem prædictum ad præbendam aut dignitatem, personatum, administrationem, vel officium, seu beneficium huiusmodi quodcunque fuerit, vt moris est, admitti, sibique de illius, vel illorum fructibus, redditibus, prouentibus, iuribus, & obuentionibus vniuersis integre responderi. Non obstantibus de certo Canonicorum numero, vt præfertur, & aliis constitutionibus et ordinationibus Apostolicis, ac dictæ vestræ vel alterius ecclesiæ iuramento confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus contrariis quibuscunque. Aut si vobis ab Apostolica sit sede indultum, quòd ad receptionem, vel prouisionem alicuius minime teneamini, quódque de Canonicatibus, & præbendis, seu dignitatibus, personatibus, administrationibus, vel officiis vestræ, vel alterius ecclesiæ, aut aliis beneficiis ecclesiasticis quibuscunque ad vestram collationem, prouisionem, præsentationem, nominationem, seu quamuis aliam dispositionem communiter, vel diuisim pertinentibus, nulli valeat prouideri per literas Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, & qualibet alia dictæ sedis indulgentia generali vel speciali cuiuscunque tenoris existat, per quam præsentibus non expressam, vel totaliter non insertam effectus huiusmodi gratiæ impediri valeat quomodolibet vel differri, & de qua cuiusque toto tenore habenda sit in nostris literis mentio specialis. Seu si dictus N. præsens non fuerit ad præstandum de obseruandis statutis, & consuetudinibus vestræ, vel alterius ecclesiæ solitum iuramentum, dummodo in absentia sua per procuratorem idoneum, & cum ad ecclesiam ipsam accesserit, corporaliter illud præstet. Dat. &c.

Dilectis filiis N. & N. ac N. Officialibus salutem, & Apostolicam benedictionem. Hodie cupientes, vt dilecto filio N. clerico N. diocęsi iuxta illius quæ olim per fęlicis recordationis Gregorium Papam VIII prædecessorem nostrum ad tunc Episcopum Nouiomensem directa extitit, quæ incipit Mandatum, & aliarum duarum illam immediate sequentium Decretalium formas de Canonicatu, & præbenda, aut dignitate, personatu, administratione, vel officio ecclesiæ N. aut alio beneficio ecclesiastico, cum

cura, vel sine cura prouideri posset motu proprio venerabili fratri nostro Episcopo N. et dilectis filiis Capitulo, singulisq; Canonicis ecclesię N. per alias nostras literas mandauimus quatinus si eis communiter vel diuisim pro alio non scripsissemus, qui simile mandatum, aut similem gratiam prosequeretur, eidem N. Canonicatum, & praebendam, aut dignitatem, personatum, administrationem, vel officium, aut beneficium ecclesiae N. aut aliud beneficium ecclesiasticum ad eorum collationem, prouisionem, praesentationem, nominationem, seu quamuis aliam dispositionem communiter vel diuisim pertinentia, si quem, quam, vel quod post mensem post praesentationem earundem literarum vacare cōtingeret cum plenitudine iuris Canonici, ac omnibus iuribus & pertinentiis suis, prout ad eos communiter vel diuisim pertineret, conferrent, & assignarent, aut eum ad illa praesentarent eligerent nominarent, seu de illis prouiderent prout in eisdem literis plenius cōtinetur. Quo circa discretioni vestrae per Apostolica scripta, motu simili mandamus quatinus vos, vel duo, aut vnus vestrum, per vos, vel alium, seu alios si Episcopus, Capitulum, & Canonici praedicti canonicatum & pręebendam, aut dignitatem, personatum, administrationem, vel officium, aut beneficium huiusmodi eidem N. conferre & assignare, ac de illis etiam prouidere recusauerint, seu distulerint, aut negligentes fuerint canonicatum, & praebendam, aut dignitatem, personatum, administrationem, vel officium huiusmodi cum plenitudine iuris Canonici, ac omnibus iuribus, & pertinentiis supradictis, eidem N. conferre, & assignare, necnon eundem N. ad illa, vt moris est, admittere, & in Canonicum recipere, & in fratrem stallo sibi in choro, & loco in capitulo assignatis, omniaq; & singula alia in dictis literis contenta alias iuxta earundem continentiam, ac formam in omnibus, & per omnia facere & exequi curetis: contradictores prout iustitia suadebit, ad hoc compescendo, non obstantibus omnibus, quae in dictis literis voluimus non obstare. Dat. &c. Pro regularibus autem similis forma illis conueniens detur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum statuti, ordinationis, suspensionis, astrictionis, declarationis, praecepti, iniectionis, nominationis, innouationis, consensus, decreti, voluntatis, promissionis, & mandati infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romae apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicae Millesimo Quingentesimo Quintodecimo, Kalen. Septembris, Pontificatus nostri Anno Quarto.

Nos igitur vt literae ipsae quae ob id praecipue ęditae fuerunt, vt in corpore mistico, sancta videlicet Ecclesia perpetua charitas & pax inuiolata perdurent, & si qua membra dissentiant ea commode suo reinserantur corpori, eo magis obseruentur quo clarius constiterit ipsas literas ea matura & salubri deliberatione, ac nobis dicto sacro Lateranensi approbante Concilio approbatas & innouatas qua statutae & ordinatae fuerunt licet ad earundem literarum subsistentiam & validitatem alia approbatione non indigerent, ad abundantiorem tamen cautelam, vt eo tenacius obseruentur, & difficilius tollantur, quo tantorum patrum fuerint maiore approbatione munitae, literas praedictas cum omnibus & singulis statutis, ordinationibus, decretis, diffinitionibus, pactis, conuentionibus, promissionibus, voluntate, ac pęnis inhibitione, aliisq; omnibus, & singulis clausulis in eis contentis, illa praesertim, qua volumus quòd si praefatus Franciscus Rex supradictas literas, ac omnia & singula in eis contenta intra sex menses à data praesentium computandos non approbaret, & ratificaret, & ea perpetuis futuris temporibus in Regno suo, & aliis locis, & dominiis dicti Regni per omnes Praelatos, et alias ecclesiasticas personas, ac Curias Parlamentorum acceptari, legi, publicari, iurari, et registrari ad instar aliarum Constitutionum Regiarum, et de acceptatione, lectione, publicatione, iuramento, et registratione praedictis intra praedictum tempus per omnium et singulorum supradictorum patentes literas, aut auctenticas scripturas nobis non transmitteret, aut Nuncio nostro apud ipsum Regem existenti per eum ad nos destinandas non consignaret, et deinde singulis annis etiam legi, prout aliae ipsius Francisci Regis Constitutiones et ordinationes, quae in viridi sunt obseruantia obseruari debent, inuiolabiliter obseruari cum effectu non fecerit, literae ipsae et inde secuta quęcunque essent cassa et nulla, nullusq; roboris vel momenti, sacro Lateraneñ Cōcilio approbante, Apostolica auctoritate et potestatis plenitudine appbamus, et innouamus, easq; inuiolabiliter et irrefragabiliter

obseruari, & custodiri mandamus, roburque perpetuæ firmitatis in euentum dictarum approbationis, & ratificationis, & non aliter, nec alio modo obtinere, omnesque in dictis literis comprehensos ad ipsarum literarum ac omnium & singulorũ in eis expressorum obseruationem sub censuris & pœnis, ac aliis in eis contentis iuxta earundem literarũ tenorem & formam teneri & obligatos esse decernimus, non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac omnibus illis quæ in dictis literis voluimus non obstare, cæterisque contrariis quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ approbationis, innouationis, mandati, decreti, & declarationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ in publica sessione in Lateranensi sacrosancta Basilica solemniter celebrata, anno incarnationis Dominicæ M D X V I. Quartodecimo Kalen. Ianuarias, Pontificatus nostri Anno Quarto.

Visa Io. Saluius.

Bembus.

Lecta in vndecima Sessione in sacrosancta Lateraneñ. Basilica solemniter celebrata.

Contra Barones, & Communitates permittentes latrocinia fieri venientibus ad Vrbem, & recedentibus ab ea.

LEO Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Romani Pontificis prouidentia circunspecta prædecessorum suorum gesta, quæ præcipue pro venientium ad Almam Vrbem totius orbis caput, & recedentium ab ea securitate, & commodo facta sunt, pensatis opportunis occasionibus innouat, atque extendit, prout conspicit in domino salubriter expedire. Dudum siquidem à fe. re. Iulio Papa II, prædecessore nostro emanarunt literæ in forma Breuis tenoris subsequentis, IVLIVS Papa II. Dilectis filiis Baronibus, & Domicellis, ac Communitatibus, & Vniuersitatibus Terrarum, & Castrorum eorundem, necnon aliis Ciuitatibus, & Vniuersitatibus Oppidorum, & Terrarum S. R. E. mediate, vel immediate subiectis, salutem, & Apostolicam benedictionem. Quia nihil est, quod magis expediat nostræ Almæ Vrbi, & curiæ, ac cæterorum subditorum S.R.E. quieti, & regimini, quàm quòd euntes, & redeuntes ad eundem, ac cæteras terras eiusdem S.R.E. secure, & libere sine cursione, offensione, & inuasione latronum, furum, ac sycariorum, & aliorum maleuiuentium stare, ire, & reddire possint, & valeant, ac propterea, tam de iure communi, quàm ex specialibus ordinationibus fe. re. Pauli II, & Sixti IIII, nostri secundum carnem patrui, ac Innocentii VIII, & Alexandri VI prædecessorum nostrorum Romanorum Pontificum statutum fuerit, vt omnes Barones, & Domicelli, & Vniuersitates castrorum eorundem, ac Ciuitates, etiam cæteræ terræ, & oppida S.R.E. mediate, & immediate subiecti, & subiectæ, eorum Terras, Oppida, Villas, & Territoria quæcunque, à dictis latronibus, sycariis, furibus, & aliis delinquentibus custodirent, & secura, ac libera facerent, alias ad emendandum omnium damnorum, & rerum subtractarum tenerentur, & obligarentur. Idcirco prædecessorum nostrorum vestigia insequentes, pro pace, & quiete dictæ Vrbis, & omnium Terrarum prædictarum, omniumque incolarum, & venientium ad easdem securitate, vobis omnibus, & vestrum cuilibet tenore præsentium expresse mandamus, vt vestras Terras, Communitates, Vniuersitates, Villas, & Castra, ac Territoria omnia à præfatis viris facinorosis, latronibus, furibus, sycariis, & aliis delinquentibus à die intimationis præsentiũ earundem secura, & libera teneatis, reseruetis, & custodiatis, quod si secus feceritis, tam pœnas iuris, quàm alias pœnas, & censuras à prædecessoribus nostris prædictis super his promulgatas ipso facto vos, & quemlibet vestrum incurrere decernimus & declaramus. Mandantes insuper venerabili fratri Raphaeli Episcopo Albaneñ. Camerario nostro, ac dilectis filiis Clericis, & Præsidentibus Cameræ Apostolicæ, necnon Almæ Vrbis Senatori, & aliis Officialibus, Legatis, & Gubernatoribus Prouinciarum, Ciuitatum, Terrarum, & locorum eiusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ quatenus ad denunciationem, & querelam eorum, qui inuasi, spoliati, aut aliquod aliud damnũ ab hmôi latronibus, furibus, & sycariis passi fuerint, pro satisfactione eorũ ad declarationem dictarũ pœnarũ, & emendationem dictorũ damnorũ,

iuxta formam, & tenorem constitutionum prædictarum, & præsertim constitutionis, & ordinationis præfati Alexandri VI prædecessoris nostri via executiua procedãt, & procedere debeant, alioquin vbi requisiti fuerint, & illa exequi neglexerint, ta m ipsos, quàm vos, & vestrum quemlibet ad emendationem dictorum damnorum teneri volumus, decernimus, & declaramus, non obstantibus quibuscunque. Datum Romæ apud sanctum Petrum, die octaua Nouembris, M D IIII, Pontificatus nostri Anno Primo.

NOS itaq; cupientes literas prædictas pro venientium ad almam Vrbem, & ab ea recedentium tutela, & commodo inuiolabiliter obseruari, Motu proprio, & ex certa nostra scientia, literas prædictas, auctoritate Apostolica, tenore præsentium innouamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus illasq; perpetuis futuris temporibus inuiolabiliter obseruari debere decernimus. Et insuper cum huiusmodi furta, delicta, & derobationes fiant in syluis, nemoribus, lateribus, & in locis occultis, & secretis, non adhibitis, nec præsentibus testis, adeo quod sine maxima difficultate per ipsos spoliatos, & derobatos, furta, & valor rerum subtractarum & ablatarum probari non possint, statuimus, & ordinamus, ꝙ quoad probationem bonorũ subtractorum, & eorum valorem, stetur declarationi præfatorum Præsidentium, & Clericorum ipsius Cameræ Apostolicæ, qui diligenter considerata qualitate personarum spoliatarum, & derobatarum, exposita quantitate furtorum, & aliis circunstantiis, & coniecturis, recepto iuramento ipsarum personarum derobatarum, seu mercatorum, quorum bona ablata existebant, super quibus præfatorum Præsidentium, & Clericorum conscientiam oneramus, furtum, & eius valorem declarare debeant: & quòd si derobatio, seu furtum in confinibus diuersorum territoriorum, diuersarum Communitatum, seu dominorum, vel iuxta huiusmodi confines derobatus contra dominum territoriorum prædictorum, aut Communitatem, quam, & quem elegerit ad recuperationem rerum sibi ablatarum agere possit, & valeat, ab actione, quam ipse derobatus intentauerit, discedere si ei placuerit, & contra aliũ agere licite possit (cum domini confinium prædictorum illos non custodiendo in præmissis culpa non careant) reseruato tamen soluenti iure agendi contra conterminos. Et vt quantum fieri potest, omnis occasio crassandi, & derobandi sublata esse videatur, eisdem Motu, & scientia, ac tenore præcipimus & mandamus sub Duorum Millium Ducatorum Cameræ Apostolicæ applicandorum pœnis similibus, omnibus, & singulis antedictis, ne fures, latrones, & crassatores in syluis, & sepibus latibula faciant, ne ibi se abscondere possent, vt prope vias publicas vtrinq; ad medium miliare arbores, & sepes, & quæcunq; latibula incidere, seu incidi, ac amouere, seu amoueri, & extirpari facere infra duos menses à die publicationis præsentiũ computandos, & sic incisas conseruare, & manutenere omnino teneantur, & debeant. Sicq; per Clericos dictæ Cameræ, ac quoscunq; alios Iudices, & Commissarios, etiam S.R.E. Cardinales, & sacri Palatii Apostolici causarum Auditores iudicari, ac definiri, & exequi debere, sublata eis, & eorum cuilibet aliter iudicandi, & interpretandi facultate decernimus summarie, & absque iudicii tela. Mandantes propterea eisdem Raphaeli Episcopo, & Camerario, ac Præsidentibus, & Clericis pro tempore existentibus, vt præmissa omnia, & singula ab omnibus inuiolabiliter obseruari faciant, & contrafacientes ad illorum obseruationem per supradictas pœnas iuxta stylum ipsius Cameræ compellant. Volumus autem quòd præsentium transumptis manu vnius Clerici, et vnius notarii eiusem Cameræ subscriptis, eadem prorsus fides indubia adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si essent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ innouationis, communitionis, decreti, statuti, ordinationis, onerationis, præcepti, mandati, et voluntatis infringere, vel eĩ ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ, M D V I I I, Kalendis Septembris, Pontificatus nostri Anno Sexto.

Quòd Procuratores non matriculati in causis comparere non possint.

CVM perceperimus nonnullos in palatio nostro Apostolico, doctrina, et practica insufficientes, non sine decoris eiusdem diminutione, ac legitimo damno, cum inter alia sæpius processus causarum per illos institutos nullitatibus subiici comperiantur, absque aliquo ipsorum examine, vel approbatione, contra tenorem literarum, quæ à nobis super hoc emanarunt, procuræ officium arroganter exercere. Ideo volentes omnino quæ decreui-

mus in eisdem literis inuiolabiliter obseruari, Motu proprio, ex certa nostra scientia, &c. vobis dilectis filiis Decano, & Auditoribus eiusdem Palatii, Curiaeq; causarum Camerae Apostolicae generali Auditori, nunc & pro tempore existentibus, & cuilibet vestrum committimus, & mandamus, ne de caetero, perpetuis futuris temporibus, tales, sed tantum illos, qui in matricula Procuratorum Romanae Curiae, nunc, & pro tempore annotati fuerint, ac ipsorum, & cuiuslibet ipsorum substitutos, vel substituendos ab eis ita designandos, vt substituens pro culpa substitutorum efficaciter obligetur, quorum nomina per officiales dicti collegii volumus significari, ad actus iudiciales in quibuscunq; causis coram vobis, seu quibusuis aliis delegatis Apostolicis pro tempore pendentibus admittatis, & admitti faciatis, vel permittatis: Decernentes ex nunc irritum & inane quicquid in eisdem per alios factum, gestum, vel attentatum fuerit. Et nihilominus praedicti non matriculati postquam semel ad instantiam dicti Collegii sub pęnis per executores infrascriptos, vel eorum alterum appōnendi, & cui, vel quique executori videbitur applicandi moniti ab his non abstinuerint, pęnas prędictas incurrant, & si bis eas contrauenire contingat, in duplo mulctari, in carceribus per mensem detineatur, & ab ipso officio procurae, & eius exercitio omnino repellantur, ipsumq; Collegiū etiam Apostolica auctoritate iamdudum erectum, illiusq; statuta, & ordinationes, ad quae etiam super praemissis condenda, & etiam iam facta, & fienda quaecunq; corrigenda, & reformanda omnimodam facultatem concedimus, expresse approbamus, et confirmamus, & Apostolicae potestatis robur adiicimus, etc. Executores autem praesentis nostri mandati vos dilectos filios eiusdem Palatii Apostolici Decanum, et Auditorem Camerae pro tempore existentes, et vestrum quemlibet. Ita tamen quòd idem Decanus in et de litibus et causis coram eo, seu alio eiusdem Rotae Auditore, pro tempore pendentibus solum et duntaxat, ac solus, et insolidum Executor existat totiens quotiens occurrerit, quoad Procuratores, et Sollicitatores coram eis respectiue comparentes totiens quotiens occurrerit. Quibus eorum ordinationibus, et mandatis per quoscunq; Baricellum, et Marescallos, et Executores Almae Vrbis parentibus fore decernimus, et perpetuo deputamus. Et ne de pręmissis aliquis ignorantiam praetendere possit, quòd praesens perpetuo valiturum mandatum, in acie Campi Florae, et in valuis Cancellarię Apostolicae huius Almae Vrbis affigatur, et ibidem per affixionem huiusmodi publicetur. Et quòd affixioni praedictae, ac si omnibus, quos tanget, personaliter intimatum foret, stetur omnino, et in libris Camerae Apostolicae registretur, expresse volumus, ac mandamus. Decernentes irritum et inane etc. quibuscunq; contrariis non obstantibus. Datum Montisflasconis Quarto Nonas Octobris, Pont. nostri Anno Sexto.

Placet, et ita motu proprio mandamus. I.

Quòd à sententiis latis super aedificiis, et aliis bonis appellari non possit, sed infra certum tempus ad Cameram Apostolicam recurratur.

LEO Papa Decimus, Motu proprio. etc. Cum sicut accepimus, non obstantibus quòd iuxta formam literarum super liberatione domorum, et aliorum quorumcunq; locorū rerum, bonorum etiam sub proprietate alicuius ecclesiae, aut piorum locorum existentium, soluta, seu aucta decima parte à nobis emanatarum, tam per Camerarium nostrum, et Magistros Stratarum, quàm etiam per alios per nos deputatos super liberatione censuum, canonum, siue responsionum super eisdem domibus, locis, & bonis consistentium pronunciari, seu declinari contingat, tamen patroni domorum, aut proprietarii dictarum ecclesiarum, & piorum locorum à dictis pronunciis, & sententiis appellare, & per appellationes huiusmodi causas in infinitum protrahere non verentur, contra mentem nostram. Nos igitur attendentes, quòd propter praemissa Ciues, & Curiales, & alii à constructionibus, & ampliationibus aedificiorum, quae non solum ad commodum priuatum, sed etiam publicum, & maximum ornamentum Almae Vrbis nostrae caedunt, pęnitus retrahuntur, ac super his oportune prouidere volentes, Motu simili, & ex certa nostra scientia, auctoritate Apostolica, tenore praesentium perpetuo statuimus, & ordinamus, quòd praetendentes se ex huiusmodi sententiis indebite grauari non debeant, sub pęna Mille Ducatorum auri, Camerae nostrae Apostolicae ipso facto sine aliqua declaratione applicandorum, & damnorum, ac interesse per partem ob inobseruantiam literarum praedictarum quouis modo supportandorum ab ipsis sententiis, et ordinatibus appellare, querelare, seu aliquo modo conqueri. Sed possint ad Came

ram Apostolicam habere recursum, & quaerelam super praemisso augmento, & Praesidefi. dictae Camerae de eo cognoscere. Et partes fecisse debeant, quod cognoscatur, & terminetur infra quindecim dies a dieilatae sententiae huiusmodi porrigi debeat, quibus elapsis, si nõ fuerit aliquid determinatum sententia de qua porrecta fuerat querela, etiã pro dicto augmento decimae partis, prout declaratum fuerit, executioni debitae, omni exceptione remota, demandent. Si vero fuerit in aliquo reformata, reformationi huiusmodi, omni appellatione remota, stari, & exequi debeat, omni sublata appellatione, vel exceptione. Et quia etiam intelleximus in dubium, euocari an literae nostrae praedictae ad vineas, & viridaria se extendant, ea propter ad omne dubium tollendum literas praedictas etiam ad vineas, viridaria, & alia praedicta, tam in vrbe, quam extra, & in locis in dictis literis comprehensis existentia extendi debere decernimus & declaramus. Decernentes irritum, & inane quicquid contra praemissa scienter, vel ignoranter attentatum fuerit, aut in futurum attentari contigerit. Mandantes eidem Camerario, & Camerae Apostolicae, ac Legatis respectiue, vt omnia in dictis literis, ac praesentibus contenta omnino, & effectualiter obseruari faciant, constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, stylo palatii, caeterisq; in contrarium facientibus, non obstantibus quibuscunq;. Volumus autem, quod literarum Apostolicarum praedictarum, ac praesentium transumptis manu vnius Clerici, & notarii Camerae subscriptis, quemadmodum praedictis vbique fides adhibeatur. Datum Romae apud sanctum Petrum, die decimo Ianuarii M D X I X, Pontificatus nostri Anno Sexto.

Placet, et ita motu proprio mandamus. I.

Contra impedientes executionem literarum Apostolicarum.

LEO Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. In supremo Apostolicae sedis solio, meritis licet imparibus, constituti, ad ea libenter intendimus, per quae debitus honor & reuerentia dictae sedi a subditis, & inferioribus, praesertim Pontificali dignitate praeditis impendantur: & si quid peruerse aut minus recte per eosdem inferiores factum aut gestum repetiatur, quod in dictae sedis depressionem, ac malum exemplum & scandalum plurimorum cedat, id per nostrae prouidentiae ministerium reuocetur, & ad debitam normã reducatur, ne membra a capite, cui obedientiam debitam & deuotam praestare tenentur, discordare videantur. Sane licet fe. re. Bonifacii Papae IX, praedecessor noster, ad quem fidedignorum relatione peruenerat, quòd certi Praelati, quibus piae memoriae Vrbanus Papa VI, etiam praedecessor noster concesserat, vt in eorum ciuitatibus, & dioecesibus executio literarum Apostolicarum fieri non posset, nisi literae ipsae Praelatis ipsis, aut eorum officialibus prius exhibitae, & per eos approbatae forent, & eorundem Praelatorum officiales in consuetudinem deduxerant, aliqui vero praetextu statutorum prouincialium, seu synodalium etiam seruabant, quòd nullus literas Apostolicas huiusmodi exequi auderet, nisi postquam praelati, seu officiales ipsi per suas literas quas vidimus nuncupabant, mandarent, & concederent, vt iudices in ipsis literis Apostolicis deputati, & sine licentia vel consensu quorumcunque Praelatorum, vel superiorum, aut officialium eorundem, literas Apostolicas exequi possent & deberent. Tamen nuper in publica signatura coram nobis nonnullae supplicationes propositae fuerunt, continentes q in Toletañ & Carthagineñ ecclesiis sub colore falsitatibus obuiandi editae fuerant constitutiones synodales, quibus caueri dicebatur, vt Tabelliones, & Notarii, etiam a partibus requisiti, literas Apostolicas nullatenus recipere possent, nisi illae prius per Archiepiscopum Toletañ & Episcopum Carthagineñ pro tempore existentes aut eorum officiales examinatae forent, a nobisq; earundem Constitutionum confirmatio peteretur. Nos petitionem huiusmodi vti ratione carentem, cum Romani Pontificis gesta per inferiores sibi & subditos, sine eius speciali licentia examinari non debeant, indecens, & absurdum, quinimmo temerarium esse censentes, quod aliquis quauis occasione literas Apostolicas sine Romani Pontificis speciali commissione examinare velle praesumat: propterea supplicationes ipsas prout merito reiiciendae erant, reiecimus, & coram nobis lacerari fecimus. Ac constitutiones edentium temeritatem tali castigatione reprimere, ac super his tale remedium adhibere volentes, vt aliis in posterum committendi similia aditus praecludatur, Motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac de Apostolicę potestatis plenitudine, literas Bonifacii praedecessoris huiusmodi tenore praesentium approbamus, & innouamus, ac perpetuae firmitatis robur obtinere, illasq; inuiolabiliter obseruari debere decernimus. Necnõ

quæſcunque cõſtitutiones ſynodales, tã in dictis Toletañ & Carthagineñ q̃ quibuſuis aliis eccleſiis per vniuerſum orbem conſtitutis ſuper his factas, Motu, ſcientia, auctoritate, & poteſtate prædictis caſſamus, & annullamus, ac ſtatuimus, & ordinamus quod iudices & executores in literis Apoſtolicis pro tempore deputati, ac Notarii & Tabelliones ſuper his requiſiti, literas ipſas Apoſtolicas ſine alicuius perſonæ cuiuſcunque eccleſiaſticæ, vel mundanæ dignitatis fuerit licentia vel conſenſu exequi poſſint & debeant. Et inſuper vniuerſis Patriarchis, Archiepiſcopis, Primatibus, Epiſcopis, & aliis Prælatis, & perſonis eccleſiaſticis, necnon dilectis filiis Communitatibus ciuitatum, & vniuerſitatibus caſtrorum, oppidorum, terrarum, & locorum, ſub interdicti: ſingularibus vero perſonis eorum, etiam ſingularibus, ſub excommunicationis & anathematis pœnis, quas eo ipſo ſi contrafecerint abſque alia declaratione incurrant, & à quibus non niſi à nobis vel ſucceſſoribus noſtris Romanis Pont. canonice intrantibus, præterquam in mortis articulo conſtituti, & debita ſatiſfactione præmiſſa, abſolui & interdicti huiuſmodi relaxationem obtinere poſſint, in virtute ſanctæ obedientiæ diſtricte præcipiendo mandamus, ne iudices & executores literarum Apoſtolicarum, ac Notarios & Tabelliones ſuper his requiſitos, quo minus literas Apoſtolicas huiuſmodi exequi poſſint quoquomodo impedire præſumant, ac eos qui executionem literarum huiuſmodi impedientibus auxilium, conſilium, vel fauorem quouis modo directe vel indirecte, publice vel occulte præſtare præſumpſerint, etiam ſi Patriarchali, Archiepiſcopali, Primatiali, Epiſcopali, & quauis alia eccleſiaſtica vel mundana, etiam Imperiali, Regali, Reginali, aut Ducali, vel alia præfulgeant dignitate, eidem excommunicationis, & anathematis ſententiæ, à qua non niſi, vt præfertur, abſolui poſſint, ſubiacere: ac Ciuitates, terras, caſtra, oppida, & loca prædicta, & ad quæ inobedientes & contrafacientes declinare, & in quibus moram trahere contigerit, eccleſiaſtico ſuppoſita interdicto, tamdiu firmiter obſeruando, donec compuncti corde huiuſmodi interdicti relaxationem debita ſatiſfactione præmiſſa, meruerint obtinere, ac ibidem permanſerint, & per triduum poſt eorum inde diſceſſum, Motu, ſcientia, auctoritate, & poteſtatis plenitudine ſimilibus decernimus: Ac ſub dictis pœnis etiam mandamus illis, in quorum libris conſtitutiones ſynodales, & prouinciales huiuſmodi deſcriptæ reperiuntur, ita deleri & caſſari faciant, vt amplius legi non poſſint. Non obſtantibus præmiſſis, ac cõſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, necnõ omnibus illis quæ idem Bonifacius prædeceſſor in ſuis literis voluit non obſtare, cõtrariis quibuſcunque. Aut ſi Patriarchis, Archiepiſcopis, Primatibus, Epiſcopis, & aliis perſonis præfatis, vel quibuſuis aliis communiter vel diuiſim ab eadem ſit ſede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, per literas Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem, & quibuſlibet aliis priuilegiis, indultis, & literis Apoſtolicis generalibus vel ſpecialibus quorumcunque tenorum exiſtant, per quæ præſentibus non inſertis effectus eorum impediri valeant quomodolibet vel differri, & de quibus quorunque totis tenoribus de verbo ad verbũ ſit in noſtris literis ſpecialis mentio habenda: quæ quo ad hoc cuiquam nolumus aliquatenus ſuffragari. Vt autem præſentes literæ ad omnium notitiam deducantur, volumus, & mandamus illas in Cancellaria Apoſtolica, & valuis Baſilicæ principis Apoſtolorum de vrbe noſtra affigi, vt ii quos huiuſmodi literæ cõcernunt, quod ad ipſos non peruenerint, aut illas ignorauerint, nullam poſſint excuſationem prætendere vel ignorantiam allegare, cum non ſit veriſimile quo ad ipſos remanere incognitum quod tam patenter fuerit publicatum. Verum quia difficile foret præſentes literas ad ſingula quæque loca in quibus expediens fuerit, illas deferre, volumus & dicta auctoritate decernimus quod illarũ tranſumpto, manu publici notarii inde rogati ſubſcripto, & ſigillo alicuius prælati, ſeu alterius perſonæ in dignitate eccleſiaſtica conſtitutæ munito, ea prorſus fides indubia in iudicio & extra, aut aliàs vbilibet adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, ſi illæ eſſent exhibitæ vel oſtenſæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ approbationis, innouationis, caſſationis, anullationis, ſtatuti, ordinationis, mandati, voluntatis, & decreti infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationẽ omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ M D XVIII. Kal. Martii Pont. noſtri Anno Sexto.

Albergatus.

Lecta,& publicata fuit retroscripta Bulla,siue Constitutio Romę in Cancellaria Aposto lica,anno incarnationis Dominicæ M D X I X, die vero x v i i i mensis Iunii, Pontificatus sanctissimi in Christo patris & D.N.D.Leonis,diuina prouidentia Papę X, Anno Septimo.

Melchior de Campania Custos.

Anno domini M D X I X, Indictione septima,Pont. sanctissimi in Christo patris & do mini nostri domini Leonis,diuina prouidentia Papæ X, Anno septimo,diebus vero x v i i i, x i x,& x x mensis Iunii in Basilica principis Apostolorum de Vrbe : & x x ii,x x v,& x x viii eiusdem mensis Iunii successiue,etiam in Cancellariæ Apost. valuis, seu portis, dicbus Can cellariæ,retroscriptæ literæ Apostolicæ affixæ & publicatæ fuerunt,per nos Henricū Bous mardi sanctissimi D.N Papæ Cursorem,& per me Girardum Dubier præfati S.D.N.Papę & Romanæ curiæ Cursorem.

Contra pugnantes in duello,& dominos,& quouis alios dantes eis campum,eisq; auxilium præstantes, duelloq; interessentes,cum insertione Bullæ Iulii II, & multarum pęnarum adiectione.

LEO Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Quàm Deo,& hominibus abhominabiles viri pugnantes in duello existant, & omnium in ore versa tur,& diuina humanaq; iura detestantur: nec immerito, cum non solum corporū,sed etiam eorum animarum, pro quibus saluator noster Iesus Christus Dei filius mortem subiit tem poralem,graue detrimentum afferre noscantur. Ad reprimendum igitur talium nepharios ausus plurimum conferre censentes eos qui huiusmodi scelus detestabile quidem,& Canoni ca,Ciuiliq; lege prohibitum patrare non expauescunt, grauiter fore puniendos: ac ea quæ ad compescendumsimiles vetitos conatus à Ro Pontificibus prædecessoribus nostris statu ta fuerunt, vt eo firmius obseruentur, quo sæpius fuerint auctoritate Apostolica communi ta approbemus, & nouo munimine roboremus,& si qua ad perterrendum animos audaces meliora sint,iis adiiciamus, prout in domino conspicimus salubriter expedire. Dudum siqui dem à fe. re. Iulio Papa II prædecessore nostro emanarunt literæ tenoris subsequentis,vi delicet, I V L I V S Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Regis pacifici qui regnat in cęlis,licet insufficientibus meritis, vices gerentes in terris, cunctorum fidelium statui prout ex susceptæ seruitutis tenemur officio indefessa solertia intendentes, ac animarum periculis obuiare cupientes,ad ea per quæ vbique,præsertim in terris Ro.Eccle siæ sponsæ nostræ subiectis inter fideles eosdem,cedes,rixæ,& contentiones cessent,scanda lorum tollantur fomenta,pax,& concordia vigeant, prosperisq; eorum successibus consula tur opportunæ prouisionis operam impendimus, prout in domino conspicimus salubriter expedire. Sane non sine maxima animi nostri perturbatione accepimus, quòd nonnulli fi delium prædictorum,inimico humani generis instigante,& aliquibus causis occurrentibus, & plerunq; minimis & inhonestis ac leuibus verbis ad contumelias, contentiones,& diffida tiones deuenientes, vt alter alterius sanguine satietur, ad temporales Principes & dominos, maxime ciuitatum,terrarum,& locorum sedi Apostolicæ subiectorum confugiunt,vt eis lo cum tutum,siue campum ad duellum, seu pugnandum assigneut. Et quanuis Principes, & domini præfati duellum,siue pugnam eis dissuadere & prohibere deberent, tamen plerunq; locum, aut campum tutum huiusmodi assignant, maliuolumq; altercantium propositum ad executionem augent, magisq; vni q̄ alteri fauent,ex quo hominum mortes repentinæ,& nisi diuina gratia præueniantur, animarum perditiones, mutilationes,& vulnera, inter astātesq; pugnantium amicos odia,& altercationes,& ex vno inconuenienti plura oriuntur,in ipsorū fidelium animarum,& corporum periculum, generisq; humani præfati iacturam,pernicio sum exemplum, & scandalum plurimorum. Nos igitur qui fidelium prædictorum tranquil litatem & pacem sinceris desideriis exoptamus, saluberrimis Christianæ religionis documen tis & exemplis Deum tentandum non esse præmoniti, saluatorisq; domini nostri Iesu Chri sti, qui Petro Apostolorum Principi vt gladium mitteret in vaginam mandauit, præceptis edocti, attendentes hominem homini, inter quem cognationem quandam natura consti tuit, insidiari nephas,& gladiatoria munera & purgationes huiusmodi vulgares à religionis nostræ pietate damnari, cruentaq; spectacula à sacris canonibus, & imperialibus legibus in hibita & improbata, sicq; pugnantes infamia notari, & diuersis pęnis puniri, & cum omni tempore,potissimum tamen in ocio ciuili,& domestica quiete publica detestanda esse,Motu

proprio, non ad alicuius super hoc nobis oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, & ex certa scientia, hac in perpetuum valitura constitutione, duellorũ,& gladiatorum huiusmodi vsum damnamus & improbamus,& in terris Ro.Ecclesiæ mediate, vel immediate subiectis, per quoscunque quauis auctoritate & potestate, ac nobilitate fulgentibus, sub excommunicationis latæ sententiæ pęna ex quacunq; causa,etiam à legibus permissa, fieri omnino prohibemus. Dictosq; pugiles taliter pugnantes, vbiq; impune capi posse, & puniri pro homicidio,vel vulnere, iuxta iuris communis dispositionem, nulla eis consuetudine suffragante, statuimus: corporaq; in duello in terris ecclesiæ mediate vel immediate subiectis facto morientium in sacro sepelliri prohibentes, sub simili excommunicationis pęna, & interdicti ecclesiastici, omnibus & singulis vtriusq; sexus Ducibus, Comitibus, Marchionibus,Domicellis, Baronibus,& aliis temporalibus Dominis, Vicariis, Cõmunitatibus, & Vniuersitatibus ciuitatum,terrarum,& locorum præfatæ Ro.Ecclesiæ mediate,vel immediate subiectorum mandantes, ne de cætero perpetuis futuris temporibus, aliquibus cuiuscunq; dignitatis & nobilitatis fuerint, & ex quacunque causa,etiam à legibus non improbata, locum seu campum liberum ad duellum, seu alias ad pugnandum tutum, aut quomodolibet assignent, concedant,seu tradant,aut assignari, concedi,seu tradi faciant vel permittant, sub excommunicationis latæ sententiæ, & quatuor Milium ducatorum Cameræ Apostolicæ applicandorum pęna pro qualibet vice incurrenda. Et si huiusmodi constitutionis violatores, vltra dictam primam vicem fuerint, vltra dictas pęnas feudo,seu vicariatu, quem à dicta Ro. Ecclesia obtinuerint,priuatos fore Apostolica auctoritate tenore præsentium præcipimus,mandamus, atq; decernimus : non obstantibus quibuscunq; statutis, & consuetudinibus,priuilegiis,indultis,& concessionibus quauis auctoritate ędiris, & quibusuis concessis, cæterisq; contrariis quibuscunq;. Volumus autem præsentes literæ nostræ,postquam in valuis Basilicæ principis Apostolorum, & in campo Floræ in Vrbe affixæ fuerint, omnes & singulos ciues Romanos,& alios in Vrbe commorantes,effluxis quindecim diebus : alios vero Duces,Comites,Marchiones,Domicellos,Barones,& alios temporales Dominos, Vicarios,Communitates,& Vniuersitates præfatas ciuitatum, terrarum, & locorum sedi præfatæ mediate vel immediate subditorum, decurso mense arctent, contrafacientes pęnas pręfatas incurrant,in omnibus & per omnia,perinde ac si eis omnibus & singulis contrafacientibus personaliter & particulariter intimatæ fuissent. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ damnationis,improbationis,prohibitionis,statuti,præceptionis,mandati,& voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit,indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri,& Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum,anno incarnationis Dominicæ M D VIII, sexto Kalen. Martii, Pontificatus nostri Anno Sexto.

Cum autem,sicut accepimus,in eisdem literis contenta, ab aliquo tempore citra non fuerint obseruata,& ex eo quàm plurimi Barones,domini temporales,& alii, præsertim eidem Ro. Ecclesiæ subditi, adeo procliuiores ad pugnandum in duello redditi sint, vt passim quotidie singularia eiusmodi certamina vbiq; committi videantur, ac domini temporales præfati, armorumq; duces eos ad id inuitare, quin potius irritare non formident, cum & in eorum territoriis & iurisdictionibus tutum pancrauium, siue aream præparent, & talia cruenta spectacula exhibeant,& illis comitiuam præstent. Nos igitur non minus detestabilem in duello pugnantium,q̃ Ducum,Comitum,Marchionum,Baronorum,Domicellorum,& armorum capitaneorum, aliorumq; dominorum temporalium eis ad id auxilium, consilium, & fauorem præstantium nequitiam, ac improbam eorum conscientiam reprobantes, qui ad ea visendi conueniunt,corporum & animarum saluti Christifidelium opportunis remediis indefesso studio prospicere volentes, literas Iulii prædecessoris præfati, Motu proprio,& ex certa scientia nostra,ac animi deliberatione, harum serie, auctoritate Apostolica approbamus, confirmamus & innouamus,ac præsentis scripri patrocinio communimus. Adiicientes,& eadem auctoritate Apostolica statuentes, pugnantes ipsi non solum pęnis prædictis subiaceant, sed eorum memoria perpetuo damnata sit, ac bona proscripta sint,& cameræ nostræ Apostolicę confiscata eo ipso. Duces,Barones, Comites,Marchiones,& domini temporales, Vicarii,feudatarii,armorum Capitanei,Communitates quoq; ciuitatum, terrarum,& locorum eidem Ro. Ecclesiæ mediate vel immediate subiectorum, campum ad pugnandum

demnationum faciliori executione, & sicariorum huiusmodi persecutione, à prædecessoribus nostris proinde emanarunt, vt eo firmius obseruentur, quo fuerint sæpius Apostolica auctoritate munita libenter approbantes, munimine roboramus, ac alia pro Vrbis nostræ, & aliarum ciuitatum, terrarum, & prouinciarum nobis subiectarum, neenon ciuium, & incolarum eorundem commodo, pace, & tranquillitate desuper statuimus, prout in domino conspicimus salubriter expedire. Dudum si quidem per felicis recordationis Pium Papá II, prædecessorem nostrum, accepto quòd à certis annis tunc elapsis citra in terris, locis, & tenimentis Romanæ ecclesiæ mediate vel immediate subiectis quàm plura etiam ex leuibus causis commissa esse reperiebantur homicidia, idem prædecessor attendens crimen huiusmodi inter alia perniciosum esse, & detestabile, & iuxta canonicas sanctiones debere graui animaduersione puniri, & tanto seuerius puniendum, & extirpandum fore, quanto manifestius cognoscebatur, & eo scandala, & plurima mala subsequebantur, ac cupiens quòd eiusdem Ecclesiæ mediate vel immediate subiecti pacifici forent, & modesti, & terras, ac loca prædicta sicariis expurgare, inter alia per quasdam statuit & decreuit, quòd omnes illi qui pro delicto huiusmodi forent condemnati, seu aliàs de ciuitate aliqua, seu districtui ipsius banniti, non possunt ad ciuitatem, seu districtum huiusmodi quocunque tempore redire, seu in eis vel eorum altero moram trahere, etiam habita pace ab hæredibus ac consanguineis, seu filiis ipsius occisi: nee Legatus etiam de latere, & Gubernator, qui pro tempore foret, vel quiuis alius posset auctoritate Apostolica, seu ex officio suæ legationis, aliquem homicidam, seu bannitum rebannire, & reducere, seu reuocare ad ciuitatem, vel districtum, aut eorum alterum, seu ei licentiam, vel saluum conductum concedere, seu morandi in eis, vel eorum altero in perpetuum, vel ad tempus modicum siue magnum, nec etiam ad diem vnum, siue noctem. Quod si secus per quemcunque ex prædictis factum foret, ipso facto in pęna excommunicationis sine vlterioris sententia declarationis, à qua per alium quàm summum Pontificem, & tunc facta de hoc speciali expressione, non posset absolui, ac licentia, reductio, reuocatio, saluus conductus, & cassatio processus, & banni huiusmodi essent ipso iure nulla, nulliusque roboris vel momenti. Incideretque etiam in pęnam ducatorum Mille auri Cameræ Apostolicæ applicandorum, quam thesaurarius, cui hoc secrete vel publice foret relatum & denunciatum, retineri faceret & mandaret, nullo super hoc expectato, seu requisito superioris mandato. Quod si non faceret, ipse thesaurarius eandem sententiam excommunicationis ipso facto cum eisdem qualitatibus incurreret: ipseque sic rebannitus, reductus, siue quocunque alio modo reuersus posset & deberet capi, detineri, & incarcerari, & de ipso secundum sententiam contra eum latam, iustitia fieri per gubernatorem, potestatem, & alios officiales, ad quos spectaret, & pertineret incontinenti, sine vlteriori licentiæ notificatione, & requisitione superioris, vel alterius, sub pęna ducentorum ducatorum auri Cameræ prædictæ applicandorum, quam thesaurarius præfatus, simili modo ae forma, ac sub similibus censuris, faceret retineri. Et quod quæcunque appellationes interpositæ vel interponendæ, ab huiusmodi, vel aliis sententiis, siue grauaminibus contra homicidas latis, vel à processu contra eos facto, & si lis, vel instantia super eis penderet, & inhibitiones vigore ipsarum emissæ forent per Auditorem Cameræ, vel alium quemcunque ordinarium vel delegatum, essent nullæ, & inualidæ, nec ad vlteriora super eis & ipsarum vigore procedi posset, aut deberet. Quinimmo appellationes, lites, & causæ huiusmodi censerentur auocatæ, extinctæ, & inualidæ: nec potestates, siue alii officiales, quibus inhibitum foret, mandatis, & inhibitionibus, litispendentis, censuris, & pęnis in eis contentis astringerentur, immo tenerentur, & deberent, ad executionem sententiarum latarum procedere. Posset tamen in casibus à iure, vel statuto permissis appellari ad gubernatorem ciuitatis, seu prouinciæ, qui infra mensem causam diffinire teneretur. Quo elapso appellatio, inhibitio, & instantia super eis esset nulla, & libere sine impedimento posset fieri executio sententiæ, vel banni, ac si non fuisset inhibitum & appellatum. Quodque banniti, & condemnati propter huiusmodi crimen homicidii censerentur banniti ab omnibus locis circumuicinis vsque ad miliaria Quinquaginta, infra quæ si reperti forent, possent, & deberent capitalis sententiæ, siue condemnationis pecuniariæ executiones fieri contra eos, per potestates, & alios officiales ciuitati, districtui, & loco præsidentes, sub pęnis pecuniariis simili forma incurrendis, & imponendis. Ita quòd omnes & singuli homicidæ, quorum

delictum notorium foret, vel de homicidio infamati, seu condemnati, etiam si de delicto huiusmodi ex forma statuti non posset inquiri, vel aliqua pęna imponi, vel, etiam si ipsius delicti, vel pęnæ pro eó impositæ, auctoritate Apostolica, vel alterius ab ea, vel à Romano Pontifice potestatem habente, esset facta remissio, cassatio, processus, & sententia annullata, vel alià s quomodolibet dispensatum per viam gratię, vel iustitiæ remissionis, in toto, vel in parte non possent habere officia vel dignitates, in quibuscunq; locis, ciuitatibus, & terris, à quibus banniti forent, & in quibus domicilium eoum, originemq; haberent, seu alias moram traherent vel residerent, etiam si forent absoluti, rebanniti, vel alia s eorum sententia, seu condemnatio siue processus irritati, vel alià s pro infectis habiti, sed perpetuo essent, infames, & omni officio & dignitate priuati, nec possent ferre testimonium, nec tabellionatus officium exercere, non admitterentur ad iudicandum, seu aliquod officium exercendum, & ab omnibus actibus legitimis essent perpetuo suspensi. Quinimmo si huiusmodi officia acceptarent, exercerent, seu ad ea exercenda admissi forent, tam ipsi quàm Gubernator, Legatus, aut superior, qui eum eligere, vocare, aut ipsum officium exercere, seu ei præesse pateretur, pęnam Quingentorum ducatorum auri ipso facto incurreret, & sua gubernatione priuaretur, nec gesta in iudicio vel extra iudicium, tam per eam qui admissus foret ad officium, quàm per eum qui illud exercere passus foret, de cętero valida essent & robur obtinerent, quinimmo essent nullius roboris vel momenti. Etsi ecclesiasticæ personæ forent, sententiam excõmunicationis ipso facto incurrerent, sine vlteriori declaratione, à qua pęna non possent præterquam à Rom. Pontifice cum speciali delicti seu homicidii huiusmodi expressione absolui, & thesaurarius Cameræ sine vlteriori requisitione seu notificatione, aut inhibitione, vel monitione, salarium eisdem vel alteri debitum retinere deberet, si ab eo deberetur, si vero non deberetur, potestati, gubernatori, vel alteri ad quem spectaret, ab eis, vel eorum altero exigi, & satisfieri, sub eisdem censuris in eisdem literis, quas idem prædecessor pet omnes ciuitates ecclesiæ præfatæ præconio publicari mãdauit. Et deinde piæ memoriæ Sixtus Papa IIII etiam prędecessor noster, accepto per eũ quod in ipsius Pii prædecessoris literis contenta à certis annis tunc elapsis citra non fuerant obseruata, & ex illorum non obseruantia subditi præfatæ ecclesiæ procliuiores fuerant ad homicidia committenda, ac fere passim quotidie homicidia perpetrabantur, & homicidæ præfati ideo ad illud committendum promptiores existebant, quia sperabant latere, & suorũ excessuum remissionem consequi facile posse, ac detestabilem & horrendam talium sicariorum nequitiam ad aliorum cautelam iuris remediis prosequi studio cupiens indefesso, habita super his cum fratribus suis, de quoꝝ numero tunc eramus, præfatæ Ecclesiæ Cardinalibus deliberatione matura, & de illorum consilio per alias suas literas, statuta, decretaq; Pii prædecessoris huiusmodi, ac prout illa concernebant omnia & singula in dictis literis contenta approbauit, & robur perpetuæ firmitatis obtinere debere decreuit, ac voluit, & de eorundẽ fratrũ consilio statuit & ordinauit, quòd condemnati eatenus, & quos in posterũ condemnari contingeret vbilibet in ciuitatibus, terris, & locis ꝑdictis pro homicidio, siue vt principales siue vt auxiliũ, consiliũ, vel fauorem pręstantes, suarum condemnationum, aut contra illas saluum conductum, & licentiam secure in loco patrati criminis, vel infra quinquaginta miliaria, vt præfertur, propinquo, nullatenus obtinere posset ab alio quàm à Romano Pontifice qui pro tempore esset, & alicuius alterius, etiam Legati de latere, remissio nemini suffragaretur. Et si forte contingeret euudem Ro. Pontificem ad remissiones sine saluum conductum huiusmodi procedere, talis remissio per pręocupationem processisse censeretur, & nemni prodesse posset; nisi in illa verus literarũ eiusdem Sixti prędecessoris tenor de verbo ad verbum, non autem per clausulas idem importantes inferius insertus foret, ac specificata & determinata causa exprimeretur, quę eundem Ro. Pontificem induceret ad derogandum eisdem literis Sixti prędecessoris, quę cum tam matura deliberatione ab eodem Sixto prędecessore emanauerant, prout in singulis literis prædictis plenius continetur. Cũ autem tempore assumptionis nostrę ad summi Apostolatus apicem propter guerras, quibus non solum ciuitates, terrę, & loca temporali dominio eidem Ro. Ecclesię subiecta, sed etiam in tota Italia decem fere annis, magno cũ omni in eis habitantiũ incõmodo vexata fuerunt, in eisdem ciuitatibus terris, & locis, ꝑsertim in Vrbe nr̃a intestina ac diuturna odia, & discordias ciuilesq; dissẽsiones vigere, ac furta, latrocinia, homicidia passim perpetrari cognouerimus mẽte reuoluentes

præfatũ Sixtũ prædecessorem,& auunculũ nostrũ,qui nos ad Cardinalatus honorẽ euexit, ad decorem & venustatem Vrbis prædictæ, & illius temporum restaurationem,ac personarum eiusdem Vrbis,ac aliarum ciuitatum & locorum eidem Romanæ Ecclesiæ subiectorũ commoda aciem suæ considerationis extendisse, illius exemplo permoti, animum ad sedandum discordias,& odia,tam in dicta Vrbe quàm aliis ciuitatibus, terris, & locis dictæ Ecclesiæ subiectis,ad firmandam perpetuam pacem & quietem,non sine maximis animi & corporis molestiis & curis, proq́; subditorum nostrorum commodius applicauimus, idq; opportuni iuris remediis omni studio efficere cupimus. Habitis igitur super iis cum fratribus nostris S.R.E. Cardinalibus deliberatione matura,& de illorum consilio, literas Pii,& Sixti prædecessorum prædictorum,& prout illas concernunt, omnia & singula in dictis literis contẽta auctoritate Apostolica tenore præsentium approbamus & innouamus & robur firmitatis perpetuæ obtinere debere decernimus. Ac illas ad bannitos,exititios,& rebelles, aut alios ꝑ quocunq; alio crimine capitali,à quibusuis officialibus, tam in dicta Vrbe, quàm extra eam, & in terris eidem Romanæ Ecclesiæ mediate vel immediate subiectis ius dicentibus pro tempore condemnatos,ac brigosos nuncupatos pacem iuxta ordinationes dictæ Vrbis Apostolica auctoritate approbata facere recusantes, necnon ius sibimet contra alios dicentes, aut caualcatas sine Ro. Pontificis,aut officialium suorum speciali licentia facientes, vel mouentes, præfata auctoritate,de eorundem fratrũ cõsilio extẽdimus, ac vniuersis & singulis tam laicis, ecclesiasticis,cuiuscunq; status,gradus,ordinis,excellentiæ,dignitatis, Ducibus quoque,Comitibus,Baronibus, domicellis,necnon communitatibus, vniuersitatibus,ciuitatum, terrarũ, castrorum,& aliorum quorumcunq; locorum,nobis,& eidem Ro.Ecclesiæ mediate,vel immediate subiectorum,districte præcipiendo mandamus,& inhibemus ne aliquis eorum homicidas, bannitos,exititios,& rebelles,aut pro alio capitali crimine condemnatos, aut brigosos pacem facere recusantes,seu ius sibi contra alium dicentes,aut caualcatas facientes,vel mouentes,in eorum ciuitatibus,castris,seu locis aliis quibuscunq; recipere,& retinere,seu auxiliũ consilium,vel fauorem directe vel indirecte, publice vel occulte, per se, vel alium præstare, aut in eorum domibus, seu castris, vel locis recipere, & receptare præsumant. Et si aliquis contra inhibitionem,& mandatum huiusmodi quouismodo,directe vel indirecte de cætero venire præsumpserit, nos omnes & singulos sic contrauenientes, contra quos per Pium, & Sixtum præfatos ac alios prædecessores nostros Ro.Pontifices,& Apostolicæ sedis Legatos etiam satis est debite prouisum,excommunicationis maioris,& anathematis sententiam,à qua non nisi à nobis,& eisdem successoribus,præterquam in mortis articulo constituti, & debita satisfactione præmissa,absolui possint, incurrere: eosq; omnibus & singulis priuilegiis, gratiis,libertatibus,indultis,exemptionibus, immunitatibus, realibus,& personalibus, ac ciuitatibus,castris,terris,locis,& dominiis eorum, dignitatibus,& honoribus,iuribus,officiis, ac etiã feudis,& cõcessionibus quibuscunq;, quæ à nobis & Romana ac quibuscunq; aliis ecclesiis obtinere noscuntur,sub quacunq; verborum forma,& tenore, ac cum quibusuis fortissimis & insolitis clausulis, immunitatibus, exemptionibus,& priuilegiis, etiam præseruatiuis ab incursu pęnæ priuationis,ipso iure,quorum tenores ac si de verbo ad verbum inserti forent, præsentibus pro expressis haberi volumus,eo ipso priuatos, & inhabiles ac indignos ad illa & quælibet alia in posterum obtinenda,& quoscunq; actus legitimos exercendos fore nunciamus,& illa per nos & successores nostros,absque aliqua declaratione super incursu pęnæ priuationis, huiusmodi,aut citatione eorũ qui priuationis pęnam incurrerint facienda, aliis personis in feudum seu vicariatum,aut alias,ac si per lapsum temporis concessionis aut finitam lineam,ad dictam cameram reuertissent,libere concedere,ac aliàs de illis disponere posse decernimus,& declaramus, necnon ciuitates,terras,castra,& loca prædicta cameræ Apostolicæ confiscamus,incorporamus,applicamus,& appropriamus,ac confiscata,incorporata,applicata,& appropriata esse: sicq; contrauenientes pro rebellibus eiusdem Romanæ ecclesiæ haberi & censeri debere volumus, eorum subditos,& vassallos,& arcium,ciuitatũ, terrarum,castrorum,& locorum prædictorum castellanos,à quocunque fidelitatis iuramento, quo ipsi essent quomodolibet astricti,penitus absoluentes. Ciuitates quoque,terras,castra,& loca prædicta, si ad eiusdẽ Ro. eccl obedientiã se non reduxerint,seu in præmissis quõlibet deliquerint,& etiam quorumcunq; eis consilium, auxilium, vel fauorem quouis modo dire-

cte vel indirecte, publice, vel occulte, præstantiũ, etiam quacunq; ecclesiastica, vel mundana, ẽt Regali præfulgeant dignitate, & excellentia, vt præfertur, & ad quæ eos declinare contigerint, ecclesiastico subiicimus interdicto, tamdiu firmiter obseruando, donec ibidem fuerint, etiam per triduum post inde discessum. Illos quoque qui aliquem sciuerint culpabilem in prædictis, & nobis vel successoribus nostris infra trium dierum spatium non retulerint, vel alicui per quem ad nos verbum fideliter perferatur, similes pęnas incurrere volumus. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis contrariis quibuscunque: aut si aliquibus communiter vel diuisim ab eadem sit sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, & quibuscunq; aliis priuilegiis, indultis & literis Apostolicis generalibus vel specialibus, super recipiendis bannitis, & homicidis, ac brigosis, & aliis prædictis, quorumcunq; tenorum existant, per quæ præsentibus non expressa, vel totaliter non inserta, effectus earum impediri valeat quomodolibet, vel differri, de quibus, quorumq; totis tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in nostris literis mentio specialis, quæ quo ad hoc cuiquam volumus nullatenus suffragari. Vt autem præsentes literæ ad omnium notitiam deducantur, volumus, & mandamus illas in valuis basilicarum Principis Apostolorum, & sancti Ioannis Lateranensis de vrbe affigi, vt ii quos literæ ipsæ concernunt, quod ad ipsos non peruenerint aut illas ignorauerint, nullam possint excusationem prætendere, vel ignorantiam allegare, cum non sit verisimile, quod apud ipsos remaneat incognitum, quod tam patenter fuerit publicatum. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ approbationis, innouationis, extensionis, inhibitionis, decreti, declarationis, confiscationis, incorporationis, applicationis, approbationis, absolutionis, voluntatis, & mandati infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Dat. Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ M D L, Quinto Kalen. Decemb. Pont. nostri Anno Tertio. Sigismundus.

Cum autem, sicut fidedigna relatione accepimus, & re ipsa cognouimus, nequissimi sicarii eo ad perpetranda homicidia, & mala omnia committenda procliuiores reddantur, quo in opprobrium iustitiæ, & animi nostri indignationem, non solum in ciuitatibus, terris, castris, & locis sanctæ Romanæ Ecclesiæ subiectis & non subiectis almæ Vrbis nostræ conuicinis, sed etiam in Vrbe ipsa intra ædes & palatia retinentur, & recipiuntur, aut fauore Ducũ, Marchionum, Comitum, Baronum, domicellorum, dominorum temporalium, armorum capitaneorum, ductorumq;, & aliorum magnatum auxilio confouentur, iudicum quoq; & officialium animaduersio in eos sæpe & sæpius omissa fuit, Nos candidissimi solis iustitiæ, qui arcũ suum tetẽdit, & nisi conuertantur gladium vibrauit, cuiusq; vices in terris gerimus, exemplo ducti, non æque minorem criminosorum prædictorum audaciam, quàm præfatorum eos recipientium temeritatem esse intuentes, qui in supremæ ac pontificiæ maiestatis lesionem inniti videntur, dum venerande legum potestati tales recipiendo eripiunt. Volentes igitur beneuiuentium paci, & tranquillitati prospicere, audaces quoq; & sceleratas manus delinquentium, promptosq; animos à criminibus reprimere, recipientium, receptorumq; nequitiã exterminare, Motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac animi matura deliberatione, literas Iulii prædecessoris huiusmodi, ac omnia & singula in eis contenta, harum serie, auctoritate Apostolica approbamus, & innouamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus. Adiicientes, & auctoritate Apostolica præfata, de nostræ potestatis plenitudine statuentes, quod si Duces, Barones, Marchiones, Comites, domini temporales, vicarii, feudatarii, armorum capitanei, ductores, magnates, principes, communitatesq;, & officiales ciuitatum, terrarum, & locorum S.R.E. mediate vel immediate subiectorum, homicidas, bannitos, extitios, rebelles, aut ꝑ quocunq; crimine capitali pęna damnatos, necnõ brigosos, pacẽ facere recusantes, treguarũ siue induciarũ violatores, seu fractores, ius sibimet cõtra aliũ dicentes, caualcatas aut armatas, vel vltra numerũ decẽ hominũ coadunatas propria auctoritate faciẽtes, vel mouentes ad eoꝝ ciuitates, terras, castra, territoria, & dominia declinãtes, nõ solũ receperint, retinuerint, vel auxiliũ, consiliũ, opem, & fauorem eis tacite, vel occulte, directe, vel indirecte præstiterint, aut cõtra mãdata & inhibitiones in eiusdẽ Iulii ꝑdecessoris literis cõtẽta deuenerint: sed ẽt si eosdem manu forti nõ acceperint apprehẽderintq;, & captos ad mãdatũ nr̃um, seu Ro. Pon.

canonice intrantis,pro tempore existentis,aut nostrorum,seu suorum officialium exhibuerint, tradiderintque, non solum omnes & singulas sententias, censuras, ac etiam priuationis pęnas in eisdem literis expressas, verum etiam læsæ maiestatis, & verum ac nulla iuris, aut hominis fictione confectum crimen eo ipso incurrant: & in eos sic contrafacientes, modo & forma quibus in veros criminis læsæ maiestatis reos, à iure procedi debere, statutum est procedatur,& tam ad prædictas, quam huiusmodi læsæ maiestatis criminis à iure inflictas pęnas executiue deueniatur. Et insuper omnia & singula per Iulium prædecessorem, & vt præfertur, per nos innouata, ac de nouo statuta, & illis adiecta, perpetuæ firmitatis robur obtinere, ac inuiolabiliter obseruari debere decernimus, sublata cuilibet aliter interpretandi,& iudicandi facultate & potestate. Quo circa venerabili fratri Raphaeli Epo Ostiensi Camerario nostro & dilectis filiis Præsidenti,& Clericis Cameræ Apostolicæ pro tempore existentibus,Motu simili mandamus,quatenus præsentes literas solemniter prout sibi videbitur,etiam in prouinciis nostris,per Legatos earum,& alios rectores,& gubernatores ciuitatum, terrarumque, & locorum S R E. mediate & immediate subiectorum publicari, ac omnia & singula in eis contenta inuiolabiliter obseruari faciant,& mandent: contrafacientes quoscunque, cuiusuis status, gradus,ordinis,vel conditionis, aut præeminentiæ sint, sententias, censuras, & pęnas antedictas damnabiliter incurrisse declarent: & in libris Cameræ respectiue ad perpetuam damnatorum memoriam, per ipsius Cameræ notarios respectiue declarationem huiusmodi per eos faciendam, conscribi,& annotari mandent & faciant, ac summarie eorum more Camerali exequentur: capitalesque prædictas sententias à ministris iustitiæ absque alicuius incursu irregularitatis exequi procurent: reales autem irremissibiliter exigant,inuocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis, super quibus omnibus amplam eisdem concedimus facultatem & potestatem. Non obstantibus omnibus supradictis, aut si aliquibus communiter vel diuisim ab eadem sit sede indultum, quod interdici,suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas,non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ approbationis,innouationis,cõmunitionis, adiectionis,statuti,decreti,voluntatis,& mandati infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ M D X I X, Decimo Kalen. Februarii, Pontificatus nostri Anno Septimo

Decretum Reuerendiss. Cardinalis Ostiensis super impressione supradictarum literarum contra homicidas,brigosos,& alios,&c.

RAphael miseratione diuina Episcopus Ostiensis Cardinalis sancti Georgii,domini nostri Papæ, & sanctæ Romanæ Ecclesiæ Camerarius, Vniuersis & singulis præsentes literas inspecturis,visuris,lecturis,pariter & audituris salutem in Domino sempiternam, Noueritis nos nuper vidisse,& recepisse literas sanctissimi in Christo patris & domini nostri domini Leonis diuina prouidentia Papæ X contra homicidas & quoscunque alios capitali pęna damnatos, brigosos,ius sibi propria auctoritate dicentes, caualcatas facientes,pacis,& treguæ fractores, eorumque auxiliatores,complices,receptatores,& eos non capientes: ac constitutiones Pii II,Sixti IIII, & Iulii II Romanorum Pontificum suæ Sanctitatis prædecessorum factas, & in eisdem literis insertas, innouatas,& approbatas, sub plumbo, more Romanæ curiæ in pendenti bullatas, sanas siquidem & integras, omni prorsus vitio & suspitione carentes, sub Datum Romæ apud S.Petrum, anno incarnationis Dominicæ M D X I X, Decimo Kalen. Februarii Pontificatus sui Anno V I I. Quarum tenores præsentibus pro insertis haberi volumus. Quibus quidem literis visis, & diligenter inspectis, vt ad omnium notitiam deducantur, de mandato prælibati S. D. N. Papæ, viuæ vocis oraculo super hoc nobis facto, & auctoritate nostri Camerariatus officii easdem literas imprimi, & per nos, aut vnum ex Reuerendis Cameræ Apostolicę Clericis,Præsidentibus,aut ipsius Cameræ notariis subscribi fecimus, & præsentibus cum ipsis originalibus literis insertis plenam & indubiam fidem,prout in ipsis literis Apostolicis originalibus continetur, adhiberi volumus, & mandamus,in contrarium facientiebus non obstan. quibuscunque. Dat. Romæ in Camera Apost. die xv Februarii M D X X Pont. prælibati S.D.N.D. Leonis Papæ X. Anno VII.

R. Episcopus Ostiesi. Camerarius. Donatus.

De moderatione expensarum cibariorum, & mercedum executorum, & custodum carcerum, Pro carceratis.

RAphael Episcopus Ostiensis Cardinalis sancti Georgii S. D. N. Papae Camerarius. Quia in laudabili carcerum almae Vrbis visitatione multa percipiuntur, quae in carceratorum grauamen ab executoribus almae Vrbis, & custodibus carcerum praedictorum cōmittuntur, & praesertim in carceribus Turris nonae, vbi Capitaneus eiusdem ex pacto inter eū, & Soldanū inito, singulis mensibus eidem Soldano respondet ducatos Viginti octo auri, & vltra certae alteri personae ducatos Quinque similes, quos cum ipse Capitaneus iusto lucro ibidem acquirere non possit, ad damnabiles extorsiones impellitur, cuius causa omnino remouenda tollendaq; est, vt praedictus extorsionis effectus submoueatur. Deinde in eisdem carceribus pro carceratione cuiusq; clerici, aut alias sacris initiati, Vndecim carleni exigi soliti sunt, & pro laico Carleni Quinque. Quod si carceratus vltra mensem detineatur, pro vtroque duplicantur. Quae impensae ab omnibus piae mentis multum graues existimantur. Ipse etiam Capitaneus pro cibatione cuiusq; carcerati in secreta retenti Vnum Iulium quolibet die conatur exigere, quae impensa pro lautis etiam cibis plus quā m satis esse videtur. Executores etiam praedicti nimium emungunt, & vltra quā m conueniat exigunt. In carcere similiter Curiae Sabellae, vbi alias pro qualibet carceratione Duo Carleni soluebantur, à certo vero tempore citra Capitaneus eiusdem curiae pro ipsa carceratione Duos Iulios exigit, & pro cibatione Iulium Vnum, vt praemissum est. Deinde in eadem Curia Sabella, vbi plurimi casus maleficiorum quotidie occurrunt, Iudex ipse inconsulto praefatae Vrbis Gubernatore ad certum quid, prout sibi placet, pęnas maleficiorum huiusmodi clam componit, ex quo impunitas sequitur malefactorum, & Camera, ad quam prouentus maleficiorum debent peruenire, non leue sustinet detrimentum. Ad occurrendum itaq; praemissis absurditatibus, de mandato, &c. ac auctoritate, &c. & ex deliberatione in Camera Apostolica facta, hac praesenti constitutione, perpetuis futuris temporibus valitura, sub excommunicationis latae sententiae, ac Centum Ducatorum praefatae Camerae applicandorum pęnis pro quolibet & qualibet vice, per quem & quam infrascriptis fuerit contrauentum, statuimus & decernimus vt praenominatus Turris Nonae Capitaneus pro responsione Soldani Viginti Ducatos de Carlenis monetae veteris singulo mense, & nihil aliud vltra alicui persoluat. A carceratis clericis Carlenos Sex, à laicis vero Tres solū exigat, duplicādos si culpa seu causa sua vltra mensem fuerit detentus, iuxta praedicti carceris consuetudinem. Ille vero Curiae Sabellae Duos Carlenos, vt antiquitus soluebatur, & non Duos Iulios capiat. In carceratiq; ex carceratione nihil aliud à custode carceris praedicti, vel ab alio extorqueantur, & in qualibet dictarū Curiarum nō capiatur pro cibatione honesta cuiusq; carcerati in secreta nisi Carlenus vnus tantū quolibet die. Iudices etiam praedictarum Sabellae, & Turris Nonae Curiarum in maleficiis sanguinis, aut capitalibus, siue corporis afflictionis, vel grauibus delictis aut grauium iniuriarum in personas notabilis conditionis, aut rixis, siue tumultibus scandalosis, aut multarum personarum, siue cuiusuis speciei falsitatis, aut crimine laesae maiestatis nullatenus se intromittant, nec compositionem faciant. In aliis vero minoribus, seu leuioribus delictis in quibus iurisdictionem habent minorem non faciant compositionem quā m remissionis tertiae partis pęnarum in statutis seu ordinationibus dicti Gubernatoris contentarum. Decernentes mandato, auctoritate, ac deliberatione praemissis, si Iudices praedicti, aut aliquis ipsorum hanc ordinationem non seruauerint, compositiones & remissiones, siue gratiae huiusmodi pro infectis pęnitus habeantur, & nihilominus Gubernator ipse contra ipsos criminosos ad pęnas debitas procedere valeat. Executores quoq; Almae Vrbis in causis ciuilibus & criminalibus tabulam Capitolii obseruent. Baricellus vero in ciuilibus etiam illam obseruet: in criminalibus autem, & extra Vrbem in ciuilibus & criminalibus id tantum capiat quod per Cameram Apostolicam, seu Gubernatorem praefatum fuerit ordinatum, vbi inter eum & partes dissensio super hoc foret. Custodes autem carcerum neminem in secretis ponant, sine Iudicum ordinariorum mandato & voluntate, vel de ipsorum executorum iussu exprimentium causam, per quam veniret imponenda pęna corporis afflictiua aut eis, aut aliis quorum occasione carcerantur. Quod si secus fecerint, careant eo salario quod à carceratis in secretis praecipere consueuerunt. Aliaq; decreta in Camera Apostolica

facta, & per se re. D Iulium Papam II subscripta super reformatione officialium & carcerũ rum almæ Vrbis, incipientes à numero extraordinariorum, & tenore præsentium mandato & deliberatione similibus sub pęnis in eis contentis (exceptis per S. D N. limitatis) obseruari mandamus. Illa quoq; opus sit innouantes, ac mandantes tam Gubernatori præfato, q̃ Reuerendis Patribus ipsius Cameræ Clericis præsidentibus, vt præsentes curent in archiuiis Cameræ eiusdem registrari, & Curiis prædictis debite intimari, præmissaq; omnia & singula debitis perpetuis temporibus obseruari. Datum Romæ in Camera Apostolica, die Quarta Iulii, M D X X, Pont. D.N.D. Leonis diuina prouidentia Papæ X, Anno Octauo.

Visa Philippus Cameræ Apostolicæ Clericus.
Visa Io. de Viterbio Cameræ Apostolicæ Clericus.
Visa Nicolaus de Gaddis Cameræ Apostolicæ Clericus.
Visa Christophorus Barotius Cameræ Apostolicæ Clericus.

IN CAMERA APOST. DIE XXVII IVLII M D X X I I I.

De indiciis laborantibus contra carceratos dari copiam, vel ostendi aduocato pauperum sine impensa vt possit defendere pauperes. Ostendantur aduocato, seu procuratori pauperum sine expensis.

Die xixx Iulii M D X X I I I.

Aduocato pauperum detur copia indiciorum cum expressione nominum, & cognominũ testium examinatorum, præterquam in casibus à iure exceptis, aut si iudex allegaret causam rationabilem quare id fieri non debeat, & tunc supersedeat tortura per tres dies.

Die v Maii M D X X V.

Pro carceratis, quod in quolibet carcere ponatur taxa executionum in ciuilibus, & carcerati apud custodem carcerum soluentes quantum continetur in taxa, liberentur iuxta mandatum absq; alia executoris licentia. Decretum pro executionibus in Vrbe factis, & etiam intelligatur quo ad Bargellum Vrbis.

Die ii Iunii M D X X I X.

Pro carceratis carcerum Vrbis, mandari seruari omnia decreta facta tam per Camerã quàm per Pontifices. Seruentur.

Item dari facultatem ipsis carceratis eligendi vnum nuncium qui possit ad eorum instantiam citare coram quocunque tribunali ad euitandum expensas Cursorum. Eligant.

Die xxi Iulii M D X X I X.

Pro carceratis in Vrbe qui non debeant torqueri nisi legitimatis inditiis, & repetitis testibus examinatis citato procuratore pauperum. Seruetur.

Item q carcerum custodes non debeant transferre ad alios carceres aliquem carceratum, vt expectetur visita, Seruetur, & sine licentia visitatorum non transferatur.

Item q carcerati non cogantur ad aliquod onus solutionis pro exitu de carcere pro stipulanda aliqua obligatione. Non cogantur, & ponantur in capitulis.

TABVLA CAPITOLII DE MERCEDIBVS MARESCALLORVM.

Marescalli, cæteriq; executores pro quacunque executione reali vel personali vsque ad summam Quinque Ducatorum, Carlenum Vnum recipiant, vsque ad Decem, Duos, vsque ad Quinquaginta, Quinque. Ab inde supra quæcunque sit summa, Ducatum vnum.

In executionibus pęnæ capitalis vel sanguinis Ducatum vnum. In casibus vero in quibus debetur sibi quarta pars secundum statuta, si ex gratia pęnæ moderentur, quartam recipiant eius quòd ex gratia soluitur, etiam si post executionem gratia concedatur.

De priuiuilegiis Portionariorum.

LEO Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Romanum Pō
tificem in quo fidei orthodoxæ fundamēta à Deo sunt constituta, & qui Christianæ ve
ritatis assertor existit, in primis summa ope niti decet, ne contrahentes cum eodem Romano
Pontifice, regimini vniuersalis ecclesiæ præsidente, decipi aliquo euentu contingat, sed quæ
ex labiis ipsius processerunt, inuiolata permaneant, ne vnde ius oritur, inde nascatur iniuria,
& qui documenta salutis æternæ præstare consueuit, exempla tribuat delinquendi. Ea igitur
cura moti, cum fe. re. Iulius Papa II, prædecessor noster superioribus annis. Collegium Cen
tum quadraginta vnius virorum, qui Præsidentes annonæ Vrbis nuncupari, omnium victua
lium ad dictam Vrbem mari vndecunq; aduehendorum vbertatem curarent, & mercatori
bus tam in mercibus vendendi, seu commutandi, quā in pretiis inter contrahentes eorum
medio, vel deputandorum ab eis conuentis, diligenter ab emptoribus exigendis assisterent:
ac pactiones & conuentiones de partium consensu tractarent, & concluderent, creasset, &

millīū aureorū. adde pro supportatiōe onerum Ro. eccl. tunc incūbentiū, consecutus fuisset, ac eis etiā summā decē millium aureorum

instituisset ab illiusq; summam Nonaginta vnius Millium aureorum similium super prouen
tibus Salariæ ipsius Vrbis assignasset. Et quia emolumenta huiusmodi tanto numero prop
ter spem aucto tenuiora videbantur, prout erant, quædam similiter officia Romana, tunc
expressa, ex quorum prouentibus, vt accepimus, quondam dicti prædecessoris thesaurarius,
qui negocium administrabat, & in collegiorum huiusmodi institutionibus integerrime, ac
liberaliter se gesserat, duos aureos singulo mense vnicuiq; dicti collegii officialium obuentu
ros pollicebatur, eidem collegio applicasset, quod motte preuentus obseruare non potuerit,
& dictus prædecessor peregrinationibus, ac bellorum turbinibus, pro libertate ecclesiastica
defendenda, & generali Lateranensi Concilio substinendo inuolutus, adimplere, vt erat de
siderii sui, & pastorali officio conueniebat, cessauerit: dictiq; Præsidentes pro obseruatione
contractus huiusmodi, ac ipsorum indemnitate conseruanda apud nos assidue questi sunt,
præcipue post impedimentum, super possessione dictorum officiorum, ac illorum fructuū
perceptione, per dilectos filios dictæ Vrbis Conseruatores, officia ipsa iuris Populi Romani
esse asserentes, eis illatum. Nos attendentes tam ex diminutione dictorum emolumentorum,
dictis Præsidentibus singulo mense obuenientium, quā ex pretio quod nos ex venditio
ne officiorum pro tempore ad sedem Apostolicam deuolutorum cōsequi soliti sumus, querę
relas huiusmodi iustas esse, cum officiorum omnium Quadragesimo ad hinc anno tam per
ipsum Iulium, quā alios prædecessores nostros institutorum, hoc duntaxat excepto, valor
fuerit plusquam duplicatus, ac volentes bonam fidem recognoscere ipsius prædecessoris cō
scientiam, cuius fidem par est de contractibus arctius quā cæterorum ligari, omnino exo
nerare, & quod ille si superuixisset facturus erat exequi, ac huius sanctæ sedis fidem & hono
rem non solum conseruare, sed quantum nobis ex alto conceditur, toto animi affectu, vt te
nemur, augere, vt deinceps Curiales, & alii Christifideles cum Romanis Pontificibus tuto
contrahere, & de eorum verbo credere securissime confidant, officialesq; ipsi nouæ sobolis
propagatione, & emolumentorum additione lætentur, & quod in prima institutione defuit,
per additionem nostram suppleatur. Quare habita super hoc cum venerabilibus fratribus
nostris S. R. E. Cardinalibus deliberatione matura, de eorū consilio, & assensu, ac de Apo
stolicæ potestatis plenitudine, collegio ipsorum Præsidentium Sexcentas duodecim Portio
nes addentes Vigintinouem Florenos aureos pro quolibet Centenario, singularum etiam
veterum annatarum, & communium, tam ex ecclesiis & monasteriis, quā cæteris beneficiis
ecclesiasticis sedi Apostolicæ debitarum, & quas etiam ratione obligationum in Camera
Apostolica hactenus factarum, & de cætero ex literis Apostolicis, quandocunque expeditis,
faciendarum, & per ipsam Cameram post Kalen. mensis Februarii proximi, quandocunque
pro tempore contigerit exigi, pro se ipso in Cancellaria, & in Camera Apostolica nostra:
vbi etiam locum habere, & obligationes accipere, ac cætera omnia facere possint, ad instar
dilectorum filiorum literarum Apostolicarum Sollicitatorum, & Scriptorum Archiuii col
legiorum, sine aliqua diminutione, etiam vigore remissionum & gratiarum, etiam per nos, &

gratias & remissiones adde. ratam collegio prædicto per nos concessam, non comprehēdere, illosq. quibus gratias, et remissiones

successores nostros quibusuis personis cuiuscunq; status, gradus, ordinis, conditionis, digni
tatis, aut præeminentiæ faciendatum: quas quidem gratias & remissiones huiusmodi ex Pon
tificum liberalitate fieri contigerit, sola portione ipsi Cameræ debita sine præiudicio dimi
nutione, aut detrimento partis, officialibus Romanæ Curiæ assignatæ contentos esse volu

mus atque decernimus integre accipiendarum perpetuo concedimus,& assignamus: Mãdan tes venerabili fratri R. Episcopo Ostiensi moderno, & pro tempore existenti Camerario,& dilectis filiis Thesaurario, & Clericis Cameræ Apostolicæ Præsidentibus, ac S.R.E Vicecancellario pro tempore existenti,Cancellariæ Apostolicæ Regenti,Custodi,Abbreuiatoribus,Summistæ,Secretariis etiam domesticis,Plumbatoribus,ac Plumbi Magistris,& singulis aliis Officialibus ad quos spectat, quatinus literas ipsas sine subscriptione dictorum Officialium per quam manifeste appareat, eis de parte annatarum ad se pertinente, satisfactum fuisse, ad nostram Bullariam,siue Secretariam,vel alibi destinare nulla ratione præsumant, decernentes ipsas & illarum vigore collationes & prouisiones, ac pensionum, & fructuũ reseruationes per sedem Apostolicam quibusuis personis faciendas, cõstituendas,& concedendas, quas sine dictorum officialium manu in loco conuenienti ponenda expediri cõtigerit, nullius fore roboris vel momenti, sed vitio falsitatis subiectas, nullum omnino ius tribuere impetranti, & ita ab omnibus iudicibus tam ordinariis,quàm delegatis iudicari & sententiari ac terminari,& decidi sub infrascriptis pœnis præcipimus. Sollicitatoribus vero ipsarum literarum sub excõmunicationis,& ducentorum ducatorum auri Cameræ Apostolicæ pro me dietate,& pro alia Collegio dictorum Præsidentium applicandorum pœnis mandamus,vt literas ipsas,annatas,& cõmunia concernentes,antequã ad Bullariam, seu Secretariam mittãt, coram dictis Præsidentibus,eorumq; Mensariis,Receptoribus,& Capellano in Cancellaria & Camera Apostolica existentibus præsentare,& ibi ratam eorum soluere debeant. Necnõ sub eisdem pœnis,Cameræ Apost. Notariis præcipimus, vt quãdocunq; dicti Sollicitatores literas prædictas ex quouis transacto tempore penes eos repertas, & quas de cætero exigere voluerint,& annatæ,ac communia dictis Præsidentibus debita,& forsan soluta non sint,illas dictis Sollicitatoribus tradere nõ debeant,quam prius in illis subscriptio ipsorum Præsidentium apposita,& rata eis contingens soluta non sit. Inhibentes omnibus & singulis prænominatis officialibus,& eorũ cuilibet,ne super ecclesiarũ,monasterioꝝ,vnionũ,pensionum,reseruationum,& quorumcunq; beneficiorum,ratione quorum annatæ,aut communia essent soluenda,possessione capienda,breuia,literas,siue mandata in quacunq; forma expediant aliquo modo sine speciali mandato Ro. Pont. pro tempore existentis ,& in Camera Apostolica viso & registrato,sub dictis,& infrascriptis pœnis,ac damnoꝝ, & interesse propterea eisdẽ Præsidentibus proueniędis. Et quia officiales prædicti simplici verbo nostro credentes aliã summam Ducentorum Octuaginta sex Millium,& duorum ducatorum auri in auro de Camera similum pro imminentibus dictæ ecclesiæ necessitatibus supportandis contribuere & nobis liberalissime numerare non recusarunt, nos ne in Rom.Curia nouas & indebitas exactiones,quas omni tempore abhorruimus,& ab illis alieni fuimus introducere cogeremur, de nostris,& dictæ sedis prouentibus,quo minore possemus dispendio prouidere volentes, eo præsertim,cum assignationes huiusmodi prouentuum non sint propriæ alienationes,sed potius naturam contractus locationis ad breuissimum tempus sapiant, quando propter humanæ conditionis fragilitatem quicquid officialibus per sedem prædictã taliter conceditur, breui manu ad eandem redire ac certiores & veriores fructus afferre consueuit,vltra summã decem Millium ducatorum super Salaria prædicta per dictũ prædecessorem Collegio præsidentium assignatam, illi ac Portionariis præfatis, infrascripta emolumenta iuxta formam inferius annotatam perpetuo applicamus, appropriamus,concedimus,& assignamus,statuẽtes quòd Thesaurarii,& alii Officiales,qui officia super quibus emolumẽta prædicta assignata fuerint,a nobis,vel successoribus prædictis,seu dicta sede,aut aliàs pro tempore obtinẽt, etiam si dictæ sanctæ Ro.Eccl.Cardinalis, aut dictæ sedis Legatus, etiam si illi in deductionem alicuius pecuniarum summæ, & per ipsam sedem debitæ, seu vt statum suum decentius iuxta Cardinalatus dignitatis exigentiam tenere valeret, concessio ipsa facta foret,ac pro illis obtinendis quancunq; grandem pecuniarum summam,aut quantitatem nobis,vel successoribus præfatis,etiam in subuentionem onerum eidem Ecclesiæ incumbentium persoluisse publicis appareret documentis, etiam si in eis vel eorum concessione,de præsenti nostra ordinatione nulla mentio fieret,aut illa de verbo ad verbum inſereretur in ea,ad præstandũ nihilominus ipsis Pręsidentibus & Portionariis dicta emolumenta eis assignata,& per nos, inferius,vt pręfertur,annotata,perpetuo teneantur,nec aduersus pręmissa possint se tueri , aut aliquo modo defendere, vel excusare,sed perpetuis futuris temporibus in locationibus,ven-

ditionibus,seu aliis etiã gratiosis concessionibus quibusuis personis, ẽt eisdem Cardinalibus,
& Legatis de officiis infrascriptis per nos,& successores nostros,ac Came. Apost aut alias ei
deinceps faciendis,seu distributionibus,& diuisionibus ipsorum officiorum, etiam in concla
ui primo anno noui Pontificatus inter Cardinales ipsos fieri solitis non comprehendãtur,
sed semper intelligantur,& sint excepta emolumenta Præsidentium,& Portionariorum col
legio concessa,teneanturq; Camerarius, Thesaurarius,ac Præsidentes Clerici Cameræ Apo
stolicæ huiusmodi in omnibus contractibus & concessionibus de officiis huiusmodi de cæ
tero faciendis,emolumenta per ipsum prædecessorem,& nos eisdem Salariæ, & aliis officiis
perpetuo applicata huiusmodi specifice nominatim,& expresse excipere, & reseruare,eidem
collegio integre soluenda,& efficaciter præstanda. Mandantes nihilominus dohaneriis,cõ-
ductoribus,thesaurariis,& officalibus emolumenta collegio huiusmodi soluere debentibus,
quatinus de emolumentis,& summis,ac taxis per nos,& prædecessorem Præsidentibus hu-
iusmodi assignatis,in principio cuiuslibet mensis, seu alterius temporis inter se,& Præsidẽtes
præfatos statuendi in dicta Vrbe,& in ducatis auri in auro de Camera sine mora eisdem sa-
tisfacere integre debeant. Illis autem satisfacere vnico termino recusantibus,seu deficiẽtibus
liceat Præsidentibus præfatis possessionem dohanarum, thesaurariarum, & infrascriptorum
officiorum,vigore præsentium literarum nostrarum, quas vim validæ, & efficacis, specialis,
propriæ,& expressæ concessionis habere volumus, quauis alia locatione, concessione, aut
deputatione quibusuis personis,cuiuscunq; status,gradus,ordinis,conditionis, aut dignitatis
fuerint per nos,seu Cameram Apost aut alias ex quacunque causa facta, seu in posterum fa-
cienda, quam eo casu reuocamus, cassamus, ac irritam,& inanem decernimus, non obstante
propria auctoritate libere apprehendere,& per se ipsos fideliter exercere, salua Cameræ, &
sedis huiusmodi indemnitate. Mandantes propterea Camerario,& Clericis prædictis, quos
ipsius collegii conseruatores,ac proprios speciales,& ordinarios iudices deputamus, ac volu
mus quod ipsi,& eorum quilibet tam in annatis & taxis huiusmodi sine impedimentis exigẽ-
dis quam in quibuscunq; aliis protectionem iurium & commodorum Præsidentium,& Por-
tionarioꝝ collegii huiusmodi concernentibus, eisdem efficacis defensionis præsidio assistãt,
ac facultatem per censuras ecclesiasticas,& alia iuris remedia iuxta stilum Cameræ debitores,
& inobedientes compellendi & compescendi habeant, decernentesq; quod in præmissis Ca
merarii vel Clericorum prædictorum determinationi omnino stetur, nec cuiquam ab eorũ
decreto appellare,aut ipsos Præsidentes,& Portionarios ad aliud tribunal etiam vigore re-
scriptorum Apostolicorum pro tempore obtentorum trahere liceat, neq; Clerici ipsi suspe
cti allegari,etiam prætextu Portionum per aliquem ex eis obtentarum possint,cum verisimi-
le non sit,iudicia tot præstantissimorum virorum, quorum fidei ac prudentiæ præfatæ Ec-
clesiæ patrimonium creditur,aliqua ratione à rectitudine declinatura, quatinus ipsi ad supra
dictarum & infrascriptarum sententiarum,& pœnarum declarationem & executionem sum-
marie,simpliciter,& de plano omni iudiciaria tela postposita,sola facti veritate inspecta pro-
cedentes cum effectu quotiens requisiti fuerint,& id nouerint expedite faciant Præsidentes
ipsos taxarum & emolumentorum eis assignatorum huiusmodi integra perceptione,& the-
saurariis,ac dohaneriis prædictis,& aliis officialibus,emolumenta per eos eisdem Præsiden-
tibus & Portionariis persoluenda debitis temporibus libere persoluere recusantibus seu ali-
quo ex colore tergiuersantibus & renitentibus thesaurariaꝝ dohanaꝝ,& alioꝝ officioꝝ præ
dictorum possessione libera,& expedita pacifice frui & gaudere,amotis theseurariis,dohane-
riis, & conductoribus,ac quibusuis aliis contradictoribus tunc existentibus per omnia iuris
& facti remedia ab eisdẽ officiis, pro vt nos eos ex nunc prout ex tunc in euentũ huiusmo-
di harum serie ab illis amouemus,& in ipsorum locum seu administrationem & exercitium
collegium Præsidentium, & Portionariorum huiusmodi,& illius singulares personas ponĩ
mus,constituimus, deputamus,ac surrogamus,non permittentes Præsidentes & Portiona-
rios prædictos p eosdem thesaurarios,& dohanerios ac quosuis alios desuper molestari seu
quomodolibet impediri, dummodo mercatores idoneos ad declarationem dictæ Cameræ
de persoluendo eidem Cameræ quod per officia ipsa obtinentes,amotos huiusmodi tunc &
durante eorum locatione persolui debebat, eidem Cameræ dederint. Et quia accepimus
quod inter collegium Præsidentium huiusmodi & proxenetas Ripæ, & Ripetæ Vrbis assi-
duæ controuersiæ vertantur super proxenetici ministerii mercede,eidem collegio Præsiden

tium applicata, volumus quod Pręsidentes pręfati iuxta institutionem eorum officii per se ipsos, vel ab eis deputandos viros probos, ac fide & facultatibus idoneos numerum Quinquaginta non excedētes, ministerium mediatorum ac proxenatarum huiusmodi in vino ac mercibus & rebus aliis quę in dicta Ripa & Ripeta, ac in cellis, apothecis, & magazenis reconduntur, custodiuntur, & conseruantur, quę vendi, commutari, aut aliàs distrahi solent, exercere possint, reseruatis dūtaxat ducatis aureis Centū Quinquaginta per ipsos proxenetas singulo anno perpetuis futuris temporibus in cuiuslibet semestris principio proportionabiliter diuidendis. Ad quos non solum societatem, sed illius quoque singulares personas in solidum obligari & teneri censemus pro superioritatis recognitione cum effectu eisdem Pręsidentibus persoluendis, quibus etiam vt nostra & eiusdem sedis liberalitate vberius glorientur florenos alios similes Noningentos super prouentibus dictę Salarię vltra summam prædictorum Decem Millium florenorum per eundem prædecessorem eis assignatam, & per ipsos recipi solitam pręcipuos, & sine aliqua participatione Portionariorum inter ipsos Centum Quadraginta & vnum officiales diuidendos, tenore earundem pręsentium, ac scientia & potestate similibus perpetuo concedimus: & assignamus, prouiso quòd nauli, seu nolliturę staterę, transtrorum, extimationis casettę, & Marescallatus officia vnà cum Quadraginta ducatis eisdem super Salaria Vrbis assignatis prædictæ Cameræ dispositioni relaxare teneantur, prout ex tunc sponte relaxant, reseruato ipsis nihilominus Commissariatus annonæ officio, ad quod exercendum non nisi ex ipsorum numero per ipsam Cameram deputari queant alium seu alios non de numero ipsorum officialium plenissime reuocantes, & dilectum filium Io. Franciscum Pogium, vnum ex dictis Præsidentibus annonæ pro vno anno futuro simili motu ad dictum Cōmissariatus officium deputamus, cassantes omnes concessiones cuiuscunq; personæ sub quacunque verborum forma, & tenore à nobis hactenus emanatas, etiam si de eis, eorumq; tenoribus specialis & expressa, ac de verbo ad verbum esset mentio facienda. Cętera vero emolumenta infrascripta per manus dictorum Præsidentium, quorum numerum per huiusmodi Portionum additiones nolumus augeri, recipienda inter obtinentes Portiones ipsas proportionabiliter diuidantur, concedentes eisdem Præsidentibus nihilominus facultatem Portiones huiusmodi etiam dimisso Præsidentis officio retinendi, illasq; in fauorem alterius etiam officium non habentis quotiens eis placuerit in nostris manibus, vt moris est, libere resignandi, prius tamen pro cōcessione singularum Portionum ab officio separatarum florenis aureis Viginti pro concessione vero nudi ac simplicis officii Præsidentis Triginta, pro signatura autem officii cum annexa Portione Quinquaginta florenis aureis Datario nostro persolutis. Ac volumus quod nullus ex Pręsidentibus vltra duas ex additis Portionibus vnà cum officio Præsidentis, alii vero officium Præsidentis non obtinentes vltra vnam ex dictis Portionibus, sine speciali nostro indulto, hac prima vice excepta obtinere possit, vt de illis pluribus personis pinguiora officia emere nequeuntibus valeat satisfieri. Quodq; vt clamores, rixæ, & contentiones inter officiales ipsos in admissionibus nouorum collegarum oriri solitæ propter multitudinis cōgregationem, & votorum diuersitatem tollantur, volumus quod nouus officialis seu Portionarius ad huiusmodi officium de cętero recipiendus, iam officiali, seu Portionario patre, fratre filio, nepote ex fratre, vel sorore carnalibus alicuius officialis, seu Portionarii duntaxat exceptis, ad soluendum vltra ducatos quinq; inter Defensores, Sindicos, Depositarium, Mensarios, & Capellanum per ipsum collegium pro tempore deputatos diuidendos soluere minime teneatur: statuentes quòd officiales portionem, seu portiones, & portionarii officium Pręsidentis non habentes Syndici, & Mensarii aut defensores esse nō possint. Si quis autem aliter facere, procurare, ordinare, sollicitare, sententiare, iudicare, determinare, vel hoc directe vel indirecte quomodolibet impedire, seu contra ordinationem nostram huiusmodi venire præsumpserit, excommunicationis latæ sententiæ à qua non nisi satisfactione prius officialibus & Portionariis prædictis de vera & integra summa eis debita, ac de plene satisfaciēdo in futurum efficaci obligatione præcedente, per quemcunq; confessorem, etiam sub prętextu cuiusuis indulti a nobis, vel pędecessoribus aut successoribus nostris emanati, seu concessi, vel concedendi, præterquam in mortis articulo constitutus absolui nequeat, necnon priuationis omnium & singulorum officiorum per ipsum in Ro. Curia pro tempore obtentorum, ac etiam quorumcunq; emolumentorum, & quouismodo ratione vel causa debitorum

tunc, & debendorum in futurum etiam ratione eorundem officiorũ quæ obtinebit, & quæ quomodolibet exercebit, pęnas respectiue eo ipso, & totiens quotiens contrafecerit, damnabiliter incurrat. Taxæ autem, & emolumenta, quæ Portiones ipsas obtinentibus concedimus, & eorum collegio applicauimus, & assignauimus sunt hæc videlicet, Super annatis, vt supra, ducatos 29. pro singulo Centenario. super Salaria vrbis Floreñ. 1100. super Thesaurariatu, Tractis bladorum per mare, & Salariæ Marchiæ, & Ducatu Spoletañ ac Thesauraria Asculi in totum ducatos. 11666, super Thesaurariatu vero Perusiæ, & Vmbriæ, ac gabellis, & depositariatu Narniæ ducatos. 20502. auri in auro de Camera, & quia ex dicto Thesaurariatu Perusiæ, & Vmbriæ Camera Apostolica modicam vtilitatem percipere consueuit eidem Thesaurariatui applicamus florenos 1000. ex censu annuo per Communitatem Ciuitatis Castelli ad rationem 72 Baiochorum pro quolibet ducato computatorum ac ex emolumentis salis à Communitate Turdertiñ ducatos Noningentos similes, de quibus Mille noningentis ducatis præmissis, eidem Thesaurariatui applicatis, Thesaurarius Perusiæ prædictus teneatur reddere rationem dictę Cameræ vltra pretium. 5300. ducatorum auri, annuatim per ipsum præfatæ Cameræ debitorem. ac omnes prouentus salis affocatici, & census ciuitatis nostræ Rheatis, cum onere quod dicti Portionarii teneantur restituere Ioanni Baptistæ de Senis sacre aulæ Aduocato ducatos. 4087. auri de Camera, quos super censibus prædictis soluit, Illis vero de Martellis ducatos 3000. similes, quos super huiusmodi salis affocatici prouentu soluerunt, de quibus aliqua gratia fieri non possit, & si facta reperiretur à decem annis citra ex nunc reuocata censeatur: declarantes quod perpetuis futuris temporibus sint dictorum Portionariorum, vel ab eisdem ius habentium, pro quibus exigendis, officiales cum priuilegiis solitis etiam arma portandi de eorum numero per Cameram Apostolicam deputari debeant. Et cum adiutore domino, prout semper à primæua die fęlicis nostræ ad summi Apostolatus apicem assumptionis, animo gessimus, vt pastoralis officii nobis, diuina prouidentia commissi, cura exigit, pro Christi nominis propagatione in sacro Lateranensi per nos prosequendo, & continuando Concilio pestiferum schisma vnitatem Ecclesiæ lacerare solitum penitus extinguere ac expeditionem contra perfidos & truculentos orthodoxæ fidei hostes cum cęteris christianis Principibus, quos ad hoc sanctum opus non sine magno labore & impendio, Deo fauente, cuius res agitur, conciliare studemus, facere firmiter intendamus, & terra robustissimum exercitum, mariq; validam classem parare proposuerimus, vt tandem vexilla saluiferæ Crucis cõtra veros Christianæ Republicę hostes nostro sanguine madentes, ac christianorum Principum discordiis auctos, fęlicissime prodire, & de illis veros triumphos Saluatori nostro referre, cum animarum salute certissime possimus, & ad hæc peragenda nostræ, & eiusdem Ecclesiæ facultates non sufficiant, in frascriptiq; Præsidentium, & Portionariorum Collegii huiusmodi officiales pro subuentione onerum huiusmodi, vt illis pro parte prouidere, & eiusdem Ecclesiæ euidentissimę necessitati satisfacere valeamus, summam præmissam. 28600. ducatorum auri in auro de Camera nobis liberalissime persoluerint, Nos dignum reputantes pro stabilimento, perpetuatione, ac firmitate dicti officii non minus vtilis quàm necessarii, ac etiam vt ipsorum Pręsidẽtium & Portionariorum indemnitatibus opportune prouidere, de consilio, assensu, & potestate præmissis eisdem auctoritate & tenore decernimus, & declaramus quod portiones per obitum illas obtinentium duntaxat pro tempore vacantes, eo ipso extinctæ sint, & esse censeantur, & illarum sic per obitum vacantium emolumenta ad Cameram ipsam libere reuertantur. Si vero Portiones ipsas contingeret aliter quam per obitum huiusmodi in totum vel in partem extingui seu reuocari, aut ipsos Præsidentes, & Portionarios quo minus emolumenta eis assignata huiusmodi percipere libere possent quomodolibet impediri, aut molestari, nos & successores nostros ac Cameram præfatam, & illius bona in vim validi & efficacis contractus ipsis Præsidentibus & Portionariis pro tempore existentibus obligamus, si alias quam, vt præfertur, facta fuerit aliqua diminutio emolumentorum prædictorum ad soluendum, & satisfaciendum ipsis de summa quam eos ex huiusmodi diminutione amisisse constabit. Si vero officum & Portiones huiusmodi alias quam vt præfertur, reuocẽtur ad restituendum eis supradictam summam. 28600. ducatorum per ipsos vt pręfertur nobis solutorum, in quibus nullo modo, nullaue ratione, vel causa computari debeant seu possint in toto vel in parte emolumenta per eos interim percepta, sed eos, & eorum quemlibet iusto

& legiti-

& legitimo titulo emolumenta prædicta sibi acquirere, & vt sua retinere posse, & debere, mandantes Camerario, Thesaurario, Præsidentibus, Clericis præfatis nunc & pro tempore existentibus, ac omnibus & singulis ad quos id quomodolibet spectabit pro tempore, quatinus summam 28600. ducatorum huiusmodi ad ordinatium introitum dictæ Cameræ ponant & describant, scripturasq; necessarias, & opportunas obligationes desuper faciant. obligationem per nos sic factam recognoscentes & sequentes, eisdemq; Præsidentibus & Portionariis super præmissis, & eorum plena, & inuiolabili obseruatione, quodcunq; publicum instrumentum obligationis bonorum S. R. E. & Cameræ earundem ad ipsorum Præsidentium, & Portionariorum requisitionem, & in euentum prædictum absque alterius declarationis, seu mandati expectatione de præmissis debitam, & integram satisfactionem faciant: decernentes quicquid per ipsam Cameram super hoc sic actum, gestum, determinatumq; fuerit perpetuo ratum, firmum, & inuiolabile esse debere, ac irritum, & inane si secus super hiis à quoquam quauis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisq; contrariis quibuscunque: aut si aliquibus communiter vel diuisim ab eadem sit sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari, seu ad præfatæ Cameræ iudicium trahi non possint per literas Apostolicas non facientes plenam & expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, & quibuslibet aliis priuilegiis, indulgentiis, & literis Apostolicis generalibus, vel specialibus, quorumcunq; tenorum existant, per quæ præsentibus non expressa, vel totaliter non inserta effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, & de quibus quorunque totis tenoribus habenda sit in nostris literis mentio specialis, quæ quo ad hoc eis nullatenus volumus suffragari. Vt autem præsentes literæ ad omnium notitiam deducantur, ac per omnes inuiolabiliter debeant obseruari, volumus quòd illæ in Cancellaria Apostolica, & audientia literarum contradictarum nostrarum legi, affigi, & publicari debeant, vt hii quos literæ ipsæ concernunt, seu concernere poterunt quomodolibet in futurum, quod ad ipsorum notitiam non peruenerint, vel illas ignorauerint, quominus eos arctent, perinde ac si eis personaliter intimatæ forent, nullam possint excusationem prætendere, vel ignorantiam allegare. Nomina Præsidentium Portiones ipsas obtinentium sunt hæc, videlicet, Laurentius Puccius tituli ss. quatuor presbyter Cardinalis officialis, & Protector cum Quadringentis & duabus, Ferdinandus Ponzetus cum vna, Franciscus Armellinus in locum Donati Viteriani olim officialis cum tredecim, Paulus de Cesis in locum Stephani Sauli olim officialis cum octo, Petrus del Bene cum quindecim, Ludouicus Caponus cum vndecim, Dominicus de Iuuenibus cum decem, Bernardinus Planca cum nouem, Paulus Lantes cum quinque, Andreas Bondelmontis cum quatuor, Ioannes Camillottus cum quatuor, Rodulphus Regis cum quatuor, Alexander Ponzettus in locum Augustini Raphaelis cum tribus, Antonius Aurelii cum tribus, Ioannes Franciscus Pogius cum tribus, Laurentius de taxis cum tribus, Iacobus Bernardinus in locum vnius officii Laurentii Puccii, & alterius Ciriaci Armellini officialium cum tribus, Bartholomæus Farratinus cum quatuor, Hieronymus Gottifredus in locum Melchioris de Campania cum tribus, Leonardus Gratinus cum tribus, Petrus Pauli Antonii de Soderinis in locum vnius officii Iulii Martelli officialis cum tribus, Thomas domini Ioannis de Soderinis in locum Orlandi Bini officialis cum tribus, Baptista de Palinis cum duobus, Baptista Maurus cum duobus, Bartholomæus Cupinus cum duobus, Clemens de Cesis cum quinque, Clerici Cameræ cum vna, Franciscus de la Fonte cum duobus, Fernandus Flores cum duobus, Gregorius Ephiphanius cum duabus, Ioannes Andreocinus cum duabus, Ioannes Iacobus de Cesis cum tribus, Nicolaus de Balneo Regio cum duabus, Petrus Andreas Xandri cum duabus, Emanuel Balbus cum duabus, Pirrus Angeli de Cesis cum tribus, Raphael Lippus cum duobus, Ramundus de Raimundis cum duabus, Secretarii Apostolici in locum Ioannis Nicolai Beneuegnatis officialis cum vna, Fredericus Equitanus de Cesis cum tribus, Guarinus vero in locum Marci Fauorini olim officialis, Andreas Buchel, Antonius Vehi, Andreas Centolinus, Ascanius de Saccis, Aloisius Tagliacarne, Alexander Gentilis, Adoardus Cicada, Alfonsus Verdesotto, Aloisius Martelli, Robertus de Nidis, Babilanus Pallauicinus, Bened. Castonus, Camil. Mansuetus, Christoph. Gabrielis de Taxis, Curtius Fregepanis, Dominicus de Taxis, Fabius Mansuetus, Fabricius Maius, Franc. de Attauantis,

Franc. Pallauicinus, Franc. de Horia, Franc. Tullius de Carosis, Guido de Castello, Hierony. Crescentius, Hierony. Futius. Io. Buten. Io. Brocardi, alias Cinchi, Io. Franciscus de Marinis, Iulius Martelli. Io. Petrus Criuellus, Io. Iacobus de Cornelio de Taxis, Io. Iacobus de Montilio, Innottinus Gentilis, Iulius de Narnia, Leonardus Firmanus, Leonardus Regnadorus, Ludouicus del Burgo, Felix Corius, Nicolaus Saturnus, Petrus Paulus Veccia, Nicolaus Antonius Gotifredus, in locum Hierony. olim officialis, Pergentilis Futius, Paulus Sofianus, Petrus Mattutius, Paulus Guidarellus, Paulus Riarius, Rentius de Sutrio, Stephanus Siluagus. Simon Portius, Sanctus Siranus, Thamyras Tamerotius, Vincentius Pallauicinus Vvlfangus Goler cum singulis portionibus. Nulli ergo omnino hominum liceat hãc paginam nostræ additionis, appropriationis, amotionis, positionis, constitutionis, surrogationis, concessionis, assignationis, reuocationis, deputationis, cassationis, indulti, liberationis, præcepti, statuti, applicationis, declarationis, obligationis, mandati, decreti, & voluntatis infringere. vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare pręsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romę apud sanctũ Petrum, anno incarnationis Dominicę M D XIII. XVII Idus Ianuarii, Pont. nostri Anno Primo. F. Armellinus.

Anno à Natiuitate dñi 1514, indictione ii. die vero Iouis xxvii. mensis Aprilis Pont. Sanctiss. in Xp̃o patris, & dñi nostri D. Leonis, diuina prouidẽtia Papæ X, anno secundo supra & infrascriptæ lĩæ in forma quinterni simul alligatæ, affixæ, & publicatæ fuerunt in Cancellaria Apost. & Audiẽt. lĩaꝝ contradictaꝝ dñi nostri Papę valuis seu portis, & ibidem spatio congruenti temporis dimissæ fuerunt per me Ioannem Drouetì S. D. N. Papæ cursorem.

Pro M. Enrado du Viuer cursor Ia. Questemberg.

BVLLAE CLEMENTIS VII.

Pro abundantia rei frumentariæ, & agriculturæ exercendæ.

CLEMENS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Ad sacram beati Petri sedem, meritis licet imparibus, diuina dispositione vocati, continua meditatione vrgemur, vt iuxta commissi nobis pastoralis officii debitum circa ea, per quæ almæ Vrbis nostræ, in qua sedes ipsa dinoscitur collocata, prosperitati, illiusq́ incolarum, & ad eam confluentium personarum commodo & necessitati opportune cõsuli possit, sollicitis studiis intendamus, ac incolarum, & personarum earundem dispendiis, congruentibus remediis occurramus, prout temporum qualitate mature pensata conspicimus in domino salubriter expedire. Sane licet dudum fe. re. Sixtus Papa IIII prædecessor noster, attendens ꝙ à pluribus tunc retroactis annis omnis regio dictæ almæ Vrbi finitima frequenter habuerat steriles frumenti, & bladorum prouentus, cum graui populorum in ea degentium iactura & afflictione, & considerans id præter, & vltra cęli naturalem cursum & dispositionem, potissime etiam prouenire ex raritate culturæ agrorum, qui propter aliquem forte maiorem vtilitatem inde prouenientem eorum domini potius sentiebantur inculti, vt essent in pascua animalibus brutis, quàm colerentur, aut coli sinerentur, in alimentum, & sustentationem hominum, per suas literas statuerat, & ordinauerat quod ex tunc, deinceps perpetuis futuris temporibus, liceret omnibus, & singulis agros arare, & colere volentibus, in prædictæ Vrbis nostræ territorio, & Patrimonii beati Petri in Tuscia, ac Campaniæ maritimæ, & maxime prouinciis, rumpere, & arare, ac colere, alias debitis & consuetis temporibus, tertiam partem vniuscuiusque tenimenti, seu tenutæ quam eligendam duceret, tam ad quęuis monasteria, capitula, seu alias ecclesias, & pia loca, quàm ad quasuis priuatas & particulares personas, cuiusuis status, vel conditionis spectantes, & pertinentes, petita tamen, licet non obtenta eorum ad quos spectaret licentia, dummodo iudicum tunc desuper deputatorum seu alicuius eorum auctoritas interueniret, & mandauerit propterea omnibus & singulis tenimentorum, seu tenutarum huiusmodi dominis, tam ecclesiasticis, quàm sæcularibus, cuiusuis status, vel conditionis existerent, & quauis dignitate præfulgerent, vt absq́ vlla prorsus resistentia sinerent omnes & singulos colere volentes, tenutas ipsas pro eorũ arbitrio & voluntate iuxta statuti hm̃oi tenorem & formam, rumpere, & arare, nullum omnino eis aut alicui eoꝝ, vel ipsoꝝ famulis & ministris, p se, aut alios impedimentũ, aut molestiã inferentes: voluerit q́ tã super tempore rumpendi, q̃ super electione tertiæ partis hm̃oi tenutarum, quę

arari deberet, ac responsione pro arata, & culta parte dominis facienda, & super aliis quibuscunque differentiis, & controuersiis, si forte aliquas differentias, seu controuersias super iis quouismodo oriri contingeret inter eos, qui arare, & colere vellent, & quorum tenutæ ararentur, præcipue super damnis, & interesse, si quæ forsan illo primo anno prætendere possent prædicti domini tenutarum, seu eorum conductores se ex inspectaio eorum cultu pati, vtraque pars præfatorum iudicum, aut duorum ex eis iudicio & determinationi stare & acquiescere tenerentur, neque possent aut deberent se mutuo super huiusmodi aut quibusuis aliis differentiis ex huiusmodi statuti tenore quouismodo prouenientibus coram quibusuis aliis iudicibus conuenire, aut iudices ipsi quacunque etiam potestate & auctoritate fungerentur eos audire, vel se de ipsis controuersiis impedire, & si secus forsan actum foret, id totum irritum & inane, ac nullius roboris vel momenti esse decreuerit. Et deinde pie memoriæ Iulius Papa II etiam prædecessor noster, literas prædictas per quadã innouauerit, & quanuis ex prouisione sua huiusmodi plurimi agriculturæ se dedissent, & in territorio dictæ Vrbis, & aliis locis circunuicinis magna frumenti, & aliorum bladorum quantitas colligeretur, & ex illa dictæ Vrbis necessitatibus abundanter subueniri posset. Quia tamen Barones, & Domicelli dictæ Vrbis, domini temporales oppidorum circunuicinorum eorum subditis, ne frumentum, & alia blada ad dictam Vrbem deferre præsumerent interdicebant, & ab eisdem subditis, qui non sine magnis sudoribus illud recolligerent, vili pretio habere, illudque eis cum frumentum aliis carius vendidissent, persoluere nolebant, ab agricul turæ huiusmodi laudabili, & pernecessario exercitio, in animarum suarum periculum, & incolarum Vrbis, & Curialium huiusmodi non modicum præiudicium, & grauamen desistere compellebantur, idem Iulius prædecessor Motu proprio, & ex certa scientia, per alias suas literas omnes & singulos Barones & domicellos Romanos, ac quascunque alias personas tam ecclesiasticas quàm seculares, oppida, terras, & villas infra Quinquaginta miliaria à dicta Vrbe possidentes, ab eorum subditis frumenta, & blada, præterquam pro vsu, & necessitate victus domus eorum emere, & ad dictam Vrbem deferri, interdicere, & prohibere, aut illa ad alia loca, quàm ad eandem Vrbem absque speciali sua, seu Cameræ Apostolicæ sibi nota licentia deferre præsumentes, ac in præmissis auxilium, consilium, vel fauorem publice vel occulte, directe vel indirecte, quouis quæsito colore præstantes, cuiuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis, vel conditionis, etiam si Cardinalatus honore fulgentes forent, requisierit, & monuerit, eisque districte præcipiendo mandauerit, quatenus infra quindecim dierum spatiũ, postquam posteriorum literarum prædictarum notitiam haberent, videlicet Communitates, & Vniuersitates, ac Barones, & alii in præmissis auxilium, & fauorem præstantes ab emptionibus & prohibitionibus, ac interdictionibus huiusmodi, extunc deinceps penitus & omnino desisterent, alioquin lapsis dictis quindecim diebus, Barones ac Communitatum, & Vniuersitatum singulares personas, & alios auxilium, consilium, vel fauorem præstantes, extunc prout ex ea die, & econtra excõmunicationis sententiam, à qua ab alio quàm à Ro. Pontifice, & facta de eo speciali & expressa mentione, præterquam in mortis articulo constituti, & præuia satisfactione, absolui nequirent, innodauerit. Archiepiscopos vero, Episcopos, & alios Prælatos suspenderit à diuinis, & nihilominus, si aliqui ex prædictis Baronibus & alii ciuitates, oppida, & terras in feudũ, seu in vicariatũ, aut aliàs quouis titulo obtinentes, lapsis aliis extunc sequentibus quindecim diebus à præmissis nõ desisterent, dominio dictorum seu suorum omnino & penitus priuauerit, Fiscoque Apostolicę Cameræ applicuerit, & & eorum ciuitates, terra, oppida, & villas ecclesiastico subiecerit interdicto ipso facto, quod nisi præuia satisfactione relaxari per alium quàm per ipsum Iulium prædecessorem interdixit, & prohibuit. Si vero vltra semestre dictos vltimos quindecim dies immediate sequentes in eorum prauo proposito & duritia obstinate perseuerando mandatis suis huiusmodi non parerent, sed parere contemnerent, extunc ipso iure omnibus & singulis ciuitatibus, oppidis, terris, villis, feudis, & iuribus, quæ à Romana, & aliis ecclesiis, aut aliàs obtinebant, vel recognoscebant, eadem auctoritate priuauerit, & ad illa & alia obtinẽda perpetuo inhabilitauerit, priuatosque & inhabiles esse, ac ciuitates, oppida, terras, villas, & iura huiusmodi Cameræ Apostolicæ pleno iure incorporata decreuerit, & declarauerit, prout in eisdem literis plenius continetur. Et in ipsa Vrbe in præsentiarum propter multiplicationem, & augumentum illius incolatum, & habitatorum, maior copia frumenti quàm

antea notorie sit necessaria, nihilominus exercitium artis agriculturæ, & colendorum agrorum huiusmodi, in Regione dictæ Vrbis finitima, & illius territorio prædictis vltra vltra medietatem ab eo quod ante viginti annos existebat diminutum fuerit, & cultus exercendæ agriculturæ huiusmodi, etiam docente experientia rerum magistra, propter multitudinem vaccarum rubearum in eodem territorio existentium, indies prætermittatur, & ars ipsa quodammodo pareat, quo fit, vt in dicta Vrbe frumenti penuria inualescit. Nos considerantes terram præfatæ Vrbi finitimam, quam illius domini ad pascua multorum animaliũ vtuntur, sub isto cœlo fœcundam existere, & conuenientius fore, vt terra ipsa vomere, & aratro scindatur, & aretur, ac potius semen ex ea ad vsum hominum, quam fenum, quod sua sponte ad vsum animalium produxit recolligatur, & quod ex cultu agriculturæ huiusmodi homines ad laborem nati in exercitio honesto se poterunt exercere, & aer salubrior reddet, & nõ solum dictæ Vrbi, & illius incolis, & curialibus, ac cæteris hominibus in terris S. R. E. subiectis de frumento necessario prouideri, verumetiam illud per mare ad alias nationes grano indigentes deferri poterit, ac propterea volentes artem agriculturæ & colendorum agrorum huiusmodi in pristinum statum restituere, ac rei frumentariæ in dicta Vrbe. opulentiæ prouidere, & futuræ illius penuriæ obuiare, Motu proprio, non ad alicuius super hoc nobis oblatæ petitionis instantiã sed de nostra mera deliberatione, & ex certa sciẽtia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, literas Sixti & Iulii prædecessorum huiusmodi, ac in eis contenta quæcunque, ita vt tertia pars omnium tenutarum & possessionum, & casalium, tam in territorio, & Patrimonio ac Campania maritima prædictis, quàm circa Vrbem infra viginti miliaria consistentium, tam ad ecclesias, monasteria, & hospitalia quæcunque, ac Cameram Apostolicam, quam Barones, Domicellos, & Ciues Romani, ac forenses cuiuscunque dignitatis, & conditionis, etiam si Prælati, Cõmendatarii, vel etiam S.R.E. Cardinales fuerint, aut eorum domini quacunque alia dignitate tam ecclesiastica quàm mundana & temporali fulgeant, quomodolibet pertinentium, absque vlla exceptione vel prohibitione singulis annis pro frumentis serendis & recolligendis, scindi, arari, & coli possit & debeat, & à die publicationis præsentium liceat vnicuique tenutas, possessiones, & casalia prædicta ad tenutas, & possessiones, ipsas, pro futuro anno rumpendum & colendum ingredi: Sic tamen, quod si domini earũdem tenutarum, & possessionum illas pro dicta tertia parte colere, vel p alios coli facere voluerint, dummodo frumenta in illis recolligenda ad dictam Vrbem deferantur, non liceat aliis in eorum casalibus aliquid innouare, aut illorum possessiones colere, sed eisdem dominis tenutas, & possessiones ipsas colere nolentibus, liceat aliis ciuibus vel mercatoribus Vrbis habitatoribus vel quibusuis aliis personis, tertiam partem tenutarum & possessionum huiusmodi in quolibet casali, pro eorum arbitrio, & vbi eis melius videbitur, absque aliqua prohibitione, & impedimento, sub pœna Quingentorum ducatorum auri Cameræ Apostolicæ applicandorum pro qualibet vice per prohibentes, vel impedientes eo ipso incurrenda, rumpi, arari, & coli facere, ita vt cultores ipsi cum dictis possessionibus pasculare pro pascendis bobus laborantibus necessarium habeant, & laboratores illo indigentes, easdem possessiones pro pascularibus reseruatas quolibet anno à principio mensis Augusti custodiri, & culturas eligendas in principio mensis Ianuarii, vel post, prout eisdem cõmodius & opportunius videbitur, rumpi & arari facere possint, nec pro intratura pro rubro terræ aliqd vel tantũ p quolibet rubro terræ laborare in pecunia, sed solum & duntaxat de tenutis, possessionibus, & casalibus infra octo miliaria ab ipsa Vrbe consistentibus, quintam partem frumenti, vel bladorum recollectorum in dicto territorio fideliter & more boni coloni in frumento bono, & recipienti ac mercantili arbitrio Consulum artis soluere teneantur. Et pro tenutis, possessionibus, & casalibus in eodem territorio ab octo miliaribus vltra distantibus ab Vrbe vsque ad quindecim, vel sexdecim miliaria similiter de septima parte frumenti recollecti pro quolibet rubro, modo & forma præmissis respondere debeant; sic tamen quod sub tenutis, & possessionibus prædictis non comprehendantur nec comprehensa censeantur, quo ad responsionem septimæ partis fructuum, tenutæ & possessiones in Latio, & Campania maritima consistentes, pro quibus propter faciliorem earum culturam & multitudinem laboratorum de quinta parte fructuum respondetur, & in quibus consuetudo hactenus seruari solita seruetur, & si contingat illas p aliquos psentium vigore laborari, respõderi debeat modo pmisso, ac pro tenutis & possessionibus vltra dicta xvi. miliaria citra, & vbicũque cõsistentibus

(dummodo non sint loca vicinia fluminum Tyberis,in quibus consuetudo loci, quo ad responsiones seruetur) cultores illorum dominorum dominis eorum decimam partem frumēti & bladorum, quæ in illis sic cultiuatis & laboratis excreuerint respondere teneantur, exceptis dominis illarum eas colere volentibus, qui aliis præferantur, dummodo blada ipsa ēt illa,de quibus daretur tracta, ad Vrbem prædictā deferantur, ac per flumen & fauces Ostię extrahantur, auctoritate Apostolica,tenore præsentiū innouamus, ac vim, & vigorem perpetuo habere viribusq; subsistere & obseruari debere decernimus. Et nihilominus pro potiori cautela præmissa omnia de nouo modo supradicto,ac quod cultores præfati cum animalibus,bobus,& equabus necessariis ab omni represalici receptione & retentione, tam in Vrbe quam extra,liberi & exempti existant, nec occasione alicuius debiti vel obligationis etiam in forma dictæ Cameræ,& Ripæ & Ripetæ molestari,capi, pignorari,nec eorū animalia vel frumenta tolli,pignorari seu auferri possint. Et quotiensciunq; precium frumenti in præfata Vrbe non excedet decem & octo Iulios, pro quolibet Rubro ad mensuram maiorem Pala batuta nuncupatam, debeat dari cuilibet mercatori tracta Quinquaginta Rubrorum pro quolibet aratro,cum solutione tractæ duorum Iuliorum pro Rubro,& non vltra: de quibus vnus Iulius cum dimidio dictæ Camerę, medius vero Iulius pro quolibet rubro Militibus sancti Petri cedat, quæ quidem tracta dari debeat pro vna tempore recollectionis frumentorum, & pro alia medietatibus in festo Natiuitatis domini nostri Iesu Christi: & interim tractæ dari non debeant aliis, donec ipsi eorum frumenta vendiderint, vel nauigio ad alia loca deferri fecerint. Possint tamen dari tractæ per ad id deputatos pro maiori summa, quando esset maior abundantia,eorum arbitrio, ita quod in Vrbe ipsa propterea penuria non proueniat,iuxta voluntatem nostram, & successorum nostrorum Romanorū Pontificum pro tempore existentium, & discretionem execurorum infrascriptoꝝ. Ac quod liceat habentibus locationes casalium etiam ad longum tempus ab ecclesiis & monasteriis Vrbis vel hospitalibus huiusmodi renuntiare in perpetuum dictis locationibus, quas in huiusmodi euentum cassamus,irritamus,& annullamus,ad effectum præmissum,nec teneantur ad solutionem alicuius summæ vltra tempus,quo tenutas,possessiones, & casalia huiusmodi tenuerunt, & illorum fructus perceperunt, nec liceat alicui habere armentum vaccarum rubearum in dicto Vrbis territorio infra decem miliaria, excedens Centum, & vigintiquinque vaccas ad plus,quodq; in tenutis, possessionibus, & casalibus Ciuium Romanorum laicoꝝ illas colere,& agriculturam exercere volentium,non possint alii forenses laborare, sed solū & duntaxat alii ciues Romani, de quibus domini illorum contentantur,& alii habitantes in dicta Vrbe artem prædictam exercere volentes,dummodo tenutæ, & possessiones ipsæ pro dicta tertia parte cultiuentur & laborentur, auctoritate & tenore prædictis statuimus & ordinamus,districtius inhibentes omnibus & singulis tenutarum seu possessionum,& casalium prædictorum dominis, tam ecclesiasticis quam secularibus,cuiuscunq; dignitatis,status,gradus,ordinis,vel conditionis existentibus, quauis dignitate præfulgentibus,ne tenutas,& possessiones ipsas colere volentibus, seu eorum ministris & famulis præfatis. per se vel alium directe vel indirecte impedimentum vel molestiam aliquam inferre quoquomodo præsumerent, sed eius absq; vlla prorsus resistentia tenutas & possessiones prædictas pro eorum arbitrio & voluntate, iuxta prædictarum & præsentium literarum tenorem, rumpere & arare permitterent. Et nihilominus præfatos barones,& domicellos Romanos,ac quascunq; alias personas tam ecclesiasticas quam seculares, cuiuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis, vel conditionis existentes, etiam Cardinalatus honore fulgentes, oppida, terras, & villas in dicto territorio possidentes, requirimus,& monemus, eisq; districte præcipiendo mandamus, quatinus ab eorum subditis frumenta & blada, præterquam pro vsu, & necessitate victus domus eoꝝ,vt præfertur,emere,& ad dictā Vrbem deferri interdicere,& prohibere,aut illa ad alia loca quā ad eandem Vrbem absque speciali nostra, seu Cameræ prædictæ nobis nota licentia deferre,aut in pręmissis auxiliū,vel consiliū,aut fauorem publice vel occulte,directe vel indirecte,quouis quęsito colore pręstare vlterius ꝑsumant. Alioquin si cōtrafecerint,ex nunc, pro vt ex tunc & econtra, ipsos oēs & singulos excōis, suspēsionis,interdicti, priuationis,inhabilitatis,applicationis,& incorporationis, ac alias cēsuras & pęnas in posterioribus literis Iulii ꝑdecessoris hmōi cōtentis post terminos in eisdem posterioribus literis cōtētos incurrisse declaramus,ac quicqd secus attētari cōtigerit irritū & inane decernimus.

Quo circa venerabili fratri Antonio Episcopo Praenestineñ. & dilecto filio nostro Andrea tituli sanctae Priscae presbytero Cardinali, per Apostolica scripta, Motu simili mandamus, quatenus ipsi, ac venerabilis frater noster Bernardus Eps Ceruisiñ. modernus & pro tempore existens in dicta Vrbe Gubernator, necnon dilecti filii Magister Philippus de Senis notarius noster dictae Camerae Clericus, & Iacobus de Freiapanibus, ac Iulius Petri de Mattheis Romanis, & Iacobus de Rucellariis Florentinus ciuis, & illis deficientibus per eundem Gubernatorem eorum loco surrogandi, seu tres aut plures ex eis per se vel alium praedictas, & praesentes literas, ac in eis contenta quaecunque, vbi & quando opus fuerit, ac quotiens pro parte dictorum colere volentium desuper fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostra, singulas literas, & in eis contenta huiusmodi iuxta illarum tenorem, quacunque recusatione, vel praeterquam ad nos interposita reclamatione non obstante, firmiter obseruari: non permittentes eosdem colere volentes, desuper per dominos praefatos seu quoscunque alios quomodolibet molestari, impediri, vel perturbari. Necnon communitates, vniuersitates, barones, & alias personas praefatas auxilium, consilium, fauorem praestantes, quotiens opus fuerit excõmunicatos, & a diuinis suspẽsos publicent. & ab aliis etiam nominatim nunciari & publicari, & ab omnibus christifidelibus, donec meruerint absolutionis beneficium obtinere, arctius euitari. Et demũ etiam ciuitatibus, oppidis, terris, feudis, & viribus praedictis priuatos, & illa eidem Camerae incorporata fore, etiam omissis solemnitatibus positiui iuris, instante etiam fisci nostri Procuratore, declarent, & ad declarationem huiusmodi etiam brachio militari, & gentium armorũ ad nostra & eiusdem Ro. Ecclesiae stipendia militantium exequantur. Contradictores, molestatores, impedientes, perturbatores quoslibet & rebelles per censuras, & poenas ecclesiasticas, ac etiam pecuniarias, eorum arbitrio imponendas, & realiter exigendas, ac alia opportuna iuris remedia compescendo. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac literis institutionis Militum praedictorum, necnon Vrbis, terrarum, oppidorum, & villarum praedictorum iuramento confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, consuetudinibus, reformationibus, & decretis, priuilegiis quoque & indultis Apostolicis, Communitatibus, Vniuersitatibus, Baronibus, ac aliis praefatis a dicta sede forsan concessis, quae eis quo ad praemissa noluimus suffragari: necnon pactis, & conditionibus in dictis locationibus forsan appositis, ac omnibus illis, quae dicti praedecessores in praefatis literis voluerunt non obstare contrariis quibuscunque: Aut si Cõmunitatibus, Vniuersitatibus, Baronibus & aliis praefatis vel quibusuis aliis, communiter vel diuisim ab eadem sit sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excõmunicari non possint, per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Caeterum ne quenquam de praemissis haesitare, aut ignorantiam allegare forsan in posterum contingat, volumus pariter & decernimus quod praesentium literarum tenor per omnia loca publica dictae Vrbis solemniter publicari ac praeconizari debeat, & sic publicatus & praeconizatus a die qua publicatus fuerit perinde arctet omnes quos concernit, ac si singulus eorum personaliter intimatus fuisset. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae innouationis, decreti, statuti, ordinationis, inhibitionis, declarationis, mandati, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romae apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicae M D X X I I I, X Kalen. Martii, Pontificatus nostri Anno Primo.

Contra detinentes bona quaecunque sua, & ea non restituentes, ac scientes & non reuelantes, fauoremque detinentibus praestantes.

CLEMENS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad futuram rei memoriam. Cogitur Romanus Pontifex pro Apostolicae auctoritatis tutela, censurae necessario contra eos qui Dei timore postposito manus improbas & rapaces ad aliena bona, praesertim Fisco Camerae Apostolicae debita, extendere non verentur, eo acrius arma spiritualia exercere, quo eorum proteruia per amplius dignoscitur inualescere. Dudum siquidem a feli. re. Adriano Papa VI praedecessore nostro emanarunt literae tenoris subsequentis. Adrianus Episcopus seruus seruorum Dei. Ad futuram rei memoriam. Nuper fe. re. Leone Papae X, praedecessore nostro, sicut domino placuit sublato de medio, cum nos, licet absentes, & in remotis.

agentes, diuina diſponente clementia ad ſummi Apoſtolatus apicem aſſumpti fuiſſemus, & tot interiecta maria perluſtrati, tandem ad almam Vrbem, beati Petri cathedram perueniſſemus, Palatium Apoſtolicum, in quo pro illius decore, & Romani Pontificis pro tempore exiſtentis vſu, & neceſſitate plura ornamenta, & iocalia, ac alia, non ſolum ab ipſo Leone, ſed etiam à pluribus aliis prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus deputata fuerant, prædictis, & aliis quàmpluribus iocalibus & bonis mobilibus ad Pontificem Romanum pro tempore exiſtentem pertinentibus ſpoliatum inuenimus. Nos igitur non ſolum noſtrum damnum conſiderantes, ſed periculum perditionis animarum eorum, qui auſu temerario huiuſmodi bona ex dicto Palatio, aut aliunde auferre præſumpſerunt aduertentes, ac cupientes quantum cum Deo poſſumus, tam huiuſmodi bonorum ex prædicto Palatio, & aliàs vndecunq; p quoſcūq;, poſt ipſius Leonis infirmitatē ꝑdeceſſoris ex qua, poſtea deceſſit, ablatoꝝ, & ſubtractorū recuperationi intendere, quàm ſaluti animarum eorum qui illa detinent, ne cum illis damnentur prouidere, auctoritate Apoſtolica, & ex certa noſtra ſcientia, omnes & ſingulos tam ſeculares quàm eccleſiaſticos, etiam religioſos ordinum quorumcunque, & quacunq; etiam Epiſcopali, Archiepiſcopali, ſeu ſuperiori eccleſiaſtica etiam Cardinalatus, vel mundana etiam Comitiali, Marchionali, aut Ducali dignitate, ſeu honore fungentes, nullos penitus excipientes, cum dignitas qualiſcunq; nemini excuſationem in peccatis præbere debeat, qui iocalia ornamenta, aurum, argentum monetatum, & nō monetatum, pecuniā, veſtes, pannos, libros, equos, mulos, mulas, imagines aureas, argenteas, ęreas, & marmoreas, aut alia bona mobilia, & imobilia cuiuſcunque generis, qualitatis, quantitatiſq; ſeu pretii exiſtentia, quæ ad dictum Leonem prædeceſſorem dum viueret pertinebant, ſeu pro vſu, commoditate, & ornamento dicti Palatii Apoſtolici, & Romani Pontificis pro tempore exiſtentis deputata fuerant, poſt ipſius Leonis prædeceſſoris infirmitatem, ex qua poſtmodum deceſſit, ex dicto Palatio, aut aliàs vndecunque furto ſubtraxerunt, ſeu aliàs quomodolibet abſque noſtra vel procuratorum noſtrorum expreſſa licentia abſtulerunt, ac etiam tam eos, apud quos huiuſmodi bona ſubtracta & ablata depoſita, ſeu eis donata, quàm eos, quibus per dictum Leonem prædeceſſorem ſeu alios etiam ſacrum Collegium S.R.E. Cardinaliū, ante vel poſt obitum ipſius Leonis prædeceſſoris aliqua bona dicti prædeceſſoris, ſeu ſedis Apoſtolicæ commodata, impignorata, aut aliàs quouiſmodo conceſſa fuerint, requirimus, & monemus, eiſq; diſtricte præcipiendo mandamus, quatenus infra ſex dierū ſpecium, quoꝝ duos p primo, duos pro ſecūdo, & reliquos duos dies pro tertio & perēptorio termino, eis, & eorum cuilibet, ac canonica monitione præmiſſa aſſignamus, omnia iocalia, ornamenta, aurum, argentum, vaſa, pecuniam, veſtes, pannos, equos, mulos, mulas, imagines, ſupellectilia & alia quæcunque mobilia, & immobilia bona ſic ſubtracta, aſportata, depoſita, vel donata aut commodata nobis vel dilecto filio Vvilhelmo de Enkenourt Datario noſtro cum effectu reſtituant, & illorum detentores ſcientes reuelent, alioquin lapſis diebus huiuſmodi, omnes & ſinguli prædicti Epiſcopali vel Archiepiſcopali, aut etiam alia maiori dignitate eccleſiaſtica præditi, interdicti ingreſſus eccleſiæ pęnam, alii vero excōmunicationis & maledictionis æternæ ſententiam, quas in eos in iis ſcriptis proferimus, & à quibus niſi à nobis, & ſatisfactione præuia, præterquam in vero mortis articulo conſtituti, relaxationis & abſolutionis beneficium obtinere non poſſint, eo ipſo incurrant. Et ſi Pontificali dignitate præditi, ſub interdicto huiuſmodi per octo dies, præfatos ſex dies immediate ſequētes permanere, alii vero inferiores ab eis, eandem excōmunicationis ſententiam animo indurato (quod abſit) ſuſtinere non formidauerint, extunc lapſis dictis octo diebus, Pontificali aut alia dignitate, ſuperiori præditi, regimine eccleſiarum eis conceſſarum eo ipſo ſuſpenſi, ac tam ipſi ſi alia beneficia eccleſiaſtica obtineant ꝙ inferiores ab eis omnibus & ſingulis monaſteriis, prioratibus, dignitatibus, adminiſtrationibus, canonicatibus, & pręb endis, cæteriſq; beneficiis eccleſiaſticis ſecularibus, & ordinum quorumcunq; regularibus, cum cura, & ſine cura, quæ in titulum vel cōmendam ſeu adminiſtrationem, aut aliàs quomodolibet etiā ex quibuſuis Apoſtolicis diſpenſationibus, ſeu conceſſionibus, ac officiis Romanæ Curię obtineant. Seculares vero feudis, vicariatus, dominiis, & aliis iuribus, & priuilegiis quibuſcunq;, eis per Romanam Eccleſiam, aut ſedem Apoſtolicam, ſeu alios quoſcunque etiam quacunq; alia auctoritate etiam Imperiali, vel Regali, eis conceſſis, etiam eo ipſo priuati exiſtant, & ad ſimilia beneficia, feuda, priuilegia, vicariatus, dominia, & iura obtinenda, necnon ad quoſcunq; actus

legitimos exercendos inhabiles, ac etiam intestabiles similiter eo ipso fiant, possintq; benefi cia, officia, ac vicariatus, & feuda, aliaq; iura huiusmodi tanquam vacantia absq; alia declaratione desuper facienda, a nobis & sede præfata. & ab aliis ad quos pertinet illa concedere & dare, libere impetrari. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac quibusuis priuilegiis sub quibuscunq; tenoribus, & formis, raptoribus, detentoribus, & occultatoribus bonorum huiusmodi, seu eorum dignitatibus quomodolibet cōcessis, quæ quo ad hoc eis nolumus aliquatenus suffragari posse vel debere, cęterisq; cōtrariis quibuscunq. Illis autem quibus per Leonem prædecessorem, aut sacrum Collegium, seu alios dicta bona restituenda impignorata, vel alias concessa fuerunt, quo minus rehabeant quod suum est, nolumus per restitutionem huiusmodi in aliquo præiudicare. Ac volumus quod præsentes literæ in Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, & ecclesiæ Lateraneñ. valuis, ac acie campi Floræ etiam de Vrbe per aliquos ex cursoribus nostris tribus diebus cōtinuis affigantur, & qualibet die ad minus inibi per tres horas affixæ custodiantur, & lapsis tribus diebus huiusmodi, omnes & singulos bonorum prædictoꝶ raptores & detentores, ac scientes, & non reuelantes, etiam quo ad omnes pęnas supradictas arctent & constringant, perinde ac si præsentes literæ singulis prædictis huiusmodi bonorum raptoribus & detentoribus, ac nō reuelantibus singulariter & personaliter intimatæ fuissent. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ requisitionis, monitionis, mandati, assignationis, prolationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorū eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ M D X X I I, Sexto Idus Septembris. Pontificatus nostri Anno Primo.

Cum autem, sicut nobis plene innotuit, licet aliqua ex bonis furto sublatis & asportatis prædictis eidem Adriano prædecessori restituta comperiantur, nihilominus q̄plura alia ēt preciosa bona iocalia, & ornamenta, quę pro vsu commoditate & ornamento Palatii, & Romani Pontificis pro tempore existentis prædictorum deputata fuerant, adhuc occupata & detenta existant, Nos dicto Adriano prædecessore, sicut domino placuit, postmodum sublato de medio, ad summi Apostolatus apicem assumpti, considerantes tempore Pontificatus Adriani prædecessoris huiusmodi peste, & aliis impedimentis succedentibus plures sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, & alios Curiales ab Vrbe, & Romana Curia se absentasse, & dictarum literarum notitiam forsan habere non potuisse, ac volentes, prout nobis ex commisso pastoralis officii debito incumbit, Cameræ & sedis Apostolicæ indemnitati, & ne in eorum detrimentum aliqui de dictis literis ignorantiam prætendere valeant, opportune prouidere, Motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, & ex certa scientia, præinsertas literas prædictas, etiam quo ad omnes censuras, & pęnas, ac alia in eis contenta quæcunque, auctoritate Apostolicę, tenore præsentium innouamus, ac plena roboris firmitate subsistere, ac quoscunque iocalium, ornamentorum, & bonorum, non solum ad Adrianum & Leonem præfatos, sed etiam alios quoscunq; Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac sedem & Cameram prædictas quomodolibet pertinentium raptores, subtractores, asportatores, detentores, occupatores, ac scientes & non reuelantes, & vt detineantur, occupentur, & non restituantur, seu non reuelentur, vim, auxilium, cōsilium, vel fauorem publice vel occulte, directe vel indirecte, quouis quæsito colore inferentes seu præstantes, cuiuscunq; dignitatis, status, gradus, ordinis, nobilitatis, & conditionis existant, nisi illa infra terminum in ipsis præinsertis literis statutum venerabilibus fratribus & prælatis nostris domesticis Balthasari Scaleñ. & Iacobo Nepesiñ. Epis, quibus illa sub vtriusq; eorum quietantia manibus suis propriis subscribenda consignari volumus, & mandamus, & quorum quietantias manibus eorum propriis subscribendas, ac si manu nostra subscriptæ essent ratas & gratas habebimus, restituant, ac scientes nisi reuelauerint, omnes & singulas censuras & pęnas in eisdem præinsertis literis contentas eo ipso incurrisse decernimus. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon omnibus illis quæ præfatus Adrianus prędecessor in dictis præinsertis literis voluit non obstare, cęterisq; contrariis quibuscunq. Volumus autem quod quam primum præsentes literæ (quarum transumptis manu notarii publici subscriptis, sicuti ipsis originalibus literis fidē plenam adhiberi volumus) in valuis Basilicę Principis Apostolorum de Vrbe, & ecclesię

Lateranen. ac acie campi Floræ etiam de Vrbe, per vnũ ex cursoribus nostris affixæ fuerint, perinde singulos quos concernunt quo ad præmissa omnia arctent, ac si ipsæ præsentes literæ eis singulariter & personaliter intimatæ fuissent. Nulli ergo omnino hominum liceat hãc paginam nostræ innouationis, mandati, decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ M D X X I I I. Decimo Kalen. Ianuarii. Pontificatus nostri Anno Primo.

Extensio, & ampliatio suprascriptæ bullæ.

CLEMENS PAPA VII.

MOTV proprio, &c. Cum intellexerimus quòd nonnulli prætextu regalium, seu localium, aut bibalium, seu iurium sibi debitorum, nonnulla bona etiam pretiosa, puta gemmas, margaritas, lapillos pretiosos, vasa aurea, & argentea, ac æreas, equos, mulos, ac mulas, suppellectilia, & domus Apostolicæ vtensia, ac alia diuersi generis & speciei ad fe. re. Leonẽ X. Adrianum VI. & alios prædecessores nostros, ac nos & Cameram nostram Apostolicam spectañ. & pertineñ. partim propria auctoritate, partim à nonnullis ad id nullam à nobis seu ab eisdem prædecessoribus, seu ab eis ad id specialiter deputatis personis specialem auctoritatem habentibus, aut donata, aut accepta, aut ratione sibi debitorum iurium, aut bibalium, seu iocalium, prætextu obsequiorum nobis, & eisdem prædecessoribus impensorum, data, & concessa possident, & detinent, ac nobis, seu à nobis ad id deputatis personis non restituunt, seu qui sciunt ea, quæ per alios sic indebite possidentur & detinentur non reuelant in graue animarum suarum periculum, & Cameræ nostræ Apostolicæ detrimentum & iacturam. Nos eorum conscientias exonerare, ac eiusdem Cameræ Apostolicæ indemnitati consulere volentes omnes & singulas censuras, & pœnas, tam per nos, quàm per prædecessores præfatos contra bonorum Apostolicorum raptores, receptatores, & possessores sic detinentes, & non restituentes, scientes, & non reuelantes promulgatas, etiam ad suprascriptas vndecunq; & qualitercunque ea habentes, detinentes, & non restituentes, scientes & non reuelantes extendimus & ampliamus. Ita quòd ea nisi à nobis, seu ab eisdem prædecessoribus, seu ad id à nobis, seu ab eidem prædecessoribus specialiter deputatis personis ea habuerint per schedulas manu nostra, seu prædecessor. seu à nobis, vel ab eis deputatarum personarũ subscriptas, nobis & sedi prędictæ, seu à nobis deputatis personis infra tempus in eisdẽ nostris literis contentum restituere, & reuelare debeant, & teneantur, sub censuris & pœnis in eisdem nostris literis contentis, quibuscunq; contrariis non obstantibus. Volumus autem quòd præsentibus manu nostra propria signatis, seu earum transumptis, etiam impressis, manu venerabilium fratrum, & prælatorum nostrorum Scaleñ. & Nepesiñ. Episcoporum, ad id à nobis specialiter deputatorum subscriptis, tanta fides adhibeatur in iudicio, & extra, quanta si sub plumbo nostro expedirentur adhibenda esset, & adhiberi deberet. Datum Romæ apud sanctum Petrum die xxix mensis Decembris, Pontificatus nostri Anno Primo.

Contra homicidas, brigosos, ac quoscunq; alios capitali pœna damnatos, &c.

CLEMENS Episcopus seruus seruorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam. In sancta beati Petri sede, diuina disponente clementia, meritis licet imparibus, constituti, cõsiderantes, quòd licet Deus, qui ex præcipui amoris sui dulcedine hominem ad imaginem suam creauit, in lege veteri populo illi rudi, & infirmo mandauerit proximum diligi, inimicũ vero in odium haberi permiserit, tamen secundum Euangelicam doctrinam, quæ lege veteri excellentior, atque perfectior est, præcipit etiam inimicum diligi, & transgressorem huius legis vltionem expectare debere innuit, cum dixit, Qui gladio ferit, gladio perit. Vt igitur lex hæc ab omnibus seruetur, nec gladiorum impunitas à quoquam sperari possit & qui virtutis amore nolunt, saltem formidine pœnæ à vetitis abstineant, ad officium nostrum spectare duximus illa, quæ pro pace, & quiete ciuitatum, & terrarum temporali dominio nobis, & S.R.E. mediate vel immediate subiectarum, ac ciuium, & incolarum in eis degentium, à prædecessoribus nostris Ro. Pontificibus statuta, & ordinata fuisse comperimus, vt eo maiorem obtineant firmitatem, quo sæpius fuerint Apostolico præsidio communita, nostri præsidii munimine corroborare, ac etiam de nouo statuere, & ampliare, prout rationabiles causæ persuadent, & id in domino conspicimus salubriter expedire. Dudum siquidem postquam

per fe. re. Pium Papam II prædecessorem nostrum accepto, quod à certis annis tunc elapsis citra in terris, locis, & tenimentis dictæ Romanæ mediate vel immediate subiectis, quàm plura, etiam ex leuibus causis, commissa esse reperiebantur homicidia, idem prædecessor attendens crimen huiusmodi inter alia perniciosum esse, & detestabile, & iuxta canonicas sanctiones debere graui animaduersione puniri, & tanto seuerius puniendum, & extirpandum fore, quantò manifestius cognoscebatur, & eo scandala, & plurima mala subsequebantur, ac cupiens, quod eiusdem ecclesiæ mediate vel immediate subiecti pacifici forent, & modesti, & terras, ac loca prædicta sicariis expurgare, inter alia per suas literas statuerat, & decreuerat, quod omnes illi, qui pro delicto huiusmodi forent cōdemnati, seu aliàs de ciuitate aliqua, seu districtu ipsius banniti, non possent ad ciuitatem, seu districtum huiusmodi quocunque tempore, seu in eis, vel eorum altero moram trahere, etiam habita pace ab hæredibus, & consanguineis, seu filiis ipsius occisi, nec Legatus etiam de latere, aut Gubernator, qui pro tempore foret, vel quiuis alius posset, auctoritate Apostolica, seu ex officio suæ legationis aliquem homicidam, seu bānitum rebannire, & reducere, seu reuocare ad ciuitatem, vel districtum, aut eorum alterum, seu ei licentiam, vel saluū conductum cōcedere, seu morandi in eis, vel eorum altero in perpetuum, vel ad tempus modicum, siue magnum, nec etiam ad diem vnum, siue noctem. Quod si secus per quæcunque ex prædictis factum foret, ipso facto pęna excōmunicationis sine vlterioris sententia declarationis, à qua per alium quàm summum Pontificem, & tunc facta de hoc speciali expressione, non posset absolui, ac licentia, reductio, reuocatio, saluus conductus, & cassatio processus, & banni huiusmodi, essent ipso iure nulla, nulliusque roboris, vel momenti, incideretque etiam in pęnam ducatorum Mille auri Cameræ Apostolicę applicandorum, quam Thesaurarius, cui hoc secrete, vel publice foret relatum, & denunciatum, retineri faceret, & mandaret, nullo super hoc expectato, seu requisito superioris mandato, quod si non faceret, ipse Thesaurarius eandem sententiam excōmunicationis ipso facto cum eisdem qualitatibus incurreret, ipseque rebannitus, reductus, siue quocunque alio modo reuersus posset, & deberet capi, detineri, & incarcerari, ac de ipso secundum sententiam cōtra eū latam, iustitiam fieri per Gubernatorem, Potestatem, vel alios officiales ad quos spectaret, & pertineret, incontinenti, sine vlteriori sententiæ notificatione, & requisitione superioris, vel alterius, sub pęna Ducentorum ducatorum auri Cameræ prædictæ applicandorum, quam Thesaurarius præfatus simili modo, ac forma, ac sub similibus censuris faceret, retineri. Et quod quęcunque appellationes interpositæ, vel interponendę ab huiusmodi, vel aliis sententiis, siue grauaminibus contra homicidas latis, vel à processu contra eos facto, & si lis, vel instantia super eis penderet, & inhibitiones vigore ipsarum emissæ forent per Auditorē Cameræ, vel alium quemcunque ordinarium, vel delegatum, essent nullæ, & inualidæ, nec ad vlteriora super his & ipsarum vigore procedi posset, aut deberet. Quinimmo appellationes, lites, & causæ huiusmodi censerentur auocatæ, extinctæ, & inualidæ, nec Potestates, seu alii officiales, quibus inhibitum foret, mandatis, inhibitionibus, litispendentis, censuris, & pęnis in eis contentis astringerentur, imo tenerentur, & deberent ad executionem sententiarum latarum procedere. Posset tamen in casibus à iure, vel statuto permissis appellari ad Gubernatorem ciuitatis seu prouinciæ, qui infra mensem causam diffinire teneretur, quo elapso, inhibitio, & instantia super eis essent nullæ, & libere sine impedimento posset fieri executio sententiæ, vel banni, ac si non fuisset inhibitum & appellatum. Quodque banniti, & condemnati propter huiusmodi crimen homicidii censerentur banniti ab omnibus locis circumuicinis vsque ad miliaria Quinquaginta, infra quæ si reperti forent, possent, & deberent capitalis sententiæ, siue condemnationis pecuniariæ executiones fieri contra eos, per Potestates, & alios Officiales ciuitatis, districtui, & loco præsidentes, sub pęnis pecuniariis, simili forma incurrendis. Ita quod omnes, & singuli homicidæ, quorum delictum notorium foret, vel de homicidio infamati, seu condemnati, etiam si de delicto huiusmodi ex forma statuti non posset inquiri, vel aliqua pęna imponi, vel etiam si ipsius delicti, vel pęnæ pro eo impositæ, auctoritate Apostolica, vel alterius ab ea, vel à Ro. Pontifice potestatem habente, esset facta remissio, cassatio, processus, & sententia annullata, vel aliàs quomodolibet dispensatum per viam gratiæ, vel iustitiæ remissionis, in toto, vel in parte non possent habere officia, vel dignitates in quibuscunque locis, ciuitatibus, & terris, à quibus banniti forent, & in quibus domicilium eorum, originemque haberent, seu aliàs moram traherent, vel residerent, etiam si forent abso-

luti, rebanniti, vel aliàs eorum sententia, seu condemnatio, siue processus irritati, vel aliàs pro infectis habiti, sed perpetuo essent infames, & omni officio, & dignitate priuati, nec possent ferre testimonium, nec tabellionatus officium exercere, neq; admitterentur ad iudicandum, seu aliud officium exercendum, & ab omnibus actibus legitimis essent perpetuo suspensi. Quinimmo si huiusmodi officia acceptarent, exercerent, seu aliàs ad ea exercenda admissi forent, tam ipsi, quàm Gubernator, Legatus, aut superior, qui eũ eligere, vocare, aut ipsum officium exercere, seu ei pręesse pateretur, pęnã Quingentorum ducatorum auri ipso facto incurrerent, & sua gubernatione priuarentur, nec gesta in iudicio, vel extra iudiciũ, tam per eum, qui admissus foret ad officiũ, quàm per eũ qui illud exercere passus foret, de cętero valida essent, & robur obtinerent, quinimmo essent nullius roboris vel momenti. Etsi ecclesiasticæ personæ forent, sententiam excõis ipso facto incurrerent, sine vlteriori declaratione, à qua pęna non possent, præterquàm à Ro. Pontifice, cum speciali delicti, seu homicidii huiusmodi expressione absolui, & Thesaurarius Cameræ sine vlteriori requisitione, seu notificatione, aut inhibitione, vel monitione, salarium eisdem, vel alteri debitum retinere deberet, si ab eo deberetur, si vero non deberetur Potestati, Gubernatori, vel alteri ad quem spectaret, ab eis, vel eorum altero exigi, & satisfieri, sub eisdem censuris, in eisdem literis, quas idem prædecessor per omnes ciuitates ecclesiæ, publico præconio publicari mandauerat. Et deinde cum in alma Vrbe nostra, instigante diabolo, pestiferum, ac perniciosum malum creuisse, vt si quando inter aliquos, etiam pro leuissima causa, quam brigam vocant rixa foret exorta, in qua alter alterum percussisset, aut vulnerasset, percussus, aut vulneratus huiusmodi, offendentis patrem, fratrem, aut filium, seu alterum ex propinquis, iniuria expeteret, & plerunque offensionis ignarum, aut ob huiusmodi excessus plurimum condolentem, horribili immanitate, & furiosa dementia in vindictam suæ iniuriæ vulneraret, & interdum occideret, aut aliquis propinquorum offensi ad vltionem iniuriæ propinqui sui (vt præmittitur) propinquum offendentis vulneraret, vel occideret, seu vulnerari, vel occidi faceret. Inde quoq; iuxta damnabilem abusum ciuitatis vtraq; pars se domibus priuatis includeret, quas in contemptum summi Pontificis, videlicet Principis, ac etiam Magistratuum ciuitatis, armatis complebant, & interdum fores domorum, ac porticus steccatis communiebant, vbi tanquam ad officinas, ac asylum scelerum, perditi homines, & scelesti ab vtraque parte conueniebant, illic inuidia factio coniungeretur, atrocissima sceleris imanitate concordans, illic dementia, & furia esset venalis iniuria; dum hi, qui nulla erant iniuria lacessiti, ad vindictam offensorum insana mente, & senili crudelitate conIurarent. Hi essent, quorum pedes veloces erant ad effundendum sanguinem, qui viam pacis non cognouerant, inter quos fęda, & obscęna commertia, alearum lusus, pecuniarũ effusio, patrimoniorum dissipatio, dictæ blasphemiæ, & obscęni agebantur incestus, ex his oriretur Regentium Rempublicam, & Magistratuum contemptus, ac seditionis nonnunquam suscitarentur. Et si quando huiusmodi rixæ, & dissensiones intercederent, non solum propinqui, atque coniuncti, sed etiam extranei, vtrique parti se offerrent, quod vulgo apud eos, & materno vocabulo, fare di bene, nuncupabatur, ex quo plerunq; totius ciuitatis studia diuidebantur, non sine graui nota, & Regentium atque discrimine Reipublicæ, armarentur aduersus proximos miseri spiritu diaboli repleti, omne ius humanæ societatis, omnem charitatem, omnem ciuilem concordiam, damnabili abuso conuerterent. Piæ me. Paulus Papa II etiam prædecessor noster, per suas literas perpetuo statuerat, & ordinauerat, vt quicunque ex tunc deinceps Baro, aut Domicellus, ac Ciuis Romanus, vel quæuis alia ecclesiastica, secularisq; persona, cuiuscunque conditionis, & qualitatis existeret, quacunq; etiam atroci iniuria lacessita, pro sua, vel amici, aut propinqui, iniuria vindicanda patrem, aut filium, fratrem, aut propinquum, vel aliàs amicum, vel domesticum offendentis, vulnerare, mutilare, occidere, vel quocunq; modo realiter, vel personaliter offendere pręsumeret, aut talia fieri faceret, vel mãdaret, similiter qui in Vrbe Roma, vel eius districtu, occasione rixæ, vel brigæ, domum communire, armatos receptare, aut tenere, vel adhærentes, & complices, ac fautores brigæ accrescere, siue quamcunq; conuentionem, congregationem, & collectam hominum ad vltionem iniuriæ inuocare, excitare, inuitare, vel receptare præsumeret, per se, vel alium, crimen læsæ maiestatis, rebellionis, ac seditionis in Vrbe concitare reus censeretur, & haberetur, ac veluti talis à competentibus iudicibus seuerissime puniretur. Ecclesiastici vero talia perpetrantes, omni dignitate, honore, ordine, officio, & beneficio essent ipso iure priuati, & perpe-

petuo manciparentur, ac beneficia eorũ libere per illos ad quos collatio pertinebat eorum conferrentur. Omnesq; præterea talia committentes, tanquam Christianæ Religionis alieni, publicæ pacis æmuli, ab omni popolo ciuitate, loco, & terra dictæ Ecclesiæ mediate vel immediate subiecta, essent perpetuo diffidati, eorum bona tam mobi ia, quàm immobilia essent ipso iure Cameræ Apostolicæ confiscata. Nulli præterea talium alicuius aperiretur ianua dignitatis, aut honoris ecclesiastici, vel mundani, seu ad alicuius loci regimen esset ascensus, & vt magis esset famosa eorum infamia factio testamenti actiue & passiue esset eis interdicta, ab actus legitimos nullus eis pateret aditus, nulla porta panderetur, omni spe gratiæ, aut dispensationis adempta. Et præter prædictas pęnas sententiam excõmunicationis, & perpetuæ maledictionis incurrerent, à qua absolui nõ possent, nisi per Ro. Pontifices, præterquã in mortis articulo constituti. Illi vero qui ipsis offensis, vel offendentibus, seu brigosis adhærere, fauorem, opem, auxiliumq; promittere, aut in domibus, vel castris, locis, seu fortalitiis suis receptare, aut qui iuxta vulgare, fare di bene, extunc deinceps præsumerent, tanquam fautores scelerum, & conspiratores aduersus publicam pacem, omnino similes rebellionis, confiscationis, depositionis, priuationis, inhabilitationis, aut excommunicationis, & anathematis pęnas incurrerent. Et præterea vt domus & habitationes principalium offendentium, qui vindictam in alios (vt præmittitur) sumere, & exercere, aut etiam qui ex vtraq; parte domos ipsas munire, aut congregationes occasione brigæ, aut collectas hominum adunare, vel armis, aut armatis, seu steccatis, aut propugnaculis communire ausi forent, in detestationem tanti facinoris demolirentur, & vsque ad solum ad perpetuam infamiam prosternerentur. Per hoc quoque sæcularibus, aut aliis iudicibus suis competentibus non ademerat facultatẽ vtendi statutis, & legibus, aduersus tales ędinis, vel ædendis. At successiue recolendæ memoriæ Sixtus Papa IIII similiter prædecessor noster, accepto per eum, quòd contenta in literis Pii prædecessoris huiusmodi à certis annis tunc elapsis citra non fuerant obseruata, & ex illorum non obseruantia subditi præfatæ ecclesiæ procliuiores fuerant ab homicidia cõmittenda, ac fere passim quotidie homicidia perpetrabantur, & homicidæ præfati ideo ad illa committenda promptiores existebant, quia sperabant latere, & suorum excessuum remissionem consequi facile posse, ac detestabilem, & horrendam talium sicariorum nequitiam, ad aliorum cautelam iuris remediis prosequi studio cupiens indefesso, habita super his cum fratribus suis pręfatæ Ecclesiæ Cardinalibus deliberatione matura, de illorum cõsilio per suas literas, decretaq; Pii prædecessoris huiusmodi, ac prout illa concernebant, omnia & singula in dictis literis Pii prædecessoris præfati contenta approbauerat, & robur perpetuę firmitatis obtinerę debere decreuerat, ac voluerat, & de eorundem fratrum consilio statuerat, & ordinauerat, quòd condemnati eatenus, & quos in posterum condemnari contingeret vbilibet in ciuitatibus, terris, & locis prædictis pro homicidio, siue vt principales, siue vt auxiliũ, consilium, vel fauorem præstantes, suarum condemnationum remissionem, aut contra illas saluum conductum, & licentiam secure in loco patrati criminis, vel infra Quinquaginta miliaria (vt præfertur) propinquo, nullatenus obtinere possent ab alio quàm à Ro. Pontifice, qui pro tempore esset, & alicuius alterius etiam Legati de latere remissio, nemini suffragaret. Et si forsan contingeret eundem Ro. Pontificem ad remissiones, siue saluum conductũ huiusmodi procedere, talis remissio per præocupationem processisse censeretur, & nemini prodesse posset, nisi in illa verus literarũ Sixti prædecessoris huiusmodi tenor de verbo ad verbum, non autem per clausulas idem importantes inferius insertus foret, ac specificata, & determinata causa exprimeretur, quæ eundem Ro. Pontificem induceret ad derogandum eisdem literis Sixti prædecessoris, quæ cum tam matura deliberatione ab eodem Sixto prædecessore emanauerant. Et demum sanctæ memoriæ Iulius Papa II etiam prædecessor noster, habita super his cum fratribus suis tunc & dictę Ecclesiæ Cardinalibus deliberatione matura, & de illorum consilio literas Pii, & Sixti prædecessorum huiusmodi, prout illas cõcernebant, omnia, & singula in eisdem literis contenta per quasdam approbauerat, & innouauerat, ac robur firmitatis perpetuę obtinere debere decreuerat, ac illas ad bannitos, exititios, & rebelles, aut alios pro quocunque alio crimine capitali à quibusuis officialibus tam in dicta Vrbe, quàm extra eam, & in terris eidem Romanæ Ecclesiæ mediate, vel immediate subiectis ius dicentibus, pro tempore condemnatos, ac brigosos nuncupatos, pacem iuxta ordinationes dictæ Vrbis Apostolica auctoritate approbatas, facere recusantes, nec non ius sibi

met

met contra alios dicentes, aut caualcatas sine Ro. Pontificis, aut officialium suorum speciali licentia facientes, vel mouentes, præfata auctoritate de eorundem fratrum consilio extenderat. Ac vniuersis & singulis, tam laicis, quàm ecclesiasticis cuiuscunque status, gradus, ordinis, excellentiæ, et dignitatis, Ducibus quoque, Comitibus, Baronibus, Domicellis, necnon Communitatibus Vniuersitatibus, Ciuitatū, terrarū, castrorum, et aliorum quorumcunque locorum dictæ Ecclesiæ mediate vel immediate subiectorum districte præcipiendo mandauerat, et inhibuerat, ne aliquis eorum homicidas, bannitos, exitios, et rebelles, aut pro alio capitali crimine cōdemnatos, aut brigosos, pacem facere recusantes, seu ius sibi contra alium dicentes, aut caualcatas facientes, vel mouētes, in eorum Ciuitatibus, castris, seu locis aliis quibuscunque recipere, et retinere, seu auxilium, consilium, vel fauorem, directe, vel indirecte publice vel occulte per se, vel alium præstare, aut in eorum domibus, seu castris, vel locis recipere, et receptare præsumerent. Et si aliquis contra inhibitionem, et mandatum huiusmodi quouis modo directe, vel indirecte de cætero venire præsumeret, idem Iulius prædecessor omnes et singulos sic contrauenientes excōmunicationis maioris, et anathematis sententiam à qua nō nisi ab ipso Iulio prædecessore, et eisdem successoribus, præterquam in mortis articulo constituti, et debita satisfactione præmissa absolui possent, incurrere, eosque omnibus et singulis priuilegiis, gratiis, libertatibus, indultis, exemptionibus, immunitatibus realibus, et personalibus, ac Ciuitatibus, castris, terris, locis, et dominiis eorum, dignitatibus, et honoribus, iuribus, et officiis, ac etiam feudis, et concessionibus quibuscunque, quæ à Romana prædicta, et quibuscunque aliis Ecclesiis obtinere noscebantur, sub quacunque verborum forma et tenore, ac cum quibusuis efficacissimis, et insolitis clausulis, etiam præseruatiuis ab incursu pœnæ priuationis, eo ipso priuatos, et inhabiles, ac indignos ad illa, et quælibet alia in posterum obtinenda, et quoscunque actus legitimos exercendos, fore nunciauerat. Et illa per ipsum Iulium prædecessorem, et successores suos absque aliqua declaratione super incursu pœnæ priuationis huiusmodi, aut citatione eorum, qui priuationis pœnam incurrerent facienda, aliis personis in feudum seu vicariatum, aut aliàs, ac si per lapsum temporis concessionis, aut finitam lineam ad dictam Cameram reuertissent, libere concedere, ac aliàs de illis disponere posse decreuerat, & declarauerat, Necnon Ciuitates, terras, castra, & loca prædicta Cameræ præfatæ confiscauerat, incorporauerat, applicauerat, & appropriauerat, ac confiscata, incorporata, & appropriata esse, sicque contrauenientes pro rebellibus eiusdem Ecclesiæ haberi, & censeri debere voluerat, eorum subditos, & vassallos, & arcium Ciuitatum, terrarum, castrorum, & locorum prædictorum castellanos, à quocunque fidelitatis iuramento, quo ipsi essent quomodolibet astricti, penitus absoluens: Ciuitates quoque, terras, castra, & loca prædicta, si ad eiusdem Ecclesiæ obedientiam se nō reducerent, seu in præmissis quomodolibet delinquerent, & etiā quorumcunque eis auxilium, consilium, vel fauorem quouis modo, directe, vel indirecte, publice, vel occulte præstantium, etiam quacunque ecclesiastica, vel mundana, etiā Regali præfulgeāt dignitate, & excellentia, vt præfertur, & ad quæ eos declinare contingeret, ecclesiastico subiiciens interdicto, tandiu firmiter obseruando, donec ibidem forent, etiam per triduum post inde discessum. Illos quoque qui aliquem scirent culpabilem in prædictis, & eidem Iulio prædecessori, vel successoribus suis intra trium dierum spatium non referrent, vel alicui per quē ad eum fideliter referretur similes pœnas incurrere voluerat. Et insuper per eundem Iulium prædecessorem, accepto, quòd cum nonnulli Ciuitatum, castrorum, & locorum, tam Regni nostri Siciliæ citra Pharum, quàm aliarum partium dictæ Ecclesiæ subiectarum, etiam Vrbi prædictæ adiacentium, qui propter homicidia, aliaque nefanda per eos perpetranda excessus, crimina, & delicta, & alias eorum demeritis id exigentibus à Ciuitatibus, terris, castris, & locis eorum, seu in quibus tunc morabuntur, exules, rebelles, & banniti, quòd in illis propterea secure morati nequirent, alii de Ciuitatibus, terris, castris, & locis dictæ Ecclesiæ subiectis, ad Regnum, & alias partes adiacentes huiusmodi, alii autem ex Regno, & ad acentibus partibus prædictis ad Ciuitates, terras, castra, & loca eidem Ecclesiæ subiecta prædicta, etiam dictæ Vrbi adiacentia, se transferent. Nonnulli Barones, Proceres, & domini, seu Vicarii in temporalibus Ciuitatum, terrarum, castrorum, & locorum, ac Regni, & partium adiacentium prædictorum, eorumque officiales, & subditi, dictos homicidas, bannitos, criminosos, atque rebelles homines scienter receptare & (quòd grauius erat) protegere, & defendere non formidabunt, se reos tantorum scelerum per

L

homicidas, & alios bannitos prædictos perpetratorum apud Deũ constituentes, & tam ipsis homicidis, & malefactoribus, quàm aliis similia, & grauia delicta perpetrãdi, & committendi audaciam, & scelerum huiusmodi impunitatem tribuentes, in animarum suarum periculũ, iustitiæ conculcationem, ac dictæ sedis auctoritatis contemptum, & scandalum plurimorum, idem Iulius prædecessor Motu proprio omnes & singulos Barones, Proceres, Milites, ac dominos, & Vicarios in temporalibus Ciuitatum, terrarum, castrorum, & locorum eorundem, necnon nostros, & eorundem Baronum, Procerum, Militum, & dominorum Vicarios, officiales, & subditos, per suas literas requisierat, & monuerat, eisq; & eorum cuilibet, in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub excommunicationis latæ sententiæ pęna, quam contrafacientes eo ipso incurrerent, districtius inhibuerat ne homicidas, bãnitos, criminosos, rebelles, aliosq; infames homines præfatos, qui propter eorum delicta banniti, in locis originis suæ, seu alus Regnorum, Ciuitatum, terrarum, castrorum, & aliorũ locorum prædictorum propter eorũ malam vitam commorari non poterant, extunc de cætero nullatenus receptare, aut eis consilium, auxilium, vel fauorem, quouis quæsito colore præstare præsumerent. Quinimmo tales ad eorum dominia declinantes, seu in eis commorantes, capi, & ad forum, seu iustitias, vel officiales, ad quos punitio, & castigatio criminum, & excessuum per eos perpetratorum, vt præfertur, de iure, vel consuetudine pertinebant, & spectabant, destinare, aut si partibus læsis & offensis vtilius foret, illos iuxta criminum, & excessuum per eos perpetratorum qualitatem ad pęnas à iure statutas in locis vbi deprehensi forent procedere procurarent. Cum similis fe. memo. Leo Papa X etiam prædecessor noster accepisset, & re ipsa cognouisset, quòd nequissimi sicarii eo ad perpetranda homicidia, & mala omnia cõmittenda procliuiores reddebantur, quo in opprobriũ iustitiæ, & animi sui indignationẽ, non solũ in Ciuitatibus, terris, castris, & locis ipsius Ecclesiæ subiectis et nõ subiectis, dictæ Vrbis conuicinis, sed et in Vrbe ipsa intra ædes, & palatia retinebantur, & recipiebantur, aut fauorem Ducum, Marchionum, Comitum, Baronum, Domicellorum, Dominorum temporalium, armorum Capitaneorum, dictorumq;, & aliorum magnatum auxilium confouebantur, iudicum quoque & officialium animaduersio in eos sæpe, & sæpius omissa fuerat, idem Leo prædecessor Motu simili, & ex certa scientia, priores literas Iulii prædecessoris huiusmodi, ac omnia, & singula in eis contenta per suas literas approbauit, et innouauit adiiciens, et de Apostolicæ potestatis plenitudine statuẽs, quòd si Duces, Barones, Marchiones, Comites, Domini temporales, Vicarii Feudatarii, armorum Capitanei, Ductores, Magnates, Principes, Communitates, et Officiales ciuitatũ, terrarum, et locorum dictæ Ecclesię mediate vel immediate subiectorum, homicidas, bannitos, exititios, rebelles, aut pro quocunq; crimine capitali pęna damnatos, necnon brigosos, pacem facere recusantes, treguarum, siue induciarum violatores, seu fractores, ius sibi met cõtra alium dicentes, caualcatas, aut armatas, vel vltra numerum decem hominũ coadunatas facientes propria auctoritate, vel mouentes, ad eorum terras, ciuitates, castra, loca, territoria, & dominia declinantes, non solum reciperent, retinerent, vel eis auxilium, consilium, opem, fauorem tacite, vel occulte, directe, vel indirecte præstarent, aut contra mandata, & inhibitione in eiusdem Iulii prædecessoris literis contentas deuenirent, sed etiam si eosdem manu forti non acciperent, apprehenderentq;, & captos ad mandatum Ro. Pontificis pro tempore existentis, aut suorum officialium exhiberent, traderentq;, non solum omnes, et singulas sententias, ac etiam priuationis pęnas in eisdem literis expressas, verum etiam læsæ maiestatis, et verum, ac nulla iuris, aut hominis factione, confectum crimen eo ipso incurrerent, et in eos, sic contrafacientes modo, et forma, quibus in veros criminis læsæ maiestatis reos, à iure procedi debere statutum erat, procederetur, et tam ad prædictas, quàm huiusmodi læsæ maiestatis criminis à iure inflictas pęnas executiue deueniretur. Et insuper omnia et singula per Iulium prædecessorem, vt præfertur, per Leonem prędecessorem huiusmodi innouata, ac de nouo statuta, et illis adiecta, perpetuę firmitatis robur obtinere, ac inuiolabiliter obseruari debere decreuit, prout in singulis literis prędictis plenius continetur. Cum autem, sicut facti notorietas attestatur, plures Vrbis, Ciuitatum, terrarum, castrorum, locorũ, et tenimentorum, ac Regni, et partiũ prędictarũ contra literas prędecessorum hmõi, elata ceruice, deuenire, et se aduersus iustitię clipeum, et tutelam rebelles constituere pręsumant, ac cẽsuras, et pęnas p̃dictas in eisdẽ literis cõtentas, sensu reprobo paruipẽdere nõ vereãtur, in animarũ suarũ perniciẽ, diuinę Maiestatis offensã, et Reip. lęsionẽ. Nos quorũ est sceleratorũ insolẽtiis, quibus aduersus

Deū,& proximū, ac prædictę sedis auctoritatē veluti catholicæ professionis inimici seruiūt, salubriter reprimendis, ne ipsorum inualescat præsumptio,& peruersitas extollatur, intendere, sed criminosorum temeritatem, vltrice iustitia, cohibere, ne literæ prædictæ quæ prouida deliberatione ab ipsis prædecessoribus emanarunt, contempnibiles reddantur, sed excessuum perpetratores, debita animaduersione puniantur, oportunis remediis prouidere volentes, Motu proprio, non ad aliquorum nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione,& ex certa scientia, singulas Pii, Pauli, Sixti, Iulii,& Leonis prædecessorum literas huiusmodi, cum statuti, ordinationis, extensionis, additionis, inhibitionis, decreti, declarationis, confiscationis, incorporationis, applicationis, voluntatis,& mandati, ac omnibus,& singulis aliis in eis respectiue contentis clausulis, auctoritate Apostolica, tenore præsentium approbamus,& innouamus, ac perpetua roboris firmitate subsistere,& per singulos, quos literæ ipsæ concernunt, sub excommunicationis, anathematis, maledictionis, infamiæ, suspensionis, diffidationis, criminis læsæ maiestatis, seditionis, rebellionis, confiscationis, depositionis, priuationis, inhabilitatis,& interdicti, ac aliis censuris,& pęnis ecclesiasticis,& temporalibus in eisdem literis contentis, quas contrauenientes eo ipso incurrant, perpetuo inuiolabiliter obseruari debere decernimus. Illasq́ etiam ad hoc, vt homicidæ, sicarii, extirinii, criminosi, rebelles, aliiq́ infames propter homicidia, aut alia nefanda per eos perpetrata excessus, crimina,& delicta, in Ciuitatibus, terris, castris, vel locis eorum, seu in quibus tunc morabantur, banniti,& condemnati, etiam habita pace ab hæredibus, filiis, seu consanguineis occisorum, aut partium læsarum, non solum à locis circumuicinis vsque ad Quinquaginta miliaria, sed etiam ab omnibus & singulis Ciuitatibus, terris, castris,& locis etiam Regni,& partium prædictarū, nobis,& dictæ Ro. Ecclesiæ quomodolibet mediate, vel immediate subiectis, banniti,& exules sint,& esse censeantur, nec in illis, seu eorum aliquo, etiam prætextu cuiusuis licentiæ, saluiconductus, remissionis, reductionis, reuocationis, vel alterius gratiæ per eos desuper quomodolibet pro tempore obtentæ, moram trahere possint,& si in eis residerint, vel reperti fuerint, capi, detineri,& incarcerari, ac iuxta criminum,& excessuum per eos perpetratorum qualitatem,& literarum Pii prædecessoris huiusmodi tenorem sub pęnis in eisdem literis contentis per officiales Ciuitatis, terræ, castri, vel loci, in qua, vel in quo deprehensi fuerint, debitis pęnis plecti, seu inde educi,& ad forū, seu officiales, ad quos criminum,& excessuum eorundem punitio de iure, vel cōsuetudine pertinet, remitti debeāt, extendimus,& ampliamus. Et nihilominus præmissa omnia,& singula, prout per Pium, Paulum, Sixtum, Iulium,& Leonem prædecessores præfatos statuta,& ordinata, inhibita, decreta,& declarata fuerunt, ita vt Duces, Barones, Marchiones, Comites, Domini temporales, Vicarii, Feudatarii, Capitanei, Magnates, Principes, Communitates, Ciues, Officiales,& personę ac alii ad quos prædictæ,& præsentes literæ concernunt, ac ipsorum singuli literas,& in eis contenta huiusmodi non obseruantes,& illis quomodolibet directe, vel indirecte contrauenientes, ac eis adhærerentes, eorumq́ fautores,& complices, singulas censuras,& pęnas prędictas, eo ipso absque alia declaratione incurrant,& incurrisse censeantur de nouo. Quodq́ Duces, Barones, Marchiones, Comites, Domini in temporalibus, Vicarii,& feudatarii Ciuitatum, terrarum, castrorum,& locorum etiam Regni,& partium prædictarum nobis,& eidem Ecclesiæ immediate subiectarum, aliquos nostros,& d[illegible] hostes,& inimicos, aut subditos exules, bannitos,& facinorosos cuiuscunq́ status, vel conditionis fuerint, publice vel occulte, vllo vnquam tempore recipere,& acceptare nullatenus præsumant. Et si aliquos ad eorum dominia,& territoria confugere contigerit, illos ex eorum dominiis, vel territoriis huiusmodi expellere, seu ad simplicem iussionem, vel requisitionem nostram, vel successorum nostrorum, quo voluerimus, seu successores ipsi voluerint tute conduci facere. Ac quod præmissa à suis subditis inuiolabiliter obseruentur, omni excusatione cessante cum effectu curare, sub similibus priuationis,& rebellionis, ac criminis læsæ maiestatis pęnis si contrafecerint, eo ipso incurrendis. Necnon vt homicidæ, fautores,& complices præfati facilius capi,& puniri possint, quod communitas Ciuitatum,& Vniuersitates terrarum, castrorum,& locorum in quibus, seu quorum territorio, districtu,& ditione, dicta homicidia perpetrabuntur, sub interdicti ecclesiastici,& Duorum millium per Communitates, ac Mille ducatorꝫ p vniuersitates, necnō ciuitatū, terrarū,& locorꝫ eorūdē Domicelli, Barones, Vicarii, aut alii in tēporalibus dñi, sub maioris excōis latę sententię,& Quinqꝫmilliū duc. auri Camerę

L ii

Apost. irremissibiliter applicandos eo ipso, absq; alia declaratione incurrẽdis pœnis, eosdem homicidas, complices, & fautores statim capere, ac omnem exactissimam diligentiam, de qua per publica documenta fidem etiam facere teneantur, capi facere. Et si eos capere nequiuerint, statim commissum homicidium vniuersitatibus, seu incolis, & habitatoribus oppidorũ, & locorum circumuicinorum, ad quæ declinabunt, aut declinare poterunt, notificari. Communitates vero, & domini in temporalibus prædicti, ad quorum ditionem tales declinabũt, cum primum id ad eorum notitiam deuenerit, eos apprehendere, seu apprehendi facere, quod si non potuerint, similiter id vniuersitatibus, seu incolis, & habitatoribus vicinorum oppidorum, & locorum, ad quæ declinabunt, aut verisimiliter declinare poterunt, insinuare. & captos ad eorum iudices ordinarios traducere, & tradere sub similibus pœnis teneantur, & debeant, statuimus, ordinamus, inhibemus, & declaramus. Et ne facilitas veniæ incentiuum præbeat delinquendi, quibusuis dictæ sedis Legatis etiam de latere, ac Nunciis, & prouinciarum Rectoribus, necnon nostris, & dictæ Romanæ Ecclesiæ Vicariis in temporalibus pro tempore existentibus, & præfatis communitatibus omnem super absolutionibus homicidiorum huiusmodi per nos, & prædecessores nostros Romanos Pontifices, ac sedem eandem sub quauis forma, & verborum expressione concessam, approbatam, & innouatam, auctoritatem, & facultatem reuocamus, cassamus, irritamus, & annullamus. Et si quando similes absolutiones per nos, & successores nostros Romanos Pontifices, ac sedem præfatam concedi contigerit, illas per iudices, & officiales, ad quos pertinet, nisi trinæ literæ Apostolicæ, sub interuallo vnius mensis pro singulis literis huiusmodi, cum expressa derogatione præsentium, desuper emanauerint, nullatenus admitti, vel obseruari volumus. Quo circa dilectis filiis Francisco .tt. sanctæ Mariæ in Transtyberim presbytero Cardinali, nostro, & pro tempore existenti Camerario, & Cameræ Apostolicæ Clericis, & Præsidentibus, ac vniuersis, & singulis Legatis prouinciarum nostrarum, & aliis Rectoribus, & Gubernatoribus, ac Officialibus ciuitatum, terrarum, & partium prædictarum, nobis, & dictæ Ecclesiæ mediate, vel immediate subiectarum, Motu simili mandamus, quatenus præsentes literas solemniter in singulis prouinciis, ciuitatibus, terris, & locis prædictis publicari, necnon omnia, & singula in eis contenta inuiolabiliter obseruari faciant, & mandent. Contrafacientes quosuis, cuiusuis status, gradus, ordinis, vel præeminentiæ sint, sententias, censuras, & pœnas prædictas damnabiliter incurrisse declarent, & declarationem huiusmodi per eos faciendam, in libris maleficiorum conscribi, & annotari mandent, & faciant. Necnon capitales prædictas sententias à ministris iustitiæ, absque alicuius incursu irregularitatis exequi procurent, reales autem irremissibiliter exigant, inuocato etiam ad hoc si opus fuerit auxilio brachii sæcularis. Necnon pro exactione pœnarum pecuniarum huiusmodi contra communitates, & vniuersitates, ac eorundem inobedientium in temporalibus dominorum vassallos, propter eorum huiusmodi inobedientiam represalias concedant, nec realiter, & cum effectu exequi faciant. Attentius hortantes & requirentes in domino Barones, & Domicellos, ac in temporalibus Dominos dicti Regni, necnon illius prouinciarum, ciuitatum, terrarum, & locorum Gubernatores, & Officiales pro tempore existentes, vt præfatos homicidas, fautores, & complices capiant, & capi procurent, captosq; ad præsides nostrarum prouinciarum, vnde ipsi homicidæ, fautores, & complices, [illegible] traxerunt conduci, & eis realiter consignari similiter cum effectu faciant. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac omnibus illis quæ dicti prædecessores in præfatis eorum literis voluerunt non obstare, contrariis quibuscunq;, aut si aliquibus communiter, vel diuisim ab eadem sit sede indultum. quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, per literas Apostolicas nõ facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ approbationis, innouationis, decreti, extensionis, ampliationis, statuti, ordinationis, inhibitionis, declarationis, reuocationis, cassationis, irritationis, annullationis, voluntatis, mandati, hortationis, & requisitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorũ eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ M D X X I I I I. Pridie idus Iunii, Pontificatus nostri Anno Primo.

Io. Mathæus Gibertus.

Contra contrahentes matrimonia scienter in gradibus prohibitis.

CLEMENS Episcopus seruus seruorum Dei. Venerabilibus fratribus Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & aliis locorum ordinariis, Salutem, & Apostolicam benedictionem. Quia plerunque in futurorum euentibus imbecillitas humani iudicii adeo fallitur, vt quod vtile non solum coniectura, sed etiam attenta, & prouida cōsideratio pollicebatur, id prorsus inutile, ac animarum saluti maxime damnosum reperiatur, propterea nonnunquam expedit, vt gratiae, quae olim consulto, & rationabili de causa concedi videbātur, multo consultius in posterum denegentur, id quod necessitas praesentis prouisionis euidenter ostēdet. Sane postquam fe. re. Clemens Papa V praedecessor noster in Concilio Viēnensi eos, qui diuino timore postposito, in gradibus consanguinitatis, & affinitatis contra canonicas sanctiones matrimonia scienter in suarum periculum animarum contrahere praesumpsissent, excōmunicationis sententiae ipso facto decreuerat subiacere: praecipiendo ecclesiarū Praelatis, vt tales tandiu excommunicatos publice nunciarent, seu nunciari facerent, donec separarentur ab inuicem, & beneficium absolutionis obtinerent, Sedes Apostolica, & Romani Pōtifices praedecessores nostri considerantes grauia oriri posse scandala, si matrimonia huiusmodi scienter contracta, & carnali copula consummata, per diuortium dirimerentur, ab obuiandum huiusmodi scandalis, & ne mulieres perpetuo diffamatae remanerent, inducebantur ad dispensandum cum illis, qui in gradibus huiusmodi prohibitis matrimonia ipsa scienter contraxissent. Propter quod multi volentes in gradibus prohibitis matrimonia contrahere, ac sperantes veniam, & absolutionem, ac dispensationem à sede praedicta facilius obtinere posse, illa passim contrahere, & carnali copula sub tali spe consumare praesumpserunt. Quae abusio, & corruptela cum iamdiu propter inueteratam hominum malitiam, & nimiam dictae sedis in absoluendo, ac dispensando facilitatem adeo creuerit, vt cupientes in gradibus prohibitis huiusmodi contrahere, nullo pacto id facere vereantur, & vnde scandalis remedia petebantur, inde scandalorum materia, & occasio nata videatur. Nos; quorum interest agrū domini ita colere, vt virtutes in eo crescant, abusiones vero quaecunque tollantur, ac malis moribus via, & additus omnis praecludatur. huiusmodi fraudibus, & dolis per quos multi dispensationes in praeiudicium animarum suarum à nobis extorquere, ac clementia, & misericordia Apostolica sub spe veniae, quae vt experientia rerum magistra docet, peccandi viam pandit, abuti non cessant, obuiare volentes, habita super his cum fratribus nostris matura deliberatione, de ipsorum fratrum consilio, omnibus denunciandum, seu intimandum duximus, quòd in posterum cum illis, qui in gradibus prohibitis matrimonia scienter contraxerint, etiam si illa consummauerint, non intendimus dispensare, sed illa scandalis, quae oriri posse formidaretur, minime attentis, omnino separari mandabimus, absolutionem duntaxat petentibus misericorditer concessuri, cum gratia dignus non sit, qui Canonum conditorem contemnit, illique cum animae suae detrimento iniuriam facit. Et vt intentio nostra facilius ad effectum perducatur, ac omnibus innotescat, vobis, & vestrum cuilibet in virtute sanctae obedientiae mandamus, quatenus p̄sentes literas, seu earum trāsumpta, quibus manu publici notarii subscriptis, & alicuius Praelati, seu in ecclesiastica dignitate constituti sigillo munitis, eandem prorsus fidem, ac ipsis originalibus literis praestari volumus in singulis ecclesiis ciuitatum, & dioecesum vestrarum etiam vulgari sermone publicari, & ipsarum ecclesiarū valuis affigi faciatis, ne aliquis vllo vnquam tempore, huius nostrae incommutabilis intentionis, & voluntatis ignorantiam praetendere, seu allegare possit. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae intentionis, mandati, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorū Petri, & Pauli Apostolorū eius se nouerit incursurum. Datum Romae apud sanctum Petrū anno incarnationis Dominicae M. D X X I I I I, Sexto decimo Kalen. Septemb. Pont. nostri Anno Primo.

Contra pugnantes in duello, & dantes eis auxilium, vel fauorem.

CLEMENS Episcopus seruus seruorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam. Consueuit Ro. Pontifex ex Apost. sedis prouidentia ad reprimendū nefarios conatus peruersorum contra canonicas sanctiones, & mandata Apostolica in suarum, & aliarum animarum periculum, ac dictae sedis contemptum temere tendentium, gesta praedecessorum quandoque in

nouare, ac innouata confirmare, & Apostolico munimine roborare, prout in domino conspicit salubriter expedire. Sane dudum fe. re. Iulius Papa II prædecessor noster, Motu proprio duellorum, & gladiatorum vsum per suas literas damnauit, & improbauit, ac in terris S.R.E. mediate, vel immediate subiectis, per quoscunque quauis auctoritate, & potestate, ac nobilitate fulgentes, sub excõmunicationis latæ sententiæ pœna, ex quacunque causa, etiam à legibus permissa, fieri omnino prohibuit. Quas quidem literas postmodum piæ memoriæ Leo Papa X prædecessor noster, & secundum carnem frater patruelis, pro illarum maiori robore per suas literas, cum literarum Iulii prædecessoris huiusmodi de verbo ad verbum insertione innouauit, prout in eisdem literis, quas præsentibus de verbo ad verbum inseri fecimus, plenius continetur. Nos igitur cupientes literas prædictas pro Christifidelium animarum, & corporum salute, ac tranquillitate inuiolabiliter obseruari, Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, literas prædecessoris huiusmodi auctoritate Apostolica, tenore præsentium approbamus, & innouamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus, decernentes illas cum omnibus, & singulis in eis contentis clausulis plenum firmitatis robur obtinere, ac ab omnibus inuiolabiliter obseruari, & per executores in illis deputatos aduersus contrafacientes ad executionem pœnarum procedi debere. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac omnibus illis, quæ dicti prędecessoris in dictis eorum literis voluerunt non obstare, cæterisq; contrariis quibuscunque. Tenor vero literarum prædictarum sequitur, & est talis. LEO Episcopus seruus seruorum Dei, Ad perpetuam Dei memoriam. Quàm Deo, & hominibus abhominabiles viri pugnantes in duello existant, & omnium in ore versatur, & diuina, humanaq; iura detestantur, nec immerito, cum non solum corporum, sed etiam eorum animarum, pro quibus saluator noster Iesus Christus Dei filius mortem subiit temporalem, graue detrimentum afferre noscantur. Ad reprimendum igitur talium nefarios ausus, plurimum conferre censentes, eos, qui huiusmodi scelus, detestabile quidem, & Canonica, Ciuiliq; lege prohibitum patrare non expauescunt, grauiter fore puniendos, ac ea, quæ ad compescendum similes vetitos conatus à Ro. Pontificibus prædecessoribus nostris statuta fuerunt, vt eo firmius obseruentur, quo sæpius fuerint auctoritate Apostolica communita, approbamus, & nouo munimine roboramus, & si qua ad perterrendum animos audaces meliora sint, his adiicimus, prout in domino conspicimus, salubriter expedire. Dudum siquidem à fe. re. Iulio Papa II prædecessore nostro emanarunt literæ tenoris subsequentis, videlicet, IVLIVS Episcopus seruus seruorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam. Regis pacifici, qui regnat in cęlis, licet insufficientibus meritis, vices gerentes in terris, cunctorum fidelium statui, prout ex susceptæ seruitutis tenemur officio, indefessa solertia intendentes, ac animarum periculis obuiare cupientes, ad ea, per quæ vbique, præsertim in terris Romanæ Ecclesiæ sponsæ nostræ subiectis inter fideles eosdem, cedes, rixæ, & contentiones cessent, scandalorum tollantur fomenta, pax, & cõcordia vigeant, prosperisq; eorum successibus consulatur, opportunę prouisionis operam impendimus, prout in domino conspicimus salubriter expedire. Sane, non sine maxima animi nostri perturbatione, accepimus, quòd nonnulli fidelium prædictorum, inimico humani generis instigante, & aliquibus causis occurrentibus & plerunq; minimis, & inhonestis, ac leuibus verbis ad contumelias, contentiones, & diffidationes deuenientes, vt alter alterius sanguine satietur, ad temporales Principes, & dominos, maxime ciuitatum, terrarum, & locorum sedi Apostolicæ subiectorum confugiunt, vt eis locum tutum, siue campum, ad duellum, seu pugnandum assignent. Et quanuis Principes, & domini præfati duellum, seu pugnam eis dissuadere, & prohibere deberent, tamen plerunque locum aut campum tutum huiusmodi assignant, maliuolumq; altercantium propositum ad executionem augent, magisq; vni, quàm alteri fauent, ex quo hominum mortis repentinæ, & nisi diuina gratia præueniantur, animarum perditiones, mutilationes, & vulnera, inter astantesq; pugnantiũ amicos, odia, & altercationes, & ex vno inconuenienti plura oriuntur, in ipsorum fidelium animarum, & corporum periculum, generisq; humani præfati iacturam, pernitiosum exemplũ & scandalum plurimorum. NOS igitur, qui fidelium prædictorum, tranquillitatem, & pacem, sinceris desideriis exoptamus, saluberrimis Christianæ Religionis documentis, & exemplis, Deum tentandum non esse præmoniti, saluatorisq; domini nostri Iesu Christi, qui Petro Apostolorum Principi, vt gladium mitteret in vaginam mandauit, præceptis edocti, ac-

tendentes hominem homini, inter quem cognationem quandam natura constituit, insidiari nefas, & gladiatoria munera, & purgationes huiusmodi vulgares à religionis nostræ pietate damnari, cruentaq; spectacula à sacris Canonibus & Imperialibus legibus inhibita, & improbata, sicq; pugnantes infamia notari, & diuersis pęnis puniri, & cum omni tempore, potissimum tamen in otio ciuili, & domestico, ac quiete publica detestanda esse, Motu proprio, non ad alicuius super hoc nobis oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, & ex certa scientia, hac in perpetuum valitura constitutione, duellorum, & gladiatorũ huiusmodi vsum damnamus, & improbamus, & in terris Ro. Ecclesiæ mediate, vel immediate subiectis, per quoscunq; quauis auctoritate, & potestate, ac nobilitate fulgentibus, sub excommunicationis latæ sententiæ pęna ex quacunque causa, etiam à legibus permissa, fieri omnino prohibemus, dictosq; pugiles taliter pugnantes vbique impune capi posse, & puniri homicidio, vel vulnere, iuxta iuris communis dispositionem, nulla eis consuetudine suffragante, statuimus: corporaq; in duello, in terris Ecclesiæ mediate, vel immediate subiectis, facto morientium, in sacro sepelliri prohibentes, sub simili excommunicationis pęna, & interdicti ecclesiastici, omnibus, & singulis vtriusq; sexus Ducibus, Comitibus, Marchionibus, Domicellis, Baronibus, & aliis temporalibus dominis, Vicariis, Communitatibus, & vniuersitatibus ciuitatum, terrarum, & locorum præfatæ Ro. Ecclesiæ mediate, vel immediate subiectorum. Mandantes, ne de cætero, perpetuis futuris temporibus, aliquibus cuiuscunque dignitatis, & nobilitatis fuerint, & ex quacunq; causa, etiam à legibus non improbata, locum, seu campum liberum ad duellum, seu alias ad pugnandum tutum, aut quomodolibet assignent, concedant, seu tradant, aut assignari, concedi, seu tradi faciant, vel permittant, sub excommunicationis latæ sententiæ, & Quatuor millium ducatorum Cameræ Apostolicę applicandorum, pęna, pro qualibet vice incurrenda. Et si huiusmodi constitutionis violatores, vltra dictam primam vicem fuerint, vltra dictas pęnas feudo, seu vicariatu, quem à dicta Ro. Ecclesia obtinuerint, priuatos fore, Apostolica auctoritate, tenore præsentium præcipimus, & mandamus, atque decernimus, Non obstantibus quibuscunq; statutis, & consuetudinibus, priuilegiis, indultis & concessionibus, quauis auctoritate æditis, & quibusuis concessis, cæterisq; contrariis quibuscunq;. Volumus autem quòd præsentes literæ nostræ, postquam in valuis Basilicæ Principis Apostolorum, & in campo Floræ in Vrbe affixæ fuerint, omnes, & singulos ciues Romanos, & alios in Vrbe commorantes, effluxis quindecim diebus; alios vero Duces, Comites, Marchiones, Domicellos, Barones, & alios temporales Dominos; & Vicarios, Communitates, & vniuersitates præfatas ciuitatum, terrarum, & locorum sedi præfatæ mediate, vel immediate subditorum, decurso mense arctent, & contrafacientes pęnas præfatas incurrant in omnibus & per omnia, perinde ac si eis omnibus, & singulis contrafacientibus personaliter, & particulariter intimatæ fuissent. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ damnationis, improbationis, prohibitionis, statuti, præcepti, mandati, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorũ eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ M D V I I I, Sexto Kalendas Martii, Pontificatus nostri Anno V. I.

CVM autem (sicut accepimus) in eisdem literis contenta, ab aliquo tempore citra non fuerint obseruata, & ex eo quàmplurimi Barones, Domini temporales, & alii, præsertim eisdem Romanæ Ecclesiæ subditi, adeo procliuiores ad pugnandum in duello redditi sunt, vt passim quotidie singularia eiusmodi certamina vbique committi videantur, ac domini temporales præfati, armorumq; Duces eos ad id inuitare, quin potius irritare non formident, cum & in eorum territoriis, & iurisdictionibus tutum pancratium, siue aream præparent, & talia cruenta spectacula exhibeant, & illis commitiuam præstent. Nos igitur non minus detestabilem in duello pugnantium, quàm Ducum, Comitum, Marchionum, Baronum, Domicellorũ, & armorum Capitaneorũ, aliorumq; dominorum temporalium eis ad id auxilium, consiliũ, & fauorem præstantiũ, nequitiã, ac improbam eorũ cõscientiam reprobantes, qui ad ea visendi conueniunt, corporũ, & animarum saluti Christifidelium oportunis remediis, indefesso studio prospicere volentes, literas Iulii prædecessoris præfati, Motu proprio, & ex certa scientia nostra, ac animi deliberatione, harum serie auctoritate Apostolica approbamus, confirmamus, & innouamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus: Adiicien-

tes, & eadem auctoritate Apostolica statuentes, quòd pugnantes ipsi non solum pęnis prędictis subiaceant, sed eorum memoria perpetuo damnata sit, ac bona proscripta sint, & Camerae nostrae Apostolicae confiscata eo ipso. Duces quoque, Barones, Comites, Marchiones, domini temporales, Vicarii, feudatarii, armorum Capitanei, Communitates quoque ciuitatum, terrarum, & locorum eidem Romanae Ecclesiae mediate, vel immediate subiectorū, campum ad pugnandum praestantes; ne quidem pęnas praedictas incurrant, sed ab omni iure, quod in locis, & territoriis suis obtinent, ipso facto cadant, illudq; ad Cameram praefatam deuoluatur, & deuolutum esse censeatur, absque alia declaratione desuper facienda. Qui vero ad talia cruenta spectacula videnda conuenerint, si nobiles Quingentorum, si mediocris fortunae Centum, si vero ignobiles Viginti quinque ducatorum, necnon excōmunicationis, & perpetuae maledictionis pęnam incurrant, ac locus ipsae ecclesiastico subiaceat interdicto. Et insuper omnia & singula, tam per Iulium praedecessorem statuta, & (vt praefertur) per nos confirmata, & illis adiecta, perpetuae firmitatis robur obtinere, ac inuiolabiliter obseruari debere decernimus. Quo circa venerabili fratri Raphaeli Epo Ostiensi Camerario nostro, ac dilectis filiis Praesidentibus, ac Clericis dictae Camerae pro tempore existentibus Motu simili mandamus, quatenus praesentes literas solemniter, prout sibi videbitur, publicari, ipsasq; ac omnia, & singula in eis contenta inuiolabiliter obseruari faciant, contrafacientes praedictas censuras, & pęnas damnabiliter incurrisse declarent, ac summarie, & eorum Camerali more exequantur, & irremissibiliter exigant, conuocato ad hoc (si opus fuerit) auxilio brachii saecularis, super quibus amplam eisdem concedimus facultatem, & potestatem. Non obstantibus omnibus supradictis, aut si aliquibus communiter, vel diuisim ab Apostolica sit sede indultum, quòd interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae approbationis, confirmationis, innouationis, communitionis, adiectionis, statuti, decreti, mandati, & concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romae apud sanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicae M. D. X I X, Decimo Kalendas Augusti, Pontificatus nostri Anno Septimo.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae approbationis, innouationis, communitionis, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romae apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicae MDXXIIII, Idus Februarii, Pont. nostri Anno Secundo.

Indulgentiae, & indulta capientibus arma pro Papae, & Vrbis defensione contra Carolum de Borbonio.

CLEMENS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad futuram rei memoriam. Cum nō sine animi nostri molestia, & gregis Dominici nobis commissi magna solicitudine intelligamus Carolum de Borbonio nuncupatum, contra Caesareae Maiestatis voluntatem, cū exercitum gentium Imperialium, quę maiori ex parte Luteranis, hęreticis, ac perfidis Iudeis constare dicitur, post multas ciuitates, terras, & loca nobis & sanctae Romanae Ecclesiae immediate subiecta, multis ac maximis damnis, direptionibus, cedibus, ac rapinis, inauditisq; crudelitatum generibus affecta, ad almam Vrbem nostram appropinquare, vt similibus ac etiā maioribus vexationibus eam beatorum Petri, & Pauli, ac aliorum sanctorum martirio & sanguine consecratam diripiant, ac deuastent, persuasum habemus, non minus meritorium, ac ipsi omnipotenti Deo, cuius etiam causa agitur, gratum, & acceptum opus nos facturos fore, si dictam Vrbem non solum spiritualibus, sed etiam temporalibus armis protegamus, ac defensemus, quàm si contra Turcas, & alios infideles Christi nominis hostes arma sumi faceremus, ac arma ipsa sumentibus gratias, & priuilegia solita concederemus. Ea propter ne nobis ipsis, dictaeq; Vrbi ac Curialibus & officialibus nostris in ea degentibus defuisse videamur, habita super his cum venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus, matura deliberatione, & de eorum vnanimi consilio vniuersos, & singulos Christifideles cuiuscunque status, gradus, & conditionis existentes in domino hortamur, ac per viscera misericordiae Dei nostri requirimus, vt contra nos ad dictam Vrbem, Curialesq;, & Officiales nostros ve-

nientes, arma sumere, ac nostram, ipsiusque Dei causam defensare, & ab imminentibus periculis liberare velint. Quod, vt eo promptius atque alacrius facere studeant, de omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, necnon verbo illius, qui nobis in persona eiusdem Petri, cuius pari auctoritate, licet non paribus meritis, successores sumus, dixit, Quodcunque ligaueris super terram, erit ligatum & in cęlis, & quodcunque solueris super terram, erit solutum & in cęlis, ac etiam de Apostolicæ potestatis plenitudine nobis cęlitus tradita, omnibus & singulis, qui pro nostra, & dictæ Vrbis defensione contra prædictos arma cęperint, ac viriliter pugnauerint, eam prorsus plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem, quæ per nos, & prædecessores nostros proficiscentibus in subsidium Terræ sanctæ, & contra perfidissimos Turcas concedi consueuit, ac in proximo anno Iubilei per nos de more prædecessorum nostrorum concessa fuit, concedimus pariter & indulgemus, ac illorum quos in defensione huiusmodi decedere contigerit, animas, sanctorum Angelorum consortio, in cęlestialibus æternæ fęlicitatis gaudiis aggregamus. Et si officiales nostri, vel beneficiati fuerint, eorum officia hęredibus ipsorum concedimus: beneficia vero per eorum obitum vacantia, eorundem proximioribus, qui clerici, & idonei fuerint, conferimus, & ex nunc pro vt ex tunc & econuerso concessa & collata eis fore decernimus. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscunque. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ M D X X V I I, Quarto nonas Maii, Pont. nostri Anno Quarto.

F. Branchonius.

Quòd commissiones Apostolicas, citationes, intimationes, publicationes, & affixiones, nulli nisi Cursores præsentare audeant, & præsentatæ nullius sint roboris.

CLEMENS Papa VII, Ad perpetuam rei memoriam. Accepimus nuper, quod licet dudum, cum à certo tempore præsentationes commissionum causarum in Romana Curia pro tempore vertentium, manu Romani Pontificis, aut de illius mandato signatarũ, quæ ex stylo, & consuetudine dictæ Curiæ eatenus inuiolabiliter obseruatis, qui pro lege habentur, Auditoribus causarum Palatii Apostolici, aliisque iudicibus, etiam S. R. E. Cardinalibus, Episcopis, & Prælatis, quibus dirigebantur, solum per Cursores Ro. Pontificis pro tempore existentis, præsentari, & citationes in causis ipsis fieri consueuerant, ac citationes ipsæ per alios quàm suos, & sedis Apostolicæ Cursores fierent, in graue præiudicium ne dũ ipsorum Cursorum, sed etiam litigantium in Ro. Curia, abusumque, & peruersionem antiquorum styli, & consuetudinum dictæ Curiæ fe. re. Alexander Papa VI prædecessor noster volens fraudibus, quæ in similibus quandoque fiebant, ac indemnitati ipsorum Cursorum, & litigantium, obseruationique styli, & consuetudinum ipsius Curiæ prouidere, Motu proprio, & ex certa scientia, auctoritate Apostolica decreuit omnes & singulas commissiones, manu sua, aut de mandato suo pro tempore signatas, ac omnes & singulas citationes, coram quibusuis dicti Palatii Apostolici Auditoribus, iudicibus, commissariis, vel ordinariis, in causis eis commissis, ac etiam Ro. Ecclesiæ Cardinalibus pro tempore pendentes, ac etiam intimationes, publicationes, & affixiones, quarumcunque literarum in dicta Ro. Curia, quas per alios quàm per ipsos Cursores extunc de cætero præsentari, seu fieri contigeret, & processus illarum vigore habendos nullius existere roboris, vel momenti: mandans inter alia dictæ Curię & causarum Cameræ Apostolicæ Auditori pro tempore existenti, vt si in præsentandis cõmissionibus, citationibus, executorialibus, intimationibus, affixionibus, & publicationibus aliter fieri reperiret, omnes & singulos nuncios, aut quouis alio nomine nuncuparentur, per quos commissiones, præsentationes, citationes, publicationes, intimationes, & affixiones, vel alia ad officium Cursorum prædictorum spectantia præsentari seu fieri reperiret, excommunicationis, ac pecuniarias, arbitrio ipsius Auditoris declarandas pęnas incurrisse declaret, & ad exactiones pęnarum pecuniariarum, & declarationem censurarum contra inobedientes procederet, ac pro talibus publice denunciari mandaret, & faceret. Ac successiue piæ me. Iulius Papa II similiter prædecessor noster, intelligens, quòd causæ propter quas decretum & mandatum prædicta ab eodem prædecessore emanauerant, adhuc tunc subsistebant, & similes abusus, & fraudes, ac etiam citationes, per alios quàm per ipsos Cursores in diuersis causis fiebant, stylum, & consuetudinem antiquos Curiæ huiusmodi peruertendo, Motu simili, nõ

ad ipsorum Cursorum, vel alicuius alterius pro eis instantiam, sed de sua mera liberalitate, & ex certa scientia, decretum & mandatum huiusmodi auctoritate Apostolica innouauerit, ac perpetuæ firmitatis robur obtinere, & inuiolabiliter obseruari debere decreuerit, & mandauerit, ac districtius inhibuerit omnibus, & singulis causarum dicti Palatii Auditoribus, aliisq; iudicibus, & commissariis, etiam S. R. E. Cardinalibus, ac Senatori, Gubernatori, & Vicario generali almæ Vrbis, & Curiæ de Sabellis iudicibus, eorumq; Auditoribus, Collateralibus, seu Locatenentibus, & Capitaneis omnibus ordinariis, ne in causis eis commissis, & in quibus eis commissiones fierent citationes commissionum, præsentationes executorialiũ, & alias intimationes, ac affixiones, & publicationes, per alios, quàm per ipsos Cursores quouis quæsito colore fieri facerent, siue permitterent, aut præsentatas, & factas reciperent, & & admitterent, ac omnibus & singulis Nunciis, & quibusuis aliis personis quouis alio nomine nuncupatis, ne commissionum præsentationes, citationes, publicationes, intimationes, & affixiones huiusmodi, vel alia ad officium Cursorum prædictorum spectantia præsentare, seu facere sub excommunicationis latæ sententiæ pœna eo ipso incurrenda quoquomodo præsumerent: ac decreuit & declarauit omnes & singulas commissiones per eum, seu de eius mandato signatas, ac etiam omnes, & singulas citationes, coram quibusuis auditoribus, iudicibus, commissariis, etiam Cardinalibus, vel ordinariis in causis eis cõmissis pro tempore pendentibus, ac etiam intimationes, publicationes, & affixiones quarumcunq; literarum in dicta Curia, quas per alios quàm per ipsos Cursores de cætero præsentari, seu fieri contingerit, aut processus illarum vigore habendos, & inde sequuta quæcunq;, ac quicquid in contrarium, quauis auctoritate scienter vel ignoranter attentari cotingeret, nullius roboris vel momenti, ipso iure etiam absque eo, quòd aliter eius dispositionem receptam esse constaret, existere, & per cõmissarios, etiam S. R. E. Cardinales præfatos, iudicandum, sententiandũq; fore, sublata eis aliter quauis iudicandi & interpretandi facultate, & auctoritate. necnõ mandauerit præfato Auditori, ac pro tempore existenti almæ Vrbis Gubernatori, eisdem Cursoribus super his efficacis defensionis præsidio assistentes, facerent mandatum, inhibitionẽ, & decretum huiusmodi inuiolabiliter obseruari: contradictores, & inobedientes censuris, & pœnis, etiam pecuniariis, compescendo, prout in literis eorundem Alexandri, & Iulii prædecessorum nostrorum desuper confectis plenius continetur. Nihilominus nonnulli, à quorum oculis Dei timor abscessit, & quæ non sunt quærentes in diuersis causis citationes, cõmissionum præsentationes, publicationes, intimationes, & affixiones, ac subhastationes, & alia ad officium dilectorum filiorum Cursorum nostrorum, tam ex institutione eorũ officii quàm iuxta antiquos stylum, & consuetudinem Ro. Curiæ spectantia contra decretum, & mandatum Alexandri VI, ac inhibitionem, & declarationem Iulii II, ac etiam contra alia in prædictis literis contenta facere præsumunt, in ipsorum graue præiudicium, & officiorum suorum læsionem, ac illorum exercitii vsurpationem non modicam, excommunicationis latæ sententiæ pœnam iuxta inhibitionem Iulii prædecessoris huiusmodi damnabiliter incurrendo. Quare nos huiusmodi errores submouere, ac ipsorum Cursorum indemnitati, prout conuenit, prouidere volentes, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, decretum, & mandatum Alexandri, ac inhibitionem, & declarationem Iulii prædecessorum, ac eorum literas huiusmodi. necnon in eis conta quæcunque, ex certa nostra scientia, quatenus tamen dicti Cursores sunt in vsu approbamus, & innouamus, ac illa, & eis prorsus similia de nouo decernimus, mandamus, inhibemus, & declaramus, eaq; perpetua roboris firmitate subsistere, & per Auditores, Commissarios, etiam Cardinales, Vicarium, Gubernatorem, Senatorem, & alios Iudices, ac eorum Collaterales, Locatenentes, & Capitaneos præfatos, nec non omnes & singulos Nuncios, & quasuis alias personas quocunq; nomine nuncupatas, prout singulos eorum concernit, sub dictæ excommunicationis latæ sententiæ, & Quingentorum ducatorũ Fabricę basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe irremissibiliter applicandorum pœnis per nuncios, & alios pręmissa ad officium Cursorũ, eis, & non aliis quibuscunq; nunciis spectantia exercentes, eo ipso absque alia declaratione incurrendis firmiter obseruari debere, iuxta tamen cõtinentiam dictarum literarum Alexandri & Iulii prædecessorum nostrorum, in quarum possessione dicti Cursores (vt etiam accepimus) existunt. necnon Curiæ causarum Cameræ Apostolicæ generalem Auditorem pro tempore existentem contra eos ad ne dum publicationem incursus pœnarum huiusmodi, ac illarum exactionem, sed etiam

tanquam falsarios, vigore præsentium, absque alia commissione sibi desuper facienda procedere posse, & sic in præmissis omnibus, & singulis per quoscunque iudices, & commissarios, quauis auctoritate fungentes, sublata eis quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate iudicari, & diffiniri debere, ac quicquid secus à quoquam quauis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari irritum, & inane decernimus. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cęterisq; contrariis quibuscunque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris, die X V I Octobris Millesimo Quingentesimo Vigesimo octauo, Pont. nostri Anno Quinto.

De syndicatu omnium Magistratuum, & Officialium in terris S. R. Ecclesiæ, exceptis personis Reuerendiss. Legatorum Cardinalium.

CLEMENS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Onus pastoralis officii nobis supernæ maiestatis prouidentia, meritis licet imparibus, commissi nos inducit, ac etiam voluntarios excitat, vt non solum circa spiritualia, sed etiam temporalia Ro. Ecclesiæ, ac illi subiecta, Prouincias, Ciuitates, terras, & loca, solicita, & vigilanti cura intendamus, & vt Ciuitates, terræ, & loca ipsa prospere & fęliciter regantur, illorumq; populi ab indebitis oppressionibus subleuati, in semitis iustitiæ dirigantur, remediis opportunis prouideamus, ac his quæ propterea à Ro. Pontificibus prædecessoribus nostris prouide gesta sunt, vt firmius obseruentur, nostræ approbationis, robur impartimur, & alias desuper disponamus, prout ad fęlicem eiusdem Ecclesiæ statum, & eorundem populorum indemnitatem, & vtilitatem conspicimus in domino salubriter expedire. Dudum si quidem per fe. re. Iulium Papam II prædecessorem nostrum, tam ex diuersis querelis, ac clamoribus populorũ, Communitatum, vniuersitatum, & singularum personarum Ciuitatũ, terrarum, & locorum sibi, & dictæ Ro. Ecclesiæ immediate subiectorum, quàm aliorum fidedignis relationibus intellecto, quòd nonnulli Gubernatores, & Locatenentes, eis regendis, & gubernandis per ipsum prędecessorem, ac Apostolicæ sedis Legatos de latere deputari, precibus, pretio, odio, aut amore ducti, eo prætextu confisi, quòd administrationum suorum officiorum rationem alicui reddere nõ erant soliti, diuersa, & varia eis grauamina & damna etiam intolerabilia inferre, iustitiam administrare vnicuique, vt tenebantur, atrociorum quandoq; delictorum impunitatem pro particulari lucro præstare, executiones indebitas facere, carceratorumq; innocentiũ relaxationes prorogare, pęnas pecuniarias Fisco suo debitas sibi appropriare, & in proprios vsus conuertere, statutorumq; rationabilium, & constitutionum prouincialium, & camerallium, literarumq; Apostolicarum formam, & tenorem nõ seruare, ac propriis commoditatibus intenti, subditorum quieti, ac paci, & iustitiæ administrationi modicum studere cõsueuisse, in eorum animarum periculum, dictorumq; subditorum grauamen, & præiudicium, perniciosum exemplum, & scandalum plurimorũ, dictus prædecessor Motu proprio, & ex certa eius deliberatione, sua in perpetuum valitura constitutione statuit, & ordinauit, vt oẽs & singuli Gubernatores, ac eorum, seu Legatorum præfatorum Locatenentes, etiam Patriarchali, Archiepiscopali, Episcopali, Abbatiali, aut quauis alia ecclesiastica, seu seculari dignitate fungentes, qui nunc, & pro tempore, perpetuis futuris temporibus, Prouincias, Ciuitates, terras, & loca quæcunq;, & qualiacunq; essẽt, nulla pęnitus exceptione habita, præfatæ Ro. Ecclesiæ immediate subiecta, ex deputatione ipsius prædecessoris, vel Legatorum, aut Gubernatorum huiusmodi pro eo, & Ro. Ecclesia præfata regebant, gubernabant, & administrabant, seu regerent, gubernarent, & administrarent, quauis grandi, & latissima potestate, arbitrio, & auctoritate muniti, etiam si in eorum literis caueretur expresse, quòd ad aliquam redditionem rationis administrationum suarum non tenerentur, nec cogi possent post finem cuiuslibet officii, & administrationis eorum infra mensem, cõspectui ipsius prędecessoris, aut Ro. Pontificis successoris sui pro tempore existentis, seu si ab ipsis Legatis deputari, & pro tempore finiri eorum officii, Legati præfati in locis ipsarum legationum præsentes forent, coram ipsis Legatis se personaliter præsentare, ac gestorum, administratorum, & omissorum, tam per eos, quàm eorum Auditores, & alios officiales deputatos, & familiam, rationem reddere, querelisq; & accusationibus contra eos propositis coram eo, vel successoribus suis, vel per eos, aut ab eis deputandis seu Legatis prædictis respectiue de gestis, seu omissis in eorum officiis respondere, ibiq; per dies duodecim continuos postquam per ipsum Iulium prædecessorem, vel successores præfatos, seu dictos Legatos, etiam respectiue examen redditionis

rationis huiusmodi inceptum, seu cōmissum fuerit, permanere, nec etiam postinde fine sua, aut successorum prædictorum, vel ab eodem prædecessore, & successoribus huiusmodi deputatorum, aut Legatorum præfatorū similiter respectiue expressa licentia recedere, necnon de eo, in quo per prædecessorem, & successores suos, aut ab eodem prædecessore, vel eis deputatos, seu Legatos huiusmodi condemnati forent, statim omni dilatione, prolatione, & malitia, ac executione, appellationibusq; quibuscunq; cessantibus, satisfacere, sub excōmunicationis latæ sententiæ, ac perditionis emolumentorum eis ratione dictorum officiorum debitorum, & inhabilitatis, ad quæcunque alia officia in posterum exercenda pœnis tenerentur. Et nihilominus suis, & successorum prædictorū Secretariis, vt literas Apostolicas sub plumbo, aut in forma breuis. Cancellariis vero, & aliis ab ipsis Legatis deputatis tunc, & pro tempore existentibus, ne literas patentes officiorum Gubernatorum, seu Locatenentium respectiue traderent, ipsiq; Gubernatores, Locatenentes officia huiusmodi exercere auderent, nisi prius in Camera Apostolica, aut si ab ipsis Legatis deputarentur, in eorum Cancellaria de præmissa omnia & singula obseruando iurassent, & idoneam cautionem dedissent, Necnon omnibus & singulis Thesaurariis, Camerariis, Communitatibus, & vniuersitatibus, & aliis ad quos spectabat, & spectaret Prouinciarum, Ciuitatum, terrarum, & locorum dictæ Ecclesiæ immediate subiectorum tunc et pro tempore existentibus, ac eisdem Gubernatoribus, seu Locatenentibus de tertia parte eorum salarii, seu prouisionis in fine officii eis debita responsēt, sed illam retinerent, donec eis, quòd absoluti forent, legitime constarent, sub eadem excommunicationis pœna mandauit. Ac voluit quòd magistratu digniores quocunque nomine nuncuparētur, Ciuitatum, terrarum, et locorum prædictorum statim, functo officio Gubernatorum, seu Locatenentium huiusmodi per publicum proclama omnibus, et singulis quærelas, seu accusationes contra Gubernatores, aut Locatenentes exponere volentibus, vt ad ipsum prædecessorem, vel ad ipsos Legatos, si Gubernatores, seu Locatenentes ab eis deputati forent ipsiq; Legati in locis suarum legationum præsentes essent, infra mensem prædictum cum eorū probationibus, et iuribus accederent, recepturis infra dictos duodecim dies iustitiæ complementum, per publicum proclama notum facerent, deputandi vero ab eodem Iulio, & successoribus præfatis de eorum deputationibus, ac iustitiæ administrationes omnes & singulas quærelas, & accusationes exponere volentes per affixionem cedularum in valuis Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, & Cancellariæ Apostolicæ, ac in campo, Floræ, certiores redderent. Atque in examinatione redditionis rationis, & administrationis huiusmodi, & aliis præmissis faciendis, ne partes ad Romanam Curiam, vel Legatos ipsos pro exponendis quærelis, aut accusationibus accedētes nimium grauarentur, summarie simpliciter, & de plano, ac extra iudicialiter, absque aliquibus sumptibus, sola facti veritate inspecta, etiam sine scripturæ alicuius confectione procederetur, prout in literis ipsius prædecessoris desuper confectis plenius continetur. Cum autem sicut (non sine animi nostri displicentia) ad nostrum peruenerit auditum, licet causæ propter quas literæ prædictæ ab eodem prædecessore emanarunt, adhuc subsint, tamen formidandum est, ne oppressi pro tempore propter impensas, quas pro quærelis, aut accusationibus contra Gubernatores, & Locatenētes, eorumq; Auditores, & alios officiales præfatos exponendis ad nos, aut successores nostros Romanos Pontifices, seu Legatos prædictos, iuxta ordinationem Iulii prædecessoris huiusmodi veniendo subire cogerentur potius à quærelarum, seu accusationum huiusmodi expositione abstinere habeant, quàm expensas huiusmodi facere velint, sicq; effectus literarum earundem impediri debeat, Nos cupientes, prout ex debito ipsius pastoralis officii tenemur, fęlici, & tranquillo regimini, & successui, ac indemnitati populorum prædictorū, quos in visceribus gerimus charitatis, paterno affectu prouidere, ac eos à laboribus, & expensis, quantum possumus, releuare habita super his cū venerabilibus fratribus nostris sanctę Ro. Ecclesiæ Cardinalibus, matura deliberatione, & de eorum vnanimi consilio, & consensu statutum, & ordinationem, ac mandatum, & desuper confectas literas Iulii prædecessoris huiusmodi, necnon omnia, & singula in eisdem literis contenta, sub modificatione infrascripta, auctoritate Apostolica tenore præsentium approbamus, & innouamus, & perpetua roboris firmitate subsistere, ac plenum effectum sortiri, & firmiter perpetuo, tam per Gubernatores, & Locatenentes, ac Auditores, Iudices, & alios officiales quàm præfatos, & alios, quos literæ ipsæ concernunt, sub excōmunicationis latæ sententiæ, & perditionis emolumentorū,

ac inha-

ac inhabilitatis pęnis prædictis respectiue obseruari debere decernimus. Et nihilominus pre missa per dictum Iulium prædecessorem, vt præfertur, statuta, & ordinata de nouo sic quod tam Gubernatores, ac eorum, seu dictorum Legatorum Locatenentes, aut Vicelegati, aliiq; Præsidentes Prouinciarum, Ciuitatum, terrarum, & locorum, nobis, & dictæ Romanæ Ecclesiæ subiectorum prædictorum, præsentes, & futuri, etiam Patriarchali, Archiepiscopali, Episcopali, Abbatiali, aut quauis alia ecclesiastica, vel seculari dignitate, vt præfertur, fungentes, & quauis facultate muniti, quam ab eisdem Legatis, & Gubernatoribus, seu eorum Locatenētibus, aut Vicelegatis, & Præsidentibus in Prouinciis, Ciuitatibus, terris, & locis prædictis p tēpe deputati Locatenentes, ipsorūq; Auditores, iudices, & alii quicunq; officiales p tēpe existentes, si annales fuerint, functo cuiuslibet officii & administrationis eorū anno, & si vltra annū eorū officia in aliqua Prouincia, Ciuitate, vel terra durauerint, in fine cuiuslibet anni: si vero breuiori tēpe, eorū officia durēt in fine eorū officii in Ciuitatibus, terris, & locis, in quibus officia exercuerint, corā psonis dignioribus Ciuitatū, terrarū, & locorū eorundē, videlicet corā vno cōmissario per nos, aut successores nostros præfatos ex dicta Ro. Curia moderatis ipsorum officialiū, ac Prouinciarū, vel Ciuitatū, seu terrarū, vel si nobis, aut successoribus pdictis videbitur pro parte Cameræ prædictarum expensis, mittendo, adiunctis secum Episcopo loci, vel eo absente, eius Vicario in spiritualibus generali, & procuratore Fiscali ipsius loci, vel Ciuitatis p præsidentes dictæ Cameræ pro tempore deputato, & capite officii, seu magistratus ipsius Ciuitatis, vel terræ, videlicet Confalonerio, vel Præposito, qui pro tempore fuerit, aut vno doctore, per ipsas digniores personas, vltra Commissarium, ac Episcopum, vel Vicariū, & procuratorem fiscalem præfatos, eligendo, gestorum, & administratorū per eos alia iuxta tenorem literarum Iulii prædecessoris huiusmodi, rationem reddere, & querelis, ac accusationibus contra eos propositis de gestis, seu omissis in eorum officiis, sublato quouis diffugio, respondere teneantur, ac Cōmissarius mittendus, Episcopus, vel Vicarius, & Procurator fiscalis, Confalonerius, seu Præpositus, & Doctor religendus præfati rationem administrationis huiusmodi cum omni summarietate, integritate, & seueritate audiant, & procedāt, ac querelas & probationes cōtra Gubernatores, Vicelegatos, & Præsidentes præfatos præpositas, & factas recipiant, processusq; desuper formeut, & clausos ad nos, vel successores nostros prædictos, vt nos, vel dicti successores, de ipsorū Gubernatorum, Vicelegatorū, & Præsidentiū, iuxta ipsorū demerita, amotione, vel ad vlterius tempus confirmatione mature deliberare possimus, fideliter mittant. Ipsorum vero Gubernatorū, Vicelegatorū, & Pręsidentium Locatenentes ac Auditores, & alios officiales præfatos cōdemnando, vel absoluendo iudicare, & ad restitutionem, omnibus subterfugiis, cauilationibus, & exceptionibus semotis, nisi propter casum grauitatem eis cōcordent, vel cōmissario mittēdo pręfato id nobis, vel eisdem successoribus referendū esse videretur, quo casu contra eos, seruato tenore literarū Iulii prædecessoris hmōi procedendū sit, cogere debeant. Et si ab eorū decisionibus, & sententiis aliqui eorum se grauatos prætendāt, ad nos, vel à nobis deputatos per viā recursus prouocare, & appellare possint, sic tamen, q nisi infra mensem immediate sequentē, reuocationē, vel correctionem eorū, quæ contra eos decisa, vel determinata fuerint, non reportauerint, extunc absq; aliqua faciendi intimatione decisiones, & sententiæ ipsæ firmæ remaneant, & executioni demādentur, perinde ac si ab eis reclamatum vel appellatū nō fuisset. Et si Legatorū, Gubernatorū, Vicelegatorū, & Præsidentiū præfatorū Locatenentes, Auditores, & alii officiales prædicti culpabiles reperti fuerint, in eorū officiis perseuerare nō permittāt, sed Legatus illius prouinciæ p tpe existens de nouis Locateñ. Auditoribus, Iudicib. & officialib. debite puideat, & nisi infra mēsem prouiderit, tunc p nos, aut successores antedictos de idoneis Locateñ. Auditorib. & officialib. cū cōuenienti salario eis p ipsū Legatū pstādo puideri debeat. Ac q cautiones idoneę p deputādos ab ipsis Legatis, ac eorū officiales de pmissis obseruādis dādæ ad dictā Camerā Apost. in libro particulari p hmōi cautionibus annotādis ordinato, in quo cautiones p Gubernatores, & Vicelegatos pdictos pstandę, annotādæ erunt, annotari debeāt, ipsorūq; Legatorū Secretarii, seu Notarii deputādis à Legatis ipsis lrās patētes officiorū suorū, nisi prius eis p fidē manu Notarii ipsius Cam. facti cōstiterint, q cautiones pdictę annotatę fuerint, cōsignare nō debeāt, auctē & tenore pdictis perpetuo statuimus, & ordinamus. Decerneñ. pręsentiū transumptis, et impressis, manu tñ notarii publici subscriptis, & sigillo alicuius Curiæ ecclesiasticæ, aut personæ in dignitate ecclesiastica cōstitutæ munitis, eandē prorsus fidē in iudicio & extra vbilibet

adhibendam fore, quæ ipsis originalibus literis adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ. Declarantes præsentes nostras liteeas à data præsentium locum habere,& seruari debere,etiã quoad officiales supradictos, quoad syndicatum præmissum in fine officiorum suorum, etiam ꝙ in principio eorum officii cautiones non dederint,& tempore publicationis præsentium in officiorum suorum exercitio,& possessione existant. Non obstantibus constitutionibus,& ordinationibus Apostolicis, ac legibus municipalibus,& aliis prouinciarum, ciuitatum,terrarum,& locorum prædictorum,etiam iuramento confirmatione Apostolica roboratis statutis,& consuetudinibus, ac omnibus illis, quæ præfatus prædecessor in dictis literis voluit non obstare, quæ omnia præsentibus pro expressis & repetitis haberi Volumus,cæterisq; contrariis quibuscunq;. Nulli ergo &c. approbationis, innouationis,statuti,ordinationis,decreti,& declarationis infringere,&c. Si quis autem,&c. Datum Romæ apud S.Petrum, anno incarnationis Dominicæ M D X X V I I I,Kalen.Decemb. Pont.nostri Anno VI.

Facultates Reuerendiss.& Illustriss D.Dñi Antonii Cardinalis de Monte Episcopi Portuensis in Alma Vrbe Legati de latere.

Clemens Episcopus seruus seruorum Dei. Venerabili fratri Antonio Episcopo Portuensi Cardinali de Monte nuncupato in Vrbe,eiusq; territorio,& districtu nostro,& Apostolicæ Sedis Legato, salutem,& Apostolicam benedictionem.

LICET potestatis plenitudo desuper nobis commissa sit, & vniuersi gregis dominici, diuina disponente clementia,curam habeamus, finem tamen humanæ possibilitatis excedere non valentes, considerantesq;, quòd circa singula per nosmetipsos Apost. seruitutis debitum absoluere,non possumus, nonnunquam aliquos & præcipue S. R. E. Cardinales, in solicitudinis partem assumimus,vt ipsis vices nostras supplentibus,ministerium nobis commissum,fauente pietate superna facilius,efficacius,& salubrius exequamur. Et quanuis ad cunctorum Christifidelium prouincias,ciuitates, atq; loca paternum studium & diligentiã adhibeamus,ad Almam Vrbem tamen nostram aciem nostræ considerationis paternis affectibus dirigentes,illam,ciues, incolas, & habitatores eiusdem tanquam peculiares filios,& deuotos, diligentiori cura intuemur,& super eorum fœlici regimine, pacifico & tranquillo,desiderantes specialiter prouidere, vt præseruentur à noxiis, & optatis perfruantur incrementis, cum charissimus in Christo filius noster Carolus Romanorum & Hispaniarum Rex Catholicus in Imperatorem electus omnibus suis regnis dimissis,vt Reipub.Christianæ opem ferret,ad Italiam venerit,Regibus,& Principibus Christianis, ac Italiæ Potentatibus pacem offerens, & pro huiusmodi vniuersali pace facilius componenda,nuper nobis suis literis significauerit plurimum expedire,vt in ciuitate nostra Bononiæ quàm celerius fieri possit insimul conueniremus, vt totam Italiam tandem à tot calamitatibus liberaremus, illiq; veram pacem daremus, vt cum eisdem Regibus,Principibus,& Potentatibus Turcarum tyranno,cum potentissimo exercitu ad de nouo Regnum Hungariæ inuadendum,& occupandũ venienti,non solum resisti, sed ipse cum toto eius exercitu,Domino concedente,profligari possit. Et propterea tam eius pio desiderio satisfacere, & ab ipsa vrbe discedere,ac ad dictam ciuitatem Bononiæ nos conferre,dimissis in eadem Vrbe Palatii nostri causarum,& Curiæ causarum Cameræ Apostolicæ audientia,necnon Gubernatore, seu Vicecamerario, ac Vicario, seu eius Locumtenente,& Senatore eiusdem Vrbis,ac aliis eiusdem officialibus,Cancellariam nostrã cum plumbo,capella, & nonnullis eiusdem Cancellariæ, & Curiæ Ro. officialibus nobiscũ ducere intendamus. Nos volentes interim bono & fœlici dictæ Vrbis, ac Ro. Curiæ regimini prouidere, & ad te qui opere quidem potens es,& sermone,ad quem in magnis expertũ & arduis,eximia doctrina,probitate,& fidelitate, rerumq; gerendarum experientia & præcipua prudentia, ac integritate comprobatum habemus, mentem nostram potissime conuertentes,ac sperantes quòd ea,quæ tibi duxerimus committenda,gratia tibi assistente diuina, circunspecte, prudenter, iuste,& fideliter exequeris. Te in Vrbe prædicta, eiusq; territorio & districtu,ac terris & locis illi adiacentibus,nostrum & dictæ sedis Legatum de latere,ac in spiritualibus,& temporalibus Vicariũ generalem,de venerabiliũ fratrum nostroꝝ S. R. E. Cardinalium consilio,auctoritate Apostolica, tenore præsentiũ vsq; ad nostrum beneplacitum duntaxat,vel reditum ad eandẽ Vrbem,creamus,cõstituimus,& etiam deputamus. Dantes tibi harum serie pariter & concedentes plenam, liberam,& omnimodam potestatem,facultatem,& auctoritatem,Vrbem,& loca prædicta cum eius territorio,districtibus,& pertinẽtiis,

necnon personas,ciues,habitatores,etiam curiales & Romanã Curiam sequentes, seu ad eandem vndecunq; venientes,dum in ea fuerint,seu in ea degentes,& incolas eiusdẽ cuiuscunq; status,gradus,ordinis,præeminentiæ,dignitatis etiam fuerint,ac eiusdem Ro. Curiæ officiales existant, etiam si se exemptos à quocunq; legationis officio prætenderint, nostro,& Ro. Ecclesiæ nomine gubernandi,administrandi,pro vt cælestis gratiæ infusio, & tua prudentia administrabunt, reformandi & corrigendi occupata recuperandi, necnon illa & alia deformata in statum pristinum reducendi,& iurisdictionem omnimodam exercendi ciuiles,& criminales,ecclesiasticas & spirituales, & super quibuscunq; monasteriis,prioratibus,præpositu ris,canonicatibus,& præbendis,dignitatibus,personatibus,administrationibus, officiis,cæterisq; beneficiis ecclesiasticis cum cura, & sine cura, sęcularibus,& quorumcunque ordinum regularibus, & profanas ad forum ecclesiasticum quocunque iure spectan. ac mixtas quascunque, tam in dominio nostro, quàm extra per appellationes extraiudiciales vel generales querelas,etiam non obstante quod ad ipsam curiam legitime deuolutæ,aut in illa de iuris necessitate tractandæ seu finiendæ non existant, illarumq; & etiam aliorum quorumcunq; à quibuscunq; iudicibus ecclesiasticis,& sęcularibus,quacunq; auctoritate dignitate,seu præeminentia fulcitis,ad nos & Romanam Curiam,ac sedem huiusmodi,& pro quibuscunq; grauaminibus vel diffinitiuis sententiis pro tempore interpositis,primariarum & secundarum,ac vlteriorum appellationum causas vna cum negotio principali, coniunctim vel diuisim vel aliàs prout tibi visum fuerit,ac omnibus & singulis earũ incidentibus,dependentibus,emergentibus, annexis,& connexis in eadem Vrbe,& extra eam vbicunq; locorum,præterquam in locis,in quibus cum nostra Curia residentibus, etiam summarie simpliciter & de plano sine strepitu & figura iudicii,sola facti veritate inspecta, aut aliàs iuxta casuum exigentiam & prout tibi videbitur,etiam cum potestate citandi in eandem Curiam Romanam,& extra,etiã per ędictum publicum,constito summarie de non tuto accessu, ac inhiben. quibus & quotiens fuerit inhibendum, audiendas, cognoscendas, decidendas, et fine debito terminandas committen. Et pari modo inter Auditores dicti Palatii nostri, seu eorũ Locatenentes distribui,vt moris est,facien. et per signaturã nomine nostro,videlicet, Placet Dño nostro Papę. Sicut alii dictæ Vrbis Legati facere consueuerunt,ac eisdem Auditoribus et Locatenentibus, seu aliis quibuscunq; prælatis,vel iudicibus tam in Ro. Curia quàm extra committendi, seu per te,vel alium,seu alios audiendi,cognoscendi etiam summarie,simpliciter et de plano,sine strepitu et figura iudicii,vt præfertur,etiam reiteratione terminorum ex stylo Curiæ, seu natura causarum obseruari consuetorum,ac etiam illorum omissione illasq; decidendi et terminandi,causasq; ipsas quando tibi placuerit,ab illis quibus commissæ fuerint,tam in dicta Curia,quàm extra eam ad te aduocandi,et aliis committendi,et quascunque sententias per te,seu etiam per alios iudices quoscunque latas tam in Ro. Curia, quàm extra eam, etiam si in rem transiuerint iudicatam,executioni debitę demandandi,cum decreto literarum executorialiũ seu mandati executiui,etiam cum inuocatione brachii sęcularis, nullitatesprocessuum,actorũ, gestorum,et sententiarũ tollendi,& finiendi,ac restitutionem in integrum aduersus rem iudicatam,etiam si tres sententiæ conformes latæ fuerint,etiam gratiose concedendi, dictarũ causarum cognitionem,terminationem,& executionem ac cursum instantiarũ, vel etiam fatalium suspendendi,ac restitutionem ad illa conceden. Omniaq; & singula beneficia ecclesiastica,cum cura & sine cura,sęcularia,& ordinum quorumcunque regularia,etiam si dignitates etiam maiores & principales fuerint,& ad illa consueuerint, qui per electionem,aut aliũ modum assumi,inter limites tuæ legationis consistentia, Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe,ac Lateranen. & beatæ Mariæ Maioris ecclesiarũ canonicatibus,& pręhendis,& illis quæ ad collationem alicuius ex venerabilibus fratribus nostris S.R.E. Cardinalibus præfatis, respectu Episcopatuum titulorum suorũ presbyteralium,aut diaconorum,vel aliàs quocunq; modo pertinent,duntaxat exceptis. Ac quorumcunq; familiarium tuorum, continuorũ commensalium, nunc & pro tempore existentium, etiam si ab ipsa familiaritate recessissent, & in quibuscunque prouinciis, seu locis consistant beneficia ecclesiastica, etiam si dispositioni Apostolicæ specialiter vel aliàs ex quauis causa etiam de necessitate exprimenda præterquàm familiaritatis nostræ, aut quo ad ea, quæ ad dispositionem tuam ratione ecclesiarum, vel beneficiorum tuorum, non pertinent, alicuius Cardinalis viuentis generaliter reseruata, seu ex quauis generali reseruatione affecta fuerint, cum illa per cessus,

vel decessus, aut alias quasuis dimissiones illa nunc & pro tempore obtinentium etiam illorum commendis cessantibus, vel vnionibus temporalibus dissolutis, vel alias quocunque modo vacare contigerit, quibusuis personis, de quibus tibi videbitur, etiam quæcunque, quotcunque, & qualiacunque beneficia ecclesiastica obtinentibus, & expectantibus. Necnon & si extra limites tuæ legationis beneficia aliqua vt supra qualificata, in ciuitatibus, diocęsibus, & locis per duas dietas dictæ Vrbi propinquis vacauerint, etiam si, vt præmittitur, reseruata fuerint, dummodo aliquod ipsorum beneficiorum reseruatorum, prætterquam ex familiaritate tua in dictis Ciuitatibus, & diocęsibus vacantium huiusmodi summam, seu valorem annuum secundum communem æstimationem, Vigintiquatuor florenorum auri de Camera non excedat, personis idoneis per te eligendis conferendi, & de illis etiam prouidendi, seu illa aliis beneficiis eccl. ad vitam vniendi, adnectendi, & incorporandi, verosq; vltimarum vacationum modos etiam si ex illis quæuis generales reseruationes, etiam in corpore iuris clausæ resultent, pro expressis habendi. Ac etiam in ipsa Vrbe quandiu ab ea absentes fuerimus, in quoscunq; curiales, & ipsam Curiã sequentes, seu cortisanos, & officiales quoscunq; ipsius Curiæ nostræ, & ipsorum officiorum præsidentes cuiuscunq; dignitatis, status, gradus, ordinis, vel conditionis fuerint, dummodo S.R.E. Cardinales non existant, omnimodam iurisdictionem exerceñ. eosq; pro excessibus punieñ. & prout demereant seu deliquerint, à suorum officiorum exercitio suspeñ. & prout iustitia suaserit, eos eisdem officiis suis priuandi & destituendi. Necnon etiam inter Comites, Barones, & milites, dominos temporales & nobiles, ac personas alias sęculares & ecclesiasticas, necnon Communitates, & vniuersitates, ac populos, & omnes alios sęculares discordes & differentes, Vrbis, terrarum, locorum, & districtus prædictorum pacem, & concordiam facieñ. & inter eos treguas indicendi, ipsosq; ad eas & ipsarũ obseruantiam quibuscunq; pęnis, districtionibus, sententiis, & censuris prout tibi videbitur, compelleñ. concordes in vnitatis & charitatis vinculo confouendi, & confirmandi, rebelles, et delinquentes, ac eiusdem Rom. Ecclesiæ hostes censuris, et pęnis tam ecclesiasticis q̃ aliis etiam pecuniariis et corporis afflictiuis exercendi & corrigendi, et ad nostram, et dictæ Romanæ Ecclesiæ vnitatem reduceñ. Necnon cum tuis, et Quinque prælatorum se asserentiũ familiaribus etiam continuis cõmensalibus, et Decem, quos tu elegeris, personis aliis ad duo, et si nobiles vel graduati fuerint, ad tria seu cum dispensatis ad duo, ad tertium curata, dummodo inter illa non fuerint nisi duæ parrochiales ecclesiæ, seu alia's inuicem incompatibilia sęcularia, etiam si dignitates etiam maiores et principales, personatus, administrationes, vel officia etiam curata, et electiua in cathedralibus etiã metropolitanis vel collegiatis ecclesiis parrochiales ecclesiæ, vel earum perpetuæ vicariæ fuerint, et ad duo alia etiam similia simplicia, non tamen duos canonicatus, et præbendas sub vno, et eodem tecto vnius et eiusdem Ecclesiæ consistentia, si eis et cuilibet eorum alia's canonice conferantur, aut eligantur, præsententur, vel alia's assumantur ad illa, et instituantur in eis insimul ad vitam, cum potestate permutandi et commendæ cedendi totiens quotiens in titulum et commendam respectiue obtinendæ. Necnon super ætate in decimo octauo dispensandi super ætatis et natalium et defectibus ad vnum, et in vigesimo ad duo, necnon super natalium defectibus patientibus ad quęcunq;, quotcunq;, et qualiacunq; beneficia ecclesiastica, etiam si canonicatus et præbendæ in cathedralibus etiam Metropolitanis vel collegiatis ecclesiis et alia's, vt præfertur, qualificata fuerint, et ad canonicatus, et prębendas cathedralium in vndecimo, et aliarum collegiatarum in octauo suarum ætatum annis. Et de non promouendo ad septennium, dummodo infra primum triennium dicti septennii ad subdiaconatus ordinem se faciant promoueri, vel aliud breue tempus, prout tibi videbitur. Ac ẽt de promouendo ad sacerdotium in vigesimo tertio com sęcularibus clericis, cum regularibus vero in vigesimo secundo anno. Et de suscipiendo clericatum, minores et sacros etiam presbyteratus ordines in Curia Romana à quocunq; antistite et etiam extra eam, etiam extra tempora à iure statuta in tribus tamen festiuis diebus dispensañ. Necnõ quibuscunq; Cancellarię regulis, processus, acta, et merita causarũ, ac etiam præmissa omnia et singula cõcernentibus, dummodo alteri nõ tollatur ius quęsitũ. Ac ẽt iuri patronatus laicorum, quo ad beneficia familiariũ tuorum, et alia in limitibus tuæ legationis vacantia, vel ex tunc vacatura, quę de illo ex consuetudine vel priuilegio fuerint in totũ, alioquin pro medietate patronorum eorundem derogandi. Et quascunque personas quibus literas tuas vigore præsentium concesseris, à quibuscunq; excommunicationis, suspensionis,

& interdicti, aliisq; ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis a iure, vel ab homine quauis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet tunc etiam ob non paritionem rei iudicatæ aut aliàs in casibus in regula desuper edita expressis innodati erunt, etiā si per annum & vltra in illis insorduerint, ad effectum gratiarum suarum duntaxat consequendum absoluendi. Eorumq; omnia & singula beneficia ecclesiastica cum cura & sine cura, secularia, & ordinū quorumcunq; regularia, quæ in titulum vel cōmendam, etiam ex quibusuis concessionibus, ac dispensationibus Apostolicis tunc obtinebunt & expectabunt, ac in quibus, & ad quæuis sibi quomodolibet competet, quæcunque, quotcunq; & qualiacunq; fuerint, eorumq; fructuum, redditaum, & prouentuum veros annuos valores, ac huiusmodi dispensationum tenores pro expressis habendi, necnon quascunq; concessiones. Si in euidentem vtilitatem super alienationibus & arrendationibus perpetuis, seu temporalibus, etiam emphiteoticis quorumcunq; bonorum stabilium ad ecclesias, monasteria, dignitates, & beneficia, ac loca alia ecclesiastica intra limites tuæ legationis consistentia, cuiuscunque valoris existant. In aliis vero locis qualitercunq; remotis vsq; ad valorem Centum florenorum auri de Camera duntaxat spectantium, cum insertione tamen literarum fe. re. Pauli Papę II prædecessoris nostri, quæ incipit. Cum in omnibus iudiciis communiter vel diuisim concedendi. Insuper rebelles, & contradictores quoslibet per amotiones, priuationes, depositiones, relegationes, & proscriptiones perpetuas, vel temporales etiam sentētialiter, prout ad ipsam Ro. Curiam pertinuerit, sublato appellationis obstaculo compescendi, omniaq; alia & singula ad honorem & status nostri, & ipsius Ro. Ecclesiæ, & populorum cōmoditatem faciendi, gerendi, mandandi, ordinandi, disponendi, & exequendi quæ necessaria quomodolibet & opportuna fore cognoueris, & quæ nosmet ipsi facere possemus. Ei nihilominus singulari doctrina, integritate, fidei constantia, iustitiæ & rectitudinis zelo, clara prouidentia, ac longa, consumataq; Vrbis, & Curiæ prædictarum notitia in te euidentissime comprobatis, necnon maturitate consilii per te in arduis & periculosis nostris & dictæ sedis negotiis, fideli experientia testimoniū perhibente præstitisti, diligenter perspectis, dignum censentes, vt te non minoribus prærogatiuis quàm prædecessores nostri Romani Pontifices alios qui pro tempore fuerunt in dicta Vrbe Legatos, prosecuti sunt, prosequamur, vltra supra dictas omnes & singulas alias facultates, quæ quibusuis aliis dictæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus a tempore piæ me. Alexandri Papæ VI etiam prædecessoris nostri in ipsa Vrbe deputatis Legatis per quascunq; literas tam sub plumbo, quàm in forma breuis sub quacunq; forma, & verborum expressione concessæ comperiuntur. Quarum omnium tenores, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, inserti forent, præsentibus pro expressis haberi volumus, eidem circunspectioni tuæ, harum serie concedimus, tibiq; vt illis omnibus, in omnibus & per omnia, perinde ac si illæ tibi specialiter & expresse concessæ fuissent, vti, potiri, & gaudere libere & licite valeas indulgemus, decernentes illarum vigore per te, seu de mandato tuo, aliàs rite pro tempore gesta, & concessa, ac quæcunque, quæ inde sequentur, valida & efficacia existere, & suos effectus sortiri debere, sicq; per quoscunque iudices quauis auctoritate fungentes, sublata eis quauis aliter iudicandi & interpretādi facultate & auctoritate iudicari, & diffiniri debere, ac irritum & inane quicquid secus scienter vel ignoranter contigerit attentari. Mandantes insuper Gubernatori, Vicario eiusdem Vrbis Auditori Cameræ, & Senatori, ac aliis officialibus quibuscunq; in ipsa Vrbe præsentibus; necnon omnibus & singulis Baronibus, Domicellis, stipendiariis nobilibus, ciuibus, incolis, & habitatoribus, ac personis aliis Vrbis, Curiæ, districtuum, & locorum prædictorum etiam forensibus ibidem pro tempore degentibus, cuiuscunq; dignitatis, status, gradus, ordinis, vel conditionis fuerint, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœnis per te infligendis, vt tibi in omnibus pareant efficaciter & obediant, omni dilatione vel exceptione cessante. Nos enim facta, concessa, & acta ac gesta quæcunq; per te, necnō processus, sententias, & pœnas, quas per te vigore præsentium promulgari contigerit, rata habebimus, & faciemus auctore domino vsque ad satisfactionem condignam inuiolabiliter obseruari. Non obstantibus priuilegiis, indulgentiis, tam Apostolicis, quàm aliis generalibus vel specialibus sub quacunq; forma & expressione verborum, cuicunque, cuiuscunq; status, gradus, ordinis, vel conditionis, aut ordinum, etiam Cistercień. Cluniaceń. Præmonstrateń. Grādimonteń. Cartusień. Vallis vmbrosę, Camaldaleń. Humiliatorum, S. Benedicti & Augustini hosp. Hierosoly. S. Ioan. S. Marię Theutonicorum, Catarraueń. S. Spiritus in Saxia, S. Antonii,

seu quorumcunque aliorum ordinum existant, concessis, innouatis & confirmatis, necnon recolendæ me Bonifacii Papę VIII. similiter prædecessoris nostri de vna, & in generali Concilio de duabus dietis ędita, necnon Lateraneñ, Pictauieñ. & generalis Conciliorum, necnõ de valore exprimendo, & de commissione facieñ. in vnionibus, & illarum confirmationibus, ac de insordescentibus & censuris per tempus inibi expressum, & alias, ac de nõ expediendis literis executorialibus, & sequestris nisi sub plumbo, & aliis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon ecclesiarum, in quibus secularia, & monasteriorum, ac aliorum regularium locorum, in quibus regularia beneficia huiusmodi forsan fuerint. seu à quibus illa dependere contigerit, & ordinum quorum extiterint iuramento, confirmatione Apostolica vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, ac aliis quibuscunque præmissis obuiantibus, quæ omnia & singula in literis per te super eisdem præmissis concedendis latissime exprimi posse volumus, præmissis ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis necnon quibusuis aliis priuilegiis, literis & exemptionibus, eis sub quibusuis verborum formis & clausulis, etiam derogatoriarum derogatoriis per nos & sedem eandem concessis vel in posterum concedendis, quorumcunque tenorum existant, per quæ præsentibus non expressa, vel totaliter non inserta effectus earum impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de quibus quorumcunque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in nostris literis mentio specialis, quæ quo ad hoc cuiquam nolumus suffragari. Volumus autem quòd in concessionibus, gratiis, & literis per te vigore præsentium faciendis, præsentes literæ nullatenus inserantur, sed absque illarum insertione perinde plenum effectum sortiantur, ac si ipsæ præsentes de verbo ad verbum inserentur. Tu igitur venerabilis frater, munus huiusmodi deuota mente suscipiens, te in illius executione sic solicitum, ac verbo, sermone, & opere studiosum & diligentem exhibeas, quòd ex tuis laboribus, diuina fauente gratia, optati fructus succedant, quos speramus. Tuque per solicitudinem tuam præter æternæ retributionis præmium, merito possis apud nos, & sedem prædictam commendari. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ MDXXIX, Kalendis Octobris, Pont. nostri Anno VI.

Breue Reuerendiss. Vrbis Legati facultatis signandi commissiones iustitiæ.

CLEMENS PAPA VII.

Venerabilis frater noster salutem, & Apostolicã benedictionem. Cũ hodie nos, qui pro vniuersali pace facilius componenda, ad ciuitatem nostram Bononieñ. vt cum charissimo in Christo filio nostro Carolo Romanorum & Hispaniarum Rege catholico in Imperatorem electo, qui nuper ad Italiam venit, conueniamus, te virum vtique secundum cor nostrum, virtutibus sublimem, & multa prouidentia, magnaque rerum experientia circunspectum, in alma Vrbe nostra, eiusque territoriis, & districtu, ac locis adiacentibus, nostrum, & Apostolicæ sedis Legatum de latere, ac in spiritualibus & temporalibus Vicarium generalem ad beneplacitum nostrum, de fratrum nostrorum cõsilio constituerimus, & deputauerimus, ac diuersas facultates tibi concesserimus, prout in nostris inde confectis literis plenius continetur. Nos vt officium legationis huiusmodi eo libentius & efficacius exequaris, quo per nos fueris ampliori facultate munitus, & huiusmodi legatione durante administratio iustitię plus debito non retardetur, nec partes litigantes incommoda aliqua sustineant, prouidere volentes, circunspectioni tuæ quascunque commissiones cuiuscunque tenoris & continentię iustitiam quomodolibet concernentes, pro & in quibusuis ecclesiasticis beneficialibus, profanis, ciuilibus, criminalibus, & mixtis, ac quibuscunque aliis cuiuscunque qualitatis existant, ac inter quascunque personas ecclesiasticas, & seculares quomodolibet motis, & mouendis causis, si illę iudicibus in Romana Curia, per hęc verba, videlicet, Placet domino nostro Papę.

Si vero extra eam, pręterquam vbi nos fuerimus, dirigendę fuerint, per concessum in pręsentia domini nostri Papę signandi, ac omnia & singula per signaturam iustitię concedi & committi solita concedendi et committendi, Necnon constitutionibus Bonifacii de vna, et Concilii generalis de duabus, non tamen tribus dietis, ac aliis per signaturam iustitiæ derogari solitis, ac etiam quibusuis priuilegiis et indultis, tam curię causarum Camerę Apost. generali Auditori, q̃ aliis ordinariis iudicibus dictæ Vrbis etiã p nos cõcessis, & approbatis, et quod illis, nisi p signaturã manu nostra et motu proprio cõcessum derogari nõ possit, disponentibus, et hactenus obseruatis specialiter et expresse derogãdi. Necnõ si necessariũ fore cõspexeris,

vnum vel duos signaturæ iustitiæ duntaxat Referendarios, quos malueris, & adhoc vtiles, & idoneos esse cognoueris, qui commissiones iustitiæ huiusmodi referendariæ,& in signatura per te facienda tibi assistere, ac illi interesse licite valeant, durante legatione tua tantum deputandi, & alia quæ S.R.E. Cardinales, qui hactenus signaturam iustitiæ habuerunt, facere & exercere potuerunt,& debuerunt, faciendi,& exercendi huiusmodi tuæ legationis officio durante duntaxat, plenam & liberam harum serie facultatem concedimus. Decernentes cõmissionibus manu tua & vigore præsentium, de mandato nostro, ac in præsentia tua signandis, necnõ derogationibus in eis concedẽ. in iudicio & extra, perinde ac si propria nostra manu signatæ fuissent stari, ac indubitatam fidem adhiberi. Et sic per quoscunq; iudices quauis auctoritate fungentes, sublata eis qu auis aliter iudicandi & interpretandi facultate & auctoritate, iudicare debere, ac irritum & inane quicquid secus contigerit attentari. Non obstãtibus priuilegiis,& indultis, ac aliis præmissis, cæterisq; contrariis quibuscunq;. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris, die prima Octobris M D X X I X. Pont. nostri Anno Sexto. Euangelista.

A TERGO.

Venerabili fratri Antonio Episcopo Portuensi in alma Vrbe, ac eius districtu & territorio, nostro, & Apostolicæ sedis Legato de latere.

De electione Romani Pontificis.

CLEMENS Episcopus seruus seruorum Dei, Ad futuram rei memoriam. Cum charissimus in Christo filius noster Carolus Romanorum, & Hispaniarum Rex Catholicus in Imperatorem electus, intellexisset Turcarum tyrannum potentissimo exercitu ad denuo Regnum Hungariæ inuadendum & occupandum venire, cognoscensq; propterea nõ solum Regnum ipsum, sed totam Rempublicam Christianam in maximo versari discrimine, ac desiderans Ferdinando Regi Hungariæ fratri suo dulcissimo, ipsiq; Reipublicæ Christianæ opem ferre, prout ad eius officium, cum aduocatus Ecclesiæ existat, pertinere cognoscebat, omnibus suis regnis dimissis, quàm primum ad Italiam venit, offerens pacem illam, quã Iesus Christus in cęlum ascendens suis reliquit discipulis, Regibus & Principibus Christianis, ac Italiæ potentatibus, sine qua eidem Turcarum tyranno resisti non posse cognoscebat, & pro huiusmodi vniuersali pace facilius componenda, nuper nobis suis literis significauit plurimum expedire, vt in ciuitate nostra Bononiæ quàm celerius fieri posset, in simul conueniremus, vt totam Italiam tandem à tot calamitatibus liberaremus, illiq; pacem daremus, vt illa placata, illius potentatus ac barones vnitis animis & viribus, nõ solum dicto Turcarum tyranno resisti, sed ipse cum toto eius exercitu profligari posset. Nos eius pium & honestum desiderium plurimum in domino cõmendantes, & si ex graui infirmate, qua tot mẽsibus detenti fuimus, conualuerimus, tamen pristinas corporis vires adhuc non recuperauimus, occasionem tamen rei bene gerendæ, & tam necessarii boni omittere nolẽtes, cognoscentes ad officium nostrum pertinere pro salute gregis dominici nobis commissi, periculo vitæ nos exponere, & ad ciuitatem ipsam Bonon. omni celeritate & mora cessante nos conferre, in alma tamen Vrbe nostra causarum,& literarum Apostolicarũ audientiã relinquentes, ac relinquere declarantes ad effectum, vt si ante reditum nostrum ad Vrbem ipsam nos ab hac luce migrare contingeret, in ipsa Vrbe, in qua audientiam memoratam relinquimus, & non in Ciuitate Bononiæ, seu alio loco, in quo tempore obitus nostri, cum nostra Curia resideremus, electio Ro. Pontificis fieri debeat, nisi ipsa Vrbs, tunc interdicta, vel contra Ecclesiam Ro. in manifesta rebellione persisteret, seu de impressione dubitaretur, sicut aliàs ex causis tunc expressis, proximis annis circa electionem Pontificis in euentum obitus nostri, ita & nunc etiam prouidere desideramus & intendimus. Habita igitur super his cum venerabilibus fratribus nostris S.R.E. Cardinalibus, matura deliberatione,& diligenti examine, et de eorundem consilio,& vnanimi consensu, causarum & literarum Apostol. audientiam in ipsa Vrbe, post nostrum ab ea discessum remanere, ad effectum, vt si ante reditum nostrum ad ipsam Vrbem, nos ab hac luce migrare contingeret, ibi & non alibi vbi nos mori contingant, electionem Ro. Pontificis celebrari debere, nisi Vrbs ipsa tunc interdicto subiaceret, vel esset aperte rebellis, aut inibi de impressione dubitaretur, vt præfertur. Super quo, maioris partis Cardinalium tunc ibidem existentiũ decisioni stari,& tunc In ciuitate Castellana,

seu Vrbeuetana, aut Perusina, seruato scripturæ huiusmodi ordine, fieri debere dummodo il læ ecclesiastico interdicto subiectæ seu rebelles non fuerint, vt præfertur. Ac per fęlicē re. Alexandrum III. Licet de euitanda. & Gregorium X. in Lugduneñ Vbi periculum &, Ne Ro. incipientes, per Clementem V Romanos Pontifices prædecessores nostros in Vieneñ. Conciliis circa electionem eandem hactenus editas constitutiones, & alias extrauagantes in omnibus in eis contentis seruari, & in suo robore permanere debere volumus, atque decernimus, Nos enim electionem alib, contra præsentium tenorem per eosdem Cardinales factam, nullā & irritam fore, ipsosq; Cardinales ad aliam electionem Rom. Pontificis seruata eorundem præsentium literarum forma procedere debere, & per eos contra præmissa nullatenus dispensari posse etiam decernimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ declarationis, intentionis, voluntatis, & decreti infringrere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis dominicæ M D X X I X, Pridie nonas Octobris, Pontificatus nostri Anno Sexto.

B. Motta.

De locationibus, pensionibus, & censibus domorum, vinearum, casalium, aliarumq; pertinentiarum.

CLEMENS Papa VII. Venerabilis frater noster salutem, & Apostolicam benedictionem. Cum post huius Almæ Vrbis nostræ miserandam direptionem multæ lites, & differentiæ inter diuersas vtriusq; sexus personas, etiam religiosas, super locationibus, & cōductionibus casalium, vinearum, domorum, aliarumq; pertinentiarum in ipsa Vrbe, eiusq; districtu consistentium sub certis pretiis, ac etiam ad longum tempus, ac censum perpetuum concessorum factis, coram diuersis tribunalibus exortæ fuissent, conductoribus asserentibus ad solutionem pensionum, vel censuū, ob talem Vrbis incredibilem direptionem, & depopulationem, ac damna in ea illata non teneri, & ad ipsarum locationum obseruationem cogi non posse, nec debere, locatoribus vero contrarium dicentibus. Nos, ne quies Vrbis propter præmissa hoc calamitoso tempore turbaretur, ac lites & differentiæ ipsæ sine tela iudiciaria, ac bono, & æquo deciderentur, & terminarentur, causas, & lites ipsas sic exortas, & indecisas pendentes, in statu in quo reperiebantur, ad nos aduocātes, ad ipsas lites, & causas motas, & per nos aduocatas, ac mouendas, adhoc, vt summarie, & ēt extra iudicialiter, sola facti veritate intellecta, & inspecta, etiā nullo iuris ordine seruato deciderentur, finirentur, componerentur, & terminarentur, dilectos filios Christophorum Panicarolam causarum Palatii Apostolici Auditorem, & Antonium Gabrielem V.I.D. & Vincentium de Rusticis, Ciues Romanos, iudices deputatos, nuncupatos, designauimus, & deinde post nostrum ad dictam Vrbem reditum, vt causæ ipsæ facilius terminarentur, fraternitatem tuam tanquam consumatæ doctrinæ, & in omnibus rebus agendis expertissimam in his super intendentem pro dictarum causarum celeriori terminatione, & expeditione, viuæ vocis oraculo, eisdem deputatis præfecimus, prout in variis rescriptis nostris, etiam in forma motus proprii, quorum tenores hic pro sufficienter expressis, ac si de verbo ad verbum inserti forent, haberi volumus, plenius continetur. Et licet plures differentiæ de tuo fraternitatis prudenti consilio per præfatos deputatos determinatæ fuerint, tamen fraternitas tua ex rationibus in expeditione dictarum causarum de huiusmodi tuo consilio expeditarum adductis, experimento cognouit, q; causæ, & differentiæ prædictæ sine aliqua equitate decidi & terminari non possunt. Nos cōsiderantes propter huiusmodi calamitates iuris rigorem relaxādum, & æquitatem rigori huiusmodi præferendam, vt dictæ Vrbis habitatores in pace, & quiete viuere possint, & alii ad Vrbem ipsam libere veniendum inuitentur, & alliciantur, his & aliis rationibus per fraternitatem tuam etiam de eorundem deputatorum voluntate, & consensu nobis relatis, auctoritate Apostolica, per præsentes statuimus, & decernimus locationes tam casalium, quā domorum, tam in Vrbe, quā in eius districtu consistentium, ante Vrbis direptionem huiusmodi, per quoscunq; tam clericos quàm laicos, etiam S.R.E. Cardinales, ac ecclesiarum capitula, & monasteriorum conuentus, ac eccl esiarum parrochialium, & piorum locorum, etiam confraternitatum rectores, tam breue, quā ad longum tempus pro quocunq; pretio, seu annua responsione etiam parte fructuum a die inuasionis Vrbis factas resolutas, & annullatas

fuisse, & esse, ac censeri debere, illorumq;, & illarum conductores ad illos seruandum cogi non posse, ipsisq; non licere repetere, pro locatione eis facta per eos donata, nec melioramenta in bonis sibi locatis facta, recuperare. Illos vero ex conductoribus præfatis, qui possessionem bonorum sibi locatorũ, adhuc adepti non fuissent, tempus pro quo res locata fuit, si illa vti, & habere voluerint, expectare posse, sine spe tamen recuperandi, donata per eos. Domorum vero locationes propter rationem diuersitatis non rescindendas, sed pensiones conuentas ad Quadriennium, à die Cæsarei exercitus vltimi discessus ab Vrbe inchoandum, duntaxat pro quarta parte diminuendas, idemq; in censibus seruandum esse, nisi inter partes ipsas aliter conuentum fuisset. Conductores autem locationibus ad longum tempus, seu in emphitheosim concessionibus eis factis cedentes, seu cedere volentes, melioramenta, seu donatiua, aut mutua propterea locatoribus facta nullatenus repetere, sed illa eorum, qui bona ipsa locauerant, esse debere. In annali autem locatione idem seruari debere, nisi inquilinus locationem sibi factam continuare voluerit, quo casu ad triennium duntaxat, quarta pars sibi remitti deberet. & ita soluendo, ab ipsa domo expelli non possit, & præmissa in causarum, & litium determinationes, & decisiones seruentur, nisi ex aliqua rationabili causa, ac rationis diuersitate, & qualitate, ac paupertate personarum, & locationum forma, vel pro partium concordia eidem fraternitati tuæ visum fuerit aliter faciendum, quod tuæ relinquimus conscientiæ, & super quibus tuam conscientiam oneramus, ac præmissa omnia ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, seruari volumus, atq; mandamus, per quoscunq; iudices Romanæ Curiæ ordinarios, & delegatos, dictis deputatis, & superius nominatis se à cognitione causarum huiusmodi exonerantibus, vel aliàs impeditis, qui iudices pro tempore existentes ad sic seruandum, etiam per fraternitatem tuam, quandocunque tibi visum fuerit, expedire, moneri, & induci valeant, sententiasq;, & determinationes in talibus per deputatos præfatos, de tuo tamen consilio latas, & factas, ac ferendas, & faciendas seruari debere. & illis absque reclamatione aliqua stari, ac si illæ per tres sententias conformes in contradictorio iudicio latas terminatæ fuissent. Sicq; per quoscunque, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, & alios iudices ordinarios ipsius Vrbis, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, iudicari, interpretari, & sententiari debere, sublata eis aliter interpretandi, sententiandi, & iudicandi facultate. Irritum quoque & inane quicquid in contrarium attentari contigerit, decernimus. INSVPER, quia in Vrbis direptione huiusmodi, tam Ciues Romani, quàm alii ipsius incolæ, & habitatores capti, & pro sua liberatione taleam soluere promiserunt, & pro illius solutione casalia sua pro minimo pretio libere vendere, ac cẽsus immoderatos perpetuos imponere, consentire coacti fuerunt, quibus de opportuno remedio succurrendum esse censentes, eidem fraternitati tuæ querelas huiusmodi audiendi, & si forsan coram aliis iudicibus Vrbis ad præsens penderent, illas ad te auocandi, ac diligẽter examinandi, habitaq; ratione huiusmodi venditionum, & modis pretii, solutionis, ac temporis, & causarum, propter quas venditiones, & censuum impositiones factæ fuerunt restituto pretio, seu illo aucto, rescindendi, & annullandi, & pretium emptoribus cum aliquo iusto interesse restituendi, seu pretium augendi, & emptores ipsos ad augmentum pretii huiusmodi eisdem venditoribus persoluendum iuris, opportunis remediis cogendi, & compellendi, & omnia alia in præmissis, & circa præmissa faciendi, & exequendi, licentiam, potestatem, & facultatem concedimus. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac instrumentis, pactis, & conuentionibus, necnõ renunciationibus, & obligationibus, etiam in forma Cameræ factis, quibus quo ad præmissa specialiter, & expresse derogamus, illaq; nulli suffragari volumus, cæterisq; contrariis quibuscunq;. Datum Romæ apud sanctũ Petrum, sub Annulo Piscatoris, die prima Ianuarii, M D X X I X, Pontificatus nostri Anno Sexto.

Contra moratorias, ac dilationes quinquennales, quæ vulgo Cinquinæ dicuntur.

CLEMENS Papa VII, Cum ex multorum relatione (non sine animi nostri displicẽtia) acceperimus, quòd nonnulli Dei timore postposito, & suarum animarum, ac honoris proprii immemores, post magnum æs alienum contractum, & si bona sufficientia pro satisfaciendis creditoribus habeant, tamen ad eos illudendos, ac laboribus, & expensis defatigandos: Alii beneficium alternatiuum, cessionis videlicet bonorum, aut dilationis quinquen

ftalis, alii discussionem bonorum, aut hæreditatis, etiam à sede Apostolica impetrant. Quibus impetratis, ad expeditionem earundem minime incumbunt, & dictis gratiis se tutos cognoscentes, & difficile reputantes, quòd vel creditores conueniant in eligendo, vel bonorũ, & hæreditatis discussio fiat, pauperes creditores eorum credito vel deludantur, vel adeo protrahantur, vt ipsi fame pereant, vel, vt sæpius euenire solet, moriantur, & hæredes eorum, nõ ita de materia informati, à credito eorum penitus excludantur. Nos talibus inconuenientiis obuiare volentes, Motu proprio, & ex certa nostra scientia, tenore præsentium decernimus, & declaramus quòd quicunque beneficium alternatiuæ prædictum, aut discussionem bonorum, seu hæreditatis hactenus impetrarunt, à die publicationis præsentium, & qui in futurũ impetrabunt, à die eorum impetrationis computañ. nisi infra tres menses, vsque ad sententiã inclusiue, causam expediuerint, seu expediri fecerint, dictis gratiis, seu beneficiis, ipso iure priuati existant, & iudices eorum, quibus tales causas ventilare continget, siue ordinarii, siue de legati, etiam si sint causarum Palatii Apostolici Auditores, aut S.R.E. Cardinales, ad totalem executionem contra ipsos debitores ad instantiam cuiuslibet creditoris procedere possint, & debeant, perinde ac si talia beneficia ipsis debitoribus minime concessa fuissent, partibus alias iustitiam ministrando. Et nihilominus si ex aliqua rationabili causa iudicibus prædictis visum fuerit, dictum terminum trium mensium prorogari debere, dictum terminum ad alium terminum sibi beneuisum. non tamen vltra alium mensem, & non amplius, prorogandi licentiam per præsentes concedimus, pariter & facultatem. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, iuribus etiam municipalibus, cæterisq; in contrarium facientibus, non obstantibus quibuscunque.

Placet D.N. Papæ. Et ita motu proprio mandat. A. Portuensis.

De reformatione Notariorum Vrbis, ac moderatione mercedis eorũ.

CLEMENS Papa VII, Motu proprio, &c. Cum aliàs ad coercendam petulantiam, & rapinas Notariorum, & Substitutorum Vrbis, tam in Rota coram dilectis filiis Auditoribus sacri Palatii Apostolici, quàm aliorum tribunalium S.R.E. Cardinalium, Gubernatoris, Vicarii Vrbis, Auditoris Cameræ, Commissariorum, varia, & diuersa fuerint excogitata, & adhibita remedia, & prouisiones per fe. re. prædecessores nostros, & sacrum Lateranense Concilium, quam nos, fueritq; ipsis, & ipsorum cuilibet data certa forma, norma, taxa, & reformatio, quas obseruare tenerentur, etiam sub censuris, & diuersis aliis pœnis, & inhibitionibus, quas ne dum, vt tenebantur, obseruarunt, sed indies maiora grauamina extorsiones, transgressiones, indifferenter, & impune committere non verentur, passimq; indebitas exactiones facere, regestra in forma copiarum conficere, tam in charta bibula, & mala q̃ in minori numero, & mensura versuum, & syllabarum conscribere, in testium examinatione diuersimode peccare non erubescunt, nec timent, diuersaq; alia grauamina partibus inferãt, regestra conficientes in causis ordinariis, & executiuis, in quibus regestra fieri non consueuerunt, nec debent, sed extractus, notas sententiarum interlocutoriarum, vel ordinariarum ad instar commissariarum, & diffinitiuarum sententiarum ad rigorem à partibus exigere auden do, & alia grauamina diuersa inferre quotidie propter impunitatem magis audent, in graue pauperum, & Curialium litigantium damnum, & iacturam, ac dispendia, necnon in nostrum & Apostolicæ sedis contemptum, & vilipendium, & contra animarum suarum salutem, pro ut ex dictorum Auditorum, & Cõmissariorum, ac Referendariorum, Aduocatorum, & Procuratorum Ro. Curiæ relatione, notorie constare cognouimus, ac ex relatione venerabilis fratris nostri Ant. Episcopi Portueñ. Vrbis Legati, ad quem multæ querelæ super his factæ fuerunt, & cui in recessu nostro ad ciuitatem Bonoñ. nuper de huiusmodi transgressionibus, & excessibus reformandis, & corrigendis specialem commissionem dedimus. Volentes super his, prout tenemur, ex debito nostri officii Pastoralis opportune prouidere, & necessaria remedia, & prouisiones adhibere, vt ista inconuenientia tollantur, & ad debitam formam reducantur, vt saltem pœnarum formidine retrahantur à malo, quos Dei timor, nec animarum suarum salus non mouet, præsentium tenore ex certa nostra scientia, & proprio motu ordinamus, decernimus, & mandamus dictos Notarios indifferenter in futurum, nulla excusatione adhibita, ad obseruantiam omnium reformationum factarum, præsertim sacri Lateraneñ. Concilii, teneri, & astringi debere sub incursu pœnarum impositarum ab ipsis irremissibiliter

exigendarum impositarum, & cõminatarum, omni exceptione remota, quas exnunc innouamus, & ad priuationem officii, si semel reperti culpabiles iterũ delinquerint, extẽdimus, prout in capitulis inferius insertis continetur, literis nostris, priuilegiis, exemptionibus, ceterisq; contrariis non obstantibus quibuscunq;, in quacunq; forma verbo⁊, & clausularum facta, & cõcessa reperiantur, quorum omnium tenores pro expressis haberi volumus. In primis decernimus, ordinamus, & declaramus, quòd officia Notariatus exerceantur per principales Notarios, qui sint idonei & sufficientes, & non per substitutos, nisi in casibus permissis absentiæ necessariæ, vel legitimi impedimenti. Et tunc deputentur idonei practici Notarii creati, & sufficienter examinati, & reperti idonei, & per eorum auditorem approbati, pro quibus principales teneantur, ita ꝙ eis delinquentibus incurrant priuationem officii, si crimina sint priuatione digna, in pęnam malæ electionis factæ per eos. Item ꝙ non possint, nec debeant officia Notariatus huiusmodi dari in arrendam sub certa summa annua, vel mensali, contra formam prohibitionis sacri Concilii Lateranensis, cum ex hoc infinita inconuenientia, & mala oriantur, sed dentur dictis Substitutis cum conuentione, & pacto, quòd detracto salario conuenienti pro laboribus suis sibi promisso, totum residuum de quo teneatur, fidelis computus detur patrono, & domino officii, siue magnum aut paruum fuerit lucrum, detracta semper Auditorum portione quolibet mense, quæ semper salua esse intelligatur, & excepta. Item ꝙ arrendationes hactenus contra formam dicti Concilii factæ in quacunque verbo⁊, vel contractuum forma, vel tenore factæ sint de dictis notariatibus, exnunc sint nullæ, & reuocatæ intelligantur, nec teneantur arrendatarii illas seruare, nec iuxta illorum formam Notariis arrendatoribus in futurum vlterius respondere, sed de eo, quod suppererit, deductis expensis, prout supradictum est, & in posterum non fiant, & factæ nullæ intelligantur, & irritæ. Item ꝙ in confectione regestrorum seruetur forma supra notata, & in notis sententiarum, & rubricationis, ac examinis testium, & reperti culpabiles possint puniri dictis pęnis, & vlterius pro qualibet vice incidant in pęnam Quindecim ducatorum, applicañ. Fabricæ S. Petri, & ꝓ parte executoribus, & accusatoribus, ad quam soluendam, etiam per Fiscalem cogi, & astringi possint, & per alios ad hoc specialiter deputandos. Item ꝙ in causis ordinariis, & executiuis, in quibus non debent fieri regestra, sed extractus, non fiant regestra pro eis, & facta nõ soluantur, nisi ad instar extractuum, & non vltra sub dicta pęna, & hoc habeat locum, tam in præsenti, quàm in futuro. Item dicti Notarii, vel Substituti non dent regestra procuratoribus, vel Substitutis, aut partibus, sine expressa licentia Auditorum. nec copias de notis sententiarum antequam subscribantur per Auditores, & eis tradantur, sub simili pęna, & regestra data de licentia Audiroris Notarius infra quindecim dies recuperare, & procurator sub simili pęna restituere teneantur, ad quam soluendam cogi possint per Decanum Rotæ, vel Auditorem Cameræ, & alios eorum ordinarios. Item scribantur in charta bona, & non bibula, vel corrupta, & in litera legibili, & numero conuenienti, & præscripto, linearum, & versuum, & syllabarum, nec exigatur ab eis, nisi ad numerum foliorum taxatum sub simili pęna, iuxta formam dicti Lateranensis Concilii, & reformationum, & non vltra. Item non possint facere conuentiones cum procuratoribus, vel sollicitatoribus causarum de tota gratia foliorum, nisi in principalium vtilitatem, & eis scientibus sub simili pęna, vt supra, exigenda. Item pauperibus, & aliis exemptis, & gratiatis, vel priuilegiatis, teneantur dare regestra, prout est ordinatum, pro paupere, & aliis personis priuilegiatis, & exemptis, ad quod cogi possint per eorum Auditores, vel Decanum Rotæ. Item teneantur admittere ad iuramentum paupertatis volentes iurare iuxta arbitrium Auditoris, & prout ipsi videbitur: aliqua contradictione non obstante. Item ꝙ quilibet Notariorum coram diuersis tribunalibus deputatorum seruare teneantur informationes factas, & iuxta illarum tenorem exigere à partibus salaria sub simili pęna, & non vltra exigenda, vt supra. Item nec sint sollicitatores, vel procuratores causarum vertentium in Rota, nec possint scribere coram diuersis dominis Auditoribus eodem tempore, exercendo officium Notariatus coram diuersis Auditoribus, sed vno sint contenti. Item ꝙ ꝓ probabilibus non exigantur aliquæ pecuniæ, præterquàm in tempore expeditionis causarum pro delatione regestri ad Rotam, vel domum Auditorum, sub pęna Decem ducatorum si contrafactum fuerit per aliquos substitutos, nec commissiones sollicitent. Item ꝙ officia Notariorum debeant teneri in domo Auditoris, si ipsi Auditores voluerint, aliàs prope domum ipsius Auditoris, tum pro commoditate Auditotis, tum partium litigantium

cum ex longinquitate plura sequantur inconuenientia. Item ꝙ nullus Notariorum, Substitutorum, aut Copistarum audeat dare citationes, inhibitiones, aut alia quęcunque acta extra officium sine decreto vel mandato Auditoris, vel sui iudicis sub pęna falsi, taliter scribentes sine Auditoris scientia. Item ꝙ testes non examinentur nisi per Notarios principales, vel ꝑ Substitutos, cum ex imperitia examinantium multotiens causæ periclitentur: nec cogantur partes ad electionem interpretum, si non est opus, & sine decreto Auditoris. Item ꝙ Notarii, Substituti, vel Copistæ non copient reuocationes procuratorum, nisi á reuocantibus cõstituantur alii acceptantes onus procurationis, sub simili pęna Quindecim ducatorum. Item ꝙ omnia iura, & articuli bene collationentur antequam regestrum ad Auditorem, vel alium suum iudicem portetur, & in prima litera iurium ponantur collationata, vt Auditor possit esse securus ꝙ iura stant, prout regestra fuerunt. Item ꝙ recognitiones iurium annotentur in fine iurium in margine, ad effectum, vt tollatur labor frustratorius iudici. Item ꝙ finita audientia regestra transportata ad Rotam, transportentur eadem die ad domum Auditoris, etiam sine partis sollicitatione, nisi fuerit pronunciatũ super eo. Item regestro existente apud iudicem, si aliquid venerit regestrandum, regestrum non leuetur de domo iudicis, sed solum capiatur vltimus quinternus ad regestrum perficiendum. Item ꝙ tam de præinsertis cõmissionum, quàm de reiterationibus terminorum, nisi semel tantum pro qualibet parte non registrandis, ac de omnibus aliis hic omissis seruentur disposita in vltimo Lateranensi Cõcilio & vbi Concilium non loqueretur, seruentur constitutiones Benedicti XII, Gregorii XI, Ioannis XXII, ac Martini V, summorum Pontificum prædecessorum nostrorum.

Placet D.N. Papę, & ita motu proprio mandat, A. Portuensis.

Quod nulla Ciuitas, castrum, villa, locus, territorium vel districtus pro debito pecuniario ecclesiastico interdicto supponi possit.

CLEMENS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuã rei memoriam. Licet ea, quæ per Ro. Pontificem pro Christifidelium animarum salute quotidie facta fuerunt, plenam obtineant roboris firmitatem, nonnunquam tamen Ro. Pontifex illa libenter approbat, & concedit, vt eo firmius illibata persistant, quo magis suo fuerint præsidio communita. Dudum si quidem fe. re. Bonifacius Papa VIII, prædecessor noster libenter prouide attendens, ꝙ vt frequentius, quanuis non sine causa, sine culpa tamen multorum, interdicti sententiæ proferuntur, quodq; erant nonnulli iudices nimis prompti ad proferendas eadem etiam in negotiis, siue causis, quæ interdum plus ex cupiditatis, quàm charitatis radice, perspicuis indiciis procedere arguebantur, quodq; interdicti tempore diuina organa suspendebantur, & laudes, nec ecclesiastica sacramenta ministrabantur, vt solebant, tollebantur mortuis, siue minuebantur suffragia, præsertim per oblationem frequentem hostiæ salutaris, adolescentes & paruuli participantes rarius sacramenta minus inflammabantur, & soli dabãtur in fide, fidelium tepescebat deuotio, hæreses pullulabant, & multiplicabantur pericula animarum, constitutionis suæ prouidit ædicto, vt nulla Prouincia, Ciuitas, castrum, villa, locus, territorium, vel districtus, auctoritate ordinaria, vel delegata, supponeretur ecclesiastico interdicto pro pecuniario debito, vel cuiusuis monetæ, vel pecuniæ, quacunq; occasione, vel causa, seu quouis quæsito colore, pro eo maxime, ꝙ ipsorum Domini, Rectores, vel officiales, quocunq; nomine censerentur, aut incolæ, seu habitatores, aut singulares personæ ipsorum tunc statutis, seu statuendis, ordinatis, vel ordinandis terminis huiusmodi debitum, seu quantitatem non soluissent, eatenus, aut inantea non persoluerent, decernens extunc irritum, & inane si secus extitisset attentatum, vel contingeret attentari, illudq; reuocauit omnino. Nõ obstantibus quibuscunq; contractibus, obligationibus, pactis, conuentionibus, compositionibus, submissionibus, fideiussionibus, consensibus, processibus, & sententiis tunc desuper habitis, & habendis iuramentorum pęnarum spiritualium, & temporalium, seu mulctarum appositione, vel quacunque alia firmitate vallatis, nisi talis suppositio interdicti eatenus foret facta, vel inantea fieret, de Apostolicæ sedis speciali licentia, & expressa, per ipsius patentes literas apparente. Nos igitur cupientes, vt ea quæ pro animarum Christifidelium salute per prædecessores nostros, matura deliberatione ordinata, & facta fuerunt perpetuis futuris temporibus, firmius obseruentur, Motu proprio, & ex certa nostra scientia ac potestatis plenitudine, literas prædictas, & in eis contenta, auctoritate Apostolica, tenore pręsentium approbamus, & innouamus, ac præsentis scripti patrocinio cõmunimus, illasq; inuiolabiliter obseruari debere

bere decernimus, atque mandamus, ac potiori pro cautela, omnia in eis contenta de nouo facimus, & ordinamus. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac obligationibus in forma Cameræ, necnon omnibus aliis, quæ præfatus prædecessor in dictis literis voluit non obstare, cæterisq; contrariis quibuscunque. Nulli ergo, &c. nostræ approbationis, innouationis, communitionis, decreti, mandati, facti, & ordinationis infringere, &c. Si quis autem, &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ M D X X X, Nono Kalendas Iunii, Pont. nostri Anno Septimo.

Contra impetrantes capitulum Odoardus, & alia similia.

CLEMENS Papa VII, Motu proprio, &c. Cum nuper ad amputandum cauillationes eorum, qui ad fraudandum creditores, & diutius prorogandum debita, alternatiuas, & discussiones bonorum à sede Apostolica impetrauerint vt exinde ea longissimo tempore durante nullatenus soluere teneantur, Nos per Motum proprium manu venerabilis fratris nostri Antonii de Monte Episcopi Portuensis mandauerimus, vt hii qui talia impetrauerāt ex tunc qui vero talia in futurum impetrarent à die impetrationis huiusmodi infra tres menses causam expedire tenerentur, cum potestate dictis iudicibus attributa trimestre prædictum si eis videretur ad vnum mensem prorogandi, quibus elapsis & causa minime finita extunc iudex coram quo causa penderet ad exequutionem contra debitores, perinde ac si tales concessiones minime impetrassent procedere debeant, aliaq; faciant, prout in dicto motu proprio, cuius tenorem haberi volumus pro inserto, plenius continetur. Verum quia quod vna via prohibuimus, alia cauillosi debitores præfati consequeñ. alii capitulum Odoardus, alii beficium capituli Peruenit à prædicta sede Apostolica impetrantes, quæ beneficia nullatenus expedire curant, in maximum pauperum creditorum damnum, animæ suæ periculum, ac scandalum plurimorum. Talibus igitur inconuenientiis prouidere volentes, dictumq; mandatum etiam ad prædicta beneficia ampliantes, & extendentes decernimus & mandamus q; quicunq; aliquod dictorum beneficiorum. s. capitulũ Odoardus, & cap. Peruenit à nobis, seu sede Apostolica hactenus impetrauerint, aut in posterum impetrabunt, ex tunc, aut à die impetrationis respectiue infra tres menses, cum potestate prorogādi ad alium mensem, iuxta, & secundum formam dicti prioris mandati causam ipsam omnino expediri facere teneantur. Quibus elapsis, & causa minime expedita iudex ad exequutionem contra debitores & bona eorum procedere teneatur concessioñ. obstañ. ac aliis quæ in dicto mandato voluimus non obstare, minime obstantibus. Placet, & ita Motu proprio mandamus. I.

Anno Millesimo Quingentesimo, Trigesimo, Indictione tertia, die vero vigesima secunda Iunii, Pontificatus sanctiss. in Christo patris Clementis, diuina prouidentia Papæ Septimi Anno Septimo, retroscriptę literæ publicatæ fuerunt, & affixæ in acie Campi Floræ, ac Cācellariæ Apostolicæ, necnon causarum Capitolii Reuerendissimorum patrum dominorũ Gubernatoris, Auditoris Cameræ, ac Vicarii Vrbis dimissis copiis affixis per me Petrum Traistelli Cursorem. Vianus de Bella Villa Magister Cursorum.

Extracta fuit præsens copia per me Petrum Fabri Rotæ Notarium, & coram Reuereñ. patre. D. Paulo Emilio Verallo Episcopo Caputaqueñ. vnius ex Palatii Apostolici causarum Auditoribus Locumtenente scribam, ex quodam registro intitulato Posuanieñ. Psalteriæ in actis meis transportato, in quo apparet supra insertus Motus proprius cum illius publicatione, vt supra registratus, & facta cum eodem registro debita auscultatione cōcordat, prout attestor ego idē Notarius, atq; scriba in fidē huc inferius manu ppria me subscribēdo.

Ita est Petrus Fabri qui supra Rotæ Notarius atq; scriba manu propria in fidem subscripsi.

Quòd filii Sacerdotum vllo pacto, aut quouis quæsito colore in beneficiis parentum suorum succedere possint.

CLEMENS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Ad canonum conditorem non est dubium pertinere, cum statuta à se, vel prædecessoribus suis, ad animarũ Christifidelium salutem ædita, propter eorum abusum, qui successu temporum, malitia hominum succrescente magis indies dignoscitur obesse, q̄ prodesse animaduertit, ne vlterius obesse valeat, prouidere. Sane postquam fe. re. Alexander Papa III prædecessor noster filios præsertim Sacerdotũ in ecclesiis paternis succedere prohibuerat, easq; nihilominus, media intercedente persona, filios ipsos habere disposuerat, cum passim Sacerdotes, vt

ecclesiis suis eorum filii potirentur satagentes, in Alexandri prædecessoris huiusmodi dispositione confisi ecclesias suas, quas ad eorum peruenire filios gestiebant, in fauorem personæ quæ ecclesias ipsas, etiam illarum possessione non habita, in ipsorum resignantium filios, ex fornicatione genitos, illico mox resignare. Ipsique filii ecclesias ipsas, dispensatione super defectu natalium, quem ex dictis Sacerdotibus resignantibus geniti, patiebantur, etiam patris nomine expresso, obtenta consequi hactenus consueuerint, profecto perniciosum semper, & abhominabile, ac in grauem diuinæ maiestatis offensam tendere, videlicet, quod ipsi Presbyteri eorum crimen, quod erat occultum, non sine turpitudine, ob inordinatum spuriorum filiorum amorem detegere non erubescerent. Iudicauimus propterea que vbi tempus, quod omnia palam facit, & præsentium ratio quid in futurum cauendum sit, admonet, merito admonemur, vt ad tollendum huiusmodi abusum necessarium arbitrati sumus eiusdem Alexandri prædecessoris canonem corrigere, potiusque talia cum tanto hominum scandalo tollerare. Habita igitur super his cum venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus, matura deliberatione, de eorum consilio & vnanimi consensu, auctoritate Apostolica, tenore præsentium statuimus, & ordinamus, quod de cætero filii presbyterorum ex fornicatione nati ecclesias cathedrales, etiam Metropolitanas, ac monasteria, quibus eorum patres præfuerunt, seu illa, & illas dignitates, etiam maiores, & principales personatus, administrationes, & officia, etiam curata, & electiua, & alia quæcunque beneficia ecclesiastica cum cura, & sine cura, sæcularia, & quorum uis ordinum regularia, quæ præsbyteri, & clerici, ac religiosi eorum patres in titulum, vel commendam, aut administrationem ad tempus, seu in perpetuum aliquando obtinuerunt, nullo vnquam tempore quoquomodo obtinere possint, nec cum eis super hoc dispensare intendimus. Et si quas dispensationes per non concedi contigerit, tanquam per præocupationem, & contra mentem nostram concessas, eis nullatenus suffrari, talesque dispensationes nostris volumus exulare temporibus, & quod nobis licere non patimur, nostris successoribus indicamus. Non obstantibus præfati Alexandri prædecessoris, & aliis constitutionibus, & ordinationib. Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscunque. Volumus autem, quod præsentium transumptis manu alicuius notarii publici subscriptis, & sigillo alicuius prælati, vel personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ muniris, ea prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si essent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo, &c. ordinationis, statuti, intentionis, indicationis, & voluntatis infringere, &c. Si quis autem, &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ M D X X X, Tertio Nonas Iunii, Pont. nostri Anno VII.

Contra impedientes executionem literarum Apostolicarum.

CLEMENS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad futuram rei memoriam. Romanus Pontifex, qui solet pro debito pastoralis officii alios in sua iustitia confouere, non debet suam, & Apostolicæ sedis iustitiam negligere, quare nos ad ea debemus solicite intendere, per quæ nostra, & eiusdem sedis auctoritas conseruetur, & quæ propterea Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris prouide processisse comperimus, vt perpetuo firma, & illibata persistant, libēter Apostolico munimine roboramus, ac alias nostræ prouisionis remediū adiicimus, prout in domino conspicimus salubriter expedire. Sane licet olim bo. me. Vrbanus Papa VI. in sua obedientia nuncupatus concesserit certis prælatis, vt in eorum Ciuitatibus, & diocęsibus executio literarum Apostolicarum fieri nō possit, nisi literæ ipsæ eisdem prælatis, aut eorum officialibus prius exhibitæ, & per eos approbatæ forent, & eorundem prælatorum officiales id in consuetudinem deduxissent. Aliqui vero prætextu statutorum Prouincialiū, seu Synodaliū etiā seruassent, quod nullus literas Apost. hmōi exequi auderet, nisi postq̄ Prælati, seu officiales ipsi p suas literas, quas Vidimus, seu Placet nuncupabāt, madarēt, & cōcederent, vt iudices in ipsis literis Apost. deputati, illas exequi possent. Tamen fe re. Bonifacius Papa IX ēt in sua obedientia nuncupatus, prouide attendens quod propter tales literas Vidimus, seu Placet nuncupatas, impetrantes Apostolici, sæpe literarū Apost. effectum consequi nequiuerāt, cōcessionem Vrbani hmōi, ac statuta quæcunque super his facta reuocauit, cassauit, & annullauit, ac decreuit quod iudices & executores quicunque in lrīs Apost. p tpe deputati, ēt sine licentia, vel cōsensu quorumcunque Prælatorum, vel superiorū, aut officialium eorundem, literas Apostolicas exequi possent, & deberent. Et successiue fe. re. Martinus Papa V prædecessor noster in Concilio Constantieñ. cōsiderans, quod in exordiis pestiferi, & antiquati scismatis tunc per Dei gratiam extincti, ad tollendum scandala, quæ propter executionem

diuersarū literarū, quæ ab his, qui pro Ro. Pontificibus in diuersis obedientiis se gerebant, in nonnullis partibus oriebantur, supradictus Vrbanus in sua obedientia quibusdā Prælatis su pradictā concessionem fecerat, & φ postea ipsi Prælati, seu Officiales in consuetudinem traxerant. Aliqui vero prætextu dictoꝝ statutoꝝ prouincialiū, seu synodaliū seruabant, & seruari faciebant, φ literas Apostolicas nullus exequi deberet, nisi postquam Prælati, seu officiales ipsi per suas literas, quas vidimimus, seu placet, vt præfertur, nuncupabant, mandarent, & concederent, φ possint exequi per iudices in eis deputatos, propter quod executio literaꝝ Apost. plus debito plerunq; retardata fuerat, & sæpe ipsæ literæ Apost. executione caruerant totaliter, in grauem iniuriam sedis Apostolicæ, & enorme impetrantiū præiudicium, & grauamen, censensq; rationi congruum, vt φ dictis scismatis calamitas introduxerat, pacis tempore auferetur, cōcessionem prædictam, & quæcunq; statuta circa præmissa, quomodoli bet facta, auctoritate Apostolica, dicto sacro Concilio approbante reuocauit, cassauit, & annullauit Ac voluit, & decreuit, φ iudices, & executores quicunq; in literis Apost. deputati, & deputandi, & alii quicunq; necnon Notarii, & Tabelliones super his requisiti, & requirendi, absq; huiusmodi literis Vidimus, seu Placet nuncupatis, ac etiam licētia, vel assensu quorumcunq; Prælatoꝝ, Patriarchali, aut alia quauis dignitate insignitoꝝ, & locoꝝ Ordinariorū, aut Officialium eorundem libere hmōi literas Apost. exequi deberent, atque possent. Ac eadem auctoritate decreuit, oēs & singulas sententias, quas prædicti Prælati, aut eoꝝ Officiales contra hmōi iudices, vel executores, seu impetrantes, propter executiones hmōi per eos faciēdas inflixerant, & promulgauerant, irritas, & inanes, ac nullius existere roboris, vel momenti. Necnon quæcunq; qui contra præmissa aliqd attentare præsumeret, ab exercitio iurisdictionis ecclesiasticæ per tres menses suspensum fore. Ac nouissime piæ me. Leo Papa X. ēt prædecessor noster, cū aliās in publica signatura coram eo nōnullæ supplicationes propositæ fuissent, cōtinentes, φ in Toletañ. & Cartagineñ. ecclesiis, sub colore falsitatibus obuiandis conditæ fuerant constitutiones synodales, quibus caueri dicebatur, vt Tabelliones, & Notarii, ēt à partibus requisiti, literas Apost. nullatenus recipere possent, nisi illæ prius per Archiepiscopum Toletañ. & Epūm Cartagineñ. pro tpe existentes, aut eoꝝ Officiales examinatæ forēt, & ab eodem Leone prædecessore earundem cōstitutionū cōfirmatio peteretur, petitionem hmōi vti ratione carentem (cū Ro. Pontificis gesta p inferiores, & sibi subditos, sine eius speciali licentia examinari non deberent) indecens, & absurdū, quinimmo temerariū fore cēsens, φ aliquis, quauis occasione, literas Apost. sine Ro. Pontificis speciali cōmissione examinare velle præsumeret. Ac supplicationes ipsas, prout merito reiiciendæ erant, reiecit, & coram eo lacerari fecit. Ac super his tale remediū adhibere volens, vt aliis in posterū cōmittendi similia additus præcluderet, motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apost. potestatis plenitudine, literas dicti Bonifacii approbauit, & innouauit, ac perpetuæ firmitatis robur obtinere, illasq; inuiolabiliter obseruari debere decreuit. Necnō quascunq; cōstitutiones synodales, tā in dictis Toletañ. & Cartagineñ. q̄ quibusuis aliis ecclesiis p vniuersum orbē constitutis sup his factis, motu, scientia, auctoritate, & potestate prædictis cassauit, & annullauit. Ac statuit, & ordinauit, φ iudices, & executores in literis Apost. pro tpe deputati, ac Notarii, & Tabelliones super his requisiti ipsas literas Apost. sine alicuius personæ, cuiuscunq; ecclesiastic&, vel mundanæ dignitatis esset licentia, vel cōsensu, exequi possint, & debeant. Et insuper vniuersis Patriarchis, Archiepiscopis, Primatibus, Episcopis, & aliis Prælatis, & personis ecclesiasticis, nec nō cōmunitatibus ciuitatū, & vniuersitatibus castroꝝ, oppidoꝝ, terrarū, & locoꝝ, sub interdicti, singularibus'ue personis eoꝝ, ēt sęcularibus, sub excōis, & anathematis pęnis, quas eo ipso si contrafecissent, absque alia declaratione incurrerent, & à quibus nonnisi ab eodem Leone prædecessore, vel successoribus suis, canonice intrantibus, præterq̄ in mortis articulo cōstitutæ, & debita satisfactione pmisa absolui, & interdicti hmōi relaxationē obtinere posent, in virtute sanctæ obedientiæ districte præcipiendo mandauit, ne iudices, & executores literarum Apostolicarum, ac Notarios, & Tabelliones super his requisitos quominus literas Apostolicas huiusmodi exequi posfent, quoquo modo impedire præsumerent, ac eos, qui executionem literatum huiusmodi impedirent, seu impedientibus auxilium, vel fauorem, quouis modo directe, vel indirecte, publice, vel occulte, præstare præsumerent, etiam si Patriarchali, Archiepiscopali, Primatiali, Episcopali, vel quauis alia ecclesiastica, vel mundana, etiam Imperiali, Regali, Reginali, aut Ducali, vel alia prefulgeant dignitate eidem

excõis,& anathematis sententia,a qua non nisi,vt præfertur, absolui possent,subiacere,ac Ciuitates,terras,castra,oppida,& loca prædicta, ad quæ inobedientes, & contrafacientes declinare, & in quibus moram trahere contingeret,ecclesiastico suppofuit interdicto, tandiu firmiter obseruando,donec compuncti corde interdicti hmõi relaxationem,debita satisfactione præmissa,meruerint obtinere.motu sciētia,auctoritate,& potestatis plenitudine similibus decreuit, Necnõ sub dictis pœnis etiã mandauit illis,in quorũ libris cõstitutiones synodales,& prouinciales hmõi descriptæ reperirentur,vt eas ita deleri, & cassari facerent,vt amplius legi non possent,prout in singulis dictorũ prædecessorũ desuper cõfectis literis plenius cõtinetur. Cum aũt nobis summe cordi sit conatibus istorũ,qui executionem literarum,& mandatorum Apostolicorũ sic impediũt,omnibus,quibus cũ Deo possumus,modis,viis, & mediis obuiare, quamuis enim de præsenti sint alia turbulētissima,& deploranda tempora,& in nõnullis partibus damnatissimæ hæreses pullulent,tamen his temerariis præsumptionibus duximus necessario obuiandũ. Nos igitur,qui sumus, licet immeriti, diuina prouidentia vnicus sponsus Eccl'æ sponsæ nostræ,& non debemus nostrã, & ipsius spõsæ nostræ iustitiã negligere, qui alios in sua iustitia cõfouemus,inducti eisdem rationibus, quibus præfatus Martinus prædecessor cum sacro Concilio prędicto motus fuit,Motu proprio,& ex certa scientia,ac de nostra matura deliberatione, & de simili potestatis plenitudine, singulas Bonifacii, Martini,& Leonis prædecessorũ literas huiusmodi,ac omnia & singula in eis contenta,auctoritate Apostolica, tenore præsentiũ approbamus,& innouamus, plenamq; roboris firmitatẽ obtinere, ac perpetuo inconcusse & inuiolabiliter obseruari debere decernimus. Necnon quascunq; cõstitutiones prouinciales,& synodales de nõ exequendo literas Apost. sine placito ordinariorũ locorũ,& nisi ipsæ literæ sint prius per eosdem Ordinarios,seu eorũ Officiales,aut Sigilliferos,vel cõmissarios visæ,& admissæ in supradictis, & quibusuis aliis ecclesiis,ac Ciuitatibus diocęsibus,& prouinciis per totum orbem terrarũ cõstitutis, vt præfertur, æditas, & factas, ac quomodolibet, etiam sub dicto colore obuiandi falsitatibus,& fraudibus innouatas,motu scientia,auctoritate,& potestatis plenitudine prędictis,cassamus,& annullamus,ac ex quibuscunq; libris vbi descriptæ reperiuntur, pęnitus cassari, & deleri,sub dictis pęnis mandamus. Necnõ de nouo statuimus,& ordinamus, q iudices,& executores in literis Apost. pro tempore deputati,ac Notarii,& Tabelliones super his requisiti,ipsas lras Apost. libere,& sine alicuius personæ cuiuscunq; ecclesiasticæ,vel mundanæ dignitatis fuerit,licentia, vel consensu exequi possint,& debeãt. Et nihilominus vniuersis Patriarchis, Archiepis, Primatibus,Epis, locorũ ordinariis,eorũ Officialibus,Sigilliferis,et cõmissariis,ac aliis personis,tam ecclesiasticis q̃ sæcularibus,quauis auctoritate fulgentibus,Necnõ cõmunitatibus Ciuitatũ,et vniuersitatibus castrorũ,oppidorũ,terrarũ,et locorũ,in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub excõis,et anathematis pęna in eorũ singulos,quã si cõtrafecerint,eo ipso,et absq; alia declaratione desuper facienda,incurrant,a qua nõnisi p nos,aut successores nostros canonice intrãtes,etiã prætextu quorumcunq; priuilegiorũ Apost.eis,et per nos quolibet concessorũ,aut innouatorũ,quæ eis quo ad hoc nullatenus suffragari volumus, præterq̃ in mortis articulo cõstituti, et debita satisfactione præuia,absolui possint,districte præcipiendo mãdamus,ne iudices,et executores literarũ Apost. ac Notarios, et Tabelliones super his p tempore requisitos,quominus literas Apost. hmõi libere,et absq; eorũ placito,licentia,et cõsensu exequant, quouis modo impediri præsumant.Nos enim oẽs illos,qui executionẽ literarũ ipsarũ Apost. impedierit,seu impedientibus auxiliũ,consiliũ,vel fauorem,directe,vel indirecte,publice vel occulte, aut quouis quæsito colore præsumpserint,et si Patriarchali,Archiepisc. Primatiali,Episcopali, et quauis alia ecclesiastica,vel mũdana, et Imperiali,Regali,Reginali,Ducali,vel alia dignitate præfulgeant p alias nostras literas in die Cœnæ domini publice lectas excõmunicauimus,et anathematizauimus,put et tenore præsentiũ eos eidẽ excõis,et anathematis sententiæ,a qua nõ nisi vt præfert,absolui possint,subiacere,ac Ciuitates,terras,castra,oppida,et loca,in quibus dicti inobedientes,et cõtrafacientes manserint,et ad quæ eos declinare cõtigerit, ecclesiastico suppofita esse interdicto,tandiu firmiter obseruando donec ad cor reuersi interdicti hmõi relaxationem, debita satisfactione præmissa, meruerint a nobis,aut dictis successoribus nostris obtinere. Necnon omnes, et singulas sententias, censuras, et poenas, quas dicti ordinarii, aut eorum officiales contra huiusmodi iudices, & executores literarum Apostolicarum, aut illas impetrantes, seu Notarios,& Tabelliones propter executiones per eos factas, vel facien

das inflixerunt,& promulgarunt,aut in futurum quomodolibet infligent,aut promulgabũt, irritas,& inanes,ac nullius roboris,vel momenti existere,eisdem motu,scientia,auctoritate,& potestatis plenitudine decernimus,& declaramus. Quo circa dilecto filio Curiæ Causarum Cameræ Apostolicæ generali Auditori auctoritate,& tenore prædictis, motu simili cõmittimus,& mandamus,vt si,& quando,ac quotiens de cætero ad eius notitiã per delationem partis,cuius interest,vel Fisci nostri, seu famam publicam, aut aliãs quouis modo deducatur dictos Ordinarios,seu eorum Officiales,Sigilliferos,& Cõmissarios,aut quosuis alios, seu aliorũ aliquem dictis constitutionibus,vt præfertur, cassatis,& annullatis,adhuc pertinaciter vti, & illas ex eorum libris non deleuisse, seu ipsos iudices,& executores literarum Apostolicarum, ac Notarios, & Tabelliones super his requisitos quominus easdem literas Apostolicas libere & absque eorum placito, visione,vel admissione exequantur, quoquo modo, impediant, seu impedientibus præmisso, aut alios quouis modo auxilium, consilium, vel fauorem præstent, habitis, & receptis prius per eum desuper aliquibus probationibus ad instantiam partis,vel Fisci,vel etiam ex mero officio,etiam summarie,& extraiudicialiter,quantum sibi sufficere videbitur,eosdem Ordinarios, eorũ Officiales,& Sigilliferos, & Cõmissarios,ac quosuis alios in præmissis culpabiles, & eorum singulos,etiam nominatim,& in specie,ad instantiam partis,vel Fisci prædictorum,vel etiam ex suo mero officio, prout sibi videbitur magis expedire,vigore præsentium peremptorie moneat,& requirat,ac moneri,& requiri faciat,etiam ꝑ edictum publicum in locis affigendum publicis,& partibus illis vicinis, de quibus sit verisimilis coniectura, quòd ad ipsorum monitorũ notitiam peruenire valeat,ad comparendũ legitime coram eo,infra terminum arbitrio suo eis præfigendũ per se,vel procuratores idoneos, & si sibi videbitur,quoad Officiales,& Sigilliferos, ac Commissarios,& alios inferiores,etiam personaliter, & non per procuratorem, sub priuationis omnium, & singulorum beneficiorum,& officiorũ ecclesiasticorũ per nos obtentorũ,& ad illa, & quæuis alia obtinenda,& eorũ officia,& alios quoscunq; actus legitimos exercendum inhabilitatis pęnis eo ipso,si non paruerint,incurrendis,& se de præmissis legitime excusandum,& quoad Officiales, & Sigilliferos,ac Cõmissarios,aliter quàm ꝙ iussu dominorum suorum id fecerint,cum hoc casu teneãtur nobis tanquam maiori potestati obedire,non autem eorum dominis tanquam maiori potestati nobis subiectæ, quo quidem termino elapso, & dictis monitis, modo præmisso non comparentibus,vel etiam comparentibus,sed se non sufficienter,vel minus legitime excusantibus, eos omnes,& singulos,etiam nominatim,& in specie,quacunq; appellatione,vel exceptione remota, pro excõmmunicatis, & anthematizatis, ac Ciuitates, castra, oppida, & loca in quibus manserint,& ad quæ eos declinare contigerit,similiter nominatim,& in specie pro interdictis vbiq; locorũ publicari,& denunciari faciat,ipsosq; Officiales,Sigilliferos,& Commissarios,ac alios inferiores,dictam priuationis pęnam damnabiliter incidisse,& eorum beneficia,& officia tanq̃ ꝑ priuationem hmõi,tam de iure,q̃ de facto vere vacãtia à nobis,& dicta sede duntaxat libere impetrari posse,ac eos ad illa,et quæuis alia beneficia,et officia,eccl. obtinẽda,ac eorũ officia& quoscunq; alios actus legimos exercendũ pęnitus inhabiles ꝑpetuo fore,aũctẽnã declaret,literasq; desuper necessarias,& opportunas suo sub sigillo quibusuis petentibusdet,& cõcedat.Nõ obstan.ꝑmissis,ac cõstitutionibus& ordinationib.Apost.necnon omnibus illis,quæ Bonifac.Martinus,ac Leo ꝑdecessores ꝑfati in dictis suis lr̃is voluerunt nõ obstare,cõtrariis qbuscunq;. Aut si aliqbus cõmuniter,vel diuisim ab eadẽ sit sede indultũ,ꝙ interdici,suspẽdi,vel excõmunicari,aut eorũ loca ecclesiastico interdicto supponi nõ possint ꝑ lr̃as Apost. nõ facientes plenã & expressam, ac de verbo ad verbũ de indulto hmõi mentionẽ.Quodquidẽ indultũ decernimus eis quacunq; auctoritate muniti sint, cõtra præmissa in aliquo suffragari nõ posse,quominus ipsi hmõi sententiis,& pęnis subiaceant,& dicta loca ecclesiastico interdicto supposita existant. Vt aũt præsentes literæ ad omniũ notitiã reducantur,volumus,& mãdamus eas in Cancellaria Apost. publicari,& in Quinterno eiusdẽ Cãcellariæ describi,& præfatũ Auditorem lapsis duobus mensibus post publicatione hmõi,ad illarũ executionẽ modo pręmisso procedere posse decernimus & declaramus.Nulli ergo,&c. approbationis,innouationis,cassationis,annullationis, statuti,ordinationis,declarationis,voluntatis,mandatorũ,& decretorũ infringere,&c.Si quis aũt,&c. Dat.Romæ apud S.Petrũ,anno incarnationis Dñicæ M D X X X I I I. Quarto Kalen. Ianuarii. Pont.nñi Anno X.

Lecta x Ianuarii. B. Motta.

BVLLAE

Contra ordinarios, ac alios impedientes collationes,& prouisiones beneficiorũ à sede Apostolica emanatas in natione Germaniæ.

CLEMENS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad futuram rei memoriam. Admonet nos incumbentis nobis pastoralis officii cura, vt non solum nobis, sed etiam cunctorũ Christifidelium,& præsertim ecclesiasticarum personarum profectibus diligenter intenti illorum occurramus dispendiis,& quæ in cuiusq; ipsorum præiudicium siue noxam quauis ẽt auctoritate prodiisse comperimus,salubriter reformemus. Sane dudum ad nostram peruenit notitiam,qualiter nonnulli Archiepiscopi,& Episcopi,ac ecclesiarum prælati, nonnulli etiã Principes,& dominĩ temporales inclitæ nationis Germanicæ,post miserabilem Vrbis direptionem collationes,& dispositiones beneficiorum ecclesiasticorũ nobis,& sedi Apostolicæ ẽt virtute Concordatorum inter sedem, & nationem præfatas reseruatorum temere vsurpare præsumpserunt,ac collationes,& dispositiones nostras,& dictæ sedis de illis factas admittere contempserunt,nedum in nostrum,& ipsius sedis vilipendium, sed etiam in iurium nostrorũ & eiusdem sedis, ac illorum quibus de ipsis beneficiis prouidimus, aut in quorum fauorem alias disposuimus, seu prouideri & disponi mandauimus,graue præiudicium. Et quanuis cõtra præsumptores & contemptores huiusmodi in bulla, quæ quotannis in die Cœnæ domini de more lecta fuit,declarauerimus, & protestati fuerimus, quòd in præmissis, & aliis quibuscunq; iuribus dictæ sedi,& S.R.E. vndecunq; & quomodocunq; quæsitis, seu quærẽdis per quoscunq; actus contrarios,aut quomodolibet præiudicantes,tacitos vel expressos à nobis,vel ab eadem sede quomodolibet factos vel faciendos, aut quemcunq; temporis fluxum vel patientiam,vel tolerantiam nostram,nobis aut eidem sedi nullatenus præiudicari debere, aut quomodolibet posse: tamen,sicut non sine animi nostri mœrore, intelleximus, nonnulli ex Archiepiscopis,Episcopis,Prælatis,Principibus,& dominis prædictis, adhuc à præmissis desistere non curarunt,nec de præsenti curant,quinimmo,quod deterius est,ne prouisiones Apostolicæ admittantur,per sua mandata,etiam pœnalia prohibere nõ verentur,in animarũ suarũ graue periculum, & aliorũ prælatorum,ac Principum catholicorũ dictæ nationis perniciosum exemplum,& scandalũ plurimorũ, Nos igitur,qui à dictis Concordatis,quæ olim Ro.Ecclesiæ,& dictæ nationis nominibus,pro ipsius Ecclesiæ vnione,ac pace,& tranquillitate inter Ecclesiam & nationem prædictas,perpetuo solidandis, & conseruandis laudata,cõclusa,& accepta fuerunt,nullatenus recedere intendimus,ne dicti præsumptores,& contemptores,aut per eos in dictis beneficiis intrusi ex huiusmodi temeraria præsumptione gloriari valeant, ne'ue ipsi intrusi, ex adulterinis eorum titulis aliquem fructum reportent, nec illis quibus de beneficiis prædictis,per nos aut dictam sedem, seu eius auctoritatem prouisum extitit, & in futurum prouidebitur per alicuius temporis fluxum,seu aliquam patientiam, vel tolerantiã præiudiciũ fiat,aut factũ censeatur,ex pastoralis officii debito prouidere volentes, ac Concordatis prædictis firmiter inhærentes Motu proprio, & ex nostra matura deliberatione, ac certa scientia,auctoritate Apostolica, de Apostolicæ potestatis plenitudine,tenore præsentium,declaramus prætensas collationes, & alias dispositiones de quibuscunq; beneficiis ecclesiasticis cũ cura,& sine cura,nobis & dictæ sedi,vt præfertur, reseruatis,per Archiepiscopos,Episcopos,prælatos,ac sæculares Principes,& dominos quoscunq; dictę nationis seu ad eorum præsentationem,vel nominationem,etiam per ordinarios ipsorum beneficiorum collatores à tempore dictæ direptionis citra contra tenorem,& formam dictorum Concordatorum,quomodolibet factas,& in posterum faciendas,personis, quibus,aut in quarum fauorem factæ sunt,aut in posterum fient, nisi sint per nos,aut nostra,vel dictæ sedis auctoritate approbatæ,nullum titulum,vel colorem ipsa beneficia possidendi tribuisse, aut in futurum tribuere, sed illos pro malefidei possessoribus, & mere intrusis ab omnibus haberi,& cẽseri. ac fructus per eos ex beneficiis huiusmodi perceptos & percipiendos, nullo vnquã tempore suos facere, sed ad illorum restitutionem in vtroq; foro efficaciter obligatos esse, & ad illorum restitutionem,ad eorum quorum interest, seu etiam fisci nostri instantiam, omnibus viis iuris,& remediis compelli posse & debere,& eos nullo vnquam tempore beneficio regularum de Annali,& Triennali pacifico possessore gaudere potuisse,aut posse. Illis vero quibus eadem beneficia,per nos,aut auctoritate nostra, vel dictæ sedis tenore & forma Concordatorum huiusmodi seruatis collata,seu cõmendata sunt,aut in futurum conferentur,vel cõmendabuntur,necnon ecclesiis & locis ecclesiasticis,ac collegiis,quibus perpetuo,vel ad tem

pus,eadem auctoritate vnita sunt.aut in posterum vnientur,ac omnibus illis qui in executione literarum Apostolicarum eis concessarum per constitutiones,seu mandata Archiepiscoporum,Episcoporum,Prælatorum,Principum,vel dominorum prædictorum,hactenus quomodolibet impediti fuerunt,aut in posterum impedientur, dictas regulas, & quemcunque temporis fluxum seu patientiam,vel tolerantiam minime obstare debere, quominus contra dictos intrusos,& intrudendos quocunque tempore iudicialiter experiri valeant.Decernentes sic per quoscunque Iudices,& Cōmissarios,quauis auctoritate fungentes,etiam S.R.E. Cardinales, & Palatii Apostolici causarum Auditores sententiari,interpretari,& iudicari debere, sublata eis,& eorum cuilibet quauis aliter sententiandi,interpretandi,& iudicandi facultate,& potestate,ac irritū & inane si secus super hiis ab eis, vel quibusuis aliis quauis auctoritate scienter,vel ignoranter attemptatum forsan est hactenus,aut in posterum contigerit attemptari.Non obstantibus regulis & aliis præmissis, aliisque constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscunque. Vt autem præmissa ad omnium notitiam deducantur, volumus & mandamus præsentes in Cancellaria Apostolica more solito publicari,& in quinterno eiusdem Cancellariæ describi. Præterea quia difficile foret præsentes literas ad singula loca,in quibus de eis forsitan fides facienda foret deferre,eadem Apostolica auctoritate decernimus,quòd ipsarum transumptis,manu alicuius notarii publici inde rogati subscriptis,& sigillo alicuius personæ ecclesiasticæ in dignitate constitutæ munitis,ea prorsus in iudicio,& extra,& aliàs vbilibet fides indubitata adhibeatur,quæ præsentibus adhiberetur,si essent exhibitæ vel ostensæ. Nulli ergo,&c. declarationis, decreti,& voluntatis infringere,&c. Si quis autem,&c. Dat.Romæ apud S.Petrū. anno incarnationis Dominicæ M D X X X I I I I. Kalen. Iulii, Pont. nostri Anno X I. Blosius.

Lecta,& publicata die 13. Iunii M D X X X I I I I.

BANDO ET REFORMATIONE DELLE DONNE ROMANE.

Bando circa alla reformatione de l'habito, & pompa Nozziale delli Romani.

VEdendosi al presente nella città di Roma il vestire delle Donne Romane da l'antico habito loro al tutto difforme,& farsi eccessiue spese in loro pompe,& ornamenti, ilche tutto procedere si conosce dalle intolerabili doti,a tanta estremità ridotte,che nobili,mediocri,& infiniti cittadini solo vna delle lor figliuole maritando,a quella a pena possono supplire. per ilche ne nascono rari matrimonii: & piu l'eccessiue spese in doni, nozze, & funerali. Per cōmune vtilità,& p maggior honore, decoro, & venustà di esse Romane ,& del celebre habito,il quale p tutte le parti del mōdo sempre tutti gli habiti di honestà ha superato, di volontà & mandato del Santiss. in Christo Padre, & Signor nostro S. Clemente, per la diuina prouidenza Papa VII, Consiglio, & patrocinio del Reuerendiss. in Christo padre A. della Valle,del tt.di S.Prisca,della santa Ro.Chiesa prete Cardinale,à questo per sua Santità deputato per bene, honore, & vtilità della prefata Alma Città di Roma, sono state le infrascritte reformationi,& statuti,con piu & maturi consigli, & concorde deliberationi, fatti,instituti,& ordinati: de i quali tutti accioche niuno possa pretendere ignoranza, s'è stabilito si debbano publicamente per la detta Alma Città di Roma ne'luoghi publici & consueti preconizare,& vulgarmente bandire,& publicare.

Per laqualcosa a laude e gloria dello omnipotente Dio, & della sua gloriosissima madre vergine Maria,& delli gloriosi Apostoli S.Pietro,& S.Paulo della prefata Alma Città protettori, & a honore,& felicità del prelibato S.N.& bene,pace, & tranquillo stato di essa Alma Città,& di tutte & singule persone in essa habitanti,& essistenti.

Per parte,& commandamento del Reuerendiss. Mons. Gregorio Magalotto Protonotario Apostolico,Vicecamerlengo,& della prefata Alma Città di Roma,& suo distretto general Gouernatore,& del Magnifico, & generoso S. Simone Tornaboni, Conte, & Caualier Fiorentino,di detta Città di Roma Senatore Illustrissimo.

Et delli Magnifici Signori M. Mario Salamonio de Alberteschi de l'vna,& l'altra ragione Dottore,& Auuocato Concistoriale,M. Gio. Battista Theodorico nell'arte della Medi

cina Dottore, & di M. Bernardino de Vittorii della Camera di essa Alma Città Conseruato ri, Si notifica, bandisce, & commanda a tutte & singule persone, tanto Dōne, quanto che huo mini in essi statuti, & reformationi nominati, & descritti, che da l'vltimo giorno del presente mese in poi debbano esse reformationi & statuti inuiolabilmente osseruare, cioè incomincia re ad osseruarli il primo giorno del mese di Luglio prossimo che viene del presente Anno M D X X X I I, & a quelli non debbano per alcun modo, in qual si sia tempo cōtraueni re, sotto le pene in essi apposte, da incorrere, & applicare come in essi si contiene. de quali sta tuti & reformationi il tenore è questo. che di sotto a pieno seguita, & si contiene. Fatti nel tempo del magistrato de gli infrascritti S. Caporioni di Roma, cioè di M. Andrea Grana Caporione delli Monti. M. Lorenzo Bonoincontro Caporione di Treio, M. Lelio Scartio, Caporione di Colōna. M. Saluator Petruccio Caporine di Campo Marzo. M. Camillo di ser Ruberto Caporione di Ponte. M. Christofaro del Bufalo Caporione di PARIONE, & Priore di tutti altri Caporioni. M. Mario Ptolomeo Caporione della Regula, M. Felice di Villa Caporione di S. Stati. M. Pietro Rutilante Caporione della Pigna. M. Gabriele de Federici Caporione di Campitello. M. Marco Antonio Ficoncello Caporione di S. Ange lo, M. Domenico Vari Caporione di Ripa, & di M. Bartolomeo Palladino Caporione di Trasteuere. Dat. in palatio præfatorum DD. Conseruatoꝝ, die xxiiii. Iunii M D X X X I I, Pont. S. D. N. D. Clementis diuina prouidentia Pontificis Max. Anno Nono.

Lucas Murianus Magnificoꝝ DD. Conseruatorum Scriptor.

Io Mariano Galgano Banditore ho fatto il presente bando in Roma per i luoghi cō sueti a di x x v di Giugno 1532.

STATVTI NVOVI SOPRA L'HABITO ET COSTVMI delle Donne Romane, & forestiere, che andaranno vestite alla Romana, Et re formatione delli Statuti antichi.

Reformationes, & Statuta ad hortationes & præcepta

S. D. N. Dñi Clementis VII Ponr. Max. ex decreto, & deliberatione publici Consilii Popu li Romani super Dotibus, Funeralibus, rebusq; aliis infrascriptis, facta, & ordinata in præ sentia Reuereñ. in Christo patris domini D. A. de Valle tt. S. Priscæ, S. R. E. presbyteri Car dinalis ad hoc per suam Sanctitatem specialiter deputati, per Magnificos viros D. Marium Salamonium de Albertefchis I. V. D. & Aduocatum Consistorialem. Magistrum Io. Bapti stam Theodoricum Art. & Med. Doc. & D. Bernardinum Victorium modernos Cameræ Almæ Vrbis Conseruatores. D Christophorum de Bubalis Priorem Capitum Regionum dictæ Vrbis, necnon infrascriptos tresdecim alios Reformatores, regionarim, auctoriate di cti Consilii electos, videlicet, D. Vergilium de Mantaco pro regione Montium. D. Iacobum de Nigris pro regione Triuii. D. Stephanum de Capranica pro regione Columnæ D. Io. Baptistam de Cichinis pro regione Campimartis. D. Io. Baptistam Pontanum I. V. D. pro regione Pontis. D. Franciscum Scapucium pro regione Parionis D. Hieronymū Ricena tem I. V. D. ac literarum Apostolicarum de Parco maiori Abbreuiatorem pro regione A renulæ. D. Iacobum de Crescentiis pro regione S. Eustachii. D Iulianum Magdalenum de Capite ferreo pro regione Pineæ. D. Marcellum Capisuccum pro regione Campitelli. D. Vincetium Mathæum pro regione S. Angeli. D. Io. Baptistam de Consiliariis pro regione Ripæ, & D. Iacobū de Militibus pro regione Trāstiberim. Quæ exactissima supradictorum omnium consideratione, pro decoro, & honestate publica, & ad reprimendos immoderatos sumptus, quibus Romani Ciues in constituendis dotibus, ac Mulierum ornatu, & in nuptiis, ac funerum pompa abutuntur. In hunc modum, & formam vulgari sermone ad omnium maiorem intelligentiam, prout infra sequitur per acta mei Angeli Vallati præfatoꝝ DD. Cō seruatorum, & Po. Romani Secretarium in scriptis redacta sunt.

IN primis statuimo & ordinamo, che nessuna persona Romana di qualunque stato, & gra do, o preeminenza si sia, ardisca, ne presuma constituire, promettere, & pagare, o riceuere tanto in danari contanti, quanto in argento, oro, gioie, possessioni, o altre cose. Dote, & Accō cio, in vna, o in piu volte, che passi, o ecceda Doi milia ducati de carlini, a ragione di diece carlini per ducato in fra essi Dote, & Acconcio. Ne sia licito a questo contrauenire per alcun

patto,o consentimento,etiam giurato,da farsi per li contrahenti in alcun modo,o via,diretta o vero indiretta,alla pena di ducento ducati d'oro, da incorrere per ciascuno che cõtrafarà, & da applicare per la quarta parte allo essecutore, per l'altra quarta parte allo accusatore, quale farà tenuto secreto, & per lo resto alla fabrica del palazzo delli Magnifici S. Conseruatori della Camera de l'alma Città di Roma, & nientedimeno volemo che pagata, o non pagata la detta pena, tutto quello che oltra la detta somma si desse sotto qualunque colore si sia,di donatione,palaferno,o altro titolo, etiam in persona della donna, quale similmente prohibimo sotto la pena predetta, ipso facto sia applicata alla fabrica del palazzo delli presa ti Magnif.S. Conseruatori. Et anchora volemo che colui che constituisce,da,ouer promet te in alcun modo oltra la somma predetta,o suo herede,e successore,ouero la donna per la quale fusse data, per nessun tempo,venendo il caso della restitutione, possa redimandare il sopra piu,& habbia perduta ogni attione, che in cio li competessi. Ordinando, che tutti & singuli contratti,o priuate scritture, quale sopra cio si facessero siano quanto alla detta quan tità eccessa ipso iure nulli,& inualidi,& per vigore di essi nulla essecutione se ne possa fare, quanto alla quantità eccedente detti Doi milia ducati.

Anchora prohibimo a tutti e singuli Notari, che nõ ardiscano,ne presumino rogarsi di alcuno instrumento, ilqual sia contra la prohibition predetta, ne far stipulatione che sia incerta,o che si referisca a qualche cedula priuata,sotto la pena del falso,& di Cinquanta scudi, da incorrere per ciascheduno di loro che contrafarà, e da applicare come di sopra. E detti contratti siano inualidi ipso iure,& nullius fidei,& essi notari s'intẽdano priuati in perpetuo de loro offitii.

E similmente prohibimo che nessuna persona,che in cio come mezano interuenessi, o altramente,ardisca,ne presuma far cedula priuata, ouero interuenire testimonio in contratto, o cedula,che fussi contra la prohibition predetta, alla detta pena,da incorrere, e d'applicare come di sopra.

Vogliamo anchora,che dalli presenti statuti siano esempti Baroni, e Cortegiani,che non sono Romani,e forestieri,quali possano constituir Dote,etiam contrahendo parentato con Romani,in qualunque quantità vorranno: non però possino Romani contrahendo parentato con Baroni,e forestieri eccedere la somma predetta,espressa nel capitolo della Dote, al la pena che in esso capitolo si contiene, d'applicare come di sopra.

Non sia licito a coloro che vorranno parentare insieme di porre prezzo alcuno alla cassa bianca, ne quella nominare, o promettere, tanto per interpositione de mezzani, quanto in alcuna scrittura da celebrarsi tra esse parti,ne sia licito alla sposa dopo che se ne farà andata a marito,o prima mostrare,o far mostrare a pompa,o altramẽte le robbe che saranno nel le casse sponsalitie, quali vogliamo non possino eccedere il numero di dua,alla pena di Cinquanta scudi, da incorrere,e d'applicare come di sopra.

Non sia licito ad alcuna donna Romana,o forestiera,che portarà habito Romano, vsare o portare alcuna veste,che sia in tutto,o in parte d'oro,d'argento, o d'imbrocatello, ne hauere per vso suo piu di cinque veste,tra velluti,rasi,o damaschi, tra lequali non possa hauere piu d'vn robbone,& vna veste di raso,o damasco cremesi,o di velluto: riseruando che sia in arbitrio suo di hauere altre veste di ciambellotto,taffettà,& hermesino,alla pena predetta,da incorrere,& applicare come di sopra.

Et perche fino ad hora le dette donne hanno costumato, e costumano di portar le loro veste molto scollate, di sorte che declinano dal habito, e portamento antico de Romani, si ordina e statuisce che le veste,che portaranno siano talmente accollate, che coprano honestamente il petto,nelle quali veste s'ordina non possino portare altro ornamento, che due liste,o uer doi riuetti d'oro,argento,o d'altri drappi, purche dette liste e riuetti siano solamente nelli busti,e maniche di esse veste,non altroue, e quelle possino hauere vn' honesto strascino.

Anchora si prohibisce che nessuna donna Romana,o forestiera,che portarà habito Romano, possa portare alcuna sorte di cordoni d'oro, d'argento, faldiglie, tecami,o intagli di qual si voglia sorte,alla pena predetta da incorrere,e d'applicare come di sopra.

Non sia licito ad alcuna donna Romana, o forestiera, che portarà habito Romano, ne prima,ne dopo che se ne farà andata a marito portare in testa trinciani,trecce d'oro,o d'ar-

gento, o ricciali di capelli, che passino fuora della cuffia, o altri ornamenti in testa, contra il portamento de Romani, ma solo possino portare cuffie d'oro con vna gioia, e con tante perle, che il valor di esse perle non ecceda il numero di Cinquanta scudi, e con vno infezolato honesto in luogo di rentorchio.

Non sia licito alle spose portare per ornamento loro al collo altro che vn vezzo di perle, co'l suo pendente, al modo che si costuma in Roma, & quando non hauessero detto vezzo le sia licito in loco di quello portare vna catena d'oro, laquale non possa eccedere il valore di Sessanta scudi, alla detta pena, da incorrere, e d'applicare come di sopra.

Non sia licito ad alcuna donna Romana, o forestiera, che portarà habito Romano, vsare o portare alcuna sorte di panni di spalle, che siano d'oro, d'argento, o d'altro colore, eccetto bianco, alla detta pena, da incorrere, e d'applicare come di sopra.

Non sia licito ad alcuna donna Romana, o forestiera che portarà habito Romano, portar centure il cui valore ecceda il numero di Trenta scudi.

Non sia licito a donna alcuna prima, o dopo che se ne farà andata a marito portare alcuna camisa, che sia accrespata al collo, che sia lauorata d'oro, argento, o di seta di colore, ma solo di seta, o filo bianco, alla pena predetta da incorrere, e d'applicare come di sopra.

Non sia licito ad alcuna donna Romana, o forestiera, che portarà habito Romano portar pianelle, o scarpe che siano d'alcuna sorte di drappo.

Non sia licito ad alcuna donna Romana, o forestiera, che portarà habito Romano, portar guanti, eccetto che alle spose, finche se metteranno in panni, purche non siano profumati, o altramente adornati.

Non sia lecito alle spose di portar piu di quattro annella, connumeratoci il sigillo, e detto numero non possano eccedere.

Et perche le spose in questo tempo sogliono andar smantate cō sbernie a torno, contra il vero & honesto portamēto deRomani, s'ordina e statuisce, che nessuna sposa Romana o forestiera, che portarà habito Romano, ardisca, ne presuma in alcun modo portare dette sbernie, ma in loco di quelle possa vsar capparelle, moncili, o robboni a beneplacito suo, e debba andare amantata con la tela in testa al modo Romano, eccetto che se ad esse spose, o ad altre donne messe in panni accadesse d'andare a cauallo, nel qual caso le sia licito portar sbernie, e guanti, & non altramente, alla detta pena, da incorrere, e d'applicare come di sopra.

Sia licito alle spose ne' giorni della loro subbarratione, e finche dureranno le nozze andar vestite, & adornate di perle, e gioie a beneplacito loro, purche non portino alcuna veste d'oro, o d'argento, o imbrocatello, non obstanti le prohibitioni predette.

Non sia licito a donna alcuna Romana, o forestiera, che portarà habito Romano dopo che si feranno messe in panni, portar cuffie d'oro e d'argento, o lauorate di seta di colore, ne portare alcuna sorte di catene, o maniglie, eccetto che il valore di Ducento scudi tra gioie, e perle, nō cōnumeratoci l'annella, alla detta pena, da incorrere, e d'applicare come di sopra.

Non sia licito al sposo donare piu d'vna veste alla sposa, alla detta pena, da incorrere, e da applicare come di sopra.

Non sia licito a padre, o madre, o altra congionta persona della sposa donare allo sposo, o ad altri per lui dirette, o indirette nel tempo della subbarratione, ouer prima, o dopo alcun vaso, bacile, boccale, coppa, nappo, o altro dono, tanto d'oro, come d'argento, denari, gioie, perle, drappi, o altre cose, alla detta pena, da incorrere, e d'applicare come di sopra.

Non sia licito alli parenti dello sposo nel atto della subbarratione donare alla sposa alcū dono, eccetto che a patre, madre, fratelli, e sorelle carnali del sposo, alla detta pena, da incorrere, e d'applicare come di sopra.

Non sia licito alli sposi nel giorno che faranno le nozze reuestire piu di quattro staffieri, & vn ragazzo, alla detta pena, da incorrere, & d'applicare come di sopra.

Et anchora pche ne'pasti che si fanno nelle nozze è solito farse digran spese, acciochè per l'auuenire si facciano piu moderatamente, s'ordina e statuisce, che non sia licito ad alcuna persona Romana, che farà nozze, tanto da parte dello sposo, come della sposa nelli pasti che si faranno hauere altro che le cose infrascritte, cioè antipasti di quel che li piacerà, & vno intermesso d'arrosto, & vn'altro d'alesso, ne quali, eccetto pauoni, si possa mettere ogni altra sorte di carne, polli, & vccellami, & mettendouisi fasani, non vi si possano metter capponi,

con i suoi salsumi, sapori, frutti, torte, ciambellette, confetti, cialdoni, & altre cose simili, alla detta pena, da incorrere, & applicare come di sopra.

Non sia licito nel tempo che si faranno le rechiese, a quelle che ve intraueneranno fare honore alcuno al modo che si costuma al presente, ma sol dare vna semplice collatione di ogni sorte de frutti, e confetti d'vna sorte, con le sue ciambellette, alla pena predetta, da incorrere, e d'applicare come di sopra.

Et accioche le sopradette reformationi habbiano maggiore osseruanza, s'ordina e statuisce, che tutte quelle persone, che contraueranno a le cose predette incorrano nelle pene di sopra espresse tante volte quante contraueranno, e siano obligati a pagar quelle padre, madre, fratelli, & altre persone, in casa de quali i detti trasgressori staranno, o pigliaranno il gouerno.

Non sia licito ad alcuna meretrice e cortigiana vsare, o portar lenzuoli, & altri habiti alla Romana, alla pena della perditione d'essi lenzuoli, & altri habiti, che portasse alla Romana, & di Cinquanta scudi, da incorrere, e da applicare come di sopra, & contra di esse possa procedere ogni Corte, e farne essecutione etiam de facto.

Et a cagione che da hora inanzi il magistrato Romano proceda con maggior riputatione e grauità che non è solito procedere, s'ordina, e statuisce, che li S. Conseruatori, Cancellieri, Caporioni, Maestri di strada, Maestri Giustitieri, Reformatori dello studio, e Paceri, durante il tempo del loro magistrato, siano obligati portare in tutti atti publici robbe, ouer mantelli.

Et anchora a reprimere il licentioso e sontuoso vestire, qual si fa modernamente in Roma, s'ordina e statuisce, che nessuno Romano di qual si voglia età, grado, preminenza, o cōditione ardisca, ne presuma portare alcun vestimento, che sia in tutto, o in parte d'oro, d'argento, o doue interuenga alcuno adornamento di detti drappi, o alcuna sorte di racami, o intagli, alla pena predettà, da incorrere, e d'applicare come di sopra.

Non sia licito ad alcun Romano di qual si voglia età, grado, preeminenza, o conditione portar per la città alcuna sorte di penne, alla pena predetta, da incorrere, come di sopra.

Non sia licito ad alcun sarto, racamatore, o ad altro artifice di fare in alcuna veste racami, intagli, o altre cose prohibite di sopra a qual si voglia Romano, Romana, o forestiera, che portarà habito Romano, sotto la pena di Cinquanta scudi, da incorrere, e d'applicare come di sopra.

REFORMATIONE CIRCA LE ESSEQVIE E FVNERALI.

ET perche è necessario per le spese superflue che cōtinuamente si fanno in Roma in dāno de pupilli e vedoue reformare le essequie, e funerali per vtilità della città di Roma, e cittadini d'essa, s'ordina e statuisce, che nessuno Romano, o Romana ardisca o presuma in morte di loro attenenti, tanto maschi, quanto femine reuestire altri che la mogliere, figliuoli, e figliuole del defunto, con doi seruitori, e due serue.

Et in caso, che essi defunti non hauessero figliuoli, che passassero diece anni, si possa riuestire vn'altro a beneplacito dello herede, e similmente non hauendo figliuole femine si possino reuestire doi altre donne, con doi seruitori, e doi serue.

Et in euento che nō hauessero alcun figliuolo si possano riuestire doi altri a beneplacito de gli heredi, cō doi seruitori, e doi serue, come è detto di sopra, e tale ordine di sopra espresso nō si possa eccedere, alla pena di Cinquāta scudi da incorrere, & applicare, come di sopra.

Non sia, licito ad alcuno Romano, o Romana nella morte de suoi attinenti, & nelle essequie che si faranno di quelli, far piu di vinti torcie, di libre quattro l'vna al piu, connumeratoci quelle che si portaranno ne' facoloni, alla detta pena, da incorrere, e d'applicare come di sopra.

Anchora si statuisce e commanda, che alle dette essequie non possano interuenire piu di due compagnie di laici, con suoi preti e facoloni, e due compagnie de frati, alla detta pena da incorrere, & d'applicare come di sopra.

Similmente si prohibisce che le donne corocciose, & attinenti del defunto non possino ne debbano andare alla chiesa doue il morto o morta si portassi a sepellire, per tutto quel di che si fa le essequie, sotto la predetta pena, da incorrere, e d'applicare come di sopra.

Non sia licito a chi sarà l'essequie fare ottaua a pompa, ma solo sia cõtento delle essequie sotto la pena predetta, da incorrere, e d'applicare come di sopra.

Et per osseruatione delle cose predette per il tempo da venire siano obligati li S. Conseruatori in principio di ciascuno Anno eleggere quattro buoni Cittadini, liquali si chiamino Defensori delli presenti Statuti, e debbano vsare ogni lor diligentia e solicitudine appresso del S. Senatore, a cagione che i detti Statuti siano mantenuti illesi, & li transgressori di quelli siano castigati. E nientedimeno il detto Senatore possa ex officio procedere per via d'inquisitione, di querela o di accusa contra d'essi transgressori, seruati i termini delli Statuti de maleficii, & diffidare, & condennare, della qual sententia non si possa appellare, nisi deposita, aut soluta pena, & le essecutioni in niun modo si possano fare per il Baricello. E se 'l Senatore fusse negligente in essequire le cose predette incorra in pena per ogni volta, che mancarà di Cinquanta scudi, da retenersi del suo salario nel scindicato, e d'applicare come di sopra.

Anchora è piacciuto alla Santità di N. Signore, per maggior fermezza & osseruanza delli presenti statuti, e reformationi, che tutti trãsgressori & inobedienti d'essi, oltra le sopra espresse pene caschino in pena di escõmunicatione latæ sententiæ, dalla quale non si possano assoluere se non da sua Santità, ouero da suoi legitimi successori, & in articulo mortis.

Escommunica contra quelli, che tanto nel sacco, quanto dopo il sacco di Roma hanno robbato, & hauuto robbe, gioie, & altre cose, spettanti alla sede Apostolica, che non le restituiscono ouer riuellino.

CLEMENTE Vescouo seruo de serui di Dio. A tutti e ciascuni fideli Christiani quali vederanno la presente Bolla, salute & l'Apostolica beneditione. Essendo noi per la diuina dispositione collocati nel tribunale della giustitia, quando i demeriti de gli iniqui lo ricercano, anchor contra nostra voglia siamo sforzati, almeno con l'arme spirituali castigare i scelerati, che verso di Dio, o del prossimo hanno peccato. Et conciosia che l'anno prossimo passato l'essercito della Cesarea Maiestà, sotto il quondam Carlo di Borbone Capitano loro fusse nimicheuolmente venuto a l'Alma Città nostra sacerdotale, & consecrata col sangue de' beati Apostoli Pietro, & Paolo, & mentre che noi per la tregua & sospẽsione de l'arme con Carlo de la Noy Vicerè di Napoli allhor viuo, ilquale a cio dal detto Cesare haueua ampia facultà, fatta da noi per noue mesi, infra quali si potesse trattare & concludere la pace vniuersale, di quello che ne seguitò, niente sospicauamo, incominciassi a combattere, & pigliar le mura del Borgo di S Pietro, e noi per prouedere alla nostra salute, & a quella d'alcuni Cardinali della santa Chiesa di Roma, che erano nel palazzo nostro Apostolico, fussemo sforzati ritirarci al nostro Castel S. Angelo, immediate ne segui la presa, & sacco di tutta la Città, ne la quale poco dopo la presa di Borgo, e soldati del detto essercito erano entrati per forza, & violentemente, o cosa miserabile, sempre degna di lachrime, e smisurato dolore, che da soldati del detto essercito si horrende & inaudite cose furon fatte, che da gli infideli a mala pena si saria possuto aspettarle, o temerle, imperoche non solo occuporono esso Palazzo Apostolico, nel quale per bellezza, & per vtilità, & vso nostro, o d'altro Papa, che per altri tempi fusse, piu ornamenti, & gioie, che da noi v'erano state deputate, & da altri Põtefici, & essa Basilica del medesimo Pietro Principe de gli Apostoli. e tutte l'altre Chiese di detta Città, Monasterii, Hospitali, & luoghi pii, & le case, & palazzi di detti Cardinali, Cittadini, & Cortigiani, & spogliornole di tutti i beni, profanorono le Chiese, i Monasterii, & altri luoghi pii di essi rubborono ignominiosamente i paramenti, vasi d'argento, & le sacre reliquie, & tormentorono con diuersi & intolerabili martirii, & taglieggiorono i Cardinali, gli Arciuescoui, & vescoui, & altri Prelati, & Cittadini, & forestieri, & altre persone maschi, e femine, & anchor religiose, di modo che ogni volta che ce ne ricordaremo piangeremo la calamità nostra, & di Roma, & de gli altri sopradetti, & in tutta la vita nostra ne saremo mal contenti, ne potremo senza dolor recordarcene. E benche Pietro, del quale noi siam successori, dica il Sign. gia hauer detto a se & gli altri Apostoli, Felici sarete voi quando gli huomini vi malediranno, e dirannoui ogni ingiuria, godete allhora, e rallegrateui, imperoche copiosa sia la merce vostra ne cieli: & per tale ammonitione del Sign. sempre con allegra cera sopportò tutte le contumelie, pure i peccati nostri inuerso Dio, e il prossimo puni seueramẽte. Noi adunque non tanto stimando l'ingiuria, & danno di questa sorte, nostro, e d'altri,

quanto

quanto il pericolo della perdita de l' anime di coloro, liquali con temeraria audacia hanno hauuto prosontione di metter mano in essa Citta', & Patrimonio di san Pietro, & altre Citta', terre, & luoghi spettanti alla Chiesa Romana, & con sacrilego animo commettere tal cose, liquali poco auanti al sacco di detta Citta', stando noi nelle vestigie, & ordini de nostri predecessori, il Giouedi della settimana Santa, presente tutto il popolo haueuamo scommunicati, & anathematizati, pensando che niun si graue peccato sarebbe, che eglino non ardissero di commettere, come quelli liquali non hanno dubitato metter mano nelle persone de Cardinali, Arciuescoui, Vescoui, & altri Prelati, & spogliare le Chiese, monasterii, & luoghi pii di simili paramenti, reliquie, & gioie, & li Cittadini, & Cortigiani di tutte le loro robbe, & beni, & desiderando, quanto con Dio ci e' lecito, non con l'arme temporali, ma con l'autorità, laquale, anchor che non la meritiamo, da esso Iddio ce stata concessa, hauer la debita cura, tanto circa quelli liquali nel tempo che fu presa, & saccheggiata Roma, rubbarono & si portarono via li beni del Palazzo Apostolico, chiese, monasterii, hospitali, & altri luoghi pii, cosi dentro delle mura di Roma, come di fuori, delle case de Cardinali, Arciuescoui, Vescoui, Cittadini, Cortigiani, & forestieri, quanto che salubremente prouedere alla salute dell' anime di coloro, alle mani de quali sono dapoi peruenuti i detti beni, & sapendo di chi sono anchor gli ritengono, liquali a perpetua memoria, & detestatione l'anno passato, quando erauamo in Oruieto, nel Giouedi santo scommunicammo, & anathematizammo, a fin che non restassero dannati insieme con li detti rubbatori, onde con l'autorità Apostolica, & di scientia nostra, non facendo eccettione d'alcuno, atteso che niuna dignità deue scusare le persone dalli peccati, ricercamo, & ammonimo tutte, & ciascune persone maschi, femine, seculari, ecclesiastici, religiosi di quale ordine & dignità si voglia Episcopale, Archiepiscopale, ouero di maggiore ecclesiastica, & ancho mondana, cioè Conte, Marchese, Duca, Re, Regina, & Imperatore, liquali nel sacco, & dapoi il sacco di Roma in qualunque modo hanno robbato, & portato fuora del Palazzo Apostolico, & d'altri palazzi, case, chiese, & altri luoghi pii dentro delle mura di Roma, & fuori, gioie, ornamenti, oro, argento, danari, anella, gemme, pietre pretiose, veste, panni, libri, caualli, muli, mule, & altri beni mobili, tanto sacri, quanto profani, di qual sorte, qualità, quantità, & valore si siano, quali in qualunque modo apparteneuano a noi, & alli predetti Cardinali, Arciuescoui, Vescoui, Cittadini, Cortigiani, forestieri, persone, chiese, monasteri, & simili luoghi pii, & hanno robbato reliquie, vasi, gioie, & paramenti benedetti, & non benedetti, anchor che fossero riposti in custodia di detti luoghi, & ancho ammoniamo coloro a chi al detto tempo fosse dato in deposito delli detti beni, o venduti, o donati, o per paura, o per quale altro modo dati, & concessi, sotto qualunque titolo, & per qualunque modo siano peruenuti alle mani a loro, appresso di chi sono al presente, & scientemente saranno per l'auuenire. Commandandogli strettissimamente che fra sei giorni, delli quali cõ questa canonica monitione, a essi, & a ciascuno d' essi ne assignamo doi per il primo termine, doi per il secondo, & gli altri dui per il terzo, & perentorio, effettualmente restituiscano, & consegnino tutte le gioie, ornamenti, oro, argento, vasi, danari, veste, panni, caualli, muli, mule, bolle, libri, scritture, & altri di qualunque sorte beni mobili, ouero che si mouono da se. reliquie, paramenti, & altre cose deputate al culto diuino, in questo modo rubbati, portati via, deposti, donati, venduti, o per qualunque altro titolo concessi, & quali in qualunque modo che sia scientemente sono appresso di loro. Et quelli, che sanno detentori alcuni delli detti beni, gli riuellino alli venerabili fratelli Giouanni Battista di Caserta, & Hieronimo nostro Mastro di casa, & di Vasona Vescoui, ouero a vno d'essi; dalli quali li beni di chi si trouaranno li veri padroni, saranno resi, & restituiti, & gli altri passato l' anno, saranno conuertiti in opere pie: altramente passati questi tali giorni, tutti, & ciascuni predetti ornati di dignita' Episcopale, o Archiepiscopale, o altra maggiore dignità ecclesiastica, incorrino la pena, & interditto di non potere entrare in chiesa, & gli altri la sententia della scommunica, & maledittione eterna, laquale contra di loro pronontiamo in questi scritti, dalle quali solo da noi, precedente la satisfattione, possano ottenere il beneficio della relassatione, & assolutione, solo quando sono in articulo di morte. Et se quelli che sono in dignità Pontificale non temeranno di perseuerare, & continuare sotto questo interdetto, per gli otto giorni che immediate seguiranno li detti sei giorni, & se

ancho gli altri di dignità inferiori non temeranno (che Dio non lo voglia) di sopportare con l'animo indurato la medesima scommunica & maledittione, di subito, che saranno corsi questi otto giorni, quelli che sono di pontificale, & maggior dignità, in questo modo siano di fatto sospesi dal regimento delle chiese a loro commesse, & siano priuati di tutti & ciascuni monasterii, priorati, dignità, administrationi, canonicati, & prebende, & d'altri beneficii ecclesiastici seculari, & di qual si vogliano ordini regulari con cura, & senza cura, liquali ottengo in titolo, o comenda, o administratione come altre volte in qualunque modo, & per quali si vogliano dispensationi, & cõcessioni Apostolice Li seculari similmente di fatto siano priuati delli vicariati, dominii, regni, & di qualunq; altre ragioni, & priuilegi a loro concessi per lo Ro. Pontefice, o per la sede Apostolica, ouero per qualunq; altro, & di qual si voglia altra autorità, anchor che fosse Imperiale, Regale, & Reginale, & siano inhabili ad ottenere simili beneficii, feudi, priuilegi, vicariati, dominii, & ragioni & ad essercitar qual si voglino atti legitimi, ne anco habbino faculta di far testamẽto, & altre tali beneficii loro, vicariati, feudi, & altre ragioni simili possino liberamente impetrarsi senza altra dechiaratione nostra, ne della sede Apost. ne di coloro a chi appartiene darli & cõcederli. Nõ obstando le cõstitutioni, & ordinationi Apostolice, & qual si vogliano priuilegii sotto qualunque tenori, & forme concessi alli predetti rubbatori, detentori, & occultatori di tali beni, ouero alle dignità loro delle quali risplendono, liquali quanto a questo volemo che niente li giouino, ne qualunque altri contrarii. Et volemo che le presenti lettere, lequali habbiamo fatto triplicare da alcuni delli nostri Corsori, siano attaccate tre di continui nelle porte di detta Basilica del Principe de gli Apostoli, & della chiesa di san Giouanni in Laterano, & in capo di campo di Fiore di detta città, oue ciascun giorno almeno per tre hore continue cosi attaccate siano custodite, & passati questi tre di, artino & constrenghino quanto alle sopradette pene, tutti & ciascuno delli predetti beni rubbatori, detentori, scienti, & non reuelanti, come se a ciascuno predetto di tali beni rubbatori, detentori, & non reuelanti fossero a vno per vno personalmente intimati. Date in Viterbo l'anno de l'incarnatione del Signore M D X X VIII, a di X d'Agosto, l'anno Quinto del nostro Pontificato.

Hen. de Busseyo.

Nell'anno della Natiuità del Signore M D X X V I I I, ne l' Inditione prima, a di x x i i i, x x i i i i, x x v, del mese de Agosto del Pontificato del Santissimo in Christo padre, & signor nostro il Signor Clemente per la diuina prouidentia Papa V I I, l'anno Quinto del suo Pontificato, le presente lettere furno attaccate, & publicate alle porte della Basilica del Principe delli Apostoli, & di san Giouanni Laterano, & in campo di Fiore di Roma per me Pietro Crassetti, del prelibato Papa Cursore.

Augustino Spinola per la miseratione diuina di san Ciriaco in Therme prete Cardinale Perusino della santa Romana Chiesa, & di N. S. Camerlengo a tutti, & ciascuni che vederanno le presenti salute nel Signore. Vi si fa sapere che nouamente habbiamo receuute certe lettere Apostolice del S. N. S. Clemente, per la diuina prouidentia Papa V I I. sopra la restitutione delle cose rubbate l'anno passato in Roma, & fuori, piombate, & secondo il costume della Corte Romana publicate, & al tutto senza difetto & sospitione alcuna, il tenor de le quali a parola per parola, è quello che è preinserto. Et perche saria difficil cosa di portare gli originali oue fosse necessario, di mãdato del Santissimo Papa Nostro Signore a noi sopra cio fatto di bocca propria, & per autorità del nostro Camerlengato, per il tenore de le presenti statuimo, & ordinamo, che alli transonti della detta Bolla, anchora stampati, preinserti sotto scritti di nostra mano, o d'vno delli Chierici della Camera Apostolica, o d'alcuno Notario della detta Camera, & sigillati col nostro sigillo, in ogni luogo, tanto in iudicio, quanto che altrimenti, gli sia data tutta la fede che si daria alli proprii originali se fossero esibiti. Dato in Viterbo l'anno della Incarnatione del Signore M D X X V I I I, a di xxii del mese d'Agosto.

BVLLAE PAVLI III.

De confirmatione priuilegiorum, & indultorum Ofic. Romanæ Curiæ.

AVLVS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Prouidentia Ro. Pontificis plurimum circunspecta, nonnunquam ea, quæ certis suadentibus causis, per eius prædecessores gesta sunt, ex aliis non minus rationabilibus causis alterat, & ad pristinum statum reducit, prout æquitas suadet, & id in domino conspicit expedire. Dudum siquidem postq̃ fe. re. Iulius Papa II prædecessor noster, ex certis causis Collegium Centum quadraginta vnius virorũ qui Præsidentes annonæ Vrbis nuncupari, omnium victualium ad dictam Vrbem mari vndecunq; aduehendorum vbertatem curarent, & mercatoribus, tam in mercibus vendendis, q̃ in prætiis inter contrahentes eorum medio, vel deputandorum ab eis conuentis diligenter exigendis assisterent, ac pactiones, & conuentiones, de partium consensu, tractarent, & concluderent, per suas literas erexerat, & instituerat. Et piæ me. Leo Papa X etiam prædecessor noster ex aliis causis, de fratrum suoꝝ. de quorũ numero tunc eramus, consilio, & assensu, & Apost. potestatis plenitudine Collegio ipsoꝝ Præsidentium Quingentas, & duodecim Portiones per quasdam addidit. Ac postmodum tria noua Collegia, vnum, scilicet Sexaginta Cubiculariorum, & aliud Centum & quadraginta Scutiferoꝝ. Ac reliquum Quadrigentorum & vnius Militum S. Petri per diuersas alias suas literas erexerat, & instituerat, ac illius vniuersos fructus, redditus, & prouentus Cameræ Apostolicæ inscripserat, & assignauerat, & ab initio erectionis, & institutionis Collegii Portionũ huiusmodi de simili consilio sancitum, & cõstitutum fuerat, vt cum primum Portiones per obitum eas obtinentium vacarent, in alios transferri non possent, sed mox illarum emolumenta dictæ Cameræ reintegrata censerentur. re. me. Clemens Papa VII, similiter prædecessor noster, de simili cõsilio, omnia, & singula, tam Cubiculariorum, q̃ Scutiferoꝝ, ac Militũ hmõi officia, quæ in personã Datarii sui tunc existebant, ac etiam in posterum in eius fauorem coram notario, & testibus resignarentur, & per obitum illa obtinentium, seu promotionem ad aliquam ecclesiam Cathedralẽ, seu Metropolitanam duntaxat vacare contingeret, per suas literas extinxit, & suppressit, ac extincta, & suppssa esse decreuit, ipsoꝝq; sic suppressoꝝ, & extinctoꝝ emolumenta dictæ Cameræ reintegrauit, ita, vt cum, vel hi decederent, qui Cubiculorioꝝ, Scutiferoꝝ, aut Militum officia obtinerent, vel in fauorem Datarii pro tempore existentis duntaxat ea resignarent, liceret Præsidentibus, & Clericis dictæ Cameræ emolumenta officioꝝ sic extinctoꝝ, & suppssorum eidem Cameræ reintegrata propria auctoritate libere apphendere, percipere, & leuare, cuiusuis licentia super eo minime requisita, ac hmõi extinctionẽ, & suppssionem supra narratorũ officioꝝ in perpetuũ valere, atq; obseruari debere quacunq; concessione, nõnullis forsan ex eisdem Cardinalibus facta, vt aliquibus supradictorum officioꝝ illoꝝ, occurrente vacatione, disponere liceret, non obstante, cõstituit, & firmauit, irritum quoq; & inane si secus super his a quoquam, quauis auctoritate, scienter, vel ignorãter, etiam ab ipso Clemente prædecessore attentari contingeret. Et sic per quoscunque iudices, etiam Palatii Apostolici Auditores, ac S.R.E. Cardinales in Romana Curia, & extra eam in quacunq; instantia iudicari, sententiari, diffiniri, ac interpretari debere, adempta eis aliter iudicandi, sententiandi, & interpretandi facultate, & auctoritate decreuit, prout in eisdem literis plenius continetur. Cum autem postmodum quàmplura ex Portionibus, ac Cubiculorioꝝ, & Scutiferoꝝ, necnõ Militũ officiis hmõi, etiam ipsius Clementis p̃decessoris, ac nostris Pontificatuũ temporibus, tam per obitũ, quàm liberã resignationem illa obtinentiũ in fauorem dicti Datarii factam, quæ iuxta tenorem literarũ Clementis p̃decessoris hmõi extincta, & suppressa, ac quoꝝ emolumenta Cameræ prædictæ reintegrata censebantur, vacauerint, & præfatus Clemens p̃decessor, tam de illis, quæ tunc in personã dicti Datarii erant, q̃ quæ postmodum, vt præfertur, suo, ac eodem Clemente p̃decessore, sicut dño placuit, de medio sublato, Nos diuina fauẽte clemẽtia, ad sũmi Apostolatus apicẽ assumpti, de illis, quæ nr̃is temporibus vacarũt, p subleuãdis ipsius Clementis p̃decessoris, & nr̃is, à sede Apl̃a necessitatibus, ipseq; Clemens p̃decessor nonnulla pignora tradiderit, ad idẽ Clemens p̃decessor, & nos alia diuersis personis cõcesserimus, & assignauerimus. Nos dignũ censentes, vt quouis modo cũ Camera Apost. cõtrahentiũ indemnitati, & securitati cõsulatẽ, habita sup his cũ fratribus nr̃is deliberatione matura, de ipsoꝝ fratrũ cõsilio, & vnanimi consensu, Apost. auctoritate, tenore præsentiũ, Portiones, & Cubiculario

rum, ac Scutiferoꝝ, & Militum officia huiusmodi aduersus sanctionem, constitutionem, extinctionem, suppressionem, reintegrationes, ac decretum, & literas desuper confectas huiusmodi, necnon in eum in quo antequam sanctio, constitutio, extinctio, suppressio, reintegratio, ac decretum, & literæ desuper confectæ emanarent, quomodolibet erant, & existere poterant, statum quo ad omnia restituimus, reponimus, ac plenarie reintegramus. Et nihilominus Portiones, & Cubiculariorum, ac Scutiferorum, & Militum officia huiusmodi de nouo perpetuo erigimus, & instituimus, ac illis emolumenta eis per dictos prædecessores, ac nos assignata quæcunq; perpetuo applicamus, & assignamus, ac Portiones, & Cubiculariorum, ac Scutiferorum, & Militum officia quæcunq; perpetuo durare, & per obitum, aut promotionem, seu resignationem in personam Datarii illa obtinentium, vel alias quomodolibet cessare, aut extingui, vel supprimi, illorumq; emolumenta eidem Cameræ reintegrari nullatenus potuisse, nec posse, & Cubiculariorum, Scutiferoꝝ, Portionarioꝝ, ac Militum huiusmodi Collegia, illorumq; personas nunc, & pro tempore existentes quascunq; omnibus, & singulis priuilegiis, facultatibus, prærogatiuis, exemptionibus, indultis, antelationibus, immunitatibus, & gratiis quibuscunq; eis per Leonem, & Clementem prædecessores præfatos quomodolibet concessis plenarie vti, potiri, & gaudere, in omnibus, & per omnia vbiq; libere, & licite posse, illaq; perpetuæ firmitatis robur obtinere, et inuiolabiliter obseruari debere, et sic per quoscunq; tam ordinaria, quàm delegata, et iuxta auctoritatem fungentes iudices, et personas vbiq; iudicari, cognosci, et decidi debere, sublata eis, et eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, cognoscendi, ac decidendi facultate, necnon irritum et inane quicquid secus super his à quoquam quauis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari, declaramus, et decernimus. Nõ obstañ. præmissis, ac constitutionibus, et ordinationibus Apost. ac statutis, et consuetudinibus, etiam iuramento confirmatione Apost. vel quauis firmitate alia roboratis, priuilegiis quoque indultis, ac literis Apost. etiam in forma breuis, per præfatos, et quoscunq; alios Ro. Pontifices prædecessores nostros, et nos, ac sedem Apost. etiam ꝑ viam generalis legis, et statuti perpetui, ac initi, et stipulati contractus, ac motu proprio, et ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, et cum quibusuis irritatiuis, annullatiuis, cassatiuis, reuocatiuis, præseruatiuis, exceptiuis, restitutiuis, declaratiuis, mentis, attestatiuis, ac derogatoriarum derogatoriis, aliisq; efficacioribus, efficacissimis, et insolitis clausulis quomodolibet, etiam pluries concessis, confirmatis, et innouatis, quibus etiam si pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumq; totis tenoribus specialis, et indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut exquisita forma seruanda foret, et in eis caueatur expresse, ꝙ illis nullatenus derogari possit, illorumq; omnium, ac præfatarum, et quarumcunq; aliarum literarum, et scripturarum occasione præmissorum quomodolibet confectarum tenores, præsentibus pro sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis, necnon modos, et formas ad id seruandas pro indiuiduo seruatis habentes hac vice duntaxat, illis alias in suo robore permansuris, harũ serie specialiter, & expresse derogamus. Necnon omnibus illis, quæ in literis prædictis expressum est non obstare, cæterisq; contrariis quibuscunq;. Nulli ergo, &c. restitutionis, repositionis, reintegrationis, erectionis, institutionis, applicationis, assignationis, declarationis, decreti, & derogationis infringere, &c. Si quis autem, &c. Dat. Romæ apud S. Petrum, anno incarnationis Dñicæ MDXXXIIII, Quarto Kaleñ. Martii. Pont. ñri Anno Primo.

De tenutis, siue casalibus, & aliis prædiis rusticis, ad ecclesias, archipresbyteratus, titulos, & diaconias, necnõ monasteria, cæteraq; omnia ipsius Vrbis pia loca spectañ.

PAVLVS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Si diffusis ꝑ orbem terrarũ ecclesiis, monasteriis, & piis locis, Apostolica nos deceat prouisione cõsulere, ampliori sollicitudine ecclesiis, monasteriis, & piis locis in Vrbe, & eius districtu cõstitutis, quoꝝ cura strictiori iure nobis imminere dignoscitur, nos cõuenit prouidere, ac illorũ, necnõ eis præsidentiũ, & in eis diuinis obsequiis mancipataꝝ personaꝝ excisis, ab eis cõtentionũ dispendiis iugiter intendere. Sane, cũ sicut accepimus, licet tam venerabiles fratres nostri S.R.E. Card. et Ostieñ. & Portueñ. Epi Cathedraliũ, ac Presbyteri, & Diaconi Basilicæ Principis Apost. & S. Io. Laterañ. ac beatæ Mariæ Maioris Archipsbyteratuũ, necnon aliarũ ecclaꝝ, quibus ꝑsunt tituloꝝ, & diaconiarũ, ꝙ dilecti filii ipsaꝝ Basilicæ Principis Apostoloꝝ, & S. Ioãnis, ac aliarũ ecclesiarũ prædictaꝝ Capitula, necnon vniuersoꝝ Monasterioꝝ quo-

rumuis ordinum, Abbates, & Conuentus, aliiq; clerici sęculares, beneficia ecclesiastica cũ cura, & sine cura, in Vrbe consistentia obtinentes, ac piorum locoꝝ Rectores, Gubernatores, siue Administratores, tenutas, siue casalia, & alia prædia rustica ad ecclesias, archipresbyteratus, titulos, & diaconias, necnon Monasteria, & mensas, tam Capitulares, quàm Conuentuales, ac alia beneficia, & pia loca ipsius Vrbis spectantia, etiam ad longum tempus, vel aliàs pro annuis affictibus, siue responsionibus arrendari, seu in affictum concedi, vel locari solita, antiquis, siue tunc instantibus illoꝝ Colonis, aut Inquilinis, vel aliàs ea tenentibus non interpellatis, siue requisitis aliis nouis Inquilinis, Colonis, siue aliàs nouiter conducere volentibus, cum pactis, & conditionibus de, & pro quibus suam, ac ecclesiarum, mensarum, archipresbyteratuum, titulorum, beneficiorum, & piorum locorum prædictoꝝ conditionem efficere possint meliorem, arrendare, & locare, ac in affictum, & aliàs concedere consueuerint. Ac arrendationes, locationes, & concessiones huiusmodi, etiam insciis, imo etiam inuitis antiquis Colonis, siue Inquilinis effectum habuerint, & sortitæ fuerint: nihilominus à nonnullis dicatur prætendi, & asserri arrendationes, siue locationes, & in affictum concessiones, de tenutis, siue casalibus, & prædiis prædictis antiquis, siue tunc iuuantibus Colonis, vel Inquilinis, & aliàs tenentibus prædictis non requisitis factas, non solum nullas, & inualidas existere, sed prout in palatiis, & domibus ipsius Vrbis. & aliis prædiis vrbanis receptum, siue statutum esse dicitur, hoc etiam in ipsis tenutis, seu casalibus, & prædiis obseruari solitum esse, & obseruari debere, videlicet, ꝙ tales nouæ arrendationes, siue locationes, & in affictum concessiones, eisdem nouis Inquilinis, siue Colonis non interpellatis, siue requisitis antiquis, siue tunc instantibus Colonis, siue Inquilinis factæ pro eiusdem pretiis, pactis, & conditionibus, eis, illa acceptantibus, & habere volentibus, antiquis Colonis, vel Inquilinis censeantur, & intelligantur factæ. Ac propterea etiam super arrendationibus, siue locationibus, & concessionibus huiusmodi, nouis Inquilinis factis, dictis antiquis non interpellatis, inter ipsos antiquos, & nouos Colonos, siue Inquilinos, seu Conductores quæstiones quandoq; exortæ fuerint, & indies oriantur, ac in futurum maiores oriri formidentur. Nos quæstionum huiusmodi materiam succindere, & pęnitus amputare volentes, ex certa nostra scientia, hac nostra in perpetuum valitura constitutione, pro potioris cautelæ suffragio, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, statuimus, & ordinamus, ꝙ de cætero, tam ipsi Episcopi, & alii presbyteri, ac Diaconi Cardinales, quàm Abbates, & alii ecclesiarum Prælati, necnon quarumcunq; ecclesiarum Capitula, & quorumuis ordinum Monasteriorum Vrbis huiusmodi, etiam conuentus, & clerici in eadem Vrbe beneficia ecclesiastica obtinentes, necnõ pioꝝ locorum Rectores, & Administratores de tenutis, casalibus, prædiis, & aliis immobilibus bonis, & prædiis rusticis in dictæ Vrbis territorio, seu districtu existentibus, antiquis Colonis, siue Inquilinis, vel aliis ea tenentibus non requisitis, nec interpellatis, nouos arrendatores, seu concessiones, & in affictum locationes, nouis affictuariis, siue conductoribus, & habere volentibus pro pretio, & cum pactis, siue conditionibus de hac, pro quo vel quibus suam, & ecclesiarum, mensarum, monasterioꝝ, archipresbyteratuum, titulorum, diaconiarum, beneficiorum prædictorum, conditionem efficere potuerint meliorem ad annum, vel aliud tempus, ita tamen, ꝙ si agatur de maiori tempore quo ex dispositione iuris, vel sacris constitutionibus concedatur licentia, desuper à sede Apostolica habeatur, dare, & concedere, ipsosq; nouos affictuarios, siue conductores capere, recipere, & habere, ac assequi posse, nec nouæ arrendationes, concessiones, & locationes huiusmodi, ipsis antiquis, siue tunc instantibus Colonis, aut Inquilinis, vel tenentibus, censeantur, vel sint factæ, sed ipsi antiqui Coloni, siue Inquilini, & alii tentores, finitis temporibus, suarum arrendationum, siue locationum, & concessionum à tenutis, siue casalibus, & aliis prædiis prædictis, sint ipso facto omnino exclusi. Decernẽ. irritum, & inane quicquid secus super his per quoscunq; scienter, vel ignorãter cõtigerit attentari. Ac volentes præsentes, vt illæ omnibus innotescãt, in acie campi Floræ, & Basilicæ Principis Apostoloꝝ, ac ecclesię S. Ioan. Lateraneñ. prædictaꝝ, necnõ Cancellariæ Apost. valuis, ꝑ aliquos ex Cursoribus nris affigi, ac oẽs, & singulos arctare, & afficere, ac si eis singulariter, & ꝑsonaliter intimatæ fuissẽt. Nõ obstañ. ꝑmissis, ac constitutionib. & ordinationib. Apost. cęterisq; cõtrariis quibuscũq;. Nulli ergo, &c. statuti, ordinationis, decreti, & voluntatis infringere, &c. Si quis autem, &c. Dat. Romę apud S. Marcũ, anno incarnationis Dominicæ M D X X X V I, Tertio decimo Kaleñ. Septembris, Pont. nostri Anno Secundo.

De confirmatione reintegrationis, ac reformationis iurisdictionis Curiæ Capitolinæ.

PAVLVS Papa III. Cum pastorali incumbat officio gregem sibi à domino cōmissum secundum iuris tramites, & iuxta facti exigentiam vigili cura gubernare, abusiones& prauas corruptelas introductas pro posse tollere, quemcunq; in sua iurisdictione cōseruare,& manutenere. Nuper deuenit ad aures nostras, q Statuta Vrbis, nouæ Reformationes, ac priuilegia à Ro. Pontificibus concessa, maxime circa cognitionem,& decisionem causarum, in plurimis violantur, & per prauas abusiones, & corruptelas quotidie abutuntur, quo fit vt inter Ro. Ciues non solum in Cu. Capitolii, sed in diuersis Vrbis Tribunalibus litigatur, non absque eiusdem Populi notabili damno, & iactura, ac q in eadem Curia Capitolii, & Tribunalibus dictæ Curiæ contra formam dictorum Statutorum, & nouarum Reformationum plurimi fiunt excessus, etiam qui forsan, non sine animi nostri displicentia, & litigantium dispendio, aliquæ fiunt extorsiones. Nos, qui præfatum Populum paterna affectione diligimus, etiam prædecessorum nostrorum vestigia imitantes, eiusdem indemnitati prouidere cupientes, Motu proprio,& non ad alicuius super hoc nobis porrectæ petitionis instantiā, sed ex certa nr̃a scientia. & de potestatis plenitudine Statuta, & nouas Reformationes Vrbis, prigia, literasq; Apostolicas, eidem Po. Romano concessa,& concessas, cum omnium & singulorum iuris, & facti defectuum, si qui forsan inessent, suppletiōi. auctoritate nostra, & sedis Apostolicę confirmamus,& comprobamus, ac quatenus opus sit innouamus,& de nouo cōcedimus, ac omnia & singula in singulis statutis, priuilegiis, reformationibus, literis, & decretis huiusmodi contenta, perpetuis futuris temporibus, à quibusuis Ro. Curiæ iudicibus, ecclesiasticis, & sęcularibus, tam ordinariis, quàm delegatis, seu quauis alia iurisdictione, seu notione fungantur, inter personas eidem foro Capitolino secundum formam Statutorū, nouarū Reformationū, & literarum prædictarum, quocunq; abusu, corruptela, vsu contrario, diffuetudine, contraria consuetudine, aut q vsu recepta non sint, non obstan. tenaciter & inuiolabiliter obseruari volumus, & mandamus dictumq; Populum ad iurisdictionem dictæ Curię Capitolinæ, etiam iuxta literas, etiam in forma Breuis, super distinctione iurisdictionum Tribunalium Vrbis, ac reintegratoria, & confirmatoria Statutorum, & nouarum Reformationum prædictarum, eidem Populo Romano per quoscunq; Ro. Pontifices, & præsertim fe. re. Iulium II, & Leonem X prædecessores nostros cōcessas, & emanatas in omnibus, & per omnia reintegramus. Necnon citationes in causis in dicta Curia ordinarie inchoatis, & inchoandis, etiam si lite pendente in causis huiusmodi cōmissiones aliquæ eisdem Iudicibus, & Tribunalium eiusdem Curiæ Magistratibus, Officialibus quibuscunq; præsentatæ fuissent, & in futurum præsentarentur, etiam per mandatarios dictæ Curiæ fieri posse impune decernimus, & mandamus, Statuta, nouasq; Reformationes, & literas huiusmodi, cum omnibus, & singulis clausulis, derogationibus, & pęnis in eisdem cōtentis, quatenus opus sit, innouamus, & de nouo concedimus, tenoresq; singularum literarum prædictarum, etiam in forma breuis, tam per Iulium II. quàm Leonem X prædecessores nostros, vt præmittitur, concessarū, & emanatarum pro expressis habere volumus, & mandamus, ac si illarum tenor de verbo ad verbum præsentibus nostris gratiosis literis insertus esset. Necnō Motu, & scientia similibus dilectis filiis Laurentio Verso nostro vtriusq; signaturæ Referendario, Syllegorio Proconsulibus, Theodoro de Gualderonibus, & Euangelista de Ceccharellis Correctoribus Collegii Aduocatorum, Procuratorum, & Notariorum Curiæ Capitolinæ, & aliis eiusdem Collegii pro tempore existentibus Officialibus potestatem, & iurisdictionem personas dicto Collegio subiectas inobedientes, transgressores, rebelles, & contra formam Statutorum, nouarū reformationum, & ordinationum earundem factarū, & faciendarū venire, ausu temerario, nō erubescentes, pecuniariis pęnis eorum arbitrio moderandis, mulctandis, eorumq; Collegio, seu Cameræ Vrbis, coniunctim, vel diuisim, prout eis videbitur, applicādis, & irremissibiliter exigendis, absque spe gratiæ, seu remissionis, nisi à nobis, vel successoribus nostris gratiose obtentæ, damus, concedimus, & gratiose impartimur. Et ita quoad omnia, & singula præmissa per quoscunq; Ro. Curiæ iudices, tam ordinarios, quàm delegatos, tam ecclesiasticos, q̃ sęculares, iudicari, & diffiniri debere mandamus. Sublata eis aliter iudicandi, interpretandi, & diffiniendi potestate, irritum, & inane decernentes quicquid in contrariū contigerit attētari. Mandantes dilectis filiis Senatori, & Conseruatoribus Vrbis etiam pro tempore existētibus,

coniunctim, vel diuisim, tam ex officio, quàm ad cuiusuis reclamantis personæ instantiam, præmissa omnia, & singula, ac in singulis statutis, reformationibus, & priuilegiis huiusmodi contenta. omnibus iuris, & facti, remediis opportunis, etiam cum pœnarum eorũ, seu eorum alicuius arbitrio, comminatioñ. exactioñ etiam adhibita quatenus expediat, manu militari, pro conseruatione, & manutentione omnium, & singulorum obseruari mandent, & faciant cum effectu. omni pœnitus exceptione, & appellatione remotis. Non obstañ. quibusuis Tribunalium Vrbis, Magistratuum, Collegiorum, & Officiorum priuilegiis, literis, & indultis, constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis tam in specie, quàm in genere æditis, etiam si sub plumbo, aut in forma Breuis, tam per nos, quàm quoscunq; Romanos Pontifices prædecessores nostros cum quibusuis clericis, etiam derogatoriarum derogatoriis, etiamq; pœnarum comminatioñ. etiamq; si illis caueretur, ꝙ illis, aut eorundẽ alterius non censeretur quoquo modo derogatum, nisi illarum tenor de verbo ad verbum insertus foret, aut de eis expressa, & specifica fieret mentio, etiam ꝙ caueretur in illis, ꝙ quotienscunq; illis derogatum esset, eo illico censerentur reuocatæ, quarum tenores pro sufficienter expressis habentes, & illis quibuscunq;, pro hac vice duntaxat derogañ. aliisq; constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis in contrarium facieñ. non obstantibus quibuscunq;.

Fiat, vt petitur, A.

Et cum absolutione à ceñ. ad effectum præsentium, & ꝙ pro præsentis motus proprii confirmation. approbat. reinteg. & concess. sola signatura sufficiat, & vbiq; fidem faciat in iudicio, & extra, attento ꝙ in Vrbe, & pro Po. Ro. & ꝙ etiam literæ sub Annulo nr̃o Piscatorio expediri possint, & cum defectuum tam iuris, quàm facti, si qui sint, suppletione, & ꝙ obstañ. omnes habeantur pro expressis, & cum opportuna derogatione omnium, & singulorum in contrarium facieñ. & cum iurisdictione, facultate, & potestate dictis officialibus, vt præmittitur, data, & concessa, & cũ potestate extendendi latissime cum omnibus clericis necessariis, & opportunis. Et solum de confirmatione Statutorum, & nouarum Reformationum aliàs cõfirmatorum, & ordinatioñ. Iulii De cognosceñ. causis Romañ in Curia Capitolii, prout in suo Motu proprio, & de citationibus exequeñ. per Mandatarios, vt supra, & de facultate Proconsulibus, & Correctoribus, quoad ea tantum, quæ respiciunt exercitium Notariorum, & aliorum ministrorum iudicialium eis subiectorum, & de mandato facieñ. præmissa obseruari, dilecto filio moderno, & pro tempore existenti Camerario nostro. Fiat A.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum. Decimo Kaleñ. Octob. Anno Tertio.

De potestate Reuerendiss. D. Almæ Vrbis Legati de latere.

PAVLVS Episcopus seruus seruorum Dei. Dilecto filio Vincentio tt. S. Mariæ Trãstyberim Presbytero Card. Neapolitano nuncupato, in Vrbe, eiusq; territorio, & districtu nostro, & Apostolicæ sedis Legato salutem, & Apostolicam benedictionem. Licet potestatis plenitudo desuper nobis commissa sit, & vniuersi gregis dominici, diuina disponente clementia, curam habeamus, finem tamen humanæ possibilitatis excedere non valentes, cõsiderantesq;, ꝙ circa singula per nosmetipsos Apostolicæ seruitutis debitum absoluere nõ possumus, nonnunq̃ aliquos, & præcipue S. R. E. Cardinales in solicitudinibus partem assumimus, vt ipsis vices nostras supplentibus, ministerium nobis desuper commissum, fauente pietate superna, facilius, efficacius, & salubrius exequamur. Et quanuis ad cunctorum Christifidelium prouincias, ciuitates, & loca paternum studium, & diligentiam adhibeamus, ad Almam Vrbem tamen nostram aciem nostræ considerationis paternis affectibus dirigentes, illam, ciues, incolas, & habitatores eiusdem, tanquam peculiares filios, & deuotos, diligentiori cura intuemur, & super eorum fœlici regimine, pacifico, & tranquillo desiderantes specialiter prouidere, vt præseruentur à noxiis, & optatis perfruantur incrementis. Cum itaq; nos, pro nonnullis arduis, & vrgentibus negotiis, orthodoxæ fidei, ac publicum Reipublicæ Christianæ commodum concernentibus, nos ab ipsa Vrbe ad aliquod tempus discedere, & ad ciuitatem nostram Placentiam, Prouinciæ Mediolañ. nos conferre, & dimissis in eadem Vrbe Palatii nostri, et Curiæ Cam. Apost. Causarum audientiis, necnon Gubernatore, seu Vicecamerario, ac Vicario, seu eius Locumteneñ et Senatore, ac aliis eiusdem Vrbis officialibus, Cancellariam nostram, cum Plumbo, Capella, et nonnullis eiusdem Cãcellariæ, et Cu. Romanæ Officialibus nobiscum ducere intendamus. Nos volentes interim bono, et fœlici Vrbis, et Ro. Cu. prædictarum regimini prouidere, et potissimum ad te, quem etiam in tuis

gnis, & arduis sacrosanctæ Ro. Ecclesiæ negotiis versatum, eximia probitate, & fidelitate, rerumq; gerendarum experientia, & præcipua prudentia, ac integritate comprobatum habemus, mentem nostram conuertentes, ac sperantes, quod ea, quæ tibi duxerimus committenda, gratia tibi assistente diuina, circunspecte, prudenter, iuste, & fideliter exequeris. Te in Vrbe prædicta, eiusq; territorio, & districtu, ac terris, & locis illi adiacentibus, nostrum, & dictæ sedis Legatum de latere in spiritualibus, & temporalibus Vicarium generalem, de venerabilium fratrum nostrorum aliorum S.R.E. Card. consilio, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, vsque ad beneplacitum, vel ad eandem Vrbem redditum nostrum duntaxat, creamus, constituimus, & etiam deputamus. Dantes tibi harum serie pariter & concedentes plenam, liberam, & omnimodam potestatem & facultatem ac auctoritatem Vrbem, & loca prædicta cum eorum territoriis, districtibus, & pertinentiis, necnon personas, ciues, habitatores, etiam Curiales, & ipsam Ro. Curiam sequentes, seu ad eandem vndecunque venientes, dum in ea fuerint, seu in ea degentes, & incolas eiusdem, cuiuscunque status, gradus, ordinis, præeminentiæ, dignitatis, etiam pontificalis, fuerint, ac eiusdem Ro. Curiæ Officiales existant, etiam si se exemptos à quocunq; Legationis officio prætenderent nostro, & dictæ Rom. Ecclesiæ nomine, gubernandi, regendi, & administrandi, prout cœlestis gratiæ infusio, & tua prudētia persuadebunt, reformandi, & corrigendi, occupata recuperandi, necnon illa, & alia deformata in pristinum, & debitum, statum reducendi, & iurisdictionem omnimodam exercendi, ciuiles, & criminales, ecclesiasticas, & spirituales, & super quibuscunque monasteriis, prioratibus, præposituris, canonicatibus, & præbendis, dignitatibus, personatibus, administrationibus, officiis, cæterisq; beneficiis ecclesiasticis, cum cura, & sine cura, sæcularibus, & quorumcunq; ordinum regularibus, & profanas ad forum ecclesiasticum quocunq; iure spectantes, ac mixtas quascunq;, tam in dominio nostro, quàm extra, per appellationes extraiudiciales, vel generales querelas, etiam non obstante, quod ad ipsam Ro. Curiam legitimæ deuolutæ, aut in illa de iuris necessitate tractandæ, seu finiendæ non existant, illarumq;, & etiam aliorum quorumcunq;, & quibuscunq; iudicibus ecclesiasticis, & sæcularibus, quacunq; auctoritate, dignitate, seu præeminentia fulcitis, ad nos, & Ro. Curiam, ac sedem huiusmodi, & pro quibuscunq; grauaminibus, vel diffinitiuis sententiis pro tempore interpositis, primarum, & secundarum, ac vlteriorum appellationum causas, vnà cum negotio principali, coniunctim, vel diuisim, vel aliàs, prout tibi visum fuerit, ac omnibus & singulis earum incidentibus, dependentibus, emergentibus, annexis, & connexis, in eadem Vrbe, & extra locorum, præterquam in quibus cum nostra curia residebimus, etiam summarie, simpliciter, & de plano, sine strepitu, & figura iudicii, sola facti veritate inspecta aut aliàs iuxta casuum, & prout tibi videbitur, etiam cum potestate citandi in eadem Curia Ro. etiam extra eam, etiam per ędictū publicum, constito summarie de non tuto accessu, ac inhibeñ. quibus, & quotiens fuerit inhibendum, audiendas, cognoscendas, decidendas, & fine debito terminandas committeñ. Et pari modo inter Auditores dicti Palatii nostri, seu, eorum Locateneñ. distribui (vt moris est) facieñ. & per signaturam nomine nostro, videlicet, si illæ iudicibus in Ro. Curia per hæc verba, videlicet, Placet D. N. Papæ. *Si vero extra eam*, præterquam vbi nos fuerimus, dirigendæ. Per concessum in præsentia D. N. Papæ signañ. Ac omnia & singula per signaturam iustitiæ concedi, & committi solita concedere, & etiam eisdem Auditoribus, & Locateneñ. seu aliis quibuscunq; Prælatis, vel iudicibus, tam in Ro. Curia, quàm extra eam committendi, seu per te, vel alium, seu alios audiendi, cognoscēdi, etiam summarie, simpliciter, & de plano, sine strepitu, vt præfertur, etiam reiteratione terminorum ex stylo Curiæ, seu natura obseruari consuetorum, ac etiam illorum omissione, illasq; decidendi, & terminandi, causasq; ipsas quando tibi placuerit, ab illis, quibus commissæ fuerint, tam in dicta Curia, quàm extra, auocandi, & aliis etiam committendi, & quascunq; sententias per te, seu etiam alios iudices quoscunq; latas, tam in Ro. Curia, quàm extra eam, etiam si in rem transiuerint iudicatā, executioni debitæ demandandi, cum decreto literarum executorialium, seu mandati executiui, etiam cum inuocatione brachii sęcularis, nullitates processuum, actorum, gestorum, & sententiarum, tollendi, & finiendi, ac restitutionem in integrum aduersus rem iudicatam, etiam si tres sententiæ conformes latæ fuerint, etiam gratiose concedendi, dictarum causarum cognitionē, terminationem, et executionem, ac cursum instantiarum, vel etiam fatalium suspendendi, ac restitutionem ad illa etiam concedendi. Necnon constitutionibus fe. re. Bonifacii Papę VIII,

præcedessoris nostri de vna, & Concilii generalis de duabus, non tribus dietis, & aliis per si-
gnaturam iustitiæ derogari solitis, & etiam quibusuis priuilegiis, & indultis, tam Curiæ Cau-
sarum Cameræ Apostolicæ generali Auditori, quàm aliis ordinariis iudicibus dictæ Vrbis,
etiam per nos concessis, & approbatis, etiam q illi, nisi per signaturam manu nostra, & motu
proprio concessis derogari non possit, disponentibus & hactenus obseruatis, specialiter, &
expresse derogandi. Necnon si necessarium fore conspexeris, vnum, vel duos signaturæ dun-
taxat Referendarios, quos malueris, & ad hoc vtiles & idoneos esse cognoueris, qui commis-
siones iustitiæ huiusmodi referendariare, & in signatura per te facienda tibi assistere, ac illi
interesse licite valeant, durante legatione tua tantum, deputandi, & alia quæ S. R. E. Cardi-
nales, qui hactenus signaturam iustitiæ habuerunt, & dictæ Vrbis Legati facere, & exercere
potuerunt, & debuerunt, faciendi, & exercendi. Omniaq; & singula beneficia ecclesiastica cũ
cura, & sine cura, sæcularia, & ordinum quorumcunq; regularia, etiam si dignitates, etiá ma-
iores, & principales fuerint, & ad illa consueuerint, qui per electionem, aut alium modum
assumi, intra limites tuæ legationis consistentia. Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, ac
Lateraneñ. & beatæ Mariæ Maioris ecclesiaꝝ canonicatibus, & præbẽdis, & illis, quæ ad col-
lationem alicuius ex venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus præfatis, respectu
Episcopatuum, titulorum suoꝝ presbyteralium, aut diaconalium, vel aliàs quocunq; modo
pertinent duntaxat exceptis: Ac quorumcunq; familiarium tuoꝝ continuorum cõmensaliũ
nunc, & pro tempore existentium, etiam si ab ipsa familiaritate recessissent, & in quibuscunq;
prouinciis, seu locis consistant beneficia ecclesiastica, etiam si dispositioni Apostolicæ spe-
cialiter, vel aliàs, ex quauis causa, etiam de necessitate exprimenda, præterquam familiaritatis
nostræ, aut quo ad ea, quæ ad dispositionem tuam, ratione ecclesiarũ, vel beneficioꝝ tuoꝝ
non pertinent, alicuius Cardinalis viuentis generaliter reseruata, seu ex quauis generali reser-
uatione affecta fuerint, cum illa per cessus, vel decessus, aut aliàs, quauis dimissione illa nunc,
& pro tempore obtinentium, etiam si, vt præfertur, reseruata fuerint, dummodo etiam illorũ
cõmendis cessantibus, vel vnionibus temporalibus dissolutis, vel aliàs quocunq; modo vaca-
re contigerit, quibusuis personis, de quibus tibi videbitur, etiam quæcunque, quotcunq; &
qualiacunq; beneficia ecclesiastica obtineñ. & expectañ. Necnon & si extra limites tuæ lega-
tionis beneficia aliqua, vt supra, qualificata, in ciuitatibus, diocęsibus, & locis per duas dietas
dictæ Vrbi propinquis vacauerint, etiam si, vt præfertur, reseruata fuerint, dummodo alicu-
ius ipsorum beneficiorum reseruatoꝝ, præterq̃ ex familiaritate nostra, in dictis ciuitatibus, &
diocęsibus vacañ. huiusmodi fructus, redditus, & prouentus, summam, seu valorem annuum
secundum communem æstimationem viginti quatuor Florenorum auri de Camera non
excedant, personis idoneis per te eligendis confereñ. & de illis etiam prouideñ. seu illa aliis
beneficiis ecclesiasticis ad vitam vniendi, annectendi, & incorporandi, verosq; vltimarum
vacationum modos, etiam si ex illis quæuis generales reseruationes, etiam in corpore iuris
clausę, resultent, pro expressis habendi. Ac etiam in ipsa Vrbe quamdiu ab ea absentes fue-
rimus, in quoscunq; Curiales, & ipsam Curiam sequentes, seu Cortisanos, & Officiales quos-
cunq; ipsius Curiæ nostræ, & ipsoꝝ officiorum præsidentes, cuiuscunque dignitatis, status,
gradus, ordinis, vel conditionis fuerint (dummodo S. R. E. Cardinales non existant) omni-
modam iurisdictionem exercendi, eosq; pro excessibus puniendi, & prout demeruerint, seu
deliquerint, à suoꝝ officioꝝ exercitio suspendendi, & prout iustitia suaserit, eos eisdem offi-
ciis suis priuandi, & destituendi. Necnon etiam inter Barones, & milites, dominos tempora-
les, & nobiles, & personas alias sęculares, & ecclesiasticas, necnon Cõmunitates, & Vniuersita-
tes, ac populos, & omnes alios sęculares, discordes, & differentes, Vrbis terrarum, locorum, &
districtus prædictoꝝ pacem, & concordiam facieñ. & inter eos treguas indicendi, ipsosq; ad
eas, & ipsarum obseruantiam quibuscunq; pęnis, districtionibus, sententiis, & censuris, prout
tibi videbitur, compelleñ. concordes in vnitatis, & charitatis vinculo confouendi, & confirmã-
di: rebelles, & delinquentes, ac eiusdem Ro. Ecclesiæ hostes censuris, & pęnis, tam ecclesia-
sticis, quàm aliis, etiam pecuniariis, & corporis afflictiuis arcendi, & corrigendi, & ad nostrã,
& dictæ Ro. Ecclesiæ vnitatem reducendi. Necnon cum tuis, & quinq; prælatorum se asse-
rentium familiaribus, & continuis cõmensalibus, & decem, quos tu elegeris personis aliis ad
duo, & si nobiles, vel graduati fuerint ad tria, seu cũ dispensatione ad duo, ad tertium curaa-
ta, dummodo inter alia non fuerint, nisi duæ parochiales ecclesiæ, seu aliàs inuicem incom-

patibilia sęcularia, etiam si dignitates, etiam maiores, & principales personatus, administratio-
nes, vel officia, etiam curata, & electiua, in cathedralibus, etiam Metropolitanis, vel collegia-
tis ecclesiis, parochiales ecclesiæ, vel earum perpetuæ vicariæ fuerint, & ad duo alia, etiam si-
milia simplicia, non tamen duos canonicatus, & præbendas, sub vno, & eodem tecto, vnius,
& eiusdem ecclesiæ consistentia, si eis, & cuilibet eorum aliàs canonice conferantur, aut eligan-
tur, præsententur, vel aliàs assumentur ad illa, & instituantur in eis simul ad vitã, cũ potestate
permutandi, & cõmendæ cedendi, totiens quotiens in titulũ, & cõmendã respectiue obtinen
da. Necnõ super ętate in xviii. dispensandi sup ætatis, & natalium defectibus, ad vnum, & in
vigesimo ad duo, necnõ super defectuũ patientibus ad quæcunque, quotcunque, & qualiacunque
beneficia ecclesiastica, etiã si canonicatus, & præben. in cathedralibus, et Metropolitanis, vel
collegiatis ecclesiis, & aliàs, vt præfertur, qualificata fuerint, & ad canonicatus, & præben. ca
thedralium in vndecimo, & aliarum collegiatarum in octauo suarum ætatum annis, & de nõ
promouendo ad septennium, dummodo infra primum triennium dicti septennii ad Sub-
diaconatus ordinem se faciat promoueri, vel aliud breue tempus, prout tibi videbitur. Ac
etiam de promouendo ad sacerdotium in vigesimotertio cũ sæcularibus clericis, cum regula
ribus vero in vigesimo secundo anno. Et de suscipiendo clericatum, minores, & sacros etiam
presbyteratus ordines in Ro. Curia à quocunque antistite, & etiam extra eam, etiam extra tem
pora à iure statuta, in tribus tamen festiuis diebus, dispensandi. Necnon quibuscunque Can-
cellariæ regulis, processus, acta, & merita causarum, ac etiam præmissa omnia & singula con
cernentibus, dummodo alteri non tollatur ius quæsitum. Ac etiam iurispatronatus laicorũ
quo ad beneficia familiarium tuorum, & alia in limitibus tuæ legationis vacantia, vel ex tunc
vacatura, quæ de illo ex consuetudine, vel, priuilegio fuerint, in totum, alioquin pro medie-
tate patronorum eorundem derogandi. Et quascunque personas, quibus literas tuas vigore præ
sentium concesseris, à quibuscunque excõmunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque eccle-
siasticis sententiis, censuris, & pęnis, à iure, vel ab homine, quauis occasione, vel causa latis, si
quibus quomodolibet tunc etiam ob non paritionem rei iudicatæ, aut aliàs in casibus in re-
gula desuper ædita expressis, innodati erunt, etiam si per annum, & vltra in illis insorduerint,
ad effectum gratiarum suarum duntaxat consequendum absoluendi. Eorumque omnia, & singu
la beneficia ecclesiastica, cum cura & sine cura, sæcularia, & ordinum quorumcunque regula-
ria, quæ in titulum vel cõmendam, etiam ex quibusuis concessionibus, & dispensationibus
Apostolicis tunc obtinebunt, & expectabunt, ac in quibus, & ad quæ ius tibi quomodoli-
bet competet, quæcunque, quotcunque, & qualiacunque fuerint, eorumque fructuum, reddituum,
& prouentuum, veros annuos valores, ac huiusmodi concessioñ. & dispensatioñ. tenores p
expressis habendi. Necnon quascunque concessiones, si in euidentem vtilitatem super aliena-
tionibus, & arrendationibus perpetuis, seu temporalibus, etiam emphitheoticis, quorumcũque
bonorum stabilium ad ecclesias, monasteria, dignitates, & beneficia, ac loca alia ecclesiastica, in-
tra limites tuæ legationis consistentia, cuiuscunque valoris existant. In aliis vero locis quantũ-
cunque remotis, vsque ad valorem Centum Floreñ. auri de Camera duntaxat spectantia, cum
insertione tamen literarum fe. re. Pauli Papæ II prædecessoris nostri, quæ incipit, Cum in
omnibus iudiciis, cõmuniter vel diuisim cõcedendi. Insuper cõtradictores, & rebelles quos-
libet per amotiones, priuationes, depositiones, relegationes, & proscriptiones perpetuas, vel
temporales, etiam sententialiter, prout ad ipsam Ro. Curiam pertinuerint, sublato appella-
tionis obstaculo, compescendi, omniaque alia, & singula ad honorem, & statũ nostri, & ipsius
Ro. Ecclesiæ, & populorum cõmoditatem faciendi, gerendi, mandandi, ordinandi, disponẽdi,
& exequendi, quæ necessaria quomodolibet, & opportuna fore cognoueris, & quæ nosmet
ipsi facere possemus. Et nihilominus singulari integritate, fidei constantia iustitiæ, & rectitu
dinis zelo, clara prouidentia, ac longa consumataque Vrbis, & Curiæ prædictarum notitia in
te euidentissime comprobatis, necnon maturitate consilii per te in arduis, & periculosis no-
stris, & dictæ sedis negotiis, fideli experientia testimonium perhibente præstiusti, diligenter
perspectis, dignum censentes, vt te non minoribus prærogatiuis, quàm prædecessores nostri
Rom. Pontifices, alios qui pro tempore fuerunt in dicta Vrbe Legatos prosecuti sunt, pro-
sequamur, vltra supradictas omnes & singulas alias facultates, quæ pro quibusuis aliis dictæ
Ro. Ecclesiæ Cardinalibus à tempore piæ me. Alexandri Papæ VI etiam prædecessoris no
stri in ipsa Vrbe deputatis Legatis per quascunque literas tam sub plumbo, quàm in forma

Breuis, sub quacunque forma, & expressione verborum concessæ comperiantur, quarum omnium tenores, ac si de verbo ad verbum, nihil pęnitus omisso, inserti forent, præsentibus pro sufficienter expressis haberi volumus, eidem circunspectioni tuæ, harum serie concedimus. tibiq̃, vt illis omnibus,in omnibus & per omnia perinde ac si illæ tibi specialiter & expresse concessæ forent, vti,potiri, & gaudere libere, & licite valeas, indulgemus. Decernentes commissionibus manu tua, & vigore præsentium, de mandato nostro, ac in præsentia nostra signandis. ac derogationibus in eis concedendis,in iudicio, & extra, perinde ac si propria nostrata manu signatæ fuissent, stari, & indubitatam fidem adhiberi. necnon omnia, & singula alia eorundem præsentium vigore, per te, seu de mandato tuo aliàs rite pro tempore gesta, & concessa, ac quæcunq̃ quæ inde sequentur, valida, & efficacia existere, & suos effectus sortiri debere, sicq̃ per quoscunque iudices quauis auctoritate fungentes, sublata eis quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate iudicari, & interpretari, ac diffiniri debere, ac irritum, & inane, quicquid secus super his scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Mandantes insuper Gubernatori, Vicario eiusdem Vrbis, Auditori Cameræ, & Senatori, ac aliis officialibus quibuscunq̃ in ipsa Vrbe præsentibus, necnon omnibus, & singulis Baronibus, Domicellis, Stipendiariis, Nobilibus, Ciuibus, incolis, & habitatoribus, ac personis aliis Vrbis, Curiæ, districtuum, & locorum prædictorũ, etiam forensibus ibidem pro tempore degentibus, cuiuscunq̃ dignitatis, status, gradus, ordinis, vel conditionis fuerint, in virtute sanctæ obedientiæ. & sub pęnis per te infligendis, vt tibi in omnibus pareant efficaciter, & obediant, omni dilatione, vel exceptione cessante. Nos enim per te pro tempore facta, concessa, & acta, ac gesta quæcunq̃, necnon processus, sententias, & pęnas, quas per te vigore præsentium fulminati contigerit, rata habebimus, & faciemus, auctore domino, vsq̃ ad satisfactionem condignam inuiolabiliter obseruari Non obstantibus priuilegiis, indulgẽtiis, tam Apostolicis, quàm aliis generalibus, vel specialibus, sub quacunq̃ forma, & expressione verborum, cuicunq̃, cuiuscunq̃ status, gradus, ordinis, vel conditionis, aut ordinum, etiã Cistercieñ. Cluniaceñ. Præmonstrateñ. Grandimonteñ. Cartusieñ. Vallis vmbrosæ, Camaldulen̄ Humiliatorũ S. Benedicti, & Augustini, hospitalium Hierosolimitañ. S. Ioannis, S. Mariæ Teutonicorum, Calatraueñ. S. Spiritus in Saxia, & S. Antonii, seu quorumcunq̃ aliorũ ordinum existant, concessis, confirmatis, & innouatis, ac prædicti Bonifacii prædecessoris de vna, & in Concilio generali de duabus dietis edita, ac Lateraneñ. Pictauieñ. & generalis Cõciliorum, necnon de valore exprimendo, & de concessione facienda in vnionibus, & illarũ confirmationibus, ac de insordescentibus in censuris per tempus inibi expressum & aliàs, ac de non expediẽdis literis executorialibus, & sequestris, nisi sub plumbo. & aliis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon ecclesiarum, in quibus sęcularia, & monasteriorũ, & aliorum regularium locorũ, in quibus regularia beneficia huiusmodi forsan fuerint, seu à quibus illa dependere contigerit, & ordinum quorum extiterint iuramento confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, & aliis quibuscũq̃ præmissis obuiantibus, quæ omnia & singula in literis per te super eisdem præmissis concedendis latissime exprimi posse volumus. Præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon quibusuis aliis priuilegiis, literis, & exemptionibus eis sub quibusuis verborum formis, & clausulis, etiam derogatoriarum derogatoriis per nos, & sedem eandem cõcessis, & concedendis in posterum, quorumcunq̃ tenorũ existant, per quæ præsentibus non expressa, vel totaliter non inserta effectus earum impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de quibus, quorumq̃ totis tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in nostris literis mẽtio specialis, quæ quoad hoc cuiquam nolumus suffragari. Volumus autem, ꝙ in concessionibus, gratiis, & literis, per te vigore præsentium faciendis, præsentes literæ nullatenus inserãtur, sed absq̃ illarũ insertione perinde plenum sortiãtur effectũ, ac si ipsæ præsentes de verbo ad verbum insererentur. Tu igitur dilecte fili munus huiusmodi deuota mente suscipiens, te in illius executione solicitũ, ac verbo, sermone, & opere studiosum, & diligentem exhibeas, ꝙ ex tuis laboribus, diuina fauente gratia, optati fructus succedant, quos speramus. Tuq̃ per sollicitudinem tuam, præter æternæ retributionis præmium, merito apud nos, & sedem pręfatam commendari possis. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ M D X X X V I I, Vndecimo Kalendas Aprilis, Pontificatus nostri Anno Quarto.

De Confirmatione Egidianarum constitutionum.

PAVLVS Episcopus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Officii nostri
nostri debitum, quo sumus, vniuersis nostræ curæ, præsertim etiam in temporalibus
creditis, in iustitia debitores exigit, & ad hoc potissimum nos inducit, vt in his, per quæ iusti
tia vnicuiq; debite ministretur, & illam exquisitis viis conculcare satagentium malitiis obuie
tur, eiusdem officii partes propensius impartiamur, ac ea, quæ propterea prouide ordinata,
ac etiam Apostolico præsidio fulcita, & extensa comperimus, vt semota omni ambiguitate,
firmiora persistant, de nouo approbamus, ac aliàs pro eorum obseruatione prouideamus,
prout in domino conspicimus salubriter expedire. Sane (sicut nobis innotuit) dudũ postq̃
bo. me. Egidius tt. s. Clementis Presbyter Cardinalis, tunc in humanis agens, & fe. re. Inno
centii Papæ VI. prædecessoris nostri ac sedis Apostolicæ in Patrimonio beati Petri in Thu
scia, & Ducatu Spoletan. ac Marchiæ Anchonitanæ, Romandiolæ, Campaniæ. & Mariti-
mæ Prouinciis, necnõ Ciuitatibus, terris, castris, & locis S. R. E. immediate subiectis, & infra
limites tunc expressos constitutis, Legatus, necnõ in spiritualibus, & temporalibus Vicarius
generalis, sufficienti ad id p literas dictæ sedis facultate suffultus pro tranquillo & prospero
statu Prouinciarũ, Ciuitatũ, terrarum, castrorũ, & locorũ prædictorũ, plures laudabiles, hone-
stas, & salubres constitutiones, & ordinationes prouinciales ædiderat, piæ me. Sixtus Papa
Quartus etiam pdecessor noster, tam illas, q̃ alias ab aliis diuersis Ro. Pontificibus, ac Lega-
tis æditas, & per dictum Egidium Card. in vnum volumen in sex libros distinctum, colle-
ctas, & redactas, per eos, qui tunc erant. & pro tempore essent, in Prouinciis, Ciuitatibus, ter-
ris, castris, & locis prædictis deputati Legati, etiam de latere, Gubernatores, & eorum Locate-
nentes firmiter & inuiolabiliter obseruari debere statuit, & ordinauit, prout in ipsius Sixti
pdecessoris literis, quas ẽt ad Vrbem, Ciuitates, terras, & loca specialis commissionis, & in illis
tunc, & pro tpe deputatos Vicecamerariũ, Gubernatores, Thesaurarios, Potestates, Iudices,
& Officiales extendit, ac sub censuris in eis contentis in eisdem Vrbe, ac specialis cõmissionis
Ciuitatibus, terris, & locis, sicut in Prouinciis firmiter obseruari mandauit, plenius continetur.
Cum aũt, sicut accepimus, à nõnullis de viribus literarũ prædictarũ, & in eis contentorũ hæsi
tetur, sub eo prætextu, q; forsan nõ appareat cõstitutiones pdictas in Vrbe, & Prouinciis, ac
Ciuitatibus, terris, castris, & locis prædictis, ẽt specialis cõmissionis, aut aliquibus ex ipsis vsu
receptas fuisse. Nos cõsiderantes ex hoc necessario nõ inferri, q; cõstitutiones, additiones mo
dificationes, & correctiones pdictæ suũ vigorem amisserint attendentesq;, q; re me. Leo Papa
Decimus, ẽt pdecessor noster in Lateran. Cõcilio, nouissime celebrato, Egidianas constitutio
nes pdictas, quæ fundamentũ totius fere voluminis existunt prædicti, approbauit, & cõfirma
uit, quodq; cõstitutiones pdictæ, vt nobis à peritis, quibus hanc curã demandauimus, relatũ
est, & iuridicę, & populis vtiles, & pficuę sunt, & propterea volẽtes omnino effectũ suũ cõse
qui, & plenũ robur obtinere, literas pdictas, quarũ tenores psentibus haberi volumus pexpres
sis, cũ extensione pdicta, & omnibus, & singulis decretis, & clausulis in eis cõtentis, auctoritate
Apostolica, tenore psentium, ex certa scientia approbamus, & cõfirmamus, easq;, tã in Vrbe,
q̃ Prouinciis, Ciuitatib. terris, & locis pdictis, ẽt specialis cõmissionis, p oẽs cuiuscũq; dignita-
tis, status, gradus, & cõditionis extiterint, ppetuis futuris tẽporibus, inuiolabiliter obseruari de
re, sicq; p quoscunq; ẽt Palatii Apostolici causarũ Auditores, & quoscunq; alios, ẽt auctoritate
Apost. deputatos Iudices, ẽt in pẽdentibus causis pronunciari, sententiari, & diffiniri debere,
sublata eis aliter iudicandi, sententiandi, & diffiniendi auctoritate, & facultate, irritũ, & inane
si secus sup his à quoq̃ quauis occasione, vel causa, & auctoritate contigerit attentari, decerni
mus. Volumus quoq; præsentes literas in valuis Basilicæ Principis Apostolorũ de Vrbe, &
Cãcellariæ Apost. ac acie campi Floræ per aliquẽ ex Cursoribus nostris affigi, & copiã col
lationatã dimitti, vt illæ ad cunctorũ notitiã facilius valeant peruenire, ne aliquis de illis igno
rantiã ptendere possit, nec quõlibet allegare, cũ nõ sit verisimile apud aliquos remanere inco
gnitũ, quod tã patẽter fuerit publicatũ. Nõ obst. pmissis, ac cõstitutionibus, & ordinationib.
Apost. necnõ omnibus illis, quæ Sixtus, & Leo pdecessores pdicti voluerunt nõ obstare, cæ-
terisq; cõtrariis qbuscunq;. Nulli ergo omnino hominũ liceat hanc paginam nostræ appro,
bationis, confirmationis, decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si
quis autem, & c. Datum Romæ apud sanctum Marcum, anno incarnationis Dominicæ
M D XXXVIII, Tertio Kalen. Augusti. Pont. nostri Anno Quarto.

Quod

Qđ cõfirmatio Egidianarũ cõstitutionũ iurisdictioni Auditori Cameræ nõ ꝓiudicat.

PAVLVS Papa Tertius. Cum (sicut accepimus) licet inter alias per bo. me. Egidium dum viueret tt. S. Clementis presbyterum Cardinalem, & fe. re. Innocentii Papæ VI ac sedis Apost. in Patrimonio beati Petri, & aliis prouinciis, necnõ ciuitatibus, terris, castris, & locis S.R.E. immediate subiectis, & infra limites etiam tunc expressos Legatum, necnon in spiritualibus, & temporalibus Vicarium generalem, æditas constitutiones, & ordinationes Egidianas nuncupatas, & per piæ me. Sixtum IIII etiam prædecessorem nostrum, cõfirmatas. Vna libro vi. capitulo ii. per quam omisso medio ad sedem Apost. appellari prohibetur. Ita ꝙ appellatio omisso medio (vt præfertur) interposita, perinde ac si interposita non extitisset, aliquem iuris effectũ non fortiatur. Et alia eodem libro capitulo xix. ꝙ a rectore prouinciæ vel eius iudicibus, aut officialibus, tam generalibus, q̃ specialibus, & sententiis ab eisdem iudicibus latis coram ipso rectore, fuisꝙ iudicibus tantummodo sub pęna Decem millium ducatorum auri. Curiæ, siue Cameræ prouinciali applicañ. debeat appellari, constitutiones annotatæ sint. Nihilominus constitutionibus prædictis non obstantibus, ab immemorabili tempore, & ꝑ immemorabile tempus Auditor Curiæ Causaꝝ Cameræ Apost. generalis ꝑ tempore existens, cui, vt oẽs appellationes in terris S.R.E. mediate & immediate subiectis, etiã omisso medio, interpositas recipere, & admittere, & in causis appellationũ hmõi procedere possit, ꝑ sedem Apost. concessum fuit. Ipseꝙ Auditor in possessione, seu quasi pacifice dictas appellationes admittendi, & de eis cognoscendi existat. Quia tamen nos nuper constitutiones Egidianas prædictas, ẽt cũ appositione decreti irritantis, approbauimus, confirmauimus, & inouauimus, illasꝙ ẽt hic in curia inuiolabiliter obseruari mandauimus a nonnullis, iurisdictioni præfati Auditoris Cameræ ab immemorabili tpe (vt præfertur) obseruatæ, præiudicatum fuisse asseratur. Nos, quoꝝ intentionis nunquam fuit, ꝑ approbationes, cõfirmationes, & innouationes prædictas, iurisdictioni præfati Auditoris, & eius officii in aliquo præiudicare, vel derogare, indemnitati ipsius Auditoris, & eius officii cõsulere volẽtes, ꝙ tã modernus, q̃ ꝑ tempore existẽtes dictæ Cu. Auditores, sicut ante approbationẽ, confirmationẽ, & innouationẽ hmõi poterãt, & cõsueuerant, quascunꝙ appellationes, his tñ exceptis, quæ possessoriũ concernant de partibus recipere, & admittere, appellationumꝙ sic (vt præfertur) receptarũ, & admissarũ causas audire, & ad totalem expeditionẽ procedere possint, nullumꝙ ꝑ cõfirmationẽ, approbationem, & innouationem prædictas, ipsi Auditori, aut eius officio ꝓiudicium fuisse & esse, generatum sit, aut censeatur, statuimus, decernimus, & declaramus, & officium ipsius Auditoris, quatenus ei in præmissis fuisset præiudicatũ, & opus sit contra, & aduersus literas nostras prædictas, reponimus, restituimus, & reintegramus. Quodꝙ ꝓmissa omnia, & singula, perinde, ac si literæ nostræ hmõi nõ emanassent, libere & licite facere possit, cõcedimus, & indulgemus. Et sic per quoscunꝙ &c. iudicari &c. irritũ & inane decernimus, &c. Mandantes dilecto filio nr̃o Guidoni Ascanio S. R. E. nunc & ꝑ tpe camerario, vt eidẽ ꝑ tempore Auditori faciat modernum, & pro tpe existeñ. dictæ Curiæ Auditorem, dictis priuilegiis vti, frui, perinde ac si literæ nostræ prædictæ quoad præmissa, vt præfertur, non emanassent. Contradictores ꝑ censuras ecclesiasticas, & alia iuris remedia opportuna, appellatione postposita, compesceñ. inuocato ẽt quatenus opus sit ad hoc auxilio brachii sęcularis. Volumus autem ꝙ præsentium sola signatura sufficiat. ipsarumꝙ & illarum transumptis sigillo alicuius personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ munitis, & manu alicuius Notarii publici subscriptis, indubitata in iudicio & extra fides adhibeatur. Et si dicto moderno, vel pro tempore existenti Auditori videbitur, literæ per Breue expediri possint. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscunꝙ. Placet, & ita decernimus & mandamus, A.

De facultate Reuereñ. DD. S.D.N. Papæ, & vtriusꝙ signaturæ Apost. Referẽdarioꝝ.

PAVLVS Papa III. Ad futurã rei memoriã. Debita cõsideratione pensantes quantũ venerabiles fratres Episcopi, ac dilecti filii alii in minoribus constituti, vtriusque signaturæ supplicationũ videlicet, & cõmissionum per nos. seu in præsentia nostra signandarum, infrascripti Referendarii nostri, qui præ cæteris officialibus, & ministris nostris propinquius nobis assistunt, circa ipsas supplicationes, & commissiones, pro nostro, & Apost. sedis honore, ac vniuersalis Ecclesiæ vtilitate, & alias, grauis, prompta voluntate, indefesse laborant, dignum, quin potius debitum reputamus, vt illos specialis beneuolentiæ fauoribus amplectamur, ac præclaris dignitatum titulis decoremus, & alias nos eis (prout conuenit) gratiosos exhibeamus, Hinc est, ꝙ nos fe. re. Leonis X & Clementis VII Rom. Pontificum prædeꝛ

P

cessorum nostrorum, vestigiis inherentes, eosdem infrascriptos Referendarios nostros, qui prælati, ac etiam familiares continui cōmensales nostri existunt, condigni fauoris gratia, & excellentiæ dignitate sublimare, ac oportunis fauoribus munire volentes. Ipsosq; Referendarios, ac eorum singulos a quibusuis excōmunicationis, suspensionis, & interdicti, alijsq; ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis a iure vel ab homine, quauis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium duntaxat consequendū harum serie absoluentes, & absolutos fore censentes. Motu proprio, non ad ipsorum Referendariorum, vel aliorum pro eis nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, & ex certa scientia, auctoritate Apostolica tenore præsentium, præfatos Referendarios, & eorum singulos, qui præsules non sunt, ac alios infrascriptos, & eorū singulos, in nostros & dictæ sedis Notarios gratiose recipimus. Eosq; & alios qui præsules existunt, ac eorum singulos sacri Palatii, & Aulæ Lateranensis Comites. Necnon qui nobiles non sunt, nobiles facimus, constituimus, ordinamus, & deputamus, ac nobilitamus, necnon nobilitatis titulo, & fauore decoramus, ac aliorum nostrorum, & sedis prædictæ Notariorū necnon Palatii, & Aulæ huiusmodi Comitum, ac ex magno Baronum, & nobilium genere procreatorum numero & consortio fauorabiliter aggregamus, eosq; deinceps nobiles esse & pro nobilibus reputari, nominari, teneri, censeri, & iudicari, ac de cætero in quibusvis cōcessionibus, & literis tam gratiam, quā'm iustitiam concernentibus, a nobis seu sede prædicta impetratis, seu impetrandis, vel eis a nobis, aut aliis quibuscunq; concessis, & concedendis, ac instrumentis seu aliis scriptis etiam authenticis & priuatis, nobiles nominari, & pro talibus haberi posse, & debere volumus. Eisq; ꝙ omnibus, & singulis priuilegiis, præeminentiis, indultis, immunitatibus, libertatibus, exemptionibus, facultatibus, honoribus, antelationibus, prærogatiuis, etiam id in assecutione quorumcunq; beneficiorum ecclesiasticorum, etiam vigore gratiarum expectatiuarum, & illarum mutationum, extensionum, & reualidationū collationum, & quarumcunq; aliarum gratiarum, & indultorum, quibus cæteri nostri, & dictæ sedis Notarii de numero participantiū existentes, absq; illorum prȩiudicio, ac Palatii, & Aulæ prædictorum Comites, necnon veri & indubitati nobiles, & ex nobiliū genere ex vtroq; parente procreati, tam de iure quā'm consuetudine, seu aliàs quomodocunq; vtuntur, potiuntur, & gaudent, ac vti, potiri, & gaudere poterunt quomodolibet in futurum, in iudicio, & extra, ac vbicunq; locorum vti, potiri, & gaudere debeant in omnibus, & per omnia, perinde ac si Referendarii, & alii infrascripti, de dicto magno Baronum & nobilium genere ex vtroque parente vere & non ficte procreati, & geniti forent, concedimus. Ac eorum singulis, sublatis quibusuis obstaculis, & impedimentis, veros nobiles esse, & de nobili ex dicto genere ex vtroque parente procreatos, censeri debere decernimus, & declaramus. Et in signum honoris, & nobilitatis huiusmodi eis, & eorum cuilibet, pro insigniis, & armis, quibus ipsi, & ab eis descendentes, & ascendentes vti possint in decorem, partem insigniorum nostrorum, si eis vti voluerint, etiam cum vel absq; armis suis, si illa habuerint, vel illis vsi fuerint, aut sine ipsis, prout duxerint ordinandum, seu eligendum, assignamus, & perpetuo decoramus. Ac eis illos, quos moribus, scientia, ætate, aliisq; requisitis qualitatibus ad officium Tabellionatus exercendum idoneos esse repererint, ad instar aliorum dicti Palatii Comitum, vbique locorum, extra tamen muros Vrbis, seu locum in quo Romanam curiam residere contingerit, Notarios, Tabelliones publicos, ac Iudices ordinarios (recepto prius ab eis, iuxta formam præsentibus annotatam, solito iuramento) creandi, deputandi, & constituendi, ac de Notariatus & Tabellionatus, ac Iudicatus officiis huiusmodi per pennam & calamare (vt moris est) inuestiendi. Necnon quoscunque spurios, naturales, bastardos, manseres, nothos, & incestuosos, copulatiue, vel disiunctiue ex quocunq; illicito, & sacrilego, vel dānato coitu, p tpe procreatos, seu genitos, viuētibus, seu mortuis eorū parentibus, legitimandi, & habilitādi, & ad hæreditates, & bona, put Collegiū Archiuii dictæ Ro cu. vel eius officiales iuxta facultatē eis p piæ me. Iuliū Papā II & prædecessorē nostrū cōcessam, vel aliàs ipsi Comites Palatini de iure vel cōsuetudine legitimare, & habilitare respectiue possūt, legitimādi, & habilitādi, & ad officia sęcularia, publica, & priuata, ac honores, & bona quęcūq; restituēdi & reintegrādi. Necnō quoscūq; idoneos (adiunctis in hoc sibi assistētibus duobus, aut tribus Magistris seu Doctorib' aut Licētiatis, in facultate in qua pmouēdi erūt, quos ad hoc duxerint eligendos, eorum votis iuratis) in vtroq;, vel altero iurium, & Thelogia, ac Artibus, ad Bac

calariatus, & licentiaturæ, ac Doctoratus, & Magiſterii gradus reſpectiue vbiq; locoꝝ pro-
mouendis, eiſq; ſic promotis legendi, diſputandi, interpretandi, ac alios actus ad perſonas in
huiuſmodi gradibus conſtitutos, quomodolibet pertinentes, faciendi, & ipſoꝝ graduum ſo
lita inſignia, & auctoritatem conferendi. Ac ſi promotis, ꝙ omnibus & ſingulis priuilegiis,
immunitatibus, nobilitatibus, conceſſionibus, honoribus, libertatibus, præeminentiis, & præ
rogatiuis, quibus alii in Bononien. Pariſien. Louanien. & Tholoſan. ac quibuſuis aliis Vni-
uerſitatibus in quibus ſtudium generale viget, promoti, etiam in aſſecutione beneficiorum ec
cleſiaſticoꝝ vtuntur, potiuntur, & gaudent, ac vti, potiri, & gaudere quomodolibet poterunt
in futurum, non ſolum ad ipſorum inſtar, ſed pariformiter, & abſque vlla differentia, perinde
ac ſi vere, & non ficte, in aliqua ex eiſdem Vniueſitatibus, rigore examinis procedente, ac aliis
ſolemnitatibus ſeruari ſolitis, obſeruatis, & aliàs iuxta formam ſtatutorum, ac conſuetudinū
ipſarum Vniuerſitatum, ac priuilegiorum illis conceſſorum, promoti fuiſſent, vti, potiri, &
gaudere valeant, concedendi plenam, & liberam facultatem concedimus. Præterea eiſdem
Referendariis, & aliis infraſcriptis, ac eoꝝ ſingulis, monaſtera, quorum Abbates pro tempo-
re exiſtentes, mitra, & aliis pontificalibus inſigniis, ex priuilegio Apoſtolico vel aliàs vti con
ſueuerunt, in cōmendam pro tempore obtinentibus, in ipſis monaſteriis, perinde ac ſi illis, vt
Abbates præeſſent, Mitra, Annulo, & Baculo paſtorali, ac aliis Pontificalibus inſigniis hmōi
vti. Necnō ſolemnem benedictionē poſt Miſſarum, Veſperorum, Matutinarum, & aliorum
diuinorum officiorum ſolemnia, ſuper populum tunc intercelſentem (dummodo inibi ali-
quis antiſtes, ſeu dictæ ſedis Legatus præſens non ſit, vel ſi præſens fuerit, ad id eius accedat
aſſenſus) elargiri libere, & licite valeant, illiq; ac alii omnes & ſinguli Referendarii, ac alii prę
dicti, vt duos familiares in rotulo familiarium noſtrorum numeratos habeant: & tam ipſi Re
ferendarii, quàm duo annotandi familiares, quoad expeditionem quarumcunq; literarū Apo
ſtolicarum, tam gratiam, quàm iuſtitiam concernentium, necnon inſtrumentorum & aliorū
quorumcunq; gratis vbique in omnibus officiis, tam Cancellariæ, etiam Sollicitatorum lite-
rarum Apoſtolicarum, & Cameræ Apoſtolicæ, quàm in auditorio Rotæ, & in quibuſuis aliis
ordinariorum, & extraordinarioꝝ Iudicum tribunalibus, abſq; alio ſpeciali mandato deſuper
expediendo, omni contradictione, & dilatione ceſſantibus, expediant, prout alii familiares cō-
tinui cōmenſales noſtri in dicto rotulo deſcripti, & prout cauſarum Palatii Apoſtolici Audi
tores expediunt. Ipſiq; Referendarii, & eorum ſinguli pro eorum vſu ex Ripa, & Ripetibus
noſtræ Vrbis ſex ſegetes vini communes ſingulis annis gratis ad iuſtar Clericorum Cameræ
Apoſtolicæ libere extrahere poſſint, indulgemus. Et nihilominus Referendarios, & alios prę
dictos, ac eorum ſingulos, ac illorū omnia & ſingula beneficia, & officia eccleſiaſtica, quæ ob-
tinent, & in futurum canonice obtinebunt, & in illis pro tempore deſeruientes, ac Capella-
nos, familiares, & ſeruitores ſuos, tam præſentes, quàm futuros. & ſua, ac illorum bona, quoad
vixerint, ab omni iuriſdictione, correctione, viſitatione, dominio, ſuperioritate, & poteſtate,
Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, Prælatorum, & Ordinariorum locorum quorumcunq;,
illorumq; Vicariorum, & Officialium, Locatenentium, & Iudicum, etiam à dicta ſede delega-
torum, aut ſubdelegatorum quomodolibet, nunc, & pro tempore exiſtentium. Eoſq;, ac in
rebus, & bonis illorum propriis duntaxat, cum eis contrahentes, a ſolutione, & exactione qua
rumcunq; pedagii, gabellæ, bolletarum, decimarum, & cuiuſuis alterius ordinis, tam ordina-
rii, quàm extraordinarii vbicunq; locorum, & ex quacunq; cauſa, etiam per ſynodales conſti-
tutiones impoſiti, vel imponendi, eximimus, & totaliter liberamus, ac ſub beati Petri & ſedis
prædictæ atque noſtra protectione ſuſcipimus, nobiſq;, & dictæ ſedi mediate ſubiicimus, ac
liberos, immunes, exemptos, ſuſceptos, & ſubiectos omnes, conſtituimus, declaramus, & decer
nimus: ita ꝙ Archiepiſcopi, Epiſcopi, Prælati, Ordinarii locorum, eorumq; Vicarii, & Offi-
ciales, Locatenen. & Iudices, etiam à ſede prædicta deputati præfati, & alii quicunq;, etiam ra-
tione delicti contracti, vel rei de qua ageretur, vbicunq; committatur delictum, iniatur con-
tractus, aut res ipſa conſiſtat, nullam in eis, aut aliquem eorum, ac beneficia huiuſmodi, & in
illis deſeruientes Capellanoſq; familiares, & ſeruitores ſuos præſentes, & futuros, ac bona
prædicta, iuriſdictionē, correctionē, viſitationē, dominiū, ſuperioritatē, & poteſtatē exercere,
aut aliàs iniurias, & damna irrogare, ac excōis, aliaſq; ſententias, cenſuras, & pęnas proferre.
Nec exactores gabellarū pedagiorum decimarum, & onerum huiuſmodi, ad aliquam ſolutio-
nem eos coarctare, aut alii quicunque, cuiuſcunque eccleſiaſticę, vel mundanæ dignitatis,

status,gradus,conditionis, & præeminentiæ existant, illos super præmissis, & illorum vsu, ac possessione, seu quasi etiam ex quocunq; crimine, vel delicto, præterquam in nostram, & Ro. Ecclesiæ offensam, perpetrato, directe, vel indirecte, quouis quæsito colore, vel ingenio, molestare, aut aliàs quomodolibet impedire, quoquomodo præsumant, aut debeant, seu ẽt valeant, sed solum Referendarii, deseruientes, capellani, familiares, & seruitores præfati coram nobis, & sede prædicta dumtaxat, de iustitia respondere teneantur. Decernentes quoscunque processus, sententias, censuras, & pęnas ecclesiasticas, quos, & quas per Archiepiscopos, Episcopos, Prælatos, locorum ordinarios, illorumq; Vicarios, & Officiales, Locatenentes, & Iudices, etiam à sede prædicta delegatos, aut subdelegatos, ac alios prædictos, aut eorum aliquos, contra Referendarios, & alios infrascriptos, ac deseruientes, capellanos, familiares, & seruitores præfatos haberi, seu promulgari contigerit, & quæcunq; inde secuta, nulla, irrita, & inania, nulliusq; roboris, vel momenti fore, & esse. Cæterum Referendariis, & aliis prædictis, ac eorum singulis, vt literas gratiarum expectatiuarum, quum eis generaliter concedi contigerit, absque aliqua signatura desuper obtinenda, ad tres collationes per singulos eorũ eligendas, & totidem beneficia etiam cum creatione in canonicum quarumcunque trium cathedralium, etiam Metropolitañ. vel collegiatarum ecclesiarum, sub expectatione totidem inibi præbendarum, etiam maiorum & pinguiorum, ac dignitatum, personatuum, administrationum, & officiorum, etiam curatorum, & electiuorum, ac ferculorum, obligearum, addimentorum, præstimoniorum, seu præstimonialium portionum, aut simplicium beneficiorum, vnius, duorum, vel plurium cedentium, vel decedentium ipsarum ecclesiarum, canonicorum, seu alias in earum ciuitatibus, seu diocęsibus beneficiatorum, aut ad tria beneficia ecclesiastica, etiam si duo illorum cum cura, aut Decanatus, vel Archipresbyteratus rurales, seu Vicariæ, vel Capellaniæ perpetuæ, qui, vel quæ dignitates, etiam curatæ, extra tamen cathedrales ecclesias representetur, aut dignitates, vel personatus, seu singula eorum canonicatis, & præbenda, administratio, vel officium, etiam curatum, & electiuum in cathedralibus, etiam Metropolitan. vel collegiatis ecclesiis, aut vnum ex eis, cum cura, vel sine cura, cuiusuis ordinis regulare, etiam si Prioratus, Præpositura, Præpositatus, vel alia dignitas (non tamen conuentualis) personatus, administratio, vel officium, etiam curatum, & electiuum, non tamen claustrale, ac illud, vel vnum ex secularibus beneficiis huiusmodi, ex quauis causa dispositioni Apostolicæ specialiter, vel per Cancellariæ Apostolicæ regulas, aut aliàs ex quauis causa, etiam de necessitate exprimenda, præterq̃ ratione vacationis illius apud sedem prædictam, aut familiaritatis continuæ commensalitatis nostræ, aut alicuius ex S.R.E. Cardinalibus viuentibus, & in Ro. curia præsentibus, quorum consensus requiretur, generaliter reseruatum existant, quorum fructus, redditus, & prouentus Ducentorum ducatorum auri de Camera, secundum taxationem decimæ, valorem annuum non excedant. Sæcularia, videlicet, per ipsos in minoribus constitutos in titulum, regulare vero in commendam. Ac tam regulare, quàm sęcularia beneficia huiusmodi per præsules Referendarios in commendam retinenda, etiam extra nationem, in qua idioma non intelligunt, pro eis, & eorum quolibet, cum reseruationis, inhibitionis, & decreti, ac aliis clausulis opportunis expedire, ac in & sub illis comprehensorum quorumcunq;, cum cura, & sine cura, sæcularium & regularium cuiuscunq; qualitatis existentium beneficiorum ecclesiasticorũ assecutione. Quibuscunq; aliis, nullis prorsus (præterquam S.R.E. Cardinalibus) exceptis, omnino præferri pariter & anteferri possint & debeant. Et quæuis antelationum, prærogatiuæ, decreta, declarationes, suspensiones, & clausulæ, etiam derogatoriæ, quibuscunq; aliis concessæ, etiam si in eis caueretur expresse, quòd illis per alia priuilegia, literas, & indulta derogari, vel illorum effectus suspẽdi nõ possent, & in assecutione ꝑ eos faciẽda, singulis aliis ꝑsonis, ẽt similes, aut illis maiores ꝑrogatiuas ꝑ tpe prosequẽtibus, omnino possent, & deberent anteferri, quominus ipsi Referẽdarii in hmõi ꝑ eos faciẽda assecutione potiores existant, cuiq̃ suffragent, absq; tñ ꝑiudicio familiariũ continuorum cõmensaliũ nostrorum descriptorum, illorum videlicet, qui ꝑ tpe assumptionis nr̃æ ad summi Apostolatus apicem nr̃i familiares cõtinui cõmensales extiterunt, nec nõ xxxxx. aliorum post vltimũ ex supradictis antiquis familiaribus descriptis ãnotatorum. Ipsiq; Referendarii ad satisfaciendũ cõstitutioni de publicãdo acceptationibus, & prouisionibus, ac illis intimãdis possessoribus, seu eis ad iudiciũ euocãdis ꝑ tpe ędendi minime teneant̃, sed tm̃ nouã ꝓuisionẽ à die notitiæ vacationis illorum habere debeant, quę aliàs diligẽtias fieri necessarias

ac defectus suppleant, indulgemus. Et insuper cum singulis Referendariis, ac aliis prædictis, vt quæcunque quatuor curata, seu alias inuicem incompatibilia sæcularia, aut cum vno, vel duobus, aut tribus ex eis, seu absque illis, vnum cum cura, vel sine cura s. Benedicti, vel s. Augustini, aut cuiusuis alterius, etiam Cluniacen. Cistercien. Præmonstraten. vel Gradimonten. ordinis regulare, necnon quæcunque alia tria similia, vel dissimilia sub singulis tribus tectis quarumcunque trium ecclesiarum consistentia beneficia ecclesiastica, etiam si sub eisdem tectis consistentia, canonicatus, & præben. ac tam illa, quàm incompatibilia sæcularia, dignitates, personatus, administrationes, vel officia in cathedralibus, etiam Metropolitan. post pontificales maiores, seu collegiatis ecclesiis huiusmodi principales, aut tria ex ipsis incompatibilibus, sæcularibus beneficiis parochiales ecclesiæ, vel earum perpetuæ vicariæ, Regulare vero beneficia huiusmodi, prioratus, præpositura, præpositatus, dignitas, personatus, administratio, vel officium, seu talia mixtim fuerint. Et ad prioratum, præposituram, præpositatum, dignitates, personatus, administrationes, vel officia huiusmodi consueuerint, qui per electionem assumi, eisque cura immineat animarum, si eis aliàs canonice conferantur, aut eligantur, præsententur, vel aliàs assumantur ad illa, & instituantur in eis recipere. Et sæcularia in titulum, ac regulare in commendam sub eisdem tectis consistentia, videlicet, si singula illorum canonicatus, & præbendæ, aut totidem dignitates, personatus, administrationes, vel officia ad annum, à die habitæ per eos illorum pacificæ possessionis computandum duntaxat. Si vero alia fuerint, illa, ac incompatibilia sæcularia, necnon regulare beneficia huiusmodi, quoad vixerint, retinere. Illaque omnia simul, vel successiue, simpliciter, vel ex causa permutationis, quotiens eis placuerit, dimittere, & eidem commendæ cedere, ac loco dimissæ, vel dimissorũ aliud, vel alia, simile, vel dissimile, aut similia, vel dissimilia, beneficium, vel beneficia, ecclesiasticum, vel ecclesiastica, quatuor duntaxat curata, seu aliàs inuicem incompatibilia sæcularia, aut cum vno, vel duobus, seu tribus ex eis, aut absque eis, vnum cum cura, vel sine cura s. Benedicti, vel s. Augustini, aut cuiusuis alterius, etiam Cluniacen. Cistercien. Præmonstraten. vel Fontisebrandi ordinis regulare, necnon tria alia similia, vel dissimilia, sub singulis tribus tectis quarumcunque trium ecclesiarum consistentia similiter recipere. Et insimul sæcularia in titulum, ac regulare in cõmendam sub eisdem tectis consistentia, si illorum singula canonicatus, & præben. aut totidem dignitates, personatus, administrationes, vel officia ad annum, vt præmittitur, computandũ duntaxat. Si vero alia fuerint illa, ac incompatibilia sæcularia, necnõ regulare beneficia hmõi, dũmodo inter illa omnia, vltra quatuor incompatibilia & inter ipsa incõpatibilia sæcularia, plures q̃ tres parochiales ecclesiæ, vel earũ perpetuæ vicariæ. Ac post dictum annum, sub eisdem tectis consistentia, duo canonicatus, & præben. aut totidem dignitates, personatus, administrationes, vel officia, ac regulare beneficia huiusmodi dignitas conuentualis, seu officium claustrale existant, quoad vixerint, retinere, necnon debitis, & cõsuetis ipsius regularis beneficii, supportatis oneribus, de residuis illius fructibus, redditibus, & prouentibus, sicuti illud in titulum pro tempore obtinentes, de illis disponere, & ordinare potuerunt, seu etiam debuerunt. Alienatione tamen quorumcunque illius bonorum immobilium, & pretiosorum mobilium eis penitus interdicta, disponere, & ordinare, libere, & licite valeant. Quodque ratione quorumcunque beneficiorũ ecclesiasticorũ curatorum, seu aliàs sacros etiam presbyteratus, ordines, etiam de statuto, fundatione, consuetudine, priuilegio, vel aliàs requirentium, per eos, & eorum quemlibet, nunc, & pro tempore obtentorum, vsque ad septennium à fine anni à iure præfati computandum, ad aliquem ex dictis sacris, etiam presbyteratus, ordinibus se promoueri facere minime teneantur, nec id à quoquam inuiti compelli possint, dispensamus. Ipsosque Referendarios, & alios infrascriptos, & eorum singulos, omniũ Regnorum, Dominiorum, & Prouinciarum legitimos, & naturales. Ita quòd ipsi, vel procuratores sui illorum nomine in Regnis, Dominiis, & Prouinciis huiusmodi quæcunque, quotcunque, & qualiacunque beneficia ecclesiastica cum cura, & sine cura sæcularia, & quorumuis ordinum regularia, etiam, vt præfertur, qualificata, etiam vigore gratiarum expectatiuarum, specialiũ, vel generaliũ reseruationũ, illarumque collationũ, mutationũ, extensionũ, reualidationũ p nos, & successores nostros Ro. Pontifices pro tpe existẽtes & sedem pdictam eis cõcessarũ, & cõcedendarũ acceptare, ac de illis sibi prouideri facere. Et illa, ac si Regnorũ, Dñiorũ, & Prouinciarũ [illegible] orti [illegible], ac in illis nati essẽt, recipe, & retinere libere, & licite valeãt, creamus, cõstituimus, & deputam' ac eisdẽ Refer. & aliis infrascriptis, ac eorũ singulis vt quoad vixerit

in dicta Curia, vel aliquo beneficioꝝ ecclesiasticoꝝ, per eos pro tempore obtentoꝝ, aut si cõtigerit ipsos per nos, & Romanum Pontificem pro tempore existentem ad aliquem locũ destinare, in eo loco residendo, aut literarum studio (in loco vbi illud vigeat generale) insisteu do, omnes & singulos fructus, redditus, & prouẽtus quorumcunq; beneficioꝝ ecclesiasticoꝝ per eos in quibusuis ecclesiis, siue locis, nunc, & pro tempore obtentoꝝ, & obtinendorũ, etiã si canonicatus, & præbendæ, & aliàs, vt præfertur, qualificata fuerint, ac personalem residentiam ex statuto, fundatione, aut consuetudine requirant, etiam si fructus, redditus, & prouẽtus vnius beneficioꝝ huiusmodi, nonnisi in distributionibus quotidianis consistant, & aliorũ omnium cum ea integritate (quotidianis distributionibus quoad alia duntaxat exceptis) cum qua illos perciperent, si in eisdem ecclesiis, siue locis personaliter residerent, ac primam residentiam fecissent. Ac quoad vnum ex beneficiis huiusmodi, diuinis, & omnibus aliis actibus interessent, & ad residendũ interim in eisdem ecclesiis, siue locis, in quibus beneficia ipsa fuerint, minime teneantur, nec ad id à quoquam inuiti coarctari valeant, percipere. Ac residendo, vbi supra, eisdem beneficiis ecclesiasticis cum cura, & sine cura, secularibus & regularibus, quæ in eisdem ecclesiis, siue locis in titulum, vel commendam, vt præfertur, obtinent, & in posterum obtinebunt, per capellanos, seu vicarios idoneos, ad eorum nutum amouibiles, in diuinis deseruiri, & animarum cura exerceri, & quæcunq; ecclesiastica sacramenta ministrari facere libere & licite valeant, diocęsani loci, & cuiusuis alterius licentia super hoc minime requisita. Necnon vt aliquem idoneum presbyterum sęcularem, vel cuiusuis ordinis regularem in suum possint eligere confessorem, qui vita eis comite in casibus sedi prædictæ reseruatis, præterquam offensæ ecclesiasticæ libertatis, criminum hæresis, rebellionis, aut cõspirationis in personam, vel statum Ro. Pontificis, seu sedem prædictam, falsitatis literarum Apostolicarum, supplicationum, & cõmissionum, inuasionis, depredationis, occupationis, aut deuastationis terrarum, & maris, Ro. Ecclesiæ mediate, vel immediate subiectoꝝ, offensæ personalis in Episcopum, aut alium Prælatum, prohibitionis deuolutionis causarum ad Rom. Curiam delationis armorum, & aliorum prohibitorum ad partes infidelium, semel duntaxat in vita, in aliis vero quotiens fuerit opportunum, confessionibus eorum diligenter auditis, pro commissis, eis debitam absolutionem impendant, & iniungant penitentiam salutarem. Necnõ vota quæcunq; (vltramarino, visitationis liminum Apostoloꝝ Petri, & Pauli, ac S. Iacobi in Cõpostella, necnõ castitatis, & religionis votis duntaxat exceptis) in alia pietatis opera cõmutare valeat. Quodq; confessor, quem duxerit eligendum, omnium peccatoꝝ suoꝝ, de quibus corde contriti, & ore confessi fuerint, etiam semel in vita, & in mortis articulo, plenam remissionem eis in sinceritate fidei, vnitate dictæ Ro. Ecclesiæ, ac obedientia nostra, & successoꝝ nostroꝝ Ro. Pontificum canonice intrantium, persistentium, auctoritate Apostolica, concedere possit. Sic tamen, q idem confessor, de his, de quibus fuerit alteri satisfactio impẽdenda, eã illis per eos, si supesuixerint, vel per alios, si forsan tunc decesserint, faciendam, iniungant, quã ipsi, vel alii facere teneantur. Liceatq; eis habere altare portatile, super quo, in locis ad hoc cõgruentibus, & honestis, sine iuris alieni præiudicio, & quum qualitas negocium pro tempore ingruentium id exegerit, etiam antequam illucescat dies, circa tamen diurnã lucem. Et si forsan eos ad loca ecclesiastico interdicto, tam ordinaria, quàm Apostolica auctoritate supposita, eos declinare contigerit, in illis, clausis ianuis, non pulsatis campanis, & submissa voce, excõmunicatis, & interdictis exclusis, in sua, & familiarioꝝ suoꝝ domesticoꝝ, ac quatuor aliarũ personarum vtriusq; sexus, per eos, & quemlibet eorum eligendaꝝ præsentium (dummodo ipsi, & illi causam non dederint interdicto, aut eis vel illis contigerit specialiter interdici) possint per se ipsos, qui presbyteri fuerint, aut proprium, vel alium sacerdotem idoneum, missas & alia diuina officia celebrare, seu celebrari facere. Necnon tempore interdicti huiusmodi diuinis interesse, ac ecclesiastica sacramenta recipere, & ipsis dicto tempore decedẽtibus, eoꝝ corpora ecclesiasticæ, etiam cum funerali pompa, tradi possint sepulturæ. Necnon singulis Quadragesimalibus & aliis temporibus, & diebus stationũ basilicarum, & ecclesiarum almæ Vrbis, & extra muros eius, duas ecclesias, vel duo, aut tria altaria, vnius, vel diuersarum ecclesiarum, in locis, vbi ipsos, & eorum singulos pro tempore esse contigerit, pro ut singulos ꝓ tempore eligendos, seu eligenda, visitando, omnes, & singulas indulgentias, & peccatorum remissiones consequantur, quas consequerentur si eisdem temporibus, & diebus stationum basilicas, & ecclesias Vrbis hmõi, & extra muros eius ad id deputatas personaliter visitarent.

Ac eiſdem Quadrageſimalibus, & aliis temporibus, quibus eſus carnium, ouorum, caſei, & ac
lacticiniorum, de iure, vel conſuetudine eſt prohibitus, eiſdem ouis, caſeo, butiro, & aliis lacti
ciniis, ac de vtriuſq; medici conſilio, carnibus, abſque conſcientiæ ſcrupulo, vti, frui, & veſci.
Necnon etiam quoad vixerint, & quoties eis placuerit, per ſeipſos, aut cum vno, vel duobus
amicis, ſeu familiaribus ſuis, per eos pro tempore eligendis, horas canonicas diurnas, pariter
& nocturnas, ac alia diuina officia, ſecundum vſum, & morem dictæ Ro. Eccleſiæ dicere &
recitare, libere, & licite valeant, & ad alium vſum ſuper hoc obſeruandum minime teneātur,
nec id à quoquam, etiam ratione quorumcunq; beneficiorum eccleſiaſticorum per eos pro tempo
re obtentorum, inuiti compelli poſſint, etiam indulgemus. Et vlterius Referendariis, & aliis in-
fraſcriptis, ac eorum ſingulis, vt omnes, & ſingulos vtriuſq; ſexus parochianos parochialiū
eccleſiarum, & aliorum beneficiorum eccleſiaſticorum quorumcunq; per eos, & eorum ſingulos,
nunc, & pro tempore obtentorum, ad eos, confeſſionis audiendæ cauſa, pro tempore con-
fluentium, confeſſionibus illorum per eos diligenter audiris à quibuſuis eorū peccatis, crimini-
bus, exceſſibus, & delictis, in omnibus & ſingulis caſibus, in quibus ordinarii locorum de iure
vel conſuetudine abſoluere poſſint, quotiens oportunū fuerit, diocęſani loci & cuiuſuis alte-
rius licentia ſuper hoc minime requiſita abſoluere, & eis pro cōmiſſis pęnitentiam ſalutarem
iniungere. Necnon, vt de omnibus, & ſingulis bonis mobilibus, & ſemouentibus, ac immo-
bilibus vbilibet conſiſteñ. Necnon iuribus, & actionibus, quæ ad eos, & eorum quemlibet, etiā
Archiepiſcopos, vel Epiſcopos, etiam ratione ſuarum, quibus præeſſe digno ſcuntur, ac alia-
rum cathedralium eccleſiarum, etiam Metropolitañ. ad quas eos transferri cōtigerit, & aliorum
beneficiorum eccleſiaſticorum ſęcularium, & regulariū quoromcunq; obtentorum, & obtinendorū
quomodolibet pertinent, & pertinebunt, acquiſitis, & acquirendis, prout Auditores Curiæ
cauſarum Palatii Apoſtolici ex priuilegio Apoſtolico, eis per nonnullos Ro. Pontifices prę
deceſſores noſtros, & præſertim præfatum Iulium prædeceſſorem per eius literas, quas nos
vidiſſe, tenuiſſe, & legiſſe, etiam motu ſimili atteſtamur, etiam cum expreſſis clauſulis derogato
riarum derogatoriis conceſſo, vel aliàs diſponere, erogare, teſtari, codicillari, & conuertere
poſſint, tam in vita, quàm eorum vltima voluntate, aut alio quocunq; tempore, ac inter conſan-
guineos, & alias quaſcunq; perſonas, etiam non notas, & loca etiam causa mortis, aut dona-
tionis inter viuos. Necnō pro expenſis funerum, & remuneratione illorum, qui eis viuentibus
ſeruierint, diſponere, erogare, teſtari, codicillari, & ordinare, ac illa aliàs in pios, & quoſcunq;
alios licitos vſus, prout videbitur, expedire, conuertere, abſq; aliquo conſcientiæ ſcrupulo,
libere, & licite valeant. Et demum eis, & illorum ſingulis, beneficia eccleſiaſtica cum cura, & ſi-
ne cura, ſęcularia, & quorumuis ordinum regularia, quæ etiam ex quibuſuis conceſſionibus,
& diſpenſationibus Apoſtolicis in titulum, & commendam ac vt inuicem, seu aliis beneficiis
ad eorum vitam vnita obtinent, & in poſterum obtinebunt, ſimul vel ſucceſſiue, ſimpliciter, aut
pro alio, vel aliis ſimili, vel diſſimili, aut ſimilibus, vel diſſimilibus, beneficio, ſeu beneficiis, eccle
ſiaſtico, vel eccleſiaſticis, cum quibuſuis perſonis ſecum permutare volentibus, ex cauſa per-
mutationis huiuſmodi, in qua tamen nulla illicita pactio, ſiue ſimoniaca prauitas interueniat,
in ordinariorum locorum, aut canonicorum Metropolitañ. vel aliarum cathedralium eccleſiarū, ſeu
aliarum perſonarum in dignitate eccleſiaſtica conſtitutarum, ad id per eos, vel procuratores
ſuos legitimos eligendorum, ſeu eligendarum manibus extra Ro. Curiam pręfatam eiuſdem
Apoſtolicæ ſedis, ſeu cuiuſuis alterius licentia ſuper hoc minime requiſita, quotiens eis pla-
cuerit, reſignandi, & cōmendis cedendi, necnō vnionum huiuſmodi diſſolutioni conſentiē
dum. Ipſis ordinariis, canonicis, & perſonis in dignitate eccleſiaſtica cōſtitutis, reſignationes
ab eiſdem Referendariis, & aliis infraſcriptis, ſimpliciter, vel ex eadem cauſa, & ab ipſis com-
permutantibus perſonis, ex dicta cauſa duntaxat, & cōmendarum ceſſiones extra eandem Cu
riam recipiendi, & admittendi, vnioneſq; huiuſmodi diſſoluendi. Necnon ea, quæ ipſi Refe
rendarii, & alii infraſcripti ſimpliciter reſignauerint, ſeu quorum cōmendis ceſſerint, aut vnio
num diſſolutioni cōſenſerint, idoneæ, vel idoneis ad id per eos, ſeu procuratores prædictos
nominandis, etiam quæcunq;, quotcunq;, & qualiacunq; beneficia eccleſiaſtica obtinentibus
& expectantibus, & quæ ex eadem cauſa ſecum permutantibus perſonis. Quæ vero ipſæ cō-
permutantes perſonæ reſignauerint, beneficia huiuſmodi, etiam ſi (vt præfertur) qualificata,
& per vos pro tempore obtenta, ex perſonis ipſorum Referendariorum, & aliorum infraſcriptorum
vel quauis alia cauſa diſpoſitioni Apoſtolicæ generaliter reſeruata, ſeu ex generali reſerua-

tione Apostolica affecti fuerint (dummodo prioratus, vel alia dignitas conuentualis, aut in Metropolitañ. vel aliis cathedralibus post pontificales maiores, seu collegiatis ecclesiis huiusmodi principales, ac compermutantium personarum similem facultatem non habentium beneficia huiusmodi dispositioni Apostolicæ generaliter reseruata, seu affecta non existant) eisdem Referendariis, & aliis infrascriptis, per eos quoad vixerint, iuxta tenorem dispensationum eis pro tempore concessarum in titulum, vel cõmendam tenēdā, conferendi, & de illis etiam prouidendi, omniaq; & singula alia in præmissis, & circa ea necessaria, seu quomodolibet opportuna faciendi, & exequendi, etiam si dicti Referendarii beneficiorum huiusmodi possessionem per quatuor menses non obtinuerint, aut illam nondum assecuti fuerint, plenā & liberam facultatem concedimus. Decernentes semel admissum, & receptum in Referendarium, hactenus, & in futurum semper Referendarium existere, ac eius officium quoad vixerit durare, & priuilegiis aliis Referendariis concessis pro tempore gaudere, & inter illos primo quandocunq; admissum, cęteris quacunq;, etiam pontificali dignitate fungentibus, in officio Referendariatus huiusmodi præferri. Sicq; pro præmissorum omnium validitate, efficacia, & obseruatione, per quoscunq; iudices, & cõmissarios, etiam causarum Palatii huiusmodi Auditores, sublata eis, & eorum cuilibet, quauis aliter sententiandi, iudicandi, interpretandi facultate, sententiari, iudicari, interpretari, & diffiniri debere, necnon irritum & inane quicquid desuper per quoscunq; quauis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quo circa venerabilibus fratribus nostris Archiepiscopo Sipontiñ. & Episcopo Nuscañ. ac dilecto filio vicario venerabilis fratris nostri Archiepiscopi Mediolanēsi. in spiritualibus generali, tenore præsentium cõmittimus & mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut vnus eorum, per se, vel alium seu alios, præsentes literas, & in eis contenta quæcunq;, vbi, & quando opus fuerit, ac quoties pro parte Referendariorum, & aliorum infrascriptorū prædictorū desuper fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisq; in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant, auctoritate nostra, præsentes literas, & in eis contenta quæcunq; firmiter obseruari, ac per Referendarios, & alios infrascriptos, necnon singulos alios, quos ipsę præsentes literæ concernunt, illi omnibus pacifice gaudere. Ac fructus, redditus, & prouentus prædictos eisdem Referendariis, & aliis infrascriptis, iuxta huiusmodi nostræ concessionis de illis in absentia percipiēdis, continentiā, & tenorē integre ministrari. Nō permittētes eos per Archiepiscopos, Episcopos, Prælatos, Ordinarios, Vicarios, Officiales, Locatenētes, Iudices, & Exactores præfatos, ac dilectos filios ecclesiarum prædictarū Capitula, seu quoscunq; alios, quacunq; auctoritate fungentes contra præmissa, vel eorum aliquod, aut præsentium tenorem quomodolibet molestari, inquietari, perturbari, aut ad residendum in eisdem ecclesiis, siue locis compelli. Contradictores, molestatores quoslibet & rebelles per censuras, & pęnas ecclesiasticas, & alia opportuna iuris remedia, appellatione postposita, compescendo, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii sęcularis. Non obstan. si dicti Referendarii, & alii infrascripti, in eisdem ecclesiis primam residentiam nō fecerint personalem cōsuetam, & aliis præmissis, ac super idiomate, etiam quoad parochialem ecclesiam, & quibusuis etiam per nos, & sedem prædictam, etiam de beneficiis generaliter reseruatis, vigore gratiarū expectatiuarum non acceptandis, etiam illa, quæ x x v mensis Februarii, Pontificatus nostri Anno Quinto publicata existit, ac de acceptationibus, & prouisionibus publicandis, & illorū possessoribus intimandis, seu possessores ipsos ad iudicium euocandis, & alias in contrarium hactenus æditis, & in posterum ædendis. Necnon de certo ipsorum notariorum numero, ēt si ad illum nondum deuentum sit, cui per hoc alias non intendimus derogare. Ac anterioris & vltimo celebrati Lateraneñ. ac generalis Conciliorum, necnon re. me. Innocentii I I I I. contra exemptos, Quæ volentes, ac Sixti etiam I I I I, & Innocentii VIII, Quæ sicut bonus pastor, incipiunt. Et quibus disponitur, ꝙ nullus vigore facultatum, per sedem prædictam concessarum aliqua beneficia resignare possit, nisi illorum pacificam possessionem per quatuor menses habuerint, & nihilominus beneficia ipsa in odium resignantium vacare censeātur eo ipso, necnon beneficii vni, per quam concessiones de fructibus in absentia percipiendis, sine præfinitione temporis fieri prohibentur. Ac Alexandri VI Ro. Pontificum prædecessorum nostrorū, per quam tertiā pars omnium bonorum, de quibus per quoscunq; prælatos vigore quarumcunq; facultatum eis concessarum, testari, vel alias disponi contingeret, Cameræ Apostolicæ pro illius necessitatibus applicatur. Cęterasq; facultates, indulta, & cō

cessiones, testandi, & ordinandi, seu aliàs disponendi, de quibusuis bonis in genere, vel in specie, ac de certa summa tunc expressa, quibusuis personis ecclesiasticis, etiam Prælatis, cum quibusuis derogatoriarum derogatoriis, aliisq; efficacioribus clausulis, irritantibusq;, & aliis decretis concessa, pro tempore forsan reuocantibus. Necnon eiusdem Bonifacii de vna, & Concilii generalis de duabus dietis (dummodo vltra tres dietas aliquis auctoritate præsentiū non trahatur) & quibusuis aliis apostolicis, necnon in prouincialibus, & synodalibus Conciliis æditis generalibus, vel specialibus constitutionibus, & ordinationibus, ac quibusuis de beneficiis ipsorum Referendariorum, & aliorum infrascriptorum, per nos, & sedem prædictam pro tempore factis reseruationibus generalibus, vel specialibus, ac legibus imperialibus & ecclesiarum, in quibus sæcularia, etiam incompatibilia, & sub eisdem tectis consistentia, necnon monasteriorum, seu aliorum regularium locorum, in quibus regularia beneficia huiusmodi forsan fuerint, seu à quibus ipsa regularia beneficia dependere contigerit, & ordinū quorum illa extiterint. Ac locorum etiam, in quibus ipsi legitimandi fuerint, etiam municipalibus, necnon vniuersitatum prædictarum statutis, & consuetudinibus, ac reformationibus etiam de non naturalibus, & bastardis non legitimandis, nisi de consensu legitimorum, & naturalium disponentibus, etiam iuramento confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, etiam si de illis seruandis, & non impetrandis literis apostolicis contra ea, & literis ipsis etiam ab alio, vel aliis impetratis, aut aliàs quouismodo concessis, non vtendo, ipsi Referendarii, & alii infrascripti prestiterint hactenus, & in posterum eos præstare contigerit iuramentum, necnon quibusuis priuilegiis, & indultis Apostolicis, generalibus, vel specialibus, illis respectiue, ac Archiepiscopis, Episcopis, Prælatis, Ordinariis, Vicariis, Officialibus, Locatenentibus, & iudicibus, ac Exactoribus præfatis, & quibusuis aliis personis sæcularibus & regularibus, cuiuscunq; dignitatis, status, gradus, ordinis, & conditionis, vel præeminentiæ extiterint, & eorum collegiis, ac prædictis ordinibus, sub quibuscunq; tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisq; efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus, & aliis decretis per quoscunq; Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac forsan per nos, & sedem præfatam, etiam ad instantiam, seu intuitu Imperatoris, Regum, Ducum, aut aliorum Principum, aut etiam motu, & scientia similibus, seu etiam consistorialiter, ac ex quibusuis causis, etiam iteratis vicibus, etiam contra extraneos, & non naturales Regnorum, Dominioꝝ, & Prouinciarum prædictorum, super exactione gabellarum, pedagioꝝ, decimarum, & onerum huiusmodi, & aliàs quomodolibet concessis, approbatis, & innouatis, ac in posterum concedendis approbandis, & innouandis, etiam ꝙ beneficia eorundem Regnoꝝ, Dominioꝝ, Prouinciarum, & ecclesiarum, per extraneos, ac non nisi per certas personas de nobili, seu alio genere procreatos, aut in Theologia Magistros, seu in vtroq; vel altero iurium Doctores, aut aliàs quomodolibet qualificatas, etiam prætextu quarumcunq; gratiarum expectatiuarum, aut specialium, vel generalium reseruationum accepta ri, ac illa, nisi naturalibus Regnoꝝ, Dominioꝝ, & Prouinciarum, aut (vt præfertur) & aliàs quomodolibet qualificatis huiusmodi, ipsorumq;, & ecclesiarum, ac ordinum, beneficia conferri, & cōmendari non possint, & de illis aliàs, ac aliter, etiam per sedem prædictam pro tempore factæ collationes, cōmendę, & alię dispositiones, nullæ sint, disponentibus. Quibus omnibus, & eorum singulis, etiam si de illis, eorūq; totis tenoribus, specialis, specifica, plena, indiuidua, & expressa mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua exquisita forma ad hoc seruanda foret, illorum omnium, & singuloꝝ tenores, ac si de verbo ad verbum, nihil pęnitus omisso, ac forma in illis tradita & obseruata, inserti forent, præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter, & expresse derogamus. Quodq; Referendarii, & alii præfati iuxta illa qualificati non existant, contrariis quibuscunq;. Aut si eisdem Ordinariis à dicta sit sede indultum, vel in posterum indulgeri contingat, ꝙ Canonicos, Rectores, & personas ecclesiasticas, suarum Ciuitatum, & diocęsum, etiam in dignitatibus, personatibus, administrationibus, vel officiis constitutas, per subtractionem prouentuum beneficiorum suorum ecclesiasticoꝝ, aut aliàs compellere valeant ad residendum personaliter in eisdem, seu si Ordinariis, & Capitulis præfatis, vel quibusuis aliis communiter, vel diuisim ab eadem sit sede concessum vel in posterū concedi contingat, quòd Canonicis, Rectoribus, & personis ecclesiarum, siue locorum eorumdem, etiam in dignitatibus, personatibus, administrationibus, vel officiis constitutis, & in illis non resi-

dentibus, vel qui in eis primam non fecerint residentiam personalem consuetam, fructus, redditus, prouentus, & distributiones quotidianas beneficiorum suorum ecclesiasticorum in absentia sua ministrare minime teneantur, & ad id compelli, aut illis. Necnon Archiepiscopis, Episcopis, Prælatis, Ordinariis, Vicariis, Officialibus, Locatenen. & Iudicibus, ac Exactoribus præfatis, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, & quibuslibet aliis priuilegiis, indulgentiis, & literis Apostolicis generalibus, vel specialibus quorumcunque tenorum existant, per quæ præsentibus non expressa, vel totaliter non inserta, effectus eorum impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de quibus, quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in nostris literis mentio specialis. Volumus autem quod incompatibilia sæcularia, & sub eisdem tectis consistentia, ac sacros ordines requirentia, & alia sæcularia, necnon regulare beneficia huiusmodi, debitis propterea non fraudetur obsequiis, & animarum cura in eis, quibus illa imminebit nullatenus negligatur, sed in eis quorum fructus huiusmodi ipsos Referendarios, & alios infrascriptos, in absentia percipere contingeret, per bonos, & sufficientes vicarios, quibus de ipsorum beneficiorum prouentibus necessaria congrue ministrentur, & diligenter exerceatur, & reseruiatur inibi laudabiliter in diuinis. Ac sub eidem tectis consistentium consueta, & regularis beneficiorum prædictorum antedicta onera congrue supportentur. Ac quod ipsi Referendarii, & alii infrascripti, infra dictum annum, duo ex tribus præbēdis, aut totidem dignitatibus, personatibus, administrationibus, vel officiis sub eisdem tectis consistentibus, quæ maluerint, pro aliis beneficiis cū retentis canonicatibus permutare, alioquin illa duo, quæ primo assecutus fueris, extunc dicto anno elapso vacare decernimus, dimittere omnino teneantur. Et ne (quod absit) Referendarii ipsi propter huiusmodi gratiam vel concessionem eligendi confessorem, reddantur procliuiores ad illicita in posterum committenda, etiam volumus, quod si a synceritate fidei, vnitate dictæ Ro. Ecclesiæ, ac obedientia, & deuotione nostra, vel successorum nostrorum canonice intrantium destiterint, aut ex confidentia eiusdem concessionis, vel remissionis, aliqua forsan commiserint, concessio, & remissio prædictæ, & quoad illas duntaxat, præsentes literæ eis nullatenus suffragētur, Quodque indulto celebrañ. seu celebrari faciendi ante diem, parce vtantur, quia cum in altaris ministerio immoletur dominus noster Iesus Christus Dei filius, qui candor est lucis æternæ, cōgruit hoc non noctis tenebris fieri, sed in luce. Ac quod dum eosdem Referendarios diuinis officiis in aliquibus ecclesiis contigerit interesse, illum morem, qui in eisdem ecclesiis obseruabitur circa huiusmodi horas canonicas dicendas studeant obseruare. Necnon, vt in eorundem ecclesiasticorum dispositione bonorum iuxta quantitatem residui erga ecclesias a quibus eadem perceperint, se liberales exhibeant, prout conscientia eis dictauerit, & animarum suarum saluti viderint expedire. Quodque si singulorum beneficiorum prædictorum simpliciter resignandorum, seu quorum commendis dicti Referendarii, & alii infrascripti cesserint, aut dissolutioni vnionum consenserint, fructus, redditus, & prouentus xxiiii. florenorum auri de Camera, secundum cōmunem æstimationem, valorem annuum excedant, conferentes, & illi quibus cōferentur, & si ex dicta causa resignationis huiusmodi fiant, ac suorum, & eis ex eadem causa collatorum beneficiorum huiusmodi, fructus, redditus, & prouentus inæquales maioris valoris fuerint, etiam si ipsa æqualitas xxiiii. flor. similes, secundum æstimationem prædictam nō trascendat, similiter conferentes, prædicti, & illi, quibus beneficia maioris valoris huiusmodi collati fuerint, de nominibus, & cognominibus personarum, & beneficiorum eorundem, ac diebus factarum collationum huiusmodi, gentes Cameræ Apostolicæ, aut Collectores, vel Subcollectores fructuum, & prouentuum eidem Cameræ debitorum in partibus illis pro tēpore deputatos, infra vniuersi citra, & tres menses, si vltra montes collationes ipsæ factæ fuerint, iuxta Sixti IIII. & Innocentii etiam IIII. prædictorum super hoc æditas literas certificare procurēt. Alioquin beneficia ipsa sic collata vacare censeantur eo ipso. Verum quia difficile foret præsentes literas ad singula, in quibus de eis fides forsan facienda foret, loca deferre, similiter volumus, & eadem auctoritate decernimus, quod ipsarum transumptis manu notarii publici subscriptis, & sigillo alicuius curiæ ecclesiasticæ, seu personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ, munitis: eadem prorsus fides in iudicio & alibi, vbi opus fuerit, adhibeatur, quæ adhiberetur eisdem præsentibus si forent exhibitæ vel ostensæ. Forma autem iuramenti, quod Notarii, Tabelliones, & Iudices per dictos Referendarios creandi præstabunt, talis est

Ego N. ab hac hora inantea fidelis,& obediens ero beato Petro,& S.R.E.& D.N.D. Paulo Papæ III suisq; successoribus canonice intrantibus,non ero in consilio cum alio,cõsensu, vel facto,vt vitam perdant,aut membrum,seu capiantur mala captione. Consiliũ vero quod mihi per se, aut literas, seu nuncium manifestabunt, & ad eorum damnum scienter, nemini pandam. Si vero aliquid ad mei notitiam peruenire contingat,quod in periculum Ro.Pontificis,aut Ecclesiæ Romanæ vergeret, seu graue damnum, illud pro posse impediam, & si hæc impedire non potero,procurabo bona fide id ad notitiam Domini nostri Papæ perferre,Papatum Romanum,& regalia s.Petri,ac iura ipsius Ecclesiæ,si qua eidem Ecclesiæ in ciuitate,vel terra,de qua sum oriundus,habeat, adiutor, eis ero ad defendendum, & recuperandum contra omnes homines, Tabellionatus officium fideliter exercebo. Contractus in quibus exigitur consensus partium,fideliter faciam,nil addendo,vel minuendo sine voluntate partium,quod substantiam immutet. Vero in conficiendo aliquod instrumentum vnius solius partis si sit requirenda voluntas, hoc ipsum faciam, instrumentum non conficiam, de aliquo contractu in quo sciam interuenire vim,vel fraudem,contractus in protocollum redigam,& postquam redegero malitiose non deferam,citra voluntatem illorum,quorum est cõtractus,super eo conficiam publicum instrumentum,ac solito meo iusto & consueto salario, sic me Deus adiuuet,& hæc sancta Dei euangelia. Nomina vero Referendariorum,& aliorum prædictorum sunt hæc,quæ sequuntur. Cæsar Episcopus Comeñ. Thomas Episcopus Feltreñ. Christophorus de Spiritibus Episcopus Ceseñ. Petrus Lambertus Episcopus Casertañ Thomas de Prato Episcopus Vasioneñ. Nicolaus Ardinghellus Florentinus, Io. Baptista Cicada Auditor Cameræ Apostolicæ, Marcellus de Crescentiis Episcopus Marsicañ. Raynaldus Petrucius Auditor Rotæ,Vincentius de Durantibus Episcopus Termularum, Philippus Archintus Episcopus S. Sepulchri, Vuorsius Episcopus Aqueñ. Io. Paulus Tholomeus Auditor Rotæ,Ioãnes Moedanus Auditor Rotæ,Ludouicus Gomes Episcopus Sarneñ. Baldus Faratinus Episcopus Lipareñ. Vincentius Carosius Auditor officii cõtradictarum Paulus Draco Ro. Franciscus de Racanata Abbreuiator de maiori,Antonius Triultius Episcopus Tholoneñ,Ludouicus Simoneta Episcopus Pisaureñ. Io. Paulus de Tisis Episcopi Acerrarum, Bernardus del Bene corrector officii poenitentiariæ,Andreas de Bobus Abbreuiator de maiori,Martinus Lupi,Franciscus Bachodi Notarii Rotæ, Nicolaus Vnceius canonicus Tulleñ. Maualdus Agnauus substitutus signaturæ. Volumus autem quod ii ex prænominatis qui ex aliqua causa priuilegio extrahendi gratis(vt præmittitur)vinum ex Ripa,& Ripetibus vtuntur indulto, vigore præsentium eis super extractione sex segetum vini cõcesso vti non debeant neque possint. Datum Romæ apud S. Marcum sub annulo Piscatoris, die XXX Iulii, M D X L Pont. nostri Anno Sexto.

De faciendo Deposito in causis appellationum,& de citando Fisco, ad commissiones signandas.

PAVLVS PAPA III.

AD perpetuam rei memoriam. Cum (sicut ex plurimorum fidedignorum relatione accepimus) nonnulli ciuitatum,terrarum,ac locorum S. R. E. mediate & immediate subiectorum,& præsertim prouinciæ nostræ Romandiolæ,ad euitãdum seu differendum poenarum condemnationes & solutiones, ad appellationes plerumque, etiam friuolas recurrant, causasq; appellationum huiusmodi coram diuersis iudicibus ordinariis & delegatis, etiam in Romana cu. per diuersa rescripta a nobis,vel signatura nostra iustitiæ extorta introduci procurent,contra formam diuersarum constitutionum plurimorum Romanorum Pontificum, & præsertim Iulii II Leonis X & Clementis VII prædecessorum nostrorum,quibus inter alia cautum fuit, quod appellationes in causis condemnationum, & Fiscalibus,nisi facto deposito poenæ,ad quam appellans foret condemnatus,admitti non possent,sed ad pęnæ huiusmodi exactionem procedi deberet, prout latius in constitutionibus huiusmodi,quarum tenores præsentibus pro sufficienter expressos haberi volumus,continetur. Nos prædecessorũ nostrorum prædictorum vestigiis inhærendo, indemnitati Cameræ Apost. in quantum possumus,prouidere cupientes, Motu proprio & ex certa scientia,constitutiones prædictas, & in eis contenta quæcunq; tenore præsentium confirmamus & approbamus: illasq; in quantum opus sit,innouamus: Et nihilominus Motu,scientia,& potestate similibus,de nouo statuimus & ordinamus per præsentes,quod nullæ appellationes & prouocationes in causis criminali

bus,seu mixtis,ac Fiscum & Cameram Apostolicam quomodolibet concernentibus, non facto deposito pœnæ,in qua delinquentes, aut illi qui pro delinquentibus ipsis fideiussissent,vel ex contractu quoquomodo condemnandi venirent, aut hactenus condemnati fuissent,recipi,& admitti possint, sed appellationes & prouocationes huiusmodi , tam hactenus in causis huiusmodi interpositas, quam in futurum interponendas , ac appellantes ipsos reiici debere : illasq; ac quæcunque rescripta, & commissiones similiũ causarum, ad cuiusuis instantiam,per quemcunq; ad cõmissiones signaturæ iustitiæ signandas deputatum,etiam per nos,& successores nostros Ro Pontifices hactenus signatas,& in futurum signandas,non facto dicto deposito, nullius fore & esse roboris vel momenti, sed illis non obstantibus,ad vlteriora,in causis ipsis,vsque ad pœnarum dictarum effectualem exactionem, procedi debere,prout procedi mandamus per præsentes . Et insuper, nullæ commissiones, Fiscum, & Cam. Apostolicam quõlibet concernentes, per quemcunq; a nobis,& sede Apost. ad commissiones,in signatura iustitiæ signandas,vt præfertur, deputatum,nec etiam per nos, & successores nostros prædictos signari possint,nisi Fisci,& Cameræ præfatæ procuratore & Thesaurario prouinciæ,de cuius etiam interesse ageretur, si in Ro· Curia præsens fuerit, citatis, & aliter signatis, nullius sint roboris vel momenti. Et ita per quoscunq; iudices, etiam sedis Apostolicæ, ac de latere Legatos,Vicelegatos,Præsidentes, Gubernatores,& quosuis alios,iudicari, & diffiniri debere, sublata eis, & eorum cuilibet aliter iudicandi,& diffiniendi facultate . irritũq; & inane,quicqd contra præsentium tenorem contigerit attentari . Mandantes dilectis filiis Camerario, Thesaurario,Præsidentibusq; & Clericis Cameræ Apost.quatenus præmissa,tam in dicta prouincia,q̃ aliis ciuitatibus,terris,locis S. R. E. mediate vel immediate subiectis, ac alma Vrbe nostra inuiolabiliter obseruari mandent & faciant.Contradictores quoslibet & rebelles,per cẽsuras ecclesiasticas,& alias ẽt pecuniarias et priuatorias pœnas , de quibus eis videbit. auctoritate nostra appellatione postposita cõpescẽd.inuocato,si opus fuerit,auxilio brachii sęcularis,nõ obstantibus omnibus & singulis supradictis,ac priuilegiis quoque & indultis,cõstitutionibus, & ordinationibus Apostolicis,etiam rescriptis, cõmissionibus,etiam manu nostra,contra pręmissorum tenorem signatis : Cæterisq; contrariis quibuscunq; . Volumus autem q̃ præsentium copiis,manu alicuius notarii publici subscriptis,& sigillo alicuius personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur,si forent exhibitæ vel ostensæ . Dat. in nostra Ciuitate Vrbeuetana, sub annulo Piscatoris, Die XIII Septembris M D X L. Pontificatus nostri Anno Sexto.

Extractum ex libris Ca. Apostolicæ, videlicet libro I I diuersorum D. Papæ I I I fol. 72. et concordat C.de S.Seuerino. Præsens copia auscultata fuit cum originali producto in causa Barchinonen. excessuum pro Fisco contra D. Antonium Pintor, sub die IX Augusti. M D X L I I I, et concordat, et in fidem etc. die VI Februarii M D X L I I I I.

De auctoritate liberandi,,& extinguendi census, & canones ecclesiarum, ac feudos terrarum Cameræ Apost. cum recompensa.

PAVLVS Episcopus seruus seruorum Dei.Ad perpetuam rei memoriam. In sacra beati Petri sede cum plenitudine potestatis, meritis licet imparibus, diuina dispositione locati, ad ea (vt debemus) libenter intendimus, per quæ orthodoxæ fidei defensioni,ac Reipublicę Christianæ statui valeat salubriter prouideri . Sane vniuerso orbi notum esse credimus immanissimum Turcharum tyramnum,post innumerabiles per eius antecessores christiano nomini in diuersis mundi partibus clades illatas, multaq; regna & dominia eius ditioni adiecta nouissime tempore nostri Pontificatus,Regnum Neapolitanum pluribus illis locis prædatis inuasisse, & notabilia damna , tam in locorum deuastatione , q̃ in personarum asportatione fecisse, longe etiam plura facturus, nisi charissimi in Christo filii Caroli Rom. Imperatoris semper Augusti, & dicti Regni Regis pietas,virtus, & strenuitas qui ad hoc non sine maximis expensis potentem classem parauerat obstitisset, præmissisq; non contentum, ciuitatẽ Castri noui, christianis illam acriter defendentibus immaniter trucidatis expugnasse:quæ & si potius vindicanda q̃ cum Christianitatis ignominiæ,& damni renouatione recensenda forent, tamen non possumus non ea dolenter referre, propter euidens periculum,quod Reipublicæ prædictæ ex nouis belli apparatibus per dictum tyramnum ad penetrandam Pannoniam ad

præsens

presens tumultuantem, & fines Germaniæ, ac Italiam, ad quam idem tyrannus putans inde
facile quod reliquum est Christianitatis in suam potestatem redigere, insatiabili siti anhelat
inuadendum & occupandum terra mariq; nouiter instructis cernimus imminere. Et cum
periculo huiusmodi quod indies maiores vires habiturum dubitatur ex hiis quæ in plutibus
Christianitatis partibus circa veram religionem innouata sunt, & innouantur occurrere om
nino intendamus. Considerantes ad præmissa magna esse opus impensa, & q de Christiano
rum Principum subsidio, non quantum res ipsa expostulat nobis promittere valemus, prop
ter bella & calamitates, quibus temporibus præteritis affecti fuerunt: quodq; vires nostræ ex
alienationibus rerum & bonorum S. R. E. per Rom Pontifices prædecessores nostros fa-
ctis, & magnis expensarum profluuiis, quæ pro nonnullis Apost. sedis necessitatibus pluries
nos subire oportuit, tenuissimæ sunt, cogitauimus pecunias modis omnibus, qui nobis pos-
sibile sint exquirere, vt illarum auxilio truculentam rabiem dicti tyranni retundere, ac aliis
Christianæ fidei necessitatibus prouidere valeamus. Habita igitur cum venerabilibus fratri-
bus nostris eiusdem Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus in consistorio nostro secreto discus-
sione & deliberatione matura de ipsorum fratrum consilio, & vnanimi assensu, ex certa no-
stra scientia, ac de apostolicæ potestatis plenitudine, quamplurimorum Romanorum Pon
tificum etiam prædecessorum nostrorum, qui similibus vel aliis tunc vrgentibus necessitati-
bus, nonnulla bona ecclesiastica vendiderunt vestigiis inhærentes, Dilectis filiis Guidoni
Ascanio Sfortia S. Eustachii Diac. Card. Camerario, & Hieronymo Ricenati de Capite
ferreo Thesaurario nostris, quos ad hæc commissarios & exequutores nostros facimus ac
deputamus, q per se vel alium, seu alios de eorum mandato, quoscunque canones, responsio
nes, & recognitiones, & census perpetuos, vel temporales quibusuis nominibus nuncupen-
tur, & ad quascunq; summas ascendant sub quibusuis caducitatis, & aliis pactis, & conuentio
nibus, ac obligationibus, necnon modis & formis constitutos, quæ in extinctionibus, ac libe
rationibus infrascriptis specificari volumus, super quibusuis casalibus, vineis, domibus, posses
sionibus, prædiis, tenimentis, & aliis bonis immobilibus cuiuscunq; qualitatis, valoris, estima
tionis, etiam speciali nota dignis existẽtibus Cameræ Apostolicæ, & Rom. ac quarumcunq;
ecclesiarum etiam cathedralium, & Metropolitañ. ac Patriarchalium, ac basilicarum, necnon
monasteriorum congregationum ordinum, ac aliorum religiosoꝝ & piorum locorum, etiã
quantumcunq; priuilegiatorum, & exemptorum, ac habentium q in generali, ac etiam spe-
ciali, & indiuidua expressione, nisi certis modis & formis seruatis non veniant, nec compre-
hendantur in Vrbe prædicta, & extra illius muros, necnon quibusuis ciuitatibus, terris, & lo
cis temporali dominio dictæ Ro. Ecclesiæ existentibus consistentium (monasteriis monialiũ
ac hospitalibus hospitalitatem seruantibus, & locis hospitalis S. Ioannis Hierosolymitañ. dun
taxat exceptis) feudi emphyteosis, liuelli, census, canonis, responsionis, locationis, & cuiusuis
alterius contractus, vel cõcessionis, iure, causa, occasione, vel aliàs quomodolibet p quoscũq;
etiam episcopali, vel alia maiori ecclesiastica vel mundana dignitate & excellẽt. præditos sol
uendos, seu debitos pro pretio, seu pretiis, quod seu quæ Camerarius, & Thesaurarius nostri
præfati repererint sine aliqua causæ cognitione, ac vllis tractatibus, nullisue solemnitatibus
desuper habitis & seruatis, ac sine requisitione & consensu eorum, qui de iure vel aliàs requiri
& consentire deberent, extinguere & casalia, vineas, domos, possessiones, prædia, tenimenta,
& alia bona prædicta, illorumq; feudatarios, emphyteotas, censuarios, liuellarios, locata-
rios, conductores, ac vtiles dominos a censuum, canonum, responsionum, & recognitio-
num huiusmodi in pecunia numerata, vel alia specie debitorum præstatione perpetuo affran
care & liberare, illisq; de nouo casalia, & alia bona prædicta infeudare, locare, & concedere
recompensa tamen Cameræ, ecclesiis, monasteriis, ordinibus, congregationibus, & locis,
ac aliis prædictis, quorum census, canones, responsiones, recognitiones, & alia iura hu-
iusmodi extinguentur pro concurrenti redditus annui quantitate assignata. Ita tamen quod
paribus conditionibus conductores, & alii, quibus aliàs per extinctionem huiusmodi præ
iudicaretur quibuscunque aliis præferantur: Necnon quæcunque instrumenta & scrip-
turas, ac alia desuper necessaria, & opportuna facere, & exequi libere & licite possint,
& valeant, plenam, & liberam licentiam, facultatem, & auctoritatem concedimus. De-
cernentes extinctiones, affrancationes, liberationes, inuestituras, concessiones, & alia per

dictos Camerariũ, & Thesaurariũ desup ficñda, & exequẽda ppetuæ firmitatis robur obtinere ac feudatarios, & viles dominos, ac alios præfatos, eorumq; hæredes, & successores, ac alios quorum interest, vel interesse poterit, modo aliquo contra tenorem præsentiũ desuper molestari, impediri, vel inquietari non posse, sed illos, & casalia, vineas, domos, possessiones, bona, & iura huiusmodi franca, libera, & allodialia fore, & esse, ac ecclesias, monasteria, ordines, congregationes, & loca prædicta, eorumq; Præsules, & Rectores nunc & pro tempore existentes vllo vnquam tempore præmissis se opponere, aut ab illis reclamare, vel beneficiũ restitutionis in integrum sub læsionis, vel alio quocunq; prætextu petere, vel impetrato vti nõ posse neque debere. Sicq; per quoscunq; tam apostolica & ordinaria quàm delegata & mixta auctoritate fungentes iudices & personas, etiam præfatæ Rom. Eccl. Cardinales vbique iudicari, cognosci, ac decidi debere, sublata eis & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, cognoscendi ac decidendi facultate, necnon irritum & inane quicquid secus super his a quoq̃ quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Et nihilominus vniuersis, & singulis Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Prioribus, ac in dignitate ecclesiastica constitutis personis, eorumq; Vicariis & officialibus, necnon Canonicis Metropolitañ. & aliarum cathedralium ecclesiarum vbilibet constitutis, per apostolica scripta mandamus quatenus eorum quilibet auctoritate nostra faciat extinctiones, affrancationes, liberationes, & alia vigore præsentium fienda, ac easdem præsentes literas, & in eis contenta quæcunque plenum effectum sortiri, ac ab omnibus inuiolabiliter obseruari, illisq; ac bonis, affrancatis, & liberatis huiusmodi viles dominos, & possessores, ac omnes & singulos quos quomodolibet concernunt, eorumq; hæredes, & successores quoscunq; pacifice frui, & gaudere, nec permittant quemquam contra præsentium, aut ipsorum instrumentorum tenores modo aliquo molestari, impediri, aut inquietari: contradictores quoslibet, & rebelles etiam per quascunq; de quibus eis placuerit censuras, & pœnas, ac alia iuris remedia, appellatione postposita compescendo, inuocato etiam ad hoc si opus fuerit auxilio brachii secularis. Non obstantibus re. me. Bonifatii VIII etiam de vna, & in concilio generali de duabus dietis edita, ac Simachi, quæ incipit Non licet Papæ, necnon Pauli II, & Benedicti XII Rom. Pontificũ prædecessorum nostroꝝ, ac aliis apostolicis etiam in vniuersalibus prouincialibus, & synodalibus conciliis æditis constitutionibus, ordinationibus, & prohibitionibus, necnon statutis, & consuetudinibus, ac fũdationibus, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, priuilegiis quoque indultis, ac literis apostolicis per prædictos, & quoscunque alios Rom. Pontifices prædecessores nostros, ac nos & sedem prædictam & per viã generalis legis, & statuti perpetui, necnon motu proprio, ex certa scientia, ac de apostolicæ potestatis plenitudine, & consistorialiter & cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisq; efficacioribus efficacissimis, & insolitis clausulis quomodolibet etiam pluries cõcessis, confirmatis & innouatis: quibus omnibus etiam si pro illorum sufficienti derogatione de illis eorumq; totis tenoribus specialis, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut exquisita forma seruanda foret, & in eis caueatur expresse, quod illis nullatenus derogari possit, illorum omnium, necnon quorumcunq; testamentorum, instrumentorum, literarum, supplicationum, & scripturarum occasione præmissorum quomodolibet confectorũ tenores præsentibus pro sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis, necnon modos & formas ad id seruandos pro indiuiduo seruatis habentes, hac vice duntaxat, illis aliàs in suo robore permansuris, harum serie specialiter & expresse derogamus, contrariis quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis, decreti, mandati, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorũ eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ M D X L, Vndecimo Kalen. Ianuarii, Pont. nostri Anno Septimo.

Registrata in Camera Apostolica. Michelangelus.

P. Crazetus.

De augmento pretii salis per vniuersam ditionem S. R. E.

PAVLVS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad futuram rei memoriam. Licet nos a principio nostræ ad summi apostolatus apicem assumptionis, subditos nostros nullis oneribus, aut impositionibus molestare sed potius commoditatibus, ac beneficiis afficere in animo habuerimus, tamen magnis necessitatibus, & euidentissimis periculis superuenientibus iisdem subditis nostris contra mentem nostram nonnulla onera imponere coacti fuimus. Quod & si cum non minori nostra, quàm ipsorum molestia fecimus, tamen eam molestiam spes minuebat, quod eos huiusmodi incommodis a dictis periculis liberatum iri putabamus. Cũ autem immanissimus Turcarum tyrannus nõ contentus iis damnis, quæ superioribus annis & etiam nouissime Christianis intulit, nunc nouiter apparatum ingentem ad inuadendos christianorum fines, quasi totam christianitatem absorpturus faciat: Nos, qui Christi ouium omnium, & earum præsertim, quæ etiam temporali nostræ curæ commissæ sunt, curam habere tenemur, ad ipsos subditos defendendos nos præparare eo modo quo possumus decreuimus. Et quia nostri, & Apostolicæ sedis redditus, qui antea propter alienationes a diuersis Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris factas admodum diminuti fuerunt, eo redacti sunt, vt non solum ad expensas pro præmissis faciendas, sed nec ad sumptus nostros ordinarios, qui censum valde notabili summa excedunt, satis sint, in maximis huiusmodi angustiis constituti, cum, vt dicti tyranni conatibus resistere, & dignitatem nostram decenter seruare possimus, alium modum non habeamus, ipsos subditos, licet inuiti, nouis oneribus grauare cogimur, modum itaque aliquem excogitantes, quo id cum minori ipsorum subditorum dispendio faceremus, & re ipsa cum peritis communicata, inuenimus nulla alia via facilius, & cum minori ipsorum incõmodo fieri posse, quam aliquo modo pretium Salis augeatur. Sup quo habita cum venerabilibus fratribus nostris deliberatione matura, tandem de eorundem fratrum consilio, & vnanimi assensu pretium librae Salis vltra id quod hactenus vendi consueuit, ad tres Quattrenos in terris S. R. E. nunc & pro tempore currentes augendum duximus, & augemus per præsentes, dictisque periculis durantibus, & donec dictam sedem ad eum statum restituerimus, vt ex ordinariis redditibus nos substentare, & onera nobis incumbẽtia sufferre possimus, quod alienata prædicta in aliqua parte recuperando, breui nos facturos speramus, libram Salis huiusmodi, iuxta dictum augumentum in patrimonio beati Petri, Cãpaniæ, Maritimæ, Perusiæ, Vmbriæ, Marchiæ Anchonitanæ, Romandiolæ, & Galliæ Cispadanæ prouinciis, ac ciuitate Auinionẽ necnon Comitatu Venaysino, ac ibi, & alibi vbicunque sitis Ciuitatibus, Terris, Oppidis, Castris, Villis, & locis nobis, & eidem Romanæ Ecclesiæ subiectis, tam citra quàm vltra montes consistentibus, per dilectos filios modernos, & pro tempore existentes Dohanerios Salis, ac quoscunque alios ad vendendum Sal in prouinciis, Ciuitatibus, Terris, Oppidis, Castris, Villis, & locis prædictis per Cameram Apostolicã pro tempore deputatos sub excommunicationis, ac Decem Millium Ducatorum auri, dictæ Cameræ applicandorum pœnis, vendi, & pretium ex vendirione Salis, etiam cum huiusmodi augumento prouenient, per eosdem Dohanerios, seu deputatos eidem Cameræ, seu agentibus pro ea ad effectum, vt periculis occurri, & necessitatibus huiusmodi subueniri possit, solui debere decernimus. Volentes vniuersos venerabiles fratres nostros Archiepiscopos, & Episcopos, dilectos vero filios Dominos temporales, etiam si Comitiali, Marchionali, seu Ducali, aut quauis alia dignitate præfulgeant, alias autem vtriusque sexus tam seculares quàm ecclesiasticas, ac quorumuis ordinum regulares personas Prouinciarum, Ciuitatum, Terrarum, Oppidorum, Castrorum, Villarum, & locorum prædictorum ad accipiendum Sal, & salucam pro suo, ac familiæ, & animalium suorum vsu, cum augmento trium Quattrenorum huiusmodi pro qualibet libra Salis soluere debere & teneri. Et eos, qui dictos Dohanerios, seu deputatos, vel agentes in exactione pretii Salis huiusmodi directe vel indirecte quoquo modo impediuerint, si Archiepiscopi, vel Episcopi fuerint, ipsoque a diuinis suspensi sint: Domini vero tempotales feudorum, quæ tam à Romana, quàm alis eccclesiis prædictis concessorum priuationem, alias autem personas huiusmodi excommunicationis sententiam, ac Mille Ducatorum auri de camera pœnas eo ipso incurrant. Quo circa dilecto filio Gnidoni Ascanio Sfortiæ ss. Viti & Modesti in macello martyrũ Diacono Card. de s. Flora Camerario

vt ad Cameram prędictam spectañ. & pertinentium collectores, & exactores, in variis prouinciis & locis deputauerint, & constituerint, & nos deputauerimus & constituerimus, variæq; literæ ab eisdem prædecessoribus, & a nobis super exactione aliquorum eorundem spoliorum, in quibus spolia huiusmodi ad præfatam Cameram spectare expresse continebatur, emanauerint, ac semper de illis dicti prædecessores, per pleraſq; alias literas, tanquam de rebus ad Cameram prædictam pertineñ. donando vel transigendo, aut aliàs diuersimode disposuerint, & nos disposuerimus, necnon ab antiquissimo tempore citra, dictæ Cameræ nostræ nomine exacta, & inter iura ipsius Cameræ connumerata fuerint: Ne tamen præmissorum veritas deprimi, & mendacium desuper in præfatæ Cameræ præiudicium, locum sibi vendicare valeant. Attendentes quòd iniquum esset, si ex apostolicæ sedis benignitate, vel alia rationabilia causa, ad singula quæq; loca collectores non destinantur, iura ipsius Cameræ propterea depereant, dubium huiusmodi enucleare, ac in præmissis opportune prouidere volentes, Motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine declaramus res & bona huiusmodi, spolia, vt præfertur, nuncupata, in quibusuis regnis, ac dominiis, tam citra quàm vltra montes & maria consistentia, quæ pro tempore post obitus prælatorum & personarum prædictarum, quantumcunq; etiam, vt præfertur, vel aliàs quomodolibet qualificatarum, etiam Cardinalatus honore fulgentium, qui vel nullo condito testamento, vel absque sufficienti facultate, aut vltra quantitatem, de qua facultatem habuerint, condito, decesserunt, & decedent, remanserunt, remanent, & remanebunt, etiam quòd ad illa recuperandum aliqui collectores deputati non fuerint, ad Cameram Apostolicam, & nō ad alios, etiam in quibusuis cathedralibus, etiam Metropolitanis & collegiatis, ac aliis ecclesiis monasteriis, cæterisq; beneficiis ecclesiasticis, cum cura & sine cura secularibus, & quorumuis ordinum regularibus, qualitercunq; qualificatis, successores, illa in titulum, commendam, & administrationem, etiam aliàs quomodolibet pro tempore obtineñ. etiam si ad illa vigore prioris tituli, ius regrediendi seu accedendi, vel ingrediendi, concessum fuerit, spectasse, & spectare. Illaq; tanquam ad ipsam Cameram spectantia, perpetuo colligi, & recuperari potuisse & posse atque debere, ac ita, vt præfertur, earundem prædecessorum, & nostram intentionē & voluntatem semper fuisse, fidem facimus & attestamur per præsentes. Decernentes sic, & non aliter per quoscunq;, tam ordinaria quàm delegata & mixta auctoritatibus fungentes iudices, & personas, vbique in quacunq; instantia iudicari, diffiniri, & decidi debere, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, interpretandi, & decidendi facultate, necnon irritum & inane quicquid secus super his a quoquam quauis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Quo circa dilecto filio Guidoni Ascanio Sfortiæ S. Eustachii Diacono Cardinali, Camerariatus officio successoribus committimus & mandamus quatenus exactione, & recuperatione in spolioꝝ hmōi incumbentia, & illa ad Camerã Apost. prouenire, ac præmissa ab omnibus inuiolabiliter obseruari faciāt, nec pmittant Camerā ipsam, vel eius agentes desuper mō aliquo molestari, impediri, vel inquietari, contradictores &c. compescendo, inuocato ēt ad hoc si opus fuerit, auxilio brachii secularis, Non obstantibus præmissis, & quibusuis apostolicis, ac in prouincialibus & synodalibus conciliis editis generalibus, vel specialibus constitutionibus & ordinationibus, necnon quarumcunq; ecclesiarum & monasterioꝝ ēt iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alias roboratis statutis & consuetudinibus, priuilegiis quoque indultis, & literis Apostolicis quomodolibet concessis, confirmatis & innouatis. Quibus illoꝝ tenores, præsentibus, ac si de verbo ad verbum insererentur pro sufficienter expressis habentes, hac vice duntaxat, illis aliàs in suo robore permansuris, specialiter expresse derogamus, cæterisq; contrariis quibuscunq; Aut si aliquibus cōmuniter vel diuisim ab Apostolica sit sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excōmunicari nō possint per literas Apostolicas non facientes plenam & expressam ac de verbo ad verbū de indulto huiusmodi mentionem. Volumus autem quòd præsentes literæ in Cancellaria Apostolica, & Camera prædicta publicentur & constitutiones extrauagantes ad perpetuam rei memoriam, valituræ conscribantur. Nulli ergo &c. declarationis, attestationis, decreti, mādati, derogationis, & voluntatis infringere, Si quis autem &c. Dat. Romæ apud S. Petrum, anno &c. M D X L I. Tertio Non. Ianuarii, Pont. nostri Anno Octauo.

Anno à natiuitate Dñi 1542 die lunæ xx Martii pñtes retroscriptæ literæ lectæ & publicatæ fuerunt in plena Camera Apost. & ex maturo ipsius decreto registrata lib. de curia, &c.

Quòd Iudæi, cæteriq; infideles ad agninonem catholicæ fidei venientes bona patrimonialia, maternaliaq;, & omnia eorum consuetudine acquisita, seu quæ verum dominum habere non reminiscuntur, etiam viuis, & inuitis parentibus habere, tenere, & possidere valeant.

PAVLVS Papa Tertius. Ad perpetuam rei memoriam. Cupientes Iudæos, & alios infideles quoslibet ad fidem catholicam conuerti, & prætextu bonorum per eos antea possessorum ob eandem fidem non distrahi, Motu proprio ex certa nostra scientia, auctoritate Apostolica, tenore presentium hac in posterum valitura constitutione sanciuimus quòd cuicunq; eorundem Iudæorum & infidelium ad dictam sedem conuerti volenti, etiam si in patria potestate constitutus fuerit bona sua quæcunq; tam mobilia quàm immobilia, intacta, & illesa permaneant, ita vt etiam filii familias & in patria potestate (vt præfertur) constituti, legitima, & quæcunq; alia portione bonorum patrimonialium, aut maternorum eis de iure seu successione bonorum eis aliàs debitorum per eorum parentes fraudari aut priuari non possint, neque debeant, sed eis integre, etiam contra voluntatem parentum suorum ad fidem ipsam conuersi fuerint, etiam eorum parentibus viuentibus debeantur. Et si bona ipsa ex vsura, aut illicito quæstu fuerint acquisita, & notæ sint personæ, quibus eorum fiunt de iure facienda restitutio, quia non dimittitur peccatum, nisi restituatur male ablatū, illa eisdem personis omnino restituantur, personis vero non extantibus prædictis, quia bona ipsa essent per manus ecclesiæ in pios vsus conuertenda, bona huiusmodi eisdem Iudæis, & aliis infidelibus in fauorem suscepti baptismatis, tanquam in pium vsum libere concedimus, eaq; apud ipsos sic conuersos Iudæos, & alios infideles remanere decernimus: Interdicentes sub diuinæ anathematis pęna quibusuis tam ecclesiasticis quàm secularibus personis ne vllam super bonis huiusmodi quouis quæsito colore molestiam inferant, aut inferri patiantur, sed magnum se fecisse lucrum existimet, dum tales Christo lucrati fuerint. Et quoniam, vt scriptum est, qui habuit substantiam mundi huius, & viderit fratrem suum necessitatem habere, & clauserit viscera sua ab eo, quando caritas Dei manet in ipso, si ipsi conuersionis tempore inopes, aut indigentes fuerint, omnes tam ecclesiasticos quàm seculares per viscera misericordiæ Dei nostri exhortamur, vt ipsis conuersis manus porrigant adiutrices: ipsi quoque diocesani non solum christianos ad subuentionem ipsorum exhortantur, sed etiam de redditibus ecclesiarum, prout poterunt, quàm de iis, quæ ad pauperum vsus per ipsos conuertendos deuoluuntur huiusmodi, neophitos sustentare non negligant, ipsosq; à detractionibus, & contumeliis paterna affectione defendant. Et quoniam per gratiam baptismi ciues sanctorum, & domestici Dei efficiuntur, longeq; dignius existit regnari spiritu quàm nasci carne, eadem constitutione statuimus, vt ciuitatum, & locorum in quibus sancto baptismate pro tempore regnabuntur vere ciues sint, & priuilegiis, ac libertatibus & imunitatibus, quæ alii ratione natiuitatis, & originis duntaxat consequuntur gaudeant. Curent insuper sacerdotes baptizātes & alii de sacro fonte eos suscipientes, tam ante baptismum quàm post, illos in articulis fidei, ac legis nouæ præceptis catholicæq; ecclesiæ ritibus diligenter instruere, & tam ipsi q̄ diocęsani operam dent ne cum aliis Iudæis seu infidelibus saltem per longum tempus conuersentur, ne sicut quandoque contigit ab infirmitate curatis, modica occasio ad pristinam perditionem recidiuos efficiat. Et quoniam experientia teste, compertum est mutuam ipsorum neophitorum inter se conuersationem ipsos in fide nostra fragiliores reddere, ac saluti ipsorum plurimum officere, hortamur locorum ordinarios, vt quantum pro incremento fidei viderint expedire, curent & studeant neophitos ipsos cum originariis christianis matrimonio copulare, & prohibeant eisdem sub grauibus pęnis ne mortuos more Iudæorum sepeliant, aut sublata, aliasq; solemnitates, & antiquæ sectæ ritus quoquomodo, obseruent, sed & ecclesias, & prædicationes, prout alii catholici frequentent, & in omnibus christianorum moribus se conformes reddant. Contemptores autem prædictorum per sacerdotes in quorum parrochiis degent, aut alios ad quos de iure vel antiqua consuetudine de talibus inquirere spectat, aut etiam per alios quoscunq; diocęsanis seu inquisitoribus hæreticæ prauitatis defferant, & inuocato si opus fuerit, auxilio brachii secularis, per eos taliter puniantur quòd aliis transeat in exemplum, & insuper de iis omnibus in prouincialibus & sinodalibus conciliis diligens fiat inquisitio, & tam circa Episcopos & sacerdoies in præmissis negligentes q̄ ipsos neophi-

tos & infideles prædictos contemptores opportunum adhibeatur remedium. Si quis autem cuiuscunque gradus vel præeminentiæ fuerit huiusmodi neophitos ad obseruationem ritus christiani, & aliorum præmissorum compellantur, fauerit aut defenderit, pęnas contra fautores hæreticorum promulgatas ipso facto incurrat. Neophiti vero si se corrigere post monitionem canonicam neglexerint, & ad vomitum iudaizantes reddire comperti sint, contra eos tanquam perfidos hęreticos per ordinarios locorum secundum sacrorum canonom instituta procedatur. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis ac quibusuis priuilegiis, indultis & literis etiam apostolicis, seu etiã regiis vel imperialibus eisdẽ Iudæis vel infidelibus quomodolibet concessis, quæ quatenus in detrimentum catholicæ fidei, aut nominis christiani, seu aliquorum ex præmissis quomodolibet vergerent ad effectũ præsentium cassamus: & irritamus, ac cassa & irrita decernimus, aliis decretis & constitutionibus apostolicis, quæ super præmissis sunt condita in suo robore duraturis, & vt huiusmodi sanctæ constitutionis ingens memoria habeatur, & ne quisquam ipsius ignorantiam pręstendere possit, illa per singulas cathedrales & collegiatas ecclesias, aliaq; pia loca, in quibus vberior erit fidelium concursus, semel in anno ad minus infra diuina publicari volumus & decernimus. Et quia difficile foret præsentes ad singula quæque loca deferri, volumus, & etiam declaramus q; earundem pręsentium transumptis, seu copiis etiam impressis, & manu alicuius notarii publici subscriptis, ac sigillo alicuius prælati munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quę p̄ręsentibus adhiberetur vbicunque forent exhibitæ vel ostensę. Dat. Romę apud sanctum Petrum sub annulo piscatoris, die xxi, Martii M D X L II, Pontificatus nostri Anno Octauo.

Editto, statuti, & altri ordini sopra la gabella de Contratti.

GVIDO Ascanio Sforza, Cardinale di Santa Fiora, della santa Chiesa Romana Camerlengo. Volendo noi per il debito del nostro offitio del Camerlengato obuiare alle fraudi, che giornalmente si fanno nella Gabella de contratti di questa Alma citta, & suo distretto, & prouedere alla debita & facile essattione di essa Gabella, & alla indemnita della Camera Apostolica, in questi tempi massimamente, ne quali, da diuerse, & quasi insopportabili spese si ritroua oppressa. Di espressa commissione, & ordine di nostro Signore, fattone sopra di questo dall'oracolo della viua voce, Commandiamo, statuimo, & ordinamo per tenore, & vigore del presente nostro editto, a ogni & qualunque persona, di qualunque stato, grado, o conditione si sia, che direttamente, o indirettamente, o per qual si voglia altro modo, si trouano, o trouaranno per l'auuenire compresi & obligati a detta gabella, & suoi ordini, che fra vn mese dalla publicatione del presente editto, habbino respettiuamente, & debbino osseruare, & fare osseruare inuiolabilmente l'infrascritti ordini, statuti, bandi, decreti, & Motu proprio.

Statuto di Papa Sisto IIII. & Papa Pio II.

CHE qualunque persona, di qualunque stato, grado, ouero conditione si sia, che habbia venduto, ouero allogato, o alienato, o donato, ouero insoluto dato, ouero promesso, ouero per modo di translatione, ouero di patto, habbia trasportato ad altri, ouero prestato simulatamente, o per buona ragione, o per mala ragione, oueramente in qualunque altro modo, si che sia tradotto in dominio d'altri per sempre, ouero sieno a certo tempo, o sia fatto instrumento, o no, e questo, & alcuno fondo rustico, ouer vrbano, o veramente alcuno acquatico, herbatico, spigatico, giandatico, o veramente lauori, sia tenuto a pagar la gabella, ma delle allogationi, & pigioni delle case, & d'altri beni & possessioni, lequali non passassino il termine & tempo di quattro anni, non si debba pagarne gabella alcuna, & che coloro che vendessino, o prestassino, ouero barattassino, ouero cambiaissino alcuno Molino, sieno tenuti a pagarne la gabella, alla pena di Lire x v. prouisionali per ciascuno, qualunque volta contrafacesse, &c.

Estratto di vn Bando per ordine di sua Santita.

DA parte di Monsignor Reuereñ. Camerlengo, & della Reuerenda Camera Apost. p ordine & commissione della Santita di N. S. Paulo Papa Terzo, si bandisce & notifica a tutte & singule persone, tanto Romane quanto forestiere, che vẽderanno, ouero vendere faranno case, vigne, casali, censi, vendite fittiue, o con patto di ritrouendendo, & cosi di ogni altri beni stabili, quomodocunq;, per polize, o per contratti, siano obligati tãto il venditore

quanto lo compratore, denunciare dette vendite, o compere, & pagarne la gabella a cinque per cento, & li notari che non denunciaranno esse vendite, siano inhabili, & li contratti nulli, altramente passato detto tempo s'intende ipso facto esser cascati in pena di scudi 50.

Visa Io. Papiesi. Bened. de Valentibus Proc. Fisc.

Io Mariano Banditore feci vt supra per Roma a lochi consueti a di x i i d'Aprile 1535.

Estratto d'vn bando per ordine di sua Santita.

ANchora perche la Camera Apost. si ritroua essere grandemente defraudata nella gabella de contratti sua Signoria Illustriss. & Reuerendiss. similmente ha statuito & ordinato che tanto Romani quanto forestieri, & di qualunque stato, grado, ordine, condítione, o dignita si sieno, che venderanno, o in altro modo alienaranno, o faranno vendere, o altrimẽti alienare, anchora fittiuamente, o con patto di retrouendendo per contratti o per polize priuate, o in qualunque altro modo case, & casali, vigne, possessioni, orti, o altri beni stabili, o vero censi, sieno obligati tanto il venditore quanto il compratore assegnare & denuntiare alli Doganieri, o suoi officiali, dette vendite, o compre, o altra sorte di alienatione, & pagare la gabella a ragione di cinque per cento, & li Notari che di tali contratti saranno rogati, debbino dar notitia di essi contratti, sotto pena di essere inhabili a fare altri cõtratti, & nondimeno tali contratti non denuntiati s'intendino esser nulli. Et doue saranno interuenuti similmente gli sensali, siano tenuti denuntiare dette vendite, & compere, alla pena di scudi 50.

Data in Roma in Camera Apostolica, alli xi di Ottobre M D X L I I I.

Visa Fede. Decanus. Bart. Capell.

Io Banditore ho fatto il detto bando per Roma nelli lochi soliti & consueti a di 4. di Ottobre 1543.

Decreto della Camera Apostolica.

COmpere, & vendite di beni stabili, ducati Cinque per Cento, cessioni di ragioni di beni stabili ducati Cinque per Cento: donatione di beni stabili ducati Cinque per Cento, fitti perpetui, hauendo rispetto al valore della cosa affittata ducati Cinque per Cento, vẽdite con patto di retrouendita, o sotto nome di pegno, o di cose immobili ducati Cinque per Cẽto: permute di beni immobili ducati Cinque per Cento, conduttioni a liuello a vita, a terza generatione, de danari che si pagano per inuestitura, & del fitto, & de miglioramenti da farsi per obligatione, o in altro modo, ducati Cinque per Cento.

Gui. Asc. Cardinalis Camerarius. P. Veroneñ.

B. Angloneñ. Thesaurarius. A. Bononiesi. F. Soderiñ.

Patente & ordini per commissione di S. Santita.

GVido Ascanio Sforza di S. Eustachio Diacono Cardinale di S. Fiora, della santa Romana Chiesa Camerlengo, a tutte le persone che haranno notitia della presente salute, Conciosia che la gabella de contratti per lungo tempo instituita in Roma per varie, & diuerse cagioni sia deuenuta quasi inesigibile, & di poco frutto, Volendoui per il debito del nostro offitio del Camerlengato prouedere opportunamente alla indennita della Camera, & obuiare alle fraudi, di espressa commissione di nostro Signore fattone di bocca statuimo & ordinamo che detta Gabella de contratti s'intende esfere fatta p Roma, & sua giurisditione, & debbano pagare tutti li contratti, & atti gabellabili, etiam che fussino fatti fuora di Roma, & in qual si voglia loco, pur che li beni contratti siano in detta iurisditione, ouero che in detti luoghi tali contratti, & atti gabellabili habbino d' hauer la essecutione, non obstante che non apparisse alcuna scrittura, purche in qual si voglia modo si sia contrattato, o fatto alcuno atto gabellabile, etiam che siano fatti con patto di ritrouendita, o altra reseruatione, debbino pagare in mano del Gouernatore & Proueditore di detta Gabella a ragione di sette per Cento, come e' stato risoluto in Camera Apostolica. Et si debbian pagare le dette gabelle fra vn mese dal di che sara fatto il contratto, o altro atto gabellabile. Et le gabelle passate, che senza essere state pagate fossero in qual si voglia tempo rimase da Calende di Genaro prossimo passato inanzi paghino Cinque per Cento infra vn mese dalla publicatione della presente, altrimenti passato detto termine caschino in pena del quarto piu, ne possa il Gouernatore della Gabella passato il mese pigliare tale gabella senza detto quarto, & le sopradette gabelle & pene, tanto passate quanto future, siano tenute interamente pagare, & i contrahenti, & ciascuno di loro in solido. Et il gouernatore della gabella possa procedere

contra tutti e debitori esecutiuamente, o come si fa ne pagamenti fiscali, & tali beni restino p. sempre obligati fino alla intera satisfattione di detta gabella, & pene, tanto per le cose passate quanto per le future. Et nessun Notaro non possa ne debba in Roma & sua iurisdittione rogare contratti ne fare alcuni altri atti gabellabili se prima non sara descrino nell'archiuio, li quali, & i sensali anchora tutti siano obligati fra vn mese dar la nota al Gouernatore della gabella di tutti li contratti, & altri atti gabellabili, che per loro fussino stati fatti, & negotiati respectiue, & che in futuro si faranno, & negotieranno, & nondimeno tutti li contratti, & altri atti, & scritture gabellabili, tanto passati, quanto futuri, quando non fosse stata interamēte pagata la gabella fra il mese senza pene, & dopo il mese con tune le pene, non habbino essecutione alcuna, ne faccino fede in alcuno iudicio, ne fuori, & produtti in iudicio non siano da alcuno Iudice, o Notaro amessi, & per qualunque etiam non interessato si possa oppore di non soluta gabella, & fatta tale oppositione non possa per qual si voglia persona piu innanzi in tal causa procedere, se non si paghera la intera gabella, & pene predette. Et tutte le persone che alle predette cose contrafacessero, ipso iure diuentino sempre inhabili a potere eser citare tali offitii, & caschino in pena di scommunica & di scudi 500. per qualunque persona & per qualunque volta, ne per altri che per sua Santita se ne possa assoluere & reintegrare. Et passati li predetti termini che non fusse stata interamente pagata la gabella, o data notitia alcuna de contratti, o altri atti tenuti alla gabella, tanto passati quanto futuri, a tutte le persone che dopo i sopradetti tempi ne daranno notitia al Gouernatore della Gabella, oltre che li sia obligato tenerlo segreto, gli debba pagare la quarta parte di tuno quello che montasse ro dette gabelle, & pene che alcuno fusse incorso, liberamente dopo che saranno riscossi senza altro mandato o decreto. Et cosi diamo & concediamo ampla & piena faculta & autorita al Gouernatore di detta gabella di riscotere, & del riscosso quietare & esequire tutte le cose predette contra a ogni & qualunque persona di qual si voglia grado o dignita si sia per l'inuiolabile osseruanza delle predette cose, & oltre a gli officiali di detta doana commandiamo a tutti & singuli officiali, essecutori, & altri ministri di Roma, & sua iurisdittione, che sotto pena di scommunica, & scudi 500. ipso facto da incorrere per ogni volta che non assistino, obbedischino, & fauorischino, & da altri faccino inuiolabilmente osseruare le sopradette cose, non ostante altre constitutioni, ordinationi Apostolice, statuti noue riforme o altro in contrario. Et accioche nessuno delle predette cose possa pretendere ignorantia, vogliamo che questa, o la copia d'essa si affighino, & intimino nella porta di S. Pietro, & di Campo di Fiore. Et che tali affissioni & intimationi astringhino ognuno come se a tutte, & singule persone fossero state personalmente intimate. & in fede habbiamo soscritta, & con il nostro solito sigillo fatta sigillare. Data in Roma in Camera Apostolica a di 8. d'Agosto 1544. del Pontificato della Santita di N.S. Paulo Papa Terzo, l'anno Decimo.

G. Asc. Card. Camerarius.
B. Angloneñ. Thesaurarius.

Visa Fed. Tud. Cameræ Apost. Decanus.
Visa Hier. Bar. Cam. Apost. Clericus.
Visa A. Brixieñ. Cam. Apost. Clericus.
Visa Iul Gonz. Cameræ Apost. Clericus.
Visa P. Veroneñ. Cameræ Apost. Clericus.
Michelangelus.

Anno a Natiuitate domini M D X L I I I I, Indict. 2. die vero 20. mensis Augusti, Pontificatus Sanctiss. in Christo patris, & D. N. D. Pauli, diuina prouidentia P apæ Tertii Anno eius X, rettoscriptæ litere affixæ & publicatæ fuerunt in valuis basilicæ S. Petri de Vrbe, ac in Camera Apost. & in acie Campi Floræ, vt moris est, per me Nicolaum Roletum prælibati D. N. Papæ Curs.

Dichiaratione, & moderatione per la gabella de contratti.

GVido Asc. Sforza Cardinale di santa Fiore, Camerlengo della S. Romana Chiesa, di commissione espressa della Santita di N.S. dichiaramo & ordinamo, & commandamo che per li contratti fatti auanti l'anno 1538. non si debba riscuotere cosa alcuna. Item che p li contratti gabellabili fatti dell'anno 1538. fino al principio dell' anno 1544. non si debba riscuotere a piu di tre per cento. Item per li contratti fatti dal principio dell'anno 1544. &

che si faranno per l'auuenire, non si debba riscuotere a piu di 5 per Cento. Item che li contratti fatti di ritrouendendo, etiam di censi, si habbia a pagare vna gabella sola per la vendita, & non per la retrouendita, intendendo pero che il patto di retrouendendo sia nel instrumento della vendita, ouero in altro fra vn mese. Item che per le vẽdite che si fanno per via di subastationi, o di dationi insolutum, anchora che interuenghino piu contratti, dal di della deliberatione o datione insolutum, per spatio di tre mesi non si debba pagare piu d'vna gabella. Item le locationi che non passano noue anni non paghino gabella. Item che doti non paghino gabella. Itẽ che la gabella s'habbia a pagare fra vn mese dopo fatto il contratto, altrimenti il Commissario della gabella possa astringerli alla pena esecutiuamente, secondo la forma delle sue patente. Item che le presenti ordinationi si debbino osseruare dal Cõmissario della gabella, suoi ministri, & altri a chi tocca, sotto pena del nostro arbitrio. Data in Roma in palazzo Apostolico a di xiiii. d'Aprile del 45.

G. Asc. Cardinalis Camerarius. Michelangelus.

PAVLVS PAPA III.

MOTV proprio &c. Cupientes, prout nostro pastorali incumbit officio, indemnitati Cameræ Apostolicæ prouidere, illiusq; vtilitati in quantum possumus consulere, his præsertim temporibus in quibus vndiq; maximis necessitatibus premimur, accipientesq; Gabellæ nostræ contractum, exactionem plus debito retardari, & ad nihilũ redigi, ab illis præsertim, qui illam fraudare satagentes sub prętextu forsan ꝙ ab ipsius gabellæ Gubernatore aliquo modo grauentur, ad diuersa Ro. curiæ tribunalia recurrunt, indeq; inhibitiones, dilationes, & securitates obtinent, quodq; etiam ex eo quod eum exemptis, & priuilegiatis contraxerunt, ad ipsius gabellæ solutionem non teneri se iactant, impediriq; etiam non modicũ ab illis Iudicibus & Notariis, qui instrumentorum, aliorumq; actuum gabellabilium, quorũ gabella soluta non extitit, productionem admittunt, exeeutionemq; concedunt, atque ad vlteriora in causis illis in quibus de non soluta gabella prædicta opponitur procedunt, & aliis qui Gubernatori gabellæ pręfatę notam gabellabilium instrumentorum, vt tenentur, tradere renuunt, & subterfugiunt, in non modicum Cameræ nostræ præiudicium, & graue damnum. Nos igitur huiusmodi fraudibus & subterfugiis occurrere volentes, Motu proprio, simili, & ex certa nostra scientia, &c. statutum, & ordinamenta, quæ a prædecessoribus nostris Sixto IIII. & Pio II. emanata confirmata passim circunferuntur, patentesq;, literas, & ordinationes per Camerarium nostrum sub datum Romæ in Camera Apost. 8. Augusti 1544. Pontificatus nostri anno X. vulgari sermone editas & publicatas, nouasq; etiam illas declarationes per eundem ex nostra expressa commissione emanatas, sub datum in palatio Apost. xiiii. Aprilis 1545. etiam simili vulgari sermone, omniaq; alia & singula bannimenta, statuta, ordinationes, decreta Cameræ Apostolicæ priuilegia, & indulta, in ipsius gabellæ fauorem, nostro vel prædecessorum nostrorum tempore emanata, & concessa, cum opportuna iuris & facti defectuum suppletione, confirmamus, & roboramus, concedimus, & approbamus, & quatenus opus sit de nouo condimus, quorum tenores &c. Declarantes nihilominus quo ad illius exactionem, seu exigendi modum, & quantitatem, secundum nouas, & vltimas declarationes, & ex nostra, vt præfertur, commissione expressa, a nostro Camerario sub prædicta data xiiii. Aprilis 1545. vulgari sermone emanatas per Gubernatorem prædictum procedi debere: inhibitiones, significationes, dilationes, securitates, & gratias, aliaq; omnia & singula contra prædicta statuta, ordinationes, bannimenta, & decreta ipsius gabellæ, per quoscunq; dictæ Vrbis tribunalium iudices, ac Camerę Apostolicę Clericos, & Pręsidentes, & quosuis alios quauis auctoritate suffultos, hactenus quomodolibet concessa, & facta cassantes: exemptiones quoq; gratias, indulta, & priuilegia omnia & singula contra ipsius gabellę exactionẽ per prędictos, seu per nos, sedemq; Apostolicam quomodocunq;, quibusuis personis generaliter facta, concessa, & indulta, non intelligi in prędiudicium exactionis ipsius gabellę, nec illa quomodolibet comprehendere, ac nemini, de pręterito seu futuro suffragari posse, declarantes nullis prorsus personis exceptis, pręterquam huius sanctę sedis Cardinalibus, nec non Camerario Apost. Thesaurariis, & Clericis, Congregationibus, & Capitulis ordinum, pro bonis tantum per ipsos venditis & alienatis, ratione subsidiorum, & aliis quibus per nos specialter & particulatim indultum fuerit, & gabella prędicta gratiose remissa, quam remissionem, gratiam, & indultum volumus ꝙ nullus alius pręter nos facere quoquomodo pos-

fit, illas & illa, nobis tantummodo reseruantes, quos omnes & singulos prædictos pro se ipsis solummodo volumus ad ipsius solutionem non teneri, esseque omnino exemptos: quam tamen exemptionem non possint, nec valeant ad illorum personas, qui cum illis contraxerint, vel contrahent in futurum aliquo modo traducere seu transferre. Quorum omnium & singulorum contractuum ad hoc vt plena habeatur notitia, & illorum per ipsius Gabellæ Gubernatorem exactio commodius fieri possit, volumus, quod Iudices omnes non possint sub aliquo colore, aut prætextu, instrumenta prædictà, nisi prius soluta gabella in iudicio admittere, aut illorum vigore ad vlteriorem procedere executionem. Notariique vniuersi infra mensem a data præsentium, seu illorum publicatione, prædictorum omnium & singulorum instrumentorum gabellabilium, per ipsos a principio anni 1538. hactenus confectorum, & rogatorum, atque in posterum similiter conficiendorum, & rogandorum, dare & tradere teneantur, sub pęnis in eiusdem gabellæ priuilegiis, patentibus, & ordinationibus superius enarratis, contentis, exigendis, & applicandis, prout in eis ad quæ relatio haberi volumus, infra quod tempus etiam debeant, qui ipsius gabellæ solutioni aliquo modo sunt obnoxii in manibus deputati per nos moderni præfatæ gabellæ Gubernatoris Francisci de Dostis, illud totum, integraliter & realiter soluisse, sub pęnis, vt præfertur, in dictis patentibus & ordinationibus, contentis, vt supra applicandis, & exigendis. Et ne per modernum ipsius gabellæ Gubernatorem, ac pro tempore existentem, eiusdem gabellæ capitula, statuta, ordinationes, bannimenta, patentes, declarationes, & decreta, aliquo infirmari, adulterari, innouari, & alterari contingat, modernum nostrum, ac pro tempore existentem Almæ Vrbis Gubernatorem in ipsius gabellæ Gubernatoris superintendentem iudicem, per omnium & singulorum præmissorum obseruatione, qui præfatum gabellæ prædictæ Gubernatorem, ad illa omnia & singula adamussim, & inuiolabiliter obseruanda iuris & facti remediis, & sub censuris, & pecuniariis suo arbitrio infligendis pęnis, cogat, atque compellat, cum potestate citādi, & inhibendi, aliaque faciendi in præmissis tantum necessaria & opportuna, absque aliquo concessionum & facultatum Gubernatori gabellæ præfatæ concessarum præiudicio, tenore præsentium constituimus & deputamus. Inhibentes propterea vniuersis & singulis dictæ vrbis iudicibus, cuiuscunque dignitatis, &c. etiam Ro. Eccl. Cardinalibus, ne in dicta gabella, illiusue querelis, aut controuersiis se intromittere, aut quoquomodo per inhibitiones, aut dilationes, aliasque securitates, & gratias præfatæ gabellæ solutionem de cętero impedire, aut retardare audeant, vel præsumant sub excommunicationis maioris latæ sententiæ, aliisque nostro arbitrio imponendis pęnis: non obstan. quibuscunque aliis similibus deputationibus, vel aliis in fauorem quarumuis personarum forsan concessarum. Quibus omnibus & singulis etiam de illis, etc. tenores etc. specialiter et expresse derogamus, et nemini suffragari posse decernimus. Inhibitionibus præterea, significationibus, dilationibus, exemptionibus, gratiis, et aliis præmissis. Quorum omnium et singulorum etc. constitutionibus et ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis non obstantibus quibuscunque, cum clausulis opportunis et consuetis.

Placet, et ita Motu proprio mandamus. A.

LE quali, et altre che in qualunque modo in fauore facessino de detta gabella commandiamo, ordiniamo, et statuimo, che inuiolabilmente sieno osseruate, sotto le pene che in esse si contengono et altre del nostro arbitrio. Et accioche alcuno non possa di esse pretendere ignorantia, vogliamo che le presenti, o la copia si affighino, publichino, et intimino nella porta di S. Pietro, et in Cāpo di Fiore, et che tali affissioni, publicationi, et intimationi astringhino ciascuno, come se personalmēte gli fussino state intimate. In fede delle quali cose &c. Dat. in Roma in Camera Apostolica a di vltimo d'Agosto nel 1546. Del Pontificato di N. S. Papa Paulo III, l'anno XII.

F. Guber. & Vicecamerarius Bart. Capel.

Die 31. Augusti M D X L V I; præsentes literæ affixæ, & publicatæ fuerunt in acie Campi Floræ, & ad valuas ecclesiæ sancti Petri, vt moris est, per me Iacobum Grollet. Curs.

Io. Metis magister Cursorum.

Reformationes,& nouæ constitutiones super Gabellis contractuum.
PAVLVS PAPA III.

MOtu proprio,&c. Cupientes gabellæ contractuum almæ Vrbis ac eius districtus exactionem facilitari,ac dubietatum semitas amputari,Motu proprio & ex certa scientia p præsentes volumus,statuimus, & ordinamus, quòd exemptiones venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium Thesaurarii nostri generalis, & Cam. Apost. Clericorum, necnon quarumuis aliarum personarum cuiuscunq; qualitatis existentium, necnon vniuersitatum,collegiorum,& piorum locorum quantumcunq;,tam de iure, quàm de consuetudine priuilegio,vel aliàs quomodolibet exemptorum,pro singulis contractibus & actis gabellabilibus,tam pro tempore præterito,q̃ futuro, intelligi & obseruari debeāt hoc modo,videlicet ꝙ medietas gabellæ spectet ad personam exemptam, quæ pro medietate gebellæ quicquam soluere non teneatur, altera vero medietas huiusmodi gabellæ, vna cum medietate pœnæ incursæ vel incurrendæ,solui debeat per partem cum persona exempta huiusmodi contrahētem, quæ medietatem gabellæ & pœnæ incursæ huiusmodi in omni casu soluere absq; aliqua exceptione teneatur, & ad id compelli possit & debeat, etiam si persona exempta, quæ cum ipsa contraxerit expresse obligata sit, vel obligaretur ad gabellam huiusmodi persoluendam, seu partem ipsam secum contrahentem ab illa indemnem releuandam . Volumus autem ꝙ quo ad res alienatas a congregationibus regularibus causa soluendi subsidia p nos imposita cedula nostra in forma motus proprii eisdem congregationibus concessa inuiolabiliter obseruetur. Committimusq; & mandamus, ꝙ singuli notarii Romæ degentes,tā Romani quàm forenses,siue principales,siue substituti sint,vtcunque qualificati,infra quindecim dies,publicationem præsentium immediate sequentes, debeant dictæ gabellæ Gubernatori, seu Cōmissario eorum nomen, cognomen, patriam, habitationem, ac titulum notariatus in scriptis dedisse: & si contigerit illos de loco ad locum trāsferri semper Commissario, seu Gubernatori præfato denunciare debeant sub pœna 50. scutorum pro quolibet ipso facto incurrenda, & pro medietate Cameræ Apost. ac vno Gubernatori seu Commissario præfato necnon reliquo quartis dictę pœnę accusatori irremissibiliter applicanda. Volumusq; ꝙ quæcunq; persona, quæ iuxta ordinem primorum statutorum & bannimentorum dictæ gabellæ,per instrumentum,aut aliquam priuatam scripturam, seu verbalem conuentionem cōtraxerit & conuenerit, ꝙ res contracta extimari, mensurari,seu ratificari debeat,seu pro persona nominanda emerit, vel alium contractum fecerit, teneatur talem extimationem, mensuram,aut ratificationem,necnon nominationem fieri facere,ac ratificare & declarare, necnon gabellam debitam,infra mensem a die rogitus seu conuentionis huiusmodi sub pœnis in statutis,bannimentis,& ordinationibus dictæ gabellæ contentis ipso facto incurrendis & inuiolabiliter exigendis soluere. Et nihilominus liceat procuratori seu Commissario præfato, talem declarationem,expensis contrahentium fieri facere, & interim Gabellam pecuniarū pro ptерea exbursatarum, necnon pœnam incursam & expensas factas exigere & recuperare : & si nominatio infra dictum mensem facta non fuerit, contrahens teneatur soluere gabellam, etiam ꝙ exemptus fuerit,vt præfertur, & nihilominus persona nominata postmodum. ad alterius gabellæ solutionem astringi possit. Mandamusq; omnibus & singulis notariis Romæ degentibus, & per eius districtum constitutis Romanis forensibus principalibus vel substitutis, siue sub domino,siue liberi sint, qui rogati fuerint de contractibus seu actis vel scripturis ad gabellam huiusmodi spectantibus,debeant Romæ degentes,infra decem, alii vero districtus huiusmodi infra viginti dies,per cedulam eorum manu subscriptam eorum rogitus, acta,& scripturas Gubernatori seu Commissario præfato notificare & denunciare sub pœnis in statutis,bannimentis,& ordinationibus dictæ gabellæ contentis, ac etiam soluendi gabellas contractuum huiusmodi vt supra applican. & nihilominus partes contrahentes, gabellas ordinatas & pœnas incursas persoluere debeant. Mandamus quoq; ꝙ omnia & singula Capitula,Procuratores,Rectores,& administratores ecclesiatum,monasteriorum,hospitalium collegiorum,congregationum,sodalitatum,& aliorum piorum locorum vtcunq; qualificatorum,ad omnem Gubernatoris & Commissarii huiusmodi siue eius ministrorum simplicē requisitionem dare debeant notam locationum,affectuum vltra Nouennium,censuum, venditionum,emptionum,insolutum dationum,alienationum, necnon contractuum & gabellabilium actorum quorumcunq; eorum nomine vel cum aliis ab initio anni 1538. citra factorum

cætero fiendorum, necnon nomina secretariorum & notariorum ipsorum, qui pariter debeant eorum protocolla, filias, libros, & alias scripturas, ad gabellam huiusmodi pertinen. ostendere & permittere, ꝙ per ministros dictæ gabellæ de præmissis integra nota capi possit, sub excõmunicationis etiam latæ sententiæ, & 50. ducatorum auri, vt supra applican. ipso facto per quemlibet contrauenien. incurren. pœnis. Et vt fraudibus, quæ passim fiunt & fieri possunt in præiudicium dictæ gabellæ occurratur, volumus, statuimus, & ordinamus ꝙ quilibet contrahens, siue Romanus sit, siue forensis Romæ degens, qui contraxerit, vel contrahabit Romæ vel extra Romam per viã cedularum priuatarum seu secretarum, aut verbaliũ conuentionum, cũ testibus vel sine testibus, seu sub nomine locationũ nouem annorũ tempus non excedẽ. vel qui aliis modis indirectis quibuscunq; ad fraudandum dictam gabellã vsus fuerit, debeat infra mensem a die publicationis præsentium, pro contractibus præteritis ab initio anni prædicti 1538 citra celebratis, & infra mensem a die celebrationis contractuũ futuroꝝ, gabellã, & pœnas incursas, ac incurrendas respectiue in manibus Gubernatoris, seu Cõmissarii prædicti integre persoluisse, aliàs termino hmõi elapso, ac gabella & pœnis huiusmodi nõ solutis, bona cõtractata, illorũq; precio, seu pecuniæ aut aliud emolumentum inde prouenienis, siue vnã, siue vtrãq; partem tangeant, ipso facto Cam. Apost. confiscata intelligantur, & Cõmissarius siue Gubernator præfatus bonoꝝ huiusmodi, possessione propria auctoritate capere possit. Proxenetæq;, vel mediatores, ac testes, vel aliæ personæ, quæ præmissis interuenerint, seu notitiam habuerint de cõtractibus celebratis extra Vrbem, vel in Vrbe per viam cedularum priuatarum & secretarũ, vel aliàs, vt præfertur, teneantur, sub pœna 100, scutorum per quemlibet contrauenien. incurrenda, & vt præfertur, applicanda, & distribuen. infra dictum terminum notificare cum declaratione expressa, ꝙ quicunq; ex contrahen. proxenetis mediatoribus testibus, vel personis præfatis, elapso dicto termino primus fuerit ad notificandum cõtractũ huiusmodi, intelligatur & sit ei omnis pœna per eum incursa vigore contractus hmõi facti, & non notificati remissa & condonata. Demum volumus, ac decernimus, & declaramus, ꝙ præsentes non præiudicent, nec derogare possint dictæ gabellæ ordinationibus, statutis, bannis, decretis, literis paten. & aliis quibuscunq; nostris & prædecessorũ nostrorum Ro. Pontificum seu officialiũ, per nos, & illos pro tempore deputatorũ constitutionibus hucusq; factis, imo prædicta omnia & singula a die eorum publicationũ. citra, in eorum robore permaneant, & executioni demandẽtur, & per præsentes approbata & innouata censeantur, & sic per quoscunq; iudices, &c. iudicari, &c. sublata, &c. necnon irritum, &c decernimus, non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis statutis & consuetudinibus, ac nouis reformationibus, etiam iuramento, &c. roboratis, priuilegiis quoq; indultis, ac literis Apostolicis, quibus latissime derogamus, cæterisq; contrariis quibuscunq; cum clausulis opportunis & consuetis. Insuper volumus, ꝙ præsentium sola signatura sufficiat, & vbiq; fidem faciat in iudicio & extra, absque alia literarũ expeditione, quodq; illarum transumptis, etiam impressis, manu alicuius Notarii subscriptis, & sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentium adhiberetur si ostensæ forent, vel exhibitæ, quodq; transumpta huiusmodi, in loco gabellæ, acie Campi Floræ, & in basilica Principis Apostolorum de Vrbe publicata, perinde omnes arctent, ac singulis personaliter intimata fuissent.

Placet Motu proprio A.

Declaratio super exemptis gabellæ contractuum.

MOtu proprio &c. Quia vt accepimus, nonnulli nimium scrupulosi verba præinsertæ a nobis emanatę perperam interpretantes falso prætendunt illorum vigore personis ac societatum seu vniuersitatibus & piis locis Almę Vrbis, aliisq; venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus, Thesaurario, & Clericis Camerę, congregationibusq; & capitulis ordinum pro bonis ratione subsidiorum alienatis, & cum eis contrahentibus, & quibus per nos specialiter indultũ fuerit exemptiones a gabellarũ huiusmodi solutione concessas esse. Idcirco nos pręmissis obuiare & omne prorsus dubiũ tollere, ac desuper opportune prouidere volentes, Motu simili, & ex certa nostra scientia tenore pręsentium decernimus & declaramus, put intẽtionis nrę semp fuit, & est, ꝙ oẽs & singulę cuiuscũq; qualitatis, status, gradus

ordinis, ac conditionis existentes, siue publicæ siue priuatæ, aut particulares vel collegiatæ personæ fuerint, necnon quæcunq; monasteria, hospitalia, & alia pia loca Almæ Vrbis & eius districtus(nullis prorsus exceptis, præterquam Cardinalibus, Thesaurario, Clericis, ac Congregationibus,& Capitulis pro bonis ratione subsidiorum alienatis,& cum eisdem Cõgregationibus contrahentibus, aliisq; quibus nos specialiter indulsimus) ad integram gabellæ huiusmodi solutionem teneantur, prout ante præinsertæ editionem tenebantur.& ad id iuxta alterius nostræ in forma motus proprii,sub die vltima Augusti 1546. editæ, cui per eandem præinsertam nullatenus derogatũ esse volumus cogantur & compellantur, quodq; eisdem per præinsertam nulla exemptio concessa sit,vel quoquomodo intelligatur, sicq; per quoscunq; quauis auctoritate fungentes Iudices & personas in Alma Vrbe nostra, totoq; illius districtu iudicari & decidi debere, irritum quoq; & inane quicquid secus fieret decernimus præinsertæ.& omnibus illis quæ nos in ea voluimus non obstare, cæterisq; contrariis quibuscunq; non obstantibus.

Placet Motu proprio A.

Constitutio perpetua contra non reddentes computa in Camera Apostolica integraliter,

PAVLVS PAPA IIII.

MOtu proprio,&c. Cum, sicut accepimus, nonnulli prouinciarum status ecclesiastici Thesaurarii Vicethesaurarii,mercatores,& nostræ seu Cameræ Apostolicæ ministri, aliæq; personæ computa administrationum locationum affictuum partitorum & exactionum reddere debentes, integra computa non exhibeant partem introituum & exactorum sub diuersis prætextibus & coloribus retineñ. putañ. nil peius eis contingere posse quàm re detecta id quod penes eos fuerit,restituere. Nos malitiæ huiusmodi occurrere ac indemnitati Cameræ oportune prouidere volentes,& vt præfati fideliter si non virtute saltem pęnæ timore procedere ducant, Motu proprio,&c. perpetuo statuimus & ordinamus quòd omnes & singuli prænominati, & alii quicunque in Camera Apostolica computa reddere debentes, computa huiusmodi integre, videlicet integrum debitum, & integrum creditum describere debeant,nec audeant aliquid penes se, vel eorum ministros, aut ab eis dependentes retinere seu retineri facere directe vel indirecte quouis quesito colore. Et si contingeret eos cogi per Cameram Apostolicam ad reddendum rationem de exactis eorum vel ministrorũ, aut agentium suorum manus peruenit integre describere, & tandem omnia diligenter ac fideliter gerere,& adimplere, & si secus factum fuerit in præmissis vel aliquo præmissorum cõtrafacientes excommunicationis maioris,à qua nisi per nos vel Romanum Pontificem pro tempore existentem, nisi in articulo mortis absolui nequeant, ac periurii & falsi, necnon decupli cuiuslibet partitæ crediti Cameræ omissæ seu non solutæ dictæ Cameræ applicandæ, necnon alias nostri arbitrii pęnas ipso facto incurrant,& ad decupli huiusmodi solutionem prius & ante omnia etiam non finitis vel solidatis computis tanquam de re liquida cum alia re minime compensanda iuris & facti remediis cogi & compelli debeant, nec aduersus præmissa excusationem aliquam eis suffragari volumus,cum nulla excusatio locum habeat in casu in quo quis tenetur integra computa dare. & totum receptum vel ad manus eius vel pro eo agentis delatum in computis non describit. Et ne per quoscunq; iudicari,&c. sublata,&c. necnon irritum,&c.decernimus ac volumus quòd præsentiũ sola signatura sufficiat, & vbiq; tam in iudicio quàm extra fidem faciat absque alia literarum expeditione, quodq; pro lege habeantur,& sint,& postquam præsentes vel illarum transumpto in valuis Cameræ Apostolicæ affixæ & publicatæ fuerint omnes arctent,ac si eis personaliter intimatæ fuissent. Non obstantibus præmissis ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon statutis & consuetudinibus etiam iuramento &c. roboratis priuilegiis quoque indultis ac literis Apostolicis stilo Cameræ contrariis vsibus,cæterisq; contrariis quibuscunq;.

Placet Motu proprio A.

Contra exemptos & priuilegiatos super contributione Subsidii Tercentorum Millium Scutorum.

PAVLVS episcopus seruus seruorum Dei. Ad futuram rei memoriam. Ex debito pastoralis officii ad ea, vt debemus libenter intendimus, per quæ prouide ordinata seruentur, & vt plenum sortiantur effectum, opem, & operam impendimus efficaces. Dudum siquidem ꝓ nostris, & Apostolicæ sedi necessitatibus, ac subditis nostris ab extorsionibus & aliis grauaminibus quæ per Cõmissarios & Collectores onerum pro tempore impositorum eis passim inferebantur, opportune subleuandis, Subsidium Trecentorum Millium Scutorum auri in auro, annuatim nobis & Cameræ Apostolicæ, triennio tantum durante, per subditos ipsos persoluendorum, imposuimus, & interim ab exactione augumenti pretii Salis, ac quorumcunq; aliorum onerum extraordinariorum abstinere decreuimus, & vt facilius subditi ipsi Subsidium huiusmodi præstare possent, per alias nostras in forma breuis literas voluimus & ordinauimus ꝙ omnes & singuli exempti & priuilegiati seculares vtcunq; qualificati ad contributionem Subsidii huiusmodi omnino tenerentur, prout in dictis literis plenius continetur. Cum autem postmodum sicut accepimus, nonnulli ex priuilegiatis & exemptis præfatis solutionem Subsidii huiusmodi fugere volẽtes, causam & causas in auditorio Rotæ ac S. R. E. Cardinalibus, & forsan aliis iudicibus & personis in Romana Curia & extra eam certis sub prætextibus committi obtinuerint, & hoc modo subditos alios deuote & faciliter soluentes contra mentem nostram litibus inuoluant, illosq; gratia per nos eis concessa, quòd exempti in præstatione Subsidii hmõi illos iuuare teneantur, defraudent. Nos attendentes ꝙ ex litibus huiusmodi solutio dicti Subsidii pro cõmmunibus necessitatibus, vt nos & nostros subditos præfatos a catholicæ fidei hostibus, quos ita propinquos habemus, defendere possimus, impositi, contra publicã vtilitatem retardatur, ac volentes, vt par est, in præmissis opportune prouidere, Motu proprio, & ex certa scientia Apostolica auctoritate, tenore præsentiũ, quascunq; causas desuper pendentes ad nos aduocamus, & lites pęnitus extinguimus, quo ad ea, quæ contributionem Subsidii hmõi tangunt duntaxat. Ac volumus ꝙ omnes & singuli exempti, & quantumcunq; priuilegiati seculares, etiam si Curiales Ciuitatis nostræ Maceratẽ. existant, & regimini Ciuitatum præsint, ac Almæ Vrbis, & quorumcunq; aliarum Ciuitatum, Oppidorum, & locoꝝ Ciues, vel quicunq; Nobiles, Barones, Feudatarii, aut alias etiã priuilegio iuris in corpore clauso exempti, & Capitulum, Collegium, vel Vniuersitas, aut Cõmunitas sint contributionẽ Subsidii hmõi simpliciter, omnino, clerici vero pro bonis ad eos, ex parentum & propinquorũ, vel aliorũ successione delatis, vel per eos acquisitis, ac clerici ipsi & religiosi pro fructibus & bonis mobilibus seq; mouentibus Ecclesiaꝝ, Monasterioꝝ & beneficiorũ quorumcunq; seculariũ vel regulariũ, ẽt si Archiepiscopali, Ep̃ali, au alia maiori dignitate præfulgeant, in gabellis ad iuuandũ & facilitandũ solutionẽ Subsidii hmõi pro aliqua honesta parte dicti Subsidii vniuersaliter impositis, vel imponi aut augeri præmissis dicto triennio durante, contribuere teneantur, & ad id cogi & cõpelli iuris & facti remediis, & necessariis opportunis possint & debeant, quibusuis exemptoꝝ clericorũ, & religiosorum hmõi priuilegiis, exemptionibus, cõcessionibus, fauoribus, declarationibus, sententiis, gratiis, & indultis alias in suo robore permansuris. Decernentes sic & non aliter per quoscunq; ẽt dictæ Ro. Ec. Cardinales, & Rotæ Auditores, tã ordinaria ꝗ delegata et mixta auctoritate fungentes, iudices & personas, sublata eis et eoꝝ cuilibet quauis aliter iudicandi et interpretãdi facultate vbique iudicari et diffiniri debere. Nos enim status hmõi et quarumcunq; aliarũ ẽt ante impositionem hmõi Subsidii qũolibet introductaꝝ, litiũ, et causaꝝ, ac priuilegioꝝ, indultorũ, literaꝝ, et scripturarũ quarumcũq;, occasione pręmissoꝝ qũolibet cõfectoꝝ, tenores causas, et effectus, nominaq; et cognomina iudicũ, et collitigantiũ, aliaq; ẽt si maiora sint expressis, de necessitate exprimenda, p̃sentibus ꝓ sufficienter expressis, ac de verbo ad verbũ insertis habẽtes, irritũ et inane decernimus qcquid secus sup his a quoq̃ quauis auctoritate sciẽter vel ignorãter attentatũ forsan est hactenus, vel in posterũ contigerit attentari. Quocirca dilecto filio Gui. Ascanio Sfortiæ S. Eustachii Diacono Card. de S. Flora S.R.E. Camerario, quẽ vltra sui Camerariatus officii facultatẽ sup præmissis executorem generalem cũ plena et libera auctoritate et potestate quoscũq; citãdi, ac illis quotiẽs opus fuerit ẽt sub censuris et pęnis ẽt pecuniariis arbitrio suo infligendis et applicandis, inhibẽdi ac quæcũq; dubia et difficultates circa p̃missa vel eoꝝ aliquot, ac illa vel Subsidiũ hmõi cõcernentia, etiam vltra præsentium et aliarum literarum nostrarum prædictarum tenores tollendi et remouendi & inuiolabiliter obseruari faciendi, facimus, creamus, constituimus, ac deputamus, tenore prę

sentium cōmittimus, & mandamus quatenus per præsentes, & alias literas prædictas, & in eis contenta quæcunq; solemniter publicanda, faciat illa plenum effectum sortiri & inuiolabiliter obseruari, nec permittat quemquam, contra illarum tenores, vel mentem nostram præfatam quomodolibet perturbari, impediri, aut inquietari. Contradictores quoslibet & rebelles per prædicta, & alia de quibus ei videbitur iuris & facti remedia, appellatione postposita compescendo, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Non obstantibus præmissis, & apostolicis, ac prouincialibus, & synodalibus constitutionibus & ordinationibus, statutis, & consuetudinibus, & nouis reformationibus, etiam iuramento confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, priuilegiis quoque indultis, & literis Apostolicis, etiam per viam legis & statuti perpetui, ac initi & stipulati contractus, æditis, concessis, confirmatis, & innouatis contrariis quibuscunq;. Aut si aliquibus cōmuniter vel diuisim ab apostolica sit sede indultum, q; interdici, suspendi, vel excōmunicari non possint, per literas Apostolicas nō facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ aduocationis, extinctionis, voluntatis, decreti, factionis, creationis, constitutionis, deputationis, commissionis, & mandati infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Marcum, anno incarnationis Dominicæ M D XLIII, Non. Martii, Pontificatus nostri Anno Decimo.

Quòd nullus familiaris Reuerendiss. DD. Cardinalium, Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, Referendariorum, Auditorum, Cleticorum, Præsidentiū, vel Abbreuiatorum defunctorum possit petere stipendium familiaritatis eius, nisi pro integro biennio a die obitus patroni.

PAVLVS PAPA III.

MOtu proprio, &c. Cum, sicut nobis nuper innotuit, sæpius contingat, vt decedentibus Cardinalibus, & venerabilibus fratribus nostris Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, ac dilectis filiis Referendariis nostris, necnon causarum palatii Apostolici Auditoribus, & Clericis Cameræ Apostolicæ Præsidentibus, ac literarum Apostolicarum de maiori præsidentia Abbreuiatoribus, qui vtplurimum notabilem familiarium & seruitorum numerum tenere consueuerunt, familiares & seruitores præfati contra eorum patronos iam defunctos insurgeñ. salaria & stipendia eorum familiaritatis & seruitutis pro toto tempore quo eorum familiaritati extiterint & cum eis inseruiuerint: etiam q; de eis sibi satisfactum sit etiam longo tempore post obitum Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, Referendariorū, Auditorum, Clericorum, Præsidentium, & Abbreuiatorum petant & efflagitent, ac quandocunque eorum hæredes, qui vt plurimum de his non sunt informati super salariis & stipendiis huiusmodi etiam iudicialiter impetant, & molestent in ipsorum hæredum perturbatione, & non modicum detrimentum. Nos attendentes Patriarchas, & Archiepiscopos, Episcopos, Referendarios, Auditores, Clericos, Præsidentes, & Abbreuiatores præfatos, vtpote aliis negociis maioribus distractos vtplurimum rationes & computa salariorum & stipendiorum hmōi fidem facere non posse. Et insuper verisimile non esse, vt qui pro mensali salario & stipendio aliis inseruiunt, exactionem eorum salariorum & stipendiorum vltra integrum annum differant. Volentes fraudibus quæ in præmissis fieri possent, occurrere, Motu proprio statuimus & ordinamus q; de cætero nemo cuiuscunq; status, gradus, ordinis, & conditionis existat ab hæredibus Cardinalis alicuius Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, Referendarii, Auditoris, Clerici, Præsidentis, vel Abbreuiatoris defuncti, cuius familiaris extiterit, seu inseruiuerit, salarium, stipendium familiaritatis, seu seruitutis suæ plus quàm pro integro biennio per annum à die obitus patroni petere & exigere, seu desuper hæredes præfatos quouis modo in iudicio vel extra impetere vel molestare possit, districtius inhibentes modernis & pro tempore existentibus almæ Vrbis Gubernatore, & curiæ causarum dictæ Cameræ Auditori, ac etiam in eadem Vrbe & eius districtu in spiritualibus Vicario generali, necnon Senatori, ac quibusuis aliis tam dictæ Vrbis quàm quorumcunq; aliarum ciuitatum, terrarū, & locoꝝ iudicibus & officialibus, ne familiares, & seruitores præfati super executione salariorū & stipendioꝝ hmōi biennii post annum a die obitus dicti defuncti lapsum audire, aut ad eorum instantiam contra hæredes præfatos quouis modo procedere, aut iudicere p̄sumant.

Ac decernentes ex nunc irritum & inane si secus super his a quoquam quauis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari: non obstantibus constitutionibus & ordinationibus apostolicis,& Vrbis,ciuitatum,terrarum,& locorum huiusmodi, etiam iuramento &c. roboratis statutis & consuetudinibus. cæterisq; contrariis quibuscunq;.

Placet Motu proprio, A.

Lect. & publicat. statut. ordinatio Romæ in Cancellaria Apost. anno incarnationis Dominicæ 1541. die vero Martis xxi. mensis Aprilis,Pont.prælibati S. D. N. Papæ Anno XI.
Auscultata fuit cum originali quinterno Cancellariæ,& concordat,

Ant. Lomellinus Custos.

Extracta fuit præsens copia ex transumpto In actis mei notarii, aliis facto, & de quo constat in libro meorum transumptorum, & auscultata concordat, ideo in fidem manu propria subscripsi Romæ die xiiii. Decembris 1533.instañ D. Claudio Marzallo affetto procuratore dict. execut. testibus bo· me. Claudii della Galla Episcop.Mirapiceñ.

Ludouicus Reydettus curiæ causarum Cameræ Apost. Notarius in fidem præmissorum,&c.

Motus proprius in fauorem omnium pauperum

GVIDO Ascanius Sfortia sancti Eustachii Diaconus Cardinalis de Santa Flora sanctæ Romanæ Ecclesiæ Camerarius. Vniuersis & singulis Almæ Vrbis nunc & pro tempore existeñ. Gubernatori, & Senatori, ac curiæ causarum Cameræ Apostolicæ generali Auditori, necnon Sanctissimi Domini nostri Papæ in eadem Vrbe in spiritualibus Vicario, eorumq; Locateneñ. aliisq; Iudicibus & iustitiæ ministris quocunq; nomine nuncupatis,& quacunque auctoritate vel officio fungentibus, & præsertim Curiarum, & Carcerū eiusdem Vrbis Notariis, Capitaneis, Custodibus, Barisellis, Executoribus, & aliis Officialibus quibuscunq; ad quos spectat,& in futurum quomodolibet spectare poterit, salutem in domino. nostrisq; huiusmodi, immo verius Apostolicis firmiter obedire mandatis, Noueritis quòd nuper nobis in Camera Apostolica pro parte Carceratorum & aliorum pauperum exhibita & præsentata fuit quædam papyri cedula in forma Motus proprii dependentiam habens huiusmodi sub tenore,videlicet,P A V L V S Papa III. Ad perpetuam rei memoriam. Ad onus Apostolicæ seruitutis superna dispositione vocati, si omnium christifidelium & præcipue pauperum ac miserabilium personarum iura illibata seruari, & ab omni grauamine & dispendio illesa fore cupimus, & ad id libenter nostræ sollicitudinis studium adhibemus,multo magis equidem pro carceratis,& pauperibus in Alma Vrbe nostrā commorātibus protegendis, ex iniuncti nobis officii debito Apostolicæ prouisionis partes tenemur impendere, ne indebitorum onerum & grauaminum iniurias subeant,& detrimenta patiantur. Prauas itaq; detestabiles & illicitas improborum cupiditates, ex quibus nostris subditis & pauperibus damnosa possunt prouenire dispendia, tollere cupientes, leges, decreta, & statuta infrascripta, quorum aliqua per fœlici recordationis Clementem prædecessorem nostrum pro eorundem pauperum & carceratorum commodo,Ad perpetuam rei memoriam Motu proprio ex certa scientia & potestatis plenitudine prouidere & salubriter edita fuerunt, Motu, scientia,& potestate similibus in omnibus & per omnia vt inferius describūtur obseruari debere hac in perpetuū valitura lege statuimus & mandamus. Decernentes irritum & inane quicquid secus super his a quoquam quauis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari, contrariis etiam priuilegiis & constitutionibus (illorum omnium tenores pro latissime expressis habentes) non obstantibus quibuscunq;. Quæ intimari & in locis publicis appendi volumus.

In primis q; quotiens aliquis sine mandato officialium ad quos spectat capitur,præterquā si in flagranti crimine reperiatur, vel etiam si cum mandato captus, si culpabilis non fit repertus, vel indicia purgauerit, vel si iudici qui eum capi fecit etiam extra vistam,aut si Præsidentibus visitæ ex aliqua causa rationabili videretur, gratis sine aliqua capturæ & carceris solutione.& sine manu executorum libere relaxetur. Et si ad alicuius instantiam iniuste captus reperiatur,ij; sius expensis capturæ & carceris solutio fiat. Et si a barisello vel executoris

bus contra præmissa aliquid exactum fuerit, capto restituatur ad omnem eius petitionem, & in omnibus prædictis casibus judices in mandatis de relaxando, sub maioris excommunicationis pęna ipso facto incurrenda, debeant apponere, vt gratis vbiq; relaxentur, neque possit aliquid a carceraris præfatis exigi sub prætextu ꝙ ab his qui eos iniuste fecerunt recuperare poterunt. Sed executores & carcerum custodes debitas sibi mercedes ab illis exigant, qui iniuste carceratos detineri procurarunt. Dictiq; iudices omnes impensas etiam pro alimentis per præfatos carceratos factas eis etiam manu regia ab eisdem qui eos indebite capi & detineri institerunt restitui & refici faciant.

Capti etiam informatione curiæ tanquam testes nihil capientibus soluant, nec in carceribus publicis aut secretis aliquo modo ponantur, sed in continenti per iudices examinentur, examinati ad sua negotia facienda relaxentur. Alioquin iudices pro qualibet vice pęna X ducatorum pro subuentione carceratorum tantum applicanđ mulctentur, nisi Gubernatori, Auditori, Vicario, vel Senatori, eos carcerandos fore videretur ex causa quam visitatoribus iustificare teneantur, & prædictis alimenta necessaria quamdiu in carceribus detinebuntur ab instigatore vel fisco præstentur.

Dictiq; Iudices captum pro quouis crimine in secretis carceribus vltra triduum antequã examinetur retinere nullo modo possint, sed infra triduum carceratum huiusmodi examinent, & iuxta iuris dispositionem, aut relaxent si innocens reperiatur, vel ponant ad largam, vel in dictis secretis carceribus, prout facti qualitas expostulat retineant. Alioquin custos in prima visita id visitatoribus manifestare teneatur, sub pęna X ducatorum applicandorum vt est suprascriptum, nisi de mandato nostro aliter fuerit ordinatum: De quo mandato ipsi Iudices visitatoribus fidem facere teneantur, vel si dicti Iudices ex aliqua iusta causa aliter faciendum visitatoribus notificauerint.

Iudices prædicti sine legitimis inditiis præcedentibus neminem capi mãdent, nisi Gubernatori ex legitima causa aliter visum fuerit, & tunc si capiẽdus sine inditiis sit aliquis, ducatur ad præsentiam eiusdem. Qui Gubernator instigatorem faciat cauere de damnis, iniuriis, & interesse, & prout qualitas personæ carcerandæ expostulat, vel cogat eum ad cauendum de se præsentando, vel mittat ad carceres arbitrio suo. Verum si infra biduum inditia non superuenerint relaxetur. Captum vero quemcunq; ante torturam seu antequam torturæ subiiciant ad purgandum inditia contra eum laborantia legitime admittant, data indiciorum copia, in forma boni extractus, & non registri, cum expressione nominum testium, ad hoc vt inquisitus possit se defendere. præterquam in crimine hæresis & aliis criminibus a iure exceptis, iuxta tamen iuris dispositionem. Et si inditia purgata non fuerint (super quo tamen prius audiatur Aduocatus pauperum, vel alius quicunq;, ad libitum ipsius rei) tunc torquendum continuato actu torturæ, nõ autem in tortura per longum temporis spacium vnius aut plurium horarum, aut ad extraneos actus, etiam prandii aut cęnæ, diuertẽdo detineant, sed pro ut facti & torquendæ personæ qualitas expostulat, in continenti expediant, & examinatores claris verbis vtantur ad reperiendum veritatem non ad implicandum constituti intellectum, & nullus torqueatur nisi legitimatis prius inditiis, & testibus pro inditiis examinatis repetitis, carceratis, & procuratore pauperum in legitimatione & repetitione citatis, & pauperibus arbitrio Iudicum, de quorum mandato detinebuntur, inditiorum copia gratis tradatur, vel processus cum inditiis aduocato pauperum sine aliqua impensa ostendatur. Et si procurator fiscalis ad dandum interrogatoria citatus illa infra terminum in citationibus contentum non dederit testes pro carceratorum defensione examinari sine interrogatoriis debeant.

Iidem Iudices captum pro vno crimine super aliis de quibus inditia aliqua non habent nullo modo interrogare præsumant, sed tam in his quãm aliis in omnibus occurrentibus iuris communis dispositionem seruare teneantur & debeant, ac Iudices qui processerunt dũ causas in visita proponent, habeant secum processus, vt visitatores intelligant & videant carceratum minus vel plus debito non grauari, ac insuper ne literarum ignari ex mala notariorum in latinum translatione quandoq; indebite damnum patiantur, decernimus ꝙ verba super quibus interrogetur reus eo modo quo ipse illa profert, in latinum, si latine proferat, vel vulgari sermone, per notarium scribantur, & si reus loquatur in vulgari adhibeatur notarius illius linguæ vel idiomatis cuius est reus, vel cum interprete illius linguæ.

Et si contingat reum inditiorum copiam petere velle, iidem notarii per modum extractus

& non registri. & literis minutis, & currentibus, & pro qualibet margine plena triginta versus continente, tradant, ac pro quolibet centenario cartarum scriptarum non plus q̃ quinque ducati recipiant, & sic pro rata in minori vel maiori cartarum numero, sub pęna prædicta irremissibiliter exigenda & applicanda, vt præmittitur. Si vero ad alium Iudicem acta forēt transportanda tunc fiat registrum, & soluatur, prout in curia eadem solui consueuit pro quolibet Centenario foliorum registri: & si aliquis carceratus innocens reperiatur, & pro sua innocentia debeat relaxari, nihil ab eo in aliqua curia, etiam occasione cuiusuis affectamenti exigatur.

Custodes vero carcerum decreta Cameræ aliàs edita seruare teneantur. Si Turris Nonæ pro quolibet clerico vltra carlenos veteres sex, pro laico vltra tres, Custos Turris de Sabellis, vltra duos carlenos similes indifferenter tam pro clerico quàm pro laico, etiam pro excarceratione vel liberatione non exigant. Etsi vltra mensem sine culpa carceratorum ibi detineantur, nullo modo duplicatio fiat, prout hactenus obseruatum fuit. Simili modo Barisellus, Marescalli, & Executores, pro mercede suæ executionis, decreta dictæ Cameræ seruare teneantur, sub pęna XXV. ducatorum pro qualibet vice incurrenda, & vt supra applicāda.

Pro honesta cibatione vltra vnum carlenum similem non exigant, ita tamen quod pro qualibet vice cibandi vltra dimidium carlenum non capiant, vt si de mane tantum cibatus fuerit, vel de sero, dimidiū, vt præmittitur. Verùm pro temporis qualitate soluatur minus vel plus, dummodo non excedatur vnus grossus pro qualibet vice cibandi. Si vero nullo modo cibati fuerint, etiam si in carceribus aliquibus diebus in secretis detenti sint, nihil exigatur. Detentus vero in larga faciat sibi expensas modo suo, & carcerum custodes non possint carceratos alimentorum expensas non soluentes vltra quinque dies in cameris detinere, quibus elapsis in publicis carceribus ponant.

Teneantur dicti custodes tempore visitæ omnes carceratos, nemine excepto, visitatoribus præsentare, & in secretis detentos nunciare in scriptis, & postquam fuerunt examinati, finito examine præsententur, & hoc sub pęna præmissa decem ducatorum pro qualibet vice contrauentionis.

Et insuper dicti Iudices carceratos per alios non arestat in carceribus, sed si aliam causam habent contra carceratum, significent Iudici, de cuius commissione fuit carceratus, & ille in omnibus procedat contra carceratum, præter Gubernatorem qui possit arestare ex causa delationis armorum.

Item si aliquis Iudicum commisisset mandatum de capiendo aliquem antequam Gubernator vel alius ex dictis Iudicibus illud commiserit, nullus alius Iudex possit de illo se impedire, dummodo in libro actorum constet de commissione talis mandati, & sub eadem die.

Item significationes factæ per Gubernatorem vel alios Iudices, data idonea cautione, seruentur per omnes per duos menses, lapsis duobus mensibus non seruentur.

Item carceratus pro aliqua causa per vnum Iudicem eo relaxato possit per alios Iudices pro noua causa carcerari, sed non pro eadem, nisi de mandato nostro, aut Camerarii.

Item quod singulis hebdomadis visitatores carcerum visitent omnes carceres semel in hebdomada, vel saltem bis in hebdomada duos carceres, nisi impediti fuerint, & relaxandos relaxari faciant statim ante recessum a visita.

Item id quod per commune visitaturum votum deliberatum fuerit semper obseruetur, & executioni mandetur, & custos carcerum eis parere debeat, sub pęna decem ducatorum, vt præfertur, applicanda, non obstañ. tertii contradictione, vel inhibitione, nec contradicendi & alleganti post præstita vota fore mandatum nostrum vel Camerarii (nisi illud exhibeat) credatur, sed omnino relaxatio fiat.

Item quod facto decreto de relaxando, custodes non retineant carceratum vigore alicuius arresti, nisi fuerit subscriptum ad minus manu duorum visitatorum.

Item facta compositione, omnes penè consignentur penes depositarium nostrum distribuendæ & soluendæ per mandatum nostrum, vel dicti Camerarii.

Item quod custodes carcerum non possint aperire capsas elemosinarum pauperum carceratorum, sine præsentia alterius ex procuratoribus dictorum pauperum, & illæ pecuniæ non dentur magistris domus carceris, sed dispensentur inter illos qui non habent modum viuēdi per eundem magistrum, cum interuentu Capitanei carcerum, & vnius ex procuratoribus

pauperum.

Item capti ex cuiusuis mandato non ducantur ad alium locum, nisi ad publicos carceres, ad quos visitatores causa visitæ accedere solent, aut ad castrum sancti Angeli de speciali mādato nostro.

Habentes significationes siue moratorias a Camera Apostolica concessas propter paupertatem, & præstita cautione, etiam si sint obligati in forma Cameræ, ad instantiam quatumuis personarum priuatarum, non molestentur auctoritate seu mandato alicuius Iudicis, sub pęna arbitrio Cameræ declaranda.

Infirmi carcerati, si pro debito ciuili detinentur, facta fide per duos medicos de infirmitate graui, ita quod sit periculum vitæ, præstita cautione de redeundo recuperata sanitate, relaxentur. Si vero pro causa criminali ex qua veniret imponenda pęna mortis, si iam sit confessus vel conuictus, vel pro aliis criminibus minoribus, præstita cautione idonea, liberetur vt supra. Et si sit pauper qui eam non repetiat, consignetur hospitalis Guardiano, qui quàm primum conualescet præsentare teneatur.

Bona vel pecuniæ, quæ repeteriuntur in posse carceratorum consignentur cum inuentario facto in præsentia carcerati, & coram duobus testibus custodi carcerum, qui teneatur restituere integre ad mandati Iudicis, qui eum capi fecit.

Custodes carcerum non exigant nec sponte recipiant ab arestantibus carceratos vltra q̄ exigatur a carcerato pro relaxatione.

Barisellus non exigat aliquid a carceratis ratione expensarum, quas dicit se fecisse pro exploratoribus.

Triremes visitentur bis in anno, & facta visitatione fiat verbum nobis, vel Pontifici pro tempore, & relaxandi ex mandato visitatorum sine mora per Capitaneum triremium relaxentur, sub pęna amissionis salarii.

Carcerum custodes carceratos, ad alios carceres sine Iudicū de quorum mandato detinentur licentia, transferre, nec a carceratis aliquid exigere dum pro stipulanda aliqua obligatione per carceratos facienda eos a carceribus extrahunt, vel a compedibus liberant, nō possint.

Marescalchi, cæteriq; executores, in causis ciuilibus, & criminalibus Capitolii tabulam obseruent. Et pro quibusuis executionibus realibus & personalibus vsque ad summam quinq; ducatorum, carlenum vnum, vsq; ad decem, duos vsque ad quinquaginta, quinq;, & ab inde supra, quæcunq; fuerit summa, ducatum vnum, & non vltra exigant. In executionibus vero pęnæ capitalis, vel sanguinis, ducatum vnum. In casibus vero in quibus eis quarta pars pęnarum secundum statuta debetur, si ex gratia pęnæ moderentur, etiam si post executionem gratiam fieri contingat, quartam tantum eius recipiant quod ex gratia soluitur.

Barisellus vero in ciuilibus etiam illam obseruet. In criminalibus autem, & extra Vrbem, in ciuilibus & criminalibus, id tantum capiat quod per Cameram Apostolicam seu Gubernatorem fuerit ordinatum, vbi inter eum & partes dissensio super hoc foret.

Pro mandato de relaxando in curia Gubernatoris, in causis criminalibus, non tamen grauioribus, soluatur notario tertia pars vnius Iulii, & pro sigillo carlenus vnus.

Carcerati qui non acceperunt copiam processuum, non teneantur aliquid pro carceribus soluere.

Pro iniuriis verbalibus, & altercationibus sine armis, vel sanguine factis, & in causis ciuilibus non excedentibus summam quinque ducatorum, & in similibus aliis rebus minimis, nemo carceribus mancipetur.

Pauperes qui per sententiam absoluuntur, & diuites qui condemnati fuerint, pro nota sententiæ, nec pro Iudicum propinis, nec quibusuis iuribus Fiscalibus aliquid soluere non teneantur.

Cercerati in Ripa, in visitatione Capitolii. Carcerati vero in Burgo, in visitatione Turris Nonæ, præsententur. Et visitationes, Camerario Ripæ, & Iudici Burgi, per procuratores pauperum, Capitolii, & Turris Nonæ, intimentur.

Placet & ita mandamus A.

PAVLVS PAPA III.

MOtu proprio &c. Cum alias nos ad subleuandum carceratos, & alios pauperes ab indebitis exactionibus, quæ per Custodes carcerum, & Executores, ac Notarios diuer-

sarum curiarum Almæ Vrbis nostræ fiebant, ac pro iustitia æque omnibus administranda nonnulla decreta,& statuta perpetuo obseruanda,ediderimus,illaq;,& alia quæcunq; decreta per nostros Romanos Pontifices:& Cameram nostram Apostolicam, circa hæc prouide facta,perpetuo obseruari mandauerimus, & sicut nuper non sine animi nostri displicentia percepimus illorum aliqua,quandoque per incuriam,seu negligentiam,aut aliàs plene obseruata non fuerint, ne propterea illa in desuetudinem abiisse,aut per non vsum, seu contrariũ vsum illis aliquatenus derogatum censeri,aut dici possit, illa omnia & singula,prout ad perpetuam rei memoriam edita fuerunt, Motu proprio & ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine confirmamus, & quatenus opus sit de nouo statuimus & ordinamus,perpetuoq; in omnibus & per omnia inuiolabiliter obseruari,quocunq; non vsu,seu contrario vsu in præteritum non obstañ. statuimus & mandamus. Et pro præmissorũ omnium & singulorum obseruatione,& executione cõmittimus & mandamus Episcopo Torcellañ. Cameræ nostræ Apostolicæ Clerico,& ad præsens carcerum præfatæ Vrbis Visitatori,& pro tempore eorundem carcerum alteri Clerico per eandem Cameram deputando, vt decreta prædicta per quoscunq; eiusdem Vrbis Iudices, Notarios, executores, carcerũ custodes,& alios ad quos pertinet,in omnibus & per omnia inuiolabiliter obseruari mandet,& faciat cum effectu,ac contrauenientes & innobedientes quoscunq; per censuras ecclesiasticas & pecuniarias ac priuationis seu suspensionis ab officio, necnon carceris,& alias etiam personales,de quibus ei videbitur,pœnas,illas etiam aggrauando,& reagrauando, mandata executiua desuper decernendo,ac brachium seculare exercendo, quacunq; appellatione postposita coherceat & compescat; pœnasq; prædictas exigat & imponat, ac exigi & imponi faciat, & mandet,tam ex eius officio quàm ad instantiam Aduocati & procuratorum pauperum pro tempore existentium, cum facultate citandi & inhibendi,aliaq; faciendi & exequendi quæ in præmissis & circa præmissa fuerint necessaria & opportuna, præmissis necnon constitutionibus & ordinationibus Apostolicis,priuilegiis quoq; & indultis quomodolibet etiam vim contractus habentibus,& ex causa quantumcunq; onerosa concessis,& confirmatis,[quorum tenores pro expressis haberi volumus, perinde ac si de verbo ad verbum de illis indiuidua mentio facta esset, quibus specialiter & expresse derogamus, quatenus præmissis decretis & ordinationibus obstent. cæterisq; in contrarium facien. non obstantibus quibuscunq;.

Placet motu proprio A. Videat Reuerendiss. Card. Camerarius A.

Confirmari posse videntur tam aduersus non vsum quàm cõtrarium vsum, nisi quatenus contrarius vsus processisset ab expressa dispositione suæ Sanctitatis, vel Cameræ Apostolicæ.

G. Asc. Card. Camerarius.

Post cuius quidem papiri cedulæ in forma motus proprii exhibitionem & præsentationem in eadem Camera, vt præmittitur, factas,nobis humiliter supplicatum fuit,vt dictum motum proprium admittere,& in libris eiusdem Cameræ registrari,ac publicari, & obseruari facere, & mandare,aliasq; in præmissis opportune prouidere dignaremur. Nos vero volentes mandata Apostolica,vt tenemur,exequi,& illa suum debitum,vt par est,effectum sortiri huiusmodi supplicationibus inclinati, de mandato sanctissimi domini nostri Papæ viuæ vocis oraculo super hoc nobis facto,& auctoritate nostri Camerariatus officii,ac ex decreto desuper in dicta Camera Apost. facto,dictũ motũ propriũ ea qua decuit reuerentia admisimus, illumq; in eisdẽ libris registrari,ac publicari & obseruari mandauimus. Quocirca vobis omnibus & singulis supradictis,& vestrũ cuilibet,ne sup hoc aliquã vllo vnq̃ tempore ignorantiã prætendere valeatis,nec aliquis vestrum valeat, tenore præsentium intimamus, insinuamus, & ad vestram & cuiuslibet vestrum notitiam deducimus, vobisq; insuper de mandato & auctoritate prædictis,præcipimus,ac districte præcipien. mandamus,sub excõis & Quingentorũ Duc.auri de Camera p quemlibet contrafacien. & vice qualibet incurreñ.& Cameræ Apost. applicañ.ac aliis arbitrii nostri pœnis,quatenus decreta, ordinationes,ac omnia alia & singula in pinsertis papiri cedulis in forma motus proprii cõtenta inuiolabiliter obseruetis & obseruari faciatis,& contra ea seu eorũ aliquo quoquomodo publice vel occulte,directe vel indirecte p vos vel aliũ.seu alios facere,dicere vel venire nullatenus audeatis neq; præsumatis,alioquin &c.irritum,&c. Non obstañ. omnibus illis quæ prælibatus sanctiss. Dñus noster Papa voluit p præmissa nõ obstare, cæterisq; in contrarium facientibus quibuscunq;. Datũ Romæ in Cam.Apost.die 4 Iulii 1548. Pont.S.D.N.D.Pauli diuina puid. papæ III, anno XIIII.

Decretum Cameræ Apostolicæ in fauorem dominorum domorum, Inquilinorum, et subinquilinorum factum, de non augendo pensione respectu Anni Sancti.

GVIDO Ascanius Sfortia S. Eustachii Diaconus Card. de S. Flora S. R. E. Camerarius. Cupientes prout ex debito nostri Cameratiatus officii tenemur q decreta p nos et Cameram Apostolicam in fauorem inquilinorum, at subinquilinorum facta ad eorum notitiam deueniant, vt cum illis, contra dominos domorum totiens quotiens opus fuerit se adiuuare possint, idcirco quoddam decretum de non augendo pensionem domus, nec de alterando modum soluendi, de non expellendo inquilinos, vel subinquilinos, durante locatione nisi iuxta formam decreti, etc. imprimendum et publice vendendum nobis necesse videtur, propterea de mandato S. D. N. Papæ viuæ vocis oraculo nobis desuper facto tibi Petro de Bizzocchis clerico Pratensi, nullius diocesis, Procuratori Ro. Cu. sequenti, cuius diligentia decretum supradictum sub die xxix. præsentis mensis expeditum fuit decretum prædictum imprimendi, in locis publicis, solitis, & consueti affigendi, ac publice vendere faciendi tenore præsentium licentiam concedimus & impartimur: inhibentes omnibus & singulis impressoribus, librariis præterquam Antonio Blado Cameræ impressori in executione præsentiū nominandis, ne visis præsentibus sub excōmunicationis, admissionis decretorum impressorum necnon Centum ducatorum auri in auro, Cameræ Apostolicæ pro medietate, & pro alia medietate tibi Petro prædicto applicandis pęnis, decretum supradictum per sex menses a data præsentium computandos sine tua, vel deputandi a te licentia, imprimere, vendere, ac imprimi & vendi facere quocunq modo audeant siue præsumant, nec quilibet ipsorum audeat siue præsumat in contrarium facientibus. Non obstantibus quibuscunq; Datum in Camera Apost. die xxix. mensis Aprilis M D X L I X,

Visa F. Soderinus,

GVIDO Ascanius Sfortia S. Eustachii Diac. Card. de S. Flora S R. E. Camerarius. Nuper nobis in Camera Apostolica non sine animi nostri displicentia pro parte inquilinorum & subinquilinorum Vrbis querelantium expositum fuit, q ipse a dominis domorum per eos ad pensionem annuam conductarum respectu anni Sancti siue Iubilei, tam sup augumento pensionis fictos oblatores maiorem pensionem offerentes inducentibus, q̄ etiam super earum euaeuatione, etiam locatione durante, asserentibus domos prædictas pro eorum vsu habere velle quotidie molestantur, & ex domibus per eos conductis contra formam iuris expelluntur: nihilominus expulsis inquilinis siue subinquilinis domos prædictas pro maiori pretio in graue damnum inquilinorum siue subinquilinorum contra formam decreti cameralis, eorum promissionis, obligationis, & iuramenti alteri locant. Nos, vt tenemur ex debito nostri Camerariatus officii tranquillitati curialium inquilinorum & subinquilinorum malitiis, calumniis, litibus, controuersiis, quæ inter dominos domorum ex vna, inquilinos & subinquilinos partibus ex altera quotidie exinde oriuntur, quantum possumus prouidere cupientes, ne decretum aliàs per antecessores nostros & Cameram Apostolicam in fauorem inquilinorum factum in damnum & præiudicium ipsorum retorqueatur, idcirco de mandato S. D. N. Papæ viuæ vocis oraculo nobis desuper, ac ex decreto in Camera Apostolica matura consideratione facto statuimus, & ordinamus q in futurum respectu anni Sancti, vel Iubilei quandocunq; huiusmodi annus venerit per annum antea, & pro dicto anno Sancto, vel Iubilei inquilinis pensio domus per eos conductæ a dominis ipsius augeri, nec modus soluendi pensionem alterari possit. Insuper pro maiori curialium, inquilinorum, & subinquilinorum quiete, & ad lites & controuersias euitandas, vt præfertur, oraculo & decreto similibus declarando decretum in fauorem inquilinorum per antecessores nostros. & per Cameram Apostolicam aliàs factum in perpetuum statuimus & ordinamus. q ex nunc in posterū durante locatione inquilini, tam ipse inquilinus, quàm subinquilinus eiusdem ex domo ab eisdem conducta, siue subconducta a domino ipsius asserente domum suam pro vsu suo habere velle, expelli non possit, nisi iuxta formam iuris communis. Finita vero locatione quocunq modo finiatur, si dominus pro suo vsu domum habere intendit, tunc vtroque casu inquilinus & expelli non possit, nisi prius dominus iurauerit, ac sub pęna amissionis pensionis duorum annorum domus de qua agetur de non locando alteri domum prædictam, vel partem ipsius, sed eam totam per se ipsum per annum inhabitando, in ampliori forma Cameræ Apostolicæ, cum censuris & mandatis executiuis se obligauerit. Et si dominus cōtrauenerit,

statim in pęnam prædictam incidat, quæ pęna si non interuenerit accusator, pro medietate fisco pro pęna periurii, pro alia vero inquilino, vel subinquilino respectiue in casu suo applicanda sit, sed si in dictis casibus interuenerit accusator, tertia pars pęnæ prędictæ vnicuiqȝ ipsorum applicetur: declarantes ꝙ subinquilinus finita locatione sui authoris, quocunqȝ modo finiatur, etiam de consensu domini, & inquilini, huiusmodi inquilinorum priuilegio non gaudeat, sed domino volente teneatur eam liberam & expeditam relaxare, nisi ab ipso domino reconductam habeat. Et si notarius obligationem, promissionem per dominos domorū fiendam contra formam præsentis nostri, & Cameræ Apostolicæ decreti, rogare præsumpserit ad pęnam supradictam teneatur, & statim docto summarie per duos testes de contrauētione domini domorum, vel notarii, tam contra eosdem dominos, quàm contra notarium, censuræ, siue mandatum executiuum, tam ad instantiam fisci quàm inquilini, subinquilini q̄ accusatoris parte citata per R. P. D. Præsidentem viarum, per Cameram Apostolicam deputatum, & pro tempore deputandum relaxentur. Inhibentes omnibus & singulis Almæ Vrbis iudicibus, tam ecclesiasticis quàm secularibus, ne viso præsēti nostro, & Cameræ Apostolicæ decreto, sub maioris excommunicationis, suspensionis a diuinis respectiue, ac sub aliis arbitrii nostri, & successorum nostrorum pęnis, contra illius formam iudicare, vel sentētiare audeant siue præsumant, nec quilibet ipsorum, audeat siue præsumat, sed omnia in prę senti decreto contenta, toties quoties opus fuerit futuris temporibus in perpetuum inuiolabiliter obseruare, ac obseruari facere teneantur, & debeant, & quilibet ipsorum teneatur & debeat quocunque alio decreto in contrarium forsan desuper facto, cæterisqȝ in contrarium facientibus. Non obstan. quibuscunqȝ si secus, &c. irritum, &c. sublato, &c. Et vt præfati domini Iudices, Fiscus, Notarii, Inquilini, Subinquilini, accusatores, & alii curiales, de omnibus contentis in præsenti nostro, & Cameræ Apostolicæ decreto, plenam notitiam habeant, decretum huiusmodi in libris Cameræ Apostolicæ registrari, imprimi, in locis publicis solitis & consuetis affigi, ac publice vendi, transumptoqȝ eiusdem impresso, manu vnius ex Notarii Cameræ Apostolicæ subscripto, tam in iudicio quàm extra indubitata fides adhiberi volumus & mandamus. Datum Romæ in Camera Apostolica, anno a natiuitate Domini 1549. die vero xxix Aprilis, Pont. Sanctiss. in Christo patris, & domini nostri D. Pauli diuina prouidentia Papæ III, Anno XV.

G. Asc. Card. Camerarius.

Decretum Cameræ Apostolicæ in fauorem Inquilinorum.

RAPHAEL Episcopus Portuensis Card. S. Georgii domini nostri Papæ Camerarius, Vniuersis & singulis præsentes literas inspecturis, visuris pariter & audituris salutē, & præsentibus fidem indubiam adhibere. Quia pium est & rationi consonum veritati testimonium perhibere. Idcirco ad vniuersitatis vestræ & cuiuslibet vestrum notitiam deduci mus, & tenore præsentium attestamur quod inter alios libros registri Cameræ est vnus liber quartus diuersorum Iulii Papę II intitulatus seu nuncupatus, in cuius folio CXX. reperitur quoddam constitutionis siue decreti instrumētum, seu potius patentes literæ huiusmodi sub tenore. RAPHAEL Episcopus Portueñ. Card. S. Georgii Domini nostri Papæ Camerarius. Cupientes tranquillitati curialium, qui vtplurimum alienañ. domos sub annua pensione in Vrbe incolunt, ne ab earundem domorum inquilinatu per alios expelli possint simul atque litibus & controuersiis, quæ propterea suboriuntur submouendis quantum possumus opportune prouidere: hinc est ꝙ cum in libris Cameræ Apostolicæ reperta fuerit attestatio constitutionis huiusmodi sub tenore. De mandato Reuereñ. patrum dominorum Viannensi Prothonotarii Bonoñ. S. D. N. Papæ Vicecamerarii & reliquorum dominorū Clericorum Cameræ intimetur Reuerendo in Christo patri & domino domino Honofrio Episcopo Tricaricēn. Commissario & Iudici causæ Rom. domus inter quosdam Simon de Luca mercatorem ex vna, & Marianum de Senis inquilinum ex alia partibus verteñ. qualiter in Camera Apostolica reperitur constitutio quædam, cuius effectus est quòd nemo Curialis inquilinus eiici possit ex conducta domo, nisi propter factam locatæ domus venditionem, aut dominus domus volens ipsam domum locatam per se ipsum, & nō per alium quęcunqȝ inhabitare, & eo etiam casu nisi satisdato prius de inhabitando eiusmodi domum per se ipsum ad minus per vnum annum, aut inquilinus requisitus debito tempore recuset soluere conuentam pensionem, & ꝙ de hoc est etiam in Romana curia publica vox & fama, & vniuersalis

obſeruantia in iudiciis eiuſdem curię. Datum in Camera Apoſtolica ſub eiuſdem ſigilli impreſſione, Anno domini Milleſimo Quadrigenteſimo Septuageſimo, die xxvi. menſis Octobris, Pont. S. in Xp̄o Patris & D. noſtri D. Pauli Papę Secundi, Anno eius Septimo.

Gaſpar Blonus, Propterea eandem atteſtationem, & diſpoſitionem, cum omnibus & ſingulis in eis contentis, De mandato S.D. N. Papę viuę vocis oraculo nobis deſuper, & ex decreto in Camera Apoſtolica facto cum omnium & ſingulorum ſuppletioñ. defectuum, tam iuris q̄ facti quicunq; ſint innouamus, legiſq; generalis in perpetuum vim & effectum habere, nec ad eius probationem in iudiciis, & extra alicuius quã m vnius ex Notariis Camerę Apoſtolicæ de pręſenti innouatione & ordinatione, ac ſtatuto tranſumptum requiri, ſed idem tranſumptum plene ſufficere decernimus & ordinamus, & nihilominus pro maiori dictorum inquilinorum ſatisfactione, & ad lites controuerſias euitandas, vt pręfertur oraculo & decreto ſimilibus, etiam in perpetuum ſtatuimus & ordinamus quòd ex nunc & in poſterum nullę locationes etiam ad longum ſeu longiſſimum tempus, ſeu etiam ad tertiam generationē, nec etiam venditiones, de eiſdem domibus ſic alteri locatis ſeu & quiuis alii contractus quomodocunque excogitari poſſint, etiam ſub pretextu quod viles eiſdem locatoribus dominis exiſtant per eaſundem domorum domini Romani ſint, ſiue Curiales, etiam ſi aliàs pupilli, ſiue vigintiquinque annis minores, vel etiam mulieres, laici vel clerici, ſeu etiam religioſi, vel aliàs eccleſiarum quarumuis rectores, vel etiam earundem domorum iure quorumuis beneficiorū per eos obtentorum ius ſeu dominium habeñ & pro quauis neceſſitate valeant ſeu alicuius momenti ſint, niſi primitus, & ante omnia iidem domini, earundem domorum inquilinos per autentica inſtrumenta, & in præſentia Notarii, & teſtium fidedignorum bis & cum interuallis decem dierum requiſiti ſi pro iuſtis conductionibus ſeu preciis, vel aliis conſiderationibus eaſdem domos in ſimilem locationem vel emptionem vel per alios huiuſmodi contractus habere volunt, aliàs dictæ venditiones & locationes, aliiq; contractus locationis deſuper facti ex tunc etiam ſi aliàs præſens conſtitutio ignoraretur nullius roboris vel momēti fore intelligantur, & omnimodo pro infectis habeantur, ac ex tunc idem locare vel vendere ſeu aliàs contrahere volens cenſeatur ad eandem locationem ſeu venditionem vel aliū contractum cum eodem inquilino faciendum preciſe aſtrictus, perinde ac ſi per publicū inſtrumentum idem dominus ſe ad eam locationem, venditionem, ſeu alium cōtractum eidem inquilino obligaſſet, ſuper quo etiam ſola veritate inſpecta, ius & iuſtitiā miniſtrari volumus. & mandamus. in contrarium facieñ. non obſtañ omnium hic exprimeñ. tenores pro ſufficienter expreſſis habentes, die vndecima menſis Octobris Milleſimo Quingenteſimo decimo, Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto patris & domini noſtri domini Iulii diuina prouidentia Papæ Secundi, Anno Septimo, præfatum decretum & conſtitutio antiqua confirmata fuit per Reuereñ. dominos Vicecamerarium, Præſidentes, & Clericos Cameræ Apoſtolicæ præſentibus Romæ in Camera Apoſtolica venerabilibus viris dominis Ioan. Baptiſta Brocho Commiſſario Apoſtolico, & Aurelio Ameriñ. Notario Cameræ Apoſtolicæ, & me Melchiore de Campania eiuſdem Cameræ Apoſtolicæ Notario rogato, & ne cōtingat quemquam de præmiſſis heſitare, has præſentes literas teſtimoniales fieri, & per eiuſdem Cameræ Apoſtolicæ Notarium infraſcriptum ſubſcribi, ſigilliq; noſtri Camerariatus officii iuſſimus & fecimus appenſione communiri. Datum Romæ in Camera Apoſtolica ſub anno a Natiuitate Domini Milleſimo Quingenteſimo decimo tertio. Indictione prima, die vero vigeſima prima menſis Iunii, Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto patris & Domini noſtri domini Leonis diuina prouidentia Papæ Decimi. anno eius primo, præſentibus ibidem venerabilibus viris domino Aurelio Amerino, & Franciſco de Attauantis eiuſdem Cameræ Apoſtolicæ Notariis ad præmiſſa vocatis ſpecialiter atque rogatis.

BVLLAE

BVLLAE IVLII PAPAE III.

De reuocatione, & cassatione gabellarum farinæ, & contractuum, ac liberationis ab illarum solutione, necnon amplissimi priuilegii incolarum, & curialium Vrbis super libere disponen. de rebus suis facultate, cum decreto quòd fiscus, & Camera Apostolica super eorum bonis, etiam ab intestato decedentium se non intromittant, sed illa reseruentur ipsorum hæredibus.

IVLIVS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Cupientes vt alma Vrbs nostra, in qua beatus Petrus Apostolorum princeps sibi, & suis in Christo vicariatu successoribus sedem constituit, & ad quam veluti cõmunem omnium fidelium patriam frequens est hominum accessus spiritualibus fauoribus, & prærogatiuis decoretur, & qui illam pro tempore incolunt, seu Ro. cu. sequuntur, tam in iis quæ ad victum hominis pertinent, q̃ in suorum dispositione bonorum, & post eorum obitum hæredes sui in eorumdem bonorum assecutione plena libertate fruantur, & Vrbis decori, ac curiæ prædictarum frequentiæ, necnon Vrbem incolentium, & curiam huiusmodi insequentium indemnitate consulere. Motuproprio non ad alicuius nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam sed ex mera liberalitate & certa scientia nostris plurium Rom. Pont. prædecessorum nostrorum qui eandem vrbem diuersis gratiis & priuilegiis decorauit vestigiis inhærendo. Gabellam Farinę quæ dudum per fe. re. Clem. VIII. Imposita, & per Paul. III. Rom. Pontifices prædecessores nostros aucta fuit, ac innouationẽ seu nouã impositionem Gabellę cõtractuũ per eundem Paulum prędecessorem cum adiectione certarum pęnarum in illam soluere differentes & mandato vt ab omnibus rigorosissime exigerentur factam & quascunq; super illis ab eisdem Clem. & Paulo prædecessoribus emanatas literas apostolicas aut alias desuper confectas scripturas auctoritate apostolica tenore præsentium ex certa scientia Reuocamus, cassamus, irritamus, & annullamus, ac pro reuocatis, cassis irritis, & nullis haberi volumus, ac de cætero farinę nullatenus contractuum vero Gabellas huiusmodi solũ hiis modo & forma quibus antedictum Paulum prædecessorem exigere solebat, exigi posse volumus, ipsasq; Gabellas in posterum per nos aut successores nostros Rom. Pontifices pro tempore existentes innouari vel de nouo imponi seu ampliari non posse, & si innouentur vel de nouo imponantur aut amplientur earum innouationes vel de nouo impositiones, aut ampliationes nullas irritas, & inanes, ac nullius roboris vel momenti fore, & illis non obstañ. Gabellas prædictas nullatenus vltra quam vt præfertur exigi posse decernimus. Et insuper auctoritate, & tenore præsentis statuimus & ordinamus quod de cætero perpetuis futuris temporibus omnes & singuli Vrbis incolę, seu curiam huiusmodi sequentes, cuiuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis, præeminentiæ, vel conditionis existant, etiam si Cardinalatus honore, aut Patriarchali, Archiepiscopali, Abbatiali, vel quauis alia ecclesiastica, seu mundana dignitate præfulgeant, si eos in dicta curia, seu eius districtu decedere contigerit, De omnibus & singulis eorum immobilibus, mobilibus, & semouentibus bonis, pecuniis, iocalibus, iuribus, actionibus, & rebus aliis in dicta vrbe, & eius districtu pro tempore consistentibus, & per eos etiam ex fructibus redditibus, & prouentibus ecclesiarum monasteriorum, & beneficiorum ecclesiasticorum cum cura, & sine cura secularium & quorumuis ordinum regularium quomodocunq; & qualitercunq; qualificatorum per eos etiã ex quibusuis concessionibus & dispensationibus apostolicis in titulum vel commendam, aut administrationem, seu alias quomodolibet obtentorum aut aliàs licite tamen acquisitis cuiuscunq; quantitatis, qualitatis, summæ, valoris, & prætii seu conditionis existant etiam si talia sint, quæ sub generali verborum expressione non comprehendantur, sed speciali nota digna sint tam donatione inter viuos & causa mortis quam testamento codicillis fideicommissis, legatis, & quauis alia vltima voluntate in fauorem consanguineorum, & affinium suorum ac quarumuis aliarum personarum, etiam pęnitus extranearum, ac de iure Incapacium seu alias prohibitarum etiam diuitum & potentium, ac natorum suorum illegitimorum seu spuriorum, ac collegiorum, & vniuersitatum ecclesiasticarum et piorum loco-

rum & non piorum disponere, ac in eis consanguineos, affines & quasuis alias personas ac natos etiam, vt præfertur, procreatos, necnon collegia, vniuersitates, ecclesias, et loca hæredes particulares, & vniuersales pro libito eorum voluntatis instituere libere, & licite valeant. Quodq; si vrbis incole aut curiam huiusmodi sequentes ab intestato decesserint eorum bona, pecuniæ, Iocalia, Iuras actiones, & res huiusmodi non ad nos, et pro tempore existeñ. Rom. Pontificem aut Cameram apostolicam sed ad ipsorum pro tempore decedentium proximiores agnatos, & alios qui eis nisi beneficiati essent de Iure succedere deberent alias iuxta iutis communis dispositionẽ libere deuoluantur nec per Camerã præfatam, aut pro ea agẽtes, etiam prætextu quod hæredes præfati in curia tunc nõ existant, aut quod aliqui eisdem defunctis sanguine coniuncti in eadem vrbe non reperiantur, vel alias temere dilapidationis bonorum pecuniarum Iocalium, & rerum huiusmodi occupari, aut inuentariari possint, sed si hæredes præfati in curia nõ fuerint aut aliq eisdem pro tẽpore defunctis sanguine coniuncti in vrbe non reperiantur, tunc, & eo causu bona, & pecuniæ ac alia huiusmodi per ad id pro tempore deputatos singularum rationum quarum ipsi defuncti fuerint apprehendantur, & iuxta Iuris formam inuentarientur, et sub fideli custodia. pro eisdem hæredibus conseruentur, districtius inhibẽtes dilectis filiis moderno, et p tẽpore existẽti Camerario nostro. & clericis eiusdem cameræ præsidentibus ac aliis nostris, & vrbis, ac curiæ prædictarum officialibus necnon ecclesiarum, monasteriorum, et beneficiorũ prædictorum prælatis, capitulis, conuentibus, et rectoribus ac illa pro tempore obtinentibus quocumq; nomine nuncupentur, ne de bonis pecuniis, Iocalibus, Iuribus, actionibus, et rebus per episcopos pro tempore decedentes in dicta vrbe vel infra eius districtum, vt præfertur, pro tẽpore relictis se intromittere, aut illa petere, seu vendicare vel hæredes, et successores decedentium personarum huiusmodi illorum occasione Impetere, seu alias quomodolibet molestare præsumant, Ac decernẽtes, exnunc irritũ, et inane si secus super iis a quoquam quauis auctoritatẽ scienter vel ignoranter contigerit attẽptari. Non obstañ. constitutioñ, & ordinatioñ. apostolicis, ac Cameræ necnon ecclesiarum, et monasteriorum prædictorum etiam in quibus beneficia hmõi fuerunt ẽt iuramento confirmatione apostolica vel quauis firmitate alia roboratis, statutis & consuetudinibus priuilegiis quoque iudultis, et literis apostolicis eisdem cameræ ecclesiis monasteriis, et beneficiis, ac qbusuis aliis sub qbuscunq; tenoribus, et formis ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis aliisq; efficacioribus, et insolitis clausulis irritantibusq; et aliis decretis in genere, vel in specie quõlibet ẽt Motu proprio concessis, ac etiam iteratis vicibus approbatis, et innouatis, quibus omnibus etiam si pro illorum sufficienti derogatione de illis eorumq; totis tenoribus specialis specifica expressa et indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales, idem importantes, mentio seu quæuis alia expressio habenda aut aliqua exquisita forma ad hoc seruanda esset tenores huiusmodi ac si de verbo ad verbum nihil pęnitus ommisso, et forma in illis tradita obseruata insetti forent, præsentibus pro expressis habentes illis alias in suo robor promansuris hac vice dũtaxat specialiter, & expresse derogamus, & suficienter derogatum esse decernimus, cæterisque contrariis quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ reuocationis, cassationis, annullationis, voluntatis, decreti, statui, ordinationis, inhibitionis, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Pe- anno incarnationis Dominicæ M D X L I X. Sexto Idus Martii. Pont. nostri anno Primo,

M. Cat. Crescentius.

Blo. el. Fulgiñ.

R. de Sanct. Marsal.

De reuocatione Hæreticorum ad Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ gremium.

IVLIVS Episcopus Seruus Seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Illius qui misericors, & miserator existens, non solum septies sed etiam septuagesies ignosci deberere mandauit, vices licet immeriti gerentes in terris etiam iis qui a fide Christi aliquando aberrant

errant ianuam pietatis, & misericordiæ aperimus ac pęnas quas Iuris seueritas in eos statuit apostolicæ sedis clementia moderamus vt aberrantes huiusmodi dictæ sedis benignitate allecti, eorum erroribus abiuratis catholicæ fidei zelum & obseruantiam in eorum cordibus firmius recipiant, & si in eorum falsis opinionibus perseuerare præsumpserint, in eos vehementius animaduertantur, quo obstinatiores se in erroribus suis præstiterint, Sane cum sicut nuper accepimus diuersi fideles diabolica fraude decepti se in diuersas erroneas, & ab eadem fide alienas opiniones paulatim deduci permiserint, & modo publicam pęnitentiam abhorrentes & potius placita huius seculi q̄ salutem animæ suæ sectantes ne infamia aspergantur, ad ouile Christi redire differant, Nos animarum saluti quantum cum deo possumus consulere Cupientes Motu proprio non ad alicuius nobis super hoc oblatæ petitionis Instantiam sed de mera deliberatione & ex certa scientia nostris omnes & singulos vtriusque sexus tam laycos quam clericos seculares & quorumuis ordinum, & militiarum regulares tam milites quam præsbyteros, non tamen sub inquisitione Hispaniæ, ac Portugalliæ regnorum comprehensos de præmissis culpabiles cuiuscunq; status, gradus, ordinis vel conditionis aut præeminentiæ existant, etiam si pontificali aut alia quacunque etiam maiori ecclesiastica vel mundana dignitate pręfulgeant qui infra tres menses a die publicationis præsentium modo & forma in præsentis faciendæ cōputandos coram Inquisitoribus ciuitatum in quibus ipsæ degunt se personaliter exhibuerint & suas hæreses coram eis priuatim abiurauerint & se ad pęnitentiam priuatam eis prædictos inquisitores iniungendam adimplendum paratos obtulerint, eamque postmodum cum effectu adimpleuerint ab omnibus & singulis eorum hæresibus, & a fide Christi apostasiis ac quibusuis aliis in eadē fide erroribus quantūcunq; grauibus & enormibus necnon excommunicatiōis suspensionis, & interdicti aliisque sententiis censuris, & pęnis tam ecclesiasticis quam temporalibus, etiam bonorum priuatiuis, & corporis afflictiuis, ac capitalibus a iure vel ab homine latis, & promulgatis, dummodo hactenus inquisiti, aut in hæresim relapsi nō fuerint auctoritate apostolica tenore præsentium in vtroque foro pęnitus, & omnino absoluimus & liberamus, necnon cum eis super irregularitate per eos præmissorum occasione, etiam quia sic ligati missas & alia diuina offitia ac forsan in contemptum clauium celebraret aut illis alias se immiscuerunt contracta, Quodque ea ex aliis præmissis non obstantibus non promoti ad oēs etiam sacros & præsbyteratus ordines promoueri, & in illis tam ipsi quam qui iam etiam incursam hæresim promoti existunt etiam in altaris ministerio ministrare, Necnon tam clerici quam layci, & vtriusque sexus personæ eorumque filii, nepotes, & descendentes ad gradus, honores, offitia, & alia quæcunque assummi illaq; suscipere & exercere libere, & licite valeant auctoritate & tenore p̄sentis de specialis dono gratiæ dispensamus eisque pariter indulgemus. Necnon inhabilitatis & infamiæ maculam siue notam circa eos præmissorum occasione quomodolibet insurgentem pęnitus & omnino abolemus, Quod si forte culpabiles præfati infra dictum terminum resipiscere & ad cor reuerti noluerint, seu distulerint, ad hoc vt eorum notitia haberi ipsiq; debitis pęnis affici possint Motu & deliberatione ac scientia prædictis, omnes & singulas vtriusque sexus personas, etiam vt præfertur, qualificatas de aliquibus ex hæreticis seu alias culpabilibus præfatis quomodolibet notitiam habentes seu eos hæreticos esse, aut fuisse scientes dicta auctoritate tenore præsentium requirimus & monemus ac eis & eorum cuilibet in virtute sanctæ obedientiæ, & sub incursus hæresis, ac omnibus quæ hæreticos de iure inflictis, & promulgatis tam ecclesiasticis quam temporalibus sententiis, censutis & pęnis districte præcipiendo mandamus, Quatenus infra spatium xxv. dierum terminum prædictum Immediate sequentium quorum x. pro primo, & alios x. pro secundo, ac reliquos decem dies pro tertio & peremptorio termino, ac monitione canonica eis, & eorum cuilibet in iis scriptis assignamus hæreticos seu alias culpabiles prædictos, Inquisitoribus hæreticæ prauitatis ciuitatum suarum si prius (vt præfertur) aut alias absoluti non fuerint denuntiasse, & notificasse debeant realiter, & cum effectu, et nihilominus Venerabili Io. Petro Episcopo Tusculan. Neapolitan. et dilectis filiis nostris Ioannni Sancti Clementis, de Burgos, ac Marcello, S. Crucis in Hierusalem, Ceruino, & Francisco. S. Anastasiæ tt. Sfondrato nuncupatis, præsbyteris Cardinalibus Inquisitoribus generalibus per sedem Apostolicam deputatis, per aposto. scripta, & pari motu mandamus, quatenus ipsi per

se, vel alium, seu alios eosdem requisitos, & monitos monitioni & mandato nostris praedictis non parentes quos haeresim, & alias sententias, censuras, & pęnas praedictas propter non paritionem huiusmodi incurrere contigerit, ex nunc prout ex tunc, & econtra haereticos, ac sententiis, censuris, & pęnis praedictis irretitos tamdiu publice nuncient, & faciant ab aliis nunciari, donec ipsi haeresim huiusmodi abiurauerint, & rehabilitationis gratiam obtinere meruerint, contradictores per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo, inuocato etiam ad hoc si opus fuerit auxilio brachii secularis, Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis contrariis quibuscunque. Aut si aliquibus communiter vel diuisim ab eadem sit sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Cęterum vt praemissa omnia ad eorum quorum interest notitiam deducantur, nullusq; de eis ignorantiam iuste praetendere, aut se legitime excusare possit, volumus & dicta auctoritate Apostolica decernimus, quod praesentes literae per aliquos curiae nostrae Cursores in Basilica principis Apostolorum de Vrbe, & ecclesia Lateranensi, dum inibi multitudo populi ad diuina audienda congregari solet plana, & clara voce legantur, & lectae in eatundem Basilicę, & ecclesiae valuis, ac in porta Cancellariae Apostolicę, & in acie campi Florae, necnon in singularum cathedralium, & Metropolitanarum ecclesiarum valuis affigantur, vbi ad lectionem, & notitiam cunctorum aliquandiu affixae pendeant, & cum inde amouebuntur earum exempla in eisdem locis remaneant affixa. Quodq; per lectionem, affixionem, & publicationem huiusmodi omnes, & singulae personae sub praesentibus comprehensae post spatium trium mensium, & triginta dierum hmōi respectiue, ita sint obligatae, et astrictae, ac si illae eis coram et personaliter lectae, et publicatae essent, et q earum transumptis manu notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica cōstitutae munitis, ea prorsus fides adhibeatur quę pręsentibus adhiberet si forent exhibitae vel ostensae. Volumus aūt q de personali exhibitione, et priuata abiuratione per dictos culpabiles, vt pręfertur, facienda per scripturam manu propria ipsiusmet se exhibentis, et abiurantis, seu per publicum notarium confectam, ac ipsius Inquisitoris, coram quo exhibitio, et abiuratio huiusmodi fieri continget manu subscripta, ita vt si ipsi culpabiles in eosdem vel similes errores reinciderint, se lapsi omnino esse censeantur constare debeant, alias eędem praesentes, ac per eas dictis culpabilibus absolutio, & liberatio, ac dispensatio, & indultum concessa huiusmodi eis nullatenus suffragentur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae absolutionis, liberationis, dispensationis, indulti, abolitionis, requisitionis, monitionis, mandati, assignationis, decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romae apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicae Millesimo Quingentesimo Quinquagesimo, Terrio kalend. Maii, Pont. nostri Anno Primo.

M. Card. Crescentius.

A. de Bartolis.

Blosius.

De abolitione librorum omnium Haereticorum, & Lutheranorum.

IVLIVS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Cum meditatio cordis nostri ad id potissimū tendat, vt fides catholica vbiq; augeatur, & floreat ad ea libenter intendimus, per quae omnis ab ea declinandi occasio tollatur. Sanè cū sicut nobis nuper innotuit ex facultatibus, quę aliquibus vt libros haereticos, aut de fide suspectos, etiā ad effectū eorundē libroꝝ errores repellendi tenere, et legere possent, aliquando concessae fuerunt

fuerunt, non hii qui sperabantur fructus hactenus prouenerint, quinimmo diuersa inconuenientia subsecuta sunt. Nos pręmissis occurrere, et Christifidelium animarum saluti consulere cupientes, Motu proprio non ad alicuius nobis super hoc oblatę petitionis instantiam, sed de nostris certa scientia, et matura deliberatione, omnes & singulas facultates, et licentias legendi, & tenendi libros lutheranos, aut alios hęreticos, seu de fide suspectos quibusuis personis, cuiuscunque status, gradus, ordinis, vel conditionis existentibus, etiam si Episcopali, vel Archiepiscopali, aut alia maiori dignitate ecclesiastica, seu seculari praeeminentia praefulgeant Inquisitoribus, seu Commissariis super hęretica prauitate ab Apostolica sede pro tempore deputatis, durante ipsa deputatione duntaxat exceptis, a quibusuis praedecessoribus nostris, ac nobis, & dicta sede Apostolica, seu eius legatis, etiam de latere aut maiori Pęnitentiario nostro, vel quibusuis aliis, sub quibuscunque verborum formis, & expressionibus, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis clausulis irritantibusq; & aliis decretis quomodolibet etiam motu & scientia similibus hactenus concessas, Apostolica auctoritate tenore praesentium reuocamus, irritamus, & annullamus, & pro reuocatis, irritis, & pęnitus infectis, quo ad omnia habemus, & ab aliis haberi volumus. Districtius inhibentes personis praefatis sub sententiis, censuris, & pęnis contra similes libros tenentes, aut legentes, tam a sacris canonibus, quàm a nobis, & sede Apostolica hactenus inflictis, & promulgatis, ne de caetero facultatibus, & licentiis praedictis vti, aut earum praetextu, seu alias quomodolibet libros praedictos, aut quoscunq; alios hactenus reprobatos, aut in futurum reprobandos tenere, aut legere praesumat, & insuper omnes, & singulos librorum Impressores, & Bibliothecarios, ac libros quomodolibet vendentes, & quascunq; alias personas libros lutheranos, aut alios haereticos, seu lutheranam, aut aliam falsam doctrinam in se continentes, vel a nobis, & dicta sede quomodolibet reprobatos, ex quauis causa, etiam ex nostra, & dictae sedis speciali licentia, seu permissione penes se habentes, cuiuscunq; status, gradus, ordinis, vel conditionis, aut praeeminentiae existant, etiam si, vt praefertur, Pontificali, aut alia quacunq; etiam maiori ecclesiastica, vel mundana dignitate praefulgeant, dictis Inquisitoribus, & Commissariis, vt praefertur, exceptis, dicta Apostolica auctoritate, & eatundem tenore praesentium requirimus, & monemus, ac eis, & eorum cuilibet in virtute sanctae obedientię, & sub incursus haeresis, ac omnibus contra hęreticos de iure inflictis, & promulgatis, tam ecclesiasticis q̃ temporalibus sententiis censuris, & pęnis districte praecipiendo mandamus, quatenus infra spatium Sexaginta dierum a die publicationis praesentium modo, & forma infrascriptis faciendae computandorũ, quorum viginti pro primo, & alios viginti pro secundo, ac reliquos viginti dies pro tertio, & peremptorio termino, ac monitione canonica eis, & eorum cuilibet in iis scriptis assignamus, omnes, & singulos libros lutheranos, aut alios hęreticos, seu lutheranam, aut aliam falsam doctrinam in se continentes, vel a nobis, & dicta sede quomodolibet reprobatos penes se eos ex quauis causa, etiam mercaturę, & ex nostra ac eiusdem sedis permissione ac licentia etiam speciali, vt praefertur, penes eos existentes, Inquisitoribus hęreticę prauitatis in ciuitatibus, in quibus libri huiusmodi existunt, consignasse debeant realiter, & cum effectu. Et nihilominus Venerabili fratri Ioannipetro Episcopo Tusculan. Neapolitan, & dilectis filiis nostris Ioanni S. Clementis de Burgos, ac Marcello S. Crucis in Hierusalem Ceruino, & Francisco S. Anastasiae titulorum Sfondrato nuncupatis presbyteris Cardinalibus Inquisitoribus generalibus per sedem Apostolicam deputatis, per Apostolica scripta pari motu mandamus, quatenus ipsi per se, vel alium, seu alios eosdem requisitos, & monitos & monitioni, & mandato nostris praedictis non parentes, quos hęresim ac alias sententias, censuras, & pęnas praedictas propter non paritionem huiusmodi incurrere contigerit, ex nunc prout ex tunc, & econtra hęreticos, ac sententiis, censuris, et pęnis pręedictis irretitos tandiu publice nunctet, et faciant ab aliis nuntiari, donec ipsi omnes et singulos libros luthe ranos aut alios hęreticos hm̃oi inq̃sitoribus p̃fatis in ciuitatibus in q̃bus libri hm̃oi vt p̃fert, existũt, cõsignauerint, et rehabilitationis gratiã obtinuerint, cõtradictores p. censurã ecclesiasticã appellatione postposita cõpescendo, Non obstãtibus constitutionib. et ordinationib. Apost. contrariis quibuscunq;. Aut si aliquibus communiter, vel diuisim ab eadem sit sede indultum, quòd interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam, et expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hm̃oi mẽtionẽ.

Cæterum, vt præmissa omnia ad eorum, quorum interest, notitiam deducantur, nullusq; de eis ignorantiam iuste prætendere, aut se legitime excusare possit, volumus, & dicta auctoritate Apostolica decernimus, q; præsentes literæ per aliquos curiæ nostræ cursores, in Basilica Principis Apostolorum de Vrbe, & ecclesia Lateranensis, dum inibi multitudo populi ad diuina audienda congregari solet, palàm & clara voce legantur, & lectæ in earundem basilicæ, & ecclesiæ valuis, necnon in porta Cancellariæ apostolicæ, & in acie Campi Floræ, affigantur, vbi ad lectionem, & notitiam cunctorum aliquandiu affixæ pendeant, & cum inde amouebuntur, earum exempla in eisdem locis remaneant affixa. Quodq; per lectionem, affixionem & publicationem huiusmodi omnes & singulę personæ sub præsentibus comprehensę post Sexaginta dies huiusmodi respectiue ita sint obligatæ, & astrictæ, ac si eis coram & personaliter lectæ, & intimatæ essent, & earum transumptis manu Notarii publici subscriptis, & sigillo alicuius personę in dignitate ecclesiastica constitutæ munitis, ea prorsus fides adhibeatur quæ præsentibus adhiberetur si forent exhibitæ vel ostensæ. Volumus autem q; ii, qui libros Lutheranos, seu alios prædictos infra spatium, & terminum huiusmodi dictis Inquisitoribus consignauerint, nisi ipsi aliàs quàm ex retentione librorum huiusmodi hæretici seu de fide suspecti fuerint eo ipso, etiam absque aliqua desuper facienda abiuratione a censuris, & pęnis propterea forsan incursis in vtroq; foro absoluti sint, & esse censeantur, prout nos in euentum prædictum ex nunc pro vt ex tunc, dummodo pęnitentiam quam confessor per eos eligendus, eis propterea duxerit iniungendam, omnino adimpleat, absolulmus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ reuocationis, irritationis, annullationis, inhibitionis, requisitionis, monitionis, mandati, decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare pręsumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romę apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicę M D L, Tertio Calendas Maii, Pontificatus nostri Anno Primo.

Contra dubitantes de facultatibus, & auctoritate maioris Pęnitentiarii S. R. E. pro tempore existentis, & validitate literarum officii sacræ Pęnitentiariæ Apostolicæ.

IVLIVS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Rationi cōgruit & conuenit honestati, vt ea quę de Ro. Pontificis gratia processerunt, licet eius superueniente obitu literæ Apostolicæ super illis confectæ non fuerint suum consequantur effectum. Dudum siquidem postquam a fe. re. Sixto Papa IIII. prædecessore nostro emanauerant literæ tenoris subsequentis Sixtus Episcopus seruus seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Quoniam nonnulli iniquitatis filii elationis & pertinaciæ suæ spiritu assumpto potestatem maioris Pęnitentiarii nostri per longissima tempora toti orbi notam & a cunctis fidelibus inuiolabiliter obseruatam in dubium reuocare, & literis sub eius nomine per officium Pęnitentiariæ nostræ pro tempore expeditis, contumaciter se opponere illisq; detrahere præsumunt, decet nos aduersus tales ea adhibere remedia per quę ipsorum temeritate repressa eiusdem Pęnitentiarii auctoritas, & potestas præseruentur illesę, illiusq; literæ cum personarum illas pro tempore impetrantium quiete, & conscientiæ tranquillitate semotis quibusuis obstaculis votiuum sortiantur effectum. Dudum siquidem per nos accepto q; licet vniuerso pęne orbi innotesceret inter alia officia Ro. cu. fuisse dudum officiū sacræ Pęnitentiariæ prouide institutum, & in aliquibus ex maioris Pęnitentiarii illud pro tempore obtinentis literis, quæ ab eo ratione dicti officii pro tempore emanabant sic contineret. videlicet auctoritate D. N. P. cuius Pęnitētiarię curā gereris, & in aliis auctoritate D. P. & de eius speciali mandato sup hoc viuæ vocis oraculo sibi facto, in reliquis verò dicta auctoritate D. P. & eius speciali, & expresso mandato, ac hmōi literis, & assertioni eiusdem Pęnitentiariæ, tam in iudicio q̄ extra absque eo q; facultas desuper eidem Pęnitentiario per sedem Apostolicam concessa in illis insereretur fides indubia adhiberi consueuisset, & ab eodē tempore citra maior Pęnitentiarius pro tēpore existens ex ipsius officii stallo dū Episcopus Cardinalis existeret se Episcopum solum non autem Cardinalem nominare solitus esset, prout & reliqui Episcopi Cardinales in eorum literis faciebant, & literæ præfatæ cum antiquo per maiores Pęnitentiarios qui pro tempore fuerant adhiberi solito sigillo oblongo in cera rubea, & capsa ceræ albæ impresso pendente secundum dicti officii stilum anti-

antiquum sigillari,& sic expeditę debitæ executioni absque vlla contradictione & exceptione mandari, ac ab omnibus in debitam obedientiam haberi essent solitæ. Quia tamen nō nulli iuris interpretes diuersarum partium volentes plus sapere q̄ oportetet, affirmare non erubescebant, & in dubium reducere an literis dicti officii cum verbis, & sigillo prædictis iuxta illius stilum approbatum, ac ab omnibus indifferenter seruatum fides esset adhibenda, & illis obedire haberent, affirmantes assertioni prædictæ maioris Pęnitentiarii super auctoritate sui officii & Papæ speciali & expresso mādato prædictis non esse credendū, & pro eo quia venerabilis frater noster Iulianus Ostien. olim Sabineñ. Eps maior Pęnitentiarius noster post promotionem ad Sabinen. translationem ad Ostien. ecclesias per nos factas de persona sua olim tt. sancti Petri ad Vincula presbyter Cardinalis, se non Cardinalem sed Sabinen. prius & post translationem prædictam Ostien. Episcopum nominabat literas dicti officii dicto sigillo sigillatas modice auctoritatis existere in dicti officii & eius Pęnitētiarii immo verius apostolicę auctoritatis contemptum & scandalum plurimorum, nos tunc prouide attendentes quod maior penitentiarius ordinaria iurisdictione & auctoritate fungeretur, & propterea in suis literis sicut alii ordinarii sui officii auctoritate inserere non teneretur. Quodq; stilus vbilibet præsertim in Romana Curia literarum apostolicarum & aliarum, quę ab ea emanabunt in tantum pro lege seruabatur, vt literæ præter stilum expeditę falsitatis suspitione non carerent, ac volentes huiusmodi insolentinm temerariis ausibus obuiare, & eorum quos literę prædictæ concernebanr conscientiarum paci & tranquillitati dictique officii honori & immunitati consulere, per alia's nostras literas, Motu proprio & ex certa scientia decreuimus & declarauimus literis prædictis Pęnitentiariæ, tunc expeditis etiam quoad auctoritatem & mandatum huiusmodi de quibus in eius fieret mentio absque vlla auctoritatis & mandati huiusmodi in eis insertione plenam fidem adhiberi debere, & ad id probandum alterius probationis adminiculum non requiri, mandantes omnibus & singulis vtriusq; sexus Christefidelibus quacunque dignitate & auctoritate fungentibus sub excommunicationis aliisq; censuris & pęnis, tunc expressis quatenus literis prædictis Pęnitentiarię secundum dicti officii stilum præfatum, tunc expeditis, & quas pro tempore in perpetuum expediri contingeret crederent & obedirent ac parerent, in omnibus & per omnia, perinde ac si in illis maioris Pęnitentiarii pro tempore existentis facultas & potestas sibi a nobis & successoribus nostris Roman. Pontificibus pro tempore existentibus, ac sede prædicta concessa, quoad ea quæ in eisdem literis Pęnitentiariæ continerentur sufficiens inserta foret & per literas apostolicas de dicti maioris Pęnitentiarii, auctoritate & ei facto speciali & expresso mandato viue vocis oraculo huiusmodi constaret prout in eisdem literis nostris plenius continetur. Cum autem sicut nuper non sine animi nostri molestia etiam accepimus prædicta iuris interpretes & alii pręsumptores & duræ ceruicis huiusmodi literis pęnitentiariæ dicti Pęnitentiarii, nostri necnon decreto declarationi & mandato nostris prędictis adhuc obtemperare contumaciter contemnant, ac ore sacrilego publice dicere & allegare non vereantur literis pęnitentiariæ huiusmodi solum & dūtaxat in foro conscientie non autem in foro iudiciali huiusmodi admitti debere, maiorisque Pęnitentiarii huiusmodi potestatem ad forum Pęnitentię & conscientiæ dumtaxat se extendere & restricta fore ipsumq; maiorem Pęnitentiarium licet in casibus iuxta facultatem sibi à sede prædicta concessam per se ipsum dispensare & absoluere valeat aliis tamen absoluendi & dispensandi aliasq; facultates sibi concessas per literas suas committere non posse eis quoq; an literę quæ per præfatum officium pęnitentiariæ expediuntur & expedire repetiuntur secundum antiquum stilum ipsius officii expeditæ fuerint, & expediantur minime cōstare et propterea de earum validitate merito dubitari debere pluribusq; aliis, ac exq̄sitis suggestionibus & cauillationibus prædicti maioris Pęnitentiarii potestatem impugnare & nihilominus eius literæ huiusmodi executioni debitæ demandentur, & psonæ quas concernunt illarum votiuum, ac debitum effectum consequi valeant indebite & iniuste impedire, eisdemque personis contra tenorem literarum prædictarum diuersa alia molestias, ac damna inferre non erubescant in animarum suarum periculum, ac ipsius Pęnitentiarii immo verius nostri & sedis prædictæ contemptum, & vilipendium, ac personarum earum præiudicium non modicum & grauamen perniciosum quoq; exemplum & scandalum plurimorū. Nos tantæ temeritati & audaciæ, prout nostro incumbit officio, opportunis remediis occur

& tunc obseruarentur, & ea quæ a sede apostolica emanasse dinoscebantur plenam roboris
firmitatem obtinerent, cum tamen Roman. Pontifex, illa libenter approbaret & innouaret,
vt ea firmius perpetuo illibata persisterent, & iuxta ipsius Romani Pontificis intentionem
sublatis quibusuis litium & calumniarum occasionibus suum debitum sortirentur effectum
firmiterque ab omnibus obseruarentur ac ea firmiora censerentur, quæ apostolicæ confir-
mationis munimine sæpius corroborarentur præfatus Paulus sub dat. videlicet Tertio no-
nas Iulii Pontificatus sui Anno Quintodecimo. Motu proprio non ad dilecti filii nostri
tunc sui Raynutii tituli sancti Angeli præsbyteri Cardinalis nostri, tunc sui maioris pœni-
tentiarii, seu alterius, pro eo eidem prædecessori super, eo oblatę petitionis instantiam, sed
de mera liberalitate, & ex certa scientia sua, ac de apostolicæ potestatis plenitudine decre-
ta, declarationes mandatum voluntatem & statutum, ac cum omnibus & singulis contentis
in eis clausulis literas Sixti prædecessoris huiusmodi auctoritate apostolica approbauit &
innouauit, ac perpetue firmitatis, robur obtinere. & sub eisdem censuris & pœnis, vbilibet ob
seruari debere, illaq; non obseruantes seu illa aut eorum validitatem, seu præfati Raynutii
moderni & pro tempore existentis dictæ sedis maioris pœnitentiarii super præmissis, aut eo-
rum aliquibus potestatem, seu auctoritatem, vel facultatem in dubium reuocantes, seu eorun
dem Raynutii, & pro tempore existentis maioris pœnitentiarii, literarum executionem qua-
litercunq; impedientes, aut quominus dictæ literæ iuxta illarum formam & tenorem debite
executioni demandarentur impedimentum consilium auxilium, vel fauorẽ quomodolibet
præstantes prædictas, ac oẽs & singulas alias contra impedientes literarum apostolicarum
executionem in bulla, quæ quot annis in cęna Domini legi consueuit, contentas & latas sen
tentias, censuras & pœnas eo ipso, absq; aliqua alia declaratione desuper perficienda, incur-
risse & incurrere debere decreuit, ac declarauit, & nihilominus potiori pro cautela præmissa,
omnia & singula pro super eundem Sixtum prædecessorem declarata, decreta, mandata, &
statuta fuerant, eisdem modo & forma, ac motu scientia & potestatis plenitudine similibus,
de nouo decreuit, declarauit & statuit, ac sub eisdẽ censuris, & pœnis, ac inhabilitate priua-
tione & cõfiscatione obseruari, mãdauit Raynutii, & p tẽpore existẽtis maioris penitentiarii,
præfati iuxta stilum prædictum, expeditas literas quæ clausę & cõfessoribus directę, in foro
conscientiæ, tantum quæ, vero aperte & sigillo prædicto, vt profertur pendente expeditæ
fuerant, & imposterum expedirentur, nisi in eis verba in foro conscientiæ, tantum apposi-
ta essent, in vtroq; tam penitentiali, quam iudiciali & contentioso foro, intelligi, & interpre-
tari, ac illis quibus pro tempore concederentur suffragari. Sicq; in præmissis omnibus & sin-
gulis, per quoscunque quauis auctoritate fungentes Iudices & personas, sublata eis & eorum
cuilibet quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate & auctoritate, iudicari & inter-
pretari, atq; diffiniri debere, necnon irritum & inane si secus super hiis a quoquam, quauis
auctoritate scienter, vel ignoranter contingeret attemptari, similiter, decreuit, ac declarauit;
Non obstãtibus præmissis, & quibusuis apostolicis, ac in prouincialibus & sinodalibus con
ciliis editis generalibus, vel specialibus constitutionibus & ordinationibus, necnon iuramen-
to confirmatione apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis & consuetudinibus,
ac partium illarum pragmaticis sanctionibus priuilegiis, quoque indultis, & literis apostoli-
cis quibusuis personis, sub quibuscunq; tenoribus & formis, ac cum quibusuis, etiam deroga
toriarum derogatoriis, aliisq; efficacioribus efficacissimis. & insolitis clausulis irritantibusq;
& aliis decretis concessis approbatis, ac etiam iteratis vicibus innouatis. Quibus omnibus,
etiã si pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumq; totis tenoribus specialis specifica,
& expressa mentio habendi, aut aliqua alia exquisita forma, ad hoc seruanda foret, idem Pau
lus prædecessor, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum inserti forent, pro sufficienter
expressis & insertis, habens illis alias in suo robore permansuris, ea vice duntaxat specialiter
& expresse derogauit illaq; aduersus præmissa, nullatenus suffragari posse decreuit, necnon
omnibus illis quæ idem Sixtus prædecessor in dictis literis voluit non obstare, ceterisq; con-
trariis quibuscunq;. Et Insuper quia difficile foret literas, desuper conficiendas ad singula-
queq; loca in quibus, de eis forsan fides facienda foret deferre, Idem Paulus prædecessor vo-
luit, ac motu scientia & potestatis plenitudine præmissis pariter, decreuit, quod earundem li-
terarum, desuper conficiendarum transumptis manu Notarii publici subscriptis, & sigil-
lo alicuius personæ in dignitate ecclesiastica cõstitutæ impressione munitis, in iudicio, & ali

sibi vbi opus foret eadem prorsus, fides adhibeatur, quę adhiberetur eisdem desuper conficiendis literis, si forent exhibitę, vel ostensę. Ne autem de approbatione, innouatione, decretis, declarationibus, noua concessione, statuto, mandato, & voluntate Pauli prædecessoris huiusmodi pro eo quod super illis, ipsius Pauli prædecessoris eius, superueniente obitu literæ confectæ non fuerunt, valeat quomodolibet hæsitari & hii, quorum interest, aut intererit, quomodolibet in futurum illorum frustretur effectu, volumus & similiter apostolica auctoritate decernimus, quod approbatio innouatio, decreta, declarationes voluntas noua concessio statutum mandatumq; Pauli prędecessoris huiusmodi, perinde a dicta die Tertia nona Iulii, suũ sortiantur effectum, ac si super illis ipsius prædecessoris literæ, sub eiusdem diei, dat. cõfectæ fuissent, prout superius enarratur, quodque præsentes literæ ad probandũ plene approbationem, innouationem, decreta, declarationes nouam concessionem statutũ mandatum, & voluntatem Pauli prædecessoris huiusmodi, vbiq; sufficiant, nec ad id probationis alterius adminiculum requiratur. Quo circa vniuersis & singulis venerabilibus fratribus nostris Archiepiscopis, & Episcopis, ac dilectis filiis Abbatibus, & aliis personis in dignitate ecclesiastica constitutis, necnon Metropolitan. & aliarum Cathedralium ecclesiarũ Canonicis, ac modernis & pro tempore existentibus, causarum Cameræ Apostolicæ Auditori, & nostro, in alma Vrbe, & illius districtu Vicario, ac eorundem Archiepiscoporum, & Episcoporum Vicariis, seu officialibus, in spiritualibus generalibus, per apostolica scripta mandamus quatenus ipsi, vel duo, aut vnus eorum per se, vel alium, seu alios præsentes literas, & in eis contenta quæcunq; vbi, & quando opus fuerit, ac pro parte illorum, aut alicuius eorum, quos ipsę literæ concernunt, & concernent, solemniter publicantes, eisq; & eorum cuilibet, in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes faciant, auctoritate nostra, omnes & singulos quos præsentes literæ, quomodolibet concernunt, & concernent, vt præfertur illis, & in eis contentis quibuscunque pacifice frui & gaudere. Non promittentes eorum aliquem desuper per locorum ordinarios, seu alios quoscunq; quomodolibet indebitę molestari, perturbari, & inquietari, contradictores quoslibet & rebelles per prædictas & quascunq; alias sentẽtias cẽsuras & pęnas ecclesiasticas, ac ẽt pecuniarias illorũ arbitrio moderẽdas, & applicãdas, pęnas aliasq; opportuna iuris remedia appellatione postposita cõpescendo, ac censuras & pęnas prædictas legitimis super hiis habendis seruatis processibus etiam iteratis vicibus aggrauando, inuocato, etiam adhoc si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Non obstantibus omnibus supradictis, aut si aliquibus communiter vel diuisim, ab eadem sit sede indultum, quod interdici suspendi, vel excommunicari non possint per literas apostolicas, non facientes plenam & expressam, ad de verbo ad verbũ, de indulto huiusmodi mentionem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ voluntatis decreti, ac mandati infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ, M D X L I X. Octauo Kal. Martii. Pont. nostri Anno Primo.

Breue Deputationis Magnifici. D. Dñi Francisci de Aspra, in collectorem generalem Spoliorum ad Cameram Apostolicam pertinentium in tota Italia.

Dilecto filio Francisco de Aspra familiari nostro antiquo.

I V L I V S P A P A III.

Dilecte fili salutem & apostolicam benedictionem. Cum (sicut accepimus) nonnulli res & bona mobilia & immobilia ac semouentia ex fructibus beneficiorum Ecclesiasticarum acquisita per obitum Prælatorum & aliarum quarumcunq; personarum ecclesiasticarum secularium, & quorumuis ordinum regularium, quæ extra Romanam curiã, decesserunt remanentia, & relicta, quæ tanquam spolia alias fe. re. Paulus Papa. III. prędecessor noster ad Cameram apostolicam spectare & pertinere decreuit, & declarauit, indebite occupare, & spoliis huiusmodi dictam Cameram defraudare pręsumpserint, & pręsumãt, in animarum suarum periculum, ipsiusq; Cameræ pręiudicium non modicũ. Nos pro nostri pastoralis officii debito volentes temerarios talium personarum ausus comprimere, & ne in futurum spolia prædicta dissipentur opportune prouidere, Motu proprio, & ex certa nostra scientia, Ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, omnes & quoscunq; dictorum spoliorum

liorum

liorum per totam Italiam hactenus quomodolibet etiam per nos, seu de mandato nostro deputatos, etiam si S. R. E. Cardinalis, & Camerarius fuerit, Collectores, & Subcollectores primitus & ante omnia reuocantes, omnemque illis desuper attributam auctoritatem & potestatem abdicantes. Te qui etiam eiusdem Cameræ Præsidens per nos deputatus existis, & de cuius fide probitate & diligentia plurimum in domino confidimus, nostrum & dictæ Cameræ in vniuersa Italia spoliorum ad ipsam Cameram pertinentium huiusmodi Collectorem generalem auctoritate Apostolica, tenore præsentium ad beneplacitum nostrum constituimus, & deputamus. Dãtes tibi plenã & omnimodã potestatẽ, & auctoritatẽ omnia, & singula res & bona quæcunque mobilia, & immobilia, ac semouentia per obitum quarumcunque personarum Ecclesiasticarum secularium & quorumuis ordinum regularium quauis etiam pontificali dignitate fulgentium in vniuersa Italia pro tempore decedentium remanentia, & relicta cuiuscunque qualitatis generis & speciei fuerint etiam gemmas & præciosa ac pecuniarum summas, nostro & prædictæ Cameræ Apostolicæ nomine colligendi, & recuperandi, & tam super illis, quàm aliis quibuscunque spoliis, quæ hactenus in ipsa Italia per similiũ personarum obitum aut alias remanserunt, & indebite vsurpantur, omnibus viis, & modis inuestigandi, & inquirendi, Ac pro faciliori inquisitione huiusmodi quascunque personas cuiuscunque dignitatis status gradus ordinis & præeminentiæ fuerint, etiam exemptas, ac præteritos Collectores & Subcollectores ac alias personas ad coram te comparendum, necnon de administratis & receptis per eos computum & rationem tibi reddendum, illosque quorum testimonio te indigere cognoueris ad se examini subiiciendum. Ac spoliorum huiusmodi occupatores & detentores ad ipsa spolia relaxandum & tibi consignandum, et soluendum sub censuris, et pęnis Ecclesiasticis per ecclesiasticam personam à te eligendam fulminandis, ac etiam pecuniariis arbitrio tuo moderandis & applicandis monendi et compellendi, Contradictoresque & renitentes censuras et pęnas prædictas incurrisse declarandi, et per eandem personam ecclesiasticam illas aggrauandi et reaggrauandi. Interdictumque ecclesiasticum inuiolabiliter obseruandum apponendi, ac auxilium brachii secularis ad hoc si opus fuerit inuocandi. et super eisdem spoliis pro dicta camera componendi et concordandi, necnon soluentes de per eos solutis et receptis quietãdi et absoluendi, et ad cor reuersos si id a te humiliter petierint a censuris et pęnis quas incurrerint similiter per personam ecclesiasticam præuia satisfactione absoluendi & liberandi. Vnum quoque vel plures loco tui Subcollectores cum simili aut limitata potestate substituendi et subdelegandi, illosque quoties tibi videbitur reuocandi, cæteraque omnia et singula faciendi gerendi et exequendi quæ in præmissis & circa ea necessaria fuerint seu quomodolibet opportuna. Non obstantibus præmissis ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis statutis quoque et consuetudinibus etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quauis firmitate alia roboratis, necnon priuilegiis Indultis et literis apostolicis etiam à nobis forsan emanatis. Quibus omnibus illorum tenores præsentibus pro sufficienter expressis habentes illis alias in suo robore permansuris hac vice duntaxat ad effectum præsentium specialiter et expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscunque. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris die. VIII. Februarii M. D. LI. Pontificatus nostri anno Primo.

Rom. Amasæus.

De Facultatibus Assistentium. S. D. N. Papæ.

IVLIVS PAPA III.

Ad futuram Dei Memoriam.

ROmanus Pontifex ex sua circunspecta prouidentia, eas consueuit personas condignis præcipue complecti fauoribus et gratiis, quas sibi & Apostolicæ Sedi deuotas, et obsequiosas, ac plurimis cognoscit meritis adiuuari. Hinc est quod nos Venerabiles fratres Fabium Constantinopolitañ. Christophorum Alexandrinum, Christophorum Hierosolimitañ. Ioannem Aquilegieñ. Patriarchas, et Andream Spalateñ. Iacobum Corcireñ. Franciscum Seneñ. Ioannem Michaelem Matherañ. Scipionem Tarentiñ. Thadeum Consentiñ. Ioannem Andream Messaneñ. Bernardinum Surrentiñ. Cæsarem Taurineñ. Archiepiscopos, ac Marcum Senogallieñ. Thomam Feltreñ. Philos Asculañ. Philippum Salutiarum, Nicolaum Mariam Chataneñ. Bernardinum Camerineñ. Paulum Catureeñ. Ioannem Nouiomeñ. Iacobum Niuernieñ. Leonem Forouilieñ. Claudium Mirapiceñ. Cornelium Bi-

tontin. Ioannem Baptistam Venefran. Ioannem Iacobum Aprutin. et Iodocum Lubicen. Episcopos Prælatos domesticos nostros, et in Capella nostra assistentes eorum meritis, & obsequiis exigentibus condignis fauoribus et gratiis prosequi, titulisq; et honoribus decorare volentes. Motu proprio, non ad ipsorum Patriarcharum, Archiepiscoporum, et Episcoporum, vel aliorum pro eis nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam sed de nostra mera liberalitate, et certa scientia, eisdem Patriarchis, Archiepiscopis et Episcopis, et eorum singulis (sine tamen quarumcunque dispensationem ad beneficia, ac indultorum de fructibus in absentia percipiendis, necnon exemptionum à superioritate et iurisdictione eorum ordinariorum sibi à sede Apostolica, ante tamen Concilii Tridentin. celebrationem cōcessorum, quorum omnium tenores pro expressis haberi volumus, et quæ illis tātum, quibus cōcessa sunt, minime denegata censeantur, sed in suo robore persistant, præiudicio) vt quandiu eorū quilibet Patriarchali, Archiepiscopali, et Episcopali cui nunc præesse dignoscitur, aut ad quam eum forsan transferri contigerit, ecclesiæ præfuerit, de quibuscunq; dignitatibus, psonatibus, administrationibus, officiis, canonicatibus, et præbendis, cęterisq; beneficiis ecclesiasticis cum cura, et sine cura secularibus, ac quorumuis ordinum regularibus ad suam, ratione ecclesiæ, cui præest, collationem, prouisionem, præsentationem, electionem, seu quamuis aliam dispositionem coniunctim, vel separatim spectantibus et pertinentibus, quæ deinceps in antea in singulis Februarii, Aprilis, Iunii, Augusti, Octobris et Decembris mensibus vacare contigerit, dummodo dispositioni apostolicæ generaliter reseruata seu ex generali reseruatione apostolica affecta non fuerint, etiam si præsentationes, nominationes, vel electiones aliorum quæ saluæ sint præcedere consueuerint, perinde ac si aliquæ a nobis, vel dicta Sede, aut illius legatis, gratiæ expectatiuæ, ac super illis reseruationes, vniones, annexiones, & incorporationes, ac reseruandi, vniendi, prouidendi & alias disponendi, mandata cum inhibitionibus, & irritantibus & aliis decretis nullatenus emanassent vel imposterum emanarent de illis videlicet ad suam separatim per se solum vel eius pro tempore deputatum Vicarium, ad suam vero cum Capitulo ecclesiæ suæ coniunctim collationem, prouisionem, præsentationē, electionē, & aliam dispositionē huiusmodi spectantibus vna cū eisdem Capitulo personis sibi gratis & alias idoneis prouidere, & alias disponere debere & licite possint & valeant, auctoritate Apostolica tenore præsentium licentiam, & facultatem concedimus, Ipsosque Patriarchas Archiepiscopos & Episcopos, ac eorum singulos nobiles creamus, & facimus, ac nobilitamus, nobilitatisq; titulo & insigniis decoramus. Necnon aliorum nobilium numero & consortio fauorabiliter aggregamus, ac pro nobilibus haberi, nominari, & reputari volumus atq; mandamus, eisq; vt omnibus & singulis priuilegiis, immunitatibus, libertatibus, exemptionibus derogationibus, mandatis, dispensationibus, fauoribus, gratiis, & indultis, quibus alii nobiles, etiam de nobili Comitum genere, etiam qui illustres reputantur, etiam ex vtroq; parente procreati de iure vel consuetudine, ac alias quomodolibet vtuntur, potiuntur & gaudent, etiam vti, potiri, & gaudere libere & licite possint & valeant vere, & non ficte in omnibus & per omnia, ac si de Illustrissimo genere ex vtroq; parente procreati forent, Ita quod inter eos & ipsos Illustres quoad nobilitatem & alia ad illam necessaria nulla penitus sit diferentia nec fictio locum habeat, auctoritate & tenore prædictis indulgemus, & in signum honoris & nobilitatis huiusmodi eis, & eorum cuilibet tres Montes & alteram ex laureis, siue coronis insigniorum nostrorum, quibus eorum vnusquisque prout melius sibi videbitur vnà cum insigniis suis, vel absq; illis deinceps ppetuo vti possit gratiose donamus & impartimur. Ac eosdē Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos, & eorū singulos à solutione cuiuscunq; decimæ ēt p nos & sedē prædictā pro tēpore impositæ, aut cuiuscūq; pedagii, subsidii, gabellæ, & cuiuscunq; alterius generis ordinarii & extraordinarii vbiq; locorum, & ex quauis causa impositi & imponendi. Necnon ad instar Referendariorum nostrorum circa vestigal vini pro sex vegetibus duntaxat eisdē auctoritate & tenore eximimus, & liberamus, ac liberos & exemptos esse volumus. Et insuper eisdem Patriarchis, Archiepiscopis & Episcopis, & eorum singulis, vt monasteria, ecclesias, & alia quæcunque beneficia ecclesiastica suarum ciuitatū & dioc. ac infra limites Decanatuum, Archidiaconatuū & aliorum beneficiorum ecclesiasticorum per eos ex quibusuis dispensationibus & concessionibus apostolicis in titulum & commendam & alias quomodolibet nunc, & pro tempore obtentorum eorumq; personas, in quibus sibi ratione ecclesiarum suarum, ac Decanatuum, Archidiaco-

Archidiaconatuum, & aliorum beneficiorum prædictorum visitationis officium de iure, vel consuetudine competit per vnam seu plures personas idoneas, quas ad hoc duxerint deputandas, quandiu ecclesiis prædictis præfuerint, ac Decanatus, & Archidiaconatus, & alia beneficia prædicta obtinuerint, & quoties visitationis tempus ingruerit, etiam duo, tria seu plura ex eisdem Monasteriis, ecclesiis, seu locis vna, & eadem die visitare, & procurationis iura, & emolumenta quæcunque ratione visitationis huiusmodi sibi debita, etiam si summam triginta librarum Turonen. argenti, quam duodecim valeant vnum florenum auri de florentia pro die qualibet excedat, ab eisdem ecclesiis, Monasteriis, locis, & personis taliter visitatis in pecunia numerata recipere, & exigere. Necnon omnes & singulos fructus, redditus, & prouentus mensarum suarum Patriarchalium, Archiepiscopalium, & Episcopalium, & quorumcunque monasteriorum, & beneficiorum ecclesiasticorum cum cura, & sine cura secularium, & quorumuis ordinum regularium per eos, ex quibusuis concessionibus & dispensationibus apostolicis in titulum, & commendam, aut alias pro tempore obtentorum quibusuis personis etiam laicis, cum quibus suam, & mensarum ac monasteriorum, beneficiorumque prædictorum conditionem efficere potuerint meliorem vsque ad biennium a die arrendationis desuper ab eis, vel suis procuratoribus faciendæ computandum pro prætio, seu prætiis, de quo, vel quibus eis, vel procuratoribus suis videbitur, arrendare, seu ad firmam vel annuam pensionem concedere. Ac prætium seu prætia huiusmodi etiam vnico contextu, & anticipata solutione in pecunia numerata recipere, & habere, ac de habitis, & receptis soluentes quietare, & liberare. Necnon fructus redditus, & prouentus, huiusmodi, ac se, & suos in ecclesiis, monasteriis & beneficiis prædictis successores quoscunque ad arrendationis huiusmodi sic faciendæ obseruationem pro dicto biennio cum clausulis, & obligationibus in talibus apponi solitis obligare possit, dictæque personæ fructus redditus, & prouentus prædictos ad firmam seu annuam responsionem pro dicto biennio recipere, & leuare, ac in suos vsus, & vtilitatem conuertere libere, & licite valeant. Necnon vt de bonis suis mobilibus, & immobilibus, ac semouentibus, ab eisdem Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis tam per prædictas & alias ecclesias, monasteria, & beneficia ecclesiastica qualitercunque qualificata per eos ex quibusuis dispensationibus apostolicis quomodolibet obtenta, & obtinenda, necnon ex ingenio, industria, ac labore, suis, & alias quomodolibet licite acquisitis, & acquirendis vsque ad summam duorum millium ducatorum auri in auro in quaslibet, etiam a Iure interdictas, & reprobatas personas tam inter viuos, quam causa mortis pro libito eorum voluntatis, aut pro remuneratione laborum eorum, qui eis viuentibus inseruierint, siue sint consanguinei, siue alii, & alias in pios & non pios, alias tamen licitos vsus disponere, & erogare libere, & licite valeant, auctoritate, & tenore prædictis de speciali gratia indulgemus. Necnon eis, et eorum cuilibet omnes, et singulos fructus, redditus, & prouentus per eos ex horarum omissione, et indebita possessionis beneficiorum apprehensione, seu cuiuscunque criminis a iure, vel ab homine, aut quauis alia quacumcunque excogitabili causa indebite perceptos, etiam in vtroque foro remittimus, eosque ab eorum restitutione liberamus. Necnon a quibusuis propterea quomodolibet forsan incursis sententiis, censuris, et pęnis ecclesiasticis absoluimus, et liberamus, ac absolutos, et liberatos fore nunciamus, omnemque inhabilitatis, et infamiæ maculam, siue notam ex præmissis quomodolibet præuenientem ab eis, et eorum quolibet pęnitus abolemus. Districtius inhibentes quibusuis gabellarum, pedagiorum et onerum huiusmodi exactoribus ne eosdem Patriarchas Archiepiscopos, et Episcopos vel eorum aliquem contra præsentium tenorem quoquomodo molestare vel inquietare præsumant, Ac decernentes quod si cōtingat eosdē Patriarchas Archiep̄os, et Ep̄os dicto durante biennio decedere, aut regimini, et administrationi suarum ecclesiarū cedere, ac Monasteria et beneficia hmōi alias quomodolibet dimittere, nihilominus fructus redditus, et p̄uentus, prædictos p̄ dicto biēnio obligatos remanere, et suos in ecclesiis, et Monasteriis, ac bñficiis hmōi successores ad obseruationē earumdē arrendationum teneri, ac si se ad id personaliter obligassent. Necnon testamenta et dispositiones huiusmodi plenam roboris firmitatem obtinere et firmiter obseruari debere.

Præterea, quod Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, ac eorum cuilibet milites, & equites deaurato, octo, ac ad instar sacri Palatii & Aulæ Lateranen̄ Comitum quoscunque Notarios & Tabelliones publicos ac Iudices ordinarios extra Romanam Curiam creandi & instituendi, ac eisdem militibus solita equitum deauratorum insignia concedendi, ipsosque notarios & Tabelliones de notariatus, Tabellionatus & Iudicatus officiis huiusmodi per pennam & calamare, vt moris est, inuestiendi. Necnon quoscunque vtriusque sexus spurios, manseres, bastardos, aliosque ex quocunque illicito & damnato coitu pro tempore procreatos viuentibus seu mortuis eorū parentibus disiunctiue seu copulatiue ita vt ad paternas, & alias successiones quorumcunq; admitti et in illis sine præiudicio illorū qui ab intestato succedere deberent, succedere, et ad quæcūq; officia publica et priuata admitti, illaq; gerere et exercere possint, perinde, ac si de legitimo thoro procreati fuissent, legitimandi, ac omnem ab eis genituræ maculam abolendi, necnon eos ad primeua Naturæ Iura restituendi & reponendi. Ac quoscunq; idoneos accitis et in hoc sibi assistentibus duobus dūtaxat Doctoribus, seu Magistris in facultate in qua promouendi erunt quos duxerint eligendos in vtroq; vel altero iurium ac Theologiæ et artibus, necnon Medicina, ac Bacchalariatus licētiaturæ vel doctoratus ac Magisterii gradibus respectiue cū solita insigniorum in talibus tradi solitorum exhibitione promouendi, et sic promotis quod omnibus, et singulis, libertatibus, exemptionibus, fauoribus, gratiis, et indultis, quibus alii bacchalarii, licentiati, Doctores, et Magistri in vtroq;, seu altero iurium, aut Theologia, vel medicina huiusmodi in vniuersitatibus studiorum generalium promoti de iure, vel consuetudine vtuntur, potiuntur, et gaudent, ac vti, potiri, & gaudere poterunt quomodolibet in futurum vti potiri & gaudere possent concedendi. Necnō quoscunq; ad omnes, ēt sacros et presbyteratus ordines promoueri cupiētes alias idoneos a suis ordinariis literas dimissorias, seu ab eadē sede licentiā habentes ad oēs, ēt sacros et p̄byteratus ordines hmōi, ēt extra tēpora a iure statuta, ac ēt extra eorum dioc. de consensu tamen diocęsanorum, et alias rite promouendi, et dictos ordines eis conferendi. Necnon per se, vel per alium, seu alios contra omnes, et singulos criminosos, et qualitercunq; delinquētes suarum ciuitatum, & dioc. cuiuscunq; dignitatis fuerint, ēt exēptos inquirendi, et procedendi, ac eos iuxta eorum demerita, ac criminum, et excessuum qualitatem, et exigentiam, prout canonicæ mandant sanctiones puniendi, ac super his, etiam quandocunque opportunum cognouerint, auxilium brachii secularis inuocandi. Necnon ecclesias quascunq; in eorum dioc. consistentibus etiā exemptas ecclesias visitandi, et vt quæ reparatione indigēt, reparētur et animarū cura, si illis immineat, aliisq; debitis obsequiis non defraudētur omnibus iuris, et facti remediis prouidēdi. Necnon cū vno assessore, seu iudice quascunq; causas, etiā criminales cuiuscūq; qualitatis existāt audiēdi, et absoluen̄. vel condēnan̄. prout iustitia suadebit, et secundum deum, ac salutem animæ suæ cognouerint expedire. Ita quod propterea nullam pęnitus irregularitatem, aut inhabilitatem, vel infamiæ maculam, siue notam, aut alias cen̄ seu pęnas incurrant, aut incurrere censeantur. Necnon omnia et singula beneficia ecclesiastica cum cura, et sine cura secularia, et quorumuis ordinum regularia per eos ex quibusuis dispen̄. et concession̄. apostolicis in titulum, vel commendam, aut et etiam inuicem, vel aliis beneficiis ecclesiasticis ad eorum vitam vnita per eos, et eorū quemlibet nunc, et pro tempore obtenta simul, vel successiue simpliciter, aut pro alio, seu aliis simili, vel dissimili, aut similibus, vel dissimilibus beneficio, seu beneficiis, ecclesiastico, vel ecclesiasticis cum quibusuis personis secum permutare volen̄. ex causa permutationis huiusmodi in qua tn̄ nulla illicita pactio, seu simoniaca prauitas interueniat in quorumcūq; ordinariorum locorum, aut canonicorum Metropolitan̄. vel aliarum cathedralium ecclesiarum, seu aliarum personarum dignitate ecclesiastica constitutarum ad id per eos eligendarum manibus extra dictam Curiā pręfatę sedis, aut cuiusuis alterius licentia minime requisita resignan̄ et commendis cedendi, ac vnionum huiusmodi dissolutioni consentiendi, ipsisque ordinariis, et canonicis, ac personis in dignitate ecclesiastica, constitutis resignationes simpliciter, vel ex causa permutationis, ac commendarum cessiones extra dictam Curiam recipiendi, et admittendi, vnionesq; huiusmodi dissoluendi. Necnō illa quæ simpliciter ipsi resignauerint, aut quorum commendæ cesserint, vel vnionum hmōi dissolutioni consenserint idoneæ seu idoneis personis per eos nominandis, etiam quęcunq; quotcunq;, et qualiacunq; beneficia ecclesiastica obtinentibus, et expectantibus, quæ vero ex causa permutation̄. ipsis com-

permutan̄.

permutati, personis, & quæ dictæ compermutantes personæ resignauerint beneficia hmõi, et si, vt præfertur qualificata, & per eos pro tempore quomodolibet obtenta ex quauis causa dispositioni apostolicæ generaliter reseruata, seu affecta fuerint, eisdem Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis per eos quoad vixerint, etiam vna cũ ecclesiis quibus præesse dignoscuntur, ac quibusuis Monasteriis, & beneficiis ecclesiasticis cum cura, & sine cura secularibus, & quorumuis ordinum regularibus per eos ex quibusuis similibus dispensationibus, & con cessionibus apostolicis in titulum, & commendam, ac alias tunc, & pro tempore obtentis iuxta tenorem dispensationum apostolicarum eis desuper concessarum in titulum, vel commendam retinenda conferendi, & de illis etiam prouidendi, omniaq́, & singula alia in præmissis omnibus, & circa ea necessaria, seu quomodolibet opportuna faciendi, & exequẽdi, etiam si ipsi Patriarchæ Archiepiscopi, & Epi tempore resignationum, seu cessionum, aut præstationis cõsensus dissolutionũ vnionum hmõi in aliqua infirmitate, ex qua eos postmo dũ infra viginti dies decedere cõtingat, constituti fuerint plenam, & liberam auctoritate, & tenore prædictis facultatem concedimus. Et insuper eisdem Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, & eorũ singulis, q̃ postquã a dicta Curia se absentauerint vsq́ ad quinquenniũ ex tunc computandum limina beatorum Petri, & Pauli apostolorũ dummodo per procuratorem idoneũ illa visitent personaliter visitare minime teneãtur, nec ad id a quoquã inuiti cõpelli, aut propterea periurii reatum incurrere possint. Necnon quod aliquem presbyterum secularem, vel cuiusuis ordinis regularem in eorum confessorem, qui eos a quibusuis, etiam maioris excommunicationis suspensionis, & interdicti, aliisq́ ecclesiasticis sententiis, cẽsuris, & pęnis a iure, vel ab homine quauis occasione, vel causa pro tempore latis, & quibus, ẽt pro tempore irretiti fuerint, ẽt si illorum absolutio sedi prædictæ specialiter, vel generaliter reseruata fuerit, ac quorumcunque votorum, & iuramentorum. necnon ecclesiæ præceptorum transgressionibus, ieiunorum, pęnitentiarum iniunctarum, & diuinorum officiorum in toto, vel in parte omissionibus, & quibusuis aliis peccatis, criminibus, excessibus, & delictis quantumcunque grauibus, & enormibus, etiã talibus de quibus esset sedes prædicta merito consulenda, videlicet in casibus dictæ sedi qualitercunque reseruatis, exceptis cõtentis in Bulla in die Cænę Domini legi consueta, semel dumtaxat singulis annis, & etiam in dictis exceptis, ac in Bulla huiusmodi contentis in vero mortis articulo, in aliis vero eidem sedi non reseruatis casibus quoties opportunum fuerit, confessionibus eorum diligenter auditis absoluere. ac eis pro commissis pęnitentiam salutarem iniungere Necnon vota quęcunque quatuor maioribus duntaxat exceptis in alia pietatis opera cõmutare, & iuramẽta sine iũ tertii p̃iudicio relaxare, ac omnium peccatorum suorum, de quibus corde contriti, & confessi fuerint ter in vita, & in mortis articulo, ẽt si tunc mors non subsequatur, plenariam remissionẽ, & absolutionem. Ita vt huiusmodi plena remissio in dicto mortis articulo eis suffragetur auctoritate apostolica impendere possit eligere libere, & licite valeant, concedimus & indulgemus. Ac præsentes literas & in eis contenta quæcunque sub quibusuis reuocationibus, suspensionibus, limitationibus, modificationibus, decretis, declarationibus, & cancellariæ apostolicæ regulis ex quibusuis causis quantumcunq́ maximis, & vrgentissimis, etiam in fauorem fidei, & pro diuini cultus augumento, etiam consistorialiter nunc, & pro tempore factis, & editis nullatenus comprehensas, sed semper ab illis exceptas, & quotiens illæ emanabunt, totiens in pristinum statum restitutas existere, & censeri, Ipsosque Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos præmissis omnibus, etiam eorum a dicta curia absentia, etiam postquam assistentes esse desierint vti, potiri, & gaudere posse. Sicq́ in præmissis omnibus per quoscunque iudices, & commissarios quauis auctoritate fungẽs. sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate iudicari, & deffiniri debere, ac si secus super hiis a quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attemptari, irritum, & inane decernimus. Quocirca venerabilibus fratribus Salutiarum, & Albiganeñ. ac Balneoregieñ. Episcopis per præsentes committimus, & mandamus quatenus ipsi, vel duo, aut vnus eorum per se, vel alium, seu alios præsentes literas, & in eis contenta quæcunque vbi, & quando opus fuerit, ac quoties pro parte eorundem Patriarcharum, Archiepiscoporum, & Episcoporum prædictorum desuper fuerint requisiti solemniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes faciant auctoritate nostra præsentes literas, & in eis contenta huius-

modi firmiter obseruari, Non permittentes eos desuper per quoscunque quauis auctoritate fungentes, contra præmissa, seu eorum aliquod, quomodolibet indebite molestari, contradictores quoslibet, & rebelles per censuras, & pęnas ecclesiasticas, & alia opportuna iuris remedia appellatione postposita compescendo, Ac legitimis super his habendis seruatis processibus censuras, & pęnas ipsas, etiam iteratis vicibus aggrauando, inuocato etiam ad hoc si opus fuerit auxilio brachii secularis. Non obstañ. nostra per quam inter alia voluimus, quod si quis infirmitate constitutus resignare aliquod beneficium ecclesiasticum, & postea infra viginti dies a die per ipsum resignantem præstandi consensus computandos ex ipsa infirmitate decederet, ac beneficium ipsum conferretur per resignationem sic factam collatio huiusmodi nulla esset, ipsumque beneficium nihilominus per obitum vacare censeretur, ac felicis recordationis Gregorii Decimi, & quorumcunque aliorum Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum, ac quibusuis aliis Apostolicis, necnon in prouincialibus, & synodalibus conciliis ædītis generalibus, vel specialibus constitutionibus, & ordinationibus, ac legibus Imperialibus, necnon ciuitatum, & locorum quorumcunque, etiam municipalibus, ac prædictarum, & aliarum ecclesiarum in quibus secularia, ac monasteriorum, seu aliorum regularium locorum in quibus regularia beneficia huiusmodi forsan fuerint, seu a quibus ipsa regularia beneficia dependere contigerit, & ordinum quorum illa extiterint iuramento confirmatione apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, priuilegiis quoque indultis, & literis Apostolicis quibusuis vniuersitatibus, etiam studiorum generalium, ac Scriptoribus Archiuii dictæ Curiæ, & aliis collegiis, etiam motu, & scientia similibus, ac quauis, etiam Imperiali, vel regia consideratione, & ex quibusuis causis, ac cum quibusuis, etiam derogatoriarum derogatoriis clausulis irritantibusque, & aliis decretis quomodolibet concessis, approbatis, & innouatis, etiam disponentibus, quod naturales, & bastardi legitimari non possint, nisi de consensu legitimorum, & naturalium, & quod nullus ad Baccalariatus licentiaturæ, & doctoratus, ac Magisterii gradus alibi quam in Vniuersitate in qua studuerit promoueri possit. Quibus omnibus, etiam si pro illorum sufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus specialis specifica expressa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum non autem per clausulas generales idem importantes mentio seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma adhoc seruanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum nihil pęnitus omisso, & forma in illis tradita obseruata inserti forent præsentibus pro sufficienter expressis habentes illis alias in suo robore permansuris hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, & sufficienter derogatum esse decernimus contrariis quibuscunque. Aut si aliquibus communiter, vel diuisim ab eadem sit sede indultum, quod interdici, suspēdi, vel excommunicari non possint per literas apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, & quibuslibet aliis priuilegiis, indulgentiis, & literis apostolicis generalibus, vel specialibus quorumcunque tenorum existant per quæ præsentibus non expressa, vel totaliter non inserta effectus earum impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de quibus quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in nostris literis mentio specialis. Volumus autem quod dicti Patriarchæ, Archiepiscopi, & Episcopi pęnitētiam eis per confessorem, quem singuli eorum duxerint eligendum, eis pro præmissis iniungendam adimplere omnino teneātur. Et ne, quod absit, dicti Patriarchæ Archiepiscopi, & Epi propter hmōi gratiam, vel concessionem eligendi confessorem reddantur procliuiores ad illicita in posterum committenda, etiam volumus, quod si Patriarchæ, Archiepiscopi, & Epi præfati à sinceritate fidei, & vnitate dictæ Romañ. ecclesiæ, ac obedientia, & deuotione nostra, & successorum nostrorum canonice intrantium destiterint, aut ex confidentia eiusdem concessionis, vel remissionis aliqua forsan commiserint concessio, & remissio prædictæ, & quoad illa præsentes literæ ius nullatenus suffragentur, quicq; si singulorum beneficiorum prædictorum simpliciter resignatorum fructus redditus, & prouentus. xxiiii. florenorum auri de Camera secundum communem extimationem valorē annuū excedant, tā conferentes, quā illi quibus ipsę collationes fient, & si ex causa permutationis resignationes huiusmodi fiant, ac suorum, & eis ex eadem causa collatorum beneficiorum huiusmodi fructus, redditus, & prouen-

& prouentus inequales fuerint, id etiam si ipsa inequalitas. xxiiii. florenos similes secundũ existimationem prædictam non trascendat similiter conferentes prædict. & illi quibus beneficia maioris valoris huiusmodi collata fuerint de nominibus, & cognominibus personarum, & beneficiorum eorundem, ac diebus factarum collationum huiusmodi gentes Cameræ Apostolicæ, aut collectores, vel subcollectores fructuum, reddituum, & prouentuum, inde Cameræ debitorum in partibus illis pro tempore deputatos infra vnum, si citra, vel si vltra mõtes collationes ipsæ factæ fuerint infra tres menses iuxta quasdam recol. me. Sixti etiam. iiii. & Innocentii similiter. viii. Romañ. Pont. etiam prædecessorum nostrorum super hoc editas literas certificare procurent, alioquin beneficia ipsa sic collata vacare censeantur eo ipso, Cæterum quia difficile foret præsentes literas ad singula quæque loca in quibus de eis fides forsan facienda erit, deferri, etiam volumus, & eadem auctoritate apostolica motu, & scientia similibus decernimus quod ipsarum transumptis manu publici Notarii subscriptis, & sigillo personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ, aut curiæ ecclesiasticæ munitis in iudicio, & alibi vbi opus fuerit eadem prorsus fides adhibeatur quæ adhiberetur eisdem præsentibus si forent exhibitæ, vel ostensæ. Forma autem Iuramenti quod Notarii, Tabelliones, & Iudices, per dictos Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos, & eorum quemlibet creandi prestabunt, talis est, Ego. N. Ab hac antea fidelis, & obediens ero beato Petro, & S. R. E. ac Domino meo Domino N. Papæ N. suisque successoribus Canonice intrantibus, non ero in consilio, auxilio, consensu, vel facto, vt vitam perdant, vel membrum, aut capiantur à mala captione. Consilium quod mihi per se, stel literas aut nuncium manifestabunt, ad eorum damnum scienter oemini pandam. Si vero ad meam notitiam aliquid deuenire contingat, quod in periculum Romañ. Pont aut R. E vergeret, seu graue damnum illi immineret, illud pro posse meo impediam et si hoc impedire non potero procurabo bona fide id ad notitiam D. N. Papæ perferri, Papatum Romañ. et regalia sancti Petri, ac iura ipsius ecclesiæ specialiter si qua eadẽ ecclesia in ciuitate, vel terra de qua oriũdus sum habeat adiutor eis ero ad defendendum, & retinendum, seu etiam recuperandum contra omnes homines, Tabellionatus officium fideliter exercebo, contractus in quibus exigetur consensus partium fideliter faciam, nil addẽdo, vel imminuendo sine voluntate partium, quod substantiam contractus immutet, Si vero in conficiendo aliquod instrumentum vnius solius partis sit requirenda voluntas hoc ipsum faciam, vt scilicet nil addam, vel minuam, quod mutet facti substantiam cõtra ipsius voluntatem, instrumentum non conficiam de aliquo contractu in quo sciam interuenire, seu intercedere vim, vel fraudem, contractus in Protocolum redigam, & postquam in Protocolum redegero malitiose non differam contra voluntatem illius, vel illorum, cuius, seu quorum est contractus super eo conficere publicum instrumentum saluo meo iusto, & consueto salario, sic me deus adiuuet, & hæc sancta Dei euangelia. Dat. Rom. apud sanctum Petrum sub annulo piscatoris. Die. V I. Aprilis M D L I. Pontificatus Nostri Anno Secundo.

Priuilegia & Facultates Hebræis concessæ.

IVLIVS PAPA. III.

VNiuersis et Singulis Hebræis in Ciuitatibus, Oppidis, Terris, Castris, & Locis, Prouinciarũ, Cãpaniæ, maritimæ Latii, & Sabinæ ac Ciuitatibus Castellañ. & Nepesineñ. necnõ Castris Fiani Scrofani Arignani Castri noui, & Formelli degentibus viã veritatis agnoscere, & agnitã custodire. Cũ sicut accepimus, vos ratã vigesimę pro Sedis & Cameræ Apostolicæ necessitatibus omnibus & singulis Hebræis totius status Ecclesiasticæ p nos nup impositæ vos tangentẽ in dicta Camera integre psoluere pmiseritis, & ad id sufficiẽter in eadẽ Camera p finiorẽ quodã Bñdicti de Ciuitalauinia & Salamonetũ Magistri Gaii de Mareno, ac Vitalẽ Manasci de Anania, necnõ Sc̃õriũ Appulũ habitatorẽ Carpineti Hebræos tanq̃ Procuratores vestros pro vobis de rato pmittẽtes vos obligaueritis, prout in Instrumento per dilectum Filiũ Hieronymum de Tarano ipsius Cameræ Notarium desuper rogato plenius dicitur contineri. Nos volẽtes morẽ pii patris benigne vobiscũ agere, vt nr̃am mãsuetudinẽ sæpius agnoscẽtes ad saniorẽ spiritũ aliqñ redeatis, Vos & quẽlibet vestrũ ab omnibus & singulis criminibus excessibus & delictis quantuncunque grauibus & enormibus homicidii & lesæ maiestatis, ac falsæ monetæ criminibus duntaxat exceptis, per vos vel aliquem

vestrum hactenus perpetratis ẽt si de illis inquisiti seu condẽnati essetis, vel aliqs vestrũ inqsitus vel cõdennatus esset, dũmodo pęnæ ppa depositæ seu exactæ nõ fuerint Apostolica auctoritate tenore pñtium absoluimus & liberamus atq; pęnas exinde per vos incursas quo ad fiscũ, vobis gratiose remittimus & relaxamus, & insuper oẽs & singulos Cõmissarios tã occasione criminũ & delictoꝝ quam vigesimæ hmõi hucusq; cõtra vos quomodolibet deputatos reuocamus & p reuocatis haberi Volumus & mãdamus, Decernẽtes ẽt ac statuentes quod de cętero cõtra vos & vestrũ quemlibet in causis criminalibus nisi iuxta formã iuris cõmunis ac constitutionum Prouinciarum Ciuitatũ & locorũ prædictoꝝ & p iudices cõpetẽtes pcedi nequaquã possit. Quodq; nulla cõmunitas ac vniuersitas, vobis cõiunctim siue diuisim aliquas collectas datiuas, aliaue onera ordinaria siue extraordinaria etiam per viam statuti consuetudinis imponere seu imposita a vobis exigere possit nec debeat, sed seruetur ibi & alibi vbiq; locorum dictarum Prouinciarum Ciuitatum Terrarum & locorum generalis consuetudo eorundem, & non alias. Quodq; commissariũ seu officiales, & Iudices ac psonę etiam Episcopali aliaue Ecclesiastica dignitate vel officio fungentes vos ad delationem alicuius signi per Hebræos gestari soliti contra tenorem vestrorum & cuiusq; vestrum Capitulorum & tolerantiarum nullo modo compellere seu molestare aut quicquam innouare, nec vos ad sibi præstandum seu commodandum equos, aut aliquod genus supellectilium cogere, seu vexare, nec ex dictis Prouinciis Ciuitatibus terris & locis expellere, nec vobis aliquem nouum viuendi modum imponere, nec ad recipiendum seu hospitandum equos milites vel alios, nisi id tam christianis quam hebræis generaliter pro tempore imponatur, & necessitas vrgeat cogere & compellere præsumant, nec debitoribus vestris & cuiuslibet vestrũ qui modum eorum debita vobis satisfaciendi habuerint cessiones bonorum per eos p tempore faciẽdæ nec dilationes moratoriæ aut saluicõductis triennales vel ad aliud longius seu breuius tp̃s illis p nos seu alios superiores pro tẽpore concessi seu cõcedendi quas & quos p expressis habẽtes ex nunc quo ad vos & vestrum quemlibet reuocamus. Ita q̃ quo ad concessa reuocatio hmõi prius intimetur aliquo cõpetenti termino vnũ mensem nõ excedente debitori assignato nullatenus suffragentur. Et insup Epĩs eorumq; Vicariis & officialibus, ac quibusuis aliis personis tã ecclesiasticis quã secularibus dictaꝝ Prouinciarũ ciuitatũ & locorum sub suspensionis a diuinis, ac Mille ducatorũ auri ipso facto per quẽlibet ipsorum contrafacieñ. incurrendis & præfatæ cameræ applicãdis pęnis expresse inhibemus ne filios vestros tã mares q̃ fęminas vobis inuitis violenter auferre seu subducere, nec præter formam sacrorũ canonũ quomodolibet baptizare debeãt vel præsumant, ac vobis & vestrum cuilibet. Qd Notarii christiani de omnibus cõtractibus per vos tã inter christianos q̃ hebræos super rebus & negociis vestris ex forma capitulorum vestrorum tolleratis & pmissis pro tẽpore faciẽdis absq; alicuius cõscientiæ scrupulo & pęnæ incursu ac iuxta formã capituloꝝ & tolerãtiæ vobis desup per nos seu camerã præfatam cõcessæ rogati & instrumẽta desuper publica cõficere possint, necnon quod ad habitandum domus per dictas ciuitates Terras & loca passim inter christianos cõducere valeatis, ac christiani ipsi vobis domus pręd ictas libere, & impune ac absq; alicuius cõsciẽtiæ scrupulo locare possint cõcedimus, & nihilominus Legato Vicelegato seu Gubernatori dictaꝝ Prouinciarũ in virtute sanctæ obediẽtiæ ac sub indignationis nostræ Locatenẽtibus vero Potestatibus, Iudicibus ac aliis officialibus & personis ad quos spectat & pro tempore spectabit, necnõ cõmunitatibus & vniuersitatibus Ciuitatum Terratum & locorum prædictorum sub excommunicationis latæ sententiæ ac Mille ducatorum auri eidem camerę applicandis pęnis mandamus quatenus supradicta omnia, & singula vobis & cuilibet vestrum obseruent, & quantum in eis fuerit ab aliis per dictas & alias de quibus sibi videbitur pęnas obseruari faciant, & mandent, Præmissis ac constitutionibus & ordinationibus apostolicis statutis & consuetudinibus Prouinciarum ac ciuitatum Terrarum & locorum huiusmodi iuramento confirmatione Apostolica vel quauis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus, Priuilegiis quoq; & indultis Apostolicis illis concessis confirmatis & innouatis, Quibus illorum tenores præsentibus pro sufficienter expressis habentes hac vice duntaxat illis alias in suo robore permansuris specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrariis nequaquam obstantibus. Dat. Romæ apud sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris die viiii. Iunii. M. D. LI. Pontificatus nostri Anno Secundo. Rom. Amasæus.

Quod

Quod vtriusq; sexus Apostatæ ad regularia loca redire, & superiores illos recipere teneantur, ne de cætero tam facilis pateat exitus.

IVLIVS PAPA III.

MOTV proprio. &c. Cum sicut, non sine graui animi nostri displicentia accepimus q̃ plures vtriusque sexus diuersorum ordinum regulares, & professæ personæ, propriarum animarum salutis immemores, extra suorum ordinum regularia loca diuagantes, diuersis prætensis prætextibus, vtpote declaratoriarum quod religioni, & ordini sui astrictę non existant, ac standi extra eiusdem sui ordinis regularia loca, deseruiendiq; beneficiis ecclesiasticis, & illa obtinendi tam à suis superioribus, q̃ à sede Apostolica licentiarum, & dispensationum per eos sub falsis assertionibus, & narratiuis obtentarum, & etiam multis suffulti licentiis, & dispensationibus, imo temeritate propria, vt apostatæ partim in suo habitu, & partim illo dimisso commorantur, & diuinorum officiorum celebrationi, & curæ animarum exercitio, licet Apostatæ, & aliàs ad id inhabiles, necnon secularibus, & mecanicis negotiis se immisceant, & alioquin etiam scandalose vitam degant excõmunicationis, aliasq; censuras, & pęnas in tales promulgatas incurrendo, in diuinæ maiestatis offensam, ac religionis obbrobrium, & animarum suarum damnationis periculum, perniciosum quoq; exemplum, & scandalum plurimorum, Nos opportunis remediis, prout nostro incumbit officio in præmissis opportune prouidere volentes, Motu simili, & ex certa scientia, maturaq; deliberatione nostra, ac de apostolicæ potestatis plenitudine, auctoritate Apostolica dilecto filio curiæ causarum Cameræ Apostolicæ generali Auditori, coram quo multi ex religiosis præfatis culpabiles reperti fuerunt, tenore præsentium committimus & mandamus, ac desuper plenam liberam, & omnimodam potestatem, facultatem, & auctoritatem concedimus, vt tam ex officio suo, & curiæ quàm etiam instante procuratore Fiscali, omnes & singulas vtriusq; sexus, cuiusuis ordinis religiosas personas extra suorum ordinum regularia loca, & in seculo cum vel sine habitu regulari tam in alma Vrbe quàm extra commorantes cuiuscunq; dignitatis, status, gradus, ordinis, vel conditionis, ac literas, processus, testium dicta, & depositiones, necnon sententias desuper latas, aliaq; iura, & munimenta, quorum vigore extra regularia loca in seculo huiusmodi permanere, ac beneficiis deseruire, & illa obtinere posse se prætendunt, ostendendum, & exhibendum sub censuris ecclesiasticis, necnon priuationis officiorum, dignitatum, beneficiorum per eos obtentorum, inhabilitatisq; ad illa, aliisq; de quibus ipsi Auditori videbitur, etiam pecuniariis arbitrio suo moderandis, & applicandis pęnis moneat, & requirat, ac moneri & requiri mandet, et faciat, ac non cõparentes, seu aliàs monitionibus, et requisitionibus huiusmodi non parentes, censuras, et pęnas huiusmodi incidisse, et incurrisse, etiam summarie, simpliciter, et de plano, et sine strepitu, et figura iudicii procedendo, declaret, aggrauet, reaggrauet, et auxilium brachii secularis inuocet. Ipsas vero personas comparentes si illas nullatenus aut minus legitime declaratas, vel dispensatas siue eorum iura, processus, literas, sententias, scripturas, et munimenta minus legitime expedita sint surreptitia, vel obreptitia, vel nulla, et inualida, siue ipsas personas licet legitime dispensatas, inhonestæ tamen, seu scandolosæ vitæ esse repererit, ad redeundum ad suos ordines, & illorum regularia loca, & male viuentes ad honestam vitam, iuxta literarum per eas obtentarum continentiam ducendam, & seruandam, per easdem censuras, & pęnas, ac alia iuris, & facti remedia, de quibus sibi videbitur opportuna (facto verbo, & communicato negocio cum protectoribus, seu generalibus ordinum, quorum fuerint) cogat, & compellat: ac beneficia per eos pro tempore obtenta, per eorũ incapacitatem, et inhabilitatem vacauisse, et vacare, et tanquam sic vacantia aliis conferre posse, simili modo procedendo, prout iustum fuerit decernat, et declaret, Necnon ad cor reuertentes, et de per eas commissis pęnitentes, et ad regularia suorum ordinum loca redire et vitam inhonestam huiusmodi mutare volentes, à quibusuis censuris, et pęnis, quas propterea incurrerunt, apostasiæ nota, et excessibus quibuscunq; per eos commissis in vtroq; foro absoluat, et cum eis super irregularitate per eos quomodolibet contracta. Quodq; præmissis non obstan. et susceptis etiam per eos sacris etiam presbyteratus ordinibus, etiam in altaris ministerio ministrare possint, dispenset, eosq; in pristinum, et eum in quo ante præmissa quomodolibet erant statutum restituat, et reintegret, dictam quoq; inhabilitatis et in-

famiæ maculam, siue notam, per eos contractam, ab eis aboleat, necnon in suis regularibus locis per eorum superiores, sub eisdem censuris & pœnis recipi, & charitatiue tractari realiter & cũ effectu, et simili modo procedendo, mandet, & faciat cũ potestate in Roma. curia, & extra eam, & in partibus citandi, ac quibusuis, & quotiens opus fuerit, etiam sub similibus censuris, & pœnis inhibendi &c. ac declarandi aggrauandi, reaggrauandi interdicendi, & auxilii brachii secularis si opus fuerit inuocandi. Nos enim Motu simili &c. omnes & singulas appellationes, prouocationes, & reclamationes per easdem religiosas, & alias quascunq; personas, a quibusuis decretis, sententiis, & ordinationibus, ac mandatis, pro tempore perdictum Auditorem super præmissis latis, & factis, aliisq; gestis pro tempore interpositas, eorundem per quascunq;, etiam per nos & sedem Apostolicam pro tempore factas commissiones, & illarum vigore inhibitiones, alias quam vigore commissionum manu nostra propria signatarum, nullas, & inualidas, nullinsq; roboris, & momenti fore irritum &c. decernimus. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, stylo palatii, & aliarum curiarum spiritualium, & temporalium, etiam iuramento &c. roboratis, priuilegiis quoq; indultis, & literis apostolicis quorumuis ordinum, quibusuis superioribus, & prælatis, & aliis iudicibus, & psonis, etiam de non recipiẽdis, & acceptandis apostatis, & regularibus personis, ac alias sub qbuscunq; tenoribus, & formis, ac cũ qbusuis clausulis & decretis, et motu pprio concessis, confirmatis, & innouatis, quibus omnibus illorum tenores, pro sufficienter expressis habentes, hac vice specialiter, & expresse derogamus. Cæterisq; in contrarium facien. quibuscunq;, præmissorum omnium, & singulorum, & aliorum hic forsan latius de necessitate exprimendorum, tenores, continentias, atq; formas, pro plene, & sufficienter expressis habentes. Volumus autem quod præsens Motus proprius vim perpetuæ & irrefragabilis cõstitutionis habeat, illiusque sola signatura sufficiat, & vbique fidem faciat regula contraria, non obstante. Placet Motu Proprio. I.

Bulla prorogationis subsidii triennalis in Kl. Maii M D L I I. incipiendi ad aliud triennium extensi.

IVLIVS Episcopus seruus seruorum Dei Ad futuram rei memoriam. Ab initio nostri huius Pontificatus nobis licet immeritis diuina prouidentia commissi nihil æque optauimus quàm vt per temporis conditionem liceret nobis subditos nostros extraordinariis oneribus eis eatenus impositis leuare, Idemq; clare ostendimus diuersa ex oneribus huiusmodi, præsertim in hác Alma Vrbe nostra tollendo & abrogando. Verum cum omnibus fere ordinariis Cameræ nostræ Apostolicæ prouentibus per prædecessores nostros alienatis, & ærario ipsius Cameræ propter malas temporum conditiones non solum attrito, sed pœnitus exhausto, non habeamus vnde molem expensarum quæ pro orthodoxæ fidei defensione, & status sanctæ Romanæ Ecclesiæ conseruatione nobis indies ineuitabiliter subeunda sunt sufferre possimus, votũ consiliumq; nostrũ mutare, & impositionẽ subsidii Triẽnalis dudũ ad certũ tunc expressum tẽpus factam, & deinde vsq; ad kal. mensis Maii proxime futuri prorogatam, in aliud tempus prorogare & extendere cogimur, ne impositione prædicta p lapsum temporis extincta cogamur omnia onera extraordinaria pro ea sublata de nouo imponere cũ maxima subditorũ nostrorum iactura & perturbatione. Cum itaq; alias de Anno videlicet Millesimo Quingentesimo Quadragesimotertio proxime præterito felicis recordationis Paulus PP. III. prædecessor noster animaduertens ex variis & extraordinariis onerũ impositionibus tũc vigentibus nihil aliud magis euenire quã Cõmissariorium & aliarum personarũ cum Camera Apostolica contrahentium lucra ac subditis ipsis innumerabiles expensas ipsis forsan principalibus oneribus grauiores, volẽs in præmissis opportune prouidere, de fratrũ suorum, de quorum numero tunc eramus, cõsilio cũ laudabili rei directione cũ ctis impositionibus extraordinariis sublatis vnũ vnicumq; subsidium Trecentorum Millium Scutorum per totam ditionem ecclesiasticam pro Triennio soluendum & exigendum imposuerint, & cũ subsidium huiusmodi spontanea subditorũ voluntate acceptatum fuisset, & ex eo summa Trecentorum Millium Scutorum huiusmodi ad Cameram præfatam annuatim peruenire nõ posset, ad supplendũ summæ deficiẽt, aliud quartæ partis fructuũ a congregationibus regularibus Italiæ, & aliud vnius decimæ a secularibus, ac aliud et quattę partis fructuũ Ecclesiasticorum a Regularibus personis ab eisdem Congregationibus separa-

tis

1543 ·

tis per totam Italiam existentibus, necnon reliquum ex tunc vnius vigesimæ ab Hebræis di tionis ecclesiasticæ exigenda, & per eos, ac omnes alios ad quos spectabat Triennio durante dictæ Cameræ Apostolicæ annis singulis integre persoluenda subsidia, etiam imposuerit, & subsidia huiusmodi ad aliud primo, & deinde ad reliquum ex tunc immediate subsecuta Triennia prorogauerit, prout in diuersis ipsius prædecessoris desuper confectis literis ple nius continetur, ipsaq; subsidia quiete & sine aliquo Commissariorum, & expensarum gra uamine, & cum maxima subditorum, & personarum quæ illa soluerunt satisfactione exacta fuerint: Nos confidentes subditos & Congregationes ac Hebræos přfatos ex notorietate nostrarum, & dictæ sedis necessitatum onus subditorum eos tangentium, vt antea fecerunt, libenti animo subituros, habita desuper cum venerabilibus fratribus nostris S.R.E. Cardinalibus deliberatione matura, de eorum vnanimi consilio & assensu, Trecentorum Millium Scutorum, his modo & forma, quibus vltimo loco exactum fuit, & quartæ partis fructuum congregationum regularium Italiæ, ac vigesimæ Hebræorum ditionis ecclesiasticæ subditorum impositiones huiusmodi, necnon conuentiones desuper cum eisdem subditis per no stros, seu ipsius prædecessoris agentes super præmissis factas & initas, earum, ac omnium & singularum superinde confectarum scripturarum tenores, ac si de verbo ad verbum insere rentur præsentibus pro sufficienter expressis habentes, ad aliud Triennium a fine vltimo dicti Trienniĩ computandum Apostolica auctoritate, tenore præsentium extendimus, & pro rogamus, ac extensas & prorogatas, necnon Trecentorum millium iuxta conuentiones prædictas, & quartæ partis fructuum congregationum, ac vigesimæ Hebræorum huiusmo di subsidia integre, & iuxta verum eorum valorem ad vltimo dictum Triennium, vt præfer tur, computandum solui & exigi, ac ad Cameram prædictam pro necessitatibus huiusmodi peruenire debere decernimus, & quatenus opus sit singula vltimo dicta subsidia in locis & terminis, ac sub modis & formis prædictis singulis annis exigenda pro vltimo dicto Trien nio de nouo imponimus, & imposita esse decernimus. Quo circa dilecto filio Guidoni Ascanio sancti Eustachii diacono Cardinali de sancta Flora nuncupato Camerario nostro, quem vltra ordinaria sui Camerariatus offitii auctoritatem subsidiorum huiusmodi collecto rem generalem cum facultate tot quot sibi necessarii videbuntur commissarios ad singula vl timo dicta subsidia exigendum deputandi, necnon quæcunque dubia declarandi, & quascunque compositiones & concordias cum subditis, congregationibus, & Hebræis supradictis, & de nouo si sibi videbitur faciendi & ordinandi constituimus & deputamus per přsentes committimus & mandamus quatenus vltimo dicta subsidia iuxta eius proui dam ordinationem exigi, & ad dictam Cameram Apostolicam peruenire faciat. Contradictores quoslibet & rebelles per censuras ecclesiasticas, & pęnas etiam pecuniarias eius arbitrio infligendas & applicandas, ac impositionem interdicti, aliaq; opportuna iuris & facti re media appellatiõe postposita cõpescendo, inuocato ẽt ad hoc, si opus fuerit auxilio brachii secularis. Decernentes subditos ac congregationes & Hebræos prædictos ad vltimo dicta subsidia singulis annis ac modis & formis præmissis vltimo dicto Triennio durante inte gre soluendum omni contradictione cessante teneri. Ac declarantes quod omnes & singu li pensionarii congregationum earundem, seu hi quibus loco pensionum fructus congre gationum huiusmodi in toto, vel in parte reseruati sunt, cuiuscunque conditionis vel digni tatis existant, Cardinalibus prædictis & venerabilibus fratribus nostris Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis Tridenti pro celebratione Concilii congregatis, necnon fratribus Hospitalis sancti Ioannis Hierosolimitañ. duntaxat exceptis, ac subsidii quartę partis fructuum huiusmodi appositis, & quod pensiones, & fructus huiusmodi ab omnium decima, subsidio charitatiuo, & quouis alio onere tam ordinario quàm extraordinario quauis etiam Astolica auctoritate, etiam pro expeditione tam deffensiua quàm offensiua contra Turcas, & alios infideles, aut Reipublicæ christianæ ab illorum conatibus quauis defensione, ac etiam pro recuperatione Terræ sanctæ, seu fabricæ Basilicæ principis Apostolorum de Vrbe, vel pro alia necessitate, seu inexcogitabili causa a Romano Pontifice pro tempore existente, etiam Motu & scientia similibus imposito, vel imponendo exempti sint disponentibus nequaquam obstantibus, pro rata teneantur, & efficaciter astricti sint. Quodq; Congregationes ipsę super quarum fructibus pensiones, seu quarum fructus sic assignatæ, seu reserua ti existunt, possint satisfacere ratam pensionariorum suorum, seu eorum, quibus fructus

sunt reseruati, ac libere postmodum sua propria auctoritate penes se seu pro se retinere totum illud quod pro ipsis pensionariis, seu pro eis quibus fructus huiusmodi sunt reseruati, re ipsa & cum effectu persoluerint. Et nihilominus pensionarios, ac eos quibus fructus huiusmodi reseruati sunt, per agentes dictæ Cameræ Apostolicæ ad solutionem quartæ partis pensionum ac fructuum reseruatorum huiusmodi respectiue vltimo dicto triennio durante Iuris & facti remediis opportunis cogi & compelli posse volumus. Non obstantibus præmissis ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnõ Congregationum, & illarum ordinum huiusmodi iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus, ac quibusuis priuilegiis, indultis, & exemptionibus, ac etiam in corpore Iuris clausis immunitatibus, & literis Apostolicis eisdem ordinibus & congregationibus, ac illorum locis & personis generaliter vel specialiter, sub quibuscunque verborum formis & expressionibus ab eadem sede concessis. Quibus & literis Apostolicis reseruationum pensionum ac fructuum huiusmodi, necnon quibusuis obligationibus etiam in forma Cameræ cum iuramenti & censurarum ac mandati executiui susceptione, vel alias desuper factis, etiam si de illis eorumque totis tenoribus de verbo ad verbũ mentio seu quæuis alia expressio habenda sit, & in eis caueat̃ expressæ quod p̃ huiusmodi clausulas generales, etiam specialem mentionem importantis, eis derogatum non censeatur, nec derogari videatur nisi sub certis mõ & fora in eis expressis, tenores huiusmodi pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter & expresse derogamus, contrariis quibuscunq; aut si pensionariis vel aliis percipientibus fructus Congregationum huiusmodi ac ipsis congregationibus & ordinibus vel quibusuis aliis communiter vel diuisim ab eadem sit sede indultum quod ad solutionem vel præstationem alicuius subsidii minime teneantur, & ad id compelli aut quod interdici suspendi vel excommunicari, seu propterea grauari non possint per literas Apostolicas non facientes plenã & expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, & quibuslibet aliis priuilegiis, indultis, & literis Apostolicis generalibus vel specialibus quorumcunque tenorum existant per quæ præsentibus non expressa vel totaliter non inserta effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, & de quibus quorumcunque totis tenoribus habenda sit in nostris literis mentio specialis, quæ quoad præmissa volumus nullatenus suffragari. Vt autem præsentes ad omnium notitiam deducantur, eas in valuis Basilicarum Principis Apostolorum, & Sancti Ioannis Lateranensis de dicta Vrbe affigi seu appendi faciemus, quæ eas suo quasi sonoro præconio publicabunt, vt ii quos præmissa contingunt, quod ad ipsos non peruenerint aut ea ignorauerint nullam possint excusationem prætendere, seu ignorantiam allegare, cum non sit verisimile apud ipsos remanere incognitum quod tam patenter omnibus extitit publicatum. Cæterum quia difficile foret præsentes ad singula loca in quibus expediens fuerit deferre, Volumus & auctoritate Apostolica prædicta decernimus quod earum de præsentium transumptis manu alicuius ex dictæ Cameræ Apostolicæ Notariis subscriptis & sigillo Camerarii nostri munitis, ea prorsus fides in iudicio & extra in omnibus & per omnia adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur si forent exhibitæ vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ extensionis, prorogationis, impositionis, constitutionis, deputationis, commissionis, mandati, declarationis, derogationis, voluntatum, & decretorum infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem &c. Datum Romæ apud S. Petrum, Anno incarnationis Dominicæ M D L I. Decimoseptimo Kl. Aprilis, Pontificatus nostri Anno Tertio.

De confirmatione priuilegiorum Panatariorum, seu Furnariorum.

Dilectis filiis Consulibus & Camerario, ac Vniuersitati Panatariorum seu Furnariorum Almæ Vrbis nostræ. IVLIVS PP. III.

Dilecti Filii Salutem & Apostolicam benedictionem. Cum sicut nobis exponi fecistis alias, & retroactis temporibus vos & prædecessores vestri, qui in Alma Vrbe nostra Panatarii siue Fornarii fuerunt diuersis temporibus diuersas ordinationes & statuta ipsius artis fidele & solicitum exercitium, ad personas ad exercitiũ huiusmodi aptas, illarumq; salaria, modos & formas obseruandas, ac macinaturam & macinaturæ præcium concernentia, & alia ad artem huiusmodi necessaria in vno libro descripta ediderint fecerint & ordinauerint, illaq; omnia, prout facta fuerant, per eos, qui conditorum statutorum & ordinationum huiusmodi

huiusmodi temporibus fuerunt, ipsius Vrbis Senatores, & Conseruatores respectiue approbata & confirmata fuerint, vosq; consulatum habeatis, in quo Panatariis, siue Furnariis pro rebus artem huiusmodi tangentibus ius redditur, & nouissime inter cetera statueritis & ordinaueritis quod vestri Consules ius & rationem inter homines artis, & pro causis ad artem huiusmodi spectantibus vsque ad quamcunq; summam reddere valerent. Et si aliquis ipsius artis conueniret in iudicio aliquam aliam personam, quæ non esset eiusdem artis, dummodo foret pro re ad artem ipsam spectante dicti Consules iurisdictionem contra tales conuentos vsque ad summam viginti scutorum & non vltra haberent, & personæ sic conuentę iurisdictionem huiusmodi vsque ad dictam summam inclusiue declinare non possent, & casu quo illam aliqui declinare vellent nihilominus ipsi consules illis licentiam dare non possent, neque id pati deberent sub pęna duorum scutorum ex eorum salario pro qualibet vice retinen. si secus facerent, ac declarauerint id quod per eosdem Consules fieret esse validum firmum, & efficax, cum statutum huiusmodi factum foret, pro eorundem Panatariorum, seu Furnariorum tranquillitate, ne ipsi per diuersa eiusdem Vrbis tribunalia pro rebus artem huiusmodi concernentibus discurrere haberent, seu discurrendo non possent publico, prout deceret, inseruire, quam quidem & alia vltimo dicta, ordinationes, & statuta per dilectos filios modernos ipsius Vrbis Senatorem, & Conseruatores tanquam rationi consonantia approbata & confirmata fuerunt. Necnon fe. re. Leo Papa X. prædecessor noster prouide attendens Panatarios seu Furnarios maxime esse omnibus necessarios volens indemnitatibus tunc & pro tempore existen. in eadem Vrbe Panatariorum seu Furnariorum indemnitatibus consulere, q́ extunc de cętero in perpetuum nullæ, etiam ab eo, etiam iuxta dictæ Vrbis statutum super debitis cum ipsis Furnariis præsentibus & ex tunc futuris ratione panis ab eis accepti in parua, vel magna quantitate contractis dilationes etiam in sal conficien. aut alterius cuiusuis & quantumcunq; necessarii vsus fauorem, & per specialia rescripta et in forma Salui conductus, etiam ad modicum tempus, & Motu proprio, ac ex certa scientia quibusuis personis cuiuscunq; status, gradus, vel conditionis existerent, etiam cum derogatione literarum dicti Leonis extunc conceden. alicui suffragarentur, sed eo ipso q́ per præoccupationem, vel importunitatem, aut alias quomodocunq; ab eo, & pro tempore existentis Romani Pontificis emanarent, illico reuocatæ essent, ne locum contra dictos Furnarios habere, aut eorum aliquem cessio bonorum impedire valeret, quominus contra personas debitorum, seu creditorum procedi posset. Quodq; pro tempore existentes dictæ Vrbis Gubernator, Senator, Conseruatores, Vicarius, & Auditor Cameræ, ac alii Iudices ordinarii, eorumq; locatenentes in quibusuis causis coram eis per dictos Furnarios, seu eorum aliquem contra eos ratione panis per eos pro tempore crediti duntaxat debitores, & per viam reconuentionis pro tempore mouendis summarie, simpliciter, & de plano, nulla iudiciaria tela seruata, sed sola facti veritate inspecta, absque alicuius scripturæ confectione, & alias prout in causis mercedum & salariorum per plę me. Iulium Papam II. etiam prædecessorem nostrum statutum fuerat procedendum fore per suas literas statuerit, & ordinauerit, prout in eisdem literis plenius contineri dicitur. Vosq; sicut eadem expositio subiungebat cupiatis statuta, & ordinationes ac literas Leonis prædecessoris huiusmodi per illius subsistentia firmiori nostro, & sedis Apostolicæ munimine roborari, pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum, vt omnia & singula statuta, & ordinationes tranquillum statum & directionem ipsius artis concernentia, ac literas Leonis huiusmodi approbare & innouare aliasq; in præmissis opportune prouidere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur ad plenum informari huiusmodi statuta & ordinationes ad tranquillum statum & directionem eiusdem artis facta rationi consona, ac literas prædictas perutiles fuisse & esse, vos & vestrum quemlibet a quibusuis excōmunicationis, suspensionis, & interdicti aliisq; ecclesiasticis sententiis, censuris, & pęnis a iure vel ab homine quauis occasione vel causa latis si quis quomodolibet innodati existitis ad effectum præsentium duntaxat consequendum harum serie absoluentes, & absolutum fore censentes, ac specialibus fauoribus & gratiis prosequi volentes huiusmodi supplicationibus inclinati, auctoritate Apostolica tenore præsentium ex certa nostra scientia omnia & singula præsertim vltimo dicta statuta, & ordinationes, ac literas Leonis prædecessoris huiusmodi, & in illis contenta quæcunq; auctoritate

Apostolica tenore præsentium approbamus, cōfirmamus & innouamus : ac singula in eisdem literis contenta, prout per ipsum Leonem prædecessorem concessa fuerunt, vobis & pro tempore existentibus Panatariis seu Furnariis dictæ Vrbis iuxta literarum earundē continentiam & tenorem de nouo concedimus: Ac omnes & singulos tam iuris quam facti defectus, si qui forsan interuenirent in eisdē, ac solemnitates si quæ omissæ fuerint supplemus; Ita quod vestri & pro tempore existentes eiusdē artis Consules super huiusmodi, & in specie super facto statuto de iurisdictione contra illius tenorem exercenda quoad personas de arte huiusmodi firma manente Iurisdictione iudicum, ad quos spectat, & quod summarie & sine strepitu sola facti veritate inspecta procedatur, per præfatos modernos & pro tempore existentes Vrbis Gubernatorem & Senatorem, ac Cameræ prædictarum Auditorem, vel alios eiusdem Vrbis Iudices prætextu obligationum in forma Cameræ Apostolicæ impediri vel alias molestari seu inhiberi, non possint, neq; valeant. Et propterea quod nullæ dilationes, moratoriæ & cessiones bonorum, siue indebitæ Quiquennales, vel admissio ad beneficium Capituli Odoardus etiam a nobis & pro tempore existente Romano Pontifice, siue Senatore præfato, seu dilectis filiis Camerario clericis & præsidentibus Cameræ, aut Salinariis huiusmodi etiam cum præsentium insertione & totali derogatione, cuius personæ ecclesiasticæ vel seculari contra præsentium & Leonis prædecessoris huiusmodi literatum tenorem suffragentur, hoc expresse addito, quod idem ius per omnia seruetur. & hominibus dictæ Vrbis moratoriæ dilationes, salinariæ & alia prænarrata nullatenus suffragentur. Et ita per eosdem Gubernatorem Senatorem, & Auditorem, ac alios quoscunque Iudices etiā sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales quauis auctoritate fungentes, sublata eis & eorum cuilibet quauis aliter Iudicandi & interpretādi facultate & auctoritate Iudicari interpretari atq; diffiniri debere decernimus. Non obstañ. constitutionibus & ordinationibus apostolicis, ac Vrbis & Cameræ prædictarum iuramento confirmatiōe apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus, priuilegiis quoq; indultis & literis apostolicis eisdem Gubernatori, Auditori, Cameræ, & Senatori, & quibusuis aliis sub quibuscunq; tenoribus & formis, ac cum quibusuis clausulis & decretis etiam super iurisdictionem in omnem vniuersitatem in eadem vrbe facientes quomodolibet concessis approbatis & innouatis. Quibus omnibus etiam si pro illorum sufficienti derogatione de illis eorumq; totis tenoribus specialis specifica expressa & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, tenores huiusmodi ac si de verbo ad verbum nil pęnitus omisso & forma in illis tradita obseruata inserti forent pręsentibus pro sufficienter expressis & insertis habentes illis alias in suo robore permansuris hac vice duntaxat harum serie specialiter & expresse derogamus, necnon omnibus illis quæ dictus Leo prædecessor in suis literis prædictis voluit non obstare, cæterisq; contrariis quibuscunq; Volumus autem & dicta Apostolica auctoritate decernimus quod præsentium literarum per vnum Mandatarium, seu aliquem Furnarium, ad quem pro tempore spectabit facta præsentatio vim validæ inhibitionis habeat, ac irritum & inane si secus a quoquam quauis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris Die ii Decembris M D L I I. Pontificatus nostri Anno Tertio.

De confirmatione constitutionum diuersorum Romanorum Pontificum super annatis communibus. & aliis iuribus, ob prouisiones seu vniones beneficiorū soluendis.

IVLIVS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Cupientes Cameræ apostolicæ, ex qua non modo Sanctæ Romanæ Ecclesiæ verum etiam toti Reipublicæ Christianæ subsidium prouenit, & collegii venerabilium fratrum nostrorum. S. R. Ec. Cardinalium, ac officialium Sedis Apostolicæ indemnitati consulere, & eorum iura, vt tenemur illesa præseruare his quæ a prædecessoribus nostris ad hoc prouidere emanarunt libenter adiicimus nostri muniminis firmitatem, aliasq; desuper disponimus prout in domino conspicimus salubriter expedire. Dudum siquidem postquam fęlicis recordationis pius. PP. II. prædecessor noster accepto quod numerus debitorum dictæ Cameræ plurimum auctus erat & quod obligati pro annatis beneficiorum ecclesiasticorum quæ apostolica auctoritate assecuti fuerant excommunicationis sententiam in eos latam quam non soluēdo in termino eis præfixo ipso facto incurrebant minime curare videbantur vnde ani-

mabus

mabus sic illaqueatis periculum iminebat, & continue eidem cameræ damna subsequeban tur cupiens tam saluti animarum quam indemnitati cameræ huiusmodi salubriter prouidere per suas ordinauerat quod omnes qui ex tunc de cetero pro annatis quorumcunque beneficiorum in dicta Camera se obligarent si infra terminos eis præfixos dictæ cameræ aut collectoribus fructuum & prouentuum eidem cameræ debitorum in illis partibus existentibus satisfacere deficerent ipso facto lapsis terminis prædictis non solũ sententiã excõmunicatiõis inciderẽt sed etiam beneficiis pro quibus se in ipsa camera obligassent omnino priuati essent, ii vero qui se pro annatis huiusmodi non per se sed pro aliis vt principales obligarent si in terminis non satisfacerent vltra sententiam excõmunicationis huiusmodi essent omnibus beneficiis ecclesiasticis per eos obtẽtis eo ipso priuati, possentq; talia beneficia p quoscunq; libere impetrari, Et piç memoriç Paulus etiam P P. I I. & prædecessor noster cum tã ipse quam dictus Pius prædecessor ac recolendæ memoriç Martinus. V. Eugenius. I I I I. Nicolaus etiam. V. & Calixtus. I I I. Romani Pontifices prædecessores nostri tunc sui quã plura diuersorum ordinũ monasteria prioratus prçposituras & præpositatus conuẽtuales necnon dignitates maiores in cathedralibus etiam Metropolitañ. & principales in collegiatis ecclesiis administrationes quoque offitia & beneficia ecclesiastica etiam dispositioni apostolicç generaliter reseruata inuicem vel aliis cathedralibus etiam Metropolitañ. seu collegiatis ecclesiis ac earum siue capitularibus mensis, aut monasteriis dignitatibus collegiis vniuersitatibus & beneficiis ac congregationibus canonicorum regularium sancti Augustini Lateranensis & de Scopeto seu sancti Saluatoris nuncupatis monacorũ sanctæ Iustinç Paduañ. & Montis Oliueti sancti Benedicti Cistercieñ. Vallis Vmbrosæ & Cartusieñ. ordinum præsbyterorum quoque sancti Georgii in alga Venetiarum atq; aliis monasteriis domibus Hospitalibus fabricis & piis locis vtriusq; sexus personarũ sub diuersis modis & formis dicta auctoritate vniuissent annexuissent incorporassent applicassent & submisissent, Et propterea monasteria prioratus præposituras dignitates administrationes officia & beneficia vnita huiusmodi amplius vacare non sperarentur, & exinde camera ac collegium huiusmodi & officiales sedis apostolicæ detrimentum non modicum paterentur, volens vt par erat quod vniones annexiones incorporationes applicationes & submissiones prçdictç si alias rite & rationabiliter prçcessent ita in sua firmitate permanerent quod eorum quibus vna cum suis oneribus vnita fuerant commodis deseruirent & aliorum iura propterea non lederentur per suas statuerat & ordinauerat atq; decreuerat quod omnia & singula monasteria illa videlicet quorum fructus redditus et prouẽtus ad summam centum florenorum auri de camera secũdum communem extimationem ascendebant annuatim siue in libris eiusdem camerç taxati reperiebantur communia et minuta seruitia ac alia iura debita, & cõsueta tam camerç et collegio quam officialibus prçdictis reliqua vero monasteria prioratus præpositurç prçpositatus dignitates personatus administrationes officia et beneficia vt prçfertur vnita pro quibus prædictç Camerç annata seu alia iura solui consueuerant vel debebant temporibus retroactis et de soluendo singulis certis futurus temporibus obligatio in eadem Camera per inaduertentiam facta non fuerat annatam siue medios fructus vnius anni imposterum et singulis quindecim annis perpetuo secuturis eidem Cameræ omnino soluere tenerentur et deberent, Et quod de omnibus monasteriis prioratibus præposituris prçpositatibus dignitatibus personatibus administrationibus officiis et beneficiis supradictis vt prçfertur vnitis a quorum vnionum temporibus postquam illç fuerant sortitç effectum anni quindecim effluxerant infra annum proxime secuturum communia minuta et alia iura seu annatas et medios fructus huiusmodi soluere astringerẽtur etiam singulis quindecim annis in futurum prout multi alii similes vniones et gratias obtinentes faciebant et facere consueuerant, et ad id ii quorum intererat infra ipsius anni spacium se in eadem Camera efficaciter obligare deberent cum effectu, alioquin si a solutione aut obligatione prçmissis cessare prçsumpsissent vniones annexiones incorporationes applicationes et submissiones prçdictç haberẽtur pçnitus pro infectis et sic vnita monasteria prioratus præpositurç præpositatus dignitates personatus administrationes officia et cuiussis qualitatis aut generis beneficia tanquam vere vacantia possent a dicta sede libere impetrari, et canonice obtineri, ac si vniones ipsæ et super eis confectæ literæ ac processus habiti per easdem et quçcunque inde secuta nullatenus emanassent, Ac similis memoriç Innocentius Papa. V I I I. similiter prçdecessor

V.

noster accepto quod ex ordinatione Pii prædecessoris huiusmodi a tunc certo tempore citra optatus fructus non prouenerat, quia nonnulli qui beneficia ecclesiastica pro huiusmodi priuationem vacantia impetrauerant super illis agendo,& alii qui excipiendo priuationem huiusmodi in iudicium deduxerant coram causarum Palatii Apostolici auditoribus & aliis Rom.curiæ Iudicibus asserentibus ordinationem huiusmodi receptam & moribus vtentium comprobatam non fuisse auditi non fuerant,& quod creuerat crescebatque indies numerus debitorum eorundem in animarum non soluentium periculum & prædictæ reipublicę Christianæ præiudicium,ordinationem & literas Pii prædecessoris huiusmodi ac omnia & singula in illis contenta per suas approbauerat & perpetuæ firmitatis robur obtinere decreuerat ac voluerat & statuerat quod illi qui extunc imposterum se obligarēt excōmunicatiōis & priuatiōis pęnas prædictas iuxta ordinationem Pii prędecessoris huiusmodi omnino incurrerent & impetrantes beneficia per huiusmodi priuationē vacantia & similiter contra illos sic priuatos de priuatione huiusmodi excipientes possent & deberent per quoscunque auditores auditi nec prætextu quod ordinatio huiusmodi nō fuisset recepta & moribus vtentium cōprobata repelli: Tenerēturque auditores & iudices quicūque tam in dicta curia q̄ extra eam secundum ordinationem huiusmodi iudicari nec prodessent eisdem obligatis quitationes quas a collectoribus vel subcollectoribus haberent quæ publico non probarentur instrumento. Sanctæ memoriæ Iulius similiter Papa II. & prædecessor noster eorundem prædecessorum vestigiis inherendo Motu proprio & ex certa scientia ordinationes statuta decretum & voluntatem prædecessorum huiusmodi per quasdam innouans per constitutionem suam perpetuo valituram declarauit decreuit statuit & ordinauit quod ordinationes statuta decretū & voluntates prædecessorum huiusmodi & quoad censuras & pęnas etiam priuationis in eas expressas quoad futura in omnibus & per omnia iuxta illorum tenores inuiolabiliter perpetuis futuris temporibus obseruarentur, Et quod illi quos pro annatis huiusmodi dictæ Cameræ teneri constaret etiam si illas soluere non promitterent seu ad illarum solutionem se specialiter non obligarent dummodo beneficia ipsa realiter assequerentur ad solutionem annatæ & iurium prædictorum efficaciter tenerentur, & deinde accepto quod ex prædictis & quæ postea tam per dictum Innocentium quam per similis memoriæ Sixtum. IIII. & Alexandrum. VI. Romaū Pontifices pariter prædecessores nostros tunc suos eatenus factæ fuerant perpetuis vnionibus & applicationibus ac ex neglegētia siue malitia multorum qui dictis literis parere eatenus contempserant dicta Camera in suis iuribus non mediocrem patiebatur iacturam tam statutum ordinationem decretum & declarationem Pauli prædecessoris huiusmodi quam omnia & singula alia in illius literis prædictis contenta per alias suas literas approbauit & innouauit ac inuiolabiliter obseruari debere, ac omnes, & singulos cuiuscunque qualitatis gradus & conditionis forent qui se postea obligauerant aut alias ratione monasteriorum ac aliorum beneficiorum sic vnitorum ad valorem centum florenorum similium communi extimatione ascendentium vel quorum fructus redditus & prouentus in eisdem libris ad similem summam taxati reperiebantur eidem cameræ soluere tenebantur ad integram solutionem eidem cameræ de præmissis faciendam infra certum tunc expressum tempus iuxta tenorem literarum Pauli prædecessoris huiusmodi & sub pęnis in illis contentis vt par erat omnino teneri obligarique decreuit prout in singulis literis prædecessorum huiusmodi plenius continetur. Cum autem sicut accepimus malitia & auaritia hominum indies crescente ordinationes statuta voluntates decreta & declaratio Pii & Pauli ac Innocentii & Iulii prædecessorum huiusmodi ad præsens plene non obseruentur & a tempore ipsius Alexandri prædecessoris citra tam per ipsum Iuliū quam etiam felicis recordationis Leonem Decimū Adrianū. VI. & Clementem VII. ac Paulum. III. Romaū. Pontifices & prædecessores nostros ac nos diuersę aliæ vniones annexiones incorporationes & applicationes perpetuo factę & cōcessę fuerint ac ex ineuria agentium pro camera prædicta seu alias obligationes de soluēdis communibus & minutis seruitiis ac annatis seu medüs fructibus aut aliis iuribus solui debitis & consuetis factæ non fuerint, & quæ factæ sunt executioni non demandentur in eorum ad quorum commodum vniones, annexiones, incorporationes, & applicationes prædictæ factæ fuerunt animarum periculum & Cameræ ac Collegii Cardinalium & officialium detrimentum, necnon reipublicæ huiusmodi non leue præiudicium: Nos volentes in

præmissis

præmissis opportune prouidere prædecessorum huiusmodi vestigiis inhærendo Motu proprio non ad alicuius nobis super hoc oblatę petitionis instantiam sed de mera deliberatione & certa scientia nostris ordinationes statuta voluntates decreta & declarationem Pii & Pauli ac Innocentii & Iulii prædecessorum huiusmodi, necnon desuper confectas literas ac omnia & singula in eis contenta apostolica auctoritate tenore præsentium approbamus & innouamus ac robur perpetuæ firmitatis obtinere & a quibuscunque tam in eisdem literis nominatis quam nō nominatis virorum & mulierum secularibus & quorumuis ordinum regularibus congregationibus ac omnibus aliis sub singulis prædictis & præsentibus nostris literis comprehensis personis tam pro præterito quam futuro tempore inuiolabiliter obseruari eaque omnia ac censuras & pęnas in singulis literis huiusmodi contentas contra omnes congregationes & personas prædictas quoad omnia & singula monasteria & beneficia ecclesiastica cum cura & sine cura secularia & quorumuis ordinum regularia quomodolibet qualificata, quę congregationes prædictæ quomodolibet communiter possident etiam si de iure patronatus laicorum etiam Imperatoris Regum Ducum Marchionum Baronum Comitum & aliorum nobilium etiam Illustrium aut dummodo per ipsas congregationes possideantur tam in Romañ. curia quam extra eam inter quoscunque litigiosa existant vigere & locum habere totalique & plenarię executioni demandari debere decernimus, Necnon ea omnia quæ singuli prædecessores prædicti voluerunt eisdem auctoritate & tenore volumus ac præmissa omnia prout per ipsos prædecessores ordinata statuta decreta & declarata fuerunt de nouo ordinamus statuimus decernimus & declaramus, eaque omnia ad quascunque tam seculares quam regulares virorum & mulierum congregationes quantumuis priuilegiatas & exemptas auctoritate & tenore prædictis extendimus & ampliamus, Decernentes præsentes literas de intentionis nostræ defectu Notarii aut eo prætextu quod in aliquibus locis non recipiantur aut moribus vtentium non comprobentur impugnari aut in desuetudinem abiri dici non posse, sed ex die earum publicationis modo infrascripto faciendæ quoscunque ligare sicque & non aliter in præmissis omnibus & singulis per quoscunque Iudices & commissarios quauis etiam dicta apostolica auctoritate fungentes etiam causarum Palatii Apostolici Auditores in quauis causa & instantia sublata eis & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi & interpretandi auctoritate & facultate iudicari & difiniri debere ac irritum & inane si secus super his a quoquam quauis auctoritate scienter vel ignoráter contigerit attemptari. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus apostolicis ac omnibus illis quæ singuli prædecessores prædicti in singulis eorum literis voluerunt non obstare, cæterisq; contrariis quibuscunque. Vt autem præsentes nostræ literæ ad omnium quorum interest notitiā deducantur nullusq; deinceps ipsas aliquā in præmissis excusationē prætendere aut ignorantiā allegare auctoritate & tenore prædictis volumus & mandamus quod literę huiusmodi in valuis Cancellariæ apostolicæ tribus diuersis diebus dum ipsa Cancellaria tenebitur per aliquem ex Cursoribus nostris affigantur & donec illa durauerit affixæ teneantur, exindeq; in quinterno Cancellariæ vbi similes cōstitutiones describi consueuerunt per eos ad quos spectat ad perpetuam rei memoriam describantur & registrentur, Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginā nostræ approbationis innouationis posteriorum ordinationis statuti declarationis extensionis ampliationis decretorum voluntatum & mandati infringere vel ei ausu temerario contraire, Si quis autem hoc attemptare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ M D L I I I. Quintodecimo Kal. Ianuarii. Pontificatus nostri Anno Quarto.

Contra retinentes beneficia ecclesiastica absque literis Apostolicis super eisdem retentionibus. Necnon contra quoscunque apprehendentes possessiones beneficiorum ecclesiasticorum absque eisdem literis Apostolicis.

SAnctissimus in Christo pater, & Dominus noster Dominus Iulius, diuina prouidentia Papa I I I. Cui nuper innotuit quod licet alias fe. re. Gregorius Decimus in generali Cōcilio Lugduneñ. sua generali cōstitutione sanciuerit q nullus extūc de cætero administrationē dignitatis ad quā electus esset priusq celebrata de ipso electio cōfirmaretur sub oecono

matus vel ꝓcurationis nomine, aut alio de nouo quæsito colore in spiritualibus vel tępora-
libus ꝑ se, vel aliũ pro parte vel in totum gerere oẽs illos qui secus fecissent inre, si quod illis
per electionẽ quæsitum foret decernẽs eo ipso priuatos, & pię me. Bonifacius V I I I. etiam
sua ꝑpetua valitura cõstitutione sãciuerit, vt Episcopi, & alii prælati ſupiores, necnõ Abba-
tes, Priores, & cæteri Monasterioꝝ regimina exercẽtes quocũq; nomine cẽserentur, q apud
sedem apostolicã ꝓmouerentur, aut cõfirmationis, consecrationis, vel benedictionis munus
reciperent admissas eis ecclesias, & monasteria dictæ sędis literis eorum promotionem, cõfir-
mationẽ, consecrationẽ, seu benedictionẽ huiusmodi cõtinentibus nõ cõfectis accedere vel
bonoꝝ ecclesiasticorũ administrationẽ accipere nõ pręsumerent, nulliq; eos absq; dictarum
literaꝝ ostensione reciperent, auteis parerẽt, vel intenderent. Quod si forsan cõtra præsum-
ptũ fuisset, ꝙ per ipsos Prælatos, Abbates, Priores, & alios Monasteriorum regimina exercen
tes prædictos medio tẽpore actũ foret irritũ haberetur. necquicq̃ interim iidẽ Episcopi vel
Prælati, Abbates, Priores, vel regimina exercnetes de ecclesiaꝝ vel monasteriorũ eorumdem
ꝓuentibus perciperẽt, & re. me. Paulus Tertius Rom. Pontifi. prædecessores nostri quibus-
cunq; Tabellionibus publicis sub excommunicationis latæ sentẽtiæ pęna inhibuerit, nc ex
tũc de cætero de Trãsumptis supplicationũ præterq̃ habẽtes Clausulã ꝙ eaꝝ sola signatura
sufficeret, ac decreto, & cõcessione literaꝝ, seu mandatoꝝ possessionẽ beneficiorum ecclesia-
sticoꝝ vigore supplicationum hmõi apprehendi, rogari deberent, ne'ue illa subscribere, aut
quouis mõ auctenticare, vel partibus tradere præsumerent, volens & apostolica auctorita-
te statuẽs inter cætera ꝙ partes Transumptis, seu literis, aut mandatis hmõi, extunc deinceps
vtentes, ac illoꝝ prætextu possessionc huiusmodi apprehendentes fructus quos ex illis pro
tẽpore ꝑciperent suos nõ facerẽt. Quinimo ad bñficia in eisdem trãsumptis, & literis, ac man
datis expssa efficerẽtur, ipso facto ꝑpetuo inhabiles, & ad restitutionẽ fructuum ex illis pro
tẽpore perceptoꝝ in vtroq; foro tenerẽtur, Decernentes sic iudicari debere, ac irritum &c.
Et successiue Sãctitas sua, attẽdens ꝙ ante confectionẽ literarum gratia apostolica, est infor-
mis, inter alia voluerit, statuerit, & ordinauerit, ꝙ iudices in Rom. curia vel extra pro tẽpore
existentes, ẽt si essent S.R.E Cardinales, vel causarum Palatii apostolici Auditores, aut quicũ-
que alii nõ iuxta supplicationũ. ſup impetrationũ. sigataꝝ tenores & formas iudicare deberent,
ẽt decreto irritãti adiecto, Nihilominus diuersi Episcopi, & alii Prælati superiores, & Abba-
tes, literis ſup dispẽsationũ. retinẽdi beneficia per eos anteq̃ promouerẽtur, aut eorum electio-
nes cõfirmarentur obtẽta ꝑ prædictam sedem pro tẽpore concessis minime confectis benefi
cia ꝑ eos obtenta prædicta retinere, & diuersæ aliæ personæ ecclesiasticæ possessionũ. benefi-
cioꝝ ecclesiasticorũ eis dicta auctoritate cõferri, seu cõmendari, vel in eorum fauorem vniri,
aut alia's disponi cõcessionũ. literis apostolicis desuꝑ non expeditis apprehendere præsumũt,
inhabilitatẽ, & alias pęnas in sanctionibus & inhibitione, ac volũtate & statuto prædict. con
tentas damnabiliter incurrendo in animarum suarũ periculum, Volens periculis in animarũ
hmõi latius occurrere sanctiones & inhibitionẽ, ac voluntatẽ, & statutum huiusmodi, quo
rũ tenores Sanctitas sua, ac si de verbo ad verbũ insererentur haberi voluit pro expressis ap-
probãs, & innouãs, ac ꝑpetuo obseruari debere decernẽs, & sanctiones ipsas ad inferiora be-
neficia ecclesiastica quæcũq;, quomodocunq;, qualificata ampliãs, & extẽdens, hac sua in per
petuo valitura cõstitutione statuit, & ordinauit ꝙ omnes & singulæ ꝑsonæ ecclesiasticæ tã
seculares q̃ quorũuis ordinũ regulares, cuiusuis status, gradus, ordinis vel cõditionis existant
ẽt si Episcopali, vel Archiepiscopali, aut Patriarchali, vel alia maiori dignitate pręfulgeãt, ꝙ
de cætero literis ſup dispensationũ retinẽdi bñficia per anteq̃ promoueantur, aut eorum ele-
ctiones cõfirmentur obtẽta eis per sedẽ eandem pro tempore concessis minime cõfectis be
neficia ipsa retineri, aut possessionẽ alicuius seu aliquorũ beneficiorum ecclesiasticorũ cũ cu-
ra vel sine cura seculariũ vel quorumuis ordinũ regulariũ quæcunq; & qualitercunq; qua-
lificatoꝝ eis dicta auctoritate apost. cõferri seu cõmendari, aut in eoꝝ fauorẽ & cõmodũ vni-
ri, seu alias disponi cõcessionũ. literis apost. suaꝝ collatiõe, seu cõmẽda, aut vnione, seu disposi
tione hmõi non expeditis per se, vel per alium seu alios eius nomine etiam supplicationũ. seu
sumptorũ vel transumptorum huiusmodi, aut collationũ eis postmodum de ipsis beneficiis
tanq̃ ẽt tũc certo mõ in supplicationũ. expresso vacãtibus ordinaria vel alia quauis auctoritate
factaꝝ prætextu apprehendere præsumpserint, aut per alios apprehensam ratam, & gratam
habuerint ipsorũ beneficiorũ nõ possessores sed meri & nudi detẽtores, ac violẽti, & sitne ali-

quo

quo titulo in eis intrusi cēseātur, & pro talibus habeātur, & reputētur, nec fructus suos faciāt
sed ad illoꝝ restitutionē, vt præfert, teneātur, & obligati existāt, cōstitutio ñ. seu dictæ cācel-
lariæ regulæ de annali, & triēnali possessore illis locū nō habeāt, nec eisdē detētoribus, & in-
trusis in aliquo suffragētur, quimo bñficia ꝑ eos tēpore promotionis suæ, aut eoꝝ electiōis,
cōfirmationis obtēta literis sup dispēsatione ea retinēdi, sibi cōcessa non expeditis retinentes,
aut possessionē beneficioꝝ literis apostolicis sup illis nō cōfectis apꝑhendentes, seu ꝑ alios ap
prehēsam, ratā, & gratā habētes beneficia sic retēta, aut apprehensa, & omne ius ꝙ in illis, vel
ad illa ꝑ tēpore quomōlibet habuerint, eo ipso amittāt, illisq; & illo priuari, ac ad illa de cæ-
tero obtinēda ꝑpetuo inhabiles, nec illa vlterius. & prætextu noui tituli, aut nouæ cōmēdæ,
vel vnionis, seu alterius dispo sitionis ēt apostolica auctoritate facta assequi valeāt, sed benefi
cia ipsa tanq̄ de iure & facto vacātia aliis cōferri, seu cōmendari, & ꝑ quosuis, tā ab eoꝝ ordi
nariis, collatoribus, quā a sede prædicta libere impetrari possint, & si bñficia ipsa litigiosa fue-
rint collitigātis in omni iure, & ad omne ius ꝙ beneficia retinētibus, aut possessionē apꝑhen
dētibus hmōi in eisdē beneficiis, vel ad illa qūolibet cōpetebat, aut cōpetere poterat eo ipso
absq; iuris, aut hominis ministerio surrogētur, & surrogati esse cēseātur, ac in eoꝝ fauorē cau
sa desup pendēs aduocata, & lis extincta fuisse, & similiter esse cēseant. Quodq; de cætero sup-
plicatiōes ēt manu nr̄a motu ꝑprio signatæ, nisi habuerint clausulā ꝙ eoꝝ sola signatura suf
ficiat nullam aliā quā per literaꝝ super illis cōficien. fidē aut probationē faciāt, seu præstent,
nec vlla eis in aliquo alio casu fides adhibeatur, aut adhiberi possit. Decernēs sic & nō aliter,
tam in eadē curia, q̄ extra eam & in partibus per quoscunq; iudices. ac cōmissarios quauis ēt
apostolica auctoritate prædicta fungentes etiam causarum palatii huiusmodi Auditores, &
ipsius R. E. Card. in quauis causa, & instantia sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iu-
dicandi, & interpretandi auctoritate, & facultate iudicari, & diffiniri debere, ac irritum &c.

Placet publicetur & describatur I.

Quod in Ciuitatibus, Terris & aliis locis Sanctæ Sedi Apostolicæ immediate sub-
iectis, nemini sal exterum emere liceat.

IVLIVS PAPA III.

AD futuram rei memoriā. Ex incūbenti nobis apostolicæ seruitutis officio ad ea libēter
intēdimus, ꝑ quæ subditoꝝ nr̄orum cōmoditatibus, & Cameræ Apostolicæ indēnitati
opportune cōsulatur. Cū itaq; sicut accepimus quātitas Salis ꝙ in Salinis Ciuitatis nr̄æ Cer-
uiæ ob necessariā dilectoꝝ filioꝝ illius Ciuiū, & incolarū substentationē quotānis cōficitur,
& a Camera Apostolica certo cōuento prætio emi cōsueuit, adeo aucta sit, vt nō nisi lōgeui
tēporis spatio distrahi possit, & ex hoc nisi remediū opportunū adhibeatur, vel ipsos Ciues,
& incolas ab vlteriori eiusdem Salis Fabrica, non sine graui eorum dispendio cessare, vel ip-
sam Cameram pecuniarū recuperatione, quas pro dicto prætio erogat, frustrari oporteat.
Nos cupientes (vt par est) non solum commoditati eorundem Ciuium, & incolarum, quos
paterna beniuolētia ꝑsequimur, veꝝ ēt indēnitati eiusdē Cameræ opportune ꝑspicere. Mo
tu ꝑprio & ex certa sciētia nr̄aq; de cætero in ciuitatibus, Terris, & locis Sāctæ sedi Apostoi
licæ immediate subiectis nulli prorsus locoꝝ Vniuersitati, Collegio, communitati vel priua-
tis personis, quauis dignitate, etiam Archiepiscopali. Cardinalatus, vel maiori ecclesiastica vel
laicali dignitate fulgentibus, sal exterum, & illud præsertim quod ab oris Dalmatiæ seu orien
talibus, vel meridionalibus ac aliis mūdi regionibus aduehitur, in publicos vel priuatos vsus
mercari liceat, sub excommunicationis latæ sententiæ, & quo ad communitates aut vniuersi-
tates mille, & quo ad reliquas priuatas personas, & collegia personaꝝ ecclesiasticaꝝ centū Du
catorum Auri de camera, cameræ prædictæ applicandorum ipso facto per quemlibet con-
trauenientem, & pro qualibet contrauentione incurrendis pœnis, auctoritate Apostolica te
nore præsentium statuimus, & decernimus, Mandantes dilectis filiis Legatis prouinciarum, &
illorum locatenentibus ac locorum Gubernatoribus, & aliis officialibus ad quos pertinebit,
in virtute sanctæ obedientiæ, vt statutum & decretum nostra huiusmodi inuiolabiliter ob-
seruari faciant, contemptores, & inobedientes per opportuna facti & iuris remedia compes-
cendo. Non obstantibus præmissis, & fel. record. Bonifatii Papæ. VIII. prædecessoris no
stri de vna, & Concilii Generalis de duabus dietis, aliisq; constitutionibus, & ordinationibus,
tam apostolicis generalibus quam prouincialibus, necnon etiam iuramento confirmatione
apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus priuilegiis quoque

indultis,& literis apostolicis sub quibuscunque tenoribus,& formis ac cum quibusuis clausulis,& decretis quomodolibet concessis,cæterisque contrariis quibuscunque. Volumus autem atque decernimus quod præsentium transumptis, manu alicuius Cameræ Apostolicæ Notarii subscriptis, & Sigillo dilecti filii Guidonis Ascanii Sanctæ Mariæ in via lata Diaconi Cardinalis de Sancta Flora nũcupati Camerarii nostri munitis, ea prorsus fides adhibeatur, quæ eisdem præsentibus adhiberetur,si forent exhibitæ vel ostensæ. Datum Viterbii sub annulo piscatoris Die. XI. Iunii. M D LIII. Pontificatus Nostri Anno Quarto.

Decretum D D. Inquisitorum hereticæ prauitatis Quòd comburi debeant omnes Libri Thalmud Hebræorum.

NOs Ioannes Petrus Carraffa Episcopus Tusculanus, Rodulphus Pius de Carpo Sanctæ Mariæ in Transtiberim,Ioannes a Toledo Compostellanus S. Pancratii Hieronymus Verallus S. Martini in montibus,Iacobus Puteus S. Simeonis,& Sebastianus Pighinus S. Calisti, Titulorum miseratione diuina. S. R. E. Presbyteri Cardinales in Vniuersa Repulica Christiana contra Hæreticam prauitatem Inquisitores Generales, a, Sancta Sede, Apostolica specialiter deputati,summi Dei nostri prouidentiam,ac benignitatem qua vt hominum genus ab errorum tenebris vindicatum in veritatis semitam perduceret suæ gloriæ splendorem è cęlis ad terram demittere,ipsiusque lucis radiis bonos pariter,ac malos persundere dignatus est,quantum pro humana fragilitate nobis licet ęmulari totis gestientes affectibus pro iniuncti nobis officii solicitudine non modo ab Ecclesiæ Christianæ finibus, peruersa hæresum & impietatum dogmata eliminare quottidie pro viribus studemus, sed etiam ad obcecatam Iudęorum perfidiam quos interim Ecclesiæ Christi pietas Secum haud secus, quam zizaniam commixtam tritico viuere permittit, nostri studii vigilantiam adhibere cupientes,nil eorum illuminationi conducibilius fore arbitrati sumus, quam si ipsos ab impiis & inanibus doctrinis auertentes,ad sacras(quas se colere falso iactant)literas scrutandas deducere possemus,vbi suæ Salutis absconditum Thesaurum, remoto ab eorum cordibus velamine,nobiscum Deo donante inuenire & agnoscere valerent.Quare cum ad nostram notitiam non sine ingenti animi dolore peruenisset, male sui studiosam ac obstinatam hanc Hebręorum gentem, iam pęne clausis & obsignatis sacrorum Bibliorum libris solis codicibus quibusdam quos Thalmud appellant,studere ac eos,vt aiunt,diurna nocturnaque manu versare:suosque filios,a teneris vnguiculis hac virulenta doctrina præcipue imbuere vbi pro pietate in Deum ipsum blasphemare, pro candido & sincero Deitatis cultu fabulas & inanes superstitiones,pro desiderio Redemptoris & Messye exitiale odium in Christum & maledicta in Christianos perdiscunt,Edocti;priscorum Romanorum Pontificum, ac sanctorum Patrum semper imitando exempla,qui suis & scriptis & sanctionibus hos impios codices explodere conati sunt,tam detestandam diuini nominis iniuriam, ac huius gentis exitium diutius conniuentibus oculis pertransire nolentes, zelum officii nostri ad hanc impietatem magis detegendam ac radicitus extirpandam accedere volentes per ministros sanctiss.mi officii nostri omnes huiusmodi codices Thalmud appellatos,per domos Hebræorum hanc almam Vrbem incolentium diligenter perquiri & inuentos in vnum congregari ac per viros fideles hebraicum Idioma callentes reuolui iussimus & virulenta hæretica ac peruersa dogmata quibus respersi per totum erant in vnum colligi & annotari ac per Sac.Theologiæ Doctores pro sui defensione auditis quantum decuit Rabinis Iudeorum,discuti & examinari fecimus.Et demum toto negocio diligenter discusso & coram Nobis fideliter deducto luce clarius deprahendimus in codicibus præfatis Thalmud contineri apertas ac impias in Deum blasphemias aduersus mosaycam legem quam se profiteri iactant & aduersus naturæ & honestatis leges,ea concedi quæ humanæ aures audire perhorrescunt. Diuinum cultum tot neniis fabulis,& superstitionibus obolui & obscurari,vt vix apud idolatras peius vnquam auditum fuerit. Demum in Iesum Christum Saluatorem nostrum ac sanctum ipsius Euangelium tot impropria,contumelias ac blasphemias irrogari, quæ de nephario ac perditissimo homine non sine nausea audiri possent.Quæ omnia pro Dei honore ea qua decet animaduersione euellere & punire cupientes, præhabito præfatorum virorum tam in sacris literis quam in vtroque iure maturo consilio,omnes huiusmodi libros Thalmud quos colligere potuimus, per nostræ sententiæ decretum comburendos publice in acie Campi Floræ huius Almæ Vrbis iussimus,quod & sub die. IX. huius maximo populi applausu executioni mādari

dari fecimus Cupientes autem vt hoc ſalutare exemplum ab hac Eccleſia omnium Matre ac Magiſtra ad reliquas per orbem proficiſcatur, per præſentes auctoritate officii noſtri ac de ſpeciali Sanctiſſimi D. N. mandato viue uocis oraculo deſuper nobis facto & etiam auctoritate noſtri officii omnes & ſingulos Principes Chriſtianos & rerum publicarum Rectores, necnon ordinarios locorum & hæreticæ prauitatis Inquiſitores hortamur & monemus in Domino, & nihilominus eis in virtute Spiritus ſancti & ſanctæ obedientiæ, & ſub pęnis ſuſpenſionis a diuinis quoad Epiſcopos & maiores Prælatos, ac excommunicationis latæ ſententiæ quoad alios præcipimus, vt quamprimum præſentes noſtræ ad eorum notitiam peruenerint. omnes huiuſmodi libros Thalmud per domos, & Sinagogas Hebręorum in eorum ciuitatibus, & terris habitantium diligenter perquiri, & inuentos publice comburi faciant, Omnibus vero Hebræis in ciuitatibus, ac terris Chriſtianorum habitantibus, mandamus ſub pęna confiſcationis omnium bonorum ſuorum, quam ipſo facto contrafaciendo incurrant, quorum quartam partem accuſatoribus, ſeu denunciatoribus, reliquas vero inter ordinarios & Inquiſitores locorum, ac Dominos temporales æquis portionibus diuidendas applicamus, vt infra tres dies ab harum noſtrarum in hac alma Vrbe in acie Campi Floræ, & in Sinagogis eorum, in aliis vero extra Vrbem locis, & terris in locis publicis, & ſolitis publicatione, & banno reſpectiue per proclamam faciendis omnes prænominatos libros Thalmud, tam Hieroſolimitanum, q̃ Babilonicum, omneſq; & ſingulas ipſorum partes, quos apud ſe habere contingerit nobis, ſeu noſtris officialibus, ac prædictis ordinariis, & Inquiſitoribus locorum reſpectiue conſignare debeant, ne de cætero tales, vel ſimiles libros ſcribi aut imprimi, vel à partibus infidelium ad has fidelium partes deduci facere, aut quouis queſito colore habere aut retinere poſſint, aut debeant, Vniuerſis demum Chriſtifidelibus in virtute Spiritus ſancti, & ſanctæ obedientiæ, & ſub excommunicationis latæ ſententiæ pęna præcipiendo mandamus ne prædictos codices Thalmud, vtpote damnatos ab Eccleſia legere, aut penes ſe retinere præſumant, nec Hebræis præfatis, pro habendis, ſcribendis, ſeu imprimendis huiuſmodi libris conſilium, auxilium, vel fauorem impendere audeant, contrafactores autem præter pęnas excommunicatis debitas, aliis pęnis fautoribus hæreticorum à iure taxatis punientur, prout per præſentes extunc puniri mandamus. In quorum omnium, & ſingulorum fidem præſentes exinde fieri fecimus, & per notarium noſtrum infraſcriptum ſubſcribi, ac ſigilli offitii noſtri impreſſione muniri. Datum Romæ in ædibus noſtris ſub die xii. menſis Auguſti M D LIII. Pont. S. D. N. D. Iulii diuina prouidentia Papæ Tertii Anno Quarto.

Contra Hebræos retinentes libros in quibus alquid contra fidem catholicam notetur, vel ſcribatur.

IVLIVS PAPA III.

VNIVERSIS & ſingulis venerabilibus fratribus Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, ac dilectis filiis aliis locorum ordinariis ſalutem & Apoſt. benedictionem. Cum ſicut nuper non ſine animi noſtri moleſtia accepimus, licet aliàs venerabiles fratres noſtri S.R.E. Cardinales hæreticæ prauitatis in vniuerſa Rep. Chriſtiana Inquiſitores generales certum Hebraicorum librorum volumen Ghemaror Thalmud nuncupatum, nonnulla indigna, & legem diuinam, orthodoxamq; fidem offendentia continens, de mandato noſtro damnauerint, & igne comburi fecerint, nihilominus inter ipſos Hebræos adhuc eſſe dicantur diuerſi libri diuerſas contra Chriſtum redemptorem noſtrum, eiuſq; ſanctiſſimum nomen, & honorem blaſfemias, & ignominias continentes, Nos in præmiſſis opportune prouidere volentes, vobis, & veſtrum cuilibet per præſentes committimus, & mandamus, quatenus ſingulis vniuerſitatibus Hebræorum infra limites iuriſdictionis veſtræ conſiſtentibus ex parte noſtra intimetis & notificetis, ꝙ elapſis quatuor menſibus à die intimationis, & notificationis huiuſmodi omnes & ſinguli libri, in quibus nomen Ieſu ſaluatoris noſtri, ꝙ leſeui hanozri dicitur, cum blaſfemia, aut aliàs ignominioſe nominetur, tam in eorum Sinagogis, & locis publicis q̃ priuatis domibus, & aliàs vbique locorum diligentiſſime exquirentur, & qui libros huiuſmodi pęnes ſe quoquomodo habere reperti fuerint, debitis pęnis, tam pecuniariis, & confiſcationis bonorum, q̃ ſi eorum contumacia, aut qualitas delicti id exegerit, corporis etiam vltimi ſupplicii, ac aliàs prout à fide Chriſti apoſtantes puniuntur, irremiſſibiliter punientur, & nihilominus eiſdem quatuor menſibus elapſis per vos,

vel alium, seu alios, quos ad hoc duxeritis deputandos, libros huiusmodi eum omnī diligentia inquiratis, & studiose inuestigetis, inquiriq; & inuestigari faciatis, & eos, quos libros huiusmodi pęnes se habere repereritis, pęnis quibus apostantes præfati puniuntur, omninoq; & inremissibiliter puniatis, Non permittentes de ęcętero eosdem Hebręos, qui in memoriā passionis Dominicæ a sancta matre Ecelesia tolerantur, vt aliquando mansuetudine nostra allecti ad verum Christi lumen (diuino afflante spiritu) conuertantur, a quibusuis etiam Apostolica auctoritate fungentibus, oecasione euiusuis sortis librorum apud eos existentiū, (dummodo blasfemiam, vt præfertur, non contineant, nisi de nostro expresso mandato, quomodolibet vexari aut molestari, contradictores quoslibet & rebelles, ac vobis in præmissis non parentes per sententias censuras, & pęnas ecclesiasticas aç etiam peeuniarias arbitrio vestro moderandas & applicandas, ac alia opportuna iuris remedia, appellatione postposita, compeseendo, ac legitimis super his habendis seruatis processibus, sententias, eensuras & pęnas prædictas etiam iteratis vicibus aggrauando, inuocato etiam ad hoe si opus fuerit, auxilix brachii secularis. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus apostolicis, ae ipsorum hebreorum etiam iuramento, confirmanone apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, priuilegiis quoq;, indultis, & litteris apostolicis sub quibuscunq; tenoribus & formis, ac cum quibusuis clausulis & decretis quomodolibet coneessis; ac etiam iteratis vicibus, approbatis & innouatis, Quibus omnibus, eorum tenores præsentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice duntaxat, specialiter & expresse derogamus. Contrariis quibuscunq;. aut si aliquibus communiter vel diuisim ab eadem sit sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, & quia difficile foret, præsentes literas ad singula quæq; loca, in quibus, de eis fides facienda erit, deferri, volumus, & dicta auctoritate decernimus quod transumptis præsentium manu notarii publici subscriptis & sigillo alicuius euriæ eeclesiasticæ, seu personæ, in dignitate eeelesiastica constitutæ munitis ea prorsus fides adhibeatur, . quæ pręsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris Die. xxix. Maii M D L I I I I. Pont Nostri Anno Quinto.

Regula siue constitutio perpetua Sanct. Domini Iulii diuina prouidentia Papæ. I I I. In qua declaratur quod fructus beneficiatorum tempore obitus beneficiatorum in exacti debeantur successoribus in beneficiis, & non hæredibus dictorum beneficiatorum ac quod Ducati. 500. & reliqua per mortem Reuerendissimorum S. R. E. Cardinalium Cameræ & Capellæ Apostolicæ debita solui debeantur nec de eisdem per præfatos Cardinales testari possit.

MOtu proprio &c. Cum sicut nobis nuper innotuit diuersi diuersorum beneficiatorum etiam Episeoporum Patriarcharum & aliorum prælatorum ac. S R E. Cardinalium pro tempore deeredentium hæredes, non solum bona relicta spolia nuncupata sit decedentium beneficiatorum Episcoporum Archiepiscoporum Patriarcharum & aliorum prælatorum ac etiam Cardinalium verum etiam fructus &c. Ecclesiasticos, ae pecunias & res alias p ipsos beneficiatos Episcopos Archiepiscopos Patriarchas & alios prælatos, ae etiam Cardinales ante eorum obitum non exactos etiam si eorum solutionis dies ante obitum ipsorum non aduenerit sub eo forsan prætextu quod pro tempore autem obitum huiusmodi, deeurso debeantur exigere & qñq; solutionem debitorum per ipsos beneficiatos & Cardinales dū viuerent contractorum & Legatorum per eos in sua vltima voluntate etiam ad pias causas factorum subterfugere, ac hæredes Cardinalium huiusmodi paramenta & ornamenta capellę ipsorum Cardinalium quæ iam tanto tempore quod eius initii hominum memoria non habetur capellæ Apostolicæ, in qua missæ papales celebrantur & ex qua pauperibus prælatis ad Romanam curiam, pro tempore confluentibus & paramenta ecclesiastica cum quibus processionibus & aliis solemnitatibus per Romañ. Pontifi. fieri solitis incedere possint non habentibus subuenitur deuoluti consueuerunt occupare, ac solutionem Quingentorum ducatorum auri de camera, qui post obitum singulorum Cardinalium pro pręcio annuli eis in eorum ad Cardinalatum assumptione exhiberi soliti Cameræ Apostolicæ persoluuntur declinare contrudant & satagant. Nos attendentes fructus &c. & pecunias ac res alias occasione

ecelesiarum

ecclesiarum, monasteriorum, & beneficiorum ecclesiasticorum pro tempore prouenien. Licet postquam ad manus beneficiatorum peruenerunt, & cum aliis ipsorum beneficiatorũ fructibus, &c. pecuniis & rebus commixtis seu ipsis beneficiatis incorporale sunt non vlterius in ecclesiasticis, sed potius ipsorum beneficiatorum propriis, & ab eis acquisitis bonis, Iudican. & propterea ꝙ modo pro secularibus & profanis haberi, & de eis testamẽto aut alias disponen. facultas eisdem beneficiatis per sedem Apostolicam concedi consueuerit, nihilominus donec in manibus eorum qui illos tãquam ecclesiasticos, seu ex ecclesiis, monasteriis & beneficiis prædictis prouenien. & pro talibus conseruant, aut vt tales detinent, ipsiq; beneficiati pecunias huiusmodi realiter non exegerint, & fructus &c. non perceperint, necnõ aliis eorum bonis commiscuerint, & sibi incorporauerint semper ipsarum ecclesiarum quarum ipsi beneficiati sunt, ac vere ecclesiasticos esse & censeri debere, & propterea iuri non congruere, vt ipsi beneficiati de rebus certis ipsarũ ecclesiarum quæ omni iure alienari prohibentur disponere, etiam in eorum vltima voluntate possint, nec ipsis beneficiatis etiam Episcopis, Archiepiscopis, Patriarchis, & aliis ac Cardinalibus pro tempore defunctis eorum hæredes, qui vt plurimum sunt laici in præiudicium successorum beneficiatorum fructus, &c. ac res, & pecunias in exactos huiusmodi os boui trituranti alligando exigant, & hæredes Cardinalium mala malis addendo, bona capellæ, Apostolicæ debita occupant, seu ꝙ Cameræ, & creditoribus ac legatariis debent pro se retineant, Volentes in præmissis opportune prouidere, motu simili, &c. declaramus nostræ intentionis nunquam fuisse, nec esse, ꝙ quiuis quorumcunque beneficiatorum etiam, vt præfertur, Episcoporum Archiepiscoporum, Patriarcharum, & aliorum prælatorum, etiam Cardinalium vbilibet ẽt in Romana curia, aut districtu pro tempore decedentium siue ex testamento, per ipsos beneficiatos etiam vigore facultatum, quarumcunq; eis in specie, vel in genere, etiam prætextu quorumcunque capitulorum, ac statutorum, & ordinationum, etiam nostrorum sub quibusuis tenoribus, & formis, ac alias quomodolibet concessorum condlio, siue ab intestato hæredes fructus, &c. ac pecunias, & res alias per ipsos sic defunctos beneficiatos, etiam Episcopos, Archiepiscopos, Patriarchas, & alios prælatos, ac Cardinales ante eorum obitum nõ exactos, etiam si pro tempore ante obitum huiusmodi decurso debeantur, ac eorum solutionis dies beneficiatis, & Cardinalibus viuentibus aduenerit, & per ipsos beneficiatos, & Cardinales non steterit quominus illos exigerent, quinimmo omnium pro illorum exactione, necessariam diligentiam, etiam iudicialiter agendo fecerint quoquomodo exigere, aut etiam sponte oblatos percipere, aut cruces, candelabra, imagines, patenas, calices, & alia cuiusuis sortis, tam aurea, quam argentea vasa, & iocalia, ac quæuis ornamenta, paramenta, & alia vtensilia capellæ singulorum Cardinalium pro tempore decedentium, cęteraq; tam ad ipsam capellam, q̃ eius ministros circa altaris ministerium, celebrationem missæ pertinen. pro se retinere, aut solutionem Quingentorum ducatorum huiusmodi euitare possint, sed ꝙ de cætero perpetuis futuris temporibus fructus, &c. ac pecuniæ, & res (vt præfertur) inexacti huiusmodi ad ipsorum sic defunctorum beneficiatorum, etiam Episcoporum, Archiepiscoporũ, Patriarcharum, & aliorum prælatorum, & Cardinalium in ecclesiis, monasteriis, & beneficiis prædictis successores, qui ex illis, quorum solutionis dies ante obitum, beneficiatorum huiusmodi aduenerit omnia ipsorum beneficiatorum, etiam (vt præfertur) Episcoporum, Archiepiscoporum, Patriarcharum, & aliorum prælatorum, etiam Cardinalium debita, ad pias causas facta legata si aliunde ex aliis ipsorum beneficiatorum bonis solui non possint, soluere teneantur libere deuenire, & in posterum deueniãt, ac per eos, & non hæredes prędictos exigi possent, & in posterum possint, necnon cruces, candelabra, imagines, patenas, calices, vasa iocalia, ornamenta, paramenta, vtensilia, & alia ad capellam singulorum Cardinalium, & eius ministros (vt præfertur) pertinen. & ad eandem capellam Apostolicam pertinerent, & spectarent, ac in posterum pertineant, & spectent, & peragentes pro ea realiter & cum effectu capi, & apprehendi possent, & deberent. ac in posterum possint & debeant, ac hęredes Cardinalium, tam hactenus defunctorum, q̃ pro tempore decedentium Quingentos Ducatos huiusmodi eidem Cameræ persoluere tenerentur, & in posterum teneantur, & propterea successores in ecclesiis, monasteriis, & beneficiis huiusmodi fructus, & c. Ac pecunias, & res per eorum successores non exactos libere, & licite percipere, exigere, & leuare, ac solutis si aliunde vnde soluant non erit (vt præfertur) debitis, & legatis prædictis, quot

residuum fuerit in suos usus, & utilitatem conuertere necnon agentes pro capella Apostoli-ca, cruces, candelabra, imagines, patenas, calices, vasa, iocalia, ornamenta, paramenta utensilia, & alia prædicta propria auctoritate libere capere, & apprehendere posse, Ac hæredes Cardinalium, tam hactenus defunctorum, quam aliorum pro tempore decedentium ad cruces, candelabra, & alia prædicta agen. pro dicta capella Apostolica realiter & cum effectu consignand. & eosdem Quingentos Duc. agentibus pro eadem Camera, ut præfertur soluend. teneri, & obligatos esse, ac ad id omnibus iuris & facti remediis cogi, & compelli posse sicque in præmissis omnibus & singulis casibus ad præsens occurren. seu péden. per quoscunque &c. in quauis causa & instan. sublata &c. iudicari & diffiniri debere ac irritum &c. decernimus. Non obstan. præmissis ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis statutis &c. priuilegiis quoque indultis: ac testandi & alias de dictis rebus & bonis disponendi facultatibus capitulis & literis apostolicis sub quibuscunque tenoribus & formis ac cum quibusuis clausulis & decretis etiam per modum statuti & ordinationis perpetuorum, Motu proprio &c. aut alias quomodolibet etiam per nos ad dictam sedem concessis, initis, emanatis. Quibus omnibus etiam si de illis &c. eorum tenores &c. hac vice dumtaxat specialiter & expresse derogamus & sufficienter derogatum esse decernimus, cæterisque contrariis quibuscunque. Volumus autem hæredes ipsorum beneficiatorum qui iam ante præsentium publicationem pecunias ac fructus per ipsos beneficiatos exactos huiusmodi exegerint per successores in beneficiis huiusmodi amplius præsentium vigore molestari non posse necnon præsentes in cancellaria apostolica ut moris est publicari & in illius quinterno inter alias constitutiones perpetuas ad perpetuam rei memoriam describi.

Placet motu proprio. I.

Transumptum literarum Apostolicarum in forma breuis super bonis Ecclesiasticis alienatis contra formam constitutionis Pauli secundi.

Dilectis filiis nostris Iacobo Sancti Simeonis de Puteo nuncupato, & Ioanni Baptistæ S. Clementis tt. Presbyteris Cardinalibus.

IVLIVS PAPA III.

Dilecti filii nostri salutem & Apostolicam ben. Cum sicut accepimus a centum annis citra diuersa bona immobilia & Iura diuersarum Cathedralium etiam Metropolitanarum & collegiatarum ac aliarum Ecclesiarum, Necnon Monasteriorum, & Prioratuum, tam virorum quam mulierum ac Præpositurarũ, Præpositatuum dignitatũ, personatuum, administrationum, & officiorum, necnon Canonicatuum, & præbendarum, ac aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum cum cura & sine cura secularium & diuersorum ordinum regularium, ac hospitalium, & aliorum piorum locorum temporalis Dominii Sanctę Romanæ Ecclesię, prçter & contra formam constitutionis per fe. re. Paulum P P. II. prædecessorem nostrum super alienatione bonorum ecclesiasticorum editæ seu alias nulliter vel illicite, & in euidens ecclesiarum Monasteriorum, Prioratuum, Præpositurarum, Prępositatuum, dignitatum, personatuum, administrationum, & offitiorum, ac Canonicatuum, & prębendarum, aliorumque benefitiorum ecclesiasticorum, necnon hospitalium, & piorum locorum huiusmodi, damnum variis personis alienata seu in emphiteosim perpetuam etiam singulis viginti nouem annis renouandam aut ad longum tempus vel ad certas generationes seu nominationes locata & alias diuersimode occupata et detenta fuerint occupenturque, et detineantur etiam de præsenti et exinde fructus redditus et prouentus ecclesiastici non modicum diminuti existant. Nos volentes indemnitati Ecclesiarum, Monasteriorum, Prioratuum, præpositurarum, Prępositatuum, dignitatum, personatuum, administrationum et offitiorum, ac canonicatuum, et præbendarum, necnon beneficiorum hospitalium et locorum huiusmodi ut ex debito nostri pastoralis offitii tenemur opportune prouidere. Circunspectioni vestræ quorum eximia integritas singularis prudentia exacta diligentia et in rebus gerendis dexteritas ac aliç prçclarç virtutes veteris experientiæ documento nobis iam dudum cognitę sunt per pręsentes committimus et mandamus quatenus per vos vel alium, seu alios quos ad hoc cum simili aut limitata potestate duxeritis deputandos, vocatis prout vobis videbitur eorundem bonorum possessoribus vel detentoribus super nullitate et inualiditate alienationum, et locationum huiusmodi, ac exinde subsecutarum confirmationum etiã Apostolica

stolica auctoritate factarum seu facultatum ad illas faciendas concessarum necnon desuper confectorum Instrumentorum literarum, & aliarum scripturarum ac indebita occupatione & detentione bonorum, & Iurium huiusmodi etiam summarie simpliciter & de plano sine strepitu, & figura Iuditii sola facti viritate inspecta auctoritate nostra diligenter inquiratis ac bona & iura quæ vocatis eisdem possessoribus vel detentoribus præter aut contra formam dictæ constitutionis seu alias nulliter vel illicite & in euidens ecclesiarum Monasteriorum, Prioratuum, Præpositurarum, Præpositatuum, dignitatum, personatuum, administrationum, officiorum, canonicatuum, & præbendarum, ac benefitiorum hospitalium, & piorum locorum prædictorum damnum alienata seu locata aut occupata & detenta repereritis ad ecclesiarum, Monasteriorum, prioratuum, Præpositurarum, Præpositatuum, dignitatum, personatuum, administrationum, offitiorum, canonicatuum, & præbendarum ac benefitiorum hospitalium, & piorum locorum quorum antea erant Ius & proprietatem reuocetis & reducatis, ac eos qui bona & iura huiusmodi indebite possederint & detinuerint ad satisfaciendum de indebite perceptis opportunis Iuris remediis cogatis & compellatis. Nos enim vobis eos qui satisfecerint quietandi & liberandi ac cum eis qui satisfaciendi modum non habuerint & aliis personis de quibus vobis videbitur super huiusmodi indebite perceptis ac bonis & iuribus præter & contra formam dictæ constitutionis seu alias nulliter vel illicite aut in euidens damnum alienatis seu locatis, tam eorum quorum bona & iura huiusmodi antea erant quam etiam nostro & pro interesse quod in premissis ratione fructuum redditutum & prouentuum indebite præceptorum habet cameræ Apostolicæ nominibus componen. et quascunque honestas compositiones & concordias ineundi et si vobis videbitur bona et Iura prædicta postquam ad Ius et proprietatem eorum quorum antea erant reuocata et reducta fuerint eisdem possessoribus seu detentoribus aut aliis personis de consensu eorum quorum intererit & si requisiti consentire noluerint sine eorum consensu sub honesto annuo canone siue censu aut alias prout vobis iustum esse videbitur in euidentem vtilitatem ecclesiæ locandi et concedendi ac ad effectum præmissorum omnes et singulos emphiteotas locatarios et conductores etiam perpetuos bonorum ecclesiasticorum et alias personas ecclesiasticas et seculares cuiuscunq; dignitatis, status, gradus, ordinis, et conditionis extites etiam exemptos etiam per edicta locis publicis affigenda ad exhibitionem titulorum quos in eisdem bonis Eccl. habent sub sententiis censuris et pœnis de quibus vobis videbitur monendi et requirendi. Necnon aliquas Idoneas personas per prouincias, Ciuitates, terras, et loca dictæ ditionis cum simili auc limitata ptãte qui præmissa omnia exequantur et vt laici ac aliæ personę quæ diuersa eorum bona maximi valoris ratione minimorum censuum ecclesiis obligata esse egreferunt aliquod commodum sine damno ecclesiarum reportare possint. Sed de his qui bona huiusmodi modico censu grauata ab illis præstatione et solutione liberare cupiunt, ac modis et conditionibus quas pro liberatione huiusmodi offerunt ad hoc vt de præmissis nos certos reddere possint. Nosq; superinde opportune prouidere possimus ad plenum informent et ad hoc si opus fuerit dominos directorum dominiorum euocent. Subdelegandi easq; quando vobis videbitur reuocandi et alios eorum loco substituendi cæteraq; in præmissis et circa ea necessaria seu quomodolibet opportuna faciendi plenam et liberam apost. auctoritate prædicta tenore præsentium concedimus facultatem et potestatem. Non obstantibus pręmissis et apostolicis ac in prouincialibus et sinodalibus conciliis editis specialibus vel generalibus constitutionibus et ordinationibus ac ecclesiarum Monasteriorū, Prioratuum, Prępositurarum, Præpositatuum hospitalium et locorum ac ordinum huiusmodi Iuramento confirmatione Apostolica vel quauis firmitate alia roboratis statutis et consuetudinibus priuilegiis quoq; indultis exemptionibus et literis apostolicis eisdem ecclesiis, Monasteriis, Prioratibus, Præposituris, Præpositatibus hospitalibus locis, et ordinibus, ac eorum superioribus et personis per quoscunq; Ro. Pont. similiter prædecessores nostros ac nos et sedem pręדictam etiam per viam generalis legis et statuti perpetui ac initi et stipulati contractus necnon motu proprio et ex certa scientia, ac de Apostolicæ ptãtis plenitudine etiam consistorialiter et alias sub quibuscunq; tenoribus et formis ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis aliisq; efficacioribus efficacissimis et insolitis clausulis. Necnon irritantibus et aliis decretis quomodolibet etiam pluties concessis confirmatis et innouatis. Quibus omnibus etiam si pro illarum sufficienti derogatione de illis eorumq; totis tenoribus specia-

lis specifica expressa & indiuidua ac de verbo ad verbum non autem per clausulas generales idem importantes mentio seu quæuis alia expressio habenda aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret tenores huiusmodi ac si de verbo ad verbum nihil pęnitus omisso & forma in illis tradita obseruata inserti forent præsentibus pro sufficienter expressis & insertis, Necnon modos & formas ad id seruandas pro indiuiduo seruatis habentes, illis alias in in suo robore permansuris hac vice duntaxat harum serie specialiter & expresse derogamus, cæterisq; contrariis quibuscunq;. Cæterum quia difficile foret præsentes literas ad singula loca in quibus illis opus esset transmittere etiam volumus & dicta auctoritate decernimus q̃ literarum earundem Transumptis etiam per calcographos impressis,& manu Notarii publi ei subscriptis ac Sigillo alicuius curiæ ecclesiasticæ vel canonici Metropolitañ. seu alterius cathedralis ecclesiæ aut personæ indignitate ecclesiastica constitutæ munitis,eadem prorsus fides adhibeatur quæ eisdem præsentibus adhiberetur si forent exhibitæ vel ostensæ. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum sub Annulo piscatoris, Die. xxiii. Maii. M D L I I. Pontificatus nostri Anno Tertio.

Rom. Amasæus.

Quod annatæ communia,& alia Iura de quindennio in quindennium, ob perpetuas beneficiorum vniones persoluantur.

IVLIVS PAPA III.

Motu proprio &c. Cum sicut non sine animi nostri molestia accepimus, Dilectis filiis officialibus Romanæ curiæ de annatis eis pro parte suorum emolumentorum in erectione eorũ collegiorũ assignatis participantibus annatas eis & Cameræ nr̃æ Apostolicæ de quindẽnio in quindennium, ratione Vnionũ &c. perpetuarum per sedem Apostolicã hactenus factarum pro tempore debitas non indagantibus, & earum exactionis possessionem seu quasi adipisci, ac eas congruis temporibus exigere non curantibus, ac in mora & negligentia eas exigendi diutius permanẽtibus factum sit vt quam plures ex annatis huiusmodi in obliuionem & desuetudinem iurium dictæ Cameræ deuenerint, & exinde officia dictę curiæ eorum occurrente vacatione longe minori emolumento in alios transferri opportuerit, & adhuc opporteat: in ipsius Camerę & aliorum quorum interest pręiudicium,& detrimentum non modicum, Et insuper debitores annatarum huiusmodi eas non soluentes sententias & censuras ecclesiasticas,ac etiam dissolutionis Vnionum &c. huiusmodi pęnas,in constitutionibus a diuersis Romanis pontificibus prædecessoribus nostris super persoluendis dictis annatis editis contentas incurrerint,& vnionibus &c. Prædictis vt præfertur dissolutis in ipsis beneficiis antea vnitis intrusi remanserint. & fructus eorundem beneficiorum suos non fecerint, Quinimo ad eorũ restitutionem nobis & dictæ Camerę teneantur. Nos qui superioribus diebus vt Cameræ & officialium prædictorum,ac venerabilium fratrũ nostrorum sanctę Romanæ ecclesię Cardinalium iura præseruaremus, ac eorum indemnitati consuleremus quascunq; constitutiones antea per dictos prædecessores pro annatis prędictis,& communibus ecclesiarum,& monasteriorum quoruncunq; semel tantum,aut de quindennio in quindennium persoluendis editas per nostras sub plumbo cõfectas literas approbauimus,& innouauimus, volentes cũ debitoribus annatarum & communium huiusmodi non iuxta iuris rigorem, Sed paterno affectu agere, Motu simili &c Fructus redditus & prouentus beneficiorum vnitorum huiusmodi per debitores annatarum & communium prædictorum (vt pręfertur) indebite perceptos, & propterea nobis & pręfatæ Cameræ debitos eisdem debitoribus, dummodo infra decem dies a die publicationis pręsentium in acie Campi florę & valuis Cancellarię apostolicę faciendę computandos de omni & toto eo de quo occasione annatarum & communium huiusmodi vsque in pręsentem diem etiam pro rata temporis decursi,debitores existunt pręfatæ cameræ, cui annatas et communia prædicta quę officiales pręfati per decem annos a lapsu primi quindennii computandos exigere quoquomodo cessarunt loco fructuum &c. Indebite perceptorum ac nobis et præfatæ Camerę (vt pręmittitur) debitorum,ac in recompensam expensarum quę pro recuperatione annatarũ & cõmunium huiusmodi,et satisfactione mercedis ministrorum ad recuperationem annatarum et cõmunium prędictorum necessario deputandorum faciendę erunt,ac refectione dãnorum et interesse quę ob negligẽtiam officialium huiusmodi eidẽ Camerę hactenus obuenerunt,& aliis rationalibus causis animum nostrum mouentibus apostolica au

ctoritate

ctoritate per præsentes applicamus appropriamus, & incorporamus, realiter & cum effectu satisfaciant pro tempore præterito, omnibus, & singulis priuilegiis, indultis, facultatibus, iuribus, & gratiis quæ eisdem officialibus ac eorum collegiis super perceptione annatarum & communium huiusmodi quomodolibet competit eis saluis, & integris, ac in suis robore & efficacia quoad futura remanentibus, perpetuo dicta auctoritate gratiose remittimus, & elargimur, eosque ab illis etiam perpetuo liberamus & absoluimus. Mandantes dilectis filiis Guidoni Ascanio Sanctæ Mariæ in via lata Diacono Cardinali de Sancta Flora nuncupato Camerario, & Magistro Francisco Massario de Aspra generali Thesaurario nostris per nos alias ad dictarum literarum nostrarum & contentorum in eis executionem per alias nostras in forma breuis literas deputatis, Quatenus coniunctim, & alias iuxta dictarum literarum in forma breuis continentiam, & formam procedentes, per se ipsos vel alias personas ad hoc ab eis deputandas annatas, & communia huiusmodi exigant, & exigi faciant. Nos enim eisdem Guidoni Ascanio Cardinali & Camerario ac Francisco Thesaurario pro effectu exactionis annatarum & communium huiusmodi omnes & singulos illorum debitores sub singulis literis nostris prædictis comprehensos etiam per edictum publicum constito summarie &c. de non tuto acessu tam in curia quam extra eam citandi monendi & requirendi ac eis & aliis quibus & quoties opus fuerit etiam sub sententiis, Censuris, & pœnis ecclesiasticis ac etiam pecuniariis arbitrio eiusdem Guidonis Ascanii Cardinalis & Camerarii seu alterius personæ ecclesiasticæ, ab eo deputandæ ferendis, statuendis, moderandis ac applicandis etiam simili edicto inhibendi, ipsosque debitores ad solutionem annatarum & communium, in quorum exactionis possessione seu quasi eosdem officiales a dictis decem annis citra non fuisse repeterint, vel si annatas & communia huiusmodi in dicto termino non soluerint fructuum reddituum & prouentuum per eos (vt præfertur) indebite perceptorum per sententias & censuras ecclesiasticas etiam interdicti, tam localis quam personalis per eundem Guidonem Ascanium Cardinalem & Camerarium seu alias personas ecclesiasticas ab eo vt præfertur deputandos quotiens opus fuerit ferendas & promulgandas, necnon quascunque pœnas & alia iuris & facti remedia tam per Guidonem Ascanium Cardinalem & Camerarium, quam Franciscum Thesaurarium præfatos statuenda & ordinanda etiam Cum inuocatione auxilii brachii secularis cogendi & compellendi. ac cum eisdem debitoribus super eo quod ratione annatarum & communium huiusmodi debebunt pro ea rata & quantitate quæ eisdem Camerario & Thesaurario videbitur etiam citra medietatem debiti transigendi & componendi: & eos pro eo quod soluerint, ac etiam pro vniuerso debito si illud soluerint, aut super eo vt præfertur transegerint & composuerint plenissime quietandi: & in quibuslibet [illegible] nas idoneas cum nisi aut limitata potestate substituendi [illegible] & singulis summarie & simpliciter ac alias more Camerali procedendi: aliasque in præmissis & circa ea quomodolibet necessaria vel opportuna faciendi, gerendi & exercendi: necnon eisdem Camerario per se aut personas ecclesiasticas ab eo vt præfertur deputandas omnes & singulos qui sententias et censuras prædictas vt præmittitur incurrerint ab eisdem sententiis censuris et pœnis præuia satisfatione aut compositione absoluendi, & liberandi amplissimam facultatem et potestatem concedimus per præsentes. Non obstantibus fęlicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. de vna & concilii generalis de duabus dietis dummodo vltra tres aliqui auctoritate præsentium non trahatur et quibusuis aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis cæterisque contrariis quibuscunque.

Placet et Ita motu proprio applicamus remittimus et mandamus.

De Prorogatione Subsidii Trecentorum Millium Scutorum, & Quartæ partis fructuum Congregationum regularium, ac Vigesimarum Hebræorum ad Triennium, & deinde ad beneplacitum factæ.

MARCELLVS Episcopus seruus seruorum dei. Ad Futuram rei memoriam. His proximis diebus quibus Fe. Re. Iulius Papa III. prædecessor noster sicut domino placuit rebus est humanis exemptus, Camera Apostolica ea in egestate reperta fuit, vt neq ipsius prædecessoris exequiæ modo solito, neq Conclauis expensæ commode fieri potuerint, quinimmo ad eas satis remisse faciendas oportuerit multum æs alienum cum graui ipsius Cameræ iactura contrahere. Verum cum ex ordinariis eiusdem Cameræ redditibus æs huiusmodi dissolui, & moles expensarum, quæ pro orthodoxæ fidei defensione, & Status S. R. E. conseruatione nobis indies subeundæ sunt sustineri nequeant, cogimur ad solita præfatę Cameræ subsidia pręter mentis nostræ institutum recurrere. Cum itaq alias de anno videlicet M. D. XLIIII. proxime præterito piæ memoriæ Paulus PP. III. etiam prędecessor noster animaduertens ex variis & extraordinariis onerum impositionibus tunc vigentibus nihil aliud magis euenire quã Commissariorum & aliarum personarum cum Camera apostolica contrahentium lucra ac subditis ipsis innumerabiles expensas, ipsis forsan principalibus oneribus grauiores. Volens in præmissis opportune prouidere de fratrum suorum de quorum numero tunc eramus cõsilio cum laudabili rei directione cunctis impositionibus extraordinariis sublatis vnum vni cumq subsidium Trecentorum millium Scutorum per totam ditionem ecclesiasticam pro triennio soluendum & exigendum imposuerit, & cum subsidium huiusmodi spontanea subditorum voluntate acceptatum fuisset, & ex eo summa Trecentorum millium scutorum huiusmodi ad Cameram præfatam annuatim peruenire non posset, ad supplendum summę deficienti aliud quartæ partis fructuum a congregationibus regularibus Italiæ, & aliud vnius decimæ a secularibus, ac aliud etiam quartæ partis fructuum ecclesiasticorum a regularibus personis ab eisdem congregationibus separatis per totam Italiam existentibus, necnon reliquum vnius vigesimæ ab hebræis ditionis ecclesiasticæ exigenda, & per eos ac omnes alios ad quos spectabat triennio durante dictę Cameræ apostolicę annis singulis integre persoluenda subsidia etiam imposuerit. Et subsidia huiusmodi Paulus primo ad duo successiue, & deinde Iulius prædecessores præfati ad reliquum extunc immediate subsecuta triẽnia prorogauerint prout in diuersis ipsorum prædecessorum desuper confectis literis plenius continetur, ipsaq subsidia quiete & sine aliquo Commissariorum & expensarum grauamine, & cum maxima subditorum & personarum quę illa soluerunt satisfactione exacta fuerint. Nos confidentes subditos & congregationes ac Hebræos præfatos ex notorietate nostrarum & dictæ sedis necessitatum onus subsidiorum eos tangentium vt antea fecerunt libenti animo subituros Trecẽtorum Millium scutorum his modo & forma quibus vltimo loco exactum fuit, & quartę partis fructuum congregationum regularium Italiæ, ac vigesimæ Hebręorũ ditionis ecclesiasticæ subsidiorum impositiones huiusmodi, necnon conuentiones desuper cum eisdem subditis per ipsorum prædecessorum agentes super præmissis factas & initas, earum ac omnium & singularum superinde confectarum scripturarum tenores ac si de verbo ad verbum insererentur præsentibus pro sufficienter expressis habentes ad aliud triennium a fine vltimo dicti triennii computandum, & deinde necessitatibus nostris prædictis durantibus ad nostrum & apostolicę sedis beneplacitum apostolica auctoritate tenore præsentium extendimus & prorogamus, ac extensas & prorogatas, necnon Trecentorum millium iuxta conuentiones prædictas & quartæ partis fructuum congregationum ac Vigesimæ Hebręorum huiusmodi subsidia integre & iuxta verum eorum valorem ad vltimo dictum triennium (vt præfertur) computandum solui & exigi ac ad Cameram prædictam pro necessitatibus huiusmodi peruenire debere decernimus, & quatenus opus sit singula vltimo dicta subsidia in locis & terminis ac sub modis & formis prædictis singulis annis exigenda pro vltimo dicto triennio & ad beneplacitum huiusmodi de nouo imponimus & imposita esse decernimus. Quocirca dilecto filio Guidoni Ascanio S. Mariæ in Via lata Diacono

cono Cardinali de S. Flora nuncupato Camerario nostro, quem vltram ordinariam sui Camerariatus officii auctoritatem subsidiorum huiusmodi Collectorem generalem cum facultate tot quot sibi videbuntur necessarii Commissarios ad singula vltimo dicta subsidia exigendum deputandi, necnon quæcunque dubia declarandi & quascunque compositiones & concordias cum subditis congregationibus & Hebræis supradictis etiam de nouo si sibi videbitur faciendi & ordinandi, constituimus & deputamus, per præsentes committimus & mandamus, quatenus vltimo dicta subsidia iuxta eius prouidam ordinationem exigi & ad dictam Cameram apostolicam peruenire faciat, Contradictores quoslibet, & rebelles per censuras ecclesiasticas & pęnas, etiam pecuniarias eius arbitrio infligendas & applicandas, ac appositionem interdicti, aliaque opportuna iuris & facti remedia, appellatione postposita compescendo, inuocato etiam ad hoc si opus fuerit auxilio brachii secularis. Decernentes subditos ac congregationes & Hebræos prædictos ad vltimo dicta subsidia singulis annis ac modis & formis præmissis vltimo dicto triennio & beneplacito huiusmodi durantibus integre soluendum omni contradictione cessante teneri: Ac declarantes quod omnes & singuli pensionarii congregationum earumdem, seu ii quibus loco pensionum fructus congregationum huiusmodi in toto vel in parte reseruati sunt cuiuscunque conditionis vel dignitatis existant S. R. E. Cardinalibus & dilectis filiis fratribus hospitalis S. Ioan. Ierosolimitani duntaxat exceptis, ad subsidii quartæ partis fructuum huiusmodi præstationem in omnibus & per omnia perinde ac si illa eis nominatim & expresse per præsentes imposita fuissent clausulis & decretis in literis apostolicis reseruationum pensionum & fructuum huiusmodi appositis etiam quod pensiones & fructus huiusmodi ab omni decima subsidio charitatiuo & quouis alio onere tam ordinario quam extraordinario quauis etiam apostolica auctoritate etiam pro expeditione tam defensiua quam offensiua contra Turcas & alios infideles aut reipublicæ Christianæ ab illorum conatibus quauis defensione, ac etiam pro recuperatione terræ Sanctæ seu Fabricæ Basilicæ Principis apostolorum de Vrbe, vel pro alia necessitate seu inexcogitabili causa a Romano Pontifice pro tempore existente etiam Motu & scientia, similibus impositis vel imponendis, exempti sint disponentibus nequaquam obstantibus pro rata teneantur & efficaciter astricti sint. Quodq; congregationibus ipsæ super quarum fructibus pensiones seu quarum fructus sic assignati seu reseruati existunt, possint satisfacere ratam pensionariorum suorum seu eorum quibus fructus sunt reseruati ac libere postmodum sua propria auctoritate pęnes se seu pro se retinere totum illud quod pro ipsis pensionariis seu pro eis quibus fructus huiusmodi sunt reseruati, re ipsa & cum effectu persoluerint. Et nihilominus pensionarios, ac eos quibus fructus huiusmodi reseruati sunt per Agentes dictæ Cameræ apostolicæ ad solutionem quartæ partis pensionum ac fructuum reseruatorum huiusmodi respectiue vltimo dicto triennio durante iuris & facti remediis opportunis cogi & compelli posse volumus. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus apostolicis, necnon congregationum & illarum ordinum huiusmodi iuramento confirmatione apostolica vel quauis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus, ac quibusuis priuilegiis indultis & exemptionibus, ac etiam in corpore iuris clausis immunitatibus & literis apostolicis eisdem ordinibus & congregationibus, ac illorum locis et personis generaliter vel specialiter sub quibuscunque verborum formis & expressionibus ab eadem sede concessis. Quibus et literis apostolicis reseruationum pensionum ac fructuum huiusmodi, necnon quibusuis obligationibus etiam in forma Cameræ cum iuramenti et censuratum, ac mandati executiui susceptione vel alias desuper factis etiam si de illis eorumque totis tenoribus de verbo ad verbum mentio seu quæuis alia expressio habenda sit, et in eis caueatur expresse quod per huiusmodi clausulas generales etiam specialem mentionem importantes eis derogatum non censeatur nec derogari videatur nisi sub certis modo et forma in eis expressis tenores huiusmodi pro expressis habentes illis alias in suo robore permansuris hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus contrariis quibuscunque. Aut si pensionariis vel aliis percipientibus fructus congregationum huiusmodi, ac ipsis congregationibus et ordinibus vel quibusuis aliis communiter vel diuisim ab eadem sit sede indultum quod ad solutionem vel præstationem alicuius subsidii minime teneantur et ad id compelli aut quid interdici suspendi vel excommunicari seu propter ea grauari non possint per literas apostolicas

non facientes plenam & expressam ac de verbo ad verbum, de indulto huiusmodi mentionem, & quibuslibet aliis priuilegiis indultis & literis apostolicis generalibus vel specialibus quorumcunque tenorum existant, per quæ præsentibus non expressa vel totaliter non inserta effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri. Et de quibus quorumque totis tenoribus habenda sit in nostris literis mentio specialis, quæ quoad præmissa, volumus nullatenus suffragari. Vt autem præsentes ad omnium notitiam deducantur eas in valuis Basilicarum Principis apostolorum & S. Ioannis Lateranesi de dicta Vrbe affigi seu appendi faciemus quæ eas suo quasi sonoro præconio publicabunt, vt iis quos præmissa contingunt quod ad ipsos non peruenerint aut ea ignorauerint nullam possint excusationem prætendere seu ignorantiam allegare, cum non sit verisimile apud ipsos remanere incognitum quod tam patenter omnibus extitit publicatum. Cæterum quia difficile foret præsentes ad singula loca in quibus expediens fuerit deferre, Volumus & auctoritate apostolica prædicta decernimus, quod earundem præsentium transumptis manu alicuius ex dictæ Cameræ apostolicæ notariis subscriptis & sigillo Camerarii nostri munitis ea prorsus fides in iudicio & extra in omnibus & per omnia adhibeatur quæ ipsis præsentibus adhiberetur si forent exhibitæ vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ extensionis, prorogationis, impositionis, constitutionis, deputationis, commissionis, mandati, declarationis, derogationis voluntatum & decretorum infringere, vel ei ausu temerario contraire, siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat. Romæ apud S. Petrum Anno incarnationis Dominicæ M D LV. Quartodecimo Kalen. Maii. Pontifi. nostri Anno Primo.

Fed. Card. Cæsius.

Regestrata in Camera apostolica, Hie. de Tatano.

